

Budgetskrivelse 2024

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Beslut, händelser och förändringar i omvärlden.....	4
Nationella beslut leder till ökade kostnader och organisatoriska förändringar.....	4
Den samhällsekonomiska utvecklingen påverkar invånarna och den kommunala verksamheten.....	5
Befolkningstillväxten leder till ökade behov av insatser.....	6
Ett jämnt mottagande av nyanlända ger bättre planeringsförutsättningar.....	6
Behov av stöd och hjälp för att öka tryggheten i hemmet och i det offentliga rummet.....	6
Förändringar i Malmö stad	7
Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor.....	7
Fri från våld - en gemensam angelägenhet.....	8
Fler Malmöbor i självförsörjning	8
Ett samordnat arbete för att motverka hemlöshet.....	9
Socialnämndernas arbete för effektivitet och kvalitet gentemot Malmöbon	9
Gemensamt arbete för att främja psykisk hälsa.....	10
Utveckla arbetet med social respons och samverkan med civilsamhället	10
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	12
Arbetsmarknad och ekonomiskt bistånd.....	12
Boende och hemlöshet.....	13
Individ- och familjeomsorg	13
Hållbart arbetsliv – framtidens arbetsgivare.....	15
Digitalisering	15
Lokaler.....	16
Kommunbidrag	17
Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....	20
Begäran om investeringsram.....	22
Investeringsram.....	22

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden ansvarar för att ge stöd och hjälp till de Malmöbor inom nämndens målgrupper som har behov av insatser och rätt till bistånd. Nämnden står inför komplexa utmaningar som kräver strategiskt och långsiktigt arbete tillsammans med andra.

Nämnden bedömer att Malmöbornas behov av stöd från socialtjänsten kommer att öka under perioden 2024 till 2026 på grund av förändringar i omvärlden, nämnden lyfter bland annat:

- Nationella beslut
- Fortsatt befolkningstillväxt
- Utvecklingen av samhällsekonomin
- Fler anmälningar på grund av våld och hot i familjen

En mer förutsägbar migration och ett minskat bostadsunderskott i staden motverkar dessa öknings i viss utsträckning. De långsiktiga konsekvenserna av konflikten i Ukraina är än så länge svåra att överblicka. Nationella beslut påverkar nämndens kostnader, till exempel införandet av en ny socialtjänstlag samt socialförsäkringsförmåner och arbetslöshetsersättningar som inte täcker den enskildes behov att klara sin försörjning. Utvecklingen av samhällsekonomin påverkar invånarna och kommunen i hög utsträckning.

Nämnden har identifierat ett antal utmaningar där ett framgångsrikt arbete med dessa innebär bättre livsvillkor för de Malmöbor som ingår i nämndens målgrupper samt minskade kostnader för staden som helhet. Nämnden lyfter bland annat:

- Fortsatt utveckling av det gemensamma arbetet för likvärdiga uppväxtvillkor
- Fortsatt arbete med målsättningar i planen *Fri från våld - en gemensam angelägenhet*
- Fortsatt kraftsamling för fler Malmöbor i självförsörjning
- Fortsatt utveckling av samordningen för att motverka hemlöshet

Nämndens arbete med verksamhetsutveckling och effektivisering under åren 2024–2026 innefattar:

- Inriktningen mot *arbete först* som innebär att alla som kan arbeta, ska arbeta
- Arbete riktat mot arbetsgivare och bristyrken för att fler Malmöbor ska kunna kombinera sociala insatser, arbete eller praktik och studier
- Fortsatt utveckling av det brukarnära stödet och kompensatoriska insatser för barn i hemlöshet
- Förstärkning av tidiga och samordnade insatser i samverkan med berörda nämnder
- Arbete med att öka antalet insatser i egen regi samt ha fler, mer flexibla och samordnade insatser för att förbättra effekten av vården och öka kostnadseffektiviteten i verksamheten
- Arbete mot misstänkta bidragsbrott och för att eliminera risk för felaktiga utbetalningar
- Ett omfattande digitaliseringsarbete och ett mer effektivt nyttjande av lokaler

Arbetsmiljöarbetet inom nämndens verksamheter kommer fokusera på kompetensförsörjning, ett hållbart arbetsliv, att förebygga hot och våld på arbetsplatsen samt ett arbete kring *framtidens arbetsplats*.

Nämndens bedömning är att det finns ett behov av att upprätthålla den nivå på kommunbidraget som etablerats 2022 och 2023 genom uppräknings-, pris- och löneförändringar. Det råder osäkerhet om lågkonjunktorens långsiktiga effekter på Malmöbornas behov av stöd och hjälp, vilket kan medföra kostnadsökningar under kommande år. Däremot föreligger inte något behov av ytterligare förstärkningar av kommunbidraget, då nämnden bedömer att ökade resursbehov på vissa områden kan finansieras genom effektivisering och omfördelning från andra områden.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Beslut, händelser och förändringar i omvärlden

Nationella beslut leder till ökade kostnader och organisatoriska förändringar

Ett fönster av möjligheter - stärka rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende

I augusti 2022 kom lagrådsremissen *Ett fönster av möjligheter - stärka rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende*.

Lagrådsremissen innehåller förslag som ska förbättra skyddet och stödet till dem som behöver skyddat boende. Förslagen ska också stärka barnrättsperspektivet för de barn som följer med en vårdnadshavare till skyddat boende. Det innebär bland annat att skyddat boende ska ingå i socialtjänstlagen som en boendeinsats för barn och vuxna, att placering av barn när det saknas samtycke från en vårdnadshavare ska regleras i en särskild lag och att skyddade boenden som drivs av enskilda verksamheter behöver ha tillstånd av *Inspektionen för vård och omsorg*.

Förslagen i lagrådsremissen innebär en omfattande förändring för såväl våldsutsatta som för kommunen. Det kommer att medföra betydande kostnadshöjningar, *Sveriges kommuner och regioner* (SKR) uppskattar de totala ekonomiska konsekvenserna för kommuner och regioner till 2 449 miljoner kronor. Utredningen föreslår endast finansiering för delar av förslaget och beräknar dessa till 350 miljoner. Propositionen förväntas i maj 2023 där behandling i riksdagen sker efter sommaren, ett möjligt ikraftträdande är i januari 2024.

Samsjuklighetsutredningen

I januari 2023 kom slutbetänkandet till *Från delar till helhet - tvångsvården som en personcentrerad vårdkedja*. Där föreslås hur en tvångslagstiftning ska utformas avseende personer med skadligt bruk eller beroende.

I slutbetänkandet föreslås Regionernas hälso- och sjukvård ansvara för all medicinsk, psykologisk och psykosocial behandling för samtliga psykiatriska diagnoser, inklusive skadligt bruk och beroende. Det medför även förändringar i lagstiftningen gällande *lagen om psykiatrisk tvångsvård* (LPT), *lagen om vård av missbrukare i vissa fall* (LVM) och *lagen om ombändertagande av berusade personer m.m.* (LOB). Det innebär att LVM upphör och att *Statens institutionsstyrelse* (SiS) inte längre bedriver vård för vuxna personer med skadligt bruk eller beroende.

Socialtjänstens huvuduppdrag ska vara att stärka den enskildas resurser och funktionsförmåga genom sociala stödinsatser. Den nya lagen föreslås träda i kraft tidigast 2026 och stimulansmedel ska tillföras kommunerna i omställningen under en femårig period.

Den nya socialtjänstlagen

Betänkandet *Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag* presenterades hösten 2020 och enligt förslaget skulle den nya lagen träda i kraft i januari 2023. Regeringen har inte lagt fram någon lagrådsremiss och därför är tidplanen osäker. Den nya lagen förväntas bland annat främja det förebyggande arbetet och förenkla biståndsgivningen. Nämnden bedömer att den nya socialtjänstlagen initialt kommer att medföra ökade kostnader som kommunen behöver kompenseras för. Nämndens verksamheter har påbörjat

förberedelserna inför den nya lagen men det finns en osäkerhet kring vilka delar av förslaget som kommer att genomföras.

I utredningen *En uppväxt fri från våld* föreslås regleringar som innebär att socialtjänstlagen ska kompletteras med ett förtydligande om att socialnämnden särskilt ska beakta barn som deltar i en brottsutredning. Det innefattar utredningar som genomförs med anledning av misstanke om barnet utsatts för våld och kan ha särskilt behov av stöd i samband med en sådan medverkan.

Kommunens ansvar för brottsförebyggande arbete

Lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete träder i kraft i juli 2023. Det innebär att kommunerna ska ta fram en lägesbild över brottsligheten i kommunen och baserat på denna ta ställning till och besluta om en åtgärdsplan.

Statliga utredningar som kan påverka arbetsmarknads- och socialnämnden kommande år:

- Barn och unga i samhällets vård - slutredovisning i oktober 2023
- Förbättra möjligheter att utbyta information med brottsbekämpande myndigheter - slutredovisning i oktober 2023
- En svensk narkotikapolitik anpassad till nutidens och framtidens utmaningar - slutbetänkande i oktober 2023
- Utredning om öppna insatser utan samtycke till vårdnadshavare och fler tidiga insatser till barn och unga - slutredovisning i februari 2024
- Utredning avseende aktivitetsplikt för rätt till försörjningsstöd - slutredovisning i april 2024
- Öka drivkrafter och möjligheter till arbete i försörjningsstödet och bryta långvarigt biståndsmottagande - slutredovisning i december 2024

Den samhällsekonomiska utvecklingen påverkar invånarna och den kommunala verksamheten

Enligt SKR:s *Ekonomirapport* (maj, 2023) kan toppen på inflationen ha varit men svensk ekonomi beräknas inte nå inflationsmålet förrän 2024. Det ekonomiska läget påverkar hushållens kostnader och kan därmed innebära en ökning av hushåll i behov av ekonomiskt bistånd samt ett högre utbetalt belopp per hushåll under 2024.

Enligt Konjunkturinstitutets senaste bedömning (mars, 2023) går den svenska ekonomin in i en lågkonjunktur under 2023 och först 2025 vänder konjunkturen. Beräkningarna antar ett balanserat konjunkturläge 2026. Enligt Konjunkturinstitutet förväntas arbetslösheten i Sverige stiga under 2023–2024 och successivt minska under 2025. I Malmö har konjunkturläget inte påverkat arbetsmarknaden i högre utsträckning.

Arbetsmarknads- och socialnämndens verksamheter för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsinsatser påverkas av konjunkturen och läget på arbetsmarknaden. Utvecklingen påverkar Malmöbornas möjligheter att bli eller förbli självförsörjande. Malmös arbetsmarknadsläge har den senaste tiden utvecklats positivt vilket för med sig goda möjligheter för fler att få ett reguljärt arbete. Dessutom fortsätter trenden med allt färre hushåll i försörjningsstöd i Malmö. Under januari till april 2023 har i genomsnitt 6 728 antal hushåll fått beviljat ekonomiskt bistånd per månad vilket kan jämföras med samma period 2022 då det var 7 854 hushåll. Sammantaget tyder detta på att den pågående lågkonjunkturen ännu inte fått fullt genomslag på nämndens målgrupper.

Det finns betydande skillnader i arbetslöshet mellan olika grupper. Vuxna som saknar rätt utbildning behöver förutsättningarna till utbildning för att snabbt komma i arbete och egen försörjning. Regeringen föreslår i sin vårandringsbudget för 2023 satsningar på regionalt yrkesvux inom den kommunal vuxenutbildningen och satsningar på *svenska för invandrare* (SFI). Under 2023 kommer även skyddsökande personer från Ukraina att erbjudas SFI.

I nuläget ser trenden fortsatt positiv ut med färre hushåll i behov av ekonomiskt bistånd och färre Malmöbor i arbetslöshet men det kan komma att förändras de kommande åren.

Befolkningstillväxten leder till ökade behov av insatser

Enligt Malmö stads befolkningsprognos förväntas Malmö växa med cirka 3 800 invånare under 2024 vilket är en minskning med 200 personer i relation till prognosen för 2023. I prognosen ingår inte skyddssökande personer från Ukraina.

På grund av befolkningsökningen i Malmö bedöms nämndens målgrupper att öka de kommande åren. Åldersgruppen 16 till 19 år förväntas att öka snabbast med cirka 600 personer per år till och med 2027, därefter förväntas åldersgruppen att öka i snitt med 150 personer per år.

Socialstyrelsens nationella statistik visar att majoriteten av barn och unga i heldygnsinsats enligt *socialtjänstlagen* (SoL) eller *lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga* (LVU) är i åldrarna 15 till 20 år.

Ett jämnt mottagande av nyanlända ger bättre planeringsförutsättningar

Under åren 2023 till 2025 förväntas Malmö ta emot cirka 300 nyanlända personer varav 10 ensamkommande barn per år inom kommunmottagandet, vilket ligger på samma nivå som utfallet för åren 2020 till 2022 (Migrationsdata Malmö, mars 2023). Det är en kraftig minskning i jämförelse med åren 2016 till 2017 då kommunmottagandet låg på cirka 2 000 personer per år. Ett jämnt mottagande av nyanlända under flera års tid ger bättre planeringsförutsättningar för nämnden.

Med anledning av Rysslands invasion av Ukraina aktiverades EU:s massflyktsdirektiv i mars 2022. Flest antal skyddsbehövande från Ukraina kom under de första månaderna efter att kriget startade. Enligt Migrationsverkets statistik har Malmö tagit emot 543 personer sedan massflyktsdirektivet aktiverades (maj, 2023).

Massflyktsdirektivet gäller till och med den fjärde mars 2024 men kan förlängas beroende på utvecklingen av konflikten i Ukraina. Enligt Migrationsverkets senaste prognos är det sannolikt att de som har haft tillfälligt skydd i Sverige ansöker om uppehållstillstånd på annan grund, såsom asyl och arbetstillstånd, efter att massflyktsdirektivet upphört.

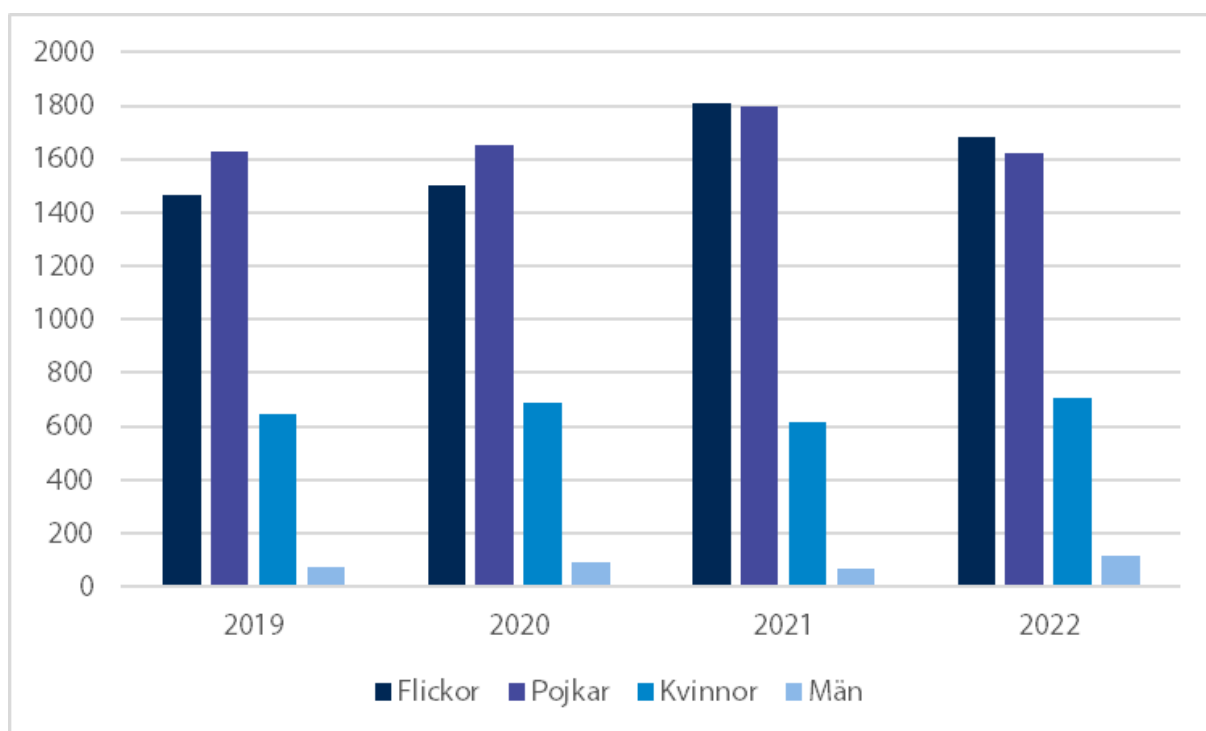
Inom verksamhetsområdet *Boende, tillsyn och service* fortlöper arbetet med att anskaffa lägenheter och andra boendeplatser för de anvisningar som kommunen ska ta emot. Mottagandet har påverkat andra delar av nämndens verksamhet direkt och indirekt. I vissa fall har målgruppen även behov av sociala insatser och stöd på grund av skadligt bruk och beroende eller psykisk ohälsa. Personer i behov av nämndens stöd kan öka de kommande åren beroende på utvecklingen av konflikten i Ukraina.

Behov av stöd och hjälp för att öka tryggheten i hemmet och i det offentliga rummet

Antalet aktualiseringar (anmälningar eller ansökningar) på grund av hot och våld i familjen ökade under 2020 till 2021 men under 2022 minskade antalet något. Under januari till april 2023 ligger aktualiseringarna på något högre nivåer i jämförelse med samma period 2020 till 2022.

För att förhindra våld krävs ett ökat fokus på våldsutövaren. Flera rapporter visar att riskfaktorer till att utöva våld kan vara psykisk sjukdom, missbruk eller kriminalitet. För en positiv utveckling krävs ett samarbete i staden för förebyggande insatser. Samarbeten behöver ske på flera arenor som inkluderar flera aktörer såsom hälso- och sjukvården, skola, förskola, elevhälsa, socialtjänst, polis och civilsamhället.

Antalet aktualiseringar avseende hot och våld i familjen samt heder under åren 2019 till 2022 uppdelat på flickor, pojkar, kvinnor och män.

Källa: Verksamhetsystemet Lifecare genom Koll

I rapporten *Våld mot barn* beskrivs det att det skett en minskning av det fysiska våldet av föräldrar mot barn de senaste åren, dock har andelen barn som utsätts för psykiskt våld ökat (Stiftelsen Allmänna Barnhuset, 2022). Våld i alla dess former är ett allvarligt samhällsproblem som behöver förebyggas på både samhälls- och individnivå.

Enligt polisens trygghetsmätning för 2022 uppger färre Malmöbor att de känner sig otrygga utomhus samt att de utsatts för våld och hot de senaste tolv månaderna. Dock upplever många fortfarande problematik med öppen droghandel och bedrägerier. I det offentliga rummet är den allvarliga och organiserade brottsligheten fortfarande en utmaning. Antalet sprängningar och skjutningar har minskat årligen under 2018 till 2020 men ökat något under 2021 till 2022. Ökningen ligger på lägre nivåer i jämförelse med åren 2015 till 2017. Under de senaste åren har fler personer tagit del av nämndens insatser genom till exempel *Sluta Skjut* och *anhopparkeringsambeten*.

Nämndens och polisens gemensamma satsningar för att förebygga kriminalitet i Malmö bidrar till att verksamheten snabbare når ut med stödinsatser. Utvecklingen är positiv för Malmöborna och för tryggheten i Malmö men leder till ökade behov av nämndens insatser och därmed ökade kostnader.

Förändringar i Malmö stad

Arbetsmarknads- och socialnämndens uppdrag är att bidra till kommunfullmäktiges mål och FN:s globala mål. Därför avser nämnden att samarbeta med andra nämnder och aktörer för att uppnå önskad förflyttning. Ett framgångsrikt samarbete bedöms medföra bättre livsvillkor för de Malmöbor som har behov av nämndens insatser och leda till minskade kostnader för staden som helhet.

En positiv skolanknytning och att lyckas i skolan är en viktig skyddsfaktor för barn och unga. Genom utbildning för både barn och vuxna kan fler Malmöbor få förutsättningar till att bli självförsörjande. För de mest utsatta barnen i Malmö är utbildningsnämndernas kompensatoriska uppdrag särskilt viktigt i stadens arbete för likvärdiga uppväxtvillkor.

Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor

Utbildningsnämnderna och arbetsmarknads- och socialnämnden avser att fortsätta utveckla det

gemensamma arbetet för att öka skyddsfaktorerna och minska riskfaktorerna i barns och ungas livsmiljöer. För att tidigare upptäcka och ge stöd till barn och unga som behöver det krävs tidiga och samordnade insatser. Utgångspunkten är att dessa insatser ges på den arena där barn och unga befinner sig, exempelvis i förskola, skola, socialtjänst, öppen verksamhet samt kultur- och fritidsverksamhet. Tidiga insatser bidrar till en gynnsam utveckling för barn och unga och till att använda samhällets resurser på bästa sätt för att undvika mer kostsamma insatser längre fram.

Nämnderna är överens om att strukturerade och tydliga former för samverkan kring barns och ungas behov är en viktig förutsättning för tidiga och förebyggande insatser. Utifrån sina respektive grunduppdrag avser nämnderna att fortsätta att stärka samarbetet. Det finns flera exempel på samverkansformer som kan ligga till grund för fortsatt utvecklingsarbete, däribland SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) och pilotprojektet *Trygga barnet* som testats i Malmö under 2022–2023, som är en samverkansmodell på individnivå för tidigt samordnat stöd.

Det gemensamma förebyggande arbetet kring de yngsta barnen fortsätter i nära samverkan mellan förskolenämndens och arbetsmarknads- och socialnämndens verksamheter samt med externa aktörer. En kombination av god mödravård, ett bra föräldrastöd och en förskola av hög kvalitet stärker möjligheterna till social jämlikhet i staden. Flera aktörer samlas utifrån barnets behov och där barnen finns.

Samarbetsformer såsom *Barn blir* är exempel på gemensamt och tvärprofessionellt arbete kring barn och familjer med behov. Nämnderna avser att fortsätta utveckla förutsättningarna för samarbetet och relationerna mellan medarbetare närmast barnen och socialtjänsten med utgångspunkt i lokala förutsättningar och behov.

Fri från våld - en gemensam angelägenhet

I mars 2022 godkände kommunfullmäktige i Malmö planen *Fri från våld – en gemensam angelägenhet - Plan för barn- och kvinnofrid och mot våld i nära relation, bedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld, sex mot ersättning och människohandel 2022–2026*.

Malmö stads nämnder och styrelser har utifrån sitt uppdrag ansvar för att utforma insatser som möjliggör förändring utifrån målen i planen. I arbetet med genomförandet och uppföljningen av planen upprättar förvaltningarna och bolagen en handlingsplan för den egna verksamheten där nämnden har ett övergripande samordningsansvar. Barnrättsperspektivet ska uppmärksammas särskilt i de åtgärder som formuleras.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har i dialog med berörda verksamheter och fackliga organisationer tagit fram en handlingsplan för förvaltningens arbete med *Fri från våld* som gäller för åren 2023 till 2026. I handlingsplanen finns utvecklingsområden som bedöms öka Malmöbornas möjligheter till ett liv fritt från våld. Bland dessa finns insatser såsom stärkt föräldrastöd, implementering av metoden *Trygg relation - fri från våld*, utveckling av arbetet mot våld i ungas relationer, långsiktigt stöd till både barn och vuxna samt kompetensutvecklingsinsatser.

Ett effektivt trygghetsarbete behöver ske gemensamt mellan stadens nämnder och styrelser för att uppnå målen i planen och kommunfullmäktiges vision i *Malmö blir ingen utsatt för våld och alla får själva bestämma över sitt liv och sin kropp*. En central förutsättning för att nå målen är att stärka dialogen med och informationen till Malmöborna, att det långsiktiga stödet utökas och att kompetensen stärks i stadens nämnder, styrelser och verksamheter.

Fler Malmöbor i självförsörjning

En längre tid utan studier och arbete kan ha långsiktiga konsekvenser för både individen och samhället. Egen försörjning bidrar till individers självständighet och delaktighet i samhället.

Under de senaste åren har kraftsamlingen i staden för att fler Malmöbor ska bli självförsörjande gett resultat. Nämnden bedömer att arbetet behöver fortsätta då det fortfarande finns ett stort antal Malmöbor som med utbildning, matchning och stöd kan bidra till stadens och omvärldens behov av

kompetensförsörjning.

Arbetsmarknads- och socialnämnden bedömer att såväl grundskolenämnden som gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är viktiga samarbetspartners och samarbetet är en framgångsfaktor för att fler Malmöbor ska bli självförsörjande. Samordning av ledning och styrning gynnar de Malmöbor som har behov av utbildning eller studie- och yrkesvägledning för att bli självförsörjning.

Att tydligare koppla samman näringslivsutvecklingen i staden med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsfrågorna bedöms bidra till att fler Malmöbor kan ta del av de lediga jobben i staden. En utveckling av gemensamma analyser bedöms också bidra till att alla nämnder delar samma behovs- och målbild. Här kommer bland annat *Tillväxtkommissionens* slutrapport kunna bidra till arbetet.

Ett samordnat arbete för att motverka hemlöshet

Egen försörjning är en grundläggande förutsättning för att individer ska ha tillgång till en godtagbar bostad. Genom arbetet med att få fler Malmöbor i självförsörjning skapas möjlighet till en minskad hemlöshet för särskilt utsatta grupper på bostadsmarknaden. De invånare som redan har det tufft på bostadsmarknaden riskerar att påverkas ännu mer under ekonomiskt kärvare tider med stora kostnadsökningar. För att fortsätta den positiva utvecklingen med minskad hemlöshet behövs förebyggande insatser prioriteras kommande år.

För att tillgodose behovet av bostäder för arbetsmarknads- och socialnämndens målgrupper, krävs det att det byggs bostäder för hushåll med låga inkomster. Höga hyreskostnader, särskilt i nybyggnation, är en orsak till att hushåll med ekonomiskt bistånd har svårigheter att uppnå självförsörjning.

I *Bostadsförsörjningsprogram för Malmö 2022–26* beskrivs det att tillgången till bostäder är hög i Malmö, dock kvarstår brist på bostäder med låga hyresnivåer. Den brist som finns drabbar främst personer med begränsad betalningsförmåga, unga vuxna, personer med funktionsnedsättning eller psykisk ohälsa och nyanlända. Det resulterar i trångboddhet eller att invånare bor för dyrt, det vill säga att matchningen mellan betalningsförmåga och tillgången till bostäder brister. I programmets marknadsanalys och konjunkturbedömning beskrivs att bostadsbyggandet kan sjunka under de kommande åren på grund av omvärldsfaktorer såsom inflation och lågkonjunktur. Om nyproduktionen inte motsvarar befolkningstillväxten finns det en risk för ett underskott av bostäder.

Samverkan med bland annat stadsbyggnadsnämnden, fastighetsägare såsom det kommunala fastighetsbolaget MKB behöver fortsatt vara prioriterat, bland annat utifrån de boendebeställningar som görs och för att analysera behovet av bostäder i Malmö.

Socialnämndernas arbete för effektivitet och kvalitet gentemot Malmöbon

Socialnämndernas insatser riktar sig till Malmöbor som återfinns i samtliga åldrar. Nämnderna ska tillhandahålla Malmöborna det stöd som individen behöver för att hen i så stor utsträckning som möjligt ska kunna leva ett självständigt liv och delta aktivt i samhället. Detta förutsätter en helhetssyn genom fördjupad samverkan mellan stadens förvaltningar, Regionen, civilsamhället och andra aktörer.

I socialnämndernas målgrupper återfinns en stor del av Malmöborna som behöver stöd från Malmö stad. Det är av vikt att målgruppernas behov synliggörs i stadens prioriteringar och satsningar. Rapporter och utredningar som ligger till grund för beslut behöver lyfta en bredd av behov för att spegla stadens invånare.

Nämnderna har ett pågående arbete som syftar till att förbättra kvaliteten för de Malmöbor som har behov av stöd från mer än en socialnämnd. Genom att förbättra samverkan blir verksamheterna mer effektiva på att ge rätt insats i rätt tid och kan därmed undvika dyrare, akuta insatser. Det gemensamma arbetet syftar till att skapa en samverkanskultur med förtroende, tillit och förståelse för varandras arbete som grund.

Arbetsmarknads- och socialnämnden samt funktionsstödsnämnden startade under hösten 2022 projektet

Samverkan barn och unga som pågår till och med augusti 2023. Projektets målgrupp är barn (0–17 år) med både social problematik och funktionsnedsättning. Genom ett gemensamt konsultationsteam får barnet det stöd hen behöver från båda förvaltningarna. Olika aktörer kan vara involverade beroende på barnets individuella behov. Dessa satsningar kommer vara viktiga som avstamp för 2024 och framåt för att möta individer i behov av parallella insatser.

Gemensamt arbete för att främja psykisk hälsa

Den psykiska ohälsan i samhället har ökat under de senaste 10 till 15 åren bland både barn, unga och vuxna. I Region Skånes *Folkhälsorapport 2023* uppgav 72 procent av Malmöborna (16 år+) ett gott psykiskt välbefinnande. Det är cirka tre procentenheter lägre än resultatet för hela Skåne och riket.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) redovisar i rapporten *En sammanfattande bild av ungas levnadsvillkor i Sverige (2023)* att nästan hälften av unga 16 till 24 år upplever psykiska symptom såsom oro och ångest. Det är en högre andel flickor/kvinnor än pojkar/män som upplever psykiska symptom.

Personer med psykisk ohälsa behöver ofta hjälp från flera olika myndigheter och nämnder inom Malmö stad. För att kunna tillgodose dessa Malmöbornas behov av stöd och hjälp behövs en sammanhållen vård i staden.

Antalet aktualiseringar (anmälningar och ansökningar) avseende skadligt bruk och beroende ökade med cirka åtta procent eller 800 aktualiseringar under 2022 i jämförelse med 2021. Ökningen har skett bland både flickor/kvinnor och pojkar/män. Bland barn och unga (0–25 år) med eventuellt skadligt bruk och beroende är den mest förekommande åldersgruppen 13 till 17 år. Det är även den som ökat procentuellt mest under det senaste året.

Skadligt bruk och beroende leder till negativa konsekvenser för enskilda individer och för samhället i stort. I Malmö stads budget för 2023 beskrivs det att ett utvecklingsarbete i kommunen prioriteras för att stärka det drogförebyggande arbetet. Nämnden bedömer att arbetet behöver fortsatt prioriteras kommande år för att minska riskfaktorer för Malmöborna i ett tidigt skede.

Utveckla arbetet med social respons och samverkan med civilsamhället

I oktober 2019 beslutade kommunfullmäktige att överföra ansvaret för stadens centrala krisstöd till arbetsmarknads- och socialnämnden. Ett omfattande utvecklingsarbete har bedrivits och idag finns utarbetade system och rutiner för att ge krisstöd och social respons vid oönskade händelser i staden, exempelvis skjutningar, sprängningar och bränder. En betydande del av arbetet vilar på nämndens ordinarie resurser, såsom *Centrum för brottsutsatta och medling* samt fältverksamheterna. Genom ett mer synligt och aktivt krisstöd har antalet Malmöbor som tar kontakt med verksamheterna ökat. För att kunna bygga vidare på det goda arbete som görs, där befintliga resurser kan mobiliseras både före, under och efter en oönskad händelse ser nämnden ett behov av att ytterligare resurser tillförs.

Arbetsmarknads- och socialnämnden fördelar årligen stöd till den idéburna sektorn i Malmö. Syftet med stödet är att främja ett demokratiskt samhälle och att stötta idéburna organisationer som kompletterar nämndens verksamhet och bidrar till mervärden för människor inom nämndens målgrupper. Genom utvecklad samverkan och relationsbyggande kan tilliten och den kollektiva styrkan i ett lokalområde öka och fler aktörer kan tillsammans bidra till Malmös trygghet och sammanhållning.

Nämndens riktlinjer för stöd och bidrag till idéburna sektor reglerar arbetsmarknads- och socialnämndens stödformer. Riktlinjerna fastställer krav och villkor för respektive stödform. Under våren 2023 beslutade arbetsmarknads- och socialnämnden om en ny bidragsmodell för nämndens ekonomiska stöd till idéburna organisationer med verksamhet inom det sociala området.

Den nya bidragsmodellen innebär att nämnden har fyra stödformer till organisationer inom det sociala området i stället för en. Syftet är att öka såväl flexibiliteten som stabiliteten för den idéburna sektorn samt att säkerställa transparens, tydlighet och likvärdighet i handläggning och uppföljning.

På en mer övergripande nivå bedömer nämnden att förutsättningarna för en likvärdig hantering gentemot idéburna organisationer i Malmö kan stärkas ytterligare. Nämnden ser ett stort värde i att stadens nämnder arbetar tillsammans med att uppfylla intentionerna i kommunfullmäktiges regler och riktlinjer för stöd till idéburen sektor.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetsätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Arbetsmarknads- och socialnämnden utgör som socialnämnd det yttersta skyddsnätet för människor inom nämndens målgrupp som vistas i Malmö. Verksamheten fokuserar särskilt på arbetsmarknadsfrågor och ekonomiskt bistånd, barn och unga, människor med skadligt bruk och andra människor i utsatthet. Arbetsmarknads- och socialnämndens ansvarsområde styrs i hög utsträckning av lagstiftning.

Arbetsmarknad och ekonomiskt bistånd

Ett av arbetsmarknads- och socialnämndens huvuduppdrag är att fler Malmöbor ska bli självförsörjande, framför allt genom arbete och/eller studier. Under 2022 minskade det månatliga antalet hushåll som uppbar försörjningsstöd till den lägsta nivån sedan 2012. Arbetslösheten i Malmö har minskat, särskilt bland personer i åldersgruppen 18 till 29 år. Antalet arbetslösa har minskat mest i gruppen utrikes födda.

Nämndens verksamheter bedriver ett brukarnaära arbete med fokus på att alla som kan arbeta, ska arbeta utifrån inriktningen *arbete först*. Nämndens verksamheter har i uppdrag att bistå den enskilde med rätt stöd i denna målsättning.

För att lyckas i uppdraget behövs ett omfattande samarbete inom nämndens verksamheter, med andra nämnder, myndigheter och externa aktörer. Nämnden har successivt utvecklat ett starkare fokus mot näringslivet och arbetsgivare för att fler Malmöbor ska få ett reguljärt arbete efter att ha deltagit i nämndens arbetsmarknadsinsatser.

Det finns en matchningsproblematik på arbetsmarknaden i Malmö där arbetsgivare har svårt att rekrytera samtidigt som arbetslösheten är hög. Därför fortsätter nämnden att arbeta riktat mot arbetsgivare och bristyrken för att fler deltagare ska kunna ta del av parallella insatser som till exempel att kombinera sociala insatser, arbete eller praktik och studier. Samarbete och samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är viktigt för att fler personer med en låg utbildningsnivå ska gå vidare till olika former av vuxenutbildning. Detta behov hos Malmöborna visar på vikten av att staden prioriterar vuxenutbildning under kommande år.

Nämnden har ett särskilt fokus på vissa målgrupper med ekonomiskt bistånd:

- Barnfamiljer - barnfamiljers anknytning till arbetsmarknaden bedöms vara en viktig framgångsfaktor i ett barns utveckling. Färre barn ska växa upp i familjer med försörjningsstöd och alla barn ska ha en trygg boendesituation. I de situationer där barn lever i hemlöshet eller försörjningsstöd ska nämnden se till att tiden blir så kort som möjligt.
- Unga vuxna (18–29 år) - nämnden prioriterar arbetet för att fler ska få tillgång till arbetsmarknadsinsatser och avslutas till arbete eller studier. Nämnden samarbetar med andra aktörer såsom gymnasie- och utbildningsnämnden kring unga utan sysselsättning.
- Personer med långvarigt försörjningsstöd - nämnden arbetar för att bryta långvarigt försörjningsstöd och korta biståndstiderna samt förebygga att fler hushåll har långvarigt försörjningsstöd.

Nämnden ser också behov av att arbeta vidare med insatser som prövats under de senaste åren. *Malmökraften* gör skillnad för några av de mest utsatta på arbetsmarknaden. *Individual placement and support* (IPS) för personer med psykisk ohälsa eller missbruk är en insats som anpassats särskilt efter målgruppens behov av stöd.

Arbetsmarknads- och socialnämnden bedömer att det kommunövergripande arbetet med att säkra

arbetsmarknadsanställningar i staden bör fortsätta under de kommande åren med ett fortsatt uppdrag från kommunfullmäktige till samtliga nämnder. Malmö stad är en stor arbetsgivare som har möjlighet att introducera Malmöbor med en utsatt ställning på arbetsmarknaden till en stor bredd av yrken. Arbetsmarknadsanställningarna kan också på sikt bidra till Malmö stads kompetensförsörjning.

Nämnden kommer under perioden att fortsätta utveckla arbetet med att minska risken för felaktiga utbetalningar och bidragsbrott inom verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd. Nämnden bedriver och utvecklar arbetet i samverkan med andra nämnder och bolag samt med statliga myndigheter såsom polisen, Försäkringskassan och Skatteverket.

Under året bevakar nämnden samhällsekonomins utveckling och Malmöbornas sysselsättningsgrad noga. Förebyggande arbete behöver vara prioriterat i hela staden för att möta invånarnas behov.

Boende och hemlöshet

Arbetsmarknads- och socialnämnden bedriver ett aktivt arbete för att minska den hemlöshet där nämndens ansvar är tydligt enligt lagen och reglementet. Nämnden arbetar med de framgångsfaktorer som identifierats i arbetet med att motverka hemlöshet och för att fler Malmöbor ska komma in på bostadsmarknaden.

Under januari till april 2023 har ansökningar och beviljade boendeinsatser ökat i jämförelse med samma period för 2022. Personer som är hemlösa av sociala skäl har större behov av stöd i sitt boende och det kan ta tid att skapa förutsättningar för hushållet att bo självständigt. Nämndens verksamheter behöver fortsätta att utveckla arbetssätt för en mer långsiktig planering för dessa hushåll. Ett samarbete kring arbetsmarknadsinsatser för hemlösa personer kommer att ge ökade möjligheter till självförsörjning, vilket i sin tur leder till bättre förutsättningar på bostadsmarknaden.

Att hantera behoven har väsentligt förenklats genom att alla boenden nu är samlade inom organisationen och att bokningen av tillfälliga boenden är samlade hos nämndens bokningscentral. Organiseringen bedöms också leda till en bättre kvalitet för Malmöborna. Utifrån de förändrade behoven fortsätter nämnden att öka effektiviteten i nyttjandet av lokaler och att säkra tillgång till rätt boendeformer för rätt målgrupper.

Arbetsmarknads- och socialnämnden samarbetar med bland annat funktionsstödsnämnden och hälsa-, vård- och omsorgsnämnden avseende personer som befinner sig i hemlöshet och lider av samsjuklighet, socialpsykiatrisk problematik, psykiatriska och/eller somatiska vårdbehov.

Nämnden kommer att fortsätta arbeta med kompensatoriska insatser för barn i hemlöshet. Det innebär insatser både för barn som bor i nämndens egna boenden och genom specifika insatser till hemlösa familjer med barn som bor i andra boendelösningar. Nämnden kommer även att samarbeta med civilsamhället kring målgruppen.

Arbetsmarknads- och socialnämnden kommer under perioden att arbeta för att ytterligare öka kostnadseffektiviteten i verksamheten. Det innebär satsningar för att stärka det brukarnära stödet och att öka användandet av boenden i egen regi. Nämnden kommer fortsätta arbeta med att säkra att Malmöborna får stöd och hjälp för att hitta en egen bostad så snabbt som möjligt.

Individ- och familjeomsorg

Nämndens arbete ska bidra till att barn och unga som kommer i kontakt med socialtjänsten får förutsättningar för en god skolgång och hälsa, att personer med missbruk och beroende får förutsättningar för att självständigt klara vardagen i bostaden och i samhället samt att öka tryggheten i hemmet och i det offentliga rummet.

Arbetsmarknads- och socialnämnden har under lång tid haft ett ökat inflöde av ansökningar och anmälningar, framförallt orosanmälningar som rör barn och unga (0–25 år). Antalet anmälningar inom individ och familj ökade med cirka fyra procent under 2022 i jämförelse med 2021 och ökningen finns hos

åldersgruppen 13 till 17 år. Den mest förekommande aktualiseringsorsaken är eventuellt bristande omsorg om barn. Åldersgruppen kommer att växa de kommande åren och därmed behovet av nämndens insatser till barn och unga.

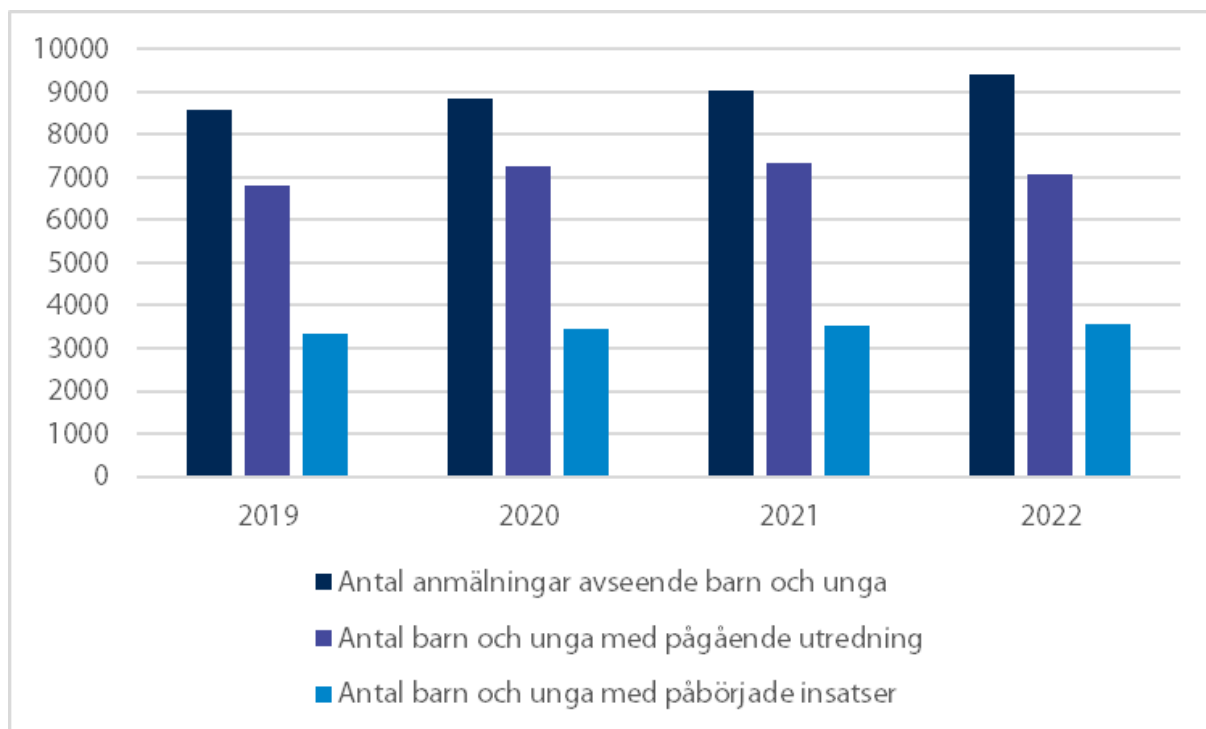
Under perioden kommer samarbetsarenor för tidiga och samordnade insatser (TSI) fortsätta utvecklas. Det innebär bland annat en fortsatt utveckling av familjecentraler, projektet *Växa Tryggt* (tillsammans med barnavårdscentraler), fortsatt samverkan mellan *skola, socialtjänst, polis och fritid* (SSPF). Nämnden deltar även i det kommunövergripande styrsystemet *Communities that care* (CTC) som syftar till att på ett systematiskt sätt bidra till goda uppväxtvillkor för barn och unga.

En förutsättning för arbetet med tidiga och samordnade insatser är att satsa på föräldraskapsstöd. Regeringen har beslutat om ett anslag på 400 miljoner kronor till stärkt tillgång till föräldraskapsstöd i hela landet. *Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd* (MFoF) har i uppdrag att förbereda statsbidrag till kommuner, regioner och andra relevanta aktörer. Målsättningen innebär att föräldrar ska få en ökad och jämlik tillgång till stöd samt att bidra till att förebygga kriminalitet bland barn och unga.

Nämndens arbete med effektivisering inom individ- och familjeomsorgen inriktar sig på att ställa om i verksamheten för att öka antalet insatser i egen regi, både öppenvård och dygnsvård samt ha fler och flexibla insatser i hela vårdkedjan för att förbättra effekten av vården och öka kostnadseffektiviteten i verksamheten. Att satsa på tidiga förebyggande insatser är en långsiktig investering för att minska nämndens kostnader.

För att kunna genomföra effektiviseringarna krävs en viss satsning i form av både nyinrättade tjänster och införskaffande av lokaler. Nämnden ser detta som en nödvändighet för att kunna bryta den negativa trenden med fler externa placeringar för att tillhandahålla vården i Malmö antingen i det egna boendet eller i nämndens egna institutioner.

Antalet anmälningar, pågående utredningar och påbörjade insatser avseende barn och unga 0-25 år under åren 2019 till 2022.

Källa: Verksamhetsystemet Procapita genom Koll

Hållbart arbetsliv – framtidens arbetsgivare

Inom nämndens verksamheter utgör medarbetarna i hög grad förvaltningens resurser. Det är deras kompetens och engagemang som skapar en verksamhet av god kvalitet. Nämnden arbetar för en god arbetsmiljö, jämställdhet och mångfald för att öka graden av delaktighet och samverkan samt bedriva ett hälsofrämjande arbete och förebygga risker i arbetsmiljön.

I SKR:s rapport *Välfärdens kompetensförsörjning* beskrivs att kommuner förväntas stora kompetensförsörjningsutmaningar de kommande tio åren. Ett ökat behov av välfärdstjänster behöver inte innebära ett direkt behov av ökat antal anställda. Kommuner kan möta utmaningen genom nya arbetssätt, digitala verktyg och kompetensutveckling.

Arbetsmarknads- och socialnämnden har ett fortsatt behov av attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare. Nämnden prioriterar ett förebyggande och hälsofrämjande arbetsmiljöarbete i linje med nämndens organisatoriska och sociala arbetsmiljömål. Under de senaste åren har nämndens verksamheter arbetat med de tre övergripande målen *trygg och säker arbetsplats*, *hållbart arbetsliv* och *utveckla samverkan*. Nämnden arbetar med *framtidens arbetsplats* i linje med Malmö stads gemensamma riktlinjer för framtidens attraktiva arbetsgivare.

Hot och våld samt otillåten påverkan är en utav förvaltningens största arbetsmiljörisiker under de kommande åren. Under 2023 pågår utbildningen *Att förebygga och hantera hot och våld samt otillåten påverkan* inom ramen av förvaltningens satsningsområde *trygg och säker arbetsplats*.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens satsning på *hållbart arbetsliv* och *trygg och säker arbetsplats* ökar förutsättningar för en trygg och säker arbetsmiljö. Satsningsområdet bedrivs i samarbete med fackliga organisationer och skyddskommittén.

Digitalisering

Digitaliseringen bedöms vara en av de starkaste förändringsfaktorerna i samhället. Nämnden har ett omfattande arbete med digitalisering som kommer att fortsätta under perioden 2024 till 2026. Digitalisering inom nämndens verksamheter bedöms leda till effektivisering, ökad kvalitet, likvärdighet och en förbättrad service till Malmöborna. Det innebär krav på förändrade arbetssätt och digital kompetens inom nämndens verksamheter.

Nämndens arbete inom digitalisering innebär bland annat att stödja nya arbetssätt och att skapa digitala kontaktvägar för Malmöborna i samverkan med andra aktörer. Med olika former av digitala stöd kan individens resurser tillvaratas på nya sätt. I omställningsprocessen till digitaliserade arbetsmetoder krävs kontinuerlig anpassning för både personal och invånarna. Digital kompetens behöver uppmärksammas mer vid framtida kompetensutveckling och rekrytering i förvaltningen. I takt med att nämndens digitalisering ökar krävs även fokus på kontinuerlig framförhållning och uppföljning av IT-säkerhet.

Ramavtalet med huvudsystemleverantören för hela socialtjänstklustret löper ut i september 2023, vilket i första hand kräver att nuvarande systemdrift säkras. En framtida gemensam upphandling med stadens socialnämnder kommer kräva samfinansiering vid behovsinventering inför att definiera funktionskrav. Beroende på upphandlingsutfall kan förvaltningen behöva ha dubbla systemkostnader under en övergångsperiod på två till tre år för att säkra verksamheten från störningar vid övergång till annan systemleverantör.

Under 2022 har cirka 150 kommuner, bland annat Malmö stad, bidragit med gemensamma resurser för att tillsammans med SKR, Inera och Adda inleda ett långsiktigt arbete i syfte att modernisera socialtjänstens verksamhetssystem. Det innebär också att på olika sätt stimulera näringslivet till ett utvecklingskliv som bygger på öppenhet och partnerskap. Nämnden samarbetar med hälsa-, vård- och omsorgsnämnden och funktionsstödsnämnden för att nå målbilden av ett modernt digitalt stöd.

Projektet *Säker digital kommunikation* som leds av SKR skapar förutsättningar för ett enklare och säkrare informationsutbyte mellan myndigheter. Det kommer emellertid kräva att förvaltningen tillsammans med

andra parter strukturerar ett säkert informationsutbyte och går från individbaserad till process- och funktionsbaserade kommunikationsmönster. Detta kommer dels att bidra till trygghet för Malmöborna genom att personlig eller känslig information inte sprids till obehöriga, dels till effektivare handläggning.

Lokaler

Nämndens verksamheter arbetar för ett mer effektivt nyttjande av lokaler bland annat genom att noggrant utvärdera alla hyreskontrakt som löper ut innan de förlängs samt genom att i större utsträckning samnyttja lokaler. Satsning på utökad verksamhet i egen regi (insatser för öppenvård och institutionsvård) kräver viss ökning och anpassning av nämndens lokaler.

Under 2022 genomfördes en omlokalisering av nämndens socialkontor inom de befintliga lokalerna. Syftet med flytten var att organisera verksamheterna i enlighet med förvaltningens organisering samt att bland annat öka tillgängligheten och en likvärdig service till Malmöborna. I januari 2023 tog nämnden över driften för akutboenden till egen regi vilket bedöms innebära en kvalitetshöjning för Malmöborna.

I maj 2023 flyttade lägenhetsenheten från tekniska nämnden till arbetsmarknads- och socialnämnden. Flytten innebar att kompetens och resurser avseende uppdraget med att anskaffa, förvalta, bedöma och utföra sociala stödinsatser rörande bostadslägenheter samlats inom en avdelning. Flytten bedöms underlätta och effektivisera arbetet ytterligare.

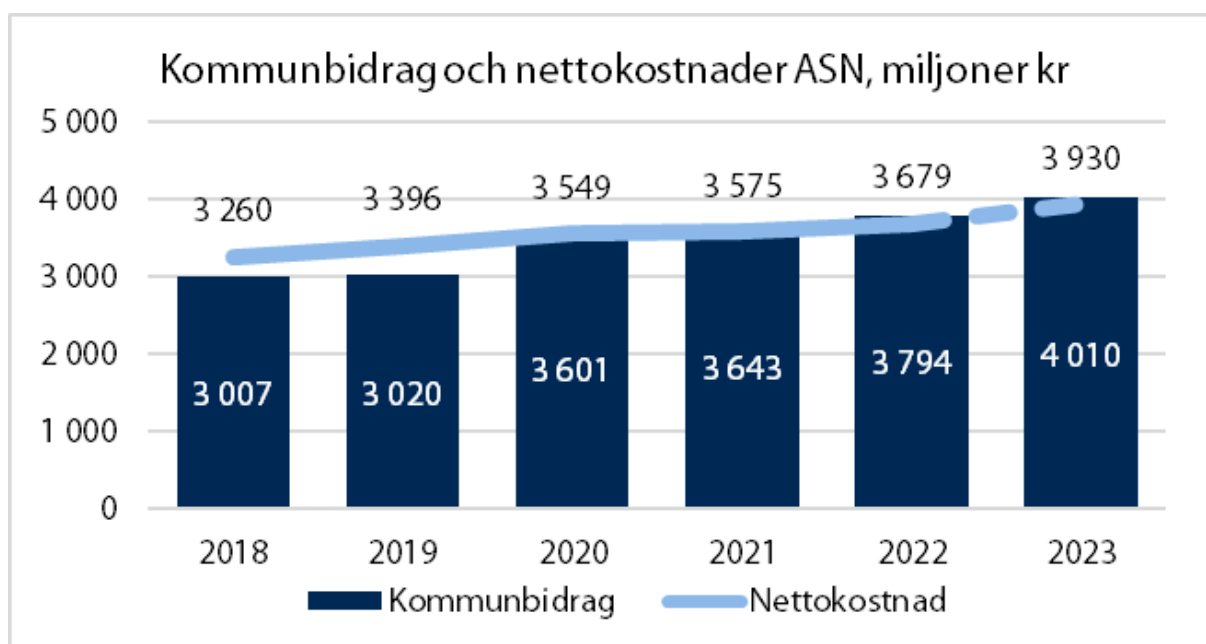
Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Arbetsmarknads- och socialnämnden har sedan 2021 en ekonomisk ram för hela nämndens verksamhet. Under 2020 utökade kommunfullmäktige nämndens kommunbidrag väsentligt. Samtidigt har nämnden lyckats bromsa nettokostnadsutvecklingen, vilket sammantaget medfört att nämnden redovisat budgetöverskott de senaste tre åren. Överskotten har ökat något från 52 miljoner kronor 2020 till 115 miljoner kronor 2022. Även för 2023 prognostiseras ett överskott på totalt 80 miljoner kronor (enligt *Ekonomisk prognos* från maj 2023). Orsaken till överskotten är framför allt att kostnaderna för ekonomiskt bistånd, som står för omkring en fjärdedel av nämndens nettokostnader, minskat väsentligt sedan 2020.

Diagrammet nedan visar utvecklingen av nämndens kommunbidrag 2018–2023 och nettokostnader 2018–2022 med prognos för 2023.

Det finns en rad osäkerhetsfaktorer som påverkar nämndens verksamheter och ekonomi under kommande år. Utvecklingen av det samhällsekonomiska läget och effekterna av lågkonjunkturen för Malmöborna är svåra att bedöma och har hittills inte fått det genomslag som befarats på behovet av stöd och hjälp. Arbetsmarknadsläget i Malmö är fortsatt positivt och arbetslösheten har minskat något för flera grupper. Utvecklingen avseende ekonomiskt bistånd följer en positiv trend, men erfarenhet visar att förändringar i samhälls ekonomin kan få snabbt genomslag på försörjningsstödet. Förutsättningarna för arbetsmarknadsanställningar fortsätter att vara osäkra med hänsyn till den statliga arbetsmarknadspolitikens inriktning och därmed även förutsättningarna för Arbetsförmedlingens anslag och ersättningar till kommunerna. Samtidigt är det många av de Malmöbor som framöver är i behov av stöd från kommunen för att bli självförsörjande som är i behov av fler sammansatta insatser där exempelvis arbetsträning och praktik kombineras med sociala insatser och utbildning.

Inför 2023 fanns en farhåga att den höga inflationen skulle driva på kostnadsökningar för olika former av placeringar, där avtalen ofta är indexreglerade. Hittills har dock inte dessa prisökningar infriats och risken

är istället att de inträder 2024 då flera avtal som ingåtts under 2022 blir föremål för omförhandling. Inom förvaltningen pågår under 2023 ett omfattande arbete med att samla alla verksamhetens avtal i en avtalsdatabas, och utveckla inköps- och upphandlingsverksamheten, vilket på sikt väntas leda till en bättre samlad bild av nämndens avtal och övergripande effekter av potentiella prisförändringar.

För att skapa utrymme att hantera potentiella kostnadseffekter av externa förändringar fortsätter nämnden arbeta med att bromsa kostnadsutvecklingen på de områden verksamheten har rådighet över. Sammantaget bedömer nämnden att den nivå på nämndens kommunbidrag som etablerats sedan 2020 behöver bibehållas under 2024 för att upprätthålla en ekonomi i balans och möjliggöra fortsatt arbete med långsiktigt hållbara åtgärder för ökad kostnadseffektivitet med bibehållen kvalitet. Utöver uppräknade befolknings-, pris- och lönekostnadsförändringar ser dock nämnden inte att det föreligger något behov av ytterligare kommunbidragsförstärkningar, då ökade resursbehov på vissa områden bedöms kunna finansieras genom effektivisering på andra områden.

Nämnden arbetar sedan 2020 för löpande effektivisering genom prioritering och omställning av verksamheten. Syftet med beslutade inriktningar och åtgärder är att uppnå en långsiktigt hållbar ekonomi i balans med budget samtidigt som Malmöborna får det stöd och den hjälp de har rätt till.

Arbetsmarknadsanställningar och ekonomiskt bistånd

Arbetet fortsätter utifrån strategin *arbete först* för ökad självförsörjning med särskilt fokus på personer med långvarigt försörjningsstöd, barnfamiljer och arbetslösa unga vuxna. Arbetet med att förebygga misstänkta bidragsbrott och förhindra felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd är ytterligare ett viktigt verktyg för att säkerställa rätt användning av resurser. Samarbetet mellan avdelningarna arbetsmarknad och ekonomiskt bistånd är en viktig bidragande faktor till den positiva utvecklingen av utbetalt ekonomiskt bistånd. Det är dock fortfarande osäkert hur utvecklingen kommer att se ut under 2024, utifrån lågkonjunktorens långsiktiga effekter på Malmöbornas ekonomiska situation och möjligheter till självförsörjning.

Nämnden gör liksom tidigare år bedömningen att de resurser som kan frigöras genom fortsatt minskade kostnader för ekonomiskt bistånd bör användas för att stärka arbetsmarknadsinsatser till särskilt utsatta grupper på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsanställningar är fortsatt ett viktigt verktyg för förankring på arbetsmarknaden för nämndens målgrupper, och för att exempelvis kunna anordna platser inom satsningar såsom det nya uppdraget via Arbetsförmedlingen om jobb för ungdomar. En växling av kommunbidrag från utbetalningar av ekonomiskt bistånd till arbetsmarknadsanställningar planeras för 2023 och 2024, för att säkerställa en balans i finansieringen av såväl arbetsmarknadsinsatser som ekonomiskt bistånd.

Öppenvård, stödboende och tidiga förebyggande insatser

De senaste åren har nämnden arbetat med en omställning till fler insatser i egen regi för att uppnå en ökad flexibilitet att möta Malmöbornas behov och en ökad effektivitet i nyttjandet av verksamhetens resurser. Det är framför allt inom öppenvård och *stödboende för barn och unga 16–20 år* som kostnadsminskande effekter kan uppnås utan att göra avkall på kvaliteten.

Flera av de öppenvårdsverksamheter som startat upp under 2021 och 2022 utökas under 2023 för att kunna ta emot fler Malmöbor (till exempel *Strukturerad öppenvård i Malmö (SÖM)*, *Ljftet*, *Klivet*, *Flexet* och *hemmabaserad familjebehandling*). Bland verksamheternas främsta målgrupper finns ungdomar i åldrarna 12–18 år med ett normbrytande beteende, begynnande kriminalitet eller psykisk ohälsa i kombination med omsorgsbrist/bristande föräldraförmåga. Även vuxna med missbruk och/eller bristande föräldraförmåga är en viktig målgrupp. På längre sikt väntas nya verksamheter leda till minskade köp av extern öppenvård men också av extern institutionsvård för barn och unga, genom förebyggande och stödjande insatser.

Under 2023 utökas antalet platser i stödboende i egen regi, vilket på sikt bedöms vara mer kostnadseffektivt än externa motsvarigheter. Utökningen av verksamheten bedöms därmed ge positiva effekter på kostnaderna för externa institutionsplaceringar under 2024.

Det tar tid att uppnå kostnadsminskande effekter av ovan nämnda åtgärder. Det beror dels på att övergången till egen regi sker successivt när nya ärenden kommer in, eftersom det inte är försvarbart för

den enskilde att avbryta en pågående fungerande insats hos en extern leverantör. Det beror också på att nämnden initialt har uppstartskostnader för den nya verksamheten och att det tar tid innan den kan bedrivas till full kapacitet. Omställningsarbetet kräver därför uthållighet, samtidigt som det är viktigt att upprätthålla befintliga framgångsrika insatser. Samverkan med andra förvaltningar och med andra aktörer utanför den kommunala organisationen är också en viktig framgångsfaktor i utvecklingsarbetet inom verksamheten.

Uthållighet och samverkan är också viktigt i nämndens fortsatta arbete med utveckling av tidiga förebyggande insatser för att kunna stödja barn och familjer tidigare i livet och därmed förebygga mer omfattande insatser i tonår och vuxen ålder. De resurser som eventuellt kan frigöras genom mer kostnadseffektiva insatser i egen regi bör användas för att finansiera ett ökat utbud av tidiga förebyggande insatser för att säkra likvärdiga förutsättningar och uppväxtvillkor för Malmös barn och unga.

Boende

Efter flera år av minskande kostnader prognostiseras en kostnadsökning under 2023 avseende boende för personer som saknar egen bostad. En viktig faktor bakom ökningen är en ökning av antalet boendedygn i extern regi, kopplat till placeringar till följd av våld i nära relation och av personer som vill komma från en kriminell livsstil. En intern utredning har påbörjats för att analysera vad som ligger bakom det ökande antalet dygn och vilka åtgärder som är möjliga att vidta för att människor i behov av stöd och hjälp ska komma vidare i långsiktigt hållbara lösningar.

Kompetensförsörjning

Flera av nämndens verksamheter upplever svårigheter att rekrytera rätt kompetens till vakanta tjänster, vilket medfört utdragna rekryteringsprocesser och att tjänster är vakanta under längre perioder. Problemen leder till budgetöverskott men också att verksamhet inte kan bedrivas i den omfattning som planerats. Det riskerar också att medföra ökad arbetsbelastning för befintliga medarbetare. I linje med Malmö stads kompetensförsörjningsstrategi arbetar nämnden systematiskt med kompetensförsörjningsinsatser med utgångspunkt i prioriterade kompetensbehov. Kompetensförsörjningen är ännu ett område där nämnden ser vikten av att kunna fördela om resurser som frigörs genom kostnadsminskningar på andra områden.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Sommar- och ungdomsjobb	Arbetsförmedlingen	5 000	
IPVI - Bidrag för våldsförebyggande insatser	Jämställdhetsmyndigheten	1 950	1 950
Ersättningar för asylsökande, nyanlända och skyddsbehövande enligt EU:s massflyktsdirektiv	Migrationsverket	130 000	100 000
Verksamhetsbidrag till avhopparverksamhet	Polismyndigheten		
Stimulansmedel för insatser inom ramen för överenskommelse mellan SKR och staten om insatser på området psykisk hälsa och suicidprevention 2021–2023	SKR (via Kammarkollegiet)	8 557	
Stimulansmedel för insatser inom ramen för överenskommelse mellan staten och SKR om god och nära vård 2023	SKR (via Kammarkollegiet)	1 000	
Statsbidrag för sociala insatser i utsatta områden	Socialstyrelsen	4 000	0
Subventioner av familjehemsplaceringar	Socialstyrelsen	2 200	0
Statsbidrag för att stärka arbetet med att motverka hemlöshet	Socialstyrelsen	1 800	1 800
Hjälpa våldsutsatta personer att ordna stadigvarande boende.	Socialstyrelsen	600	600
Utvecklingsmedel för arbete mot våld i nära relationer 2022	Socialstyrelsen	0	0
Övriga mindre bidrag		4 600	1 600
Övriga bidrag			
Anställningsstöd, lönebidrag, nystartsjobb	Arbetsförmedlingen	182 000	182 000
Momsbidrag	Skatteverket	45 000	40 000
Bidrag Finsam	Finsam/Skånes kommuner	14 556	14 556
Malmökraften	Finsam (Arbetsförmedlingen)	2 400	0
Projektmedel ESF	Svenska ESF-rådet	5 565	5 000
Återbetalning av försörjningsstöd	Försäkringskassan	12 000	12 000
Återbetalning av försörjningsstöd från enskilda		2 000	2 000
Diverse projektmedel		4 000	4 000
Övriga bidrag och ersättningar		3 000	2 700
SUMMA BIDRAG		430 228	368 206

Tomt beloppsfält betyder att det inte går att bedöma bidragets storlek eller att det fortfarande saknas beslut om bidragets fortsättning.

Belopp angivet till 0 tkr betyder att bidraget upphör.

Bedömningen av riktade statsbidrag och övriga bidrag är förknippad med stor osäkerhet då beslut om statsbidrag ofta inte fattas förrän under hösten året innan bidragsåret, eller till och med efter bidragsårets början. Samtliga bidrag bygger på att verksamheten har en motsvarande eller högre kostnad än intäkten.

Ersättningar från Migrationsverket för asylsökande och nyanlända betalas ut per individ som kommunens verksamhet haft kostnader för. Intäkterna har minskat väsentligt de senaste åren, till följd av ett minskat

mottagande, även om mottagandet av skyddsbehövande från Ukraina bidragit till att bromsa intäktsminskningen något. Med tanke på att mottagandet fortsatt bedöms vara på en låg nivå närmsta åren och att det är osäkert hur länge EU:s massflyktsdirektiv med tillhörande ersättningar kommer att gälla bedöms intäkterna minska ytterligare 2023 och 2024.

Nuvarande överenskommelse mellan SKR och staten om insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention sträcker sig till och med 2023. Bidrag beviljas utifrån ett antal föreslagna mindre projekt, därför är det svårt att bedöma intäktens storlek.

Statsbidrag för sociala insatser i utsatta områden hanteras 2023 hos kommunstyrelsen. Nämnden har i ett ärende ansökt om att ta del av bidraget, men då beslut i kommunstyrelsen ännu inte är fattat är det oklart hur stor del av nämndens ansökan om medel på drygt 8 miljoner kronor som kommer att finansieras av det aktuella stadsbidraget.

Anställningsstöd och lönebidrag från Arbetsförmedlingen betalas ut per individ som kommunens verksamhet haft kostnader för. Prognosen för dessa bidrag bygger därmed på bedömningar om antal individer med arbetsmarknadsanställningar under kommande år. Bedömningen för 2023 och 2024 förutsätter omkring 800–900 genomsnittligt antal pågående anställningar per månad.

Begäran om investeringsram

Nämndens investeringsutgifter avser inköp av inventarier samt kostnader för ombyggnader och uppdateringar av säkerhets- och brandskyddssystem i verksamheternas lokaler. Nämndens investeringsnivå har historiskt legat på omkring 4–6 miljoner kronor årligen, men under 2022 uppstod ett läge där flera stora lokalprojekt slutfördes samtidigt sent under året samtidigt som nya verksamheter hastigt behövde startas upp vilket ledde till ytterligare investeringar. Detta medförde sammantaget väsentligt ökade investeringsutgifter under 2022, till totalt drygt 17 miljoner kronor.

Även under 2023 bedöms investeringsnivåerna vara fortsatt höga och nämnden begär i samband med *Ekonomisk prognos 2023* en utökning av 2023 års investeringsram till totalt 15 miljoner kronor. Den höjda investeringsnivån är delvis en effekt av nämndens förstärkta organisation för lokalförsörjning och lokalfrågor. Lokalenheten har i uppdrag att säkerställa en god lokalförsörjning och en trygg och säker arbetsmiljö för medarbetare i verksamheterna. Ett utvecklingsarbete pågår kring förvaltningens interna lokalförsörjningsprocesser samt processer för underhåll och utveckling av befintliga lokaler. I takt med att lokalsamordningen utvecklats har områden identifierats där underhållet är eftersatt och åtgärder behöver genomföras. Bland annat handlar det om åtgärder avseende säkerhetssystem och brandskydd i ett flertal objekt.

Sammantaget innebär ovanstående att nämnden ser behov av att höja sin investeringsnivå under 2023 och kommande år. Nämnden begär därför en investeringsram på 15 miljoner kronor fram till 2029, i syfte att komma ikapp med det underhåll som är eftersatt. Samtidigt fortsätter utvecklingen av nämndens processer för styrning och planering av investeringar och lokalförsörjning, vilket kan komma att påverka investeringsplaneringen i framtida budgetskrivelser.

Nämndens bedömning är att ökade driftkostnader till följd av den förhöjda investeringsnivån kan hanteras inom befintlig kommunbidragsram.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Inventarier och lokalanpassningar (bl. a. säkerhets- och brandskyddssystem)	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Summa investeringsram	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000

Komplettering Budgetskrivelse 2024

I arbetsmarknads- och socialnämndens budgetskrivelse till kommunstyrelsen inför 2024 finns otydliga formuleringar i stycket om riktade statsbidrag från Migrationsverket. Stycket återfinns under rubriken *Riktade statsbidrag och övriga bidrag* på sidan 18–19. Otydligheten uppmärksammades i samband med frågor till förvaltningen från stadskontoret inför kommunstyrelsens budgetberedning i september. Förvaltningen har därför upprättat denna komplettering som överlämnas till arbetsmarknads- och socialnämnden och till stadskontoret.

Ursprunglig text i inlämnad skrivelse:

Ersättningar från Migrationsverket för asylsökande och nyanlända betalas ut per individ som kommunens verksamhet haft kostnader för. Intäkterna har minskat väsentligt de senaste åren, till följd av ett minskat mottagande, även om mottagandet av skyddsbehövande från Ukraina bidragit till att bromsa intäktsminskningen något. Med tanke på att mottagandet fortsatt bedöms vara på en låg nivå närmsta åren och att det är osäkert hur länge EU:s massflyktsdirektiv med tillhörande ersättningar kommer att gälla bedöms intäkterna minska ytterligare 2023 och 2024.

Justerad text med kompletterad information:

Ersättningar från Migrationsverket för asylsökande och nyanlända betalas ut per individ som är registrerad som asylsökande eller kommunmottagen i Malmö. Vissa av ersättningarna betalas ut automatiskt medan vissa betalas ut efter ansökan från kommunen baserat på faktiska kostnader. Intäkterna har minskat väsentligt de senaste åren, till följd av ett minskat mottagande, men ökade under 2022 till följd av mottagandet av skyddsbehövande från Ukraina. Även om det är osäkert hur länge EU:s massflyktsdirektiv med tillhörande ersättningar kommer att gälla bedöms intäkterna bli högre under 2023 än 2022 för att sedan avta igen under 2024.

Från och med 2023 tillkommer intäkter som tidigare hamnade inom den särskilda ramen Statsbidrag flyktingar. Nämnden ansvarade fram till 2022 för administration av denna ram men tog inte del av intäkterna. Istället användes de för den övergripande finansieringen av kommunbidragen till nämnderna. Denna särskilda intäktsram är avvecklad från och med 2023 och intäkterna delas nu mellan de förvaltningar och verksamheter som berörs av aktuella bidrag från Migrationsverket. Nämndens del av dessa bidrag beräknas för 2023 uppgå till cirka 10 miljoner kronor utifrån senaste prognos, vilka ingår i nämndens budget.

Budgetskrivelse 2024

Fritidsnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	7
Kommunbidrag	11
Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....	13
Begäran om investeringsram.....	14
Investeringsram.....	14

Bilagor

Bilaga 1: Skrivelse Stiftelsen Malmö sommargårdar 2024

Sammanfattning

En meningsfull fritid har stor betydelse för såväl fysisk som psykisk hälsa och är en skyddsfaktor för barn och unga som inte bara bidrar till god hälsa utan ger förutsättningar till lyckad skolgång och framtidstro.

Malmö har ett stort och uppskattat föreningsliv men alla tar inte del av detta rika utbud. Barn och unga tenderar till att sluta vara föreningsaktiva i allt tidigare ålder och tjejer är mindre aktiva än killar. Även äldre och personer med funktionsnedsättningar deltar i lägre utsträckning i nämndens utbud. Nämnden kommer fokusera på kompletterande aktiviteter för att fånga upp dessa målgrupper. Dels via satsningar på lovaktiviteter och drop-in-verksamhet. Dels riktade satsningar till målgrupper som av olika anledningar inte är så aktiva som de önskar vara.

Nämnden har verksamheter runt om i hela Malmö. Att vara lokalt förankrad ser nämnden som en framgångsfaktor i ambitionen att erbjuda fler Malmöbor möjlighet till en meningsfull fritid. Stadens fritidsgårdar och föreningsdrivna mötesplatser är viktiga resurser i detta arbete. Likaså är lokal samverkan med andra nämnder prioriterat.

De närmaste åren kommer präglas av ekonomisk återhållsamhet och det är av vikt att fokusera på effektivt resursnyttjande. Nämnden ser stora möjligheter i att samverka med andra nämnder, Malmös föreningsliv och civilsamhälle. Det kan gälla såväl aktiviteter, mötesplatser som aktivitetsytor.

Då nämndens bidrag till ett rikt föreningsliv till stor del handlar om tillgång till anläggningar kommer fokus ligga på att tillkommande anläggningar ska kunna nyttjas så effektivt som möjligt. Detta kan ske genom att tillföra möjligheter så att fler kan nyttja anläggningen eller förlänga öppettider. Ökad tillgänglighetsanpassning av nämndens anläggningar är även fortsatt prioriterat.

Att simma är inte bara roligt det är också en nödvändig kunskap. En viktig etablering under mandatperioden är en ny simanläggning på Heleneholm. Malmös befintliga bad är fullbelagda och en ny simanläggning är av yttersta vikt.

Stadionområdets utveckling fortsätter enligt plan och arbetet med nästa etapp är i full gång och innehåller en inomhusanläggning för idrott och evenemang (multihall), konceptbostäder, kontor m.m. Även arbetet med kommande etapp, som innehåller nya Malmö stadion, har startat. Stadionområdets utveckling har stor betydelse för Malmö som förenings- och evenemangsstad.

Nämnden ser även möjligheter att effektivisera driften av vissa anläggningar. Via robotisering av klippningen av nämndens fotbollsplaner uppnås inte bara ekonomisk effektivitet utan det bidrar också till miljömässiga vinster. För att påskynda denna process behöver nämnden en ökad investeringsram.

Då kostnaderna för aktivitetsytor, idrottsanläggningar och mötesplatser har ökat kraftigt de senaste åren ser nämnden det som önskvärt att en översyn av demografinkompensationen görs.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Ekonomisk utveckling internationellt och nationellt

Utsikten för den ekonomiska tillväxten under 2023 och 2024 förblir dämpad kopplat till en fortsatt åtstramande penningpolitik och ett osäkert världsläge. De ekonomiska utmaningarna för kommuner och regioner blir alltmer påtagliga på grund av hög inflation, ökade pensionskostnader och stigande räntekostnader. Trots att prognosen visar små tecken på förbättring väntas återhämtningen under de kommande två åren bli måttlig. Utsikterna är fortsatt bräckliga och nedåtriskerna dominerar. Hög osäkerhet som genereras av kriget i Ukraina kan ta hårt, handelsspänningarna är fortsatt höga och kan förvärras. Oron för finansiella sårbarheter har ökat, bland annat i finansinstitut, bostadsmarknader och låginkomstländer. Även om den totala inflationen i dagsläget börjat sjunka i många länder är den fortfarande hög och kan bestå längre. Globala priser på energi, råvaror och spannmål har börjat sjunka vilket stödjer prognosen om att inflationen i Sverige kommer att fortsätta falla.

Sverige drabbas särskilt hårt av räntehöjningar, det medför att den högre räntan slår igenom snabbare och hårdare än i många andra länder. Den svaga svenska kronan bidrar till att Sverige fortsatt har en högre inflation än i omvärlden. Eftersom Sverige är ett exportberoendeland är utvecklingen i Sverige beroende av hur det går för ekonomierna i omvärlden.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) gör bedömningen att stora underskott väntar Sveriges kommuner och regioner under 2023, med stora underskott även 2024, trots kommunernas och regionernas arbete med effektiviseringar, besparingar och eventuella skattehöjningar. När och hur mycket inflationen dämpas är avgörande för den ekonomiska utvecklingen. SKR bedömer att en återhämtning sker under 2025 och 2026. Samtidigt ökar de långsiktiga behoven av välfärd och bristen på arbetskraft växer när invånare över 80 år blir allt fler. Kompetensförsörjningen fortsätter att vara en stor utmaning. Arbetslösheten bedöms tillfälligt öka till 9,0 procent 2024 innan den faller tillbaka. En större arbetslöshet än i nuvarande prognos skulle leda till att fler hushåll skulle behöva strama åt sin efterfrågan ytterligare och därmed bidra till en djupare lågkonjunktur.

Inflationen gör att pengarna minskar i värde vilket gör att nämndens bidrag räcker inte lika långt som tidigare. Fritidsnämnden "nämnden" kommer att bemöta dessa ekonomiskt tuffa åren genom samverkan med andra nämnder och civilsamhället. Genom att tydliggöra ansvarsfördelningen och hitta överlappande verksamhet mellan stadens nämnder kan staden som helhet erbjuda ett bredare utbud för Malmöborna. Nämnden ser ett behov att gemensamt arbeta för att möjliggöra för de barn och unga som idag inte deltar i det kommunalt subventionerad kultur- och fritidsutbudet att kunna ta del av utbudet i större utsträckning.

Förändringar inom idrottsrörelsen

Idrottsrörelsen har till stor del kommit att påverka utvecklingen av offentlig anläggningsutveckling i Sverige kopplat till idrott och motion. Detta har inneburit att anläggningar för tävlingsverksamhet har prioriterats. Över tid har antalet stilar inom idrotten ökat enormt samtidigt som deltagandet i idrottsförening sjunkit i ålder. Barn börjar vara aktiva i organiserade föreningsaktiviteter i yngre åldrar än tidigare, föreningsdrivna idrottsaktiviteter har utvecklats till att tävlingsstrategier har tagit allt större plats i träningsverksamheten i förmån av att skapa en kul träningsverksamhet för alla deltagare och fokuset på tävling kommer i ett tidigare skede. Vidare har antalet kommersiella aktörer som erbjuder idrottsaktiviteter ökat som kan vara på väg att förändra de förutsättningar idrottsföreningar bedriver sin verksamhet i. Det vill säga privata aktörer erbjuder delvis likvärdig aktivitet för en kostnad men kräver inte ett ideellt engagemang av familjen. Nämnden bevakar utvecklingen och gör insatser för att förlänga tiden

som malmöborna är aktiva genom att aktivt arbeta med anläggningsutveckling, fördelningsprinciper och föreningsstöd. Fritidssektorn står inför en gemensam utmaning gällande prioritering av kommande satsningar och hur den subventionerade fritidssektorn kan möjliggöra att fler än idag tar del av de fritidsaktiviteter de önskar och behöver. Varje Malmöbo som fortsätter att vara aktiv längre innebär en vinst.

Ojämnt deltagande i fritidsaktiviteter

Forskare är eniga att fritidsaktiviteter har en positiv betydelse i barn och ungas liv. Fritiden är viktig för den fysiska och psykiska hälsan, för bättre självförtroende, för stärkt självbild och välbefinnande. Fritiden fungerar som en arena för personlig och social utveckling, bidra till informellt lärande, tilltro till den egna förmågan, självkänsla och ansvarstagande (Behtoui m.fl. 2020 & Nilsson, 1994).

I Malmö deltar 82 procent av mellanstadieeleverna, 62 procent av högstadieeleverna och 50 procent av gymnasieeleverna i det kommunalt subventionerade kultur- och fritidsutbud. Deltagandet sjunker med ökad ålder, tjejer deltar i mindre utsträckning än killar (i samtliga åldersgrupper), barn och unga i familjer med låg socioekonomisk bakgrund samt barn och unga med utländsk bakgrund är underrepresenterade i deltagandet av det kommunalt subventionerade utbudet (Ung livsstil 2021). Detta innebär att staden tillsammans bidrar till en aktiv och meningsfull fritid för yngre barn, medan äldre barn och unga inte tar del av det subventionerade kultur- och fritidsutbudet i lika hög grad som de önskar. Dock finns det även stora skillnader i gruppen mellanstadiebarn, då barn med låg socioekonomi är underrepresenterade i exempelvis deltagandet i idrottsförening och kulturskola. Den nationella utvecklingen följer samma mönster (Centrum för idrottsforskning).

Tydligt är att vissa grupper av barn och unga gynnas av det kommunalt subventionerade utbudet medan andra barn och unga missgynnas. Exempelvis tar barn och unga med goda socioekonomiska förutsättningar större del utav det kommunalt subventionerade kultur- och fritidsutbudet än barn och unga med låg socioekonomi samt så är barn och unga med funktionsnedsättningar underrepresenterade i det kommunala kultur- och fritidsutbudet. Ojämligheten i nyttjandet av det kommunalt subventionerade utbudet är flerdimensionellt där det kommunalt finansiella stödet för kultur- och fritidsaktiviteter inte är jämnt fördelat bland stadens barn och unga. Där finns också faktorer som utländsk bakgrund, relation till föräldrar, kön och bostadsområde som exempelvis spelar roll i tillgången till utbudet.

Det är fler tjejer än killar i Malmö som uppger i Ung livsstil att de inte kan delta i de fritidsaktiviteter som de önskar. Orsakerna till att mellanstadie-, högstadie- och gymnasieelever inte deltar i det kommunalt subventionerade kultur- och fritidsutbudet skiljer sig i viss utsträckning mellan tjejer och killar. Bland tjejer är de vanligaste orsakerna; att det kostar för mycket, att man inte vågar gå dit ensam samt att man inte känner någon som ägnar sig åt aktiviteter. Bland killar är det vanligast skälet att aktiviteten inte finns i Malmö. Under högstadiet och gymnasiet anger många av killarna att det kostar för mycket. Nästan hälften av ungdomar i gymnasieålder – både bland killar och tjejer – anger att det är för dyrt. En meningsfull fritid är en skyddsfaktor som bidrar till god hälsa, god skolgång och god framtidstro.

Nationellt utreds ett fritidskort för barn och unga

Under 2023 gav regeringen fem myndigheter ett gemensamt uppdrag att under 2023 ta fram de grundläggande förutsättningar som krävs inför införandet av ett fritidskort under 2024. Fritidskortet ska ge barn och unga ökad tillgång till idrott, kultur, friluftsliv och annat föreningsliv. E-hälsomyndigheten får huvudansvaret för förberedandet, införandet och förvaltandet av fritidskortet. Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, och Statens kulturråd har också uppgifter inom ramen för uppdraget som innebär att säkerställa att de förutsättningar som krävs för att införa fritidskortet under 2024 finns på plats. Dialog kommer att ske med Svenskt friluftsliv, Riksidrottsförbundet, Sveriges Kommuner och Regioner samt andra relevanta aktörer. Under 2024 beräknas 731 miljoner kronor avsättas för att införa reformen med fritidskort och från och med 2025 beräknas årligen 792 miljoner kronor. Nämnden följer arbetet med förväntan att detta kan bidra positivt till alla barn och ungas rätt till en meningsfull fritid.

Skärpta regler för dygnsvila från oktober 2023

EU-kommissionen har ifrågasatt om kollektivavtalet Allmänna bestämmelser (AB) är förenligt med EU:s arbetstidsdirektiv i vissa delar. Parterna har därför kommit överens om att skärpa kollektivavtalets regler

avseende dygnsvila i syfte att värna individernas skydd och säkerställa att avtalet är förenligt med arbetstidsdirektivet. Ändringarna träder i kraft 1 oktober 2023. Nämnden kommer att göra en översyn kring hur detta påverkar verksamheten och genomföra de schemaändringar som blir nödvändiga.

Samlokalisering

Genom samlokalisering av verksamheter i utbyggnadsområden, samnyttjande av lokaler, utveckling av aktivitetsytor och bättre tillgängliggörande av naturområden kan staden nyttja befintligt anläggningsbestånd bättre. Detta kan medföra lägre kostnader om samverkan lyckas med andra nämnder.

Fritidsnämnden vill se ett effektivt lokalnyttjande genom att nämndernas olika mötesplatser samlokaliseras som ett sätt att locka en bredare målgrupp. För att skapa ett effektivt lokalnyttjande ser nämnden möjlighet att samverka med kulturnämnden kring kulturskolans behov av danslokaler i anslutning till skolor samt hälsa-, vård- och omsorgsnämnden för att skapa mötesplatser för äldre.

Fritidsnämnden kommer fortsatt sträva efter att i större utsträckning utvärdera olika insatsers effekt i förhållande till uppsatta mål för att eventuellt ompröva befintlig resursfördelning.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetsätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

En god och likvärdig tillgång till platser för en aktiv fritid är ett centralt område för fritidsnämnden. Nämnden har tre prioriterade målgrupper; barn och unga i åldrarna 4-25 år, personer med funktionsnedsättning samt äldre. Äldre Malmöbor deltar i lägre utsträckning än andra åldersgrupper i nämndens utbud och är samtidigt den åldersgrupp som väntas öka kraftigt under kommande år. Då målgruppen förväntas vara friskare och ha längre livslängd ställs högre krav på nämnden att möta målgruppen. Till hösten 2023 presenteras en rapport om äldres behov av fritidsaktiviteter framåt samt kartläggning hur nämndens stöd kan anpassas efter målgruppens framtida behov.

Anläggningsutveckling utifrån ett inkluderande arbetsätt

Fritidsnämnden verkar för att det i staden planeras för lokaler och anläggningar där människor kan samlas oavsett fritidsaktivitet. I planering och utveckling av idrottshallar driver nämnden frågan om yteffektiva och multifunktionella anläggningar som i större utsträckning möjliggör för olika aktivitetstyper. Multifunktion innebär exempelvis att det i en idrottshall finns tillgång till förråd, kontorsrum, rörelserum (för till exempel dans och styrke- och/eller fysträning) och samlingsrum utöver de större ytorna. I utvecklingen av anläggningar har sporthallar och gymnastiksalor betraktats som en flexibel yta, men i praktiken används idrottshallarna förhållandevis likriktat. Analyser av ansökningar om tider för ordinarie schemaläggning inomhus (sporthallar, stora gymnastiksalor och små gymnastiksalor) visar att de sju idrotter som ansökte om flest tider inför 2021/2022 års schemaläggningar var gymnastik, basket, innebandy, futsal, friidrott, handboll och volleyboll. Det är således traditionellt idrottsutbud som gynnas av regelverket. Nuvarande regelverket baseras på seriesystem vilket gynnar det traditionella föreningslivet och vilket får konsekvenser för de aktiviteter som inte bygger på seriesystem. Regelverket ses kontinuerligt över och nämnden kommer att fortsätta göra förflyttningar för att gynna prioriterade målgruppers tillgång till befintliga anläggningar och utveckling av nya anläggningar.

Det krävs att nämndens anläggningar skapar förutsättningar för gemenskap, lek och rörelse utöver specifika idrotter. På så vis kan anläggningen användas till olika aktiviteter och av olika aktiviteter samtidigt. Det är därtill viktigt hur och var anläggningen placeras. För att bli attraktiv och upplevas som tillgänglig bör anläggningen placeras synligt och lättillgängligt i sitt närområde. Närheten till aktiviteten är särskilt central för målgrupper som inte kan ta sig runt i staden med lätthet.

Nämndens lokaler tillgängliga för alla Malmöbor

Fritidsnämnden har god erfarenhet av att planera tillgängliga anläggningar. Under mandatperioden kommer en manual för nybyggnation att tas fram för att skapa en systematik i att säkerställa tillgängligheten. Nämnden fortsätter utveckla samverkan med Parasportförbundet och Friskusgruppen där föreningar, förvaltningar och andra aktörer möts för att lära av varandra och därmed skapa bättre förutsättningar till en aktiv och meningsfull fritid för personer med fysisk, intellektuell eller neuropsykisk funktionsnedsättning. Under perioden kommer nämnden att fokusera på anpassningar för målgruppen med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF). Det rör sig om anpassningar av ljus och ljud, samt lokalers utformning och storlek med möjlighet att kunna dela in i mindre. Nämnden följer upp de åtgärder som görs för att bedöma om det blev ändamålsenligt eller inte.

Ett annat sätt att möjliggöra för fler är att se över anläggningars öppettider och bokningar. Det kan röra sig om att öppna anläggningen tidigare samt ha öppet lite längre för att skapa mer utrymme vid ombyte.

Förutom preferenser och behov hos de prioriterade målgrupperna påverkas det framtida lokalbehovet bland annat av föreningslivets och idrotternas utveckling, regional utveckling och trender inom fritidssektorn. Nämnden ser ett behov att utmana rådande normer kring byggande av anläggning för att möjliggöra fritidsaktiviteter på bred front.

Stadionområdets utveckling

Visionen för Stadionområdet är ”En öppen och grön stadsdel för idrott och utbildning mitt i Malmö” och är ett viktigt område för elitidrott, utbildning och evenemang. Utvecklingen av stadionområdet har tydliga inslag av att främja Malmö stads roll som en motor i den regionala utvecklingen genom att bidra till stadens tillväxt och genererar arbetstillfällen. Utvecklingsarbetet bedrivs i bred samverkan mellan Malmö stads nämnder, föreningar, företag och andra intressenter. och genomförs etappvis. Nästa etapp, stadionområdets norra del, omfattar ny inomhusanläggning för idrott och mindre evenemang (Multihallen), kontor, konceptbostäder, mobilitetshus och torg. Den nya Malmö stadion kommer att planeras och projekteras tillsammans med andra anläggningar och funktioner inom tredje etappen, utefter fattade inriktningsbeslut, med avsikt att läggas fram för anskaffningsbeslut därefter.

Med sitt centrala läge är stadionområdet ett ledande idrottsområde som attraherar besökare och aktiva långt utanför Malmö. Nämnden vill framhålla vikten av att se fritidsutbudet och de kostnadskrävande anläggningarna ur ett regionalt perspektiv vid etablering av anläggningar med brett upptagningsområde. En utmaning är hur kommunerna ska hantera de överväganden som krävs för att möta elitidrottens krav på idrottsanläggningar.

Fritidsgårdarnas fortsatta utveckling av arbetssätt

Fritidsgårdsverksamheten är öppna mötesplatser där ungdomars intressen och behov utgör basen. Fritidsgården ska inspirera, utmana och motivera unga att ta del av ett bredare utbud av aktiviteter. En del av detta uppdrag sker i samverkan med lokala föreningar, kulturförvaltningen och andra lokala aktörer. Fritidsgårdarna utvecklar kontinuerligt den egna verksamhetens utbud, i dialog med ungdomarna som besöker fritidsgårdarna eller i dialog vid uppsökande verksamhet. Fritidsgårdarnas utbud påverkas även av identifierade områden i studier såsom exempelvis Ung livsstil. För att fortsatt vara lokalt närvarande kommer det att krävas reviderade eller nya arbetssätt såsom till exempel pop-up-verksamhet, aktivitetsbaserad verksamhet i andra aktörers lokaler eller samnyttjande av öppna mötesplatser.

Möta barn och ungas behov

I Ung livsstil framgår att dans och gym är fritidsaktiviteter som är efterfrågade av Malmös unga. Fritidsnämnden har ett gemensamt uppdrag kring dans med kulturnämnden och tekniska nämnden vilket har resulterat i en samverkan mellan kulturskolan och fritidsgårdar. Samverkan kan breddas till att bjuda in lokala aktörer för att erbjuda dans, yoga och annan aktivitet i fritidsgårdarnas rörelserum. Rörelserum kan bidra till att möta efterfrågan bland unga på både danslokaler och gym.

E-sport står för elektronisk sport och är en sektor som växer snabbt och har gjort så under de senaste 10–15 åren. E-sport ska ingå i nämndens lovverksamhet och med fördel kan nämnden fortsätta att anordna Malmö Game Week som är ett regionalt evenemang för att både samla och sätta e-sporten på kartan samt öka intresse för cosplay och brädspel i alla former. Nämnden har som ambition att värva ett större e-sportsevenemang under mandatperioden och med syftet att stödja och stärka e-sportsföreningar (och andra aktörer) att växa, rekrytera fler medlemmar och allmänt utveckla sin verksamhet.

Fortsatt behov av nya simanläggningar

Befintliga simhallar används mycket och allmänhetens tillgång till simytor begränsas av att anläggningarna till stor del används av föreningslivet och simskolan. Fritidsnämndens behovsanalys beträffande ytor för simundervisning och simträning visar att Malmö är i stort behov av fler simytor. En ny simanläggning planeras på Stadionområdet samt en ny simanläggning med en 50-metersbassäng samt tre undervisningsbassänger för simundervisning på Heleneholm. Befolkningsutvecklingen under den innevarande planeringsperioden, och det fortsatta behovet för skolor att bedriva simundervisning motiverar ytterligare en simanläggning i Malmö under planeringsperioden (om ca 10 år).

Öppna upp för spontan aktivitet och förstärka de kompensatoriska insatserna

Spontanidrotten växer i popularitet, och en utmaning framöver blir att tillhandahålla infrastruktur som tillgodoser Malmöbornas skiftande behov. Nämnden hanterar detta genom att möjliggöra mer spontan aktivitet genom att frigöra tider i sporthallar och gymnastiksalar för självorganiserad verksamhet. Ett annat exempel är de många små gymnastiksalar som nämnden hyr och där en del har förhållandevis låg bokningsgrad. Dessa skulle kunna nyttjas bättre för att möta Malmöbornas behov. Även föreningar behöver ställa om till flera avgiftsfria prova-på-aktiviteter och erbjuda drop-in som ett komplement till att vara föreningsaktiv. Ekonomiskt kärvare tider kommer ställa krav på avgiftsfria aktiviteter som komplement till föreningarnas medlemskap. Här fyller fritidsgårdarna en viktig roll i att erbjuda

organiserad och avgiftsfri aktivitet.

Vid större evenemang arrangeras avgiftsfria aktiviteter för att locka fler och skapa än större mervärde för Malmöborna. Som exempel arrangerades Lilla VM i anknytning till herrarnas Handbolls VM 2022–2023. Motsvarande satsning kan genomföras för att aktivera och skapa en meningsfull fritid för äldre.

Fritidsnämnden kommer under mandatperioden fortsatt att arbeta med kompensatoriska insatser för att möjliggöra en aktiv och meningsfull fritid för alla Malmös barn och unga. Bland annat genom lov- och drop-in-aktiviteter som samtliga är avgiftsfria och utspridda runtom i staden i samverkan med kulturförvaltningen och fastighets- och gatukontoret samt utveckling av fritidsbanken för att möjliggöra för fler barn och unga att ta del av fritidsutrustning.

Nämnden ser fortsatt behov av stadsövergripande medel för att kunna erbjuda barn och unga avgiftsfria lovsatsningar. I ekonomiskt tuffa tider behöver nämnden en samsyn kring vilka målgrupper som är prioriterade och vilka insatser som ger mest effekt för Malmöborna. Genom att ha ett helhetsperspektiv över de evenemang som arrangeras av stadens nämnder kan staden gemensamt nå fler och bredare.

På ett antal skolor runtom i Malmö finns Skol IF som arrangerar aktiviteter i anslutning till skolan, utanför lektionstid på exempelvis raster, efter skoldagens slut eller på helger. Rörelse är en viktig komponent för att ge eleverna förutsättningar att klara skolan, erbjuda positiva sammanhang och skapa goda förutsättningar för en god hälsa framgent i livet. Genom Skol IF erbjuds organiserade aktiviteter av äldre barn på skolan som de yngre barnen mer spontant kan delta i. Vilket bör ses som ett komplement till traditionella idrottsföreningar. Nämnden vill se en fortsatt samverkan med grundskolenämnden för att öka barn och ungas möjlighet till rörelse.

Mötesplatser

Vid lokalmässig planering och utveckling av fritidsgårdar ska *Strategi för ett samordnat arbete med stadens mötesplatser och fritidsgårdar för barn och unga* beaktas. Syftet med strategin, som beslutades av kultur-, fritids- och funktionsstödsnämnderna och kommunfullmäktige under 2022, är att nämnderna genom samverkan ska komplettera varandra bättre och utgå från alla barns och ungas rättigheter och behov och därigenom stärka deras rätt till meningsfulla kultur- och fritidsaktiviteter. Som en del av detta vill fritidsnämnden, tillsammans med kultur- och funktionsstödsnämnden, bland annat undersöka möjligheten att i framtiden samlokalisera fritidsgårdar och områdesbibliotek i utbyggnadsområden. Nämnden vill därtill samverka kring utvecklingen av de tre nämndernas möteslokaler i Lindängen.

Tillgång till verksamhets-, kansli- och samlingslokaler är en viktig förutsättning för ett starkt civilsamhälle och möjligheten att bedriva demokratiskt arbete. Det handlar om lokaler som möjliggör för Malmöbor att samlas planerat och organiserat kring gemensamma intressen och erfarenheter och där föreningslivet i Malmö har visat på ett behov av samlingslokaler. Här behöver staden som helhet identifiera det faktiska behovet och vilket ansvar respektive nämnd har.

De lokaler som fritidsgården nyttjar skulle kunna användas som samlingslokaler för föreningar och aktivitetsyta för målgruppen äldre och personer med funktionsnedsättning när fritidsgårdsverksamheten inte är i gång.

Lokal utveckling och uppsökande arbete

Att skapa goda uppväxtvillkor för barn och unga är ett långsiktigt arbete. Malmö stad bedriver ett stadsövergripande förebyggande arbete där nämnden kan utveckla hur identifierade lokala behov användas i strategiska satsningar.

Fritidsgårdarna fyller en viktig roll i det preventiva arbetet genom sitt uppsökande och relationsbyggande arbete med barn och unga och har ett uppsökande uppdrag. Genom att ge ungdomarna en trygg och strukturerad miljö där de kan engagera sig i positiva aktiviteter, kan fritidsgårdar bidra till att minska risken för att ungdomar blir inblandade i ogynnsamma beteenden eller problematiska situationer. Framgent kommer fritidsgårdarna fortsatt att ha fokus på att stärka friskfaktorer, bryta barriärer och utveckla trygga miljöer. Arbetet inom folkhälsa såsom hälsosam livsstil, fysisk rörelse och psykisk hälsa, kommer att utvecklas ytterligare. Det förebyggande arbetet måste ske i nära samarbete med skolenämnderna och arbetsmarknads- och socialnämnden.

Utöver utvecklingen av fysiska platser för fritidsgårdsverksamhet kommer nämnden utreda möjligheterna att skapa en digital fritidsgård. En digital fritidsgård kan innebära förflyttningar för grupper som idag står utanför fritidsutbudet och skapa en ökad trygghet för Malmös ungdomar på den digitala arenan.

Fritidsnämnden har även identifierat ett behov att arbeta mer uppsökande mot åldersgruppen äldre. Äldre personer över 75 år är en av de grupper som oftast upplever ofrivillig ensamhet enligt Socialstyrelsen. Fritidsnämndens ambition är att genom samverkan med hälsa-vård-och-omsorgsnämnden, föreningslivet och pensionärsorganisationer skapa förutsättningar för att hitta sociala sammanhang för personer som förlorat relationer och sociala nätverk.

Kompetensutmaningen inom välfärdssektorn

Att hitta rätt kompetens är en av de största utmaningar kommuner och regioner står inför. I rapporten Välfärdens kompetensförsörjning av Sveriges kommuner och regioner (SKR) framgår att fram till 2031 kommer välfärdssektorn att behöva anställa 410 000 medarbetare. Det största behovet finns inom vård och omsorg, men då personer i arbetsför ålder inte ökar i samma takt som anställningsbehovet kan det innebära en större konkurrens om personal inom staden. För att möta kompetensutmaningen lyfter SKR fram ett antal viktiga strategier såsom att minska behovet av fler anställda genom att öka heltidsarbetet, behålla och utveckla medarbetare genom att prioritera arbetsmiljöarbetet, stödja medarbetarnas utveckling och stärka ledarskapet samt att utveckla arbetssätten genom att använda kompetensen rätt och utnyttja teknologin smart.

Medarbetare vill vara stolta över vem de arbetar för och vad de arbetar med. Starka arbetsgivarvarumärken med ett gott rykte och en möjlighet att göra skillnad är en drömarbetsplats för de flesta. Nämnden fortsätter arbeta med medarbetarskap utifrån Malmö stads värdegrund kreativitet, respekt och engagemang. Genom att involvera medarbetare i förändringar i ett tidigt skede och ta vara på kompetensen, är målet att medarbetare ska känna sig värdefulla och att de utför meningsfulla arbetsuppgifter. Nöjda medarbetare är mer engagerade vilket i sin tur leder till ännu bättre service till Malmöborna.

Kompetensförsörjning

Som en del i kompetensförsörjningen arbetar nämnden aktivt med att skapa trygga anställningar och kompetenta medarbetare. I detta arbete sker samarbete med andra nämnder för att möjliggöra fler tillsvidareanställningar i staden. Samverkan sker också med andra nämnder avseende utbildningsinsatser och skapande av platser för arbetsplatsförlagt lärande.

Nämnden kommer under mandatperioden att göra ett arbete med olika kompetensmodeller och kompetenstrappor. Detta arbete ska bidra till att säkra kompetensförsörjningen, öka professionaliseringen inom verksamhetsområdena och bidra till att hålla en hög kvalitet i verksamheterna samt tydliggöra och utveckla lönestrukturen.

Artificiell intelligens (AI)

Få yrken kommer vara opåverkade av det kraftfulla teknikskifte som nu pågår. Det blir de som kan använda teknologin effektivt i sitt jobb som kommer ha en stor fördel framför de som inte kan. AI kan göra det svåra enklare och effektivisera vardagen. En av riskerna med AI är att man förlitar sig på datamängder som återspeglar ett begränsat urval av människor, men som leder till beslut som ska tillämpas på alla. För att säkerställa att kompetensen finns inom staden efterfrågar nämnden en samverkan för att höja kompetens inom AI som helhet. En översyn kring vilka arbetsuppgifter som kan automatiseras skulle med fördel kunna genomföras som helhet i staden varav enklare arbetsuppgifter kan se liknande ut för olika förvaltningarna.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Processen av en ny simanläggning på Heleneholm är i gång och beräknas kunna beslutas i kommunfullmäktige inom kort och därtill driftsättas inom mandatperioden. Tillkommande årliga driftkostnader är av den storleken att fritidsnämnden inte kan hantera det inom befintlig budgetram. Finansieringen av stadionområdets utveckling, anordnande av större idrottsevenemang samt nämndens bad- och rekreationsverksamhet ligger utanför nämndens demografikompensation. Under förutsättning att framtaget planprogram för Stadionområdet fullföljs kommer fritidsnämnden äska utökat kommunbidrag för områdets utveckling under planeringsperioden. Utvecklingen av stadionområdet samt simanläggningen kommer att påverka nämndens kommunbidrag 2025 och framåt.

Sedan 2017 erhåller fritidsnämnden demografikompensation för att bemöta befolkningstillväxten för nämndens målgrupper. Enligt beräkningsgrunderna som ligger till grund för demografieffekt av fritidsnämndens totala ansvarsområde är cirka 70 procent demografigrundande. De senaste åren har kostnaderna för aktivitetsytor, idrottsanläggningar, mötesplatser ökat, dock har inte demografikompensationen ökat i samma takt, det ser fritidsnämnden som en utmaning att bemöta de ökade tillkommande kostnader exempelvis vid en ny sporthall.

Ny internhyresmodell

I januari 2024 inför Malmö stad en ny internhyresmodell. Det kommer att innebära en förändring i nämndens lokalkostnader, där fritidsnämnden kommer ta större ansvar inom anläggningsbeståndet samt bära större kostnadsfördelning avseende lokalkostnader från servicenämnden. Fritidsnämnden förutsätter att en kommunbidragsväxling sker när modellen är klar och implementeras för att bemöta de tillkommande kostnaderna. Servicenämnden presenterar internhyresmodellen i sin budgetskrivelse 2024.

Samverkan med skolförvaltningarna

Överenskommelsen med grundskolenämnden innebär att fritidsnämnden tar ett ekonomiskt ansvar för varje nybyggd sporthall eller gymnastiksal och beställer alla idrottshallar inom Malmö stad. Genom överenskommelsen har nämnden större möjlighet att vara med och påverka utformningen av anläggningarna. Bygandet av mer flexibla och multifunktionella idrottshallar innebär en högre kostnad för nämnden med målet att en sådan satsning möjliggör för fler verksamheter och målgrupper att använda hallarna. Den ekonomiska modellen behöver utvärderas och ses över, särskilt i samband med den nya internhyresmodellen.

Ny mötesplats, Flamman Ungdomarnas Hus

Flamman Ungdomarnas Hus har hos kommunstyrelsen ansökt om ekonomiskt bidrag på 2,3 mnkr per år från 2023 till 2025 för deras nya mötesplats Ungdomarnas Hus City. Kommunstyrelsen har beslutat (STK-2022-622) att bevilja ett bidrag för 2023. Från 2024 genomförs en kommunbidragsväxling där 2,3 mnkr överförs från kommunstyrelsens anslag för projekt och utredningar till fritidsnämnden för att finansiera bidrag till Ungdomarnas Hus City. Fritidsnämnden förutsätter att en kommunbidragsväxling sker inför 2024 då fritidsnämnden inte har möjlighet att finansiera mötesplatsen inom befintlig ram.

Ökade intäkter

Nämnden ser en intäktsmöjlighet i att höja befintliga entréavgifter, hyresnivå mm. En sådan höjning med cirka 10 procent skulle innebära en intäktshöjning med cirka 12 mnkr. Samtidigt som nämnden ser det som en möjlighet så innebär den såväl en risk i dessa tuffa ekonomiska tider när inflationen fortfarande är hög, då den riskerar slå ännu hårdare mot redan utsatta grupper. Nämndens evenemangsenhet fortsätter

att arbeta för att attrahera nationella och internationella evenemang. Detta innebär bland annat turistekonomiska effekter i Malmö.

Digitala lösningar

Nämnden fortsätter arbetet med att utveckla den nya boknings- och bidragssystemet som på sikt ska möjliggöra till ökad nyttjandegrad av nämndens anläggningar. Målet är att Malmöborna ska kunna göra bokning och betala via mobilenhet. Om fler betalande aktörer får tillgång till nämndens anläggningar så medför det ökade intäkter. Nämndens ambition är att anläggningarna ska bli mer tillgängliga för Malmöborna. Genom att bokningssystemet integreras med anläggningarnas passagesystem krävs färre personalinsatser på sikt för att bistå med öppning och stängning av anläggningarna.

Digital öppning och stängning vid anläggningarna bidrar till mindre bilanvändning i verksamheten vilket påverkar både kostnaden och har en positiv påverkan på miljö. Ett förändrat arbetssätt och förändrade rutiner kommer frigöra arbetstid. Nämndens resurser för att boka, öppna, iordningsställa och låsa anläggningarna per nyttjandetimme kommer att minska. En förutsättning är att nämndens anläggningar är utrustade med rätt passagesystem som kan integreras med bokningssystemet. För att påskynda det arbetet och kunna nå de effektmålen behöver nämnden höja investeringslikvid, framför allt under 2024, se avsnitt "Investeringsram".

Nämnden ser vinster med fler inslag av automatisering i verksamheten såsom robotgräsklippning på nämndens idrottsanläggningar nattetid, kritningsrobot, städrobot, samt automatisering inom administration med hjälp av AI på längre sikt. Detta kan medföra minskade kostnader för nämnden och bättre arbetsmiljö för medarbetarna.

Genom att utöka inslag av robotisering och automatisering i verksamheten kan nämnden skapa en långsiktig effektivisering. Att investera i robotgräsklippare har visat sig vara effektivt utifrån ett ekonomiskt, arbetsmiljömässigt och miljömässigt perspektiv. Fritidsnämnden kan över tid förändra klippningen genom att robotisera gräsplansklippning och då göra ekonomisk vinst samt frigöra arbetstid som kan läggas på att höja plankvalitén och möta viss framtida utveckling av anläggningar utan personalförstärkningar.

För att denna långsiktiga investering i robotisering och automatisering ska vara möjlig behöver nämnden höja investeringslikviditet, framför allt under 2024, se avsnitt "Investeringsram" nedan.

Stiftelsen Malmö Sommargårdar

Stiftelsen Malmö Sommargårdar driver sommarkoloniverksamhet i Höllviken och Hästveda för skolbarn och förskolebarn bosatta i Malmö. För år 2023 fick stiftelsen 17,3 mnkr i bidrag från fritidsnämnden. Stiftelsen äskar om en uppräkningsav 2024 års bidrag med 3,0 procent, därtill tillkommer tilläggsäskande, utökning med 600 tkr för ökade driftskostnader vid uppdrag att bedriva tonårskollo. Stiftelsens budgetskrivelse för 2024 bifogas som underlag för kommunfullmäktiges ställningstagande.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Övriga bidrag			
SUMMA BIDRAG			

Begäran om investeringsram

Fritidsnämndens investeringar avser huvudsakligen ersättningsanskaffning av maskiner och utrustning till drift och skötsel av idrottsanläggningar och inventarier till nya lokaler.

Fler inslag av automatisering samt att robotisera ska medföra effektivisering på längre sikt. Sedan 2020 har fritidsnämnden investerat i 13 robotgräsklippare där nämnden ser flera vinster på längre sikt i effektivisering samt i miljöeffekter. Investering i robotisering och automatisering har visat sig vara effektiv utifrån ett ekonomiskt, arbetsmiljömässigt och miljömässigt perspektiv. Även kritningsrobotar har påvisat vinster utifrån ekonomiskt och arbetsmiljömässiga perspektiv. Nämndens ambition är att genom fler inslag av robotisering och automatisering skapa långsiktig effektivisering, varav nämnden planerar att investera i återstående robotgräsklippare därför gör nämnden en nivåhöjning från och med år 2024.

Nämnden fortsätter arbetet med att utveckla den nya boknings- och bidragssystemet som på sikt ska möjliggöra till ökad nyttjandegrad av nämndens anläggningar. Genom att integrera anläggningarnas passagesystem med bokningssystemet kan nämnden göra effektivisering på längre sikt, ekonomiska och miljömässiga. Mindre bilanvändning, ett förändrat arbetssätt och förändrade rutiner kommer frigöra arbetstid. Nämndens resurser för att boka, öppna, iordningsställa och låsa anläggningarna per nyttjandetimme kommer att minska.

En kartläggning samt en pågående granskning inom ramen för internkontrollarbete har genomförts av nämndens behov kring utveckling av brandlarm inom kommande fem åren. Detta för att bemöta de kraven som finns inom brandskydd för att ha en fungerade anläggning och därmed kunna bedriva verksamhet. Mellan 2024–2027 uppstår behov av att byta ut sju brandlarm för en total kostnad om 3 mnkr. Hänsyn till detta har gjorts i investeringsramen nedan.

Investeringsnivån från 2025 och framåt är framför allt kopplad till stadionområdets utveckling och etableringen av en ny simhall som beräknas driftsättas inom mandatperioden.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	20 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Summa investeringsram	20 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000

Budgetskrivelse 2024

Funktionsstödsnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Beslut, händelser och förändringar i omvärlden	4
Förändringar i omvärlden leder till förändrat behov av stöd	4
Osäker omvärld och effektiviseringstryck i offentlig sektor	5
Översyn av den kommunalekonomiska utjämningen	6
Statliga utredningar och beslut som kan påverka nämnden framöver	6
Kompetensförsörjning och behov av systematisk kompetensutveckling	8
Behov av förändringar i Malmö stad	9
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	12
Gemensamma satsningar för ökad kvalitet och ekonomi i balans	12
Utveckling av verksamhetsområden	14
Kompetensutveckling och kompetensförsörjning	20
Lokaler	22
Digitalisering	23
Kommunbidrag	25
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	30
Begäran om investeringsram	32
Investeringsram	32

Sammanfattning

Funktionsstödsnämndens målgrupper innefattar Malmöbor i alla åldrar med unika och föränderliga förutsättningar och ofta med livslångt behov av insatser. Nämndens uppdrag är komplext och brett och stödbehovet kan variera mycket mellan verksamheter och brukare.

Många Malmöbor har ett stödbehov som kan kopplas till ansvarsområden hos olika nämnder. Detta förutsätter en helhetssyn genom fördjupad samverkan mellan stadens förvaltningar och med regionen, civilsamhället samt med andra aktörer. Det är av vikt att målgruppernas behov synliggörs i stadens prioriteringar och satsningar.

Förändringar i omvärlden, utvecklingstrender på global nivå samt nya lagar eller myndighetsbeslut är faktorer som påverkar funktionsstödsnämndens verksamhet och ekonomi på kort och lång sikt. Osäkerheten i omvärlden och i den globala ekonomin leder till ett ökat effektiviseringsstryck i offentlig verksamhet framöver. En av de identifierade trenderna i Malmö stads omvärldsanalys är att offentlig sektor går mot en tid där de ekonomiska resurserna ska räcka till fler och större behov. Detta i kombination med att kostnadsutvecklingen framöver präglas av osäkerhet ställer ökade krav på att befintliga resurser måste nyttjas effektivt.

Det nuvarande ekonomiska läget utgör en stor utmaning för funktionsstödsnämnden. Förvaltningen genomför ett omfattande utvecklingsarbete för att möta de utmaningar som bedöms ha påverkat kostnadsutvecklingen de senaste åren. Det pågående utvecklingsarbetet förutsätter förändringar och omställningar i verksamheten som tar tid att implementera, vilket skapar en osäkerhet kring tidpunkten då en full ekonomisk effekt av påbörjade åtgärder kan uppnås. Nämnden känner sig trygg i att det pågående utvecklingsarbetet kommer att ge många positiva effekter framöver i form av ökad kvalitet, en effektivare styrning och minskade kostnader på sikt.

Funktionsstödsnämnden vill samtidigt framhålla att de åtgärder som genomförs inom ramen för det pågående utvecklingsarbetet inte bedöms svara mot samtliga utmaningar som nämnden identifierat. Nämnden bedömer också att behovet av ökade ekonomiska resurser för att kunna möta identifierade utmaningar i nuläget överskrider den del som nämnden själv kan finansiera genom pågående effektiviseringsåtgärder.

Mot bakgrund av genomförd analys av nuläget såväl som prognostiserad utveckling framöver är bedömningen att volymerna kommer öka utanför ramen för demografikompensationen inom insatser som daglig verksamhet, boendestöd och korttidsvistelse. Behovet av ekonomiska resurser inom hälso- och sjukvårdsorganisationen med koppling till volym- och behovsförändringar i övriga verksamheter har ökat kontinuerligt och ackumuleras över tid. Vidare bedöms det att ett bättre utbud av främjande och förebyggande insatser till barn och unga är både kostnadseffektivt och till gagn för den enskilde brukaren och dess anhöriga samt bidrar till att behovet av LSS-boende inte ökar ytterligare. Nämnden konstaterar även fortsatta utmaningar inom utförandet av personlig assistans enligt socialförsäkringsbalken där schablonbeloppets låga nivå gör att insatsen inte kan finansieras enbart av intäkter från Försäkringskassan. Inom socialpsykiatri är det av vikt att kunna upprätthålla de goda resultat som uppnåtts genom satsningar med statlig finansiering.

Att fortsätta bygga nya boenden för nämndens målgrupp inom LSS-området kommer vara fortsatt prioriterat de kommande åren. Funktionsstödsnämnden vill framhålla vikten av att kommunfullmäktige avsätter medel för LSS-utbyggnad under 2024. Samtidigt är förvaltningens befintliga lokalbestånd i behov av underhåll framöver.

Funktionsstödsnämnden konstaterar att inför 2024 finns det behov av ett utökat kommunbidrag för att kunna möta de förändringar och utmaningar som nämnden står inför, samtidigt som det pågående utvecklingsarbetet på sikt bedöms ge bättre förutsättningar för ökad kvalitet och lägre kostnader.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Beslut, händelser och förändringar i omvärlden

Förändringar i omvärlden leder till förändrat behov av stöd

Funktionsstödsnämndens målgrupper innefattar Malmöbor i alla åldrar med unika och föränderliga förutsättningar och med många gånger livslångt behov av insatser. Nämndens uppdrag är komplext och brett och stödbehov kan variera mycket mellan verksamheter och brukare. I Sverige har antalet personer med insatser enligt LSS ökat med 10 procent mellan 2015 och 2021. Samtidigt som volymökningar kunnat ses inom vissa insatsområden de senaste åren, så har Malmö en lägre andel personer med insatser inom LSS jämfört med riket totalt och inom insatserna korttidsvistelse, boende för barn och unga samt daglig verksamhet.

Antalet insatser för personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL) fortsätter också öka i landet enligt Socialstyrelsens lägesrapport 2023. De tre största insatserna i landet sett till andel brukare är boendestöd, hemtjänst i ordinärt boende och trygghetslarm, där insatsen boendestöd nästan tredubblats sedan 2007. Andelen personer med boendestöd i Malmö är låg i relation till riket och särskilt i förhållande till de två andra storstadskommunerna. Mellan 2018 och 2021 har andelen av befolkningen med boendestöd i Malmö dock ökat både inom socialpsykiatri och när det gäller boendestöd som alternativ till LSS-boende för personer med lindrig utvecklingsstörning och/eller autismspektrumtillstånd och i jämförelse med andra kommuner och riket.

Förändringar i omvärlden och kommande förändringar i lagstiftning bedöms också påverka inflödet inom nämndens olika insatser framöver. Inom LSS och SoL kan ökningarna på nationell nivå även komma att ses i Malmö framöver inom vissa insatser.

Ökad diagnostisering

Antalet personer som diagnostiseras med neuropsykiatriska diagnoser har ökat de senaste åren. Utvecklingen är liknande i stora delar av landet och särskilt stor är ökningen bland barn och unga mellan 0–29 år. I Skåne har antalet neuropsykiatriska diagnoser i åldersgruppen nästan fördubblats mellan 2010 och 2020. I åldrarna 30–39 och 40–49 har diagnoserna ökat med 76 respektive 61 procent. Den ökade diagnostiseringen bedöms inte i första hand bero på att en större andel av befolkningen har autism eller andra psykiska funktionsnedsättningar, utan på att fler diagnostiseras till följd av förbättrad medicinsk kunskap, förändrade bedömningskriterier och en större benägenhet att utreda. De successiva förändringarna får till följd att fler personer över tid kan vara berättigade stöd och insatser som funktionsstödsnämnden ansvarar för.

Ökat antal barn och unga i anpassad grund- och gymnasieskola

De senaste åren har andelen elever på landets anpassade grund- och gymnasieskolor ökat. Från att tidigare ha följt den generella utvecklingen av elevunderlaget har andelen i anpassad grundskola ökat kontinuerligt sedan läsåret 2019/20. Som en följd av att antalet elever i anpassad grundskola ökat så ökar också antalet elever i anpassad gymnasieskola för sjätte året i rad. Prognoser från gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen i Malmö visar på en stor ökning av elevantalet från och med höstterminen 2022, till och med vårterminen 2027. Under perioden väntas elevantalet mer än fördubblas.

Det finns nödvändigtvis ingen direkt korrelation mellan antal elever i anpassad gymnasieskola och behov av insatser som funktionsstödsnämnden ansvarar för. De senaste åren har dock i genomsnitt 64 procent

av samtliga avgångselever från anpassad gymnasieskolan beslut om daglig verksamhet enligt LSS i Malmö. Om samma trend håller i sig skulle det därför innebära ett ökat behov av daglig verksamhet de kommande åren, men troligtvis även också av andra av nämndens insatser.

Meningsfull sysselsättning för vuxna

Unga med funktionsnedsättning och unga med psykisk ohälsa är två grupper som är överrepresenterade inom gruppen unga som inte arbetar eller studerar, där orsakerna ofta är komplexa. En lägre andel invånare i Malmö har insatsen daglig verksamhet jämfört med både rikssnittet och de andra storstadskommunerna. Samtidigt har daglig verksamhet i Malmö haft en kraftig tillströmning av brukare de senaste åren. För perioden 2018–2022 har det skett en volymökning på totalt 14 procent, ökningen har varit särskilt stor sedan hösten 2020. Ökningen av antalet brukare står inte i proportion till ökningen av antalet personer i arbetsför ålder i staden, som var cirka 4 procent för perioden.

Förvaltningen konstaterar att allt fler brukare ansöker om insatsen i en högre ålder. Den anpassade gymnasieskolan står för närvarande för cirka 25 procent av det totala inflödet till daglig verksamhet till skillnad från tidigare 75 procent. Det är svårt att hitta hela förklaringen till förändringen men verksamheten bedömer att en anledning kan vara att arbetsmarknaden och andra sociala arenor har minskat för målgruppen. Nationella förändringar under de senaste åren såsom digitalisering av Arbetsförmedlingen och tidigare även Samhalls förändrade verksamhet såväl som en långvarig pandemi bedöms ha haft en negativ påverkan på tillgången till arbete och studier för målgruppen. Förändringarna kan påverkat antalet personer som ansöker om och får daglig verksamhet LSS, med koppling i första hand till ökningen inom gruppen med lägst stödbehov. Dessa förändringar i kombination med ökat antal elever i anpassad gymnasieskola förväntas också leda till ökat söktryck på daglig verksamhet framöver.

Regeringen har gett Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) i uppdrag att sammanställa kunskap samt att identifiera insatser som kan underlätta övergången till arbete eller studier för målgrupperna. Forte ska senast november 2024 lämna en redovisning av uppdraget till Socialdepartementet. Målgruppen kan vara aktuella för insatser från både funktionsstödsförvaltningen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen och tät samverkan är viktigt för att säkerställa att individen får rätt insatser och att resurser används effektivt.

Uppdrag har även getts till Socialstyrelsen avseende framtagande av kunskapsstöd kring hur daglig verksamhet kan utformas så att de som står längst från arbetsmarknaden får ökade möjligheter till såväl att förvärva och bibehålla sina förmågor utifrån sina egna förutsättningar som delaktighet i samhället. Uppdraget som genomförs tillsammans med Myndigheten för delaktighet och Sveriges kommuner och regioner ska redovisas senast juni 2024.

Ökat antal äldre

Den ökande livslängden i befolkningen gör att gruppen äldre ökar i samhället, liksom antalet människor med kognitiv sjukdom/demens. Även personer med intellektuell funktionsnedsättning och/eller psykisk funktionsnedsättning uppnår idag pensionsålder och däröver. Det innebär att dessa personer lever med risk att drabbas av samma problem som övriga populationen när det kommer till åldrande och demens. Dock är risken för demens större hos personer med intellektuell funktionsnedsättning och enligt Socialdepartementet kan demenssjukdom hos personer med funktionsnedsättning vara svårare att upptäcka då demenssjukdomen kan förväxlas med funktionsnedsättningen.

I Malmö är andelen brukare över 65 år högre än riksgenomsnittet och även högre än i de andra storstadskommunerna. Sett över tid har andelen äldre brukare i Malmö även ökat i högre takt än befolkningen, en utveckling som ej ses i riket. Detta kan medföra en ökad vård- och omsorgstygnd i förvaltningens verksamheter. Att personer med funktionsnedsättning också får det som betraktas som effekter av åldrande tidigare i livet kan också ha påverkan.

Osäker omvärld och effektiviseringstryck i offentlig sektor

Osäkerhet i omvärlden och i den globala ekonomin påverkar funktionsstödsnämndens verksamheter och målgrupper. Det förändrade omvärldsläget innebär ett ökat nationellt fokus på säkerhets- och beredskapsfrågor. Detta medför bland annat att beredskapen inom vård och omsorg samt socialtjänst

behöver stärkas där Socialstyrelsen och länsstyrelserna har ett stödjande uppdrag. Beredskapen behöver vara mer flexibel och klara av att hantera behov som uppstår under fredstida kriser, höjd beredskap och krig.

Förändringarna i omvärlden har också medfört prishöjningar på flertalet varor och tjänster samt energipriser vilket påverkar nämndens ekonomi och förvaltningens verksamheter. Det globala ekonomiska läget med en stigande inflation talar för att priserna kommer fortsätta att stiga framöver. Även stora prishöjningar hos stadens avtalsleverantörer genomförs, till exempel när det gäller hjälpmedel.

Ökat effektiviseringsstryck i offentlig verksamhet är en av de identifierade trenderna i Malmö stads omvärldsanalys, där det framgår att offentlig sektor går mot en tid där de ekonomiska resurserna ska räcka till fler och större behov. Detta i kombination med att kostnadsutvecklingen framöver präglas av osäkerhet ställer ökade krav på att befintliga resurser måste nyttjas mer effektivt.

För att begränsa kostnadsökningar och uppnå en ekonomi i balans arbetar förvaltningen med identifierade områden där effektiviseringsåtgärder, prioriteringar och omställning av verksamheten är nödvändiga. För att möta de kommande årens ekonomiska utmaningar behöver arbete även ske i samverkan mellan stadens förvaltningar, med regionen, civilsamhället och andra aktörer för att gemensamt uppnå en förflyttning på lång sikt.

Översyn av den kommunalekonomiska utjämningen

En parlamentariskt sammansatt kommitté har fått i uppdrag att göra en översyn av den kommunalekonomiska utjämningen. Syftet med uppdraget är att säkerställa att den kommunalekonomiska utjämningen ger kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd och annan kommunal service, trots skillnader i skattekraft och strukturella förutsättningar

Kommittén ska bland annat analysera och utvärdera utjämningen av kostnader för verksamhet enligt LSS och vid behov föreslå ändringar, analysera hur påverkbarheten inom systemet skulle kunna minskas samt vid behov ta fram nya beräkningar för utjämningen av kostnader inom systemet. Uppdraget ska redovisas senast maj 2024.

Malmö stad betalar årligen cirka 200 mnkr till det nationella LSS-utjämningsystemet. Systemet baseras på kommuners standardkostnad per invånare och att Malmö betalar en utjämningsavgift grundar sig på att staden har lägre LSS-kostnader per invånare än snittet i riket.

Diskrepansen mellan en kostnadseffektivitet ur kommunalekonomisk synpunkt och en höjd avgift till LSS-utjämningsystemet har uppmärksammats av Sveriges kommuner och regioner (SKR): "En översyn av LSS-utjämningsystemet bör undersöka möjligheten till att minska dess påverkbarhet och öka de ekonomiska incitamenten vid effektiviseringar. Nuvarande system medför att en kommun bara får behålla 70 procent av sina effektiviseringar beträffande personalkostnader." Vidare tar SKR upp behovet av att utjämningsystemet ska ta hänsyn även till kostnader för insatser enligt socialtjänstlagen som ges till målgruppen som komplettering eller alternativ till LSS-insatser.

Ett exempel inom funktionsstödsnämndens verksamhet är insatsen boendestöd enligt SoL som beviljas som alternativ till LSS-boende. Insatsen är kostnadseffektiv för nämndens ekonomi men har samtidigt en negativ påverkan på Malmö stads utjämningsavgift då kostnaden för SoL-insatser inte räknas in i standardkostnaden som står till grund för LSS-utjämningen.

Tilldelningen av ekonomiska resurser till funktionsstödsnämnden påverkas inte av Malmö stads avgift till LSS-utjämningen. Utfallet i systemet för utjämning av LSS-kostnader är samtidigt en av de faktorer som varje år påverkar stadens tillgång till ekonomiska medel i sin helhet.

Statliga utredningar och beslut som kan påverka nämnden framöver

Förändringar inom personlig assistans

Inom personlig assistans sker stora förändringar på nationell nivå, vilket påverkar verksamhet och

ekonomi i Malmö såväl som i andra kommuner i landet.

Lagändringar inom personlig assistans trädde i kraft 1 januari 2023. Två nya grundläggande behov infördes avseende stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning samt stöd som den enskilde behöver under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd. Vidare infördes även ett schabloniserat föräldraavdrag. Förändringarna förväntas innebära att fler barn och vuxna kommer att söka om insatser samt få dem beviljade, vilket sannolikt medför ett ökat tryck på nämndens handläggare som utreder ansökningar. Enligt utredningen bedömdes dock förändringarna leda till att den personliga assistansen som finansieras av kommunen minskar. Funktionsstödsnämnden ställde sig i sitt yttrande tveksam till denna bedömning och menade att det finns fortsatt risk att staten och kommunen gör olika bedömningar kring kriterierna, vilket kan medföra en stor andel avslag från Försäkringskassan. Nämnden menar att detta kan leda till fler brukare med kommunal assistans vilket kan påverka verkställighet och medföra kostnadsökningar för kommunen. En viss ökning av ansökningar både vad gäller antal barn och vuxna och antal timmar kan ses redan nu. Det är dock för tidigt att dra slutsatser av detta då det ännu inte finns någon rättspraxis kring tolkningar av den nya lagen, men ökningsförväntas synas i större utsträckning från och med hösten. Varken antalet ärenden med beviljad personlig assistans eller antalet timmar ökade våren 2023 jämfört med tidigare år.

Huvudmannaskapsutredningen för personlig assistans presenterade sitt slutbetänkande i mars 2023 och en remissrunda genomfördes. Utredningen föreslår att all personlig assistans blir statlig och att kommunernas assistans överförs till Försäkringskassan under ett års tid med start i januari 2026. Kommuner ska dock fortsätta utföra assistans om den enskilde begär det och blir därmed en av flera assistansutförare, men med ett särskilt ansvar för att den enskilde alltid ska kunna få den insats som hen har rätt till. Vidare föreslås det att kommunerna, eftersom övergången till statligt huvudmannaskap sker successivt, ska kunna få ersättning för de kostnader för personlig assistans som de har efter ikraftträdandet fram till att Försäkringskassan tar över besluten. Utredningen bedömer även att Försäkringskassan och kommunerna behöver minst 12 månader för att förbereda ett förstatligande, vilket innebär att riksdagen måste fatta beslut om förändringen senast hösten 2024.

I sitt yttrande över utredningens förslag menade nämnden att förberedelserna för övergången kommer att under minst ett års tid generera utökade kostnader för handläggning och administration i en omfattning som i dagsläget är svår att uppskatta. Nämnden konstaterade vidare att kostnader som kan härledas till övergången kan uppstå i kommunal verksamhet även efter 2026 års utgång och ställde sig därför positiv till utredningens förslag att regeringen bör följa upp om det behövs fortsatt ekonomisk kompensation till kommunerna efter den 31 december 2026.

Samsjuklighetsutredningen

Utredningen presenterade sitt slutbetänkande i januari 2023. Slutbetänkandet föreslår hur en ny tvångsvårdslagstiftning ska utformas när det gäller personer som har skadligt bruk eller beroende. Andra förslag är att all behandling av skadligt bruk och beroende ska vara ett ansvar för regionernas hälso- och sjukvård, att socialtjänstens ansvar för personer med skadligt bruk och beroende ska förtydligas samt att det blir obligatoriskt för kommuner och regioner att gemensamt bedriva en samordnad vård- och stödverksamhet för personer med särskilt stora samordningsbehov. Lagändringar föreslås träda i kraft januari 2026 men reformen föreslås genomföras stegvis under en femårsperiod. Reformen innebär att kommunerna behöver ställa om sin verksamhet från ett behandlingsfokus till att utveckla sociala stödinsatser. Vidare föreslår utredningen att det inrättas en nationell stödstruktur på SKR och att det ska utgå stimulansmedel till regioner och kommuner under femårsperioden. Förvaltningens och Region Skånes integrerade FACT-team ligger i linje med vård- och stödformen som samsjuklighetsutredningen föreslår. Det är svårt att i dagsläget bedöma förslagets påverkan på funktionsstödsnämndens verksamhet och ekonomi men bedömningen är att en av reformens konsekvenser som får en direkt påverkan på nämndens ekonomi är snabbare utskrivning från heldygnsvården.

Förslag om ny socialtjänstlag

Utredningen "Framtidens socialtjänst" har genomfört en översyn av socialtjänstlagen och lämnat förslag som skapar förutsättningar för en hållbar socialtjänst, såsom förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst, övergripande planering och planering av insatser, kunskapsbaserad socialtjänst och möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående behovsprövning. Den nya socialtjänstlagen föreslogs initialt träda i

kraft i januari 2023. Regeringen har dock aviserat att ett nytt lagförslag presenteras först 2024. Bedömningen är att den nya socialtjänstlagen kommer att medföra ökade kostnader initialt, vilket utredaren menar att kommunerna behöver kompenseras för.

Förslag om ny äldreomsorgslag

Utredningen ”Nästa steg - Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer” (SOU 2022:41) har föreslagit en äldreomsorgslag som ny lag med ikraftträdande i januari 2024. Utredningen föreslår även hur hälso- och sjukvårdslagstiftningen kan förstärkas så att kvalitet och tillgänglighet förbättras för personer som får kommunal hälso- och sjukvård, både för personer som har stöd och hjälp från äldreomsorgen och för övriga målgrupper inom den kommunala primärvården.

Utredningens förslag tar avstamp i strukturella problem och utmaningar för vården och omsorgen till äldre personer. Förslagen avser tillvarata de möjligheter som finns i att utveckla såväl äldreomsorg som kommunal och regional primärvård, och inte minst det proaktiva, hälsofrämjande och personcentrerade förhållningssättet.

Fast omsorgskontakt med kompetenskrav undersköterska

I juli 2022 infördes en ny bestämmelse i SoL, med krav på att den som har hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt med kompetenskrav undersköterska. Omsorgskontakten ska tillgodose den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning när hemtjänstinsatsen verkställs och ska vara en utpekad person som har god personkännedom om omsorgstagaren och en helhetsbild av hens omsorgssituation. Från och med juli 2023 får endast den som har yrkesbevis rätt att använda yrkestiteln undersköterska utses till fast omsorgskontakt. Inom förvaltningen pågår ett arbete med att kartlägga medarbetare med behörighet som undersköterska. Därefter kommer en konvertering av titlar ske för dessa medarbetare från stödassistent till undersköterska. De skärpta kompetenskraven kan innebära en utmaning när det gäller rekryteringen av nya medarbetare framöver.

Brott i välfärden och sekretessutredningen

Oegentligheter och brott i välfärden är en fortsatt utmaning på nationell nivå och har identifierats av SKR som en av de tio viktigaste trenderna som påverkar det kommunala uppdraget. Sekretessutredningen, som genomfördes på uppdrag från Finansdepartementet och presenterades i juni 2022 föreslår en sekretessbrytande bestämmelse som innebär att myndigheter, kommuner och andra organ som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen ska kunna utbyta uppgifter om enskilda som behövs för att säkerställa korrekta beslutsunderlag och göra efterkontroller. Syftet är bland annat att underlätta informationsutbytet för att komma åt arbetslivskriminalitet och felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Ett område som är särskilt utsatt för risk är personlig assistans. För att minimera risken för felbetalningar och säkerställa rätt användning av ekonomiska resurser och i enlighet med Malmö stads handlingsplan fortsätter förvaltningens kontrollgrupp utveckla sitt arbete. Kontrollgruppens insatser har resulterat i ett förebyggande arbete som medför att felaktiga utbetalningar kan stoppas i tid och bygger på ett brett samarbete inom staden, med statliga myndigheter och med aktörer i civilsamhället.

Fortsatt omställning till nära vård

Nära vård är en genomgripande förändring av hälso- och sjukvården på nationell, regional och kommunal nivå. Omställningen till nära vård ska vara genomförd till 2027 och syftar till att patienter och anhöriga ska känna sig delaktiga i hälso- och sjukvården och att vården ska vara lättillgänglig och ges med god kontinuitet. För att lyckas med detta behöver hälso- och sjukvården i högre grad organiseras och bedrivas med utgångspunkt från patientens behov och förutsättningar.

Funktionsstödsnämnden fortsätter arbetet med omställningen till nära vård, ett arbete som berör samtliga nämndens verksamheter. Arbetet med omställningen sker tillsammans med socialförvaltningarna, skolförvaltningarna samt med såväl regional som kommunal primärvård och slutenvård där barn- och ungdomspsykiatri och vuxenpsykiatri är viktiga aktörer.

Kompetensförsörjning och behov av systematisk kompetensutveckling

Fram till 2031 minskar antalet personer i arbetsför ålder i sex av tio kommuner och antalet sysselsatta på

arbetsmarknaden ökar endast med 169 000 personer. Det medför en kompetensutmaning att kunna anställa personal med rätt kompetens. Den kompetensutmaning som välfärden står inför innebär också att det blir viktigare att behålla och utveckla den personal som redan finns i verksamheterna. Frågor såsom arbetsmiljö, minskad sjukfrånvaro samt att stödja medarbetarnas utveckling och stärka ledarskapet behöver prioriteras.

Socialstyrelsens nationella kartläggning av kompetensen hos personal som arbetar i bostad med särskild service enligt LSS visar att det inom LSS-området saknas samma tydliga professionaliseringsprocesser som återfinns inom exempelvis sjukvård, skola eller det sociala arbetet. Kartläggningen visar också att det finns begränsningar i tillgång till kompetensutveckling för personal på LSS-boenden. Vidare har inspektionen för vård och omsorg (IVO) under flera år uppmärksammat att personer på LSS-boenden utsätts för tvångs- och begränsningsåtgärder trots att lagstiftningen inte tillåter det och det konstateras att en ökning av personal med mer formell kompetens minskar antalet tvångs- och begränsningsåtgärder samt andra missförhållanden. Vidare krävs hög kompetens för att kunna minimera arbetsmiljöriskerna som kan komma med personer med vissa utmanande beteenden. Arbetsgivaren är skyldig att se till att arbetet kan utföras utan risk för ohälsa eller olycksfall.

Den lägsta grundnivån för kompetens inom funktionsstödsområdet är för närvarande oklar ur ett nationellt perspektiv. Programmen på gymnasieutbildningarna är, särskilt efter att de justerats, för smala i förhållande till de kunskapsbehov som behövs inom funktionsstödsområdet. Det saknas även utbildningar för ledare inom funktionsstödsområdet. Detta medför att kommunerna behöver grundutbilda och vidareutbilda medarbetare i den egna organisationen.

Funktionsstödsnämnden anser att funktionshinderområdet behöver belysas nationellt i större utsträckning och ser behov av att funktionshinderområdet blir ett eget kunskapsområde vid sidan av äldreomsorg och individ- och familjeomsorg. Genom att göra området till ett eget kunskapsfält och tydligare sätta behovet av kompetenssatsningar, stöd i bemanningsfrågor, ledarskap och forskning i fokus kommer målgruppen personer med funktionsnedsättningar att gynnas. Detta ligger i linje med Socialstyrelsens utredning om förutsättningarna för att starta ett nationellt kompetenscentrum för frågor som rör intellektuell funktionsnedsättning och autism inom LSS-området. Socialstyrelsens slutsats är att ett sådant centrum behövs, både för att höja kompetensen på området och för att mer systematiskt samla och sprida kunskap. Av rapporten, som togs fram i oktober 2022, framgår att rätt kompetens för ledning och personal är en förutsättning för god kvalitet i verksamheterna.

Skärpt tillämpning av reglerna avseende dygnsvila

Från och med oktober 2023 träder skärpt tillämpning av reglerna avseende dygnsvila i kraft, vilket kommer att innebära en omställning för såväl brukare som medarbetare. I korthet innebär reglerna att medarbetarnas rätt till 11 timmars sammanhängande dygnsvila under varje 24-timmarsperiod förstärks och att möjligheterna att göra undantag begränsas. Det har träffats överenskommelser som berör yrkesgrupper inom nämndens ansvarsområde, vilket behöver beaktas i bemanningsplaneringen framöver.

Orsaken till den skärpta tillämpningen av reglerna för dygnsvila är behovet att skydda medarbetares arbetsmiljö. Reglerna är normativa för att inte riskera att lokala avtal ska försämra skyddet för dygnsvilan. För medarbetarna innebär de nya reglerna ett förstärkt skydd för vila och återhämtning, men schemaförändringarna kan också innebära att medarbetare upplever försämrade möjligheter att kombinera arbetsliv med privatliv.

Behov av förändringar i Malmö stad

Socialnämndernas insatser riktar sig till Malmöbor som återfinns i samtliga åldrar. Många Malmöbor har ett stödbehov som kan kopplas till ansvarsområden hos olika nämnder. Detta förutsätter en helhetssyn genom fördjupad samverkan mellan stadens förvaltningar och med regionen, civilsamhället samt med andra aktörer. Det handlar om att synliggöra målgruppernas behov, kraftsamla kring rätt frågor i staden och tydliggöra respektive nämnds ansvar för att få till förflyttning.

I socialnämnderna återfinns en stor del av Malmöborna som behöver stöd från Malmö stad. Det är av vikt att målgruppernas behov synliggörs i stadens prioriteringar och satsningar. Rapporter och utredningar som

ligger till grund för beslut behöver lyfta en bredd av behov för att spegla stadens invånare. Hållbarhetsrapporten och rapporten Ung livsstil är områden där statistik och analys bör breddas för att bättre fånga personer med funktionsnedsättning än vad de hittills gjort.

En öppen och tillgänglig stad för alla

För att möjliggöra en stad öppen för alla krävs att arbetet med tillgänglighet och universell utformning stärks och genomförs samtliga nämnders uppdrag och verksamhet, allt från byggprocesser till kultur- och fritidsaktiviteter eller trygghetsskapande insatser. Universell utformning och tillgänglighet tenderar ibland att behandlas som en särskild aspekt riktad till en avgränsad grupp. Men universell utformning bör inte förstås som insatser för personer med funktionsnedsättning, utan som ett tankesätt, en process och ett utförande som inkluderar alla – också de med funktionsnedsättning. En utgångspunkt i universell utformning i gestaltningen av staden är att skapa en mer inkluderande design som medför flexibilitet och öppnar upp för olikhet och mångfald. Det är avgörande att tillgänglighet och universell utformning integreras i stadens processer annars finns risken att anpassningar görs i senare skeden vilket kan leda till dyrare lösningar, att tillgänglighetsinsatser kopplas till särskilda kostnader och, framförallt, att resultaten blir mindre inkluderande vilket utestänger Malmöbor.

Ansvaret för att bevaka, beakta och arbeta med tillgänglighet åligger varje nämnd med utgångspunkt från sitt eget ansvarsområde. Arbetet med tillgänglighet är och behöver emellertid bedrivas tvärsektorielt, vilket bland annat ställer krav på samverkan och samordning mellan relevanta aktörer. Det behövs helhetssyn och samsyn kring målsättning och prioritering samt samverkan mellan nämnderna och förvaltningarna för att få till ett aktivt och effektivt arbete. Förutsättningarna för att arbeta aktivt, effektivt och strukturerat med tillgänglighet i Malmö stad bedöms kunna förbättras om det finns en tydlig och gemensam riktning för arbetet. Under 2023 har förvaltningen av dessa anledningar inlett en dialog och samverkan med bland andra stadsbyggnadskontoret, serviceförvaltningen och fastighets- och gatukontoret med ambitionen att motverka stuprörsarbete, öka den generella kunskapsnivån och tydliggöra riktning, målsättning och prioriteringar för stadens arbete med tillgänglighet på liknande sätt som exempelvis görs i Stockholm och Göteborg. Detta för att möjliggöra för varje individ att använda sin egen kraft så långt som möjligt i den öppna staden.

Digitalisering

Det pågår ett utvecklingsarbete i Malmö stad med syftet att samtliga förvaltningar ska kunna ta vara på de teknik- och digitaliseringsmöjligheter som finns, på ett likvärdigt sätt och med hänsyn till verksamhetsspecifika behov. Inför framtagandet av en förankrad överenskommelse mellan Malmö stads organisation för IT och Digitalisering (ITD) och stadens förvaltningar gällande den gemensamma utveckling som behövs har förvaltningarnas digitaliseringsbehov inventerats och önskade förflyttningar formulerats. Planerad utveckling för 2024 såväl som önskad utveckling över en längre tidsperiod har synliggjorts.

Infrastruktur och nätaccess är ett av de utvecklingsområden som ingår i överenskommelsen. En av planerade förflyttningar för 2024 är att etablera en teknisk plattform för att öka tillgänglighet till nät för boenden, föreningar och andra organisationer som verkar i Malmö stads fastigheter. Funktionsstödsnämnden välkomnar en lösning som underlättar tillgång till internet för samtliga nämndens boenden och vill framhålla att det är av yttersta vikt att detta prioriteras och drivs fram skyndsamt för att motverka det digitala utanförskapet för målgruppen.

Ett annat utvecklingsområde som berör nämndens verksamhet i hög grad är den digitala arbetsplatsen med koppling till behovet av att digitalisera vanligt förekommande arbetsflöden genom ”interna” e-tjänster där elektronisk signering ingår. Mot bakgrund av det arbete som nämnden bedriver på området är det positivt att ITD under 2024 kommer att aktivt verka för att användningen av elektronisk signering hos stadens verksamheter ökar genom att stötta förvaltningarna i deras införandeprocess.

Vidare planeras för 2024 ett ökat stöd till stadens förvaltningar för att öka den digitala kompetensen, då förmågan att nyttja digital teknik är en förutsättning för att klara en ökad efterfrågan inom välfärdsuppdraget framöver.

Färdtjänst

En väl fungerande färdtjänst är en förutsättning för att funktionsstödsnämndens målgrupper ska kunna tillförsäkras självständighet och delaktighet i samhället och därmed kunna leva som andra. Under de senaste åren och fram till hösten 2022 konstaterades dock en gradvis försämring inom färdtjänsten i Malmö vilket har framförts av både funktionsstödsförvaltningen, enskilda och intresseorganisationer. Färdtjänsten har haft utmaningar i form av kraftiga förseningar och uteblivna turer främst till följd av kapacitetsbrist under vissa tider på dygnet. Samtal har förts mellan berörda förvaltningar i staden gällande kapacitetsbristen i färdtjänsten och ett förslag till upphandlingsunderlag är under framtagande.

För personer med intellektuell funktionsnedsättning är rutiner och förutsägbarhet ofta mycket viktigt och ovisshet och förseningar kan vara svårt att hantera. En dåligt fungerande färdtjänst påverkar i hög grad deltagare i daglig verksamhet men kan också leda till att personer med funktionsnedsättning avstår aktiviteter som exempelvis föreningar anordnar. En följd av detta kan vara att den enskilde är mindre aktiv vilket kan påverka den enskildes fysiska hälsa, sociala gemenskap och självständighet vilket kan medföra ett ökat stödbehov i bostaden. Inom daglig verksamhet leder försenad färdtjänst till att medarbetare behöver stanna kvar efter arbetspasset, vilket i sin tur skapar kostnader för övertid.

När det gäller transport kopplad till daglig verksamhet har förvaltningen i omgångar utrett förutsättningarna för gratis busskort till brukare inom daglig verksamhet. Utifrån Skånetrafikens nuvarande prissättning beräknas detta kosta 7 mnkr på årsbasis. Utifrån nämndens ekonomiska förutsättningar bedöms detta inte vara prioriterat i nuläget.

Gemensamma tidiga insatser till barn och unga

Funktionsstödsförvaltningen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen startade satsningen ”samverkan barn och unga” hösten 2022. Projektet fokuserar på Malmöbor 0–18 år som har både social problematik och funktionsnedsättningar och pågår till augusti 2023. I januari 2023 startade Sofis konsultationsteam (socialtjänst och funktionsstöd i samverkan) som fokuserar på komplexa barnärenden. Teamet består av myndighets- och verksamhetsrepresentanter från de båda förvaltningarna. Vid behov adjungeras funktioner in från Region Skåne samt från skolförvaltningarna. Samarbetet är fokuserat på barnet och dess familj och syftar till att med gemensamma krafter hitta gemensamma helhetslösningar. Teamet fokuserar på att arbeta förebyggande och med barnets bästa och kan ta emot ärenden för respektive förvaltning samt för de barn som är aktuella för utredningar/insatser i båda förvaltningarna. Sofis Team och behov av ytterligare fördjupad samverkan med bland annat regionen och civilsamhället kommer att utvärderas löpande, och denna satsning kommer vara viktig som avstamp för 2024 och framåt.

Hemtjänst

Funktionsstödsförvaltningen har sedan 2019 succesivt tagit över utförandet av hemtjänstinsatser från hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen. Utifrån svårigheterna att utföra en kostnadseffektiv hemtjänst har en dialog påbörjats med hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen om att återta utförandet av de hemtjänstinsatser som nu utförs av funktionsstödsförvaltningen. Inför ett övertagande kommer förvaltningarna genomföra riskanalyser och riskbedömningar kring hur övertagandet ska utformas för att bäst gynna Malmöbon och staden som helhet.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetsätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Gemensamma satsningar för ökad kvalitet och ekonomi i balans

Funktionsstödsförvaltningens utvecklingsarbete "Vårt kärnuppdrag" syftar till att bedriva en verksamhet med rätt kvalitet som möter Malmöbornas behov både idag och i framtiden. Ingången i arbetet är alltid att utgå från Malmöbornas egen kraft och vilja att vara självständig och delaktig samt att möta medarbetarnas engagemang, kunskap och vilja att bidra. Arbetsättet ger en gemensam riktning i kvalitets- och utvecklingsarbetet vilket ska leda till mindre dubbelarbete och mer proaktivt och förebyggande arbete som ger ett mer effektivt användande av resurser.

I april 2023 behandlades rapporten "Genomlysning av funktionsstödsnämndens ekonomi" i nämnden på uppdrag av kommunfullmäktige. Inom vissa insatsområden har förvaltningen haft en hög kostnadsutveckling och har en högre kostnadsnivå än jämförbara kommuner. I genomlysningen konstateras att de senaste årens kostnadsutveckling beror på en kombination av flera faktorer som många gånger är sammanlänkade och ömsesidigt påverkar varandra. Förvaltningen har startat ett omfattande utvecklingsarbete för att möta de verksamhetsmässiga utmaningar som bedöms ha påverkat kostnadsutvecklingen. I genomlysningen lämnades också ett antal rekommendationer, men i takt med att förändringsarbetet fortskrider kommer sannolikt ytterligare behov av åtgärder och förändringar uppkomma.

Inom "Vårt kärnuppdrag" och utifrån genomlysningens rekommendationer pågår flera gemensamma satsningar som kommer fortsätta, och ge effekt 2024 och framåt.

Kvalitet i kärnuppdraget genom effektiv verksamhetsstyrning

Effektiv verksamhetsstyrning är ett utvecklingsarbete som är påbörjat och som kommer tillämpas i samtliga verksamheter. Arbetsättet utgår från individuella behovsbedömningar som kopplas samman med personalplanering och schemaläggning med syfte att begränsa kostnadsökningarna samtidigt som Malmöborna får det stöd och den hjälp de har rätt till och medarbetarna tillförsäkras en god arbetsmiljö. Nämndens målgrupp har insatser genom hela livet med fysiska och psykiska förutsättningar som förändras med tiden. Detta kräver att stödinsatser, arbetsätt, kompetens och lokalutformning är följsamma och förändras i takt med individen. För att tillförsäkra att den enskilde får rätt stöd och för att säkerställa att de ekonomiska och personella resurserna används på bästa sätt, behövs det en systematisk bedömning av brukarnas behov.

Arbetet med behovsbedömningar pågår inom samtliga LSS-boenden för vuxna under 2023. Under första halvåret genomförs bedömningar av samtliga brukares individuella behov och resultaten valideras. Behovsbedömningarna skapar förutsättningar för att optimera bemanning och fördela resurser rättvist och utifrån brukarnas faktiska behov av stöd samt ger möjlighet till jämförelser med andra kommuner. Parallellt med bedömningarna pågår arbete med bemanningsplanering och schemaläggning för att möta behovsbedömningarnas resultat. Vidare pågår ett arbete med att utforma tydliga och transparenta resursfördelningsmodeller och en ekonomisk modell för en behovsbaserad fördelning av resurser bedöms vara klar för implementering inför budget 2024.

De första preliminära resultaten bekräftar genomlysningens slutsatser om en hög kostnadsnivå och visar att en omställning av den nuvarande bemanningsplaneringen kommer krävas. Först när behovsbedömningar är genomförda kan insatsens kostnader sättas i relation till behoven och det är därför svårt att i nuläget förutse det slutgiltiga resursbehovet. Omställningsarbetet är omfattande och kommer ta tid och det är därför osäkert om resultatet kan uppnå helårseffekt 2024. Kärnan i omställningsarbetet är att ta vara på människans egen kraft vilket innebär att arbeta för och motivera brukarna att vara så

självständiga och delaktiga i sitt eget liv som möjligt.

Under 2022 har en modell för fördelning av resurser baserad på befintliga behovsbedömningar inom daglig verksamhet tagits fram och använts i samband med fördelningen av ekonomiska resurser i budget 2023. På sikt och under förutsättning att utvärderingen av det pågående arbetet med behovsbedömningar inom LSS-boende faller väl ut kan även daglig verksamhet övergå till en liknande modell för behovsbedömningar. Detta för att skapa likriktade och jämförbara behovsbedömningar inom nämndens verksamheter som därtill möjliggör jämförelse med andra kommuner. Även inom andra insatser inom nämndens ansvarsområden, så som boendestöd och barnboenden kommer behovsbedömningar att genomföras under 2023.

Främjande och förebyggande insatser till vuxna, barn och unga

Det finns ett fortsatt behov av att utveckla förvaltningens förebyggande arbete när det gäller vuxna samt barn och unga. Detta går i linje med förändringar i lagstiftningen som förväntas framöver och som påtalar vikten av att arbeta förbyggande. En kartläggning av utvecklingsbehoven inom förvaltningens verksamheter riktade till barn har genomförts. Syftet är att öka kvalitén i förvaltningens stöd som riktas till barn, deras föräldrar samt till barn som är anhöriga. Kartläggningen syftar även till att säkra en långsiktig hållbar kostnadsutveckling för stödet till barnen som tillhör förvaltningens målgrupper och deras anhöriga.

Stödet som erbjuds ska tillförsäkra att barnen utvecklas till självbestämmande individer som kan leva sitt liv som andra, att barnens vårdnadshavare kan få verklig återhämtning och därigenom har möjlighet att bygga närvarande och långsiktig hållbara relationer med sina barn samt att rätt stöd ges till syskon och andra barn som är anhöriga till nämndens målgrupper. Forskning såväl som förvaltningens egen kartläggning visar att både vårdnadshavare och syskon lever med en mycket hög grad av stress vilket på sikt ofta leder till egen psykisk ohälsa. En konsekvens kan bli att vårdnadshavarna inte längre kan ha sitt barn boende hemma, då den egna funktionen satts ned på grund av psykisk ohälsa och utbrändhet. Detta kan vidare leda till att barn som hade kunnat bo kvar hemma med rätt stödinsatser behöver flytta till ett barnboende enligt LSS.

Att se över förvaltningens kapacitet för korttidsboende och andra förebyggande insatser bedöms både kostnadseffektivt och till gagn för den enskilde brukaren och dess anhöriga. Förebyggande insatser har möjlighet att i vissa fall motverka att beslut om boende till barn och unga blir nödvändigt. Utöver en positiv ekonomisk effekt finns det andra och viktigare vinster i att aktivt arbeta för att barn och unga ska kunna bo kvar i det egna hemmet, varför alla insatser som kan motverka beslut om permanent boende enligt LSS bör övervägas. Det är av stor vikt att arbetet kring barn och unga fördjupas i relation till andra aktörer. Förvaltningen kommer att intensifiera detta arbete i samverkan med skolförvaltningarna, arbetsmarknads- och socialförvaltningen, regionen och civilsamhället.

För att öka kvaliteten för barn och deras familjer kommer myndighetsenheten att i projektform testa ett arbetssätt som innebär att en handläggare har utökat uppdrag kring samordning och samarbete. I uppdraget ingår ansvar för samordning kring barnen samt att sprida kunskap och samarbeta nära berörda aktörer. Effekterna av arbetssättet kommer utvärderas efter projektet slut.

Jämlig hälsa och nära vård

Flera kvalitetshöjande aktiviteter och insatser är uppstartade inom arbetet med jämlig hälsa och nära vård som kommer fortsätta fram tills 2027. Arbetet sker både internt och i samverkan i staden och regionen med fokus på att möta patienten där den är. För att underlätta samverkan är det viktigt att IT-lösningar svarar mot de sekretesskrav som finns. Inom ramen för samverkan med regionens verksamheter är arbetet med så kallade "kontaktvårdcentraler" högt prioriterat vilket förväntas bidra till att fler hälsoundersökningar för brukare genomförs. Ett annat exempel på ett arbete som pågår i förvaltningen handlar om att ge en trygg, säker och likvärdig vård och omsorg till personer med kognitiv sjukdom och deras anhöriga. I detta pågår en pilot av förvaltningens program för kognitiv sjukdom på ett boende. Ett demensprojekt pågår också inom förvaltningens boenden.

De integrerade FACT-teamen (Flexible Assertive Community Treatment) som bedrivs tillsammans med Region Skåne erbjuder ett tvärprofessionellt stöd till personer med psykossjukdom. Arbetssättet bidrar till ökad kvalitet och helhetssyn för brukarna och minskade kostnader för Region Skåne då antalet

inläggningar inom heldygnsvården för deltagare kopplade till FACT-teamen minskat. De sociala stödinsatserna och flexibiliteten i insatserna leder dock till en ökad belastning och ökade kostnader för förvaltningen då fler insatser och stöd ges i hemmet. FACT-teamens arbete är en form av samverkan som behöver appliceras även på andra insatser där både regionen och kommunen är ansvariga.

Kvalitetsgranskningar

Förvaltningen arbetar aktivt med att säkerställa att det finns välkända strukturer i verksamheterna som kan fånga upp brister eller risk för brister samt modeller för hur lärdomar tas tillvara för att undvika återkommande brister. Arbetet med avvikelser och lex Sarah är centralt i detta, och förslag till en ny modell för kvalitetsgranskning är framtagen. Modellen består av periodiserade kvalitetsgenomlysningar på verksamhetsnivå, förvaltningsövergripande tematiska granskningar inom gemensamma utvecklingsområden, samt granskning av specifik verksamhet på förekommen anledning.

Granskningsmodellen syftar till att säkerställa att verksamheten uppfyller de krav som gäller enligt lagar och andra föreskrifter inom socialtjänst, LSS samt hälso- och sjukvård, men också att stötta och stärka verksamhetens eget utvecklingsarbete, för att på så sätt säkerställa en ändamålsenlig och kvalitativ insats närmast brukaren, förebygga brister i verksamheten och sprida goda exempel. Under hösten 2023 kommer de delar av modellen som utgörs av kvalitetsgenomlysning respektive tematisk granskning att testas i verksamheten. Efter utvärdering av genomförda piloter är planen att modellen ska implementeras i hela verksamheten under 2024.

Plattform kring personer med beteende som utmanar verksamheten

För att möta komplexiteten och stödbehovet kommer en gemensam plattform kring personer med beteenden som utmanar verksamheten att utvecklas under 2023. Syftet är att skapa en sammanhållen organisation kring individen där främst boende, daglig verksamhet och hälso- och sjukvårdsorganisationen samverkar nära den enskilde. Plattformen kräver även samverkan inom kompetensutveckling, arbetsmiljöfrågor och trygga anställningar tillsammans med övriga verksamheter i förvaltningen för att uppnå det bästa resultatet. En pilot av plattformen kommer att testas under 2023 för att implementeras helt under 2024.

Översyn administrativt stöd

Under 2023 genomförs en kartläggning av administrativt stöd i förvaltningen och ett förslag för hur förvaltningens administrativa stöd ska organiseras tas fram. Från och med hösten 2023 och under 2024 kommer förändringarna i det administrativa stödet att implementeras i förvaltningen, vilket förväntas leda till ett tydligare och mer enhetligt stöd till förvaltningens chefer samtidigt som resurser används mer effektivt.

Utveckling av verksamhetsområden

LSS-boende

Antalet vuxna i LSS-boende i kommunal regi har varit konstant de senaste åren. Detta kan bero på att fler personer med ett begränsat behov av stöd erbjuds andra insatser. Ett exempel är boendestöd enligt socialtjänstlagen som alternativ till LSS-boende för personer med lindrig utvecklingsstörning och/eller autismspektrumtillstånd, som är en resurseffektiv verksamhet jämfört med LSS-boende och är även positivt för individens självständighet.

Verksamhetens målgrupper har delvis förändrats de senaste åren och stödbehovet upplevs mer omfattande än tidigare. En växande andel av personerna har erfarenhet av missbruk eller rättspsykiatri, samtidigt som andelen med utmanande beteenden eller autismspektrumtillstånd i kombination med andra diagnoser ökar. Behovsbedömningarna kommer att tillgodose faktaunderlag till stödbehovet nu och möjliggöra jämförelser över tid. Samtidigt tillförsäkras att rätt insats, i rätt tid och på rätt sätt ges till den enskilde.

Som nämndes ovan arbetar förvaltningen kontinuerligt med att, i samarbete med andra förvaltningar i staden, utveckla förebyggande insatser till barn och unga för att så långt det är möjligt undvika behovet av boende. Det krävs samtidigt en noggrann uppföljning av behovet av platser i LSS-boende för barn och unga och möjlighet att ta fram tillförlitliga prognoser gällande utvecklingen framöver. Förvaltningen har startat kontinuerliga avstämningar med representanter från BoLSS, lokal, ekonomi, myndighet och

verksamhet där olika professioner samverkar i framtagandet av analyser och bedömning av situationen

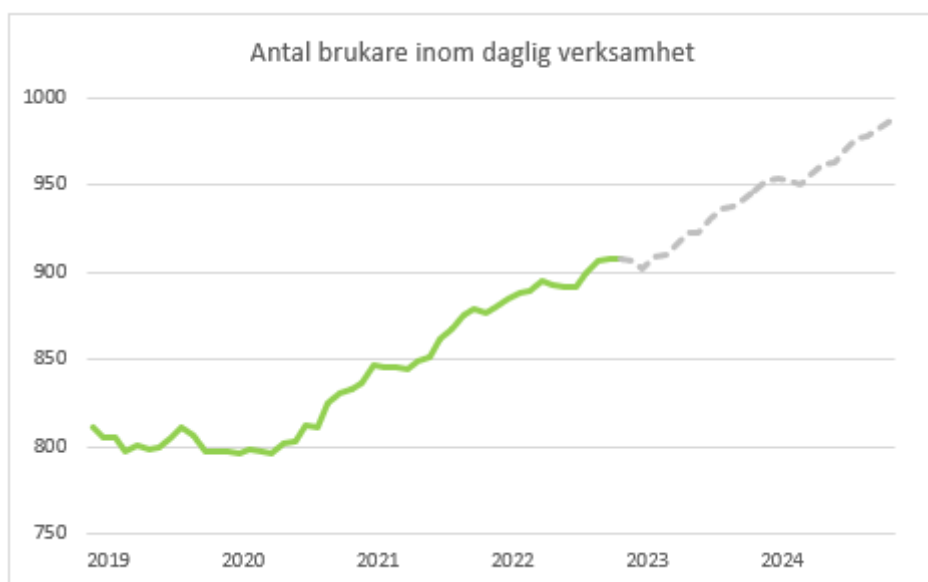
Antalet barn och unga med boende i kommunal regi ökade från fem i snitt per månad 2021 till 11 i början på 2023 och beräknas öka till 14 under året. Under 2023 startar två nya boenden genom förhyrning av Tygelsjögård och Kvarnbacken. Prognosen för 2024 är 15 barn och unga i LSS-boende i snitt per månad, vilket baseras på bedömningen att antalet barn ökar till 16 från och med sommaren 2024. Detta innebär att ett nytt boende med två platser behöver starta 2024.

Ett arbete med behovsbedömningar kommer starta i samtliga LSS-boenden för barn och unga under 2023 och genomföras enligt samma modell som används inom LSS-boenden för vuxna.

Daglig verksamhet

Antalet personer med verkställt beslut om daglig verksamhet LSS har ökat kraftigt de senaste åren. Volymutvecklingen har varit högre än befolkningsutvecklingen i de flesta ålderskategorier men bedöms särskilt hög bland brukare över 30 år utan tidigare insatser. Samtidigt beräknas årskullarna i anpassad gymnasieskola växa framöver. Volymutvecklingen inom daglig verksamhet bedöms därför fortsätta öka under överskådlig tid.

Den bedömda volymutvecklingen inom Malmös kommunala dagliga verksamhet LSS under perioden 2019–2024 presenteras i diagrammet nedan.

Antalet brukare i kommunal daglig verksamhet beräknas bli 983 i snitt per månad under 2024 vilket innebär en ökning med 180 personer jämfört med 2019 och med 60 personer jämfört med 2023. Ytterligare cirka 18 personer bedöms få sin dagliga verksamhet utförd i extern regi 2024. Det handlar om personer med ett externt LSS-boende som får även den dagliga verksamheten utförd i extern regi.

Kösituationen i förvaltningen är ansträngd samtidigt som den ständigt ökade efterfrågan inom daglig verksamhet kräver start av nya verksamheter i hög takt. Svårigheten med att hitta nya lämpliga lokaler kvarstår och har förvärrats ytterligare från och med 2022 till följd av hårdare brandskyddskrav på lokaler till daglig verksamhet. Samtidigt är rekryteringen av nya medarbetare en fortsatt utmaning. Utmaningarna påverkar möjligheten att verkställa beslut och kostnaderna ökar i takt med att verkställighet är möjlig. Även för de av nämndens målgrupper som inte är berättigade till daglig verksamhet finns det ett utökat behov av social samvaro och meningsfull sysselsättning, ett arbete som behöver utvecklas i samverkan med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen.

För att i möjligaste mån kunna verkställa beslut och undvika att kösituationen försämras har utbyggnad av den kommunala verksamheten de senaste åren skett genom utökning av personalresurser i befintliga verksamheter som en tillfällig lösning. Den genomsnittliga vistelsetiden i daglig verksamhet har påverkats

negativt av förtätningen. Flera nya verksamheter startade under våren 2023 vilket bedöms bromsa förtätningen. De befintliga verksamheterna är dock fortfarande överbelastade vilket gör att anskaffning av nya lämpliga lokaler är fortsatt prioriterat framöver. Förvaltningen kommer också att analysera vidare konsekvenserna av den minskande vistelsetiden, både för deltagarna i daglig verksamhet och när det gäller påverkan på kostnader och krav inom andra insatser som riktar sig till samma målgrupp.

För att möta den ökade efterfrågan och på bästa sätt nyttja resurserna arbetar förvaltningen med omlokalisering av befintliga verksamheter. Även nya innovativa lösningar diskuteras för att möta framtida behov. Vidare fortsätter förvaltningen arbetet för att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att närma sig arbetsmarknaden och få anställning bland annat genom ett fördjupat samarbete med arbetsmarknads- och socialförvaltningen. Genom att möjliggöra en förflyttning från daglig verksamhet till lönearbete i form av AMS-anställningar och även stegförflyttningar inom daglig verksamhet, exempelvis genom att gå från gruppverksamhet till enskild plats frigörs platser för att bättre möta efterfrågan och minska väntetiden från beslut till verkställighet.

Utvecklingsarbetet ”Daglig verksamhet 2030” har startat och inbegriper analys och omställningar på alla nivåer, från den enskilde brukarens behov och önskemål om aktivitet till hur verksamheter drivs och organiseras.

Personlig assistans

Utvecklingen av totala antalet timmar personlig assistans LSS i Malmö de senaste åren kan snarare härledas till ett ökat antal beviljade timmar per person än till fler personer som beviljas insatsen, vilket är i linje med den nationella utvecklingen. Enligt Socialstyrelsens lägesrapport för insatser till personer med funktionsnedsättning 2023 har medianvärdet för antal timmar per månad fördubblats jämfört med 2007 på nationell nivå.

I oktober 2022 rapporterade Malmö 129 personer (65 procent av totalt 199 personer med insatsen) som översteg av Socialstyrelsen fastställda normala gräns om 174 beslutade timmar per månad. 21 personer hade mellan 500 och 684 beslutade timmar per månad medan det högsta antalet timmar var 727 per månad.

För 2023 prognostiseras i nuläget ingen volymökning inom personlig assistans LSS jämfört med 2022. För 2024 och framöver bedömer dock nämnden att antalet personer som beviljas personlig assistans LSS såväl som antalet timmar kan öka till följd av lagförändringar som infördes i januari 2023. Som det redan nämnts ovan är det för tidigt att med säkerhet bedöma lagändringarnas konsekvenser i sin helhet.

Nivån på assistansersättningen är samtidigt en fortsatt utmaning och har en kontinuerlig negativ påverkan på utförarenhetens ekonomi.

Problematiken med schablonbeloppets låga nivå uppmärksammas även på nationell nivå. SKR konstaterade redan 2015 i sin rapport ”Koll på assistansen” att kommunala utförare av personlig assistans behöver, för att klara uppdraget, intäkter i form av assistansersättning som är 10-12 procent högre än av staten fastställda nivå. SKR anser att en uppräkningsmodell i linje med kollektivavtalade löneökningar och allmänna kostnadsökningar i samhället behöver ligga till grund för höjning av schablonersättningen och har därför uppmanat regeringen att se över schablonersättningen för 2023 samt skapa en långsiktigt hållbar finansieringsmodell.

Även huvudmannaskapsutredningen konstaterar att kommunerna har merkostnader för att utföra personlig assistans i förhållande till schablonersättningen. Merkostnaderna kan kopplas till att kommunerna ger bättre villkor för anställda assistenter, att kommunerna har färre antal anhörganställda än privata utförare men även att kommunernas yttersta ansvar gör att de utför assistans åt brukare som privata anordnare inte anser sig kunna ta emot. Då kommunen kvarstår som utförare för personlig assistans efter övergången till statligt huvudmannaskap kommer nivån på schablonersättningen att vara en utmaning även efter 2026.

Diskrepansen mellan den årliga löneutvecklingen för personliga assistenter och uppräkningsmodellen av assistansersättningen från Försäkringskassan har lett till en ständig försämring av ekonomiska

förutsättningar för den kommunala verksamheten. 2023 är detta särskilt påtagligt då diskrepansen mellan drygt 4 procent ökning enligt årets lönerrevision för personliga assistenter och en uppräknings av assistansersättningen med 1,5 procent är ännu större än vanligt. Utmaningen är inte unik för Malmö. Göteborg stad, till exempel, anslagsfinansierar sin utförarverksamhet motsvarande ett påslag om 12 procent av schablonersättningen per timme.

En annan utmaning är att kostnaderna för ärenden med utökat behov av stöd, inte finansieras i sin helhet av intäkten i form av assistansersättning från Försäkringskassan. Nämndens utförarenhet av personlig assistans ansöker om förhöjd timersättning hos Försäkringskassan i de fall det är möjligt. Den förhöjda timersättningen är dock inte tillräcklig för att helt finansiera kostnaderna för ärenden med stort behov av stöd. Även omställning av verksamheten i samband med avslutade ärenden fortsätter utmana utförarenheten då assistansersättningen upphör och kvarstående personalkostnader måste finansieras inom budgetram under övergångsperioden.

För att möta ekonomiska utmaningar pågår det ett kontinuerligt effektiviseringsarbete inom den utförande enheten för personlig assistans. Som exempel kan nämnas genomlysning av samtliga scheman med extra fokus på de större ärendena samt ett utökat samarbete med teamen för stöd och service. Vidare har två omsorgspedagoger fått i uppdrag att säkerställa kvalitetshöjande insatser i verksamheten.

Korttidsvistelse enligt SoL

Efterfrågan på korttidsplatser enligt socialtjänstlagen har ökat de senaste åren. Det totala antalet korttidsplatser i både kommunal och privat regi som förvaltningen nyttjar har mer än tredubblats mellan 2019 och 2023, från 8 korttidsplatser 2019 till 26 enligt prognosen för 2023. Eftersom efterfrågan av platser på LSS-boende till personer inom personkrets 3 har minskat genomfördes 2022 en omställning av ett kommunalt LSS-boende till ett korttidsboende SoL. Trots denna utökade tillgång på korttidsplatser i egen regi leder den ytterligare efterfrågan till att allt fler platser behöver köpas av externa utförare.

En volymökning konstateras särskilt när det gäller korttidsplatser där kostnaden delas mellan funktionsstödsförvaltningen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen. Samtidigt finns det förväntade lagändringar som hindrar framtagandet av en långsiktig lösning där samsjuklighetsutredningen presenterade sitt slutbetänkande i januari 2023. Däri föreslagna förändringar innebär att ansvaret för personer med skadligt bruk och beroende övergår från arbetsmarknads- och socialförvaltningen till regionen medan funktionsstödsförvaltningen behåller ansvaret för målgruppen inom socialpsykiatri. Vad detta kommer att innebära för funktionsstödsnämnden är idag osäkert, men förändringarnas konsekvenser kommer att följas upp.

Även antalet korttidsdygn per person ökar, vilket i många fall beror på att personer som hade kunnat skrivas ut blir kvar på korttidsboendet en längre tid till följd av att, till exempel, vederbörande saknar egen bostad. Situationen med underskott av bostäder på den öppna bostadsmarknaden påverkar förutsättningarna för målgruppen att ordna en bostad själva samtidigt som behovet av bostad anses ligga utanför möjligheten till stöd från arbetsmarknads- och socialförvaltningen.

Efterfrågan om korttidsplatser har även ett nära samband med behovet om särskilt boende då korttidsplacering ofta är en tillfällig lösning i väntan på en plats i särskilt boende enligt SoL eller i LSS-boende.

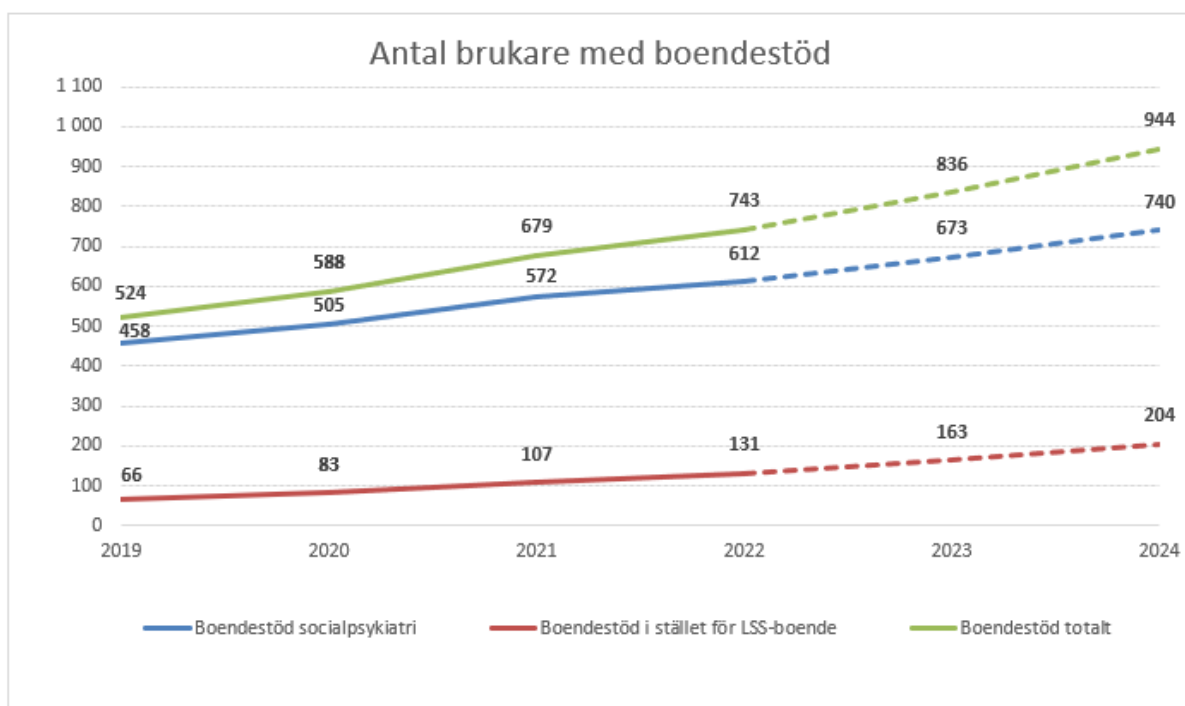
Hemtjänst

Förvaltningen har sedan 2019 successivt tagit över utförandet av hemtjänstinsatser från hälsa-, vård, och omsorgsförvaltningen. I takt med övertagandet har kostnaderna för hemtjänst ökat kraftigt inom nämnden. Funktionsstödsförvaltningen utför hemtjänstinsatser till cirka 260 brukare vilket är få i jämförelse med hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningens målgrupp som uppgår till cirka 5 200 brukare. Bedömningen är att kostnadsutvecklingen kan härledas till att det begränsade brukarunderlaget inom funktionsstödsnämndens målgrupp gör att en effektiv bemanningsplanering är svår att uppnå och därmed också påverkar arbetsmiljön. Antalet hemtjänsttimmar att utföra ligger långt under den volym som krävs för att uppnå en resurseffektiv styrning. Vidare bidrar de stora geografiska ytor som ska täckas av relativt små personalgrupper till långa restider och ineffektivt personalnyttjande.

Funktionsstödsnämndens geografiska team utför, utöver hemtjänst, även korta insatser inom avlösning, ledsagning och personlig assistans. Framöver kommer utförandet av insatserna avlösning och ledsagning i allt större utsträckning och nästan uteslutande ske via timarvoderade i sektionen för avlösning, ledsagning och kontaktpersonsverksamheten. Till grund för förändringen står bedömningen att utförandet inom teamen för stöd och service skapat ökade köer inom ledsagning och avlösning då hemtjänstinsatser haft högsta prioritering.

Boendestöd

Antalet brukare som har insatsen boendestöd inom socialpsykiatri ökade från 458 till 612 i snitt per månad mellan 2019 och 2022 medan antalet personer med boendestöd som alternativ till LSS-boende för personer med lindrig utvecklingsstörning och/eller autismspektrumtillstånd ökade från 66 till 131 under samma period. Totalt registrerades en volymökning inom boendestöd från 524 till 743 personer eller med 42 procent mellan 2019 och 2022. Som diagrammet nedan visar är prognosen att volymerna fortsätter öka framöver.

De två senaste åren har även komplexiteten av ärendena förändrats markant. Cirka 20 procent av nuvarande aktuella ärendena har en komplex problematik och mer omfattande behov, vilket bland annat kräver längre besök och mer kringtid för att koordinera och stötta brukaren att få ihop vardagen. Exempel på ärende som kräver mycket kringtid och samordning med andra aktörer är barnfamiljer, personer som är suicidala samt personer med samsjuklighet.

Verksamheten har från årsskiftet omorganiserats och boendestödet inom socialpsykiatri slagits samman med boendestöd som alternativ till LSS-boende. Arbete pågår för att genom synergieffekter inom boendestödet i sin helhet uppnå kostnadseffektivitet. Det kommer även att genomföras en mätning av brukartiden i förhållande till indirekt tid och kringtid för att skapa en helhetssyn över behov i förhållande till resurser och identifiera effektiviseringsmöjligheter.

Mötesplatser för gemenskap och social samvaro

Socialpsykiatriens mötesplatser erbjuder otvungen social samvaro och gemenskap under trygga former och har en avgörande roll för att bryta social isolering. Syftet är också att skapa trygghet inom ett visst geografiskt område genom att medborgarna lär känna varandra, både inom målgruppen och genom att mötesplatsen bjuder in andra boende för att skapa kontakt och gemenskap. Mötesplatserna har också en viktig funktion när det gäller att skapa trygghet, meningsfullhet och att ge brukarna möjlighet till

information om samhället. Idag finns det i Malmö en centralt och en lokalt förankrad mötesplats. För att möta upp Malmöbornas behov, speciellt i utsatta områden, finns det behov av fler lokalt förankrade mötesplatser.

Nämnden har ansökt om medel för sociala insatser och lokal utveckling som under 2023 planeras användas bland annat till utveckling av mötesplatser till målgruppen inom socialpsykiatri. Det planeras bland annat en utökning av verksamheten på mötesplats Nydala som är en lokal mötesplats i ett utsatt område som vänder sig till personer med psykiatriska sjukdomar och psykisk funktionsnedsättning.

Vidare planerar förvaltningen att, i samverkan med den idéburna sektorn och representanter från målgrupperna, öppna upp en mötesplats som pilotverksamhet för att ge förutsättningar för inkludering och motverka av isolering för personer med psykisk funktionsnedsättning/psykisk ohälsa och med ett särskilt fokus på neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Även möjligheterna för en ambulering mötesplats ska undersökas för att kunna nå och möta så många Malmöbor som möjligt. Satsningen planeras finansieras med statliga medel under 2023.

Funktionsstödsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningarna har tagit fram en strategi för ett samordnat arbete med stadens mötesplatser och fritidsgårdar för barn och unga, med ett särskilt fokus på behoven av mötesplatser för barn och unga med funktionsnedsättningar. Förvaltningarna arbetar nu gemensamt med en handlingsplan som innefattar aktiviteter för genomförandet av strategin. Statsbidraget för sociala insatser planeras finansiera en resurs som under 2023 fokuserar på aktiviteter som rör kompetensutveckling, Malmönyckeln och kunskapsdelning.

Statliga stimulansmedel har varit avgörande för utvecklingen av socialpsykiatriens icke biståndsbedömda verksamheter för att möta upp Malmöbornas behov. De senaste årens utveckling inom socialpsykiatri avseende såväl mötesplatser, socialpsykiatriskt team, sysselsättning, återhämtningsskola och aktivitetskatalogen har skett inom ramen för handlingsplan kopplad till Nationell överenskommelse *Insatser inom området psykisk hälsa* med tillhörande stimulansmedel. Inför 2024 sker en nationell översyn av strategier och statliga stimulansmedel kopplat till området varför finansieringen framöver är osäker.

Hållbar hälso- och sjukvårdsorganisation

För att skapa förutsättningar för omställningen till nära vård kommer fokus i arbetet framåt att vara på den fortsatta uppbyggnaden av en hållbar hälso- och sjukvårdsorganisation med adekvat bemanning av legitimerad personal som har rätt kompetens och förutsättningar för att driva utvecklingen av en teambaserad vårdform. Den nationella bristen på sjuksköterskor och annan legitimerad personal leder till konkurrens i samhället och kräver en hållbar strategi för att rekrytera, attrahera och behålla såväl sjuksköterskor som arbetsterapeuter och fysioterapeuter. För att skapa tydliga individuella utvecklingsvägar och förutsättningar för kompetensutveckling för sjuksköterskor, utifrån verksamhetens behov, har förvaltningen genomfört en pilot inom kompetensmodeller. Piloten utvärderas under 2023 och därefter är det möjligt att kompetensmodellen tillämpas även för andra yrkesgrupper. Genom att utveckla en hälso- och sjukvårdsverksamhet med fokus på att möta patienternas behov med kunskap, lärande och utveckling för medarbetarna och där kraften i att arbeta i team kommer till sin rätt ökar attraktionskraften vilket på sikt kan bidra till ett minskat behov av att anlita bemanningsföretag.

Våren 2023 har mätningar genomförts även inom hälso- och sjukvårdsverksamheten genom att använda det mobila verktyg som upphandlats. Arbetet har inletts med bedömningar av tidsåtgång, per insats och patient av varje patientansvarig sjuksköterska, fysioterapeut och arbetsterapeut inklusive kringtid. De första mätningresultaten visar att kostnaden per patient i funktionsstödsförvaltningen är lägre än medelvärdet för andra kommuner med LSS-verksamhet som har gjort samma mätningar. Dessutom spenderar sjuksköterskor i funktionsstödsförvaltningen mindre tid med patienten jämfört med övriga kommuner. Fortsatta analyser av resultatet behöver göras för att se över lämpliga åtgärder för att frigöra tid till patientarbetet.

Det kvarstår en del av den hälsoskuld som uppstått till följd av uteblivna och/eller uppskjutna insatser med hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande inriktning under tiden pandemin pågick. Detta märks inom hjälpmedelsverksamheten där det konstateras avsevärda volymökningar. Det handlar om personer som under pandemin avvaktat med att påtala behov av utbyte eller nya utprovningar av

hjälpmedel och som nu ger uttryck för sina behov. Detta leder till fördyrande inköp av hjälpmedel, vilket till större del belastar investeringsbudgeten.

Ökat tryck på handläggning

När såväl antalet ansökningar som komplexiteten i ärendena ökar påverkar detta förutom verkställigheten av ärendena även handläggningen av ärendena.

Inflödet av ansökningar och ärenden gällande barn och unga med funktionsnedsättning ökar. Det konstateras även en ökad komplexitet i ärendena och en sammansatt problematik som medför behov av samordning med andra delar av socialtjänsten som till exempel barn och familj, skola och barnhabiliteringen samt barn- och ungdomspsykiatri inom Region Skåne. Även antalet ansökningar om personlig assistans rörande barn och unga ökar till följd av lagförändringarna som trädde i kraft 1 januari 2023. Det ökande trycket på handläggning av barnärenden utgör en utmaning för barnsektionen. Handläggarna måste kunna hantera inflödet och samtidigt arbeta förebyggande, samordnande och uppföljande.

Även inflödet av ansökningar inom socialpsykiatri ökar och ärendena blir mer komplexa. Behovet av samordnade insatser med andra förvaltningar och aktörer är stort. Det finns även behov av mer uppsökande arbete för att möjliggöra att handläggarna kommer in i ett tidigare skede och kan förhindra till exempel vräkning eller ökat psykiskt försämrat mående hos den enskilde. När det gäller ansökningar och ärenden inom ramen för SVU (samverkan vid utskrivning från sjukhus) konstateras att fler ärenden läggs över till funktionsstödsförvaltningen från de andra socialförvaltningarna, då brukarna i större omfattning har en psykisk ohälsa när de blir aktuella för kommunala insatser.

Kompetensutveckling och kompetensförsörjning

Nämnden har utmaningar kopplat till kompetensförsörjning och bemanning, bland annat en hög personalomsättning, hög andel timavlönade medarbetare, få sökande inom vissa yrkeskategorier och svårighet att rekrytera medarbetare med rätt kompetens. Detta ligger i linje med flera av de utmaningar som kan ses på nationell nivå.

Kompetensutmaningen kan inte enbart lösas genom att rekrytera fler medarbetare. Det är viktigt att den kompetens som finns i förvaltningen används, utvecklas och matchas utifrån verksamheternas behov samt att medarbetare ges rätt förutsättningar och möjlighet till introduktion, handledning och kompetensutveckling. För att attrahera nya potentiella medarbetare planerar förvaltningen bland annat att fortsatt synas på sociala medier, besöka skolor och universitet, delta på mässor som riktar sig till arbetssökande och låta verksamhetsambassadörer vara ansiktet utåt för att ge en inblick i hur det är att arbeta i förvaltningen. Vidare kommer kompetensförsörjningsarbetet fortsätta att utvecklas vad avser innovativa samarbeten, både internt och externt, där kollegialt lärande utgör en del. För att säkerställa att samtliga rekryteringar bedrivs på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt erbjuds förvaltningens chefer en utbildning i kompetensbaserad rekrytering. Förvaltningen kommer även fortsatt arbeta med kunskapsbaserade metoder och arbetssätt såsom pedagogisk struktur, normmedvetenhet, teambaserat arbetssätt och återhämtningsinriktat arbetssätt. Anpassningar av dessa metoder kommer genomföras utifrån verksamheternas behov.

Under 2023 har en uppdragsbeskrivning för sektionschefer arbetats fram, vilken syftar till att skapa samsyn och tydliggöra vad som ingår i sektionschefernas grunduppdrag. För att möta den höga personalomsättningen bland sektionschefer samt framtida rekryteringsbehov kommer förvaltningen att satsa på traineeprogram och reflekterande team för sektionschefer, även ett ledarprogram är under framtagande. Förvaltningen arbetar också med handledarutbildning kopplat till praktik, vilket bland annat förväntas bidra till att praktikanterna kan tillgodogöra sig praktiken på ett bra sätt, får fördjupade kunskaper inom förvaltningens ansvarsområde och väljer att fortsätta arbeta inom organisationen. Vidare har en ny enhet med uppdrag inom intern utbildning/kompetensutveckling av medarbetare inrättats. Utbildningarna som anordnas ska matchas i förhållande till de kompetensbehov som identifieras i verksamheterna, vilket skapar en tydligare systematik och samsyn. Att medarbetarna får rätt

kompetensutveckling utöver den formella kompetensen är en viktig förutsättning för förvaltningens kompetensförsörjning och för att brukarna ska få rätt stöd och service.

Nämnden vill uppmuntra medarbetare att vidareutbilda sig och har som ambition att erbjuda goda förutsättningar och bra villkor vid studier som bedrivs på distans eller deltid. Det sker för närvarande ett arbete med att ta fram riktlinjer för förmåner vid studier, men det för tidigt att säga något om kostnader och antal medarbetare som kan vara aktuella för satsningen. Genom att förvaltningen samarbetar och samverkar med olika utbildningsorganisationer möjliggörs kunskapsutbyte som bidrar till att skapa en lärande organisation. Det fortsatta samarbetet med Malmö och Lunds universitet samt andra lärosäten är viktiga led i att säkerställa kompetensförsörjningen och för att säkra att berörda Malmöbor får det stöd och den omvårdnad de behöver. Samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen kring kompetensutvecklingsinsatser inom vuxenutbildningen kommer fortsätta även under 2024 med fokus på att öka kompetens och behålla personal.

Webbaserade utbildningsportaler skapar förutsättningar för medarbetare att genomgå utbildningar med större flexibilitet. Projektet "LMS – Malmö lär" pågår sedan hösten 2022 och syftar till att implementera ett stadsgemensamt LMS (Learning Management System). Det pågår upphandling och målet är att teckna avtal med en leverantör under hösten 2023 för att därefter genomföra en pilot i mindre skala i staden. Implementeringen av LMS ligger väl i linje med de satsningar som förvaltningen planerar att genomföra kopplat till utbildning och kompetensutveckling.

Utifrån konceptet Språkombud, som ägs av Vård- och omsorgscollege, kommer förvaltningen under hösten se över möjligheten att utbilda språkombudsutbildare samt planera för hur arbetet med språkombud ska se ut framöver och genomföra en pilot. Genom att göra en satsning på språkombud förväntas förvaltningen bli en mer inkluderande och attraktiv arbetsgivare som möjliggör en bredare rekrytering. Erfarenheterna från HÅPP (projekt kring kompetensförsörjning) visar att det finns en grupp av medarbetare som behöver extra stöd när det gäller svenska - en satsning på språkombud skulle därmed även bidra till inkludering för redan befintliga medarbetare. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har en viktig roll när det gäller att säkerställa framtida medarbetares språkkunskaper. Detta behöver ske i samarbete med förvaltningens HR-avdelning.

Bemanning

Nämnden har gjort förflyttningar med att öka andelen heltidsanställda. Det finns verksamheter där detta är mer komplicerat att uppnå, exempelvis inom personlig assistans till följd av beslutens utformning. Nämndens målsättning är dock att erbjuda 100 % heltidsanställning till tillsvidareanställda år 2026, vilket bland annat bidrar till trygga anställningar och ökad kontinuitet för brukarna.

Förvaltningen kommer, med utgångspunkt från genomförda behovsbedömningar se över grundbemanningen och förlägga schema utifrån brukarnas behov. Vidare kommer förvaltningen att ta fram gemensamma bemanningsprinciper och systematisera arbetet med organiseringen av bemanningsteam. Principer för bemanning avser exempelvis omfatta planerad frånvaro under andra delar av året än sommaren, hur många arbetspass som planeras per fyra veckor, helgtjänstgöring etc.

Heltid som norm och en bemanning som bättre speglar behoven hos brukarna kräver en ökad rörlighet bland medarbetarna i organisationen. Detta för att inte resurser ska vara outnyttjade i en verksamhet medan det finns behov i en annan. Att uppnå en ökad rörlighet bland medarbetarna mellan olika arbetsplatser kräver att medarbetarna introduceras på flera arbetsplatser så de känner till brukarna där, har kännedom om kollegorna på de andra arbetsplatserna och har kunskap om arbetsrutiner och eventuella arbetsmiljörisiker. Vad gäller helgtjänstgöring har förvaltningen identifierat ett intresse hos studerande av att arbeta under helger i förvaltningen. Det skulle kunna vara ett led i att få upp intresset för att fortsätta hos arbetsgivaren efter avslutade studier.

Planerade aktiviteter förväntas bidra till minskat overtidsarbete och timavlönade timmar samt en bättre arbetsmiljö och ökad kontinuitet för brukarna genom att minska antalet olika medarbetare som är delaktiga i brukarnas insatser. Förvaltningen kommer behöva skapa förståelse för de omställningar som de förändrade arbetsätten avseende bemanning kan komma innebära för den enskilde medarbetaren. Arbetstagarorganisationerna är naturliga och avgörande samverkanspartners i pågående och kommande

arbete.

Den skärpta tillämpningen av reglerna gällande dygnsvila som börjar att gälla den 1 oktober samt de särskilda överenskommelser som träder i kraft den 1 februari 2024 och som gäller för bland annat LSS-personal, personliga assistenter, ledsagare och avlösare kommer att påverka flera av förvaltningens dygnet runt verksamheter. Det kommer bli utmanande att hantera och många scheman kan behöva förändras. Det är dock i nuläget svårt att fullt ut ange hur tillämpningen kommer att påverka förvaltningens verksamheter.

Lokaler

Under 2023 fortsätter det tidigare påbörjade utvecklingsarbetet för att göra förvaltningens lokalförsörjning och -nyttjade mer ändamålsenligt, strategiskt, effektivt och långsiktigt hållbart samtidigt som samverkan med stadens lokalförsörjande förvaltningar intensifieras. I arbetet ingår bland annat en lokalorganisation med utökade resurser och mandat samt en mer långsiktig, strategisk och i staden tydligare förankrad utbyggnadsprocess.

Förändrad lokalorganisation och underhållsplanering

Under 2023 har förvaltningen förändrat stödorganisationen kring de lokaler som nyttas i verksamheten. Målsättningen är att skapa bättre förutsättningar för första linjens chefer att fokusera på kärnuppdraget samtidigt som kompetensen kring frågor som rör planering och utförande av renovering och underhåll ökar. Förändringarna har bland annat inneburit att antalet lokalsamordnare har utökats vilket möjliggjort för bättre och mer effektivt stöd där varje verksamhet nu har en dedikerad lokalsamordnare. Vidare har förvaltningens lokalenhet övertagit kostnaderna och fått utökad mandat för renovering, underhåll och städ i samband med flytt från LSS-boende vilket leder till snabbare beslutsvägar och en mer effektiv lokalomsättning.

Den utökade lokalorganisationen har även möjliggjort för den underhållsinventering som genomfördes under första kvartalet 2023 där skicket på samtliga lokaler som förvaltningen nyttjar graderades. Totalt inventerades över 5 700 utrymmen på 207 adresser i staden. Inventeringen kommer användas som underlag för prioriteringen av underhåll av förvaltningens lokaler och visar att behovet är relativt stort, särskilt i delar av lägenhetsbeståndet. Den höga beläggningsgraden i förvaltningens LSS-boenden försvårar dock underhåll av lägenheter eftersom tillgången till utrymningslägenheter är begränsad. Det finns också en problematik med återkommande åverkan, främst till följd av tobaksrökskador i lägenheter, som behöver tas hänsyn till.

Utbyggnadsbehov och effektivt lokalnyttjande

Under de kommande åren ser nämnden ett stort behov av utökning av lokalbeståndet inom flera verksamhetsområden. Som tidigare konstaterats har daglig verksamhet haft en kraftig volymutveckling som förväntas fortsätta under överskådlig tid. För att möta behovet av nya verksamhetslokaler har förvaltningen tagit fram ett förtydligt uppdrag och ett nytt arbetssätt för effektivare och mer ändamålsenlig lokalanskaffning. I kombination med utvecklat analys- och prognosarbete samt att behovet av behovet av lokaler för daglig verksamhet särskilt lyfts i Lokalförsörjningsplan för Malmö stad 2023–2032 förväntas detta skapa bättre förutsättningar att möta behovet framför. Även behovet av korttidsvistelse för barn och unga har ökat de senaste åren och god tillgång till insatsen har identifierats som en viktig åtgärd för att förebygga beslut om boende för barn och unga enligt LSS 9§8. Också här har lokalenheten fått ett tydligt uppdrag att aktivt leta efter nya lämpliga lokaler.

Det befintliga beståndet av LSS-lägenheter har hög beläggningsgrad och de lägenheter som finns tillgängliga motsvarar i många fall inte behovet. En genomgång av LSS-boenden som är svåra att hyra ut har gjorts och en del av dessa har kunnat avvecklas eller omställas till annan verksamhet. Omställningar gäller i första hand LSS-boenden inom personkrets 3 som används till särskilt boende och korttid enligt SoL.

Möjligheterna att anskaffa nya LSS-boenden har under längre tid varit begränsade. Till följd av lokalernas nödvändiga utformning och egenskaper är det svårt att inrymma nya LSS-boenden i befintliga byggnader. Samtidigt är det en utmaning att hitta placeringar för nya boenden i den täta staden och den kringliggande

jordbruksmarken är i hög omfattning skyddad från bebyggelse. Situationen har lett till att utbyggnaden av LSS-boenden släpar efter och det saknas en tillfredsställande planering för färdigställande av lokaler efter 2024.

Till följd av det utvecklingsarbete som nu pågår både i staden och i förvaltningen har nämnden dock viss tillförsikt till att planering och uppförande av nya LSS-boenden på längre sikt kommer få framdrift. De nya stadsövergripande principerna om lokalförsörjning förväntas förstärka de tidiga skedena av lokalbeslutsprocessen och bidra till att lokalutbudet bättre matchar nuvarande och framtida behov. Därtill arbetar förvaltningen med att utveckla det interna analys- och prognosarbetet för att på så vis bli mer strategiska och långsiktiga i planeringen av nya boenden. Under 2023 avser nämnden uppdatera funktionsprogrammet för LSS-boenden. I programmet klarläggs riktlinjer som syftar till att försäkra att behoven hos brukare och medarbetare tillgodoses samt att anskaffade lokaler utformas effektivt och i enlighet med lagkrav och byggstandard. Förvaltningen har även förstärkt samverkan med stadens lokalförsörjande förvaltningar där man på regelbundna möten avhandlar nämndens behov och potentiella vägar framåt. Vidare härrör nämndens tillförsikt från Lokalförsörjningsplan för Malmö stad 2023–2032 där det konstateras att Malmö stad gemensamt behöver kraftsamla kring behovet av LSS-boenden och att prioritering behöver ske såväl hos lokalförsörjaren som hos förutsättningsskapande förvaltningar.

För att också på kort sikt tillgodose behovet har nämnden påbörjat utvecklingsarbete som bedöms effektivisera nyttjandet av det befintliga beståndet. Tidigare nämnda förändringar inom lokalorganisationens ansvarsområden förväntas förkorta tiden lägenheter står tomma i väntan på nya hyresgäster. Vidare arbetar nämnden för att utveckla de boendens möjligheter att göra bostadskarriär vilket skulle öka genomströmningen och leda till att lägenheterna används mer effektivt och ändamålsenligt. I nuläget flyttar ett mycket litet antal brukare från stadens LSS-boenden till ordinära boenden. I de flesta fall beror detta på fortsatt behov av stöd och service men vissa bor kvar till följd av höga kostnader och låg tillgänglighet på den öppna bostadsmarknaden. Situationen skapar inlåsningseffekter som begränsar den enskildes självständighet och möjlighet att leva som andra men ger också upphov till ineffektivt resurs- och lokalnyttjande. Behovsbedömningarna spelar en viktig roll för att kartlägga omfattningen av inlåsningseffekterna och huruvida varje boende ges insatser i enlighet med dennes behov. I nästa steg planerar förvaltningen att arbeta mer aktivt med motiverande och informerande insatser för att upplysa boende med mindre stödbehov om alternativa stödinsatser och boendelösningar. För detta krävs dock att sådana finns tillgängliga och att en struktur finns på plats för att målgruppen ska få tillgång till dessa. Förvaltningen avser därför påbörja samverkan med de andra socialförvaltningarna i staden, MKB och Stadsfastigheter för att undersöka hur sådana alternativ kan se ut och tillgängliggöras för målgruppen.

Digitalisering

Fokus i förvaltningens digitala utvecklingsarbete de kommande 3-5 åren är tillgänglig digitalisering med omtanke som syftar till att stötta nämndens målgrupper med möjligheter till ökad delaktighet och inkludering. Syftet är att ge varje individ, utifrån sina förutsättningar och sin egen kraft, stöd att forma ett aktivt och tryggt liv baserat på självständighet och självbestämmande. En förutsättning för detta är att den digitala tekniken är både tillgänglig och användbar. Utvecklingen fokuseras genom verksamhetsnära och behovsstyrt utvecklingsarbete inom ett antal temaområden som ligger i linje med nationella initiativ som Vision e-hälsa 2025 och nära vård.

Temaområdet välfärdsteknik tar avstamp i WHO:s definition - ”digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning”. Arbetet har brukarna i fokus men även en förbättrad arbetsmiljö genom verktyg för dokumentation, informerade beslut och kommunikation.

Utvecklingsarbetet inom området digital kompetens utgår från både brukarperspektiv och medarbetarperspektiv. Brukarperspektivet syftar på ”digitalt innanförskap” och omfattar tillgång till generella och målgruppsanpassade digitala system, tjänster och produkter samt kunskap och förmåga att kunna använda dem, vilket möjliggör en ökad delaktighet i samhället. Medarbetarperspektivet syftar på digital kompetens i yrkesrollen.

Att medarbetare har tillgång till mobila verktyg och arbetssätt är en förutsättning för att kunna möta, stötta och utföra uppdrag hos brukarna i deras vardag. Enkelhet, kommunikation och tillgång till rätt information med hög säkerhet och sekretess är nyckelfaktorer inom temaområdet mobila arbetssätt.

Inom ramen för området digitala tjänster ska fortsatt utveckling av e-tjänster och bredare användning av säkra digitala möten och säker digital kommunikation ske, vilket bidrar till en tillgänglig självservice i kontakter med brukare och närstående. Inom ramen för temaområdet datadriven organisation arbetar förvaltningen med att vidareutveckla det digitala stödet för framtagandet av statistik för att skapa bättre förutsättningar för att data och statistik som genereras i verksamheten används till såväl uppföljning som till aktiv planering och styrning. Ett faktabaserat beslutsunderlag är en förutsättning för en effektiv och jämlik styrning.

Arbetet med konkurrensutsättning av Malmös sociala klusters verksamhetssystem Lifecare/Procapita startas upp under 2024 och beräknas pågå under 2-4 år. Syftet är ett system, en leverantör och ett avtal som premierar stöd och effektivitet i verksamheterna samtidigt som kontinuerlig utveckling tillförsäkras. Socialförvaltningarna är med och påverkar på nationell nivå för att utveckla krav och marknad för systemstöd till den kommunala socialtjänsten.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Det nuvarande ekonomiska läget utgör en stor utmaning för funktionsstödsnämnden. Den höga kostnadsutvecklingen de senaste åren har också framkommit i genomlysningen av nämndens ekonomi samt står till grund för de rekommendationer som utredningen riktat till både funktionsstödsnämnden och kommunstyrelsen. Nämnden har ett stort internt arbete framför sig vilket gör att det är svårt att bedöma hur snabbt de pågående åtgärderna kommer att ge önskad ekonomisk effekt. Full fokus ligger på åtgärderna under 2023 och inför 2024. Genomförandet av de omställningar som krävs i verksamheten behöver samtidigt vara väl genomtänkt för att undvika en negativ påverkan på Malmöbon.

Den utredning som genomförts i samband med genomlysningen menar att nämndens kostnadsutveckling kan förklaras av både externa förändringar i samhället och interna faktorer såsom avsaknad av tillämpning av behovsbedömningar och resursfördelningsmodeller samt effektiv bemanningsplanering. I arbetet mot en ekonomisk hållbarhet är det viktigt att säkerställa behovet av resurser inom och mellan nämndens olika verksamheter. I takt med att bättre underlag i form av till exempel behovsbedömningar, omvärldsanalys, intern analys och nyckeltal tas fram kan faktiska kostnader i förhållande till resurser belysas på ett faktabaserat sätt, vilket kan leda till behov av justeringar framöver. Även en utvärdering av modell och principer för tilldelning av budgetram till funktionsstödsnämnden från kommunfullmäktige kan leda till förändringar.

Funktionsstödsnämnden vill samtidigt framhålla att de åtgärder som genomförs inom ramen för det pågående utvecklingsarbetet inte bedöms i dagsläget svara mot samtliga utmaningar som nämnden identifierat. Funktionsstödsnämnden bedömer att behovet av ökade ekonomiska resurser för att kunna möta identifierade utmaningar i nuläget överskrider den del som nämnden själv kan finansiera genom pågående effektiviseringsåtgärder. Nedan beskrivs det behov av kommunbidrag inför 2024 som bedöms uppstå mot bakgrund av genomförd analys av nuläget såväl som prognostiserad utveckling framöver.

Nya LSS-boenden

Att fortsätta bygga nya gruppboenden för nämndens målgrupp inom LSS-området är fortsatt prioriterat de kommande åren. Funktionsstödsnämnden vill framhålla vikten av att kommunfullmäktige avsätter medel för LSS-utbyggnad under 2024 motsvarande 16,5 mnkr (helårseffekt inför 2025: 22,6 mnkr). Tabellen redovisar planerad utbyggnad samt medel som behövs avsättas för respektive år under perioden 2024 – 2026.

2024	Preliminärt startdatum	Kostnad 2024	Helår (mnkr)
Sege park gruppbostad	2024-02-01	9,0	9,8
Bikupan barnboende	2024-06-01	7,5	12,8
Totalt 2024		16,5	22,6
2025	Preliminärt startdatum	Kostnad 2025	Helår (mnkr)
Tullstorp 1	2025-11-01	4,1	24,3
Käglinge 11:3	2025-11-01	5,2	31,4
Totalt 2025		9,3	55,7
2026	Preliminärt startdatum	Kostnad 2026	Helår (mnkr)
Louisedal 1	2026-04-01	9,1	12,1
Västra Skrävlinge	2026-04-01	9,1	12,1
Totalt 2026		18,1	24,2

För 2024 planeras ett nytt LSS-boende för vuxna med 5 lägenheter samt ett nytt LSS-boende för barn och unga med 2 lägenheter.

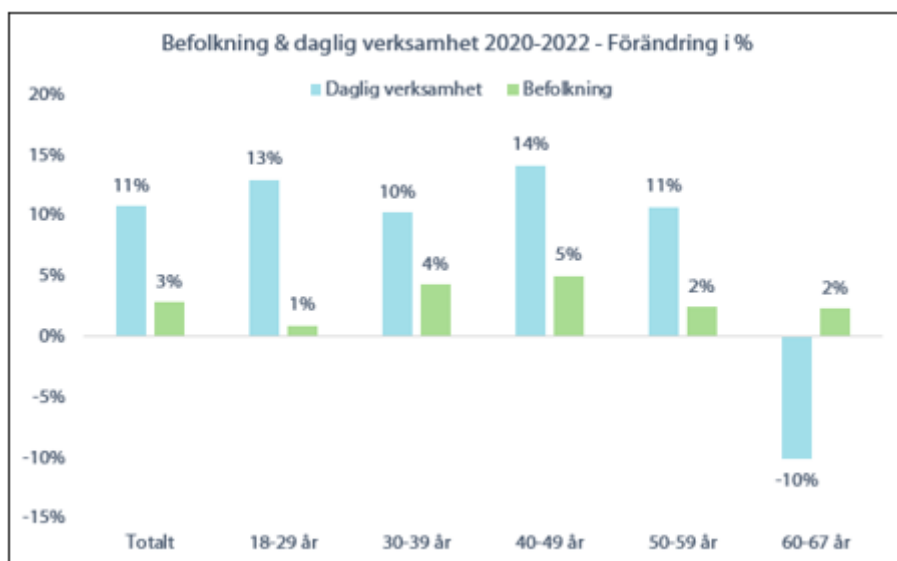
För år 2025 planeras två nya boenden med 9 lägenheter totalt och för år 2026 planeras två nya boenden med 12 lägenheter totalt.

Daglig verksamhet

En påtaglig volymökning har skett inom daglig verksamhet de senaste åren. För att kunna möta efterfrågan och verkställa nya beslut krävs det start av nya verksamheter, vilket innebär ökade kostnader för lokaler och personal samt kringkostnader. Svårigheten med att hitta nya lokaler har försenat processen och gjort att nya verksamheter inte kunnat starta i önskad takt de senaste åren.

Flera nya verksamheter startade dock under våren 2023, vilket genererat en negativ budgetavvikelse för året med helårseffekt för 2024.

Som diagrammet visar har volymutvecklingen inom daglig verksamhet varit betydligt högre än befolkningsutvecklingen i de flesta ålderskategorier under perioden 2020 -2022. Totalt ökade befolkningen med 3 procent under perioden medan volymutvecklingen inom daglig verksamhet var 11 procent.

Volymökningar som överstiger befolkningsutvecklingen gör att nämnden inte har möjlighet att finansiera

utbyggnaden av daglig verksamhet inom ramen för den årliga demografikompensationen som erhålls i budgetramen. I takt med den kraftiga utbyggnaden som för tillfället sker, ackumuleras kostnaderna för utbyggnad vilket leder till en kostnadsstegring som ökar från år till år. Bortsett från detta framhåller funktionsstödsnämnden ett ökat behov av kommunbidrag om 29 mnkr för att finansiera start av nya verksamheter 2024 samt helårseffekten av verksamheter som startat 2023. Behovet av utökat kommunbidrag är beräknat med hänsyn till den ekonomiska effekt som verksamhetens arbete med effektiviseringsåtgärder bedöms kunna ge.

Personlig assistans

Nivån på assistansersättningen har en kontinuerlig negativ påverkan på nämndens ekonomi då utförarenheten för personlig assistans enligt SFB är intäktsfinansierad och helt beroende av inbetalningar från Försäkringskassan. Problematiken med schablonbeloppets låga nivå är en nationell frågeställning.

Nämndens utförarenhet för personlig assistans enligt SFB har redovisat en negativ budgetavvikelse under många år vilket har en direkt koppling till diskrepansen mellan intäkten i form av assistansersättning och de verkliga kostnaderna. Bedömningen är att enligt nuvarande förutsättningar har verksamheten inga möjligheter att uppnå en ekonomi i balans och ett tillskott av kommunbidrag behövs för att komplettera intäkten från Försäkringskassan. Behovet av kommunbidrag beräknas till 10 mnkr för 2024. Till grund för beräkningen står ett påslag om 12 procent av schablonersättningen för varje utförd timme.

Främjande och förebyggande insatser till barn och unga

Förvaltningen har identifierat satsningar som behöver genomföras för att uppnå en hög kvalitet och högre kostnadseffektivitet i stödet till de barn som tillhör nämndens målgrupper samt till deras anhöriga. Syftet är att kunna sätta in tidiga och omfattande avlastande insatser till de familjer som behöver det, stöd i utvecklingen till de barn som behöver det, samt stöd till barn som är anhöriga till nämndens målgrupper.

Efterfrågan om platser på korttidshem för barn såväl som inom helg vistelse ökar. Samtidigt är behovet av avlastning hos barnfamiljer som störst under helger. Förvaltningen behöver påbörja utbyggnaden av ett nytt korttidshem för barn med omfattande behov av stöd. Syftet är att kunna erbjuda omfattande avlastande insatser som ger återhämtning på riktigt till vårdnadshavarna och övriga familjemedlemmar, samt möjlighet till återhämtning och vila för barnen. Det finns även behov av ett ytterligare helgkollo riktat till barn och unga med högfungerande autism. Syftet är att stärka målgruppen och skapa förutsättningar för en god psykisk hälsa och en framtid med egenmakt, självbestämmande och ökad möjlighet till egen försörjning.

Vidare behöver verksamheten avlösning och ledsagning byggas ut och förstärkas, så att en god matchning kan uppnås mellan avlösare/ledsagare och de barn och ungdomar de ska jobba med. Verksamheten behöver också kunna jobba mer med rekrytering samt lägga tid och resurser på att jobba motiverande med barnen och ungdomarna så att de vill ta emot insatsen. Syftet är att skapa förutsättningar för att på ett kostnadseffektivt sätt kunna ge ett omfattande avlastande stöd i hemmet samt möjlighet för ungdomarna att skapa sociala relationer och få en mer stimulerande och aktiv fritid.

Även det direkta stödet till barn som är anhöriga behöver utvecklas i samarbete med övriga socialförvaltningar och med fokus på anhörigperspektivet i verksamheterna.

För att kunna utveckla de förebyggande insatserna till barn och unga enligt den planering som beskrivits och därmed uppnå det förväntade positiva resultatet på lång sikt finns det behov av ekonomiska medel om 20 mnkr för 2024.

Boendestöd

Boendestöd är en förhållandevis resurseffektiv insats som kan bidra till att minska behovet av betydligt mer kostsamma insatser samtidigt som den enskildes självständighet tillförsäkras i hög grad.

Särskilt boendestödet som alternativ till LSS-boende för personer med lindrig utvecklingsstörning och/eller autismspektrumtillstånd bedöms som en resurseffektiv verksamhet jämfört med LSS-boende. Enligt förvaltningens bedömning har volymutvecklingen inom målgruppen som får boendestöd enligt SoL i stället för LSS-boende bidragit till ett minskat behov av service- och satellitboende enligt LSS de senaste

åren.

Prognosen är att behovet av boendestöd kommer att öka ytterligare framöver. För att tillförsäkra att rätt stöd erbjuds den enskilde inom socialpsykiatrien såväl som i form av alternativ till LSS-boende, bedöms behovet av utökad kommunbidrag 2024 uppgå till 10 mnkr för att möta den ökade efterfrågan.

Korttidsvistelse

Den höga efterfrågan om korttidsplatser bedöms kvarstå under 2024. De faktorer som står till grund för utvecklingen så som väntetiden till boende enligt SoL och LSS, underskottet av bostäder på den öppna bostadsmarknaden samt samsjukligheten inom målgruppen bedöms vara bestående under kommande år. Nämnden vill därför framhålla att volymökningen, även med hänsyn till kostnadseffektiva lösningar genom omställningar i verksamheten, inte kan finansieras inom nuvarande budgetram. Bedömningen är att ett utökad kommunbidrag om 7 mnkr behövs för att finansiera en ökning med sju korttidsplatser.

Socialpsykiatri och mötesplatser

Det är en utmaning för nämnden att statliga medel delvis finansierar den utveckling som sker gällande mötesplatser och andra satsningar inom socialpsykiatrien. Det råder en ökad osäkerhet gällande statliga medel framöver, vissa statsbidrag prognostiseras minska medan andra upphör helt. Samtidigt ökar efterfrågan om mötesplatser och andra satsningar för att bryta social isolering inom nämndens målgrupper. Det finns ett behov av finansiering inom ramen för reguljär verksamhet, vilket i nuläget inte kan tillgodoses genom omfördelning inom befintlig ram.

För att möta efterfrågan om social samvaro och upprätthålla de goda resultat som uppnåtts genom satsningar med statlig finansiering bedöms behovet av kommunbidrag uppgå till 6 mnkr 2024.

Hälso- och sjukvårdsverksamheten

Utökningen av hälso- och sjukvårdsinsatser bör följa ökningen av brukarvolymerna, vilket i alla delar inte fullt ut är möjligt idag. Efterfrågan av hälso- och sjukvårdsinsatser inom nämndens målgrupper är avsevärt större än vad dagens dimensionering av HS- enheten kan möta. Samtidigt återspeglar efterfrågan om hälso- och sjukvårdsinsatser även förändringar i stödbehovet inom nämndens målgrupper.

Behovet av ekonomiska resurser med koppling till volym- och behovsförändringar i övriga verksamheter sker kontinuerligt och ackumuleras över tid. Omvårdnadsansvariga sjuksköterskor har idag ett för stort antal patienter per sjuksköterska med patientansvar vilket påverkar patientsäkerheten. Samtidigt pågår det ett löpande arbete för en allt effektivare hälso- och sjukvårdsverksamhet vilket delvis finansierar resursbehovet men för att komma i fas bedömer nämnden att det krävs ett tillskott av kommunbidrag om 20 mnkr.

Behov av fler biståndshandläggare med inriktning barn och unga

Ett ökat antal barn och unga i behov av stöd vid sidan om en ökad komplexitet i ärendena kräver anpassningar i utförandet av insatser men även inom handläggningen. För att kunna hantera inflödet och samtidigt arbeta förebyggande, samordnande och uppföljande finns det behov av fler LSS-handläggare inom barnsektionen. Ett minskat antal ärenden per handläggare möjliggör uppföljningar i syfte att öka och säkra kvalitén i insatserna men även för att arbeta kostnadseffektivt och tillförsäkra att rätt insatser på rätt nivå ger bästa möjliga effekt för den enskilde.

En utökning med två tjänster till en kostnad om 1,3 mnkr bedöms motsvara behovet under 2024.

Kompetensutveckling

För att nämnden ska upprätthålla kompetensförsörjningen och vara en attraktiv arbetsgivare krävs även vidare satsningar de kommande åren på kompetensutveckling för såväl medarbetare som chefer. Att medarbetarna får rätt kompetensutveckling är även en viktig förutsättning för att brukarna ska få rätt stöd och service.

Kompetenshöjande insatser såsom validering, uppdragsutbildningar, yrkeshögskola och annat samarbete med lärosäten kommer att krävas för såväl grundutbildningar som specialistutbildningar.

Funktionsstödsnämnden satsar bland annat vidare på validering av personalens kunskaper och

kompetenser i förhållande till målen för nationella kurser som ingår i undersköterskeutbildningen med yrkesutgång mot funktionshinderområdet. Målgruppen är medarbetare som har tillsvidareanställning och som är motiverade att utbilda sig till undersköterska/stödassistent.

För att finansiera vikariekostnader för bemanning under ordinarie personals utbildning beräknas extra budgetmedel om 5 mnkr behövas 2024.

Lokalunderhåll

Det har tidigare saknats en strukturerad och översiktlig bild över de renoveringsbehov som finns i förvaltningens verksamheter och prioriteringar som krävs. Förvaltningens nya stödorganisation kring lokaler, som bildats 2023, har under våren genomfört en genomgång av lokalbeståndet. Underlaget används nu för att göra prioriteringar kring det framtida planerade underhållet.

För att kunna utföra såväl planerat som löpande underhåll beräknas att ett tillskott av ekonomiska resurser om 7 mnkr behövs 2023.

Förutsättningar för digitalisering

För att uppnå önskad förflyttning i det digitala arbetet krävs det adekvat teknisk utrustning. Ett tillräckligt antal bärbara datorer och mobiltelefoner såväl för upprustning som för utbyte är en förutsättning för att kunna tillförsäkra mobilitet i verksamheterna.

Till inköp av teknisk utrustning för fortsatt utveckling inom IT och digitalisering beräknas behovet av kommunbidrag uppgå till 8 mnkr under 2024.

Ökade kostnader i en osäker omvärld

Det globala ekonomiska läget med en hög inflation och stigande priser för varor och tjänster utgör en riskfaktor för nämndens ekonomi de närmaste åren.

Generella kostnadsökningar som nämnden inte har möjlighet att påverka, såsom utfallet för årets lönerrevision och ovanligt höga hyreshöjningar för nämndens lokaler har en negativ påverkan på nämndens ekonomiska resultat 2023, vilket bedöms ske även 2024. Jämfört med i budget indexerade uppräkningsgenererar löneutvecklingen om drygt 4 procent för merparten av förvaltningens medarbetare tillsammans med höjningen av ersättningen för OB-tillägg samt hyreshöjningar för nämndens lokaler en extrakostnad om cirka 15 mnkr på årsbasis.

PÅGÅENDE ARBETE FÖR ATT MINSKA KOSTNADERNA PÅ SIKT

Förvaltningen genomför ett omfattande utvecklingsarbete för att möta de verksamhetsmässiga utmaningar som bedöms ha påverkat kostnadsutvecklingen de senaste åren. En effektiv verksamhetsstyrning som har fokus på kärnupdraget riktat till Malmöborna och trygga anställningar för medarbetare genomsyrar arbetet inom nämndens samtliga verksamhetsavdelningar och har en central roll för att uppnå kostnadseffektivitet. Fokus ligger även på ett hållbart ledarskap, en hälsosam organisation och en god arbetsmiljö samt på att vidare utveckla det främjande och förebyggande verksamhetsstödet. Det pågående utvecklingsarbetet förutsätter förändringar och omställningar i verksamheten som tar tid att implementera, vilket skapar en osäkerhet kring tidpunkten då en full ekonomisk effekt av påbörjade åtgärder kan uppnås. Nämnden känner sig trygg i att det pågående utvecklingsarbetet kommer att ge många positiva effekter framöver i form av ökad kvalitet, en effektivare styrning och minskade kostnader på sikt.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Statsbidrag varaktig vård	Migrationsverket	13 000	13 000
Stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa och ohälsa (PRIO-medel)	Socialstyrelsen	4 900	1 600
Skånegemensamma stimulansmedel till insatser för förstärkt samverkan inom området psykisk hälsa	Regeringen via SKR och KFS	2 500	800
Statsbidrag Nära vård	Regeringen via SKR och KFS	14 400	14 400
Statsbidrag för ett hållbart arbetsliv	Socialstyrelsen	700	700
Statsbidrag för verksamhetsförlagd utbildning	Socialstyrelsen	400	400
Statsbidrag Säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer	Socialstyrelsen	1 700	1 700
Statsbidrag Personligt Ombud	Socialstyrelsen/ Länsstyrelsen	5 600	5 600
Statsbidrag sociala insatser och lokal utveckling (ansökt, ej beviljat ännu)	Socialstyrelsen	3 500	0
Statsbidrag Habiliteringsersättning	Socialstyrelsen	7 611	7 600
Övriga bidrag			
Lönebidrag /Nystartsjobb	Arbetsförmedlingen	2 600	2 600
Assistansersättning personlig assistans SFB	Försäkringskassan	75 000	75 000
Momsbidrag för köp av ej skattepliktig verksamhet	Skatteverket	21 000	21 000
SUMMA BIDRAG		152 911	144 400

Prognosen avseende riktade statsbidrag och övriga bidrag är 153 mnkr för 2023 och 144 mnkr för 2024, varav 54 mnkr respektive 46 mnkr avser riktade statsbidrag.

Utmaningar med statsbidrag

Tillfälliga och riktade statsbidrag kan leda till underfinansierad verksamhet om dessa statsbidrag sedan dras in, vilket försvårar planeringen på längre sikt. Generella och långsiktiga satsningar ger bättre förutsättningar för en stabilare utveckling och verksamhet. SKR har länge drivit frågan om mer generella än riktade statsbidrag till kommunsektorn samt framfört behovet av tidiga besked och långsiktiga planeringsförutsättningar. SKR aktualiserade frågan på nytt våren 2023 genom ett tydligt medskick till regeringen inför vårändringsbudgeten om att se över de riktade bidragen och se till att kommuner och regioner får medel att använda till basverksamheterna. Även i Ekonomirapporten från maj 2023 konstaterar SKR att med färre riktade statsbidrag skulle kommuners och regioners planering bli mer långsiktig och att principer behövs för hur och när riktade bidrag ska användas.

Den pågående översynen av den kommunalekonomiska utjämningen kommer att, enligt direktivet, behandla riktade statsbidrag och föreslå vilka riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget samt vid behov föreslå de följdändringar i kostnadsutjämningen som skulle vara motiverade av detta. Utredningens direktiv framhåller att ett helhetsperspektiv bör beaktas vid valet mellan generella och riktade statsbidrag, i syfte att underlätta för kommuner och regioner att planera och bedriva verksamhet på ett effektivt sätt. Direktivet konstaterar vidare att en träffsäker kostnadsutjämning, som kompenserar kommuner och regioner för merkostnader som följer av opåverkbara och strukturella faktorer, kan minska behovet av vissa riktade statsbidrag.

Så länge den statliga styrningen ändå fortsätter att ske via denna typ av kortsiktiga riktade bidrag till olika sektorer är det viktigt att nämndens målgrupper inte försvinner i andra stora satsningar som till exempel skol- eller äldreområdena. Coronapandemin har belyst brister som bedöms ha funnits länge inom äldreomsorgen och synliggjort behovet av förändringar på såväl kort som längre sikt, för både de äldres och för medarbetarnas och arbetsmiljöns skull. Detta ledde till att regeringen gjorde stora nationella satsningar på äldreomsorgen. Som exempel kan nämnas att vid en jämförelse avseende 2022 konstaterats att riktade statsbidrag uppgår till 5,4 procent av hälsa-, vård- och omsorgsnämndens kommunbidrag medan motsvarande andel för funktionsstödsnämnden är 2,4 procent.

Begäran om investeringsram

Funktionsstödsnämnden begär för 2024 en investeringsram om 20 000 tkr.

Under 2024 planeras två nya LSS-boenden öppna, ett för vuxna och ett för barn och unga samt flertalet nya dagliga verksamheter starta. Efterfrågan inom daglig verksamhet leder till ett fortsatt behov av omfattande utbyggnad under 2024. Detta innebär behov av inköp av inventarier samtidigt som priserna blir högre. Renoveringar och kompletteringar för att skapa lokalmässiga förutsättningar för att möta brukarnas behov skapar också ett kontinuerligt behov av investeringsutrymme för nämnden.

Arbetet med att uppnå en fullständig underhållsplan och en sammanhållen investeringsstyrning som påbörjats under 2022-2023 innebär ett ökat behov av investeringsram mot tidigare.

För planeringsperioden 2025 – 2029 är bedömningen att en investeringsram om 20 000 tkr per år täcker de behov som uppstår.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Inventarier/ Byggnadsinventarier	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Summa investeringsram	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000

Budgetskrivelse 2024

Förskolenämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Utbildningsnämndernas gemensamma arbete för likvärdig utbildning	4
Förändringar i omvärlden	5
Beslut, händelser och förändringar i omvärlden	5
Stärkt fokus på de yngre barnen	5
Utredningar, beslut och lagändringar	6
Tillgång till kompetens	7
Befolkningsutveckling.....	7
Behov av förändringar i Malmö stad som helhet	8
Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor.....	8
Gemensamt förhållningssätt till stadens förskolemiljöer	8
Gemensamma insatser för digitalisering.....	9
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	11
Likvärdighet för barnen i Malmö.....	11
Kompetensförsörjning och kompetensutveckling.....	12
Ledning och styrning.....	13
Övergripande utvecklingsområden.....	14
Digitalisering som utvecklingsverktyg	15
Förskola för fler barn	16
Lokalutveckling.....	17
Kommunbidrag	19
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	21
Begäran om investeringsram.....	22
Investeringsram.....	22

Sammanfattning

Förskolans betydelse för barn, som det första steget i utbildningssystemet och som arena med potential att stärka uppväxtvillkoren, lyfts fram såväl nationellt som lokalt. Det formuleras ständigt höjda förväntningar på förskolans uppdrag samtidigt som det inte tillskjuts ytterligare resurser. Höjda ambitioner på både nationell och kommunal nivå behöver i ett utmanande ekonomiskt läge följas av rimliga förutsättningar.

I denna budgetskrivelse lyfts behov av ett fokuserat arbete för att stärka förutsättningarna för förskolorna att leva upp till de högt ställda kraven i skollagen och förskolans läroplan. Förskolenämnden ser fortsatt stora behov av att stärka förutsättningarna för professionen i mötet med barnen. I takt med att kunskaperna om verksamheten fördjupats står det klart att det finns stora skillnader i förskolornas förutsättningar att kunna möta varje barn utifrån hans behov. Detta har föranlett nya vägval för tydligare prioriteringar och en ökad tyngdpunkt på riktade insatser inom nämndens ansvarsområde.

Det behövs både långsiktigt hållbara grundförutsättningar för förskolorna och riktade insatser för att kunna fortsätta att stärka det kompensatoriska arbetet. Utgångspunkten är de prioriterade områden som förskolenämnden fastställt under 2023. Arbetet handlar ytterst om att stärka kompetensförsörjningen och förutsättningarna för förskolans ledning och styrning. Den nationella bristen på förskollärare och på formellt utbildade barnskötare fortsätter att ha stor påverkan på förutsättningarna för en förskola med hög och likvärdig kvalitet för alla barn.

Händelseutvecklingen i omvärlden har medfört ett osäkert läge när det gäller de ekonomiska förutsättningarna, tillgången till kompetens och andra nödvändiga resurser som krävs för att kunna stärka kvaliteten och likvärdigheten för barnen i Malmö stads förskolor. Även om det ekonomiska läget inför 2024 kräver ett samlat ansvarstagande, ser förskolenämnden anledning att särskilt betona konsekvenserna i det fall verksamheter för Malmös barn påverkas av effektiviseringskrav.

Under 2023 har riktade statsbidrag möjliggjort en ökad ersättning per barn i kommunal förskola. Detta har bidragit till en bibehållen verksamhet och möjlighet att göra riktade insatser på vissa områden. Riktade statsbidrag är kortsiktiga och kan förändras såväl i storlek som i syfte mellan åren. Förskolenämnden anser att resurstilldelning behöver grundas i mer långsiktigt hållbara och förutsägbara förutsättningar. I ett läge där ersättningen till förskolorna inte skulle höjas i takt med pris- och löneökningar och där statsbidragen inte räknas upp är risken att nödvändigt utvecklingsarbete måste nedprioriteras. Dessutom väntas befolkningsminskningen i åldersgruppen 1-5 år innebära ytterligare minskat kommunbidrag, vilket ställer extra stora krav på förskolornas förmåga att anpassa verksamheten och påverkar nämndens möjligheter att genomföra långsiktigt hållbara åtgärder.

Stadens beslut om lokalförsörjningsprocess, internhyresmodell och lokalbank innebär påtagliga förändringar för lokalkostnaderna. Den nya modellen innebär betydligt högre kostnader för nybyggda förskolor och får även konsekvenser för befintliga förskolor.

Region Skånes nybyggnation i Västra Flensburg förutsätter att ersättningslokaler har byggts för den förskoleverksamhet med specialverksamheter och centralkök som finns i området. Förändringen bedöms innebära en stor ökning av lokalhyrorna, vilket förutsätter att förskolenämnden kompenseras för de omfattande kostnadsökningarna fullt ut.

Förskolan är den samhällsinstitution som med rätt förutsättningar har störst potential att kompensera för hemförhållanden, att ge barn de färdigheter och förmågor som krävs för att ge goda livschanser och uppleva fysisk och psykisk hälsa. Under 2024 behöver stadens arbete med att möta den nya lagstiftningen om förskola för fler barn ges förutsättningar att fortsätta. Nämnden menar att barnens uppväxtvillkor i Malmö ställer ytterligare krav på prioriteringar och riktade insatser - ett arbete som behöver ske i nära samverkan mellan nämnder och aktörer. Det krävs ett ökat ansvarstagande kring de yngsta barnen från fler professioner i staden.

Utbildningsnämndernas gemensamma arbete för likvärdig utbildning

Utbildningsnämnderna i Malmö arbetar för en likvärdig utbildning med hög kvalitet som stärker barns, elevers och vuxnas förutsättningar för det livslånga lärandet och för goda möjligheter livet igenom. Av avgörande betydelse är att barn och elever tidigt ges förutsättningar att utveckla grundläggande förmågor och färdigheter för att klara förväntningarna i hela utbildningssystemet. Det grundläggs tidigt genom trygg omsorg och stimulerande lärmiljöer som ger barn möjligheter att utvecklas och bygga strategier för att kunna tillgodogöra sig den vidare utbildningen.

Vägen till en gymnasieexamen grundläggs i förskolan och grundskolan. Utbildningsnämndernas arbete att öka andelen elever som fullföljer en gymnasieutbildning inom fyra år samt att främja en god etablering av nyanlända med fokus på svenska språket bidrar till att öka skyddsfaktorerna och minska riskfaktorerna för barn och elever.

För att alla elever ska nå utbildningens mål krävs det att Malmös förskolor och skolor arbetar med det kompensatoriska uppdraget genom bland annat arbeta med tillgängliga lärmiljöer, extra anpassningar och särskilt stöd. För att öka Malmöbons möjligheter till självförsörjning och för att möta en föränderlig arbetsmarknad krävs en flexibel vuxenutbildning.

Uppdraget att rusta alla barn och elever med en god språklig förmåga är avgörande för både nuvarande och framtida möjligheter till utbildning och arbete. Arbetet med sammanhållna övergångar för barn och elever genom utbildningssystemet kräver en välutvecklad digital infrastruktur för informationsutbyte och andra samverkansformer. Stärkta processer för övergångar mellan skolformer omfattar också elevhälsa och är avgörande för att underlätta individens resa genom systemet. Vidare arbetar utbildningsnämnderna tillsammans med att förebygga psykisk ohälsa för att stärka barn, elever och vuxna. Det främjar på sikt högre närvaro och ger därmed ökade förutsättningar att nå utbildningens mål.

En god kompetensförsörjning är en viktig förutsättning för att ge barn och elever likvärdig utbildning. I sin roll som arbetsgivare behöver utbildningsnämnderna säkerställa möjligheter för kompetensutveckling och livslångt lärande för alla medarbetare. Som samverkanspartner till lärosäten och andra aktörer inom utbildningssystemet arbetar nämnderna med att vidareutveckla en kvalitetssäkrad organisation för verksamhetsförlagd utbildning och arbetsplatsförlagt lärande.

Arbetet med att öka barns och elevers kunskaper om olika valmöjligheter i sin utbildning börjar i förskolan och fortsätter genom hela utbildningssystemet. För de yngre barnen och eleverna är det kompensatoriska uppdraget att möta varje barn utifrån hans förutsättningar och behov viktigt. För äldre elever och vuxna är en annan viktig faktor förstärkt och kvalitetssäkrad studie- och yrkesvägledning med god kunskap om arbetsmarknad. Samverkan mellan nämnderna är avgörande för att öka barns och elevers kunskaper om olika utbildningsmöjligheter och att öka yrkesprogrammets attraktivitet.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Beslut, händelser och förändringar i omvärlden

Stärkt fokus på de yngre barnen

Förskolans betydelse i arbetet för ökad likvärdighet har de senaste åren lyfts fram i olika sammanhang på nationell nivå. I utredningen *En mer likvärdig skola - minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning* (SOU 2020:28) konstateras att förskolan generellt är en av de mest kraftfulla kompensatoriska utbildningsinsatser som kan göras. I utredningen förs fram att en strategi för ökad likvärdighet bör innefatta en generell förstärkning av förskolans kapacitet att arbeta särskilt med de barn som behöver det mest.

Kunskapsluckor kring de yngre barnens förutsättningar

Svensk och internationell forskning visar att en förskola av hög kvalitet tillsammans med en god mödravård och ett gott föräldrastöd avsevärt kan bidra till att bryta negativa bakgrundsfaktorer i ett barns liv. Samtidigt finns kunskapsluckor kring de yngre barnens förutsättningar. Forskning om barns och ungas hälsa idag har mer fokus på äldre barn och unga vuxna snarare än på de yngre barnen. En ny rapport av Bris, *Se mig – Rätten till stöd tidigt i livet* 2023:2, handlar om bristen på tidiga insatser för de yngsta barnen och betonar att kunskapen om de yngsta barnens särskilda förutsättningar behöver öka, liksom medvetenheten om konsekvenserna av utsatthet. Det förs också fram att förslag och beslut som berör barn måste vara förenliga med barnets rättigheter och baserade på beprövad erfarenhet, forskning och evidens.

Malmö universitet har på uppdrag av de tre utbildningsförvaltningarna genom Pedagogisk inspiration, PI tagit fram kunskapsöversikten *Hälsa bland barn och unga: Kunskapsläget och tänkbara strategier för att stärka välbefinnande*. Här betonas att den stora kunskapsluckan när det gäller hälsa bland barn i förskolan behöver fyllas och stärkas med forskning. De yngsta barnens vardag och uppväxtvillkor behöver alltså ägnas långt större uppmärksamhet än vad de får i dag, vilket ställer stora krav på den nationella nivån att utveckla tvärvetenskaplig samverkan och forskning.

Förskolenämndens verksamhet behöver i sin tur utveckla arbetet med att skapa kvalificerad beprövad erfarenhet av effektfulla insatser och ta stöd i forskning på ett mer systematiskt sätt. Systematik behövs likaså inom organisationen för att utveckla insatser som inte fungerar. Därför behöver samarbetet med lärosäten kring vetenskaplig förankring samt forskning och utveckling (IFous/FoU) förstärkas. Genom det nationella ULF-avtalet (Utveckling, lärande och forskning), som kommer 2025, kan förutsättningar för samverkan kring praktisknära forskning som kan gynna förskolans utveckling ytterligare stärkas.

Stärka fokus på barnets första 1000 dagar

En omfattande utmaning i svensk förskola är att kvaliteten skiftar och att barn som har störst nytta av en förskola av hög kvalitet ofta deltar i förskolor som inte i tillräcklig grad kan kompensera för brister barnens hemförhållanden. Här ställer barnens socioekonomiska förutsättningar i Malmös särskilda krav på förskoleverksamhetens prioriteringar och på riktade insatser. Under barnets första 1000 dagar är den kognitiva, språkliga, fysiska och socioemotionella utvecklingen som mest intensiv. Det kompensatoriska uppdraget är i detta sammanhang avgörande och förutsättningarna för de yngsta barnen behöver därför särskilt uppmärksammas på nationell nivå.

Förskolan är den samhällsinstitution som med rätt förutsättningar har störst potential att kompensera för hemförhållanden, att ge barn de färdigheter och förmågor som krävs för att ge goda livschanser och

uppleva fysisk och psykisk hälsa. Förskolan ska enligt förskolans läroplan ge barnet förmågor och färdigheter som är grundläggande för att till exempel klara av skolans krav eller för att utveckla strategier kring hur man kan hantera motgångar, utmaningar och svårigheter. Snarare än kunskaper av ren ämneskaraktär handlar alltså förskolans uppdrag mer om att ge barnet förståelse, färdigheter och förmågor, som att kunna kommunicera, förmåga att lösa problem, förmåga att kontrollera känslor, handlingar och tankar, lust att lära, att förstå omvärlden och sig själv.

Förskolans personal ingår i ett ofta komplext arbete med att stödja varje barns utveckling och lärande, där relationsbyggandet till såväl barnet som dess familj är av stor betydelse. Trots det saknas det insikt på nationell nivå om att förskolan har motsvarande behov som övriga skolformer när det gäller tillgång till professionerna som finns inom elevhälsa. Vidare kan den dagliga, nära och förtroendefulla relationen till barnens föräldrar innebära dilemman när det finns anledning att anmäla oro om ett barn till socialtjänsten. Det understryker vikten av att kunna vidga och fördjupa samarbetet mellan nämnder och aktörer kring de yngsta barnen.

Det finns sedan länge en insikt om att tidiga och samordnade insatser ger fördelar för barnens utveckling såväl som samhällsekonomiska vinster på lång sikt. Däremot behöver aktörer på regional och nationell nivå och stadens nämnder ökad kunskap om vilka hinder som påverkar samarbetet i mellanrummen. Detta för att kunna vidareutveckla konkreta insatser i samverkan.

Utredningar, beslut och lagändringar

FN:s barnrättskommitté har granskat hur Sverige efterlever barnkonventionen samt lämnat en rapport med ett antal rekommendationer om vad som behöver göras för att säkerställa barns rättigheter. I rapporten lyfts bland annat vikten av att Sverige uppdaterar den nationella strategin om barns rättigheter samt fokuserar på att säkerställa ett likvärdigt genomförande av barnkonventionen på kommunal nivå.

En ny ordning för asylsökandes boende utreds av regeringen. I ett första delbetänkande *En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64)* föreslås ett antal åtgärder för att fler asylsökande ska bo på asylboende, vilket innebär att asylboendes nuvarande möjlighet att välja eget boende med bibehållna förmåner tas bort. Frågan om asylboende och dess placeringar är viktig för förskolenämnden att följa för att kunna erbjuda barn plats i förskola.

Från och med 2023 gäller nya krav på kommunerna om förskola för fler barn. De nya lagkraven innebär att varje kommun är skyldig att aktivt arbeta uppsökande för att nå vårdnadshavare till de barn som inte går i förskola och informera dem om förskolans syfte och barnets rätt till förskola (skollagen 8 kap 12a§). Det är även obligatoriskt för kommunerna att skicka särskilda platserbjudanden i avgiftsfri allmän förskola till nyanlända barn, utan att vårdnadshavarna har ansökt (8 kap 14§).

Kommuner har till skillnad från fristående huvudmän ett lagstadgat ansvar för att anordna utbildning. Det innebär att kommuner behöver ha en beredskap för att bereda plats för alla kommunens barn i verksamheten. Om en fristående huvudman av något skäl avvecklar verksamhet behöver kommunen vara beredd att bereda plats för de barn som berörs. Behov av ändringar i skollagen har lyfts, bland annat att fristående huvudmännen inte bör få ersättning för ett ansvar som de inte har. Dock har förslagen hittills inte omfattat huvudmän för förskola. Detta trots att kommunala huvudmän för förskolan, på samma sätt som när det gäller grundskolan, i sin planering måste väga in en beredskap för att kunna ta emot alla barn i befolkningen.

Förskolenämnden ansvarar till skillnad från andra utbildningsnämnder för att godkänna fristående verksamhet och genomföra tillsyn av fristående huvudmän. Förskolenämndens tillsynsarbete påverkas fortsättningsvis av ett antal ändringar i skollagen som trätt i kraft under 2023. Dessa handlar bland annat om att enskild huvudman som ska bedriva pedagogisk omsorg måste få ett godkännande från kommunen, inte bara ett beslut om rätt till bidrag så som bestämmelserna har sett ut tidigare. Andra ändringar gäller kontroll av konfessionella inslag samt att lämplighetsprövningen av enskilda som ansöker om att bli huvudmän utökats med demokrativillkor. Vidare ger regeringens beslut om ändringar i förordningen om belastningsregister kommunerna som tillsynsmyndighet rätt att vid ägar- och ledningsprövningen begära ut fler uppgifter från belastningsregistret.

Regeringen har presenterat en proposition om ett nationellt professionsprogram som syftar till att stärka professionen hos rektorer, lärare och förskollärare, öka yrkenas attraktionskraft och höja utbildningens kvalitet och likvärdighet. Professionsprogrammet, som föreslås träda i kraft genom ändringar i skollagen 1 januari 2025, kommer att bestå dels av en nationell struktur för kompetensutveckling för ovan nämnda professioner, dels ett nationellt meriteringssystem för legitimerade lärare och förskollärare. För att staden fullt ut ska kunna dra nytta av de möjligheter som professionsprogrammet erbjuder kommer det att krävas omfattande arbete på lokal nivå. En kritisk framgångsfaktor är att kunna upprätthålla förskolans verksamhet när personal deltar i utbildning och meritering, vilket även fordrar finansiering av både utbildning och vikariekostnader.

Förskolenämnden har yttrat sig över en remiss om förslag till ny nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet. Förslaget indikerade bland annat ett skärpt ansvar för skolväsendets huvudmän att tillhandahålla en ändamålsenlig, säker och robust systemmiljö till stöd för pedagogisk och administrativ personal. Regeringen har nu dragit tillbaka förslaget för att återkomma med hur en ny digital strategi ska utformas för förskola och skola.

Tillgång till kompetens

Enligt Sveriges kommuner och regioner, SKR har förskollärarytbildningen inte byggts ut i samma takt som antalet barn i förskolan har ökat och för få väljer att utbilda sig till barnskötare i gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning. Kommunerna uppges ha kunnat upprätthålla personaltätheten genom att rekrytera medarbetare som saknar utbildning för att arbeta med barn (*Förskolans kompetensförsörjning, Åtgärder för att möta rekryteringsbehoven, 2019*).

Enligt Skolverkets senaste prognos kommer det att vara fortsatt brist på behöriga förskollärare fram till 2035. Den visar liksom tidigare på fortsatt stora skillnader i behov och tillgång mellan kommunerna både vad gäller andelen förskollärare och andelen utbildade barnskötare. Arbetsförmedlingens yrkesprognos från 2023 konstaterar att tillgången på förskollärare på arbetsmarknaden kommer att vara fortsatt begränsad på kort och lång sikt.

Det behövs kraftsamling både inom Malmö stad och på nationell nivå genom bland annat en utökad och fördjupad samverkan kring förskolans kompetensförsörjning. Enligt samma rapport som nämns ovan kommer förskollärare och barnskötare att utgöra stommen i förskolans arbetslag även i framtiden, samtidigt som den lyfter vikten av att både kopplat till kompetensförsörjning och kvalitetsutveckling se över möjligheterna att knyta andra yrkesgrupper till förskolan som kan bidra i det alltmer komplexa uppdraget. Det kan handla om socialpedagoger, socionomer och bibliotekarier. Lärosäten, statliga myndigheter och andra nationella aktörer är viktiga i detta arbete och det kommer att krävas nya arbetsätt på alla nivåer. För att kunna möta det behov som finns, behöver förskolenämnden fortsätta arbeta för en arbetsintegrerad förskollärarytbildning och för utökade kompetenshöjande insatser i samarbete med Malmö Universitet.

Befolkningsutveckling

Malmö stads årliga befolkningsprognos är en avgörande planeringsförutsättning för förskolenämnden eftersom budgettilldelningen är baserad på utvecklingen av antalet barn 1-5 år. Prognosen ligger till grund för bedömningar av platsbehovet och därmed behovet av medarbetare, stödresurser och lokaler. De senaste årens befolkningsprognoser med färre barn i åldern 1-5 år har inneburit minskat kommunbidrag. Det senaste förslaget till befolkningsprognos (april 2023) indikerar fortsatt minskning av nämndens målgrupp, vilket förväntas innebära demografijustering som påverkar nämndens resurstilldelning 2024.

Årsvariationen när det gäller barns behov av plats i förskolan är en central planeringsförutsättning eftersom den ställer stora krav på förskoleverksamhetens förmåga att anpassa verksamheten under året. Behovet av plats är störst på våren då 6-åringarna, som står för en hög efterfrågan, fortfarande finns kvar i förskoleverksamheten. År 2022 var skillnaden mellan vår- och hösttermin drygt 2 000 barn. Verksamhetens planering behöver utgå från en omfattning av personal, lokaler och stödresurser som är anpassad efter den tidpunkt på året när platsbehovet är som störst.

Förändringar i demografin och behovet av förskoleplats kräver ett kontinuerligt arbete med att anpassa verksamhetens omfattning både mellan vår- och hösttermin och inför kommande år.

Behov av förändringar i Malmö stad som helhet

I detta avsnitt beskrivs behov av förändringar i staden som förskolenämnden främst ser kan möjliggöra förbättringar i arbetet kring barnen och i att säkerställa barns rättigheter inom förskoleverksamheten.

Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor

Utbildningsnämnderna och arbetsmarknads- och socialnämnden avser att fortsätta utveckla det gemensamma arbetet för att öka skyddsfaktorerna och minska riskfaktorerna i barns och ungas livsmiljöer. För att tidigare upptäcka och ge stöd till barn och unga som behöver det krävs tidiga och samordnade insatser. Utgångspunkten är att dessa insatser ges på den arena där barn och unga befinner sig, exempelvis i förskola, skola, socialtjänst, öppen verksamhet samt kultur- och fritidsverksamhet. Tidiga insatser bidrar till en gynnsam utveckling för barn och unga och till att använda samhällets resurser på bästa sätt för att undvika mer kostsamma insatser längre fram.

Nämnderna är överens om att strukturerade och tydliga former för samverkan kring barns och ungas behov är en viktig förutsättning för tidiga och förebyggande insatser. Utifrån sina respektive grunduppdrag avser nämnderna att fortsätta att stärka samarbetet. Det finns flera exempel på samverkansformer som kan ligga till grund för fortsatt utvecklingsarbete, däribland SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) och pilotprojektet *Trygga barnet* som testats i Malmö under 2022-2023 och som är en samverkansmodell på individnivå för tidigt samordnat stöd.

Det gemensamma förebyggande arbetet kring de yngsta barnen fortsätter i nära samverkan mellan förskolenämndens och arbetsmarknads- och socialnämndens verksamheter samt med externa aktörer. En kombination av god mödravård, ett bra föräldrastöd och en förskola av hög kvalitet stärker möjligheterna till social jämlikhet i staden. Flera aktörer samlas utifrån barnets behov och där barnen finns. Samarbetsformer såsom *Barn blir* är exempel på gemensamt och tvärprofessionellt arbete kring barn och familjer med behov. Nämnderna avser att fortsätta utveckla förutsättningarna för samarbetet och relationerna mellan medarbetare närmast barnen och socialtjänsten med utgångspunkt i lokala förutsättningar och behov.

Gemensamt förhållningssätt till stadens förskolemiljöer

Utbyggnadsbehovet av nya förskolor i stadens utbyggnads- eller utvecklingsområden behöver även förutsättningsvis betonas. Förskolenämnden anser att kostnaderna för dessa utbyggnader, helt eller delvis, behöver hanteras i särskild ordning. Detta då stadens resursfördelning inte ger tydliga förutsättningar för nämnden att finansiera samtliga dessa kostnader. En avsaknad av förskolor i dessa områden kommer att vara svår att åtgärda i efterhand, eftersom mark då tagits i anspråk för andra ändamål, något som kan påverka stadens attraktionskraft.

Förskolenämnden strävar efter att motverka de geografiska obalanserna, vilket är en planeringsmässig utmaning. Frågan är central med hänsyn till att alla barn i Malmö ska ha god tillgång till en förskoleplats. Trots förbättrade förutsättningar i staden som helhet finns tendenser som visar på längre avstånd till förskolan för allt fler barn och vårdnadshavare. Orsaken är främst bristen på förskoleplatser i Limhamnsområdet, vilket påverkar platstillgången i andra områden. Väl fungerande gång-, cykel- och kollektivtrafikstråk är av största vikt för att kompensera för geografiska avstånd.

Frågan om en förskolas storlek mätt i antal platser behöver få tydligt fokus och det krävs en bättre samsyn mellan stadens planerande förvaltningar. Detta får inte styras av markförsörjnings- eller stadsplaneperspektiv utan utifrån förskolornas pedagogiska och organisatoriska perspektiv. För att nå en större samsyn kring lämplig storlek på en förskola behöver utredning ske som underlag för det fortsatta planeringsarbetet. Fortfarande ses uppenbara risker att planerade förskolor i Nyhamnen inte kommer att uppfylla nämndens krav på tillräckligt stora förskolor. Förskolenämndens bedömning är att det nästan alltid finns fysiska förutsättningar för 30 kvadratmeter per barn i friyta i staden som helhet, utom i de mest

centrala delarna. De svårigheter förskolenämnden lyfter med koppling till behoven av friyta för förskolorna, kan ses som ett uttryck för att andra funktioner prioriteras framför barnen.

Flera av de krav och riktlinjer som styr lokalutformningen och som därmed påverkar stadens nybyggnadsprojekt av förskolor både i tidiga planeringsskedet och senare bygglovsstadium, har påtagliga konsekvenser för utvecklingen av lokalkostnaderna. För att begränsa kostnadsutvecklingen pågår idag flera utvecklingsinsatser för ett tydligare gemensamt förhållningssätt i stadens planering, där nämnder som inom ramen för sina ansvarsområden arbetar med förskolelokaler medverkar.

Förskoleförvaltningen driver tillsammans med serviceförvaltningen ett femårigt projekt för att se över arbetsprocesserna med syfte att sänka investeringsutgifterna för nya förskolor.

Med utgångspunkt i uppdrag av kommunfullmäktige samordnar förskolenämnden utredningsarbetet rörande förutsättningarna för ökat samnyttjande av park för förskoleverksamheten. Arbetet sker tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och servicenämnden. Bedömningen är att arbetet kan bli en viktig del i att belysa och ta ställning till barnens förutsättningar och plats i staden. Vidare har ett utredningsarbete startats på uppdrag av förskolenämnden för att undersöka förutsättningarna för ytterligare en uteförskola (liksom Stock och Sten). Arbetet sker tillsammans med fastighets- och gatukontoret och serviceförvaltningen.

Region Skånes nybyggnation i Västra Flensburg förutsätter att ersättningslokaler har byggts för den förskoleverksamhet med specialverksamheter, OB-verksamhet och centralkök som finns i området. Sammanlagt påverkas fyra förskolor med 430 platser. Tidplanen är ytterst komplicerad och kräver ett omfattande samarbete mellan stadens nämnder. Förändringen bedöms innebära en stor ökning av lokalhyrorna, vilket förutsätter att förskolenämnden kompenseras för de omfattande kostnadsökningarna fullt ut. Detta då dessa förskolor inte är aktuella för avveckling av andra skäl.

Gemensamma insatser för digitalisering

Förskolenämnden delar flera behov och utmaningar i sin systemmiljö med de andra två utbildningsnämnderna samt med övriga nämnder i staden. Det finns gemensamma utmaningar som hindrar eller tar tid från medarbetare i det pedagogiska och administrativa arbetet. Exempel på detta är generella brister relaterade till den samlade systemmiljön och hantering av tekniska enheter. Samtidigt har förskolan specifika utmaningar och behov knutet till sin särart som behöver bevakas i upphandlingar och utvecklingsprocesser. Det handlar exempelvis om att kunna leva upp till sekretessbestämmelser och behov av kontinuerlig dokumentation kring barnets utveckling.

Utbildningsnämnderna samarbetar för att skapa en modern systemmiljö med barn- och elevregister, lärportal och analysverktyg. Detta innebär för förskolenämnden ett nödvändigt byte av verksamhetssystem. Det rymmer även möjlighet att höja kvalitet och likvärdighet med hjälp av digitalt stöd för fler av verksamhetens processer. Inom projektet och utbildningsnämndernas gemensamma systemhanteringsenhet kan flera systemstöd komma att skötas gemensamt. Utvecklingsarbetet och implementeringen är omfattande och ställer höga krav på ekonomiska och personella resurser.

Stadens centrala IT-organisation har sedan hösten 2022 en gemensam samverkansmodell där stadens gemensamma behov samlas. Det har lett till ett förslag till utvecklingsplan för staden. Förskolenämnden behöver vara aktiv i stadens digitaliseringsprocesser dels för att bevaka de egna behoven, dels för att implementera gemensamma lösningar, utveckla lokal användning och stödja förändring. Exempel på gemensamma processer rör upphandling av nytt ärendehanteringssystem, ett system för schema och bemanning (Medvind), system för utbildningar (LMS), system för digital post och e-signering samt avtalsdatabas. Många initiativ hanteras av staden på grund av nationell lagstiftning eller beslut på EU-nivå, till exempel program för ökad säkerhet.

Tillsammans med de initiativ som tagits av utbildningsnämnderna gemensamt och i staden står förskolenämnden inför ett arbete som kommer ställa krav på organisationens förmåga att prioritera, ställa om och lära nytt. Förskolenämndens bedömning är att digitaliseringsarbetet i nuläget kräver både ett stadsgemensamt fokus och medvetna investeringar för att på sikt skapa möjligheter till effektivisering och

ökad kvalitet.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Det krävs ett fokuserat arbete kommande år för att stärka förutsättningarna för stadens förskolor att leva upp till de högt ställda kraven i skollagen och förskolans läroplan. De senaste årens systematiska kvalitetsarbete, genomförd organisationsutveckling för att stärka den gemensamma ledningsstrukturen och kontinuerlig utveckling av gemensamma arbetssätt har lagt en viktig grund. Samtidigt har utmaningarna kring likvärdigheten för barnen i Malmö stads förskolor blivit allt mer framträdande. I takt med att huvudmannens kunskaper om verksamheten fördjupats står det klart att det finns stora skillnader i förutsättningarna att kunna möta varje barn utifrån hans behov. Detta har föranlett nya vägval för tydligare prioriteringar och en ökad tyngdpunkt på riktade insatser inom nämndens ansvarsområde.

Förskolenämnden fastställde i Nämndsbudget 2023 prioriteringar för kommande års arbete. Dessa prioriteringar kräver långsiktighet och ligger därmed till grund för nämndens arbete med förändring och utveckling av förskoleverksamheten år 2024 och framåt. Detta avsnitt inleds med nämndens utvecklingsarbete kopplat till likvärdighet. Därefter följer det andra prioriterade området om förskola för fler barn. Avslutningsvis beskrivs arbetet med utveckling när det gäller lokaler.

Likvärdighet för barnen i Malmö

Inriktningen kommande år är att fortsätta arbetet för att skapa förutsättningar för professionen i mötet med barnen. Detta med utgångspunkt i de nationella målen i skollagen och förskolans läroplan. Kvaliteten och likvärdigheten avgörs i mötet mellan barnen och förskolornas medarbetare. Därför handlar likvärdighetsarbetet ytterst om att stärka kompetensförsörjningen och förutsättningarna för förskolans ledning och styrning. Med dessa delar på plats kan arbetet med läroplansuppdraget ges ytterligare förutsättningar att utvecklas.

I de senaste årens systematiska kvalitetsarbete har vikten av metodutveckling för att identifiera och analysera förskolornas likvärdighetsutmaningar betonats. Organisationen som helhet behöver fortsätta att förbättra sitt analysarbete. För att kunna fördela insatser utifrån verksamhetens behov krävs utveckling av processer för planering, uppföljning och vidareutveckling utifrån det uppföljningarna visar. Detta kan i sin tur bidra till förtydligade målbilder kopplat till de prioriterade områden som nämnden beslutat om.

En av utgångspunkterna för arbetet med en likvärdig utbildning är att den stödjande organisationen i förhållande till rektorer och profession i större utsträckning ska anpassas till och dimensioneras utifrån rektorernas och förskolornas behov och förutsättningar. Ett flerårigt förändringsarbete har nu utmynnat i en ny organisering av stödfunktioner där kompetens för stöd i pedagogiskt utvecklingsarbete, specialpedagogiska insatser, bemanning och administrativa uppgifter har samlats övergripande. Detta med syftet att styra mot och prioritera ett arbete som i än högre grad gagnar en likvärdig utbildning för barnen i förskolorna och som därigenom bidrar till mer likvärdiga uppväxtvillkor. Nu behöver ett arbete ta vid som tydliggör styrningen av insatser för att stödja personalens arbete närmast barnen. Tydliga processer för hur stöd ska fördelas mellan olika verksamheter och ett systematiskt sätt att arbeta med utvärdering och dimensionering av stödresurser behöver utvecklas.

Även fortsättningsvis är inriktningen att pröva, utveckla och utvärdera metoder för riktade insatser. Analyser ska ligga till grund för hur insatserna ska riktas och följas upp. Uppföljning och utvärdering av insatsernas effekter är en viktig del i arbetet. De riktade insatser som prövas kräver förutsägbarhet i planeringen och ekonomisk kontinuitet åren framöver.

Att vidareutveckla lokalt anpassade insatser och arbetssätt är mer resurskrävande än standardiserade lösningar. Utöver fördjupade kunskapsunderlag, som har sin grund i professionens analyser och

bedömningar, krävs hög kompetens hos rektorer och pedagogisk personal, styrningsförmåga och ett lyhört ledarskap på alla nivåer i organisationen.

Arbetet för likvärdighet och med barns rättigheter i Malmö går hand i hand. Barnkonventionen är en integrerad del av skollagen och förskolans läroplan. Ett ramverk för arbete med prövningar av barnets bästa är under framtagande på huvudmannanivå, vilket är en del av arbetet med att säkerställa barns rätt till delaktighet och inflytande enligt barnkonventionen.

Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Kompetensförsörjningen är ett av de viktigaste strategiska områdena för att öka kvaliteten och likvärdigheten för förskolebarnen i Malmö. Det handlar om att stärka den formella kompetensen, höja den generella kompetensnivån och att kunna fördela kompetens utifrån lokala behov och förutsättningar. En övergripande utgångspunkt i kompetensförsörjningsarbetet är att attrahera, rekrytera, behålla och utveckla förskolans medarbetare.

För att kunna rikta kompetens till de delar av verksamheten där barnens behov är som störst behövs både fördjupade kunskapsunderlag och en gemensam förståelse för de utmaningar som förskolorna har. Det långsiktiga arbetet med att lyfta yrkesrollerna i förskolan, höja förskolans status och sätta fokus på utvecklingsmöjligheter fortsätter under 2024.

Arbete med att öka andelen förskollärare och barnskötare med formell kompetens är grundläggande. Det finns behov av både nyrekrytering och av ett långsiktigt arbete som möjliggör att medarbetare som idag finns inom organisationen ges möjlighet att vidareutbilda sig. När det gäller den samlade kompetensnivån i arbetslagen och förmågan att i praktiken utföra läroplansuppdraget finns ett generellt behov att höja medarbetarnas kompetensnivå. Detta förutsätter fortsatta kompetensutvecklingsinsatser av både riktad och generell karaktär och ställer krav på nämnden att avsätta resurser för vikarier i syfte att möjliggöra för medarbetare att delta i utbildningen och att upprätthålla kontinuiteten i barngruppen.

Även kommande år finns stora behov av kompetensutveckling för språkutvecklande lärmiljöer för barnen och utveckling av aktiva språkutvecklande arbetsplatser. Andra områden där nämnden som huvudman för utbildningen särskilt har identifierat behov av kompetensutveckling är värdegrundsuppdraget och arbetet med alla barns rätt till stöd.

En viktig del i arbetet med att attrahera framtida medarbetare är fortsatt samverkan med utbildningsanordnare för utbildning av förskollärare respektive barnskötare. Det behövs även fortsatt dialog om möjligheterna att vidareutveckla utbildningsformerna för de pedagogiska yrkena inom förskolan. Detta med syftet att utveckla flexibla och attraktiva utbildningsformer som kan attrahera fler studenter.

Förskollärarstudenterna som gör verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och gymnasieelever och studerande inom vuxenutbildning som gör arbetsplatsförlagt lärande (APL) i Malmös förskolor är en viktig bas för rekrytering av förskollärare och barnskötare. Det är av stor vikt att alla elever, studerande och andra praktikanter tas om hand väl och får en positiv bild av förskoleverksamheten. För att höja kvaliteten i den verksamhetsförlagda utbildningen krävs ytterligare utveckling av arbetsmetoder, organisering samt samordning av mottagandet inom nämndens verksamhet. Arbetet ställer krav på tillgång till handledare i verksamheten, vilket behöver beaktas vid planering och resurssättning.

Det krävs ett proaktivt arbete med att lyfta fram förskolan som en attraktiv arbetsplats. Att medarbetare får ge sin bild av att arbeta i förskolan och av sin egen förskolekarriär kan bidra till både intern stolthet och att skapa intresse hos potentiella medarbetare. Även barns röster om sin förskola behöver tydligare ta plats i arbetet. För att få en bredare rekryteringsbas och främja en jämnare könsfördelning inom verksamheten är arbetet för att öka andelen män i förskolan en fortsatt viktig fråga.

Hälsofrämjande arbete och lönebildning

Det hälsofrämjande arbetet för en god arbetsmiljö riktas även framöver mot friskfaktorer, arbetsglädje och positiv psykologi. Detta för att förstärka och ta tillvara det som redan fungerar bra inom förskolans

verksamheter och för att främja en god kvalitet i arbetet med barnen och ett hållbart arbetsliv. Det partsgemensamma arbetet tillsammans med ledningsgrupper och skyddsombud inom detta område fortsätter. År 2024 kommer utveckling av det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) fortsatt att vara i fokus. Planen är att partsgemensamt arbeta fram ett koncept för att kontinuerligt utbilda och kompetensutveckla chefer och skyddsombud i arbetsmiljöfrågor.

Insatser för att minska sjukfrånvaron och förbättra arbetsmiljön behöver genomföras på organisations-, arbetsplats- och individnivå. I arbetet för att minska sjukfrånvaron är företagshälsovården en viktig strategisk partner. År 2024 får förskolenämnden en ny leverantör av företagshälsovård och ett nytt samarbete ska utformas för att kunna fortsätta arbeta förebyggande.

Nämndens erfarenhet är att utvecklingen av attraktiva arbetsplatser med utvecklingsmöjligheter för alla medarbetare, en god lönebildning och en hälsofrämjande och god arbetsmiljö ökar förutsättningarna för minskad sjukfrånvaro, ökad trivsel och att medarbetare stannar kvar i arbetet nära barnen. Arbetet med ingångslöner för att attrahera nya förskollärare och pedagoger med inriktning förskola i konkurrens med andra arbetsgivare är grundläggande liksom lönesatningar för att särskilt uppmärksamma erfarna och skickliga medarbetare inom de yrkesgrupper som verkar nära barnen. Under 2024 ska det tecknas flera nya löneavtal, vilket kan påverka förskolenämndens ekonomiska förutsättningar.

Ledning och styrning

För att organisationen som helhet ska kunna uppfylla målen i förskolans nationella styrdokument krävs en ändamålsenlig och väl fungerande modell för ledning och styrning på lokal nivå. Den lokala ledningsorganisationens förutsättningar att driva utveckling för ökad kvalitet och likvärdighet behöver stå i fokus under 2024 och i de kommande årens arbete. Tillsammans med stärkt kompetensförsörjning lägger detta grunden för ett långsiktigt hållbart utvecklingsarbete.

Rektorerna har helhetsansvaret för utbildningen och undervisningen och leder arbetet tillsammans med biträdande rektorer och förste förskollärare. Som pedagogiska ledare behöver rektorerna vara väl informerade om situationen på förskolorna för att både kunna fatta beslut om rätt prioriteringar och eventuella omfördelningar av resurser utifrån det kompensatoriska uppdraget och behoven i verksamheten. Förskolenämndens huvudmannans ansvar i förhållande till förskolans lokala ledning handlar om att se till att rektorerna och deras ledningsfunktioner har tydliga mandat, utrymme och förutsättningar att leda och samordna det pedagogiska arbetet.

Förskolenämnden som huvudman behöver arbeta för att skapa förutsättningar för att rikta stöd och resurser för att möta behoven i verksamheten. De senaste årens förändringsarbete har resulterat i en mer samlad organisation för stödfunktioner. Vardagen på förskolorna är komplex och förutsättningarna för rektorerna och de lokala ledningsgrupperna att ta ansvar för att leda det kompensatoriska arbetet varierar mellan förskoleområdena.

En viktig del i det fortsatta övergripande arbetet handlar därför om prioriteringar och om att erbjuda rektorerna och de lokala ledningsgrupperna ett stöd i vardagen som är ändamålsenligt och som i större utsträckning än idag är utformat utifrån de lokala behoven inom förskoleområdet. För att kunna utveckla, effektivisera och anpassa övergripande stödsatser och stödfunktioner i förhållande till enhetsnivån behövs fördjupade kunskaper om rektors förutsättningar.

Förskolenämnden har ett ansvar för att säkra att verksamhetens utveckling närmast barnen sker på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Inom nämndens verksamhet finns etablerade rektorsforum och även forum för förste förskollärare och biträdande rektorer. Dessa forum möjliggör kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte mellan de olika ledningsfunktionerna men behöver tydligare kopplas till förskolenämndens övergripande planering. Detta för att skapa samsyn och gemensam förståelse för de utmaningar som förskoleverksamheten som helhet har att hantera.

Den översyn av det gemensamma arbetet med ledarutveckling och ledarförsörjning som pågår i staden och som syftar till att arbeta mer gemensamt kring dessa insatser ska också bidra till att höja kvaliteten i förskolenämndens arbete. I det fortsatta samarbetet med stadskontoret och övriga förvaltningar är det

viktigt att lyfta fram förskolans särskilda förutsättningar och behov kopplat till rektorsuppdraget och förskolornas lokala ledningsorganisation. Inom nämndens verksamhet sker arbetet med utgångspunkt i det komplexa ledaruppdraget inom förskolan. Det syftar till att förbättra arbetsmiljön för både chefer och medarbetare och ska öka förutsättningarna för ett närvarande och strategiskt ledarskap. Förskolenämnden ser ett fortsatt behov att arbeta strategiskt med ledarförsörjning utifrån kommande pensionsavgångar och personalomsättning.

Under 2024 behövs även fortsatta insatser inom ledarutveckling. Här ingår program som *Nya ledare* och *Ledarutvecklingsgrupper i förskolan* som riktar sig till ledningsfunktioner som har mer erfarenhet och söker fördjupning i ledarrollen. Vidare behöver fortlöpande kompetensutvecklingsinsatser för ledare inom olika ämnesområden, liksom behovsanpassad ledarcoachning, chefshandledning och utvecklingsinsatser för lokala ledningsgrupper ges förutsättningar att fortsätta.

Övergripande utvecklingsområden

Som huvudman för förskoleverksamheten har förskolenämnden ett ansvar att vidta åtgärder för att öka likvärdigheten och höja kvaliteten i verksamheten. De senaste årens fördjupade analyser och uppföljningar visar på generella utmaningar när det gäller likvärdigheten och kvaliteten inom områdena alla barns rätt till stöd, det språkutvecklande arbetet och förskolornas sätt att arbeta med förskolans värdegrund.

För att öka måluppfyllelsen inom de prioriterade områdena kommer det att krävas långsiktiga utvecklingsinsatser på samtliga nivåer i organisationen. Avgörande i det fortsatta arbetet blir att utveckla de övergripande stödfunktionernas sätt att arbeta i förhållande till förskolorna för att i större utsträckning kunna prioritera bland insatserna och fördela resurserna till de förskolor där behoven i barngrupperna är som störst.

Det språkutvecklande arbetet

Det språkutvecklande arbetet har stått i fokus de senaste åren och kommer att ha hög prioritet även kommande år. Under 2023 har en sammanhållen struktur för huvudmannens övergripande styrning och ledning av det språkutvecklande arbetet arbetats fram. Det fortsatta arbetet inom området omfattar både insatser för att främja barns språkutveckling och insatser för den pedagogiska personalens språkutveckling.

Den pedagogiska personalens språkutveckling behöver fortsatt prioriteras i huvudmannens övergripande planering för kompetensutvecklingsarbetet under 2024. I samarbete med Skolverket planeras omfattande språkfrämjande insatser avseende svenska språket för samtliga kommunens förskolor. En viktig del av arbetet handlar om att anpassa Skolverkets modell efter förutsättningarna i verksamheten och att utveckla metoder som möjliggör långsiktiga effekter i arbetslagen. Avgörande för att insatserna ska kunna genomföras enligt planering är att bemanningen i verksamheten kan säkerställas.

Utbildningen i förskolan ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Kopplat till barns språkutveckling medverkar Malmö stad i ett treårigt nationellt forsknings- och utvecklingsprogram (FoU) i samarbete med Göteborgs universitet och tio andra kommuner som syftar till att utveckla ny forskningsbaserad kunskap och att främja förskolans språkutvecklande arbete. Detta är ett samarbete som behöver fortsätta och fördjupas kommande år. Centralt är att utveckla metoder och arbetssätt som möjliggör att den nya kunskapen kan omsättas i praktisk handling på kommunens förskolor.

I samverkan med Malmö universitet har ett gemensamt utvecklingsarbete inletts med fokus på *Musik i förskolan*, som bland annat syftar till att stärka kopplingarna mellan förskolläraryrket och den pedagogiska arbetet på kommunens förskolor. I arbetet understryks musikens egenvärde i förskolan men också musikens betydelse för att främja bland annat barns språkutveckling.

Förskolans värdegrund

Sedan ett antal år tillbaka genomförs kontinuerliga kompetensutvecklingsinsatser för att stärka rektorernas och medarbetarnas kunskaper om och förutsättningar för det förebyggande och främjande arbetet genom olika stödmaterial och kompetensutvecklingsinsatser, med fokus på förskolans värdegrundsuppdrag och ett normkritiskt förhållningssätt.

De senaste årens uppföljningar visar på behov av fortsatta insatser inom en rad områden som kopplar till förskolornas värdegrundsarbete, men också att de övergripande stödfunktionernas sätt att arbeta i förhållande till förskolorna behöver ses över och göras mer ändamålsenligt. För att huvudmannen ska kunna ta ansvar inom området behövs underlag för strategisk samordning och långsiktiga prioriteringar. De kartläggningar som görs 2023 ska ligga till grund för åtgärder år 2024 och framåt.

Alla barns rätt till stöd

Arbetet med att utveckla utbildningen och anpassa undervisningen efter barnens behov och förutsättningar är en central del av förskolans kompensatoriska uppdrag. Som ett led i att utveckla en mer ändamålsenlig stödorganisation görs under 2023 fördjupade uppföljningar kring alla barns rätt till stöd för att belysa förskolornas förutsättningar att utveckla och anpassa arbetssätt och förskolornas sociala, pedagogiska och fysiska miljöer efter behoven i barngrupperna. Resultaten från de fördjupade uppföljningarna kommer att ligga till grund för huvudmannens fortsatta arbete inom området under 2024 och kommande år. Även den kunskapsöversikt som tagits fram med fokus på barns hälsa, och som tidigare nämnts, utgör ett viktigt underlag.

Det systematiska kvalitetsarbetet

Huvudmannens ansvar att utifrån orsaksanalyser vidta åtgärder för att höja kvaliteten i verksamheten ställer krav på lyhördhet i förhållande till rektorernas och professionens bedömningar. Vidare krävs en förmåga att på övergripande nivå utveckla det systematiska kvalitetsarbetet så att den övergripande planeringen kan möta behoven i verksamheten.

Uppföljning och utvärdering av det kompensatoriska arbetets effekter, och i vilken uträkning resurser används på sätt som främjar barns utveckling och lärande, behöver ske på samtliga ansvarsnivåer inom organisationen. De senaste årens lägesbedömningar och fördjupade uppföljningar har stärkt organisationens analysförmåga, både på enhetsnivå och på övergripande nivå, men visar också på behov av vidareutveckling. Det pågående arbetet för att stärka rektorerna och de lokala ledningsgrupperna i det systematiska kvalitetsarbetet behöver därför fortsätta även under 2024.

På övergripande nivå behöver kopplingarna mellan förskolornas och huvudmannens övergripande uppföljning och planering stärkas ytterligare. Detta för att öka precisionen och tydliggöra ansvarstagandet i det övergripande utvecklingsarbetet. Det nationella kvalitetssystemet för ökad kvalitet och likvärdighet utgör en av utgångspunkterna i det fortsatta arbetet.

Digitalisering som utvecklingsverktyg

Uppföljningar av arbetet inom det övergripande utvecklingsområdet *Digitalt meningsskapande i förskolan*, som syftar till att stärka förskolornas arbete med läroplanens mål kring digitalisering, visar på en rad utvecklingsbehov. Förskolans läroplansuppdrag ställer höga krav på medarbetarnas digitala kompetens men också på förmågan att i undervisningsmoment kunna koppla samman arbetet med barns digitala lärande med andra läroplansområden. Förskolans lokala ledning, förskollärare och arbetslag behöver ha tillräcklig kunskap för att kunna avgöra när och hur samt vilka digitala lärresurser som ska användas i utbildningen.

Inom ramen för läroplansuppdraget efterfrågar förskolorna centralt stöd, struktur och tydliggjort ansvar. Enligt Lägesbedömning 2022 riskerar en avsaknad av eller bristfälligt centralt stöd att leda till att medarbetarna på förskolorna behöva lägga mycket tid på teknisk problemlösning vilket i förlängningen riskerar att gå ut över det pedagogiska arbetet. Tillgång till adekvata verktyg och stöd i uppdraget relaterar även till nämnden som attraktiv arbetsgivare och därmed i förlängningen till en god kompetensförsörjning.

Förskolenämnden behöver växla upp digitaliseringsarbetet kommande år. Detta innefattar även behov av utveckling av verksamhetens administrativa processer. Många gånger handlar det om att med stöd av digitalisering förbättra och effektivisera processer samt att höja kvaliteten i både det interna arbetet och i service till medborgare. Givet det stora förändringstryck och de behov som finns av digitalisering inom nämndens verksamhet behöver strategier för arbetet tas fram. En viktig del är att utveckla en styrmodell som stödjer möjligheterna att bedöma effekter, prioritera och resursätta olika initiativ och behov.

Förskolenämndens bedömning är att digitaliseringsarbetet kräver stora investeringar, men att det på sikt skapar möjligheter till effektivisering och ökad kvalitet för barnen. Genom projektet Modern systemmiljö finns goda förutsättningar att på sikt få både tidsvinster och höjd kvalitet. Dock ställer arbetet initialt stora krav på tillgängliga resurser. En förutsättning är även att berörda medarbetare, enheter och avdelningar kan frigöra tid till utvecklingsarbetet.

Förskolenämnden har de senaste åren arbetat med att utveckla digitalt stöd för vårdnadshavarkommunikation genom systemet Tempus. Implementering på förskolorna pågår och innefattar kompetensutveckling av personal och involvering av vårdnadshavare. En viktig del i det fortsatta arbetet är att beakta digitalt utanförskap för de vårdnadshavare som saknar digitala verktyg och system för att identifiera sig digitalt.

Förskola för fler barn

Från och med 2023 är arbetet för att öka andelen barn i förskola en del av uppdraget enligt skollagen. De nya lagkraven innebär att Malmö stad nu är skyldig att arbeta aktivt för att nå de barn som inte tar del av förskolan. Särskilt fokus är på de barn som skulle ha stor nytta av förskolan i sin vardag och ur ett livslångt perspektiv, till exempel nyanlända barn och barn från socioekonomiskt resurssvaga familjer. Att skapa likvärdiga förutsättningar och uppväxtvillkor för Malmös barn är en avgörande uppgift för hela staden och ett arbete som förskolenämnden har prioriterat under en längre tid. För nyanlända barn är en tidig språkutveckling i svenska av stor betydelse för deras fortsatta skolgång. Arbetet knyter tydligt an till Malmökommissionens rekommendationer och det arbete förskolenämnden format utifrån dem för att öka andelen barn i förskola.

Arbetet med att utreda och skapa grundläggande strukturer för att förskolenämnden ska kunna ta sitt ansvar utifrån de nya skollagskraven har under det senaste året inneburit en kraftsamling inom förskolenämndens verksamhet. En avgörande del i arbetet är även förskolenämndens samverkan med civilsamhället. En utmaning i arbetet är att de ökade lagkraven inte kommer med statlig finansiering. Kommunerna förväntas därmed finansiera ambitionsökningen inom egna ramar.

För att säkra att Malmö stad lever upp till lagkravets syfte att öka andelen barn i förskola krävs ett fortsatt systematiskt och långsiktigt arbete. Många av de barnfamiljer som staden behöver nå lever i stor utsatthet, fattigdom och under osäkra förhållanden. Detta innebär att det även fortsatt finns behov av ett mångfacetterat och kontinuerligt arbete tillsammans med civilsamhället i områden där inskrivningsgraden är särskilt låg. I detta arbete är även en samverkan med arbetsmarknads- och socialnämnden viktig då de möter många barnfamiljer i sina verksamheter. Den bristande tilliten till myndigheter till exempel vid risk för orosanmälningar kan påverka familjer att avstå förskola för sina barn. Här finns möjligheter att utveckla samverkan kring förtroendeskapande åtgärder. Det kommer även krävas ett utökat samverkansarbete med regionen och andra myndigheter dels på kort sikt för att informera om det lagstadgade uppdraget, dels för att kunna bedriva ett långsiktigt arbete för att trygga barns likvärdiga tillgång till förskola.

Ambitionen att öka andelen barn i förskolan ställer krav på att det finns kapacitet ur flera perspektiv för att ta emot fler barn och kunna erbjuda en förskola av god kvalitet nära hemmet för alla barn i Malmö. Förskolenämnden behöver därför beakta detta i sitt arbete med kvalitet, kompetensförsörjning och lokalförsörjning.

Familjecentraler och öppna förskolor som förebyggande och främjande arenor

Det arbete som bedrivs inom familjecentralerna och öppna förskolor i nära samverkan med arbetsmarknads- och socialnämnden och Region Skånes verksamheter är fortsatt av stor vikt för att främja en god hälsa hos barnfamiljer. Dessa verksamheter är viktiga arenor för att sänka trösklarna in i förskolans värld, och därmed ett viktigt verktyg i förskolenämndens arbete för att öka andelen barn i förskolan. Med ett familjecentrerat arbetssätt ökar möjligheterna att förebygga, upptäcka och tillgodose behov av stöd.

Förskolenämnden planerar för att fortsätta göra verksamheten i de öppna förskolorna tillgänglig för fler utrikesfödda barn och vårdnadshavare. Ett sätt att inkludera denna grupp är att i samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och idéburna bildningsförbund fortsatt erbjuda

svenskundervisning för utrikesfödda föräldralediga. Något som ger vårdnadshavarna, särskilt kvinnor, större egenmakt och förutsättningar till etablering på arbetsmarknaden. Det uppdrag som staten gett till SKR, att bedriva ett stödande arbete gentemot kommunerna de kommande två åren i syfte att stärka utrikesfödda kvinnors etablering på arbetsmarknaden med utgångspunkt från öppna förskolan, kan här bli en vägledning.

Lokalutveckling

Planeringsarbetet och befolkningsutvecklingen

Det senaste förslaget till befolkningsprognos är tydligt förändrat jämfört med prognosen från 2022. Analyser pågår som kommer att lyftas in i lokalbehovsplanen. Generellt sett ses förändringar i de centrala delarna av staden som tyder på att barnfamiljer i mindre grad flyttar till annat boende i de yttre områdena eller till kranskommunerna. Befolkningsutvecklingen i utbyggnadsområdena är också lägre, vilket kan tyda på bedömningar om en minskad inflyttning. Förskolenämnden vill trots detta betona betydelsen av en stabil planering för samhällsservice inom utbyggnadsområden.

En hållbar lokalförsörjning innebär att förskolenämndens planeringsvolymerna som regel överstiger aktuella bedömningar om den demografiska utvecklingen. Detta handlingsutrymme är nödvändigt för att inte riskera en framtida bristsituation i staden som helhet. En central faktor för planeringsvolymerna är även statusen på befintliga förskolor.

En annan viktig orsak är att planering av nya förskolor ofta innefattar ett flertal osäkerheter, något som medför behov av lång framförhållning i nybyggnadsprojekt. Lokalplaneringen behöver därför ske med långsiktighet och vara robust i sin karaktär. Förskoleverksamhetens årsvariation när det gäller behovet av förskoleplatser innebär vidare en särskild komplexitet i planeringsarbetet.

Förskolenämnden vill framhålla att nuvarande planering innebär att lokalkapaciteten i det långa perspektivet inte är bekymmersam. Dock är de geografiska obalanserna i fördelningen av platser i staden en fortsatt utmaning, vilket nämnts tidigare i denna budgetskrivelse.

Vikten av kvalitativa och ändamålsenliga lokaler

Även om befolkningsprognosen är en central utgångspunkt i lokalplaneringen behöver även statusen inom det befintliga lokalbeståndet vägas in i analyserna om behovet av lokalförändringar och investeringar. Inom det befintliga lokalbeståndet finns fortfarande ett flertal lokaler med brister i den fysiska miljön, som innebär att lokalerna inte är fullt ändamålsenliga för verksamheten. Detta trots att det byggts ett stort antal nya förskolor under de senaste 10 åren. Förskolenämnden vill framhålla vikten av kvalitativa och ändamålsenliga förskolemiljöer i staden både vad gäller lokaler och tillhörande utemiljöer.

För förskolenämnden är därför en fortsatt avvecklingsplanering angelägen utifrån arbetet med kvalitativa och ändamålsenliga förskolemiljöer, men också för att kunna balansera den samlade lokalkapaciteten i förhållande till de nya förskolor som planeras. I den samlade planeringen finns även tillfälliga paviljonglokaler som behöver avvecklas, samt lokaler som planeras att lämnas till grundskolan.

En särskild utmaning är att hantera det stora antalet förskolor som byggdes på 1960- och 1970-talet, där många byggnader idag bedöms närma sig sin livslängd. När livslängden närmar sig blir kostnaderna för underhåll och upprustning allt svårare att motivera. Frågorna om miljö och energieffektivitet behöver särskilt vägas in i dessa överväganden.

Ny organisation för lokalförsörjningen

Införande av den nya organisationen för lokalförsörjning i staden pågår, vilket innebär ett omfattande arbete framförallt tillsammans med serviceförvaltningen, men också med den strategiska funktionen inom stadskontoret, stadsbyggnadskontoret och fastighets- och gatukontoret.

Vartefter arbetet fortskrider bör utvärdering och uppföljning ske för att bedöma utfall och konsekvenser av nya arbetsprocesser. Förskolenämnden vill särskilt betona vikten av fortsatta gemensamma arbeten inom kommunen, men samtidigt måste viss oro lyftas för att allt för omfattande administrativa rutiner skapas.

Den nya lokalbanken är ett centralt verktyg i kommunens nya arbetssätt rörande lokalplaneringen. Det råder idag stor osäkerhet kring utformningen av detta verktyg och om det kommer att bidra till ett effektivare resursutnyttjande.

Förskolenämnden konstaterar också att som en konsekvens av de nya arbetssätten kommer den lokalbehovsplan som nu arbetas fram inte att omfatta år 2024, utan ha år 2025 som start för planeringen av det gemensamma arbetet i staden. Överväganden pågår kring hur nämnden för egen del ska tydliggöra planeringen avseende 2024.

Särskilda åtgärder och effekter av planeringen

För 2024 pågår planering för avveckling av upp mot fem förskolelokaler med cirka 150 platser. Tomställning av ytterligare lokaler kan eventuellt bli aktuellt. Detta för att ha beredskap att justera kapaciteten i förhållande till behovsutvecklingen, men också i syfte att ha handlingsberedskap för oförutsedda händelser. Under 2024 kommer tre nya förskolor att stå klara med sammanlagt cirka 520 platser. Detta innebär ett nettotillskott av lokalmässig kapacitet om cirka 370 platser. Platserna tillkommer under sensommar och höst.

Kostnadsutvecklingen

För att begränsa lokalkostnadsutvecklingen bedöms det som nödvändigt att uppföra de nya förskolor som krävs till lägre investeringsutgift än vad som är fallet idag. En ökad avveckling påverkar volymerna men har inte tillräcklig effekt för att sammantaget begränsa kostnadsutvecklingen. En central aspekt är hur förskolornas nya lokaler används - att de kan användas som det är planerat är centralt för ett effektivt resursutnyttjande. En positiv tendens kan ses i att vissa av de senast nybyggda förskolorna vid slutreglering visat sig få betydligt lägre hyreskostnader jämfört med planerat.

Fristående verksamhet

I fristående verksamhet finns cirka 16 procent av det samlade antalet förskoleplatser i Malmö stad. För att ha beredskap att möta förändringar i staden som helhet behöver förskolenämnden följa och agera utifrån den kapacitet som finns inom de fristående verksamheterna. Det behöver finnas utrymme i den samlade kapaciteten för att kunna hantera oförutsedda händelser i befintligt lokalbestånd både inom kommunal och fristående verksamhet. Platserna i de fristående verksamheterna innefattas därför i den samlade lokalbehovsanalysen.

I nuläget finns information om en betydande minskning av antalet platser i fristående verksamheter inför 2024. Effekterna för förskolenämnden innebär förändrade planeringsmässiga förutsättningar som påverkar kapaciteten ytterligare i vissa områden.

Familjecentraler

Nämnden vill framhålla att det planeringsarbete som pågår i samverkan med andra nämnder och myndigheter är komplext. Senare delen av 2023 är planeringen att en ny familjecentral kommer att starta. Planeringsarbetet för ytterligare en familjecentral fortskrider. Bedömningen är att förutsättningar kan finnas för start under 2024, men i nuläget finns betydande osäkerheter till följd av förändrat rättsläge kring upphandling.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Sedan förskolenämnden fick ansvaret för den kommunala förskoleverksamheten i Malmö stad har målet varit att årligen höja grundbeloppet för att skapa förutsättningar för utveckling av verksamhetens kvalitet. Detta har möjliggjorts genom ökade kommunbidrag såväl som genom ett ständigt arbete med att fördela och använda resurserna optimalt. En löpande grundförutsättning i nämndens planeringsarbete är att kontinuerligt anpassa kapacitet och organisation till antalet barn i verksamheten. Nu är nämndens bedömning att förutsättningarna till ytterligare anpassningar kan påverka verksamhetens kvalitet.

Under 2023 har nämnden kunnat hantera kostnadsökningar och effektiviseringskrav inom befintlig budget. Förändringen av statsbidragens konstruktion gav nämnden möjlighet att finansiera en bibehållen personaltäthet och att göra riktade insatser inom prioriterade områden. För de kommunala förskolorna är de riktade statsbidragen därmed en avgörande del i finansieringen av verksamheten. Riktade statsbidrag är kortsiktiga till sin karaktär och kan förändras såväl i storlek som i syfte mellan åren. För att minska sårbarheten och bibehålla kontinuitet kring barnen behöver resurstilldelningen grundas i mer långsiktigt hållbara och förutsägbara förutsättningar.

Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Förskolenämndens lokalkostnader utgör en betydande del av de totala kostnaderna och det finns en stor osäkerhet kring utvecklingen inför 2024. Den kommungemensamma internhyresmodellen innebär påtagliga förändringar för hanteringen av lokalkostnader för förskolorna. Den nya modellen innebär betydligt högre kostnader för nya förskolor och får även konsekvenser för befintliga förskolor. I dagsläget är det dock oklart hur omfattande de ekonomiska konsekvenserna blir av denna förändring. Dessutom kan en hög inflation öka lokalkostnaderna ytterligare.

Under 2024 färdigställs ett antal nya förskolor utifrån den lokalplanering som varit baserad på tidigare års befolkningsprognoser. Nettotillskottet uppgår till 370 förskoleplatser. Förslaget till befolkningsprognos för åren 2024 till 2033 indikerar en ytterligare minskning av antalet barn i åldern 1-5 år mot vad tidigare prognoser har visat. Förskolenämnden har på kort sikt begränsade möjligheter att anpassa lokalbeståndet. Detta innebär både ökade lokalkostnader per plats och högre lokalkostnadsersättning till fristående huvudmän. Det finns långt framskridna planer på etablering av en ny familjecentral som ökar nämndens kostnader.

Förskolenämndens lönebildning har de senaste åren inneburit högre personalkostnader än vad nämnden har fått i ökat kommunbidrag. Behovet för att särskilt uppmärksamma erfarna och skickliga medarbetare och för att attrahera formellt utbildad personal till förskolorna är fortsatt stort. Om personalkostnaderna ökar med 1 procent mer än den pris- och lönekompensation som tilldelas i kommande kommunbidrag ökar kostnaderna med cirka 18 mnkr. Utöver detta tillkommer ökade kostnader för PO-pålägg och ökad ersättning till fristående enheter.

Bedömningen är att statsbidragen inte kommer att öka 2024. Detta för att statsbidragen inte indexuppräknas utan hålls konstanta mellan åren. Merparten av statsbidragen används i dagsläget till personalkostnader i förskolorna vilket innebär att kommande kostnadsökningar saknar finansiering. Statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder viktas mellan kommunerna till stor del utifrån en socioekonomisk faktor. Förändring av malmöbornas inkomster kan påverka nämndens tilldelning.

Förskolenämnden står inför ett nödvändigt byte av verksamhetssystem. Upphandling av barn- och elevregister och analysverktyg pågår och implementering av nytt system förväntas ske under 2024. Förändringen är omfattande och ställer höga krav både på ekonomiska och personella resurser.

De nya kraven på kommunerna rörande förskola för fler barn innebär tillkommande kostnader för förskolenämnden för arbetet med uppsökande verksamhet, ökad administration och fler barn som går i förskola. Regeringens mening är att kommunerna är kompenserade för att erbjuda alla barn plats i förskola, men förskolenämnden vill betona att kostnader för den uppsökande verksamheten och kraven på att erbjuda plats i förskola för fler barn är något som följer med de nya lagkraven.

Den kommunala huvudmannen har dessutom ett särskilt ansvar att ha beredskap för att ta emot alla barn med behov av förskoleplats, vilket fristående huvudmän inte har. Kostnaden för denna beredskap bedöms uppgå till cirka 150 tkr per plats och år.

Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Internhyresmodellen förväntas ge minskade kostnader för förskolenämnden, vilket kommer att regleras genom sänkt kommunbidrag.

Skolverket finansierar språkfrämjande insatser för medarbetare på kommunens förskolor. Kopplat till detta har förskolenämnden under 2023 finansierat vikariekostnader med 10 mnkr av statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder. Detta för att möjliggöra en bibehållen personaltäthet och kontinuitet för barnen på förskolorna. Möjligheten att finansiera dessa kostnader 2024 är begränsade på grund av det förväntade ekonomiska läget och då statsbidraget inte indexuppräknas.

I denna budgetskrivelse lyfter nämnden fram behov av fortsatt utvecklingsarbete. Här ingår bedömningen om behov av pågående och planerade insatser på huvudmannanivå för att stärka likvärdigheten och kvaliteten. I ett läge där ersättningen till förskolorna inte kan höjas i takt med pris- och löneökningar och där statsbidragen inte räknas upp eller minskar är risken att angeläget utvecklingsarbete får stå tillbaka.

Förskolenämndens bedömning är att verksamheten närmast barnen behöver värnas. Det ekonomiska läget kan även komma att påverka förvaltningens stöd till rektor och innebära behov av åtgärder inom de kommunala förskolorna.

Avgiftskontrollerna avseende barnomsorgsavgifterna väntas ge högre intäkter under 2023 än förväntat. Intäkterna för barnomsorgsavgifter har också ökat mer än vad som förväntats det senaste året. Det kan eventuellt innebära högre intäkter för förskolenämnden även under 2024.

Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?

Förskolenämndens arbete med Modern systemmiljö och andra system som införs i staden bedöms på längre sikt ge positiva effekter i form av lägre administrativa kostnader och frigörande av tid för att kunna stärka kvaliteten i verksamheten.

Projektet tillsammans med servicenämnden för att se över arbetsprocesserna vid nybyggnation av förskolor förväntas bidra till att sänka investeringsutgifterna för nya förskolor.

Förskolenämndens verksamhet har sedan ett antal år haft fokus på behovet av stöd kring måltidsverksamhet för att stärka förutsättningarna för att effektivisera verksamheten. På kort sikt kan en koncentration av tillagning av måltider till förvaltningens större kök sänka kostnaderna. Inom nämndens verksamhet pågår dessutom en utredning för en ny måltidsorganisation, bland annat för att öka kapacitetsnyttjandet av förskolornas kök. Detta kan ge ekonomiska effekter på längre sikt.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Maxtaxa förskola/fritidshem	Skolverket	48 403	48 000
Kvalitetshöjande åtgärder	Skolverket	130 523	130 000
Lärlönelyftet	Skolverket	2 601	2 500
Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds	Skolverket	2 465	2 465
Asylsökande barn i förskola/skola	Migrationsverket	1 500	1 500
Statsbidrag flyktingar	Migrationsverket	1 400	1 400
Övriga riktade bidrag		1 200	1 200
Övriga bidrag			
Momsbidrag	Skatteverket	34 000	34 000
Nystartsjobb	Arbetsförmedlingen	6 000	6 000
Lönebidrag	Arbetsförmedlingen	5 000	5 000
VFU	Universitet/Högskolor	850	850
Social samfond	Stiftelse	900	900
Skolmjölsstöd	Jordbruksverket	1 000	1 000
Övriga bidrag		1 000	1 000
SUMMA BIDRAG		236 842	235 815

Begäran om investeringsram

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Summa investeringsram	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000

Förskolenämnden har behov av en investeringsram på 30 mnkr under 2024. Nämnden planerar att investera 16 mnkr i inventarier i samband med nybyggnationer. Förbättringar i inne- och utemiljö på befintliga förskolor bedöms uppgå till 12 mnkr. Det omfattar investeringar i reparationer och standardhöjande underhåll samt förbättringar av befintliga förskolors utemiljöer. Resterande 2,0 mnkr planeras att användas av utbildningsområdena som erhåller 0,5 mnkr vardera. Under 2024 färdigställs enligt plan tre förskolor, Hermodsdalsparkens förskola, Glasblåsarens förskola samt Stensjöns förskola.

Investeringsbeloppen för åren 2024 till 2025 avviker från kommunfullmäktiges investeringsplan för förskolenämnden med ett investeringsbelopp som är 5 mnkr lägre. Anledningen är att beloppet inte längre inkluderar investeringar i brandskydd och larm som från och med 2024 förväntas att genomföras av servicenämnden. Även för åren 2026 till 2028 bedöms nämndens investeringsbehov vara lägre än investeringsplanen. Detta beror främst på att projekt skjuts på framtiden, vilket leder till inköp av inventarier till nya förskolor senareläggs.

Under perioden 2025 till 2029 planeras totalt 18 förskolor färdigställas, vilket påverkar investeringsvolymen. Budgeteringen för förbättringar i förskolors inne- och utemiljöer ligger konstant över tidsperioden. I de fall planerade nybyggnationer försenas eller flyttas mellan åren kan behovet av investeringsramen förändras.

Beståndet av befintliga förskolor blir också äldre, vilket leder till ett ökat renoveringsbehov av det som ligger utanför fastighetsägarens ansvar. Ventilations- eller bulleråtgärder är exempel på detta, som ofta föranleds av miljöförvaltningens beslut. Vidare görs insatser för att förbättra säkerheten på förskolorna även de kommande åren och detta är fortsättningsvis ett viktigt arbete för nämnden. Byggs förskolor fortsättningsvis i hög takt tar inventarier vid nybyggnation större del av investeringsvolymen, vilket i sin tur kan ge mindre utrymme för förbättringar av inne- och utemiljöer i de befintliga förskolorna.

Budgetskrivelse 2024

Grundskolenämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Utbildningsnämndernas gemensamma arbete för en likvärdig utbildning	4
Grundskoleverksamheten i Malmö i nationell jämförelse.....	5
Förändringar i omvärlden	9
Beslut, händelser och förändringar i omvärlden	9
Förändrade demografiska förutsättningar	9
Nationella beslut som påverkar nämndens uppdrag	9
Kommunala beslut som påverkar nämndens uppdrag	12
Behov av förändringar i Malmö stad som helhet	13
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	14
Generellt inför budget 2024.....	14
Systematiskt kvalitetsarbete för högre måluppfyllelse.....	14
Säkra kompetensförsörjningen och en god arbetsmiljö	16
Lokalplanering och skolplacering utifrån den demografiska utvecklingen	17
Skapa stödjande digitala strukturer	20
Kommunbidrag	21
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	25
Begäran om investeringsram	27
Investeringsram.....	27

Sammanfattning

Grundskolenämndens ansvarar för kommunal förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem. Verksamheten omfattar ungefär 42 000 elever. Dessa elever ska ha en skolplats, behöriga lärare i alla ämnen och en stimulerande lärmiljö som gynnar elevens lärande och utveckling. Att åstadkomma det för varje elev är grundskolenämndens uppdrag.

Flera av nämndens största utmaningar kräver ett långsiktigt arbete. I enlighet med nationella styrdokument bedriver grundskoleförvaltningen ett kontinuerligt, systematiskt kvalitetsarbete. Inom ramen för det pågår utvecklingsarbete i form av prioriterade åtaganden, som rör några av verksamhetens största utmaningar. Just nu bedrivs åtagandearbetet inom områdena kompetensförsörjning, matematik, svenska som andraspråk och tillgänglig lärmiljö. Det flesta av dessa åtaganden kommer att fortsätta under 2024 och kommande år.

Inför 2024 ser nämnden något förändrade demografiska förutsättningar. Elevantalet har ökat kraftigt under de senaste åren, vilket medfört en kraftig förtätning på många skolor. Inför 2024 ses en fortsatt ökning, men därefter prognostiseras nu en minskning av antalet grundskoleelever. Samtidigt ser nämnden ett ökat behov av högspecialiserade verksamheter. Sammantaget påverkar det arbetet med lokal- och kapacitetsplanering, inte minst då högspecialiserade verksamheter kräver anpassade lokaler.

Uppdraget i skolförfattningarna tar inte hänsyn till elevernas hemförhållanden och förutsättningar utan ställer samma krav på alla skolhuvudmän för alla elever - alla elever ska nå utbildningens mål och utvecklas så långt som möjligt. Nämnden fokuserar därför medvetet på att vid resursfördelning prioritera den elevnära verksamheten. Inför budget 2024 finns det ett generellt behov av att se över resursfördelningen. Det görs utifrån målbilden att värna klassrumsundervisningen, fritidshemsverksamheten och elevhälsan.

Utbildningsnämndernas gemensamma arbete för en likvärdig utbildning

Utbildningsnämnderna i Malmö arbetar för en likvärdig utbildning med hög kvalitet som stärker barns, elevers och vuxnas förutsättningar för det livslånga lärandet och för generellt goda möjligheter livet igenom. Av avgörande betydelse är att barn och elever tidigt ges förutsättningar att utveckla grundläggande förmågor och färdigheter för att klara förväntningarna i hela utbildningssystemet. Det grundläggs tidigt genom trygg omsorg och stimulerandelärmiljöer som ger barn möjligheter att utvecklas och bygga strategier för att kunna tillgodogöra sig den vidare utbildningen.

Vägen till en gymnasieexamen grundläggs i förskola och grundskola. Utbildningsnämndernas arbete att öka andelen elever som fullföljer en gymnasieutbildning inom fyra år samt att främja en god etablering av nyanlända med fokus på svenska språket bidrar till att öka skyddsfaktorerna och minskar riskfaktorerna för barn och elever.

För att alla elever ska nå utbildningens mål krävs det att Malmös förskolor och skolor arbetar med det kompensatoriska uppdraget genom bland annat arbeta med tillgängliga lärmiljöer, extra anpassningar och särskilt stöd. För att öka Malmöns möjligheter till självförsörjning och för att möta en föränderlig arbetsmarknad krävs en flexibel vuxenutbildning.

Uppdraget att rusta alla barn och elever med en god språklig förmåga är avgörande för både nuvarande och framtida möjligheter till utbildning och arbete. Arbetet med sammanhållna övergångar för barn och elever genom utbildningssystemet kräver en välutvecklad digital infrastruktur för informationsutbyte och andra samverkansformer. Stärkta processer för övergångar mellan skolformer omfattar också elevhälsa och är avgörande för att underlätta individens resa genom systemet. Vidare arbetar utbildningsnämnderna tillsammans med att förebygga psykisk ohälsa för att stärka barn, elever och vuxna. Det främjar på sikt högre närvaro och ger därmed ökade förutsättningar att nå utbildningens mål.

En god kompetensförsörjning är en viktig förutsättning för att ge barn och elever likvärdig utbildning. I sin roll som arbetsgivare behöver utbildningsnämnderna säkerställa möjligheter för kompetensutveckling och livslångt lärande för alla medarbetare. Som samverkanspartner till lärosäten och andra aktörer inom utbildningssystemet arbetar nämnderna med att vidareutveckla en kvalitetssäkrad organisation för verksamhetsförlagd utbildning och arbetsplatsförlagt lärande.

Arbetet med att öka barns och elevers kunskaper om olika valmöjligheter i sin utbildning börjar i förskolan och fortsätter genom hela utbildningssystemet. För de yngre barnen och eleverna är det kompensatoriska uppdraget att möta varje barn utifrån hans förutsättningar och behov viktigt. För äldre elever och vuxna är en annan viktig faktor förstärkt och kvalitetssäkrad studie- och yrkesvägledning med god kunskap om arbetsmarknad. Samverkan mellan nämnderna är avgörande för att öka barns och elevers kunskaper om olika utbildningsmöjligheter och att öka yrkesprogrammets attraktivitet.

Grundskoleverksamheten i Malmö i nationell jämförelse

Kostnadsutveckling för Malmös skolor jämfört med andra

Malmös kostnadsutveckling har ökat med 13,8 % mellan 2017 och 2021, vilket är högre än den genomsnittliga utvecklingen för kommunerna som är 11,7 %. Malmö ligger högre än genomsnittskommunen men lägre än Göteborg och storstadskommunerna. Av de tre storstadskommunerna är Malmös kostnader per elev lägst.

Kostnad för kommunal grundskola åk 1-9, kr/elev	2017	2018	2019	2020	2021
Alla kommuner (ovägt medel)	111 685	116 020	118 831	121 068	124 800
Göteborg	126 793	133 851	134 176	129 130	135 780
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	115 724	120 846	124 737	123 742	127 905
Malmö	111 413	115 104	121 511	124 376	126 790

Kostnad kommunal grundskola åk 1 - 9, kr/ elev (U15008). I statistiken ingår kostnader för lokaler, inventarier, måltider, elevhälsa, undervisning, lärverktyg, utrustning och skolbibliotek, övriga kostnader, till exempel SYV-verksamhet. Skolskjuts ingår inte. Källa: SCB

Malmös elever har högre meritvärde än kommungenomsnittet

Malmös skolors meritvärde 2022 – 228,6 – var högre än det genomsnittliga meritvärdet i Sverige men under storstädernas genomsnitt. Kostnaden per betygspoäng är lägre i Malmös kommunala skolor jämfört med genomsnittet i landet och genomsnittet i storstäderna. SKR och SCB har tagit fram ett utvecklingsnyckeltal där hänsyn tas till kommunens socioekonomiska struktur i jämförelse mot faktiskt meritvärde. Malmös meritvärde 2022 var 9,9 poäng högre än förväntat utifrån tillgängliga resurser.

I tabellerna nedan visas meritvärden för kommunala skolor och avvikelse från förväntat meritvärde.

Elever i åk 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen)	2018	2019	2020	2021	2022
Alla kommuner (ovägt medel)	217,7	218,4	219,6	220,4	217,1
Göteborg	215,7	217,5	219,9	220,2	220,5
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	227,8	229,7	232,3	233,2	232,4
Malmö	220,9	219,4	224,6	229,8	228,6

Elever i åk 9 genomsnittligt meritvärde avvikelse från modellberäknat värde kommunala skolor, meritvärdespoäng	2018	2019	2020	2021	2022
Alla kommuner (ovägt medel)	-2,5	-2,7	-3,1	-3,9	-4
Göteborg	-6,8	-4,3	-4	-6,0	-6,1
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	3,0	3,6	5,4	3,7	3,7
Malmö	8,5	4,7	8,3	9,9	9,9

Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Modellberäknade värden för genomsnittligt meritvärde har tagits fram av SKR i en regressionsmodell där kommunerna jämförs med övriga kommuner och där hänsyn tagits till behov av ekonomiskt bistånd, nyinvandrade elever (0–4 år), föräldrars utbildningsnivå, kön samt fr.o.m. 2018 andel elever med okänd bakgrund. Avser elever i kommunala skolor i kommunen oavsett var de är folkbokförda. Källa: SKR och SCB.

Malmö sätter resurserna i klassrummet

En viktig orsak till grundskoleförvaltningen ligger högre än förväntat meritvärde är att förvaltningen har koncentrerat största möjliga resurser till skolorna så att de kan användas i arbetet närmast eleverna. Tabellen nedan visar utvecklingen av resurserna som har använts för undervisning.

Kostnad för undervisning i kommunal grundskola åk 1-9. kr/elev	2017	2018	2019	2020	2021
Alla kommuner (ovägt medel)	61 623	64 366	66 419	67 901	69 987
Göteborg	75 083	83 528	82 195	74 013	74 799
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	65 264	67 963	72 887	70 603	71 435
Malmö	67 344	71 116	75 040	75 894	77 471

Källa: SCB

Resurserna som används till undervisning har ökat med 13,6 % för genomsnittskommunen och med 15 % för Malmö mellan åren 2017 och 2021. Det kan jämföras med att Malmös kostnader har ökat med 13,8 % under motsvarande period. En allt större andel av förvaltningens totala resurser läggs på undervisning.

Sammanfattningsvis har Malmös skolor bedrivit skolverksamheten på ett allt mer effektivt sätt med ett elevresultat som överträffat det förväntade med hänsyn till Malmös socioekonomiska struktur. En del av förklaringen till resultatförbättringen antas vara att en större del resurserna har riktats till undervisning.

Elevehälsa

Tabellen nedan visar kostnaden för kommunal elevhälsa i jämförelse med andra kommuner.

Kostnad elevhälsa - kommunal grundskola åk 1-9, kr/elev	2017	2018	2019	2020	2021
Alla kommuner (ovägt medel)	3 571	3 802	4 118	4 279	4 584
Göteborg	4 376	4 633	4 884	5 128	5 798
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	3 372	3 549	3 568	3 867	4 405
Malmö	3 241	3 075	2 905	3 529	4 670

Källa: SCB

Resurserna som används till elevhälsa har ökat med 44 % mellan åren 2017 och 2021.

Elevantalet i grundsärskolan ökar

Under senare år har grundskoleförvaltningen sett ett ökat antal elever i grundsärskolan. Ökningen har skett i alla kategorier.

Nedanstående tabell visar utvecklingen av andelen elever i grundsärskola 2017 - 2022 för Malmö och några jämförande kommuner. Tabellen visar att andelen har ökat över tid i såväl Malmö som för andra kommuner.

Elever i grundsärskola, hemkommun, andel (%)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Alla kommuner (ovägt medel)	1,0	1,0	1,1	1,2	1,0	1,1
Göteborg	1,0	1,0	1,1	1,3	1,2	1,2
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	0,9	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2
Malmö	0,9	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2

Antal inskrivna elever i grundsärskola (förskoleklass och år 1 - 10, tidigare "obligatorisk sarskola") dividerat med antal elever grundskola (f-9), sarskola (f-10) och specialskola (f-9) grupperat på hemkommun. Uppgiften avser läsår, mätt 15/10. Källa: SCB och Skolverket.

Malmö har en större andel nyanlända elever än riket

Under de senaste två åren har grundskoleförvaltningen skrivit in, kartlagt och introducerat 600 - 700, innan dess drygt 1 000, nyanlända elever årligen. Malmö skiljer sig från den genomsnittliga kommunen i Sverige och storstäderna genom en större andel nyanvandrade elever och elever med utländsk bakgrund. Andelen har precis som för övriga minskat, men Malmö ligger fortfarande högre än övriga kommuner.

Den högre andelen nyanvandrade elever kräver att en större andel av resurserna används för stöd till eleverna i form av till exempel modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål.

Nyinvandrade och elever med okänd bakgrund i kommunal grundskola åk 1-9, andel (%)	2017	2018	2019	2020	2020	2021
Alla kommuner (ovägt medel)	9,8	9,2	8,4	7	5,3	4,8
Göteborg	7,6	8,2	7,5	6,7	5,7	5,7
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	7,8	8,3	8,2	7,3	6,1	5,7
Malmö	10,6	11,0	10,8	10	8,3	7,3

Nyinvandrade elever i grundskola år 1 - 9, hemkommun, andel (%) (N15901)

Antal nyinvandrade elever folkbokförda i kommunen inskrivna i grundskolan dividerat med antal elever folkbokförda i kommunen inskrivna i grundskolan. Nyinvandrade är elever som har kommit till Sverige under de senaste 4 åren. De har inte bott i Sverige eller gått i svensk skola tidigare.

Utländsk bakgrund bland elever i åk 1-9, kommunala skolor, andel (%)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Alla kommuner (ovägt medel)	22	22	23	23	23	23
Göteborg	36	37	36	36	37	38
Kommuner med fler än 200 000 invånare (ovägt medel)	35	36	36	36	36	37
Malmö	52	52	52	52	52	52

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Beslut, händelser och förändringar i omvärlden

Förändrade demografiska förutsättningar

Elevantalet kommer att minska i närtid

Grundskoleförvaltningen ser en fortsatt ökning inför 2024 av antalet individer i åldersgruppen 6 - 15 år, men efter 2024 och framåt kommer antalet individer att minska fram till och med 2032. Antalet folkbokförda elever beräknas minska med ca 440 under de kommande fem åren. Utöver folkbokförda elever beräknas att det tillkommer cirka 50 - 100 asylsökande årligen.

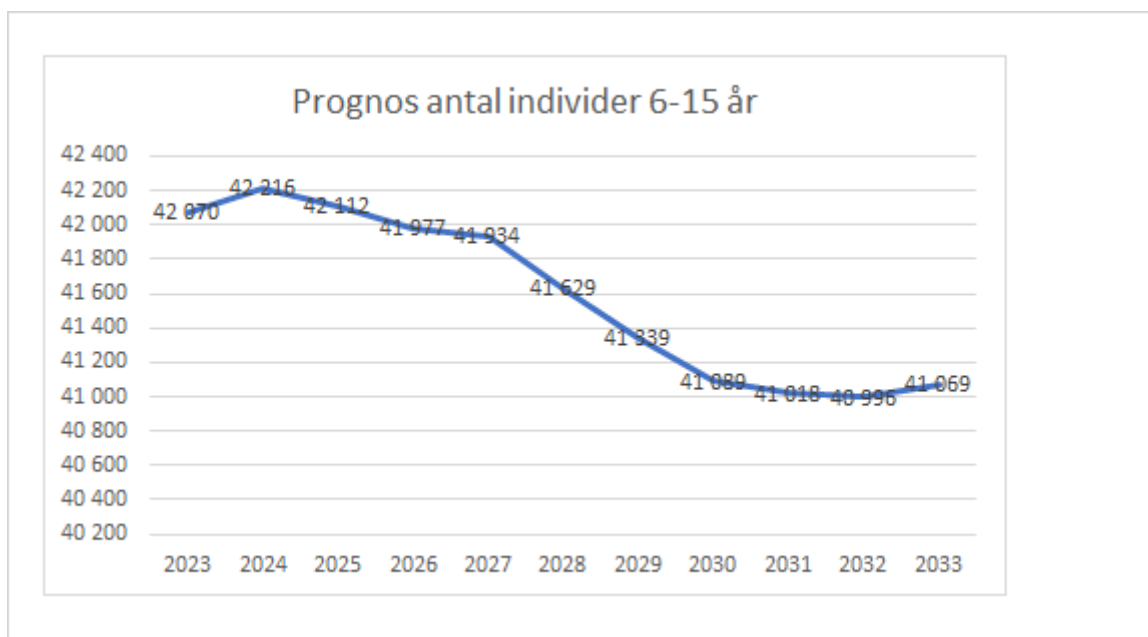

Diagram utifrån befolkningsprognos i april 2023 (KS 230607, STK-2023-72)

Fler elever i grundsärskolan (anpassad grundskola från och med förste juli 2023)

Under senare år har grundskoleförvaltningen sett ett ökat antal elever i grundsärskolan. Enligt prognosen kommer ökningen innebära nästan en fördubbling av antalet elever i grundsärskolan mellan åren 2017 - 2023.

Från 2017 till 2023 ökade det totala antalet skolelever (förskoleklass, grundskola och grundsärskola) med drygt 17 procent. Under samma period ökade antalet elever inom skolformen grundsärskola med drygt 80 procent.

Nationella beslut som påverkar nämndens uppdrag

Tidöavtalets påverkan på skolan

Den 14 oktober 2022 presenterades det samarbetsavtal som tagits fram av regeringspartierna tillsammans med Sverigedemokraterna. Avtalet innehåller ett flertal punkter som rör skolan och som ska syfta till att lyfta kunskapsresultaten i den svenska skolan, såväl generellt som för de elever som behöver extra stöd eller som kan gå fortare fram. Bland annat presenterades förslag som ska förbättra lärares arbetsituation och stärka likvärdigheten i hela landets skolor. Exempelvis ska det administrativa arbetet minska för lärare och steg tas för att införa en nationellt bindande skolpengsnorm för att genom statlig styrning av finansieringen öka likvärdigheten i skolan. Flera förslag presenteras inom området trygghet och studiero, bland annat tydligare ordningsregler genom införande av förväntansdokument som elever och föräldrar skriver på. Det föreslås även införas ett obligatoriskt skolval och kortade kötider till friskolor. Regeringen vill också införa en ny friskolelag som begränsar vinster om en skola inte levererar på kunskapskrav. Skolan påverkas också av förslaget om en ordning med informationsutbyte och anmälningsplikt mellan Polisen och myndigheter som kan antas komma i kontakt med personer som befinner sig illegalt i landet.

Utökad obligatorisk lovskola för årskurs 9

Den 1 juli 2022 började även nya bestämmelser om utökad obligatorisk lovskola som innebär att ytterligare 25 timmar ska anordnas för huvudmän. Den utökade lovskolan ska erbjudas elever i grundskolans årskurs 9, som riskerar att inte uppfylla kriterierna för betyget E i ett eller flera ämnen och som därmed riskerar att inte bli behöriga till ett nationellt yrkesprogram i gymnasieskolan. Den utökade lovskolan ska anordnas på loven under läsåret och uppgå till sammanlagt minst 25 timmar.

Elever i låg- och mellanstadiet kan erbjudas lovskola

Regeringen aviserade i februari 2023 att alla elever ska ges likvärdiga förutsättningar att lyckas i skolan och meddelade att man gör det möjligt för skolor att erbjuda lovskola även till elever i låg- och mellanstadiet. I budgetpropositionen för 2023 utökade regeringen även statsbidraget för bland annat lovskola med 100 miljoner. För skolorna kan det innebära ytterligare utmaningar med att bemanna för mer lovskola, även i de lägre årskurserna.

Utökad studietid för årskurs 4-9

Den 1 juli 2022 började nya bestämmelser om extra studietid att gälla. Bestämmelserna i skollagen innebär att elever i årskurs 4–9 i grundskolan ska erbjudas extra studietid, för att få hjälp med läxor och annat skolarbete. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och det ska vara frivilligt för elever att delta. Studietiden ska anordnas under eller i direkt anslutning till elevernas skoldag, vid den skola som eleven tillhör. Den extra studietiden ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstid som varje elev i grundskolan har rätt till.

Tydligare statligt ansvar för kvalitet och likvärdighet i skolväsendet genom kvalitetsdialoger

Från och med höstterminen 2022 erbjuder Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) skolhuvudmän att delta i återkommande kvalitetsdialoger.

Syftet med dialogerna är att underlätta och stärka huvudmännens systematiska kvalitetsarbete och att bidra till ökad kvalitet och likvärdighet i skolan i förhållande till det kvalitetssystem bestående av nationella målsättningar, delmål, indikatorer och framgångsfaktorer som just nu utarbetas på myndigheterna. Dialogerna kommer att utgå från områdena likvärdighet, kvalitet, barns och elevers utveckling och lärande samt frågor som huvudmannen identifierat som viktiga att diskutera. En annan viktig del handlar om att skapa delaktighet i organisationen. För att underlätta kvalitetsdialogerna och för att staten ska komma närmare huvudmännen öppnar Skolverket nya kontor för att myndigheten ska få en större spridning och närvaro i landet. Genom de nya regionala kontoren ska Skolverket arbeta nära huvudmännen och skapa forum för erfarenhetsutbyte. Under hösten 2022 öppnade Skolverket ett regionalt kontor i Malmö. I budgetproposition 2023 presenterade regeringen förslag om att anslagen till Skolverket avsatt för kvalitetsdialoger skulle minska under 2023. I vårandringsbudgeten för 2023 aviserades dock att Skolverket kommer få tillbaka anslagen för att kunna arbeta med de regionala kvalitetsdialogerna.

Utvidgat uppdrag till utredning om förbättrad säkerhet i skolan

I juni 2022 tillsatte regeringen en utredning som ska lämna förslag till åtgärder för att förbättra arbetet med säkerhet inom skolväsendet. Uppdraget utvidgades i februari 2023 och ska redovisas senast februari 2024. Syftet med utredningen är att elever och personal ska ha en säker och trygg utbildnings- och arbetsmiljö. Förvaltningen bevakar utkomsten av denna utredning.

Hantering av Visselblåsarärenden

Enligt EU-direktiv och svensk lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (visselblåsarlagen) är Malmö stad skyldig att ha interna rapporteringskanaler som möjliggör för visselblåsare att rapportera om missförhållanden utan risk för repressalier.

Malmö stad har antagit riktlinjer för visselblåsarfunktionen samt tagit fram en stadsgemensam rutin. Enligt Malmö stads riktlinje ska ärenden utredas av förvaltningarna enligt ordinarie processer. Respektive förvaltning behöver därmed ha en god beredskap och tydliga arbetsprocesser för att själva utreda olika typer av visselblåsarärenden som rör sin förvaltning och grundskoleförvaltningen har därför tagit fram en kompletterande rutin.

Ändringar i förordningarna som gäller för skolväsendet under krig och vid krigsfara

Regeringen har beslutat om vissa ändringar i de förordningar som gäller för skolväsendet under krig och vid krigsfara. Ändringarna innebär bland annat att det införs bestämmelser om förskola, förskoleklass och fritidshem, vilket inte funnits tidigare. Kommunen ska fortsätta att bedriva utbildning i förskolan och fritidshemmet i den utsträckning som förhållandena medger det. Barn som har en vårdnadshavare som deltar i samhällsviktig verksamhet ska prioriteras. En huvudman för förskoleklass, grundskola och grundsärskola får göra sådana avvikelser från föreskrifter för utbildningen som är nödvändiga för att utbildningen ska kunna bedrivas i den utsträckning som är möjlig med hänsyn till rådande förhållanden.

ANDTS-strategi 2021–2025

Regeringens ANDTS-strategi för 2021–2025 reglerar övergripande insatser avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar. Det finns ett tydligt folkhälso- och barnperspektiv och fokus ligger på prevention och minskad användning. Strategin syftar till att skydda barn och unga mot eget och andras skadliga bruk av alkohol, narkotika, doping och tobak men omfattar också spel om pengar, så kallad gaming och gambling. Strategin utgör en del av skolans styrdokument.

Utredningen om ökat statligt ansvar för skolan har presenterat sitt betänkande

Utredningen om ökat statligt ansvar för skolan har i november 2022 redovisat uppdraget att ta fram ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap för skolan, samt andra alternativ som stärker statens ansvar för skolan utöver att staten blir huvudman.

Utredningen lägger fram två möjliga alternativ för att utveckla ett nytt skolsystem. Det första alternativet innebär ett fullgånget förstatligande med statligt huvudmannaskap för skolan. I detta alternativ har staten både systemansvar och huvudmannaansvar. Det innebär bland annat att staten tar över kommunernas ansvar för fördelning av ekonomiska resurser till skolan. Staten har också huvudmannaansvar för de offentliga skolorna, vilket innebär bland annat att staten har lednings- och driftsansvar för de offentliga skolorna samt arbetsgivaransvar för all offentligt anställd skolpersonal. Det andra alternativet innebär ett system där staten förstärker sitt ansvar men utan att ta över huvudmannaskapet för skolan. På samma sätt som i alternativet med ett fullgånget förstatligande har staten systemansvar för kommunala skolor. Systemansvaret kan däremot se lite annorlunda ut i jämförelse med det fullgångna förstatligandet, eftersom det behöver anpassas till att det finns fler huvudmän i detta alternativ. Det kommer också att uppstå en skillnad i ansvaret för resursfördelningen där kommunerna i olika grad, utifrån de varianter som utredningen skisserar, behåller ett visst ansvar.

Regeringen vill utöka undervisningstiden i lågstadiet

Regeringen har i Skolverkets regleringsbrev för 2023 gett myndigheten i uppdrag att förbereda en

utökning av undervisningstiden i lågstadiet i grundskolan och grundsärskolan. Främst bör en utökning göras i svenskämnen och matematik.

I Skolverkets uppdrag ingår att förbereda för att undervisningstiden ska utökas med totalt en timme per skoldag i lågstadiet, men tiden kan fördelas mellan årskurserna. Skolverket ska lämna förslag på hur en utökning av undervisningen kan införas och redogöra för vilka ekonomiska och andra konsekvenser detta skulle få. Uppdraget ska redovisas till Utbildningsdepartementet senast den 1 december 2023.

Regeringen ska utreda hur betygssättningen kan bli mer likvärdig

I oktober 2022 presenterade Riksrevisionen sin granskning om statens insatser för likvärdig betygssättning. En övergripande slutsats i Riksrevisionens rapport är att ändringen i skollagen från 2018 om att resultat på nationella prov särskilt ska beaktas vid betygssättning hittills haft liten påverkan på likvärdigheten i betygssättning. Riksrevisionen menar att lagstiftningen är allt för vag för att uppnå en likvärdig betygssättning och rekommenderar bland annat regeringen att utreda hur betygssättningen kan bli mer likvärdig. Riksrevisionen understryker också vikten av att de nationella proven digitaliseras och rättas centralt. I en skrivelse från regeringen till riksdagen om Riksrevisionens rapport som överlämnades i februari 2023 framgår att regeringen delar Riksrevisionens bedömning att fler åtgärder behöver vidtas för att öka likvärdigheten i betygssättningen. Regeringen avser att tillsätta en utredning på området.

Utvidgat uppdrag för utredning om informationsförsörjningen på skolområdet

Regeringen ger den sittande Skolinformationsutredningen i uppdrag att utreda hur en insynsprincip kan införas samtidigt som utredningen fortsatt ska analysera för- och nackdelar med att införa offentlighetsprincipen i fristående förskolor, skolor och fritidshem. De krav som offentlighetsprincipen medför på tillgänglighet och skyndsamt handläggning kan bli betungande för små aktörer inom skolväsendet. Därför vill regeringen även utreda och föreslå hur en insynsprincip, motsvarande offentlighetsprincipen, kan utformas för fristående skolor, förskolor och fritidshem. I och med det utvidgade uppdraget förlängs utredningstiden. Uppdraget ska redovisas senast den 29 mars 2024.

Kommunala beslut som påverkar nämndens uppdrag

Utökning av lovskolan i Malmös grundskolor

Malmö stads kommunfullmäktige beslutade i budget 2021 att grundskolenämnden ska utöka den lagstadgade rätten till lovskola för niondeklassare till att gälla alla elever på högstadiet och under fler lov än bara sommarlovet. Bestämmelserna började tillämpas under läsåret 2021/2022 och påverkar bemanningsplaneringen för skolorna även framöver.

LMS – införande av ett digitalt utbildningssystem

Inom Malmö stad har beslut fattats om införande av LMS, Learning Management System. Systemet syftar till att effektivisera utbildningsadministration och möjliggöra för fler att få ta del av utbildningar samt öka flexibiliteten genom fler digitala utbildningar och kvalitetssäkra kontrollen av vem som gått vilken utbildning, vilket är särskilt viktigt inom de område där det är lagstadgat. Allt arbete i systemet ska hanteras av förvaltningarna själva, eventuellt inom kluster med flera förvaltningar. Pilot för införande är planerad till december 2023 och därefter kommer utrullning ske. Införandet kommer kräva resurser, både för planering och implementering samt innehållsförvaltning men även för utbildning för alla användare.

Fortsatt hantering av arbetsmarknadsanställningar

Enligt beslut i kommunfullmäktige ska alla förvaltningar i Malmö stad bidra till att fler medborgare som står utanför arbetsmarknaden får en meningsfull sysselsättning. Under 2022 och första halvan av 2023 har ett stort antal arbetsmarknadsanställningar placerats på grundskoleförvaltningen. Dessa medarbetares tjänstgöring kommer troligtvis fortsätta under 2024 utifrån förvaltningens utarbetade koncept och arbetsätt. Bedömningen är att upplägget tillför mervärde för både individen och verksamheten. Samtidigt kräver det resurser för planering och samordning från både HR-avdelningen och framförallt från verksamheternas chefer med chefsansvar för extra medarbetare samt handledarresurser i verksamheten.

Kostnader för extra introduktionsutbildning, kommunikation, arbetsutrustning och eventuella arbetskläder kommer därmed fortsätta under 2024.

Medvind – ett IT-system för bemanningsplanering

Malmö stad har köpt in IT-systemet Medvind som ska stödja i bemanningsplaneringen inklusive hantering av korttidsbemanning. Pilot för grundskoleförvaltningen planeras till våren 2024 och därefter utrullning inom förvaltningen. Införandet av Medvind kommer kräva resurser både skolnivå och förvaltningsnivå för bland annat kompetensutveckling av både chefer och medarbetare.

Fri från våld

Kommunfullmäktige i Malmö har fattat beslut om Fri från våld - en gemensam angelägenhet. Plan för barn- och kvinnofrid och mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld, sex mot ersättning och människohandel 2022–2026. Syftet med planen är att trygga barn och ungas uppväxtvillkor, förebygga och förhindra våld och säkra att de som utsätts för våld och förtryck får stöd och skydd. Planen riktar sig till alla nämnder och förvaltningar, styrelser och bolag i Malmö stad och ger en gemensam och övergripande riktning i arbetet under tidsperioden 2022–2026. Samtliga nämnder, förvaltningar, styrelser och bolag ansvarar för att utforma insatser kopplade till dessa områden som möjliggör förändring, och upprätta handlingsplaner för den egna verksamheten.

Behov av förändringar i Malmö stad som helhet

Mer sammanhållen styrning mot stadens gemensamma mål

Under 2023 har kommunstyrelsen, tillsammans med övriga nämnder och bolag fått i uppdrag att göra en översyn av kommunfullmäktigemålen. Den nuvarande målstrukturen, från 2020, har medfört förändringar för både nämndens arbete och för stadens arbete centralt. Mycket av det gemensamma arbetet är fortfarande nytt och arbetsmodellerna är inte helt satta. Samtidigt har staden under de senaste åren utökat sina ambitioner kring bl.a. hållbarhet, mänskliga rättigheter och lokal utveckling. Det har bidragit till att staden sänt ut andra styrsignaler, i form av t.ex. policies, styrdokument eller uppdrag, vilket ibland har skett utanför eller parallellt med målarbetet.

Stadens gemensamma arbete – och därmed Malmöborna – skulle gynnas av att alla styrsignaler går i linje med de gemensamma målen. Utifrån ett hållbarhetsperspektiv är det viktigt att arbeta för att motverka skillnader mellan t.ex. olika geografiska områden i staden, bl.a. genom lokal utveckling. Även styrningen av den lokala utvecklingen i stadens områden behöver bli mer enhetlig, och synkroniseras med målarbetet, så att de olika nämnderna ges möjlighet att delta i arbetet utifrån respektive nämnds grunduppdrag.

Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor

Utbildningsnämnderna och arbetsmarknads- och socialnämnden avser att fortsätta utveckla det gemensamma arbetet för att öka skyddsfaktorerna och minska riskfaktorerna i barns och ungas livsmiljöer. För att tidigare upptäcka och ge stöd till barn och unga som behöver det krävs tidiga och samordnade insatser. Utgångspunkten är att dessa insatser ges på den arena där barn och unga befinner sig, exempelvis i förskola, skola, socialtjänst, öppen verksamhet samt kultur- och fritidsverksamhet. Tidiga insatser bidrar till en gynnsam utveckling för barn och unga och till att använda samhällets resurser på bästa sätt för att undvika mer kostsamma insatser längre fram.

Nämnderna är överens om att strukturerade och tydliga former för samverkan kring barns och ungas behov är en viktig förutsättning för tidiga och förebyggande insatser. Utifrån sina respektive grunduppdrag avser nämnderna att fortsätta att stärka samarbetet. Det finns flera exempel på samverkansformer som kan ligga till grund för fortsatt utvecklingsarbete, däribland *SSPF* (skola, socialtjänst, polis och fritid) och pilotprojektet *Trygga barnet* som testats i Malmö under 2022-2023 och som är en samverkansmodell på individnivå för tidigt samordnat stöd.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Generellt inför budget 2024

Grundskolenämndens ansvarar för kommunal förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem. Verksamheten omfattar ungefär 42 000 elever. Dessa ska ha en skolplats, behöriga lärare i alla ämnen och en stimulerande lärmiljö som gynnar elevens lärande och utveckling. Som en skolverksamhet är nämndens verksamhet även ålagd att bedriva ett ständigt systematiskt kvalitetsarbete för att säkerställa en undervisning av hög kvalitet.

I det här kapitlet beskrivs det viktigaste utvecklingsarbetet under de kommande åren, dels inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet och dels i arbetet med att säkra kompetensförsörjningen, skolplatser och stödjande digitala strukturer.

Inför budget 2024 vill nämnden betona behovet av full kompensation gällande indexering avseende priser och löner. Generellt behöver nämnden och förvaltningen inför budget 2024 också se över resursfördelningen inom verksamheten. Det görs utifrån målbilden att värna klassrumsundervisningen, fritidshemsverksamheten samt elevhälsan. Effektiviseringar som görs ska leda till omstrukturering samt frigörande av resurser för insatser som gör skillnad för stadens elever. Mer konkret innebär det att förvaltning och nämnd behöver se över fördelningen mellan medel för verksamheten i relation till den övergripande administrationen, samt områden där nämnden idag levererar tjänster utöver en lagstadgad miniminivå.

Systematiskt kvalitetsarbete för högre måluppfyllelse

Malmö stads grundskolor ska vara varje elevs bästa skola. Grundskoleförvaltningens övergripande uppdrag är att ge alla Malmös elever samma möjligheter att lyckas i skolan och nå goda resultat.

För att lyckas med det arbetar grundskoleförvaltningen kontinuerligt med att planera, följa upp och förbättra undervisningen inom ramen för sitt systematiska kvalitetsarbete. Det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras bland annat i grundskoleförvaltningens årliga åtagandeplan, som sammanfattar förvaltningens mest centrala utvecklingsarbete. Inom ramen för verksamhetens grunduppdrag pågår också annat utvecklingsarbete som också bidrar till de långsiktiga målen om ökad måluppfyllelse och likvärdighet.

Aktuella åtaganden

Grundskoleförvaltningens årliga åtagandeplan beslutas varje år under höstterminen. Den tar sin utgångspunkt i förvaltningens analys av verksamhetens resultat och identifierade utmaningar. Flera av dessa utmaningar kräver ett långsiktigt arbete. Mycket av förvaltningens åtagandearbete som är beslutat för 2022/2023 kommer därför att fortsätta under 2024 och de kommande åren.

I förvaltningens åtagandeplan för 2022/2023 återfinns följande fyra åtaganden:

- Kompetensförsörjning
- Matematikundervisning för alla
- Likvärdig och utvecklande undervisning i svenska som andraspråk
- Tillgänglig lärmiljö

Arbetet med att säkra *kompetensförsörjningen* är återkommande en av verksamhetens största utmaningar och

har bedrivits under flera år. Det beskrivs mer ingående i nästa stycke.

Åtagandet om *matematikundervisning för alla* har pågått i tre år och avslutas innevarande läsår. Det har varit ett omfattande arbete som berört områden som t.ex. undervisande lärares kompetens, kontinuerlig uppföljning och kollegialt och kollektivt lärande för att utveckla den egna undervisningen samt rektors roll i att leda arbetet. Det har också handlat om att ändra synen på matematik, som något viktigt, intressant, roligt och möjligt för alla att lära och behärska.

Åtagandet *likvärdig och utvecklande undervisning i svenska som andraspråk* inleddes 2021 som ett undersökande arbete, som undersökt varför undervisningen inte lyckas stimulera alla elever till att nå målen och vad som kan och behöver göras för att undervisningen ska svara mot alla elevers behov. Arbetet har sedermera övergått i ett utvecklingsarbete för att bl.a. se över och justera styrdokument, ta fram och implementera stödmaterial och kompetensutvecklingsplan samt verka för att centrala utvecklingsinsatser inom svenska som andraspråk samordnas. Arbetet fortsätter under 2024.

Arbetet inom åtagandet om *tillgänglig lärmiljö* är precis påbörjats. I förvaltningens uppföljning och analys har man identifierat ett behov av att i större utsträckning arbeta med den pedagogiska, fysiska och socialt tillgängliga lärmiljön. Genom att göra utbildningen mer tillgänglig får fler elever möjlighet att nå målen för utbildningen inom ramen för ordinarie undervisning. Det finns även ett behov av ökad kompetens i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Med utgångspunkt i detta har förvaltningen under 2023 beslutat om att genomföra ett utredningsprojekt med fokus på tillgänglig lärmiljö och ett utvecklingsprojekt med fokus på särskilt stöd.

Åtagandet om tillgänglig lärmiljö har även kopplingar till redan pågående arbete. Förvaltningen har under det senaste läsåret haft en pilotverksamhet i form av förstärkt operativt stöd för att stödja skolornas arbete kring enskilda elevers lärande och utveckling. Pilotverksamheten ska utvärderas inför budget 2024, men erfarenheterna hittills är positiva. Verksamheten ligger i linje med en nationell satsning på skolsociala team. Det samma gäller de befintliga verksamheterna Centrala flexteamet och Lotsteamet. Centrala flexteamet är en verksamhet för elever med hög skolfrånvaro i årskurs 2-6. Lotsteamet är en särskild central undervisningsgrupp som erbjuder undervisning för elever i årskurs 6-9 som av disciplinära skäl behöver undervisning utanför ordinarie skola.

Annat viktigt utvecklingsarbete

Utöver förvaltningens åtagandearbete pågår annat viktigt utvecklingsarbete, som också syftar till en utbildning av god kvalitet och därmed ökad måluppfyllelse och likvärdighet. Några viktiga områden är arbetet med språkutveckling, verksamhetens värdegrundsuppdrag och elevhälsoarbetet.

- *Språkutveckling.* Språkutvecklande arbete är delvis kopplat till pågående åtagandearbete om likvärdig och utvecklande undervisning i svenska som andraspråk, men den löpande uppföljningen tyder på ett fortsatt behov av mer generellt språkutvecklande arbete. Pedagogisk Inspiration (PI), de tre utbildningsnämndernas gemensamma utvecklingsorgan, har sedan förra året fokus på språk. PI har kartlagt de tre utbildningsförvaltningarnas insatser inom området de senaste 10 åren. Nästa steg är att hitta gemensamma strategier, så att det blir en röd tråd i arbetet med barns och elevers språkutveckling under hela utbildningssystemet.
- *Värdegrundsuppdraget.* PI har även en viktig roll kopplat till verksamhetens värdegrundsuppdrag. De genomför dels löpande kunskaphöjande insatser för samtliga utbildningsnämnder. Dessa är välbesökta, och bland deltagarna syns en större spridning från alla verksamheter och områden i staden. PI gör också riktade insatser till enskilda skolor utifrån skolans specifika behov. Även kopplat till dessa insatser ses en ökad efterfrågan och en större spridning gällande vilka skolor som efterfrågar stöd. PI arbetar även vidare med arbetet med hedersförtryck, sex- och samlevnad och antisemitism.
- *Elevhälsoarbete.* Det relativt nya åtagandet om tillgänglig lärmiljö kommer att involvera elevhälsoarbetet på flera nivåer. Samtidigt pågår hela tiden ett löpande arbete för att utveckla elevhälsoarbetet på både skol- och förvaltningsnivå. Vårt att nämna är t.ex. elevhälsans arbete kring psykisk hälsa. Både nationella rapporter och lokala undersökningar visar att den psykiska

ohälsan bland unga i Sverige har ökat sedan mitten av 1980-talet. Grundskolenämnden har därför gett grundskoleförvaltningen i uppdrag att under mandatperioden, dock senast till läsåret 2026/2027, ha infört en maxgräns för antalet elever per skolkurator och skolpsykolog på huvudmannanivå, utifrån riktlinjerna 400 elever per skolkurator och 1 000 elever per skolpsykolog. Kopplat till ökad måluppfyllelse och kommunfullmäktigemålet att en större andel elever ska fullfölja en gymnasieutbildning inom 4 år behöver även arbetet med närvaro och minskad skolfrånvaro att utvecklas. Grundskoleförvaltningen har sedan tidigare en verksamhet för elever med hög skolfrånvaro i årskurs 2-6, det så kallade centrala flexteamet. Motsvarande verksamheter för elever i årskurs 7-9 saknas. Ett samarbete har initierats med arbetsmarknads- och socialförvaltningen för att undersöka möjligheterna att utöka flexteamet för de äldre årskurserna och samtidigt utveckla verksamheten genom ett nära samarbete med socialtjänsten.

Säkra kompetensförsörjningen och en god arbetsmiljö

Grundskoleförvaltningen ser ett fortsatt stort behov av att fortsätta bedriva ett prioriterat arbete med kompetensförsörjning av lärare som ett av förvaltningens utvecklande åtaganden. Förvaltningens insatser och satsningar verkar på både kort och på lång sikt och utgår från Malmös lokala behov. Strategin är att pröva många och nya vägar och för detta krävs en väl fungerande styrning och ledning från huvudmannen i samarbete med förvaltningens skolor, som alla har en delaktighet och ansvar för kompetensförsörjningen.

Ökningstakten i elevantal har mattats av och det tillsammans med utmanande ekonomiskt läge i samhället i stort men också inom kommunsektorn ställs det framöver ökade krav på omställningsarbetet. Det gör också att fokus kommer att ligga på behålla-perspektivet även om arbete inom rekrytering och för att öka andelen behöriga inom skolan fortsätter. Inom rekrytering så gäller det framförallt arbetet med uppsökande rekrytering för att på så sätt öka antalet kvalificerade sökande till förvaltningens tjänster. Efter en minskning av personalomsättningen under pandemin så har omsättningen ökat igen och bristen på kompetens som finns inom de flesta områden i samhället gör att konkurrensen om arbetskraften blir större. Detta gör i sin tur att kraven på arbetsgivare att ligga i framkant och att vara attraktiv ökar för att få och behålla rätt kompetens för att kunna bedriva och utveckla en kvalitativ verksamhet.

Förvaltningens arbete framöver bör rikta in sig mer på att behålla och kompetensutveckla befintlig personalstyrka samt att arbeta med insatser som får genomslag på bred front, baserade på vilka behov som identifieras via analys och omvärldsbevakning.

För att behålla befintlig personal i grundskoleförvaltningen ska alla arbeta för en trygg skola och en god arbetsmiljö. En god arbetsmiljö är också en förutsättning för medarbetare att prestera och på så vis skapa goda resultat för verksamheten. För att främja hälsa och förebygga ohälsa behöver arbetsgivaren löpande *identifiera risker, utreda och bedöma allvarlighetsgrad, åtgärda och följa upp* hur arbetsmiljön är, påverkas och kan förbättras på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall kan förebyggas och en god arbetsmiljö främjas. Det är av vikt att varje skola har egna lokala rutiner inom hot- och våld och att dessa är kända av all personal, även tillfälliga vikarier m.fl. Med ett bra förebyggande arbetet går det att skapa en arbetsplats där personalen kan känna trygghet, även i verksamheter där risken för att bli utsatt för hot och våld är påtaglig. HR-avdelningen stöttar skolorna med det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) och ett nytt årshjul för SAM introducerades under 2022 samt en ny uppföljning av detta arbete. I Malmö stad ska allt arbetsmiljöarbete bedrivas i samverkan. Med början våren 2023 till juni 2024 kommer arbetsmiljöverket genomföra en nationell inspektionskampanj på skolor om hot och våld. Ungefär var femte grundskola i Malmö kommer att inspekteras.

Inom förvaltningen pågår ett arbete med arbetsgivarvarumärket och employer branding. Tydligare riktlinjer behöver arbetas fram för att möjliggöra ett ytterligare strukturerat arbetssätt och utveckling. Under 2023/2024 planeras en förvaltningsspecifik employer branding strategi tas fram där kommunikation om arbetsmiljö ingår samt aktiviteter för omvärldsbevakning och analys. Vidare ska introduktions- och avslutningsprogram för medarbetare utvecklas vilket förväntas ha stor bäring på behålla-perspektivet.

Mycket redan pågående arbete inom åtagandet kommer att fortsätta under 2024, bl.a. arbetsintegrerad

lärarutbildning, VFU i Malmö stads grundskolor och uppdragsutbildning till grundlärare fritidshem. Nedan beskrivs några områden som är särskilt aktuella just nu.

Elevassistenter

Inom behålla-perspektivet ryms arbetet med tillgänglig lärmiljö för att varje elev ska ha rätt stöd för att klara skolan. Det krävs att skolorna är rätt organiserade och med rätt kompetens.

Under våren 2023 startades ett projekt kring elevassistenter upp och det har som syfte att utreda och ge förslag på hur befintlig befattning elevassistent kan justeras eller kompletteras med ytterligare befattning. Projektet ska även utreda och ge förslag på kompetensmodeller för elevassistenter samt gemensam introduktion och utbildningspaket för denna yrkesgrupp.

Under 2023 har även en ny omgång av uppdragsutbildning fritidshem startat där elevassistenter inom fritidshem får möjlighet att arbeta och studera för att ta examen grundlärare fritidshem.

Seniora lärare

Utifrån Hållbart arbetsliv behöver förvaltningen arbeta med att skapa förutsättningar för medarbetare att kunna arbeta ett helt arbetsliv. Detta för att kunna erbjuda tjänster som kan få lärare att stanna några år till innan pension. För seniora lärare behöver man se möjligheterna med senior och kompletterande kompetens utifrån ett övergripande koncept.

Fokus på hållbart arbetsliv genom partsgemensamt utvecklingsarbete utifrån läraravtalet HÖK21

Att höja lärarbehörigheten bland medarbetarna eller genom employer branding-insatser och utvecklade rekryteringsmetoder öka attraktiviteten räcker inte som strategier för att tillgodose kompetensförsörjningsbehovet. För att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare behöver grundskolan erbjuda ett hållbart arbetsliv där medarbetare vill stanna kvar och utvecklas. I det fortsatta arbetet fram till avtalets slut i april 2024 fortsätter förvaltningen att, tillsammans med fackliga organisationer, sätta fokus på lärarnas arbetsmiljö, schema/bemanningsfrågor, arbetsorganisation, lön och arbetstid. Den strategiska kompetensförsörjningen av skolan är en gemensam utmaning och en fråga som berör både arbetsgivare och fackliga representanter. Under 2024 förväntas arbetet utifrån HÖK21 leda till en rad insatser både på förvaltningsövergripande- och skolnivå.

Marknadskrafter och förändrade statsbidrag påverkar lönestrukturen

Den nationella bristen på framför allt behöriga lärare, skollära och skolsköterskor har medfört att löneutvecklingstakten för dessa grupper de senaste åren legat på en relativt hög nivå. I synnerhet har den 10:e percentilen drivits upp av marknadskrafter långt över förvaltningens målbild. Detta har föranlett de senaste årens arbete med lönestrukturella förändringar vilka behöver fortsätta under 2024. Det är av största vikt att förvaltningen kan behålla erfarna och yrkesskickliga medarbetare och ha en löneutvecklingstakt i paritet med kranskommuner inom samtliga yrkesgrupper. Industrins avtal har satt en nivå och innehåller också en överenskommelse om en låglönesatsning vilket sannolikt blir en fråga i kommande avtalsrörelse mellan SKR och Sveriges Kommunalarbetarförbund. Förvaltningen behöver i budgetarbetet väga in kostnad för låglönesatsning för Kommunals yrkesgrupper, vilka utgör ca 20 procent av förvaltningens månadsanställda.

Omställning av personalresurser inom förvaltningen

Förvaltningen står inför utmaningar att resursfördela mellan skolor, vilket medför ett behov av att förflytta personal från en skola till en annan. Det är av vikt att den processen kvalitetssäkras av verksamheten och i nära samarbete med de fackliga organisationerna. Förvaltningen bör beakta behållarperspektivet även i denna process, så att Malmö stad fortsatt är attraktiv som arbetsgivare.

Lokalplanering och skolplacering utifrån den demografiska utvecklingen

Under flera år har ökningen av antalet elever i grundskolan varit stor i Malmö. Denna ökning av elevantal har dock avtagit något de senaste åren och från och med 2025 prognosticeras det totala antalet elever i

förskoleklass och grundskola minska enligt Malmö stads befolkningsprognos från 2023. Både utbyggnadsplaner och anpassningar i befintligt lokalbestånd behöver anpassas efter denna förändring i den demografiska utvecklingen.

Samtidigt som elevunderlaget på sikt prognosticeras att minska på totalen ökar elevantalet i vissa områden, primärt i utbyggnadsområden. Att den befolknings- och behovsutveckling som väntas i utbyggnadsområdena inte speglas i befolknings- och behovsutvecklingen för staden som helhet innebär en planeringsmässig utmaning och får ekonomiska konsekvenser. Detta då det finns ett behov av att tillskapa nya skolplatser nära hemmet i geografiskt avgränsade områden med ett ökat platsbehov, vilket innebär att grundskolenämnden behöver bära ökade hyreskostnader för fler skolplatser, samtidigt som nämnden får mindre pengar genom demografiersättningen.

För att matcha det ökade platsbehovet i utbyggnadsområden planerar grundskolenämnden för att tillskapa motsvarande ca 2 580 skolplatser, varav 1 880 i utbyggnadsområden, under perioden 2024–2029. Under samma period ska närmare 1378 skolplatser, varav 895 i paviljonger, avvecklas. Detta ger ett nettotillskott på 1 202 skolplatser. Under samma period kommer antalet individer i grundskoleålder att minska med ca 900, från 42 216 till 41 339 enligt Malmö stads befolkningsprognos från 2023. Sammantaget ställer detta stora krav på både lokalplanering och kapacitetsplanering, i relation till bl.a. nybyggnation, geografisk obalans och avstånd till skolan.

Eftersom asylsökande inte ingår i befolkningsprognosen kan det faktiska antalet elever som behöver en skolplats komma att bli fler än ursprungligt prognosticerat. Som kommunal huvudman behöver staden också ha beredskap för att kunna ta emot nyinflyttade elever eller elever från fristående skolor som avvecklar sin verksamhet. I dagsläget är beläggningsgraden i Malmö stads grundskolor hög på totalen och det är viktigt att lokalplaneringen trots demografiska förändringar kan vara robust och långsiktig, men samtidigt ekonomiskt hållbar.

Utökning av särskoleplatser och lokaler för annan högspecialiserad verksamhet

I slutet av läsåret 2022/2023 läser cirka 550 elever i Malmö enligt grundsärskolans (anpassad grundskola från och med 1 juli 2023) läroplan. Nästan samtliga av dessa läser i en kommunal skola. En mindre andel av dessa elever läser integrerat i grundskolan, det vill säga att de går i en klass i en grundskoleverksamhet men följer grundsärskolans läroplan. Majoriteten har dock en placering i en grundsärskoleverksamhet.

Under ett antal år har det skett en kontinuerlig ökning av antalet elever som är inskrivna i grundsärskola, både i absoluta tal och som andel av det totala elevunderlaget. För att möta denna ökning av elever i grundsärskola har fler platser i denna skolform tillskapats och det finns fortsatt behov av ett visst tillskott på platser då beläggningsgraden i dessa verksamheter är väldigt hög.

Kommande år planeras det ett tillskott av platser inom grundsärskola för att möta upp den höga beläggningsgrad som idag finns inom grundskoleverksamheterna, men primärt för att ersätta mindre verksamheter som idag bedrivs i lokaler som bedöms vara inte fullt ändamålsenliga.

Eftersom elever i grundsärskola kräver större lokalytor blir hyreskostnaden per elev större för denna elevgrupp. Även annan högspecialiserad verksamhet, t.ex. inom specialiserad syn- och hörselverksamhet samt särskilda undervisningsgrupper, som det också syns ett större behov av, har högre lokalkostnader än ordinarie grundskoleverksamhet då de i regel kräver större ytor per elev.

Lokalerna för dessa verksamheter behöver ses över inför 2024 och följande år för att säkerställa att dessa lokaler är ändamålsenliga. Detta kan innebära både avveckling av vissa lokaler, och att investeringar behöver göras i befintligt lokalbestånd för att säkerställa att dessa är ändamålsenliga för den verksamhet som bedrivs där. Dessa investeringar skapar i sin tur driftkonsekvenser som ska finansieras av grundskolenämnden.

Ny lokalförsörjningsmodell och process för lokalanpassningar

I september 2022 beslutade kommunfullmäktige om en ny policy för lokalförsörjning med tillhörande

lokalförsörjningsprocess, internhyresmodell och riktlinjer för lokalbank. Syftet med den nya policyn och förändrade processerna är att bidra till att lokalförsörjningsarbetet i Malmö stad bedrivs på ett effektivt och samarbetsinriktat sätt på både operativ och strategisk nivå.

Parallellt med de förändrade processerna i staden utvecklar grundskoleförvaltningen sina interna processer avseende mindre anpassningar i grundskolenämndens verksamhetslokaler för att skapa bättre ekonomisk styrning i lokalplaneringen.

Behov av investeringar i lokaler

Servicenämnden och tekniska nämnden ansvarar för uppförande av byggnader för samhällsservice inom Malmö stad på uppdrag av övriga nämnder och utifrån respektive nämnds behov. Servicenämnden och tekniska nämnden lämnar i sin budgetskrivelse en investeringsplan som är framtagen i samarbete med beställande nämnder. Investeringsplanen omfattar såväl beslutade som planerade investeringar för perioden.

Investeringar i skollokaler grundar sig i olika faktorer. De flesta nybyggnationer och viss ombyggnation grundar sig i demografiska förändringar, det vill säga att tillskapa platser för att möta ett ökat platsbehov i staden i sin helhet eller i ett avgränsat geografiskt område. När det avser en ökning av elever på totalen i staden kompenseras grundskolenämnden för den ökade hyreskostnaden detta medför, men i ett läge när platsbehovet i vissa områden inte speglas av ett ökat platsbehov på totalen måste denna platsutbyggnad bekostas av nämnden utan ett extra tillskott av pengar.

Utöver att möta ökade platsbehov behöver investeringar göras för att möta lag- och myndighetskrav, som kan vara både verksamhetsrelaterade eller fastighetsrelaterade, och för att göra lokalanpassningar för att öka ändamålsenligheten i skollokaler. Vissa investeringar som kategoriseras som verksamhetsanpassningar är inte frivilliga, utan behöver göras för att verksamheten ska kunna bedrivas ändamålsenligt och ha förutsättningar att på ett bra sätt tillgodose elevers behov. Dessa verksamhetsanpassningar är därmed åtgärder som är en del en medveten prioriteringsordningen där många parametrar, såväl fastighetsskick, riktlinjer, krav, ambitioner och likvärdighet, vägs in.

Informationsinsatser planeras inför Söka skola 2024

I januari 2024 kommer grundskoleförvaltningen genomföra den sjunde upplagan av Söka skola inför förskoleklass och årskurs 7. I samband med Söka skola 2024 kommer drygt 6000 elever bjudas in och inför aktuell ansökningsperiod kommer förvaltningen genomföra informationsinsatser för att underlätta processen för vårdnadshavarna. Vårdnadshavare för samtliga av de inbjudna eleverna kommer få en informationsfolder hemskickad. Utöver detta kommer förvaltningen fortsatt att vidta särskilda kommunikationsinsatser i områden där svarsfrekvensen historiskt sett har varit låg. Den som inte kan ansöka via våra digitala kanaler eller som har frågor under ansökningsperioden kan få hjälp på fyra ställen i staden.

För de elever som vill byta skola erbjuder förvaltningen en skolbytesperiod per termin. För de elever som flyttar inom kommunen under löpande termin erbjuder förvaltningen även möjligheten att ansöka om skolbyte enligt rutinerna som gäller vid flytt inom Malmö.

Samordnad antagning till kommunala och fristående skolor

I samband med Söka skola 2023 valde fem fristående huvudmän att, inom ramen för grundskoleförvaltningens IT-system, samordna sina antagningsprocesser med förvaltningen. En av de fristående huvudmännen beslutade däremot att lägga ner sin verksamhet under pågående ansökningsperiod, varför den samordnade antagningen i slutänden enbart skedde tillsammans med fyra fristående huvudmän. Samordningen har många fördelar, vilka kommer bli mer påtagliga i takt med att fler fristående huvudmän väljer att ansluta sig till den gemensamma ansöknings- och antagningsprocessen.

Fortsatt utveckling för förbättrad kvalitet inom skolskjutsområdet

Organisationen av skolskjutsen i förvaltningen har under lång tid haft otillfredsställande konsekvenser för elever, skolor och upphandlade leverantörer. Ansvar för skolskjuts är idag delat mellan en central funktion och skolorna. Det pågår ett långsiktigt arbete för att införa en central skolskjutsorganisation, ett förslag på handlingsplan för det ska presenteras under hösten 2023. Införande av en ny organisation för skolskjutsen skulle initialt kunna innebära ökade personalkostnader centralt för trafikplanering och färdstättstilldelning, men kommer samtidigt avlasta och frigöra tid för skolpersonal som med en sådan förändring skulle kunna fokusera mer på sitt kärnuppdrag. På sikt kommer en central organisation ge bättre möjligheter till kontroll över kostnader för skolskjutstransporter och till uppföljning av avvikelser, vilket kommer att leda till höjd kvalitet i skolskjutsen.

Huvudsakligt fokus inom skolskjutsområdet under 2023 och början av 2024 är, och kommer vara, upphandling och implementering av nya avtal för digitalt handläggarstöd samt transportavtal för skolbuss och skolskjutstaxi.

Skapa stödjande digitala strukturer

Modern systemmiljö

Projekt Modern systemmiljö är ett samarbete mellan Malmö stads tre skolförvaltningar. Syftet är att skapa en effektivare systemmiljö för medarbetare och chefer, och möjliggöra smidigare övergångar mellan och inom skolformer. Det övergripande målet är en väl genomförd implementation av en säker och användarvänlig systemmiljö som stärker medborgarservicen för stadens barn, elever och vårdnadshavare inom samtliga skolformer.

Utökning av Prorenata elevakts användningsområde

Elevhälsans digitala systemstöd för dokumentation utökas till att även innefatta dokumentation och fungera som utredningsyta för ärenden gällande kränkande behandling. Dessa utredningar görs av pedagogisk personal på samtliga grundskolor, som kommer att få begränsad tillgång till Elevakt. Utöver en ökning av licenskostnader då användarna av systemet blir fler, beräknas det även medföra ett ökat supportbehov, i synnerhet då merparten av dessa blir sällan-användare och därmed inte får samma systemvana.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Sammanfattning ekonomiska förutsättningar inför 2024

Nämndens förändrade förutsättningar på grund av minskade statsbidrag 2023, i förhållande till 2022, i form av sjuklöneintäkter och skolmiljarden uppgår till 61 Mkr. Dessa intäkter, som framtogs verksamheten inför 2023, har lett till obalanser under 2023.

Likaså kan ske för de 13 skolor som får del av statsbidraget för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i socioekonomiskt utsatta områden. Inför bidragsår 4, som avser läsåret 2024/2025, kommer en ny fördelning att göras, vilket kan få till följd att tidigare skolenheter kan hamna utanför till förmån för nya enheter. De utvalda enheterna har i samband med denna ekonomiska förstärkning givits möjligheter att göra utökningar. Här kan uppstå en ekonomisk obalans om de ekonomiska medlen uteblir.

Fortsatt tryck på grundsärskolan kräver omfördelning av resurser från grundskola.

Lokalkostnaderna ökar till följd av att möjligheterna till förtätning minskar samt ökat behov av högspecialiserade lärmiljöer, bland annat till följd av ökningen inom grundsärskola. Även med den utökade demografikompensationen kommer en obalans av lokalkostnaderna att uppstå.

Utifrån dessa förutsättningar vill nämnden betona behovet av full kompensation gällande indexering avseende priser och löner inför 2024.

Översyn inför budget 2024

Grundskoleförvaltningen ser inför budget 2024 ett behov av att se över fördelningen mellan medel för verksamheten/skolorna relativt den övergripande verksamheten såsom staber inklusive utvecklingsavdelningen samt verksamheter inom samordning och stöd. Detta för att belysa vad som krävs utifrån lagstiftning i förhållande till ambitionsnivå.

Målbilden inför 2024 är att värna klassrumsundervisningen, fritidshemsverksamheten samt elevhälsan utifrån givna förutsättningar. Effektiviseringar som ska göras ska leda till omstrukturering samt frigörande av resurser för insatser som gör skillnad för stadens elever.

Studiehandledning budgeteras och hanteras av Språkcentralen. I princip är det en fri nyttighet för skolorna. Förvaltningen kommer se över möjligheterna att fördela ut dessa budgetmedel till skolorna via grundbelopp, strukturersättning eller via nyanländabidrag. Detta för att skapa möjligheter för rektorn att förfoga över ytterligare budgetmedel för eleverna. Detta för att skapa förutsättningar för att besluta om rätt stödåtgärd/insats för eleven.

Ersättningsbeloppet för nyanlända kommer ses över i samband med översynen av studiehandledning. Om det inte används för att fördela medel för studiehandledning kan det eventuellt fördelas via grundbeloppet istället, antingen via grundersättning eller strukturindex.

En översyn av de interna tilläggsbeloppen kommer ses över för att möjligen dela ut dessa medel via grundersättningen till skolorna. Fördelningen sker idag dels utifrån fast belopp per elev med 25 % och utifrån strukturindex med 75 %.

Statsbidraget för likvärdig skola kommer också bli föremål för en översyn. Möjligen behöver budgetmedel omfördelas utifrån att nya statsbidrag tillkommit som snedfördelat fördelningen av dessa medel till skolorna. En omfördelning kan också behöva göras mellan olika årskurser. Idag fördelas en större andel till F-3 elever.

Många delar som budgeteras centralt omfattar projekt och olika kostnader för system som används av skolorna. En översyn av vad som används och i vilken omfattning behöver göras för att möjligen avsluta vissa system, nyttan får vägas mot kostnaden och nyttan för skolorna.

Elevantalet i grundsärskolan (anpassad grundskola fr o m förste juli 2023) på en högre nivå

Andelen har successivt ökat från en genomsnittlig andel på 1,0 % till en andel i bokslut 2022 som uppgick till 1,3 %. Detta innebär att kostnaderna för grundsärskola tar en allt större andel av kommunbidraget. De budgeterade kostnaderna, förutom uppräknig med pris och lön ökade med 8 Mkr mellan budget 2022 och budget 2023.

Extra ersättningar och statsbidrag som försvunnit har skapat ekonomisk obalans

Under åren 2020-2022 har staten ersatt för ökade sjuklönekostnader med anledning av coronapandemin. Detta har inneburit en förstärkning av grundskoleförvaltningens ekonomi i form av ökade intäkter med 58 miljoner kr 2020, 32 miljoner kr 2021 samt 30 miljoner kronor 2022. Förvaltningen har tagit in vikarier i samband med sjukdom men kostnadsökningen har inte motsvarat storleksordningen på intäkterna. Förvaltningen ser att det 2023 finns en obalans då dessa intäkter inte finns under 2023.

Det statliga stödet till skolväsendet förstärktes tillfälligt med den så kallade skolmiljarden 2021 med 19 Mkr och 2022 med 31 Mkr. Syftet med tillskottet var att bidra till att kommunerna, trots den pågående pandemin, skulle säkerställa att alla barn och elever fick den utbildning de har rätt till. Dessa medel innebar en förstärkning och även detta har skapat en obalans hos grundskolenämnden under 2023.

Från hösten 2021 tillkom ett statsbidrag för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i socioekonomiskt utsatta områden. Statsbidraget är i storleksordningen 60 miljoner kronor per bidragsår. Inför varje bidragsår görs en ny fördelning, vilket kan få till följd att Malmö stads tilldelning uteblir helt eller så kan färre eller fler skolenheter få tilldelning.

Kortsiktiga och kravspecifika statliga stöd ger begränsad effekt och skapar osäkerhet kring framtida finansiering. Nämnden kan därför inte nog understryka hur viktigt det är med långsiktiga statliga sektorsbidrag istället för tillfälliga stödinsatser.

Statliga krav och utökad lovskola

Staten har infört obligatorisk förskoleklass, krav på lovskola samt infört obligatorisk praktisk arbetslivsorientering (prao). De generella statsbidragen som var avsedda för att kompensera för dessa verksamheter har aldrig täckt de verkliga kostnaderna.

Utökningen av lovskolan kräver allt större ekonomiska resurser.

Finansiering av driftkonsekvenser

Lokalkostnader utgör en betydande del av grundskolenämndens kostnader. Rena hyreskostnader för den egna verksamheten utgör 844 miljoner kronor i grundskolenämndens budget för 2023.

Lokalkostnaderna har ökat senaste åren primärt till följd av en kraftig utbyggnad av grundskoleplatser för att möta den ökning av elever som skett under samma period, men även för att åtgärder har behövt vidtas för att höja standarden i befintliga lokaler. Lokalkostnadsökningen har dock hållits nere till följd av att många skolor har förtätat med fler elever. Lokalkostnaderna per elev har ökat med 11 % mellan åren 2018 och 2021.

Kostnad för lokaler i kommunal grundskola åk 1-9. kr/elev	2018	2019	2020	2021
Malmö	21 605	22 487	23 516	23 973

Från och med 1 januari 2024 införs en ny internhyresmodell som innebär att hyran för lokaler som ägs av Malmö stad ska spegla den faktiska kostnaden som staden har för lokalerna. Konsekvenserna av denna nya modell är att det tydligare kommer synliggöras vilka kostnader staden i realiteten har för sina lokaler. Eftersom ersättningen till grundskolenämnden för lokalkostnaderna kommer förändras i motsvarande storleksordning kommer påverkan på skolverksamheten bli försumbar. Dock så kommer viss påverkan ske då grundskolenämnden ska ersätta fristående huvudmän med kommunens genomsnittliga hyreskostnad.

Det finns i skrivande stund ingen uppskattning kring hur hyreskostnaderna kommer ändras i och med förändringar i internhyresmodellen. Av denna anledning är alla nedanstående prognosticerade hyreskostnader presenterade utifrån nuvarande internhyresmodell och i icke indexerade hyror, det vill säga att prognosticerade hyreskostnader inte tar hänsyn till framtida inflation och uppskrivningar.

Behovet av att tillskapa nya skolplatser nära hemmet i geografiskt avgränsade områden med ett ökat platsbehov, innebär att grundskolenämnden behöver bära ökade hyreskostnader för fler skolplatser, samtidigt som nämnden får mindre pengar genom demografiersättningen.

Kommande års planering av ett tillskott av platser inom grundsärskola för att möta upp den höga belägningsgrad som idag finns inom grundskoleverksamheterna kommer innebära en fördyring. Detta eftersom elever i grundsärskola kräver större lokalytor vilket innebär att hyreskostnaden per elev blir större för denna elevgrupp. Detta innebär därmed en relativt stor ökning av hyreskostnaden för grundskolenämnden även om det rör ett begränsat antal elevplatser.

Även annan högspecialiserad verksamhet har högre lokalkostnader än ordinarie grundskoleverksamhet då de i regel kräver större ytor per elev.

Med den planerade utbyggnaden kommer hyreskostnaderna att öka under planeringsperioden. Tabellen nedan visar den beräknade ökningen av hyreskostnaden per år från 2024 till 2028.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2024-2028
							ökning
Hyresökning (tkr)		31 250	17 850	8 350	500	5 000	62 950
Hyra (tkr)	844 000	875 250	893 100	901 450	901 950	906 950	7,5 %
Ökning mot föregående år %		3,7 %	2,0 %	0,9 %	0,1 %	0,6 %	
Elever	35 573	35 822	35 839	35 738	35 662	35 514	-0,2 %
		0,7 %	0,0 %	-0,3 %	-0,2 %	-0,4 %	
Hyra kr/ elev	23 726	24 434	24 920	25 224	25 292	25 538	7,6 %
Ökning mot föregående år %		3,0 %	2,0 %	1,2 %	0,3 %	1,0 %	

Kommentar: I tabellen förutsätts att 85 % av individerna 6 - 15 år går i Malmös kommunala skolor. Prognoserna utgår från befintlig modell för internhyressättning, vilken kan komma att justeras utifrån stadens arbete med att ta fram principer för lokalförsörjning.

Utifrån den befintliga modellen för interhyressättning beräknas kostnaderna för hyror öka med 7,5 % under åren 2024 till 2028. Demografikompensationen till grundskoleförvaltningen baseras på ökningen av antalet elever. Antalet elever prognostiseras att minska med 0,2 % under samma period vilket innebär att demografikompensationen minskar samtidigt som hyreskostnaderna ökar. Hyreskostnaden per elev beräknas öka med 7,6 %.

Utöver hyreskostnaden för kommunala skolor ersätter grundskoleförvaltningen de fristående huvudmännen med kommunens genomsnittliga hyreskostnad. Hyreskostnadsersättningen till fristående huvudmän budgeterades till cirka 190 Mkr för 2023. Denna hyreskostnadsersättning kommer att öka i samma takt som hyreskostnaden för de kommunala skolorna.

Grundskolenämnden får hyreskompensation för nya skolplatser. Det är viktigt att denna kompensation finns kvar även framledes.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Bidrag till sysselsättning/yrkesintroduktion	Arbetsförmedlingen	10 000	13 000
Momsbidrag		46 375	44 000
Sjuklön	Försäkringskassan	1 500	2 300
Skapande skola samt litteraturbidrag	Kulturrådet	6 300	6 300
Asylsökande barn i förskola/skola	Migrationsverket	5 240	4 700
Flyktingar schablonersättning	Migrationsverket	5 664	5 638
Fortbildning i specialpedagogik	Skolverket	2 800	3 000
Fortbildning i SvA och Sfi	Skolverket	500	500
Icke folkbokförda barn	Skolverket	600	600
Inköp av vissa läromedel	Skolverket	18 900	18 900
Karriärtjänster	Skolverket	41 000	41 000
Fortb förskollärare förskoleklass	Skolverket	900	900
Personal först inom elevhälsa och special pedagogik	Skolverket	639	639
Kompetensutveck. spec ped.	Skolverket	200	200
Likvärdig skola	Skolverket	246 594	250 000
Samverkan Bästa skola	Skolverket	75	0
Arbetsmiljö lärare socioekonomiskt utsatta omr	Skolverket	62 000	62 000
Läroassistenter	Skolverket	12 200	10 000
Läraryftet	Skolverket	1 100	1 100
Lärlönelyftet	Skolverket	48 000	48 000
Läsllyftet	Skolverket	75	75
Läxhjälp	Skolverket	7 000	7 000
Maxtaxa förskola/fritidshem	Skolverket	29 919	30 000
OB-omsorg	Skolverket	153	153
Papperslösa	Skolverket	2 000	2 000
Statsbidrag för lovskola	Skolverket	5 100	5 100
Sjukhusskolor samt insatser skolor	Specialpedagogiska skolmyndigheten	5 337	5 337
Övriga bidrag			
Donationsmedel	Diverse donationsfonder	2 300	2 300
Verksamhetsförlagd utbildning/partnerskolor	Universitet/Högskolor	2 300	2 300
Diverse bidrag	Diverse företag	300	300
SUMMA BIDRAG		565 071	567 342

Grundskoleförvaltningen prognostiserar med att bidragsdelen kommer att uppgå till 567 Mkr 2024, vilket motsvarar prognostiserade bidrag för 2023. Jämfört med 2022 är detta en minskning med 21 Mkr, vilket

till stor del förklaras av utebliven ersättning för sjuklönekostnader. Sjuklöneintäkterna uppgick till 58 Mkr 2020, 31,9 Mkr 2021 och 30,6 Mkr 2022.

Jämfört med 2022 (30,8 Mkr) och 2021 (18,9 Mkr) har grundskoleförvaltningen även tappat statsbidrag som erhållits via kommunbidrag utifrån den så kallade skolmiljarden.

Från och med höstterminen 2021 finns statsbidraget för Bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i socioekonomiskt utsatta områden. Vartannat år gör Skolverket en ny prövning av vilka skolenheter och huvudmän som har särskilda socioekonomiska och sociogeografiska förutsättningar. Statsbidraget lämnas för ett bidragsår i sänder och betalas ut efter rekvisition två gånger per bidragsår. Inför höstterminen 2024 kommer nytt beslut att tas av vilka skolor som ska få del av statsbidraget 2024/2025 samt 2025/2026. I sammanställning ovan har vi antagit att vi kommer att tilldelas statsbidrag i samma storleksordning som vid tidigare bidragsår, men det finns ingen garanti för detta. Detta innebär att det blir svårplanerat och konsekvensen blir att det är svårt att göra långsiktiga personalförstärkningar på de skolor som tilldelats statsbidraget. I samband med tillfälliga ekonomiska förstärkningar skapas möjligheter för utökning av personal som sedan kan vara svårt att avstå ifrån då de ekonomiska förutsättningarna förändras, med andra ord kan sådana satsningar vara kostnadsdrivande på sikt.

Från och med 2023 finns ett nytt statsbidrag att söka för inköp av vissa läromedel. Grundskoleförvaltningens ram att söka uppgår för 2023 till 18,9 Mkr. Statsbidraget söks under hösten, så ännu oklart om vi kommer att kunna få ta del av detta statsbidrag. Det är ett omfattande regelverk för att kunna söka. Bland annat måste förvaltningens budget för sådana läromedel som omfattas vara på samma nivå som förvaltningen köpt för under åren 2020 till 2022. I tabellen ovan har antagits att vi ska kunna erhålla dessa, men osäkerhet föreligger fortfarande då omfattande beräkningar pågår.

Från och med 2023 finns ett nytt statsbidrag för förstärkning av speciallärare. Statsbidraget består av två delar, en del för generell personalförstärkning av speciallärare och en del för personalförstärkning av speciallärare i särskilda undervisningsgrupper. Det finns möjlighet att söka bidrag för ny personalförstärkning som genomförs under bidragsåret, det vill säga för ökningen i årsarbetskrafter jämfört med föregående år. Förstärkningen avser en anställning eller ett uppdrag som varar minst sex månader på heltid eller deltid. För att bli berättigad ska huvudmannen ha bedrivit verksamhet under året som föregår bidragsåret och därutöver ska huvudmannen öka antalet årsarbetskrafter jämfört med det föregående året. Grundskoleförvaltningen undersöker möjligheterna att kunna söka.

Begäran om investeringsram

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	58 500	58 500	58 500	58 500	58 500	58 500
Summa investeringsram	58 500	58 500	58 500	58 500	58 500	58 500

Budgetskrivelse 2024

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Sammanfattning

Individens möjlighet till självförsörjning och samhällets kompetensförsörjning är två stora samhällsutmaningar där gymnasieskola och vuxenutbildning spelar en avgörande roll. Förändringar i omvärlden påverkar förutsättningarna för nämndens uppdrag. Ändringarna i lagstiftningen leder till ökat krav på samverkan mellan kommuner. Vidare krävs det att utbudet av utbildningar anpassas till arbetsmarknadens behov i högre utsträckning än förut.

Utökad verksamhet för att möta Malmöbornas behov

Inför höstterminen 2024 kommer två nya gymnasieskolor att öppnas med fokus på att i högre utsträckning kunna erbjuda eleverna deras förstahandsval och fler platser inom yrkesutbildningarna. Nämnden utökar även inför läsåret 2023/2024 antalet utbildningsplatser inom anpassad gymnasieskola då det finns en fortsatt ökad efterfrågan på utbildningsplatser, såväl i Malmö som i andra närliggande kommuner.

Nämnden fortsätter att prioritera ett utökat antal platser inom yrkesvuxenutbildning. Arbetet med att utveckla och utöka antalet platser inom kombinationsutbildningar både i egen regi och i samverkan med de externa utbildningsanordnarna fortsätter för att möta arbetsmarknadens behov. Resurser till förberedande utbildningsinsatser mot en yrkesexamen på gymnasial nivå i samverkan med hälsa-, vård- och omsorgsnämnden och funktionsstödsnämnden prioriteras 2024 för att möta stadens behov av yrkeslegitimerad vård- och omsorgspersonal.

Insatser för högre måluppfyllelse och självförsörjning

Studie- och yrkesvägledningen spelar en central roll i att stärka individens valkompetens och lotsa individen vidare inom utbildningssystemet eller till arbete. Insatserna och resurserna inom området syftar till att öka valkompetensen hos nämndens målgrupper samt att stärka sambandet mellan studie- och yrkesval och arbetsplatsförlagt lärande (apl).

Nämnden fortsätter prioritera goda övergångar mellan olika skolformer. En ökad beredskap planeras därför för att kunna ta emot ett ökat antal elever från grundskolan med behov av undervisning i mindre grupp och som också kräver multikompetenta team. Elever från introduktionsprogram får ökade möjligheter att fortsätta sina studier på vuxenutbildning utan avbrott i sina studier. Vidare prioriteras övergångar från anpassad gymnasieskola till arbetslivet samt från gymnasieskola till högre utbildningar. Nämnden verkar för att fler individer med ekonomiskt bistånd ska genomgå vuxenutbildning genom ett nära samarbete med andra nämnder och med Arbetsförmedlingen inom ramen för den strategiska och den lokala överenskommelsen.

Vikten av det kompensatoriska uppdraget

Samverkan med grundskolenämnden inom ramen för elevhälsans uppdrag, till exempel genom gemensamt fokus på de elever som har större behov av stöd i samband med övergångar mellan skolformer fortsätter. Nämnden planerar även att inrätta så kallade skolsociala team som bland annat ska bidra till trygghet och studiero för alla elever, ökad närvaro och förbättra samverkan mellan skola och socialtjänst.

Under 2024 kommer nämnden vidareutveckla introduktionsprogrammen utifrån elevens individuella studieplan genom skarpare uppföljning av progression. Målgruppens övergång till vidarestudier eller arbete efter ett genomfört program kommer även det att följas upp i högre utsträckning under 2024.

Ekonomiska förutsättningar

Nämnden befinner sig i ett tuffare ekonomiskt läge från och med 2023 och framåt jämfört med tidigare år. Detta på grund ökade kostnader kopplade till lokaler, el, löneökningar, förbrukningsmaterial och skolmältider. Utbyggnaden av antalet gymnasieplatser och underhåll av befintligt lokalbestånd är kostsamt men nödvändigt för att säkerställa funktionella, hälsosamma och trygga undervisningslokaler för en växande befolkning. Kostnaderna förväntas öka även under 2024 och kommer bidra till behovet av effektiviseringar om inte utbyggnadskompensation tilldelas nämnden. All effektivisering riskerar påverka elevernas rätt till en likvärdig utbildning.

Utbildningsnämndernas gemensamma arbete för likvärdig utbildning

Utbildningsnämnderna i Malmö arbetar för en likvärdig utbildning med hög kvalitet som stärker barns, elevers och vuxnas förutsättningar för det livslånga lärandet, uppväxtvillkor och goda möjligheter livet igenom. Av avgörande betydelse är att barn och elever tidigt ges förutsättningar att utveckla grundläggande förmågor och färdigheter för att klara förväntningarna i hela utbildningssystemet. Det grundläggs tidigt genom trygg omsorg och stimulerande lärmiljöer som ger barn möjligheter att utvecklas och bygga strategier för att kunna tillgodogöra sig den vidare utbildningen.

Vägen till en gymnasieexamen grundläggs i förskola och grundskola. Utbildningsnämndernas arbete att öka andelen elever som fullföljer en gymnasieutbildning inom fyra år samt att främja en god etablering av nyanlända med fokus på svenska språket bidrar till att öka skyddsfaktorerna och minska riskfaktorerna för barn och elever.

För att alla elever ska nå utbildningens mål krävs det att Malmös förskolor och skolor arbetar med det kompensatoriska uppdraget genom bland annat tillgängliga lärmiljöer, extra anpassningar och särskilt stöd. För att öka Malmöbornas möjligheter till självförsörjning och för att möta en föränderlig arbetsmarknad krävs en flexibel vuxenutbildning.

Uppdraget att rusta alla barn och elever med en god språklig förmåga är avgörande för både nuvarande och framtida möjligheter till utbildning och arbete. Arbetet med sammanhållna övergångar för barn och elever genom utbildningssystemet kräver en välutvecklad digital infrastruktur för informationsutbyte och andra samverkansformer. Stärkta processer för övergångar mellan skolformer omfattar också elevhälsa och är avgörande för att underlätta individens resa genom systemet. Vidare arbetar utbildningsnämnderna tillsammans med att förebygga psykisk ohälsa för att stärka barn, elever och vuxna. Det främjar på sikt högre närvaro och ger därmed ökade förutsättningar att nå utbildningens mål.

En god kompetensförsörjning är en viktig förutsättning för att ge barn och elever likvärdig utbildning. I sin roll som arbetsgivare behöver utbildningsnämnderna säkerställa möjligheter för kompetensutveckling och livslångt lärande för alla medarbetare. Som samverkanspartner till lärosäten och andra aktörer inom utbildningssystemet arbetar nämnderna med att vidareutveckla en kvalitetssäkrad organisation för verksamhetsförlagd utbildning och arbetsplatsförlagt lärande.

Arbetet med att öka barns och elevers kunskaper om olika valmöjligheter i sin utbildning börjar i förskolan och fortsätter genom hela utbildningssystemet. För de yngre barnen och eleverna är det kompensatoriska uppdraget att möta varje barn utifrån hans förutsättningar och behov viktigt. För äldre elever och vuxna är en annan viktig faktor förstärkt och kvalitetssäkrad studie- och yrkesvägledning med god kunskap om arbetsmarknad. Samverkan mellan nämnderna är avgörande för att öka barns och elevers kunskaper om olika utbildningsmöjligheter och att öka yrkesprogrammets attraktivitet.

Förändringar i omvärlden

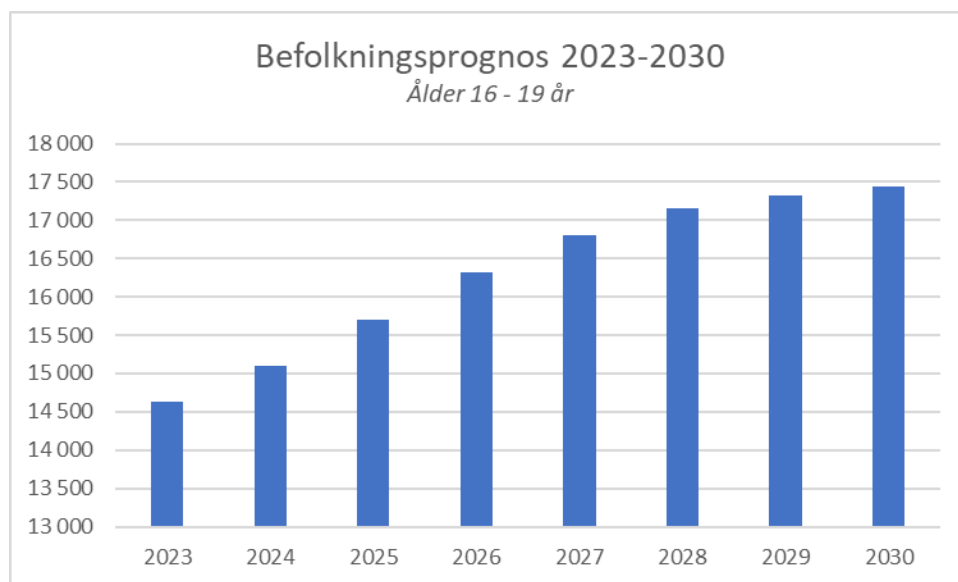
Beslut, händelser och förändringar i omvärlden

Att utbilda barn, ungdomar och vuxna är en avgörande faktor för att ge varje individ bästa möjliga förutsättningar till arbete och självförsörjning. Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola¹ ger elever en god grund för fortsatta studier och för arbetslivet. Genom vuxen- och yrkesvuxenutbildningen utvecklar vuxna kunskaper och färdigheter för att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt möjligheter att stödjas och stimuleras i sitt lärande. Individens möjlighet till självförsörjning och samhällets kompetensförsörjning är två stora samhällsutmaningar där gymnasieskola och vuxenutbildning spelar en avgörande roll. Nämndens verksamheter berör ca 35 000 malmöbor. I följande avsnitt redovisas faktorer som påverkar nämndens planeringsförutsättningar inför 2024 och framåt.

Förändrade förutsättningar för utbildningsväsendet

Förväntad befolkningsökning och ersättningsansvar

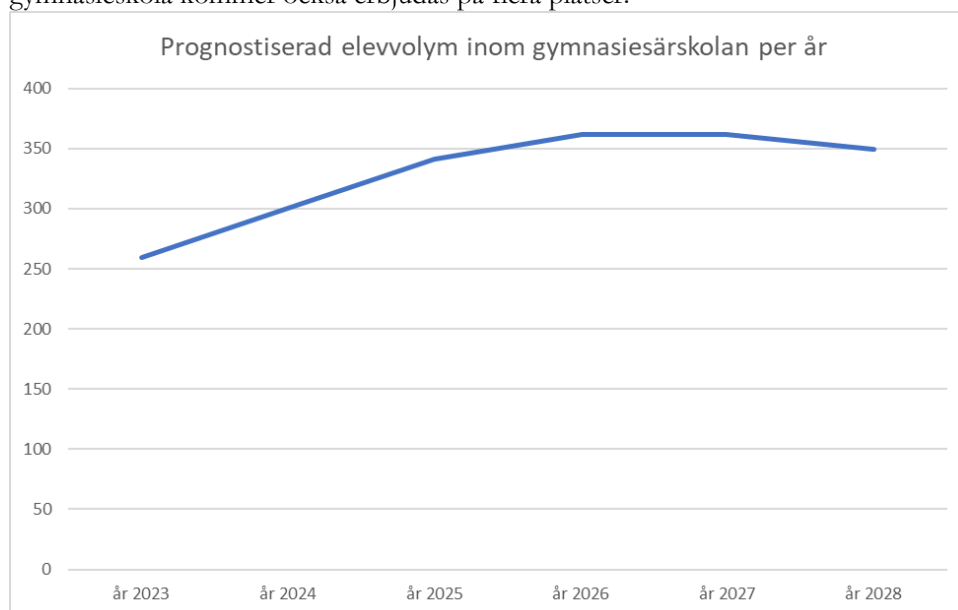
Inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola påverkas nämndens planeringsförutsättningar av förändringar i demografi och elevernas val av skola och program. Antalet ungdomar i gymnasieålder 16-19 år förväntas öka från 14 634 till 17 438 vilket ger en ökning på med 2 804 individer (19 procent) mellan åren 2023–2030 enligt Malmö stads befolkningsprognos. Antalet elever i nämndens gymnasieskolor beror på hur stor andel elever som väljer fristående respektive kommunala skolor samt antalet elever från andra kommuner som väljer en gymnasieskola i Malmö. Cirka hälften av Malmös ungdomar i gymnasieålder återfinns i en kommunal gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola. Nämnden har dock utifrån grundbelopp och principen om lika villkor även ersättningsansvar för samtliga Malmöelever i fristående skolor. Nämnden har också ersättningsansvar för de elever folkbokförda i Malmö som väljer att läsa i annan kommun. Varje kommun ansvarar för att ungdomarna i kommunen erbjuds gymnasieutbildning av god kvalitet. Nämnden måste därmed planera för att ha viss beredskap om det skulle bli aktuellt att ta emot elever i kommunala skolor om fristående huvudmans mottagning förändras.

Anpassad gymnasieskola prognostiseras fortsätta växa kommande år, från cirka 250 elever till 350 elever 2026. Därefter sker en viss utplaning. Prognoserna grundar sig på antalet elever från Malmö stads anpassade grundskola samt viss ökning från kringliggande kommuner. Antalet elever som mottas sent till anpassad grundskola, under den senare delen av högstadiet, ökar vilket försvårar planeringen samt gör att

¹ Från och med den 2 juli 2023 byter gymnasiesärskolan, grundsärskola och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning namn till anpassad gymnasieskola, anpassad grundskola och kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning för vuxna. I denna skrivelse används uteslutande de nya namnen.

eleverna i mindre omfattning känner tillhörighet till målgruppen vilket innebär risk för avhopp. Utbudet av program för elevgrupper inom anpassad gymnasieskola kommer utökas. Program inom anpassad gymnasieskola kommer också erbjudas på flera platser.

Ökat behov av arbetsmarknadsanpassad utbildning

Individens möjlighet till självförsörjning och samhällets kompetensförsörjning är två stora samhällsutmaningar där gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning spelar en avgörande roll. Idag råder en omfattande brist på arbetskraft i en mängd branscher inom både privat och kommunal sektor. I dagsläget motsvarar inte antalet sökande till yrkesprogram och yrkesutbildningar, varken inom gymnasieskola eller vuxenutbildning, arbetsmarknadens behov. Samtidigt förändras lagstiftningen och det införs krav på att även arbetsmarknadsbehov ska beaktas utöver elevernas efterfrågan vid utbud och dimensionering av gymnasie- och vuxenutbildning. Detta innebär både möjligheter och utmaningar för nämnden i arbetet med utbud och dimensionering av utbildning som stärker förutsättningarna för självförsörjning. En relaterad utmaning är tillgången till platser och handledare inom det arbetsplatsförlagda lärandet (apl) inom yrkesutbildningarna.

Krav på ökad samverkan vid planering och dimensionering av utbildningsutbudet

Förändrad lagstiftning gällande gymnasial utbildning i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning innebär att arbetsmarknadens behov ska vägas in när kommuner, enskilda huvudmän och regioner planerar och dimensionerar vissa utbildningar inom gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning. Det innebär också krav på att varje kommun ska samverka med minst två andra kommuner om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning. Lagändringarna träder i kraft 1 juli 2023 och tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas år 2025. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutade 2023-05-25 § 88 att samverka med andra kommuner i Skåne och västra Blekinge angående utbud och dimensionering av gymnasieutbildning genom att fastställa bilagan till samverkansavtal för gymnasieskola.

Skolverket har fått i uppdrag att ta fram regionala underlag för utbildning och kompetensförsörjning för att kunna stödja huvudmännen i deras planering och dimensionering. Detta innebär såväl en möjlighet som en utmaning för nämndens arbete med planering och resursförutsättningar. Nämnden behöver därutöver säkerställa att det finns resurser kopplade till en gemensam process för utbud och dimensionering i samverkan med andra kommuner. Vidare kommer introduktionsprogrammet programinriktat val inom gymnasieskola ingå i samverkan och därmed i fritt sök. Nämnden behöver ha beredskap att ta emot elever inom programinriktat val från andra kommuner.

Förändringar i omvärlden påverkar planering och dimensionering vuxenutbildning

Vuxenutbildningens omfattning avgörs inte i första hand av den demografiska utvecklingen. I stället påverkas den kommunala vuxenutbildningen i hög grad av resursfördelning, konjunktur, arbetsmarknadsläge, migration samt politiska inriktningsbeslut på kommunal och statlig nivå. 2023 förväntas cirka 20 000 Malmöbor nyttja vuxenutbildningen vilket motsvarar cirka 7500 helårsplatser. Inom sfi beror antalet elever även på hur stor andel elever som väljer att studera sfi vid en folkhögskola. Nämnden har ersättningsansvar för samtliga sfi-elever oavsett om de finns i den egna regionen eller hos en folkhögskola. Under 2024 förväntas behovet av antalet helårsplatser inom komvux öka med 15 procent i jämförelse med 2023. Detta är en konsekvens av en rad faktorer såsom en viss ökning av elever, fler elever som tar sin plats i anspråk samt fler elever som väljer att studera i en högre studietakt. Det kan innebära ökade kostnader för nämndens verksamheter.

Nämnden har gett gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen i uppdrag att förbereda och erbjuda kommunal vuxenutbildning i svenska (sfi) för ukrainska medborgare skyddade enligt massflyktsdirektivet. Utbildningen ska ske på samma villkor som för övriga elever i den kommunala vuxenutbildningen. Uppskattningsvis gäller det ca 400 elever. Det innebär att resurser behöver avsättas för uppdraget under 2024.

Förändrade förutsättningar för samhällsorientering

Samhällsorienteringen är ett kommunalt uppdrag som syftar till att underlätta de nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet och ska ge en grundläggande förståelse för det svenska samhället samt vara en grund för fortsatt kunskapsinhämtande.

Till och med 2023 genomförde Malmö stad samhällsorienteringsuppdrag i samarbete med andra kommuner där Länsstyrelsen Skåne hade en samordnande roll samt anordnade kurser i samhälls- och hälsokommunikation. Länsstyrelsen har fattat beslut att avsluta sin roll som anordnare och samordnare från och med januari 2024. Detta innebär att nämnden behöver tillsätta resurser för uppdraget i egen regi.

Säkerhet och beredskap vid ett förändrat omvärldsläge

Gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och vuxenutbildning utgör samhällsbärande verksamhet. För många elever är skolan en trygg punkt i tillvaron. Det är därför viktigt att nämndens verksamheter ges förutsättningar att pågå som vanligt trots ett förändrat omvärldsläge. Nämnden behöver fortsätta att ha beredskap för att kunna ställa om sin verksamhet vid kriser.

Från och med 2023 är det ekonomiska läget svårare för kommunerna till följd av hög inflation, stigande räntor, prisökningar och kommande lågkonjunktur. Inflationen gör framför allt att kostnader för pensioner ökar kraftigt. Den ryska invasionen av Ukraina får konsekvenser för världsekonomin som också påverkar kommunerna. Ökande energipriser och energipåfrestning är vidare centrala omständigheter att beakta i arbetet med att säkerställa funktionella, hälsosamma och trygga undervisningslokaler. Detsamma gäller skolmältiderna som påverkas av ökade livsmedelskostnader. Flera faktorer som påverkar kostnadsökningarna ligger utanför nämndens påverkansmöjligheter.

Nationellt arbete för digitalisering av nationella prov

Elevers digitala kompetens är en faktor för goda förutsättningar vid fortsatta studier, för arbetslivet och för att kunna delta i ett demokratiskt samhälle. Utvecklingsarbete som pågår på nationell nivå handlar bland annat om digitalisering av de nationella proven. Föreskrifterna om hantering och genomförande av digitala nationella prov föreslås träda i kraft den 1 januari 2024 och ska tillämpas på digitala nationella prov som eleverna genomför från och med höstterminen 2024 i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderhalvåret 2025. De nya bestämmelserna innebär att nämnden behöver säkerställa bland annat tillgång till rätt tekniska förutsättningar och rätt kompetens. Nämnden förespråkar att nationella prov genomförs i så hög utsträckning som möjligt för att kvalitetssäkra betygssättningen.

Nationellt införande av ämnesbetyg

Utifrån riksdagens beslut om införandet av ämnesbetyg förbereder sig nämnden för den reform som träder i kraft fullt ut under 2025. Lagändringen syftar till att betygen bättre ska spegla elevers kunskaper och främja elevers kunskapsutveckling. Införandet av ämnesbetyg innebär förändrade

planeringsförutsättningar för arbetet med betyg och bedömning och kommer innefatta satsningar i form av kompetensutveckling inom både gymnasieskola och vuxenutbildning.

Arbetsmiljö och kompetensförsörjning

På nationell nivå råder en omfattande lärarbrist och behovet av lärare väntas öka alltmer. Även om den nationella bristen har varit påtaglig under lång tid så har den hittills inte drabbat nämndens verksamheter, rekryteringsläget är gott. Andelen behöriga lärare inom nämndens verksamheter är hög men skiljer sig åt mellan skolformerna. Inom den anpassade gymnasieskolan är personalens behörighetsnivåer lägre, något som återspeglas i hela landet. Nämnden har etablerat ett långsiktigt arbete med högskolan i Kristianstad som syftar till att säkra kompetensförsörjningen inom verksamheterna. Det påbörjade partsgemensamma arbetet med HÖK-avtalet med fokus på arbetstid, tjänsteplaneringsarbete och arbetsmiljö har nått resultat och ett nytt samtalsunderlag för tjänstefördelning prövas under läsåret 2023/2024. Fokus är att tillsammans skapa goda förutsättningar för lärare inom nämndens verksamheter.

Förtydligt uppdrag för elevhälsan

Från den 2 juli 2023 stärks skolans elevhälsoarbete i skollagen. Elevhälsans uppdrag är sedan tidigare att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål och att elevhälsan främst ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Utifrån det förtydligas arbetet enligt följande:

- Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal.
- Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete.
- Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Därtill ändras kraven från att ha tillgång till specialpedagogisk kompetens till att ha tillgång till specialpedagog eller speciallärare vilket medför ökade kostnader för kompetensförsörjning.

Behov av förändringar i Malmö stad som helhet

Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor

Utbildningsnämnderna och arbetsmarknads- och socialnämnden avser att fortsätta utveckla det gemensamma arbetet för att öka skyddsfaktorerna och minska riskfaktorerna i barns och ungas livsmiljöer. För att tidigare upptäcka och ge stöd till barn och unga som behöver det krävs tidiga och samordnade insatser. Utgångspunkten är att dessa insatser ges på den arena där barn och unga befinner sig, exempelvis i förskola, skola, socialtjänst, öppen verksamhet samt kultur- och fritidsverksamhet. Tidiga insatser bidrar till en gynnsam utveckling för barn och unga och till att använda samhällets resurser på bästa sätt för att undvika mer kostsamma insatser längre fram.

Nämnderna är överens om att strukturerade och tydliga former för samverkan kring barns och ungas behov är en viktig förutsättning för tidiga och förebyggande insatser. Utifrån sina respektive grunduppdrag avser nämnderna att fortsätta att stärka samarbetet. Det finns flera exempel på samverkansformer som kan ligga till grund för fortsatt utvecklingsarbete, däribland SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) och pilotprojektet Trygga barnet som testats i Malmö under 2022–2023 och som är en samverkansmodell på individnivå för tidigt samordnat stöd.

Det gemensamma förebyggande arbetet kring de yngsta barnen fortsätter i nära samverkan mellan förskolenämndens och arbetsmarknads- och socialnämndens verksamheter samt med externa aktörer. En kombination av god mödravård, ett bra föräldrastöd och en förskola av hög kvalitet stärker möjligheterna till social jämlikhet i staden. Flera aktörer samlas utifrån barnets behov och där barnen finns.

Samarbetsformer såsom *Barn blir* är exempel på gemensamt och tvärprofessionellt arbete kring barn och familjer med behov. Nämnderna avser att fortsätta utveckla förutsättningarna för samarbetet och relationerna mellan medarbetare närmast barnen och socialtjänsten med utgångspunkt i lokala förutsättningar och behov.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Strategisk planering och dimensionering av utbildningsutbudet

Utifrån ovan beskrivna förutsättningar och förändringar i omvärlden intensifierar nämnden det strategiska arbetet med planering och dimensionering av utbildningsutbudet inför 2024 och framåt.

Planerad utökning av utbildningsplatser inom gymnasieskola

För att möta kommande befolkningsstillväxt planerar nämnden för en stegvis utökning av antalet platser inom nämndens gymnasieskolor med sikte på att kunna erbjuda en kommunal utbildningsplats till alla Malmöbor som väljer det. Inför höstterminen 2023 planeras start av tre nya yrkesprogram med totalt 54 platser (Gymnasieorganisation GYVF-2022-2844). Inför höstterminen 2024 kommer Malmö Citadellgymnasium att flytta till nya lokaler och Malmö Neptunigymnasium kommer att öppna. Skolorna kommer att öka stadens kapacitet för cirka 2 000 elever. För att öka yrkesutbildningarnas attraktivitet är också lokalisering av dessa program en faktor när respektive skolas utbud planeras.

Nämnden utökar inför läsåret 2023/2024 även antalet utbildningsplatser inom anpassad gymnasieskola då det finns en fortsatt ökad efterfrågan på utbildningsplatser, såväl i Malmö som i andra närliggande kommuner. Ökningen fortsätter enligt prognos till och med läsåret 2026/2027. Därtill väljer ett ökat antal elever med stora stödbehov i högre grad nationella program än individuellt program, vilket också påverkar nämndens planeringsförutsättningar.

Inom anpassad grundskola väljer fler elever att gå integrerat vilket ställer högre krav på att möta elevernas behov inom gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan. Antalet elever som mottas sent, under den senare delen av högstadiet, till den anpassade grundskolan ökar. Det finns en risk för att dessa elever i mindre omfattning känner tillhörighet i den anpassade gymnasieskolan vilket innebär risk för avhopp. Detta påverkar också nämndens planeringsförutsättningar. Utbudet för elevgruppen inom den anpassade gymnasieskolan avseende såväl program som geografisk placering kommer därför att utökas. Det ökade behovet av stöd för eleverna inom det nationella programmet gör att en översyn av behovsgrupperna behöver genomföras för att säkerställa att elevernas rätt till stöd tillgodoses. Nämnden kommer prioritera samverkan med andra kommuner om utbildningsplatser inom den anpassade gymnasieskolan i syfte att skapa ett allsidigt utbud inom samverkansområdet och en effektiv organisation. De byggnadstekniska kraven och krav på anpassning utifrån brandskydd och tillgänglighet för den fysiska miljön kopplad till anpassad gymnasieskola är höga. Detta innebär att nämnden har en utmaning i att integrera anpassad gymnasieskola i de befintliga gymnasieskolor som idag inte har den verksamheten.

Fortsatt utveckling av yrkesutbildningar inom gymnasieskola

Nämndens utbildningsutbud kommer i högre utsträckning behöva förändras i relation till lokala, regionala och nationella kompetensbehov. En prioritering framåt är att utöka antalet utbildningsplatser på yrkesprogrammen för att möta arbetsmarknadens behov av yrkesutbildad arbetskraft. Här ingår även strategiskt arbete för att stärka elevernas valkompetens, öka yrkesprogrammets attraktivitet och arbete för att säkra tillgången till platser för arbetsplatsförlagt lärande (apl). Nämnden planerar även en utökning av den gymnasiala lärlingsutbildningen under kommande år då utbildningen i hög grad leder till anställning. Arbetet med att bredda utbudet av yrkesutbildningar inom gymnasieskolan sker i samverkan med lokala och regionala företag och branschorganisationer samt andra kommunala huvudmän i Skåne. En utmaning i utökning av yrkesutbildningsplatser är att rekrytera behöriga yrkeslärare. Därmed krävs resurser för kompetenshöjande insatser tillika för att möta löneanspråken.

Utveckling av introduktionsprogrammen

Nämnden fortsätter arbetet med att kvalitetssäkra organisation och utbud gällande introduktionsprogrammen (IM). Utbudet ska svara mot de behov som finns hos målgruppen och den dimensionering som krävs för att möta ungdomar som ännu inte uppnått behörighet till ett nationellt program. Ett särskilt fokusområde är vidareutveckling av introduktionsprogrammet yrkesintroduktion (IMY) i syfte att identifiera nya yrkespaket. Arbetet med att identifiera nya gemensamma inriktningar och yrkespaket för introduktionsprogram och vuxenutbildning fortsätter, för att öka möjligheterna till självförsörjning. Även platser inom IM programinriktat val kan behöva utökas då fritt sök öppnas upp för

elever från andra kommuner på grund av den nya lagstiftningen.

Utveckling av det kommunala aktivitetsansvaret

Genom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) är nämnden enligt skollagen skyldig att uppmärksamma och erbjuda insatser till ungdomar under 20 år som inte studerar i gymnasieskolan, anpassad gymnasieskola eller genomför någon motsvarande utbildning. Det är ca 1100 unga som finns inom detta lagrum och målet är att minska antalet. Nämnden fortsätter att i samverkan med övriga nämnder vidareutveckla processer och arbetssätt för att säkra en väg framåt för varje ung vuxen. Ett särskilt fokus är på den uppsökande verksamheten, att skapa praktikalternativ och utveckla en studieberedskap. Samverkan med övriga nämnder, myndigheter och civilsamhället inom det kommunala aktivitetsansvaret är en nödvändighet för att nå ut till målgruppen. Det förebyggande arbetet sker bland annat genom ett tidigare samarbete vid övergångar mellan grundskola och gymnasieskola för att kunna skapa individuella alternativ.

Fortsatt utveckling av utbudet inom kommunal vuxenutbildning

Nämnden fortsätter att prioritera utvecklingen av nämndens yrkesvuxenutbildning. Arbetet med att utveckla och utöka antalet platser inom kombinationsutbildningar både i egen regi och i samverkan med de externa utbildningsanordnarna fortsätter för att möta arbetsmarknadens behov av yrkesutbildad arbetskraft.

Nämnden kommer i samverkan med funktionsstödsnämnden och hälsa- vård- och omsorgsnämnden, säkerställa kompetensförsörjningen inom välfärden genom att utarbeta och erbjuda utbildning för anställda inom funktionsstödsförvaltningen och hälsa- vård- och omsorgsförvaltningen. Detta för att möta målsättningen att vara en attraktiv arbetsgivare och behålla kompetenta medarbetare genom bland annat kompetensutveckling samt för att säkerställa att berörda Malmöbor möter det stöd och den omvårdnad som de behöver.

Resurser till förberedande utbildningsinsatser mot en yrkesexamen på gymnasial nivå i samverkan med hälsa-, vård- och omsorgsnämnden och funktionsstödsnämnden prioriteras 2024 för att möta stadens behov av yrkeslegitimerad vård- och omsorgspersonal. Nämnden har även beredskap för att underskötterska från och med 2023 blir en skyddad yrkestitel vilket innebär att det krävs ett bevis för att ha rätt att använda titeln inom vård och omsorg. Stora yrkesgrupper kommer att beröras av förändringen och kommer leda till ett ökat behov av validerande och kompletterande utbildningar för att möta kompetensbehovet vilket ligger i nämndens grunduppdrag.

Arbetet med att säkra tillgången till platser och handledare inom arbetsplatsförlagt lärande (apl) är en fortsatt prioritering inom vuxenutbildningen. Även här ligger fokus på en utvecklad samverkan och dialog med lokalt näringsliv, branscher och andra nämnder för att lyckas öka såväl apl-platser som praktikplatser.

Den skollagändring som träder i kraft 2023 men gäller för utbildningar med start 2025 kommer att påverka nämndens arbete med planering och dimensionering av vuxenutbildningen. Lagändringen innebär bland annat fritt-sök för individer till yrkesutbildningar som finns hos samverkande kommuner och påverkar prioriteringsförutsättningarna, volymerna och tillgången till utbildning för kommuninvånare. Förändringen innebär också ett behov av en stärkt organisering för samordning och uppföljning av nyttjandet av statsbidrag mellan de samverkande kommunerna. Detta kommer kräva utveckling av administrativa rutiner och digitala verktyg för att säkerställa likvärdig antagning till vuxenutbildning inom samverkansområdet.

Kommunikationsinsatser för yrkesprogram

Nämnden prioriterar kommunikationsinsatser för yrkesprogram för att synliggöra programmens möjligheter till såväl etablering på arbetsmarknaden som till vidare studier. Insatserna syftar till att synliggöra yrkesutbildningens attraktivitet och att öka efterfrågan på yrkesutbildning inom både gymnasieskola och vuxenutbildning. En utgångspunkt i arbetet är den nya lagstiftning som träder i kraft 1 juli 2023 och som ställer krav på huvudmannen att ännu tydligare informera om vad utbildningen förväntas leda till när det gäller etablering på arbetsmarknaden och övergång till vidare studier.

Strategisk lokalförsörjning för ändamålsenliga lokaler

Nämnden arbetar för att möta de kommande årens ökning av antalet elever i gymnasieskola och anpassad

gymnasieskola. En växande organisation som behöver hantera snabba växlingar i behov av undervisningslokaler förutsätter en ökad rådighet över lokalbeståndet. Mot bakgrund av detta arbetar nämnden för att systematiskt hantera hyresavtal som löper ut samt ersättning och komplettering av lokaler som ägs av externa fastighetsägare. Arbetet utifrån nämndens lokalbehovsplan och ovanstående satsningar möjliggör samutnyttjande av lokaler mellan Malmö stads nämnder. Utöver detta analyseras skolenheters geografiska placering i relation till såväl skelsegregation, tillgänglighet och programutbud.

Stärkta förutsättningar för högre måluppfyllelse och självförsörjning

Stärkt valkompetens

Studie- och yrkesvägledningen spelar en central roll i att stärka individens valkompetens och lotsa individen vidare inom utbildningssystemet eller till arbete. Nämndens insatser syftar till att öka valkompetensen hos målgrupperna, motverka normativa och könsstereotypa utbildnings- och yrkesval samt synliggöra yrken och karriärmöjligheter. Exempelvis organiseras yrkesmässan under 2024 i samverkan med grundskolenämnden och sydsvenska handelskammaren.

I nämndens utvecklingsarbete ingår också att stärka sambandet mellan studie- och yrkesval samt arbetsplatsförlagt lärande (apl) inom nämndens verksamheter och att stärka studie- och yrkesvägledningens roll i förhållande till arbetsmarknadens behov. Andra åtgärder som prioriteras framåt är riktad information om kommande studiesteg och utbildningsvägar inom vuxenutbildningen, kompletterande kurser inom sf i digitalisering, studieteknik och arbetsmarknadsinformation samt branschorienteringskurser med arbetsmarknads- och socialförvaltningen och Arbetsförmedlingen.

Nämnden är tillsammans med arbetsmarknads- och socialnämnden en samarbetspart i arbetsmarknadsprojektet *Ung i sommar* som syftar till att öka kunskapen om arbetslivet och framtida möjliga yrkesval. Inom anpassad gymnasieskola pågår även ett utvecklingsarbete för att i högre grad kunna erbjuda elever praktik för att stärka möjligheterna till sysselsättning efter avslutade studier.

Fortsatt fokus på goda övergångar

Genom samverkan och goda rutiner kring övergångar inom och mellan samtliga skolformer tydliggör nämnden möjligheter inom utbildningskedjan och ger elever bättre förutsättningar att nå sina mål. Goda övergångar är prioriterat även framåt och ett flertal olika satsningar ingår i arbetet. Inte minst syftar den pågående utvecklingen av en gemensam, modern systemmiljö till att följa barn och elevers progression och möjliggöra överföring av information under hela skolgången.

Övergång från grundskola

Det kontinuerliga övergångsarbete som bedrivs tillsammans med grundskolenämnden fortsätter och innebär bland annat att mottagande skola ges bättre förutsättningar att anpassa undervisningen utifrån elevens behov och skapa goda relationer genom att få information om elever i behov av särskilt stöd tidigare. En genomlysning gällande elever i behov av särskilt stöd påbörjats redan i årskurs 8 för att säkerställa att samtliga elever i grundskola nås. Nämnden utvecklar sin beredskap för att kunna ta emot ett större antal elever från grundskolan med behov av undervisning i mindre grupp för att säkerställa att utbildningen och stödet till målgruppen bidrar till ökad måluppfyllelse. Till detta krävs utökning av lokaler.

Övergång från gymnasieskola

Nämnden prioriterar arbete med att skapa bättre förutsättningar för goda övergångar från introduktionsprogram till vuxenutbildning. De elever som lämnar gymnasiet med studiebevis får förtur till vuxenutbildning. De riskfaktorer som identifierats i övergången för målgruppen elever över 20 år är utgångspunkt för nämndens arbete inom detta område. Under 2023 har en operativ projektgrupp med representanter från såväl språkintruktionsprogrammet som vuxenutbildningen tillsatts. Nämnden prioriterar även den påbörjade samverkan mellan vuxenutbildningen och KAA under 2024. Alla insatser följs upp och utvärderas kontinuerligt för att säkerställa att samtliga åtgärder tillika resurser effektivt möjliggör att fler unga inom det kommunala aktivitetsansvaret kan påbörja studier eller arbete.

Övergång från gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Genom riktade insatser och stärkt samverkan ska nämnden öka möjligheten till övergång från anpassad gymnasieskola till arbetsliv. Nämnden är sedan 2019 en del i det EU-finansierade projektet Samstart som

syftar till att stötta elever med funktionsnedsättning inom både anpassad gymnasieskola och gymnasieskola med ett samordnat stöd i övergången mellan skola, daglig verksamhet och arbetsliv. Det gemensamma arbetet med arbetsmarknad- och socialnämnden fortsätter under 2024. Projektet har haft goda resultat i att nå syftet för målgruppen.

Övergång från sfi

Resurser prioriteras 2024 och framåt till vägledande och förberedande utbildningsinsatser i samverkan med arbetsmarknads- och socialnämnden för att skapa bästa möjliga förutsättningar för måluppfyllelse inom sfi på kortare tid samt förutsättningar och motivation för vidare studier. Kompletterande kurser ska erbjudas fler elever och individer som står långt från arbetsmarknaden. De kompletterande kurserna syftar bland annat till att medverka till väl underbyggda beslut om studie- eller yrkesval, ge ökade studietekniska färdigheter samt ge grundläggande digital kompetens.

Övergång till högre utbildning

Malmöungdomars väg till arbete genom högre utbildning (Muvah) är en kunskapsallians mellan Malmö stad och Malmö universitet där gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ingår. Målet är bland annat att öka Malmöungdomars inträde på arbetsmarknaden, att få fler ungdomar från underrepresenterade grupper att välja högre utbildning samt öka förståelsen för utbildningsvalen hos Malmös unga. Nämnden samverkar inom denna kunskapsallians för ökad tillgänglighet genom studievägledning för vissa av nämndens målgrupper som generellt inte söker högre utbildning.

Fortsatt satsning på språkstudier för nyanlända Malmöbor

Nämnden fortsätter utveckla stödinsatser för elever inom vuxenutbildningen. I detta är språkstöd och språkutveckling viktiga komponenter. Stödet till elever inom vuxenutbildningen utvecklas kontinuerligt genom att nämnden erbjuder kombinationsinsatser av svenskundervisning och yrkesvuxutbildning. För att underlätta studier för nyblivna föräldrar bedriver nämnden fortsatt även sfi för föräldralediga genom öppen verksamhet på två förskolor. Arbetet med att kontinuerligt förbättra information till nyanlända på olika språk och erbjuda samhällsinformation på lättbegriplig svenska fortsätter.

Då Länsstyrelsen avslutar sitt uppdrag som samordnare av samhällsorientering kommer denna verksamhet övergå till Malmö stads egen regi. Det gäller ca 250–300 individer som är i behov av kurser inom samhälls- och hälsokommunikation.

Samverkan för ökad integration och självförsörjning

Samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Malmö stad sker inom ramen för den strategiska (SÖK) och den lokala överenskommelsen (LÖK). Stärkt samverkan förväntas öka andelen Malmöbor som blir självförsörjande och säkerställa en god kompetensförsörjning inom olika områden. Inom ramen för SÖK och LÖK ingår ett stort antal arbetsprocesser.

Med avstamp i kartläggningen av avbrottsrisker som gjorts inom ramen för Finsamprojektet *Utebliven etablering*, som är en del av SÖK, prioriterar nämnden även under 2024 resurser för att kunna erbjuda utökade studiedagar för en pilotgrupp inom sfi. Den prioriterade målgruppen för den utökade studiedagen är individer med kort studiebakgrund och som finns i olika arbetsmarknadsinsatser och arbetsmarknadsprogram.

Exempel på andra pågående processer och som utvecklas även framåt är arbetsmarknadsanställningsprocesser, inskrivningsprocess för etableringen, Jobbspår, Samhällsorientering, Utbildningsplikt med sfi, kombinationsutbildningar (däribland yrkes-sfi), branschorienteringskurser och yrkeshögskola.

Nämnden fortsätter även att prioritera medverkan i projektet Malmökraften (ett samarbete mellan Malmö stad, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och primärvården i Region Skåne) och utveckla samverkan kopplad till uppföljning, gemensam kompetensutveckling, informationsutbyte och vägledning. Detta för att skapa förutsättningar för att fler arbetssökande ska både påbörja och fullfölja utbildning.

Fortsatt utveckling av det kompensatoriska uppdraget

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har utifrån skollagen ett kompensatoriskt uppdrag vilket

innebär att nämnden ansvarar för att alla elever ska kunna utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar mot utbildningens mål. Särskild uppmärksamhet behöver därför även fortsättningsvis riktas mot elever som riskerar att inte nå målen, ligger i riskzon för studieavbrott eller som riskerar psykisk ohälsa.

Fortsatt stärkt elevhälsa

De senaste årens riktade satsningar på elevhälsan fortsätter framåt genom en ökad bemanning och ökad tillgänglighet till elevhälsans olika professioner, inom både gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. Syftet är att stärka det pedagogiska stödet och stötta elever med psykisk ohälsa som riskerar hög frånvaro. Sedan 2023 arbetar nämnden med YAM (Youth Aware of Mental Health), en evidensbaserad intervention på gruppnivå för att främja psykisk hälsa och förebygga ohälsa.

Nämnden prioriterar fortsatt samverkan med grundskolenämnden inom ramen för elevhälsans uppdrag, till exempel genom gemensamt fokus på de elever som har större behov av stöd i samband med övergångar mellan skolformer. Samverkan förstärks även inom studie- och yrkesvägledningen genom samordnande studie- och yrkesvägledare som ger elever stöd och stärkt valkompetens. Detta förväntas stärka förutsättningarna för gymnasieval, öka elevernas motivation vilket i sin tur kommer leda till att eleverna når sina utbildningsmål.

Satsningar för ökad trygghet och studiero

Trygghet och studiero är betydelsefullt för hur eleverna kommer att lyckas med målen för utbildningen. I detta arbete finns möjligheter för det kompensatoriska uppdraget, särskilt för elever med större behov. Nämnden planerar att utifrån regeringens budgetproposition 2023 att inrätta skolsociala team som bland annat ska bidra till trygghet och studiero, öka närvaron för eleverna och förbättra samverkan mellan skolan och socialtjänsten. Satsningen implementeras höstterminen 2023 i samverkan med grundskolenämnden och arbetsmarknads- och socialnämnden och kommer att fortsätta 2024.

Ytterligare en prioritering som förväntas bidra till ökad trygghet och studiero är ett under 2023 etablerat samarbete med polisen, arbetsmarknads- och socialnämnden samt fritidsnämnden. Samarbetet benämns SSPF (Skola, Socialtjänst, Polis, Fritid) och är ett brotts- och drogförebyggande arbete där målet är en fungerande skolgång. Målgruppen är barn och ungdomar upp till 18 år med någon form av normbrytande beteende. Samarbetet kommer att fortsätta under 2024.

Introduktionsprogram

Under 2024 kommer nämnden vidareutveckla introduktionsprogram utifrån elevens individuella studieplan som verktyg för att följa elevens progression. Arbete grundar sig i satsningarna som påbörjades 2023 inklusive kartläggning kring vilka undervisningsformer som är framgångsrika för att stärka elevernas lärande och utveckling. Målgruppens övergång till vidarestudier eller arbete efter ett genomfört program kommer att följas upp i högre utsträckning under 2024.

Fortsatt stärkt pedagogiskt stöd inom vuxenutbildning

I syfte att ge varje elev bästa möjliga förutsättningar att nå målen för sin utbildning fortsätter nämnden att rikta resurser till det pedagogiska stödet inom vuxenutbildningen. Satsningarna inkluderar den pedagogiska stödorganisationen (utbildningsområdets samlade organisation av specialpedagoger, speciallärare, kuratorer, bibliotekarie och IT-pedagoger) och dess främjande, förebyggande och åtgärdande utvecklingsarbete. Pedagogisk stödorganisationens arbete sker tillsammans med ledning, lärare och övrig personal. Under 2024 och framåt riktas även resurser inom vuxenutbildningen till en speciallärare i matematik samt till en förstärkt stödjande resurs i svenska som andraspråk.

Matematik och språkutveckling

Det systematiska kvalitetsarbetet har visat att eleverna i Malmö stad behöver öka måluppfyllelsen inom matematik och svenska som andra språk. Nämnden genomför med start 2023 en satsning på matematik. En handlingsplan för att öka måluppfyllelsen har tagits fram på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i samverkan med rektorer. I detta ingår att synliggöra vikten av lärarens roll och didaktiska kompetens inom ämnet, skapa delaktighet på alla nivåer i styrkedjan samt öka kunskapen om matematikämnet i förändring.

Nämnden fortsätter även sitt arbete med språkutveckling i samtliga ämnen för att säkerställa att skolornas professioner har den kompetens och den kunskap som behövs för att kunna erbjuda en språklig stimulans som kompenserar för elevers skilda förutsättningar. Nämndens språkutvecklingsstrategi som är under revidering 2023, kommer att ligga till grund för arbetet 2024 och framåt.

Stärkt demokrati- och värdegrundsarbete

Nämndens skolor prioriterar under 2024 och framåt värdegrundsarbetet och arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. En del av arbetet är att utveckla uppföljningen av skolornas främjande och förebyggande arbete. Nämnden medverkar även fortsatt i stadens gemensamma arbete för minoritetsgruppers rättigheter. Satsningar på arbetet mot antisemitism fortsätter med bland annat hågkomstresor till koncentrationsläger. Nämnden ingår därtill i det stadsövergripande arbetet som syftar till att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Nämndens arbete med att stärka elevers tillgång till kultur, i enlighet med läroplanen och barnkonventionen, fortsätter under 2024 och framåt. Nämnden fördjupar sitt samarbete med kulturnämnden i syfte att i högre grad ge elever inom gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan möjlighet att ta del av stadens kulturutbud under skoltid genom den så kallade kulturella allemansrätten, för att säkerställa Malmös barns och ungas rätt till kultur.

Digitala stöd och system

Digitaliseringens möjligheter ska nyttjats för att öka likvärdigheten i arbetet för höjd måluppfyllelse och för att bidra till utveckling av digitalt kompetenta medborgare. Nämnden prioriterar arbete för att öka tillgången till datorer och annan digital utrustning. Fler elever ska få tillgång till moderna och kvalitativa digitala resurser, verktyg och system. Elever på sfi är en prioriterad grupp men tillgången till digital utrustning ska stärkas inom samtlig vuxenutbildning.

Den pågående utvecklingen av en gemensam systemmiljö tillsammans med grundskolenämnden är en del i arbetet med att underlätta goda och sammanhållna övergångar. Projektet planeras vara helt genomfört 2024. Malmöbon ska uppleva nämndens tjänster och processer som säkra, lättillgängliga och transparenta vilket ska bidra till ökad samhällsservice.

Fortsatta insatser för kompetensförsörjning och arbetsmiljö

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden fortsätter arbetet med att identifiera och genomföra insatser som leder till att skolan kan bemannas av personal med rätt kompetens, både på kort och på lång sikt. Nämnden fortsätter arbetet med huvudöverenskommelsen (HÖK) gällande löneavtal och allmänna anställningsvillkor.

Insatser krävs för att säkra kompetensförsörjningen

Nämnden står inför en utbyggnad av antalet utbildningsplatser inom gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola. Behovet av utbildningsplatser inom vuxenutbildningen är svårprognostiserat bland annat på grund av lågkonjunktorens konsekvenser på arbetsmarknaden och migrationens utveckling. Den senaste kompetensförsörjningsrapporten från 2021 visade att nämnden behöver växa med cirka 200 lärare fram till 2026 för att möta behovet. Nationellt finns det en omfattande lärarbrist. Hittills har nämndens verksamheter kunnat behålla höga behörighetsnivåer inom flertalet skolformer, men att säkra den framtida försörjningen av lärare är grundläggande för nämnden.

Fem prioriterade områden har identifierats för att säkra kompetensförsörjningen inom nämndens verksamheter, till två av dessa satsningar behöver nämnden avsätta särskilda medel i budget 2024. Det handlar om att öka chefstätheten samt insatser för att öka andelen behöriga lärare inom anpassad gymnasieskola och anpassad vuxenutbildning.

Skapa goda förutsättningar för ledarskapet

För att Malmö stad ska vara landets bästa offentliga arbetsgivare behöver chefer ha rätt förutsättningar för att kunna utföra sitt uppdrag på bästa sätt. Dagens snabba utveckling, med ständiga förändringar, ställer stora krav på ledarskapet. Löpande analys av såväl verksamheten som chefers uppdrag pågår och är en viktig del i hur organisationen och tillhörande stödresurser utformas. För att skapa goda förutsättningar för chefer att utöva ett närvarande och engagerande ledarskap med god måluppfyllelse behöver nämnden

avsätta medel för att öka chefstätheten i organisationen med en inriktning mot 25 medarbetare per chef.

Främja medarbetarskap och kompetensutveckling

Hur väl nämnden arbetar med att främja medarbetarskap och kompetensutveckling är en avgörande faktor för att säkerställa att nämnden behåller nuvarande medarbetare och har möjlighet att rekrytera nya. Behovet av behöriga yrkeslärare och speciallärare ökar i takt med att organisationen växer och fler utbildningsplatser inom yrkesutbildningar skapas. För att kunna öka andelen behöriga lärare inom anpassad gymnasieskolan och anpassad vuxenutbildning kommer en uppdragsutbildning att erbjudas lärare som behöver komplettera sin utbildning för att nå full behörighet. Även insatser för att öka andelen behöriga yrkeslärare planeras. För dessa insatser behöver nämnden avsätta särskilda medel.

Attraktiv arbetsgivare

En attraktiv arbetsmiljö utgör en viktig förutsättning för att möta kompetensförsörjningsutmaningen eftersom det påverkar såväl personalomsättning som rekryteringsläge. De närmsta åren kommer nämnden att ha fokus på att såväl förebygga risker i arbetsmiljö som att skapa förutsättningar för balans mellan resurser och uppdrag. Vidare har det lokala lönebildningsarbetet stor påverkan för förmågan att såväl behålla som attrahera nya medarbetare där fortsatta satsningar på verksamhetskritiska befattningar kommer att behöva ske.

Använd kompetens på bästa sätt

Kompetensutmaningen handlar inte enbart om insatser för att öka antalet anställda. Det är lika viktigt att utveckla organisation och arbetssätt för att möta kompetensbristen. Arbeta med arbetsorganisation, arbetstid och kompletterande professioner är viktigt, liksom insatser för att förlänga arbetslivet på olika sätt. Malmö stads nya pensionsriktlinje öppnar upp för möjligheten att behålla spetskompetens längre.

Stärk arbetsgivarvarumärket

Ett starkt arbetsgivarvarumärke är en viktig del i en organisations förmåga att kunna rekrytera, utveckla och behålla den kompetens som behövs. Det löpande arbetet med att stärka arbetsgivarvarumärket omfattar att stärka både den interna och den externa bilden av nämnden som arbetsgivare, nämndens uppdrag och nämndens arbetsplatser. Exempelvis är lärarstudenter en viktig resurs för kompetensförsörjningen och arbetet med att utveckla verksamhetsförlagd utbildning (VFU) inom nämndens verksamheter behöver fortsätta prioriteras. Vidare har en arbetsgivarvarumärkesstrategi tagits fram i syfte att säkerställa en röd tråd i förvaltningens arbetsgivarrelaterade kommunikation både övergripande och på verksamhetsnivå. Centralt i denna är ett kommunikationskoncept som både säkerställer enhetlighet och möjliggör viss flexibilitet utifrån olika målgrupper och verksamheter.

Kommunbidrag

Nämndens ekonomi har under de senaste åren påverkats av coronaviruspandemin, med tillfälliga kortsiktiga satsningar i form av statsbidrag och medel i form av riktade satsningar samt behov i verksamheten av förstärkt stöd för elever. Detta har lett till överskott på grund av att verksamheten inte lyckats omsätta resurser utifrån kortsiktiga medel. Genom att fokusera på en ökning av yrkesutbildningar inom gymnasieskola och vuxenutbildning, samt att förbättra sammanhållna övergångar mellan skolformer, bidrar nämnden till att möjliggöra en större mängd självförsörjande Malmöbor. Tidiga insatser kring barn och unga, genom samverkan mellan förvaltningar, bidrar till att stadens resurser används mer effektivt.

Dimensionering och planering av gymnasial utbildning

Arbetet kring planering och dimensionering av gymnasiala utbildningsplatser förväntas 2024 påverka hyreskostnaden per elev i gymnasieskolan. Nämnden har två nybyggda skolor som står klara höstterminen 2024, Malmö Citadellgymnasium (Makrillen) och Malmö Neptunigymnasium (Gäddan 8). Skolorna kommer kunna ta emot 2 000 elever. Nyproducerade lokaler som inte är fyllda med fullt elevantal innebär en ökning av lokalkostnaden per elev. Då kommunstyrelsens nuvarande ersättningsberäkning för demografi inte tar hänsyn till att lokalkostnaden per elev ökar vid utbyggnad inom gymnasieskola kommer detta innebära behov av effektivisering i nämndens verksamheter. Antalet elever i nämndens skolor är beroende av elevernas val av huvudman. För att effektivisera stadens resurser gällande lokaler görs ekonomiska analyser vid hantering av hyresavtal som löper ut med externa fastighetsägare samt när man planerar för nya skolenheter. I en utbyggnadsfas krävs ökad andel myndighetsutövning, verksamhetsplanering och projektledning vilket ger ett ökat behov av resursallokering på förvaltningsnivå. Vidare medför de nya kraven i skollagen angående elevhälsan ökade kostnader för kompetensförsörjning.

Nämnden ökar andelen yrkesutbildningar i relation till högskoleförberedande utbildning. Detta innebär kostnadsökningar, men bidrar utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv till en tidigare självförsörjning för målgruppen. Skollagsändringen som träder i kraft hösten 2023 kommer att ge ökade möjligheter till grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram vilket innebär en utökning av programmets omfattning. Kostnadsökningar förväntas också utifrån krav på utökad undervisningstid och ett ökat behov av att tillgodose kompetensförsörjningen. Även utökade lokalkostnader behöver prognostiseras i relation till yrkesutbildningarna.

Dimensionering och planering av vuxenutbildning

Vuxenutbildningens omfattning avgörs inte i första hand av den demografiska utvecklingen utan påverkas av politiska beslut och konjunktur- och arbetsmarknadsläge. Förändringarna på arbetsmarknaden och dess effekter för efterfrågan på vuxenutbildning kommer fortsatt att ha stor påverkan på förutsättningarna och planeringen av nämndens verksamhet. Vuxenutbildningen finansieras både via kommunala medel och riktade statsbidrag vilket medför att antalet platser och utbud varierar över tid vilket påverkar lokalbehovet. Utifrån den skollagsreglerade rätten till studier inom kommunal vuxenutbildning ser nämnden ett fortsatt behov av att bibehålla antalet studieplatser inom den kommunala vuxenutbildningen.

En helårsplats inom komvux på grundläggande eller gymnasial nivå eller som anpassad utbildning för vuxna motsvarar 800 planerade verksamhetspoäng. Inom sfi beräknas en helårsplats utifrån 750 timmars närvarotimmar. Nämnden konstaterar att andelen elever inom vuxenutbildningen som väljer en lägre studietakt har ökat de senaste åren. Konsekvensen av detta blir att antalet helårsplatser minskar. Under 2023 konstateras samtidigt en påbörjad ökning av efterfrågan på grundläggande vuxenutbildning vilket historiskt brukar vara den första skolformen som ökar vid lågkonjunktur. Nästa höjning av helårsplatser prognostiseras under 2024 bli inom gymnasial vuxenutbildning. Som ett led i att möta efterfrågan på arbetsmarknaden fortsätter nämnden att utveckla sitt utbud av yrkespaket och yrkes-sfi vilket är ekonomiskt kostsamt, även inom vuxenutbildning. Då vuxenutbildningen inte är ersatt från

kommunstyrelsen genom demografiberäkningar kan en ökning av antalet helårsplatser innebära en tuff ekonomisk utmaning för nämnden.

På grund av den förändrade rollfördelningen gällande samhällsorienteringen där länsstyrelsen avslutat sin samordningsroll kommer behovet av finansiering av nämndens verksamhet öka.

Nämndens lokalkostnader ökar

Nämndens hyresavtal är kopplade till KPI (Konsumtprisindex) i oktober månad vilket gjorde att nämndens kostnader för lokalhyra ökade avsevärt då indexhöjningen på hyresavtalen uppgick till cirka 11 %. Den totala ökningen av hyreskostnader uppgick 2023 till 24 338 tkr. Då lågkonjunktur och de höga räntorna förväntas bestå uppskattas även 2024 års hyreskostnader öka avsevärt. De ekonomiska utmaningarna för nämnden blir nu alltmer påtagliga. Hög inflation, ökade personalomkostnader och stigande räntekostnader bidrar till behovet av effektiviseringar i kärnverksamhet om inte utbyggnadskompensation tilldelas nämnden utifrån den förväntade utökningen av lokalbestånd inom gymnasiet.

Ny modern systemmiljö för utbildningsnämnderna

Utbildningsnämnderna har under en längre tid haft ett gemensamt elevadministrativt system - Extens - med tillhörande moduler för viss förvaltningsspecifik verksamhet. Utvecklingen av nya system och applikationer ställer högre krav på systemens förmåga att skicka och ta emot data vilket utbildningsnämndernas nuvarande skoladministrativa system har svårt att leva upp till.

Utbildningsnämnderna har behov av ett modernt och flexibelt systemstöd som möter de behov som finns och kommer behövas i framtiden. Med anledning av detta beslutade de tre utbildningsnämnderna hösten 2020 att starta upp ett projekt, som ska lägga grunden för en ny och modern systemmiljö. Hösten 2023 är förhoppningen att grunden för en ny systemmiljö ska finnas på plats. Avtalet, som grundskolenämnden är systemägare för, förväntas uppgå till omkring 240 mkr räknat över hela kontraktstiden på tolv (12) år, vars kostnad fördelas utifrån en beslutad nyckel. Det är dock inte säkert att det är den fördelningsnyckeln som kommer att användas beroende på vilka lösningar man hamnar i. Enligt antaganden gjorda innan upphandling beräknas gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens driftkostnad för systemkostnaderna öka med cirka 1 mkr per år. Utöver detta kommer resurser krävas i implementeringsfas och systemförvaltning inom kärnverksamheten.

Effektiviseringars effekt

Nämnden befinner sig i ett tuffare ekonomiskt läge från 2023 jämfört med tidigare år på grund av ökning av kostnader kopplade till lokaler, el, löneökningar, förbrukningsmaterial och skolmältider. Utbyggnad av antalet gymnasieplatser och underhåll av befintligt lokalbestånd är kostsamt men nödvändigt för att säkerställa funktionella, hälsosamma och trygga undervisningslokaler för en växande befolkning. Kostnaderna förväntas öka även under 2024. Resursallokeringen som krävs för att finansiera nämndens ökande kostnader riskerar att påverka elevernas rätt till en likvärdig utbildning.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Regional yrkesinriktad vuxenutbildning	Skolverket	59 175	55 000
Ersättn etableringsinsatser /introduktion nyanlända	Migrationsverket	30 208	28 998
Utbildningsplatser inom yrkeshögskola	Myndigheten för Yrkeshögskola	6 200	6 200
Lärlönelyftet	Skolverket	11 200	11 200
Karriärtjänster lärare/lektorer	Skolverket	7 390	7 390
Lärlingsutbildning gymnasieskolan	Skolverket	6 700	6 700
Lärlöflytet	Skolverket	250	0
Behörighet yrkeslärare	Skolverket	350	0
Nytt fortutbildningsuppdrag	Skolverket	0	700
Asylsökande barn i förskola/skola	Migrationsverket	400	250
Sommarlovsskola + övriga lovskolor	Skolverket	832	830
Nordiska elever inom gymnasieskolan	Skolverket	300	300
Papperslösa barn inom gymnasieskolan	Skolverket	250	200
IB-utbildning	Skolverket	100	100
Kartläggning och validering (vux)	Skolverket	441	0
Förstärkning elevhälsa	Skolverket	365	0
Handledaresättning	Malmö och Lunds universitet	1 600	1 600
Diverse stb-projekt, uppdrag		1 482	532
Övriga bidrag			
Momskompensation	Skatteverket	45 400	46 000
Fondmedel till elever och lärare	Diverse stiftelser och fonder	2 900	3 000
Web-samverkan gy.antagning	Skånes kommuner	600	600
Lönebidrag	AMS och FK	900	900
Stöd till riksidsrottsgymnasium	Riksidrottsförbundet	114	361
EU-bidrag för skolprojekt	ESF, CEB	2 000	2 000
Övriga bidrag		181	139
SUMMA BIDRAG		179 338	173 000

Statsbidrag för yrkesinriktad vuxenutbildning prognostiseras bli något mindre 2024 på grund av färre sökta utbildningsplatser. Statsbidraget för yrkesvux går till att ge fler vuxna en möjlighet att gå en yrkesutbildning. Det kan också användas till elever som läser en yrkesinriktad utbildning i kombination med sfi och svenska som andraspråk. Yrkesvux är ett av fyra statsbidrag inom regional yrkesinriktad

vuxenutbildning och för 2024 kommer kravet på medfinansiering med 30 procent bestå där statsbidraget täcker 70 procent av kostnaden. Utvecklingsarbetet som påbörjades redan 2022 fortsätter inom ram för den mellankommunala samverkan för Sydvästra Skånes samverkansområde (SSSV), med syfte att uppnå en högre nyttjandegrad av sökta statsbidrag för regionalt yrkesvux inom området. Genom kontinuerlig uppföljning av samverkansområdets nyttjade statsbidrag, samplanering av yrkesutbildningarnas och kombinationsutbildningarnas uppstarter samt ett förenklat förfarande för interkommunal ersättning möjliggörs ett effektivare nyttjande av statsbidragen i statsbidragssamarbetet.

Statsbidragen som ryms inom intäktsbudgeten Statsbidrag flykting (Ersättning etableringsinsatser /introduktion nyanlända) inryms inom nämndens budget efter kommunbidragsväxling motsvarande 31 232 tkr i nämndsbudget 2023. Statsbidraget prognostiseras inför 2024 att minska med 2 234 tkr jämfört med kommunbidragsväxlingen. Den sista prognosen för 2023 visar dock redan en sänkning av förväntat bidrag med 1 210 tkr jämfört med kommunbidragsväxlingen.

Begäran om investeringsram

Nämndens ordinarie investeringar beräknas ha en omslutning, med god planering, på cirka 20 mkr per år. Ramen avser investeringar i inredning och utrustning som görs i samband med om- och tillbyggnation samt behov av att byta ut delar av befintlig inredning på grund av årligt slitage. Nämnden har under 2023 inventerat skollokaler säkerhetsinstallationer med fokus på brand- och utrymningslarm och passersystem. Inventeringen visar att en stor andel av nämndens säkerhetsinstallationer är i behov av utbyte under kommande femårsperiod. Ersättningsinvesteringarna är nödvändiga för att uppfylla gällande myndighetskrav samt för elever och anställdas säkerhet i skolan. Detta kommer att innebära högre kostnader för nämnden. Utöver ersättningsinvesteringarna arbetar nämnden aktivt med att säkerställa att servicen av befintliga system är fullgod.

De kommande årens ökning av antalet ungdomar i gymnasieåldern ställer krav på att utforma en växande utbildningsorganisation som i så hög utsträckning som möjligt tillgodoser elevernas förstahandsval av utbildningsprogram samt som i största möjliga utsträckning ger de elever som söker till kommunal gymnasieskola plats inom ramen för samverkansavtalet inom Skåne och västra Blekinge. Detta innebär att nämnden skapar fler platser och därmed tillkommer investeringskostnader kopplat till utökningen. Höstterminen 2024 planeras Malmö Citadellsgymnasiet stå klart i kvarteret Makrillen och Malmö Neptunigymnasium i fastigheten Gäddan 8, då krävs en större investering för att initialt utrusta båda skolorna med inredning motsvarande 35 mkr. Då skolorna förväntas fyllas gradvis kommer investeringar även ske successivt varpå en del investeringar kommer göras inför höstterminen 2025, motsvarande 15 mkr. Utöver investeringsram bidrar detta till ökade driftskostnader för nämnden i form av kapitalkostnader och hyreskostnader för ny gymnasieskola.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

Investeringstyp	Begäran	Plan				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lösöre och fasta digitala installationer (tkr)	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Investeringar kopplade till nya gymnasieskolor (tkr)	35 000	15 000	0	0	0	0
Summa investeringsram	55 000	35 000	20 000	20 000	20 000	20 000

Budgetskrivelse 2024

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Lagändringar och övriga nationella beslut och utredningar.....	4
Omvärldstrender som påverkar Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden	6
Befolkningsutveckling 2023-2033	7
Förändringar i Malmö stad som skulle möjliggöra förbättringar för Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden	8
En öppen och tillgänglig stad för alla	9
Förändringar som särskilt gynnar äldre Malmöbor och äldreomsorgen	9
Hälsa-, vård och omsorgsnämndens bidrag till måluppfyllelsen	9
Hälsa-, vård- och omsorgsnämndens bidrag till att minska nettokostnaderna i staden som helhet	10
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	11
Prioriteringar.....	11
Flera områden kräver samtidig utveckling.....	11
Förebyggande och hälsofrämjande arbete inom nämnden.....	12
Kompetensförsörjning och kompetensutveckling.....	12
Digitalisering	13
Anhöriga.....	14
Malmömodellen för kontinuitet.....	14
Demensvård.....	14
Kommunbidrag	15
Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....	17
Begäran om investeringsram.....	19
Investeringsram.....	19

Sammanfattning

Budgetskrivelsen utgör nämndens information till politikerna i kommunstyrelsen inför deras beredning av förslag till budget som föreläggs kommunfullmäktige. Budgetskrivelsen fokuserar på det som nämnden tycker är angeläget för kommunstyrelsen att få reda på inför beredning av budget 2024.

Hälsa- vård och omsorgsnämnden står inför en rad utmaningar där den främsta handlar om kompetensförsörjning. Kompetensbrist i dubbel bemärkelse handlar för nämnden både om brist på faktiskt kompetens och brist på personer som vill och kan arbeta inom nämndens verksamheter. Denna utmaning följs av en befolkningsutveckling med fler äldre samtidigt som gruppen i arbetsför ålder inte ökar i samma omfattning. Därutöver påverkas nämnden särskilt av trenderna ökad och flerdimensionell ojämlikhet och effektiviseringsstryck i offentlig sektor. Samtidigt påverkas förutsättningarna av lagarna kring fast omsorgskontakt, skyddad yrkestitel undersköterska och uppdraget kan komma att påverkas av ny socialtjänstlag och äldreomsorgslag.

Utmaningarna innebär att nämnden behöver adressera flera olika områden samtidigt för att kunna klara sitt uppdrag. Nära vård, Malmömodellen, kvalitet, digitalisering, att vara en attraktiv arbetsgivare, chefers förutsättningar, anställningsvillkor och bemanning har på olika sätt direkt eller indirekt påverkan på eller påverkas av kompetensförsörjningen. För att nämnden ska klara sitt uppdrag framåt krävs det också att staden som helhet arbetar aktivt med olika typer av förebyggande insatser som främjar ett gott åldrande. Det handlar till stor del om att i planeringen av staden synliggöra gruppen äldre Malmöbor och deras behov och möjligheter på bostadsmarknaden och behov av tillgänglighet. Dessa områden har tillsammans möjlighet att påverka antalet personer som behöver insatser från nämnden och i vilken omfattning. Detta har stor påverkan då antalet äldre kommer att öka med cirka 10 000 personer under den kommande 10 års perioden.

Äldreomsorgslyftet och övriga statsbidrag har varit avgörande för nämnden i arbetet med att säkra kompetensförsörjningen och nå upp till kraven gällande fast omsorgskontakt. Osäkerhet kring framtida medel inom äldreomsorgslyftet har därför stor negativ påverkan på nämndens möjligheter att kompetensförsörja verksamheten men också på möjligheterna att klara uppdraget framöver med bibehållen kvalitet.

Flera områden bidrar till ökade kostnader för nämnden, förutom kompetensförsörjningen och lagkraven samt utvecklingen inom Nära vård, så behöver lönestrukturella förflyttningar ske för flera av nämndens yrkesgrupper. Flera yrkesgrupper ligger lågt lönemässigt både inom sina respektive yrkesgrupper och i jämförelse med likvärdiga yrken enligt Malmö stads arbetsvärdering. Förvaltningens lokalbestånd bedöms vara i behov av omfattande underhåll som innebär ökade kostnader för nämnden framöver.

Nämnden bidrar till utvecklingen av nettokostnaderna handlar till stor del om att arbeta för att kostnaderna inte ska öka proportionerligt lika mycket som befolkningsökningen gör genom att i högre utsträckning testa och implementera mer kostnadseffektiva arbetssätt och fasa ut kostnadsineffektiva arbetssätt och processer. Ytterligare ett viktigt bidrag är att arbeta för att fasa ut inhyrda sjuksköterskor.

Omvärldstrenderna i kombination med ovan nämnda utmaningar samt det ekonomiska läget med lågkonjunktur och kommande ökade kostnader innebär att både staden och nämnden står inför att krav på effektivisering kan komma att bli mer omfattande och snarare handla om prioriteringar. Vid prioriteringar behöver lagstadgade ansvarsområden som olika nämnder har vägas mot insatser som görs i staden som inte är lagstadgade. Prioriteringar ska vara uttalade, kunna motiveras och vägas mot varandra och kommuniceras till Malmöbon på ett tydligt och transparent sätt.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Lagändringar och övriga nationella beslut och utredningar

Ny socialtjänstlag

Betänkandet *Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag* presenterades hösten 2020 och enligt förslaget skulle den nya lagen träda i kraft den 1 januari 2023. Regeringen har inte lagt fram någon lagrådsremiss och därför är tidplanen osäker. Den nya lagen förväntas bland annat främja och förstärka det förebyggande arbetet och förenkla biståndsgivningen. Det finns en osäkerhet kring vilka delar av förslaget som regeringen kommer att föreslå bli en del av den nya lagen.

Äldreomsorgslag

Utredningen lämnade sitt förslag i juni 2022 och remiss var ute under hösten 2022. Utredningen innehöll förslag till en äldreomsorgslag som syftar till att komplettera socialtjänstlagen. Lagen innehåller bland annat krav på fast omsorgskontakt, kvalitetsberättelser, personcentrering. Utredaren lämnar även förslag på stärkt tillgång till medicinsk kompetens inom äldreomsorgen och på den kommunala ledningsnivån. I budgetpropositionen för 2023 anges att betänkande om en ny äldreomsorgslag bereds inom Regeringskansliet. Innehållet i lagen kommer vara kostnadsdrivande för nämnden om den införs utifrån nuvarande förslag.

Socialtjänstlagen och äldreomsorgslagen innehåller många delar skulle kunna ge bättre förutsättningar för att öka kvaliteten och långsiktigheten inom äldreomsorgen. Det är dock viktigt att de ökade kraven också följs åt av resurser för att möta kraven. Tillgång till sjuksköterskor, fysioterapeuter, sjukgymnaster och arbetsterapeuter behöver öka genom att fler väljer att utbilda sig till dessa yrken, vilket till viss del också är en statlig fråga.

Skyddad yrkestitel för undersköterskor

Syftet med skyddad yrkestitel för undersköterskor är att öka kvaliteten och säkerheten i vård och omsorg och att säkerställa en enhetlig kompetensnivå. Detta innebär att från den 1 juli 2023 måste medarbetare ha bevis om skyddad yrkestitel för att få använda titeln undersköterska. Det finns dock undantag från regeln under en övergångsperiod på tio år. De som är tillsvidareanställda med titeln undersköterska den 1 juli 2023, får fortsätta använda titeln utan bevis i tio år. Det är tillåtet att behålla titeln även vid byte av arbetsplats efter 1 juli 2023. Men efter tio år behövs ett bevis för att få använda titeln undersköterska. Socialstyrelsen utfärdar bevisen och det är de enskilda yrkesutövarna som ansöker. De som inte har ett bevis och inte omfattas av undantaget kan fortsätta att arbeta inom vård och omsorg men får inte använda titeln och får inte vara fast omsorgskontakt.

Fast omsorgskontakt

Bestämmelsen om att den som har hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt trädde i kraft 1 juli 2022. Endast den som har bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska får utses till fast omsorgskontakt, från och med 1 juli 2023. Fram till och med den 30 juni 2033 får den som är tillsvidareanställd med yrkestiteln undersköterska utses att vara fast omsorgskontakt, trots att hen inte har fått bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska. Nämnden har i dagsläget både undersköterskor och vårdbiträden med uppdraget som fast omsorgskontakt. Nämnden erbjuder vårdbiträden att validera sin utbildning och att utbilda sig till undersköterska, något som delvis finansieras inom ramen för äldreomsorgslyftet. Alla brukare som behöver har en fast omsorgskontakt utsedd. Nämnden arbetar successivt med att se till att alla fasta omsorgskontakter kommer att vara undersköterskor.

Språkrav ska utredas för personal i äldreomsorgen

Socialdepartementet har fått i uppdrag att utreda och ta fram förslag på hur ett språkrav för personal i äldreomsorgen skulle kunna genomföras, vilka insatser som kan hjälpa äldreomsorgspersonal att snabbare nå språkravet, samt förslag på eventuella lagändringar. Utredningen ska också beakta vilka effekter ett sådant krav har på kommuners kompetensförsörjning i såväl offentlig som privat regi. Uppdraget ska redovisas i september 2024. Nämnden har löpande gjort insatser för att stärka språkkompetensen inom områden som inte inkluderas i Äldreomsorgslyftet. I detta arbete går nämnden utanför vad som är grund- och kärnuppdraget. Att se till att språkkompetens är tillräcklig ligger istället inom ramen för andra nämnders uppdrag. Det finns därför ett behov av att samordna i staden för att dessa uppdrag ska utföras på ett så effektivt sätt som möjligt och av rätt aktör. Detta utvecklingsarbete är uppmärksammat och påbörjat tillsammans med andra nämnder i staden.

Uppdrag att ta fram nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning

Socialstyrelsen och Nationella vårdkompetensrådet har fått i uppdrag att ta fram förslag till nationell plan för att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning. Planen ska innehålla förslag på insatser som behövs för att förbättra kompetensförsörjningen. I uppdraget avses insatser för att utveckla, motivera och behålla de medarbetare som idag arbetar inom hälso- och sjukvården, för att locka tillbaka vårdpersonal som lämnat yrket samt för att attrahera nya medarbetare. Uppdraget innebär också att en nationell kartläggning av behovet av hälso- och sjukvårdspersonal nu och framöver ska göras. Kartläggningen ska innehålla en redogörelse för ansvarsfördelningen för kompetensförsörjningsfrågor mellan vårdhuvudman och staten. Uppdraget ska slutredovisas 31 maj 2024.

Äldreomsorgslyftet

Genom äldreomsorgslyftet har nämnden kunnat validera många vårdbiträden till undersköterskor. Inom ramen för äldreomsorgslyftet har det också varit möjligt att läsa svenska på gymnasienivå för att möjliggöra för framtida studier till bland annat undersköterska. Inom nämnden finns även medarbetare som har behov av att utveckla sina språkkunskaper på nivåer som inte inkluderas inom äldreomsorgslyftet. Nämnden har inte kunnat använda alla de medel som den blivit tilldelad via Äldreomsorgslyftet. Vilket beror bland annat på svårigheter att få in vikarier för de personer som ska delta i utbildningar inom ramen för äldreomsorgslyftet. Det krävs därför långsiktiga planer för att både kunna höja språkkompetensen och validera vårdbiträden till undersköterskor. Äldreomsorgslyftet har också inneburit möjlighet för nämnden att utbilda handledare inom verksamheterna som ska ta emot undersköterskor som är under utbildning. Detta har varit en viktig del i att kunna säkerställa en hög trivsel och att få fler att välja äldreomsorgen som arbetsplats efter avslutad utbildning. Hittills har 148 vårdbiträden kunnat slutföra sina studier och blivit validerade som undersköterska. Ytterligare cirka 80 stycken är i pågående studier. De ekonomiska effekterna av om statsbidrag inom Äldreomsorgslyftet uteblir under 2024 beskrivs närmare under rubriken Kommunbidrag.

Regeringsuppdrag inom Tidöavtalet

Inom ramen för Tidöavtalet finns några områden som kan komma att påverka nämnden och dess uppdrag. Dessa områden är vid skrivande stund ännu inte beslutade genom uppdrag.

Kommunala läkare

Regeringen vill tillsätta en utredning om att ge kommuner rätt att anställa läkare i den kommunala vården, enligt uppdrag i det så kallade Tidöavtalet. I uppdraget nämns också att varje kommun ska ha en medicinskt ledningsansvarig läkare. Utredningen ska vidare analysera och lämna förslag på hur fler läkare ska vilja arbeta inom den kommunala vården.

Reformera den digitala infrastrukturen i vården

Regeringen har också ett uppdrag riktat mot att genomföra en enhetlig och gemensam digital infrastruktur för den svenska sjukvården som ersätter och kompletterar de 21 regionernas befintliga infrastruktur. Uppdraget är att utreda hur sjukvården skulle kunna använda en enhetlig digital infrastruktur. Målet i uppdraget är att hälsodata ska bli tillgänglig i hela vårdkedjan för all vård, både kommunal vård, regional sjukvård och tandvård, oavsett vårdhuvudman. Uppdraget innefattar att undersöka hur den digitala infrastrukturen skulle kunna skapa förutsättningar för en innovativ och marknadsdriven utveckling där patientsäkerheten är i fokus. Där anges också att samspel behöver ske med såväl offentliga som privata aktörer. Frågan om detta kräver författningsändring ska prövas i en sådan utredning.

Omvärldstrender som påverkar Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Malmö stad har gjort en trend- och omvärldsanalys som innehåller fem Megatrender och 15 omvärldstrender. Omvärldsanalysen ger underlag för planering på kort till medellång sikt (1-10 år) och visar vilka förändringar i omvärlden som påverkar Malmös utveckling mot år 2035.

De fem megatrenderna har både direkt och indirekt påverkan på stadens och nämndens arbete, uppdrag och äldre Malmöbor i stort. De fem megatrenderna är: Varmare klimat och hårt brukade resurser, digitalisering, automatisering och AI-fiering, globalisering på reträtt, urbanisering med nyansering och åldrande befolkning

Megatrenden en åldrande befolkning och en samtidig trend med låga födelsetal syns i stora delar av västvärlden och så även i Malmö. Kombinationen av låga födelsetal och en åldrande befolkning innebär allt större utmaningar gällande försörjningskvoten, vilket påverkar både skatteintäkter, kompetensförsörjningen och behovet av kommunala tjänster. Morgondagens äldre antas bli allt friskare men ha fler år som äldre. Ett ökat antal äldre antas innebära ett allt större kostnadstryck på både kommuner och regioner samt att samhället i stort behöver anpassas i högre utsträckning efter denna grupp.

Förvaltningen har analyserat och bearbetat omvärldstrenderna och framförallt tagit fasta på tre omvärldstrender som anses ha särskilt stor påverkan på nämnden. Av de 15 omvärldstrenderna är det Tilltagande kompetensbrist i dubbel bemärkelse, Ökad och flerdimensionell ojämlikhet och Effektiviseringstryck i offentlig sektor och som är av vikt att särskilt belysa.

Tilltagande kompetensbrist i dubbel bemärkelse

Trenden handlar om att det kommer stora pensionsavgångar samtidigt som nyutbildade inte matchar efterfrågan på arbetskraft. Därtill finns en konkurrens om de kvalificerade medarbetarna. Industri, handel, omsorg och hantverksbranscher är några sektorer som har stort behov av tekniskt och socialt kunnig personal. De flesta bristyrken kräver gymnasieutbildning, ofta mer. För individer med kortare utbildning är tillgången på jobb istället låg. Hård konkurrens gör att inte minst många utrikesfödda, med begränsade språkkunskaper och låg utbildningsnivå, står längre ifrån arbetsmarknaden.

För äldreomsorgen följs ovan beskrivna utmaningar åt av ett ökat antal äldre i befolkningen. Här konkurrerar dessutom kommunerna med att till stor del vilja anställa samma kompetenser som även andra kommuner, regioner och privata vårdaktörer efterfrågar. Utvecklingen med fler personer över 80 år sker samtidigt som gruppen i arbetsför ålder ökar i långsammare takt än den äldre befolkningen. Riskerna och effekterna av kompetensbristen är att arbetsmiljön kan påverkas negativt för de medarbetare som finns inom verksamheten och det finns en risk för Malmöbon att kvaliteten blir sämre. Detta kan i sin tur leda till en urholkning av verksamhetens legitimitet hos både medborgare, arbetstagare, de som erhåller vård och omsorg och skattebetalare. Samtidigt kan trenden tillsammans med effektiviseringstryck i offentlig sektor gynna en snabbare omställning med förändringar och nytänkande som tidigare inte upplevts möjliga. Exempel på detta kan vara tydligare och större diversifiering av arbetsuppgifter där mer specifika kompetenser tas till vara i större utsträckning och fler kan erbjudas olika möjliga karriärvägar. Andra exempel är nya och breddade rekryteringsarenor, nya sätt att få tillgång till utbildning för att kunna arbeta inom äldreomsorgen. AI inom olika sektorer som ersätter olika manuella sysslor inom andra branscher kan innebära ett något förbättrat rekryteringsunderlag för nämnden under förutsättning att nämnden lyckas rekrytera dessa medarbetare. Kompetensbristen kräver många tillvägagångssätt för att övervinnas. Detta beskrivs närmare under rubriken *Förändring och utveckling av nämndens verksamhet*.

Ökad och flerdimensionell ojämlikhet

För Malmös äldre befolkning handlar ökad och flerdimensionell ojämlikhet om att den segregerade staden även påverkar åldrandet och ålderdomen. Nämndens uppdrag är att vara det yttersta skyddsnätet för nämndens målgrupper och verksamheten ska präglas av likvärdighet i tillgången till stöd och hjälp. Den jämlikhetsanalys som nämnden genomfört visar att äldre Malmöbor med annat födelseland än Sverige eller Norden har en lägre sannolikhet att överhuvudtaget ha en insats från nämnden. Analysen visar också att Malmöbor med låga disponibla inkomster har lägre sannolikhet att ha fler insatser jämfört med Malmöbor med hög disponibel inkomst. I Malmö stads omvärldsanalys konstateras dessutom att skillnader i de

ekonomiska förutsättningarna bland äldre ökar och att detta i hög utsträckning beror på om individen har kunnat dra fördel av de senaste decenniernas kraftiga prisökningar på bostadsmarknaden. De konstaterade ojämlikheterna behöver adresseras både i nämnden och i staden som helhet.

Det är av yttersta vikt att staden samlat arbetar för att motverka ökad och flerdimensionell ojämlikhet också för äldre Malmöbor. Det är också viktigt att nämnden får förutsättningar och resurser att kunna utveckla och stärka sitt arbete mot en ökad likvärdighet över tid för att kunna kompensera för den ojämlikhet som redan finns bland äldre Malmöbor. Den konstaterade ojämlikheten kräver åtgärder som säkrar en jämlig fördelning av stadens och nämndens resurser.

Effektiviseringstryck i offentlig sektor

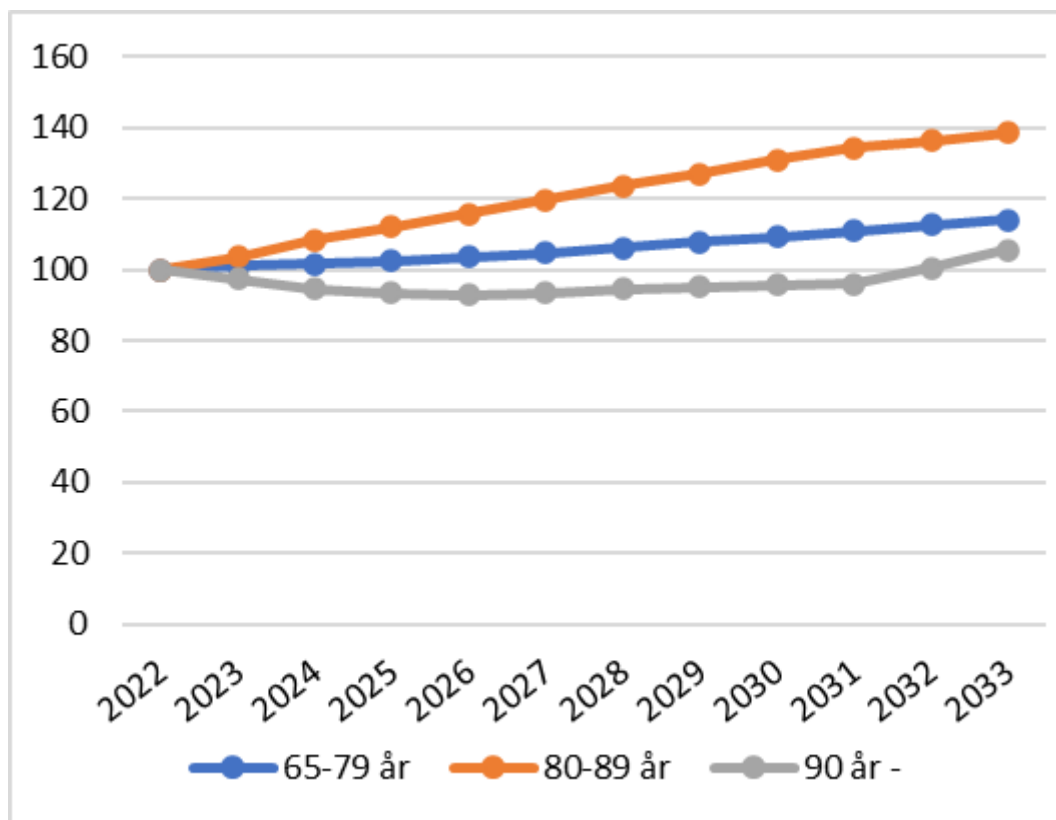
I Malmö stads omvärldsanalys anges att offentlig sektor redan befinner sig i en tid där resurserna ska räcka till fler och större behov. Detta anges vara en effekt av bland annat en högre andel äldre, ökade kostnader för kommunerna efter flyktingkrisen, långsiktiga effekter av Covid-19-pandemin, krisberedskap samt klimateffekter.

De risker som finns kopplat till trenden är att det blir ett allt för snävt fokus på den lagstadgade kärnverksamheten, att servicenivån sänks och att resurser enbart prioriteras till de allra största behoven och att övriga behov får stå tillbaka. Det finns också en risk att långsiktiga investeringar gällande förebyggande arbete får stå tillbaka till förmån för mer kortsiktiga lösningar. Samtidigt kan ett effektiviseringstryck också främja innovation, lärande och omställning till nya arbetssätt som under andra förutsättningar inte hade skett eller gått mycket långsamt. När effekterna av trenden är framförallt negativa kan de i sin tur leda till att den flerdimensionella ojämlikheten ökar. Om trenden istället får mer positiva effekter i form av innovation och lärande kan detta bidra till att minska flerdimensionell ojämlikhet genom till exempel nya arbetssätt. Trenden behöver med andra ord hanteras utifrån dessa två vågskålar med både potentiella negativa och positiva effekter och risker för Malmöbon.

Effektiviseringstryck handlar också om att det finns en förväntan på hög tillgänglighet inte minst digitalt. Många generationer är vana vid och förväntar sig hög digital tillgänglighet och effektiva processer i kommunikation med myndigheter av olika slag. En utveckling har skett inom nämnden gällande till exempel mobil dokumentation, e-läs och läkemedelshantering. Samtidigt är den digitala tillgängligheten för Malmöbon som är brukare, anhörig och patient låg i jämförelse med andra myndigheter och organisationer. Att kunna ta del av sina ärenden, anteckningar, bokade besök, uppföljningar och beslut digitalt är idag något av en standard som de flesta förväntar sig att ha tillgång till i kommunikation med myndigheter. Manuella tidskrävande processer och frågor från Malmöbon har potential att kompletteras och ersättas av digitala flöden utan behov av mellanhänder. Samtidigt som resurser minskar totalt sett behöver denna relativt resurskrävande utveckling ske.

Befolkningsutveckling 2023-2033

Antalet äldre Malmöbor förväntas öka med strax över 10 000 personer fram till år 2033. Ökningar sker framförallt i gruppen 80-89 år (cirka 4 500 personer) och gruppen 65-79 år (cirka 5 500 personer). Gruppen 90 år och äldre minskar fram till 2031 för att sedan öka i liten omfattning (cirka 150 personer). Ökningen i gruppen 80-89 år motsvarar ca 40% ökning under en tio års period.

Utifrån den senaste tillgängliga statistiken från 2021 för Malmö stad, gällande antal personer med hemtjänst, innebär en framräkning att för år 2023 är medianen över året cirka 3 200 personer som har behov av hemtjänst*. Fram till 2033 skulle denna grupp öka till 4 200 om samma andel av gruppen 80 år och äldre antas behöva ha insatser från hemtjänsten. Den genomsnittliga ökningen över åren ligger på strax över 90 ytterligare personer som behöver hemtjänst varje år, detta motsvarar utifrån dagens organisering att hemtjänsten ökar med i snitt en sektion per år. Det går också att utläsa att antalet hemtjänsttagare 80 år och äldre succesivt minskat från 3 600 år 2018 till 3 100 år 2021. För hela gruppen 65 år och äldre har antalet beviljade timmar per hemtjänsttagare succesivt ökat från 45 timmar per vecka 2018** till 49 timmar per vecka 2021***. Utvecklingen tyder på att det har skett en succesiv minskning i antal och andel av äldre som behöver insatser. Samtidigt tyder antalet timmar på att när behovet väl uppstår har det över tid blivit mer omfattande. Detta gäller under förutsättning att bedömningsgrunderna i biståndsgivningen är oförändrade över tid.

*Personer som enbart har trygghetslarm, matdistribution, ledsagning och avlösning inkluderas inte i denna grupp. för 2021 var andelen i median över året 22% för gruppen 80 år och äldre.

**Ett genomsnitt av årets månader fördelat på alla med hemtjänst 65 år och äldre men exkluderat enligt *

***Kommunindividuell median från år 2021 och med exkludering enligt *

Förändringar i Malmö stad som skulle möjliggöra förbättringar för Hälsa,- vård- och omsorgsnämnden

Socialnämndernas insatser riktar sig till Malmöbor som återfinns i samtliga åldrar. Många Malmöbor har ett stödbehov som kan kopplas till ansvarsområden hos olika nämnder. Detta förutsätter en helhetssyn genom fördjupad samverkan mellan stadens förvaltningar och med regionen, civilsamhället samt med andra aktörer. Det handlar om att synliggöra målgruppernas behov, kraftsamla kring ett par frågor i staden och tydliggöra respektive nämnds ansvar för att få till förflyttning. I socialnämnderna återfinns en stor del av Malmöborna som behöver stöd från Malmö stad. Det är av vikt att målgruppernas behov synliggörs i stadens prioriteringar och satsningar. Rapporter och utredningar som ligger till grund för beslut behöver

lyfta en bredd av behov för att spegla stadens invånare.

Nämnderna har ett pågående arbete som syftar till att förbättra kvaliteten för de Malmöbor som har behov av stöd från mer än en socialnämnd. Genom att förbättra samverkan blir verksamheterna också effektivare på att ge rätt insats i rätt tid och kan därmed undvika dyrare, akuta insatser. Det gemensamma arbetet syftar till att skapa en samverkanskultur med förtroende, tillit och förståelse för varandras arbete som grund.

En öppen och tillgänglig stad för alla

För att möjliggöra en stad öppen för alla krävs att arbetet med tillgänglighet och universell utformning stärks och genomsyrar samtliga nämnders uppdrag och verksamhet, allt från byggprocesser till kultur- och fritidsaktiviteter eller trygghetsskapande insatser, inklusive brottsförebyggande arbete gentemot äldre. Universell utformning och tillgänglighet tenderar ibland att behandlas som en särskild aspekt riktad till en avgränsad grupp. Universell utformning bör inte förstås som insatser för personer med funktionsnedsättning, utan som ett tankesätt, en process och ett utförande som inkluderar alla oavsett ålder och funktionsförmåga. En utgångspunkt i universell utformning i gestaltningen av staden leder till mer inkluderande design som skapar flexibilitet och öppnar upp för olikhet och mångfald. Det är avgörande att tillgänglighet och universell utformning integreras i stadens processer annars finns risken att anpassningar görs i senare skeden vilket kan leda till dyrare lösningar, att tillgänglighetsinsatser kopplas till särskilda kostnader och, framförallt, att resultaten blir mindre inkluderande vilket utestänger Malmöbor. Här ser nämnden att frågan fått större fokus men att det finns ett fortsatt behov av utveckling.

Förändringar som särskilt gynnar äldre Malmöbor och äldreomsorgen

Förutom att nämnden ser ett behov av att ännu tydligare väga in de ovan nämnda omvärldstrenderna och dess möjliga effekter på kort och lång sikt för äldre Malmöbor och för nämndens medarbetare finns det ytterligare ett par områden som nämnden anser vara särskilt viktiga. Förbättringar i staden som helhet som skulle påverka äldre och de insatser som ges till äldre, handlar till stor del om förutsättningarna som finns i staden; att kunna åldras på ett jämlikt och likvärdigt sätt där hälsan kan främjas och självständigheten bevaras så länge som möjligt.

Ett gott åldrande och självständighet främjas av att det finns ett generellt förebyggande arbete i staden ur ett livsloppsperspektiv. Detta innebär att äldre Malmöbor behöver synliggöras i högre grad än vad som sker idag i olika beslutsprocesser inom staden. Områden som nämnden ser behöver utvecklas är framförallt vad gäller boende, deltagande i samhället samt trygghet och delaktighet. Nämnden menar att frågor gällande trygghet och delaktighet behöver inkludera även äldre i högre grad i till exempel budgetuppdrag och Kommunfullmäktigemål. Det handlar till stor del om att i planeringen av staden synliggöra gruppen äldre Malmöbor och deras behov och möjligheter på bostadsmarknaden och behov av tillgänglighet. Dessa områden har tillsammans möjlighet att påverka antalet personer som behöver insatser från förvaltningen och i vilken omfattning. Detta har stor påverkan då antalet äldre kommer att öka med cirka 10 000 personer under den kommande 10 års perioden.

Nämnden ser ett behov av att staden på ett nationellt plan driver frågan kring tillgång till legitimerad personal så som arbetsterapeuter, sjukgymnaster, fysioterapeuter och sjuksköterskor. Det behöver utbildas fler med grundutbildning samtidigt som det också behövs fler med specialistutbildning. Tillgången till legitimerad personal, både med och utan specialistutbildning, är en avgörande del för att äldreomsorgen ska kunna klara uppdraget utan att kvaliteten blir lidande och har också stor betydelse för omställningen till Nära vård. Tillgången till legitimerad personal är inte enbart en fråga om kvalitet i uppdraget utan har även direkt påverkan på arbetsmiljön och därmed möjligheterna att vara en attraktiv arbetsgivare.

Hälsa-, vård och omsorgsnämndens bidrag till måluppfyllelsen

Nämnden kan bidra till att underlätta måluppfyllelsen på flera sätt som tydliggörs under rubriken Förändring och utveckling av nämndens verksamhet. En viktig utgångspunkt för att nämnden ska kunna bidra är att äldre Malmöbor inkluderas inom områden som till exempel områdesutveckling, segregation och trygghet. Nämnden möter genom sin verksamhet cirka 10 000 äldre Malmöbor. De övriga 45 000

äldre Malmöborna är en angelägenhet för staden som helhet. När äldre Malmöbor är tydligt inkluderade i mål och riktning i stadens olika utvecklingsarbeten ger detta nämnden bra förutsättningar att arbeta med mer specifika insatser mot nämndens målgrupp. Som nämnts under omvärldsfaktorer är tidsperspektiven som leder fram till ett behov av vård och omsorg från nämnden ofta långa.

Betydelsen av långsiktigheten i staden kan exemplifieras utifrån Cities changing diabetes där andelen med diabetes i åldersgrupperna 60-64 år ökade från 4,1% (2011) till 11,6% (2018) och i åldersgruppen 65-69 år från 5,8% (2011) till 14,8% (2018). Ökningarna har skett i alla åldersgrupper men för de nämnda är det grupper som inom en 10 till 20 års-period kan komma att behöva insatser från nämnden. Redan idag har ca 20% av patienterna inom hemsjukvården diabetes och utifrån ökningarna under perioden 2011 till 2018 bedöms att andelen framöver med allra största sannolikhet kommer att vara betydligt högre än de nuvarande 20%. Exemplet syftar till att synliggöra betydelsens av dels de långa tidsperspektiven, dels av vikten av att ett livslöppsperspektiv finns i staden och att detta inom vissa områden är en grundläggande förutsättning för att nämnden ska kunna bidra till måluppfyllelsen utifrån sitt uppdrag.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämndens bidrag till att minska nettokostnaderna i staden som helhet

Nämnden har inom ett flertal områden stora utmaningar framöver men som genom att vara prioriterade bidrar till måluppfyllelsen i staden. Nämnden bedriver en personalintensiv verksamhet med undersköterskor, vårdbiträden och olika legitimerade yrken. Nämnden arbetar aktivt med att kompetensförsörja på ett effektivt sätt genom rekrytering och kompetensutveckling av befintliga medarbetare.

En annan viktig del är att minimera antalet inhyrda sjuksköterskor i syfte att bidra till kvalitet, kontinuitet och en bättre användning av ekonomiska resurser.

Inom de närmaste åren ökningen kommer den prognostiserade ökningen av antalet äldre att börja ske, vilket innebär ett större behov av en ökad grundbemanning. Detta innebär att möjligheterna att bidra till att minska nettokostnaderna är relativt små då behoven med största sannolikhet kommer att öka. Däremot kan nämnden arbeta för att kostnaderna inte ska öka proportionerligt lika mycket som befolkningsökningen gör genom att i högre utsträckning testa och implementera mer kostnadseffektiva arbetssätt och processer.

En annan viktig del för nämnden är att upprätta nya former av samarbeten som kan bidra till att antingen direkt eller indirekt bidra till lösningar på nämndens utmaningar. Ett sådant exempel är förvaltningens samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen där utbildningen och praktiken för de som studerar till undersköterska utvecklas i samarbete för att i större utsträckning få undersköterskor att söka arbete inom äldreomsorgen i Malmö stad. Genom ett sådant samarbete ökar möjligheterna till att säkerställa kompetenskraven och bidra till kvalitet i äldreomsorgen och därigenom också till måluppfyllelsen.

Nämnden kan också bidra till måluppfyllelsen genom att i högre grad se över hur och på vilket sätt olika yrkeskategorier används inom nämndens uppdrag. Detta handlar till stor del om att använda kompetensen där den behövs som mest och ersätta arbetsuppgifter där kompetensen inte är avgörande. På så sätt har nämnden möjlighet att bidra till att bibehålla kvaliteten inom verksamheten trots tidigare nämnda utmaningar.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetsätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Prioriteringar

Omvärldstrenderna i kombination med ovan nämnda utmaningar, samt det osäkra ekonomiska läget i omvärlden, innebär att både staden och nämnden kan stå inför krav på effektiviseringar som är så pass omfattande att det snarare handlar om prioriteringar. Med prioriteringar menas här att utifrån kriterier välja och välja bort. Nämnden menar, utifrån sina lagstadgade åtaganden, att det är viktigt att prioriteringar görs på en övergripande nivå i staden såväl som inom nämnderna. Vid övergripande prioriteringar i staden behöver lagstadgade ansvarsområden, som flera nämnder har, vägas mot icke lagstadgade. Prioriteringar bör vara uttalade, kunna motiveras och vägas mot varandra och kommuniceras till Malmöbon på ett tydligt och transparent sätt. Detta kräver i sin tur ett förberedande arbete för att prioriteringarna ska uppnå legitimitet. Prioriteringar behöver också ses ur både kortsiktiga och långsiktiga perspektiv för undvika ökade kostnader längre fram.

Flera områden kräver samtidig utveckling

Äldreomsorgen i Sverige befinner sig i en position där ett flertal områden påverkar och påverkas av varandra samtidigt. Detta innebär att flera stora områden behöver utvecklas simultant för att kunna lyckas med helheten och klara uppdraget som lagstiftning och reglemente kräver. Många av områdena ligger inom ramen för kompetensförsörjningen. Kompetensförsörjningen utgör grunden för att äldreomsorgen ska kunna bedrivas och behöver i sin tur stöd av insatser inom en mängd olika områden för att kunna lyckas. Digitalisering, att vara en attraktiv arbetsgivare, Malmömodellen för kontinuitet och Nära vård är några delar som både direkt och indirekt påverkar och påverkas av kompetensförsörjningen, vilket vidare illustreras nedan.

Förebyggande och hälsofrämjande arbete inom nämnden

Nämnden tillämpar ett hälsofrämjande och förebyggande perspektiv i alla sina verksamheter där äldre Malmöbor finns. Som nämnts tidigare möter nämnden omkring 10 000 äldre Malmöbor genom sina uppdrag. Det betyder att majoriteten av äldre Malmöbor inte finns inom nämndens verksamhet utan är en angelägenhet för staden som helhet inom ramen för det bredare folkhälsoarbetet som sker inom såväl tekniska som sociala nämnder.

Förutom att antalet äldre Malmöbor blir fler kommer mångfalden att öka bland annat utifrån födelseland. Om omvärldstrenden med ökad och flerdimensionell ojämlikhet får stort genomslag kommer troligtvis även socioekonomiska skillnaderna bland äldre Malmöbor att öka. Det förebyggande och hälsofrämjande arbetet behöver därför framåt anpassas efter dessa tre utgångspunkter; fler äldre, ökad heterogenitet och troligtvis ökad ojämlikhet. Detta gäller både i det generella förebyggande arbetet i staden och inom nämndens uppdrag. Ett framgångsrikt förebyggande arbete har potential att skjuta fram och minska behovet av vård och omsorg, vilket är en faktor som är av stor betydelse då antalet äldre blir fler samtidigt som tillgången på kompetens minskar. Nämnden har redan ett arbetssätt där dessa perspektiv och omvärldsfaktorer inkluderas. Det sker bland annat genom att fortlöpande utveckla nya arbetssätt och samarbeta på bredden för att sänka tröskeln för Malmöbor att söka hjälp i tid och ta del av förebyggande insatser.

Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Nämnden arbetar sedan tidigare med heltid som norm, kompetensutveckling bland annat genom konvertering av vårdbiträden till undersköterskor och specialistkompetens för sjuksköterskor, samt utveckling av förutsättningarna för första linjens chefer. Kompetensutvecklingen behöver ske i ännu större skala för att leva upp till de grundläggande krav som följer med Nära vård, ny socialtjänstlag och andra kommande lagförändringar samt i förhållande till de kommande utmaningar med fler äldre med fler

kroniska sjukdomar och mer komplexa behov.

De ökade behoven av kompetensutveckling och tid för lärande i verksamheten, kräver mer ekonomiska och personella resurser. De statliga satsningar som gjordes under pandemin ersätter exempelvis inte ersättning för vikarier, vilket med hänsyn till nuvarande grundbemanning är en nödvändighet. Nämnden vill därför utifrån dessa förutsättningar och utmaningar framhålla att den grundbemanning som finns inom äldreomsorgen är för låg och måste förstärkas. Fler medarbetare i vården och omsorgen stödjer de krav som nämnden framgent behöver tillgodose i högre utsträckning och ger förutsättningar för:

- kompetensförsörjning genom att vara en attraktivare arbetsgivare,
- bättre arbetsmiljö
- kompetensutveckling genom att ge förutsättningar för att kunna ersätta personal vid utbildning och ge möjlighet till lärtid,
- utveckling av kontinuiteten genom att fler fast anställda medarbetare minskar antalet timanställda.

Kompetensförsörjningsutmaningen behöver mötas på flera sätt. Kompetensutveckling av de medarbetare som finns i förvaltningen behöver, utifrån nämndens uppdrag, ske inom både medicinska, sociala och digitala områden. Samtidigt krävs att uppdragen för olika yrkesgrupper förtydligas för att säkerställa att kompetens används där den behövs som mest. Förutsättningarna att utöva ledarskap behöver fortsatt utvecklas.

Digitalisering

Äldreomsorgen är ett välfärdsområde där digitaliseringen bär med sig stora möjligheter. Modern informations- och kommunikationsteknologi kan stödja en mer jämlik hälsa och skapa förutsättningar för ökad självständighet, delaktighet och inflytande.

Informationssäkerhet och driftssäkerhet ska utvecklas

Stora mängder känslig information av sekretesskaraktär hanteras varje dag inom nämndens verksamheter. Strävan mot och omläggning till effektivare arbetssätt betyder ett ökat beroende av digitala verktyg och system. Händelser i svenska kommuner har ökat medvetenheten för utsatthet gällande kapningar av system, stöld av information, utpressning och skadegörelse. Utmaningarna innebär att staden som helhet måste agera gemensamt i det övergripande säkerhetsarbetet. Nämnden måste i sina specifika satsningar säkra att känslig information inte läcker ut, att driftssäkerheten är hög och att lagstiftning på området följs.

Förbättrad digital infrastruktur och ökad kompetens i alla led

Digitaliseringsarbetet är en anpassning till den allmänna digitaliseringen i samhället vilket ställer krav på snabb förändringstakt. Nämnden ska kunna möta nationella krav vilket innebär samordning, utveckling och nyttjande av gemensamma plattformar inom Malmö stad. Staden behöver en digital infrastruktur som möter de krav på sekretess som finns inom nämndens verksamheter och utgör en grundläggande förutsättning. Det innebär konkret att driftstabilitet och funktionalitet behöver säkerställas samt god tillgång till Wifi och 3-4 G. Nya lagar, så som socialtjänstlag och lag om sammanhållna vård- och omsorgsdokumentation, kommer att ställa krav på kommuner att löpande leverera in en mängd uppgifter. Nämnden behöver successivt höja kompetensen hos medarbetare och chefer för att förbättra användningen av digitala verktyg och underlätta beslutsfattande i digitaliseringsfrågor. Med hjälp av specialistfunktioner skulle nämnden kunna utveckla arbetet med bland annat prediktiv analys och preventiv vård.

Förbättrad samverkan och samordning

Samverkan kring digitala frågor är ett medel för att skapa nytta såväl för staden, Malmöbon, andra aktörer som för den egna verksamheten. För att realisera digitaliseringens möjligheter behöver äldreomsorgens behov och krav i form av till exempel sekretessnivåer få en större tyngd i de kommungemensamma satsningarna. System som riktas mot Malmöbon behöver också omfatta satsningar för att minska det digitala utanförskapet och minska ofrivillig ensamhet. Malmö stad ingår i SKR:s beställargrupp för socialtjänsten och samarbetar med nationella aktörer och andra kommuner för att möjliggöra informationsutbyte inom området samt gemensamma ramverk för nyttjande av nationella tjänster.

Anhöriga

I lagstiftningen tydliggörs att nämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar och stödjer en närstående. Stödet till anhöriga ska kännetecknas av individualisering, flexibilitet och kvalitet. Anhöriga är beroende av att välfärdens insatser till den närstående fungerar och att insatserna ges med ett anhörigperspektiv. Det innebär bland annat att anhörigas behov av delaktighet och information tillgodoses förutsatt att den närstående ger sitt medgivande. Utöver detta kan anhöriga ha behov av stöd i sin roll som anhörig.

Eftersom antalet äldre kommer att bli fler kommer anhöriga också att bli fler. Gruppen anhöriga kan dessutom förväntas bli mer heterogen. Verksamheternas anhörigperspektiv är avgörande för att nämnden ska klara sitt uppdrag med bibehållen kvalitet. Nämnden kommer framåt att arbeta utifrån en reviderad anhörigstrategi.

Malmömodellen för kontinuitet

Malmömodellen för kontinuitet är en arbetsmodell i hemtjänsten för att säkerställa ett brukarcentrerat förhållningssätt, god kontinuitet samt trygghet för brukaren. Arbetsmodellen skapar förutsättningar för medarbetarna att vara delaktiga i planeringen av sitt arbete. Modellen implementeras successivt inom ordinärt boende och beräknas vara breddinförd och ge effekter under mandatperioden. Nämnden arbetar med att bibehålla en god kontinuitet och samtidigt se till att den är lika god i hela staden, oavsett var Malmöbor bor. Genomförandet av Malmömodellen sker i ett läge av ett ökat antal äldre och säkras genom en god kompetensförsörjning.

Demensvård

I takt med att livslängden ökar förväntas antalet personer som insjuknar i en demenssjukdom fördubblas till år 2050 enligt Socialstyrelsen. Socialstyrelsen har 2012 undersökt samhällskostnaderna för vård och omsorg till personer med demenssjukdom och beräknat att de då uppgick till drygt 60 miljarder kronor, varav nästan 80 procent av kostnaderna faller på kommunerna, 5 procent på landstingen och resterande 15 procent på anhöriga eller andra närstående.

I nämnden utvecklas demensvården succesivt genom att särskilda boenden i egen regi, korttidsboenden och dagverksamheter Stjärnmärks genom en utbildningsmodell framtagen av Svenskt demenscentrum. Stjärnmärkningen innebär kunskaps och kvalitetshöjning genom utbildning och kartläggning och upprätthållande av arbetssätt för att kunna bibehålla stjärnmärkningen över tid.

Inom myndighetsavdelningen finns Silviahandläggare och inom avdelning för Hälsa förebyggande finns konsultativa demenssjuksköterskor och Silviasystrar. De konsultativa demenssjuksköterskorna och Silviasystrarna kan stödja och ge vägledning inom hela förvaltningen där medarbetare möter personer med demenssjukdom samt deras anhöriga. I ordinärt boende sker arbetet runt brukaren i tvärprofessionella team. Samtliga yrkeskategorier arbetar kontinuerligt med kompetensutveckling inom demensområdet och får också stöd och handledning av konsultativa demenssjuksköterskor samt Silviasystrar.

Utvecklingsarbetet ger förutsättningar för att möta brukare /patienter med demenssjukdom, samt deras anhöriga, på ett professionellt sätt. Allteftersom Nära vård utvecklas och antalet äldre Malmöbor blir fler kommer utvecklingen av kompetensen och arbetssätten inom demensvården få större tyngdpunkt.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Nämnden har beskrivit att det under kommande år finns en rad olika utredningar och lagförslag som kommer att ha stor påverkan på nämnden och som tillsammans innebär relativt genomgripande förändringar. Parallellt tillkommer utmaningar kopplat till kompetensförsörjning och att den äldre befolkningen om några år förväntas börja öka i antal. Många av förändringarna, som till exempel arbetet med nära vård och en ny socialtjänstlag är utvecklings- och förändringsarbeten som löper över flera år. Nära vård förväntas vara fullt ut implementerad fram till 2027. Förslag till en äldreomsorgslag har varit ute på remiss. Samtliga områden syftar till att förbättra och utveckla kvaliteten och effektiviteten, men vägen dit innebär ökade kostnader. De kommande åren kan sammanfattas som flerdimensionella och komplexa där nämnden inte själv har rådighet över alla delar som kommer att påverka utvecklingen.

Delar av nämndens verksamhet finansieras i nuläget av riktade statsbidrag. Tillfälliga och riktade statsbidrag i denna omfattning riskerar att på sikt leda till underfinansierad verksamhet när dessa bidrag dras in. Statsbidragen försvårar även nämndens möjlighet till planering på längre sikt.

Förändringar som innebär ökade kostnader eller minskade intäkter 2024

2023 års avtal med Kommunal medför 4,1% kostnadsökning att jämföra med budgeterade 3,2%. Detta innebär en merkostnad motsvarande 17,6 mkr på årsbasis.

Parterna har träffat en överenskommelse om att vissa ersättningar ska höjas i enlighet med av industrin satt märke, 4,1 %. Detta innebär t ex att ersättningen för OB-tillägg ökar med 4,1 procent att jämföra med budgeterade 3,2%, vilket innebär en merkostnad på 1,6 mkr på årsbasis.

Reformen en God och nära vård och utvecklingen utifrån Hälso- och sjukvårdsavtalet utgör en av de viktigaste hörnstenarna i samarbetet mellan nämnden och Region Skåne kring den enskilde. Fler personer med omfattande och komplexa vårdbehov ska i större utsträckning få möjlighet att vårdas i hemmet. Omställningen fortgår och innebär andra eller ökade uppgifter inom vård- och omsorgsarbetet och ställer ökade krav på hela förvaltningen avseende bland annat kompetensutveckling, bemanning och planering.

En stor del av nämndens kompetensutveckling bedrivs med hjälp av statsbidraget Äldreomsorgslyftet som funnits 2021-2023. Från och med 2024 finns inte längre detta statsbidrag. Under 2023 nyttjar nämnden ca 30 mkr av detta statsbidrag för att kompetensutveckla personalen.

Förvaltningens lokalbestånd bedöms vara i behov av omfattande underhåll framöver. Arbete pågår med att ta fram en plan för underhållsbehovet kommande år. Behov av underhåll kommer att innebära ökade kostnader för nämnden framöver.

Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att ta fram en planerad avveckling av delade turer med en konsekvensbeskrivning av hur de utökade personalresurserna positivt kan fördelas i verksamheten på ett meningsfullt sätt. Till början har delade turer minskats på fem boenden, där olika modeller testas, till en årskostnad på ca 15 mkr. Under 2022 finansierades detta med statsbidrag och nämnden har ansökt om statsbidrag för detta även under 2023 men väntar på svar från Socialstyrelsen. Om inte Socialstyrelsen godkänner ansökan är detta underfinansierat redan i 2023 års budget.

Förvaltningen behöver genomföra lönestrukturella förflyttningar inom flera yrkesgrupper. Förvaltningens yrkesgrupper ligger generellt lågt lönemässigt både inom yrkeskategorier och jämfört med likvärdiga yrken

enligt Malmö stads arbetsvärdering. Förflyttningar behövs ur flera perspektiv: för ökad jämställdhet, som en del i att säkerställa goda arbetsvillkor för medarbetare och för att bidra till en hållbar kompetensförsörjning där förvaltningen både kan behålla och rekrytera erfarna medarbetare. Cirka 80% av förvaltningens medarbetare bedöms tillhöra en yrkeskategori där lönestrukturrell förflyttning behövs.

Enligt Coronakommissionen måste arbetsgivarna förbättra förutsättningarna för ledarskap genom att se över ledningsstrukturer och organisering så att antalet medarbetare som en chef ansvarar för sänks väsentligt. Det är ett pågående arbete med att varje år frigöra medel för att utöka med ytterligare några chefer. Nämnden har den lägsta ledartätheten i jämförelse med övriga stadens förvaltningar. Omställningen kommer att pågå under flera år. Parallellt med detta finns behov av att utveckla och förbättra de strukturella stöden för cheferna.

Pågående eller planerade förändringar inom nämndens verksamhet som innebär lägre kostnader eller ökade intäkter

Ett intensivt arbete pågår i förvaltningen för att tillse att egen verksamhet hela tiden är rätt dimensionerad utifrån Malmöbarns behov vid varje tidpunkt. Att bygga in en flexibilitet i verksamheten så att delar av verksamheten tillfälligt kan pausas när Malmöbarns behov tillfälligt minskar för att kunna startas upp igen när behovet åter ökar. Att ledtiderna vid in och utflyttning på särskilt boende minskar.

Nämndens kostnader består till största delen av personalkostnader. För att kunna möta dagens och morgondagens behov med god kvalitet är personal- och kompetensförsörjning en viktig strategisk fråga för nämnden. Genom insatser som att heltidsorganisera verksamheter, minska andelen timavlönade timmar och arbeta mer strategiskt med bemanning vid korttidsfrånvaro, så kallat kvalitativ bemanning, vill förvaltningen skapa tryggare och attraktivare anställningar. Målet med kvalitativ bemanning är att förvaltningen ska erbjuda trygga anställningar där det finns ett hållbarhetsperspektiv i schemalagningen. För brukare som får vård och stöd innebär kvalitativ bemanning en ökad kontinuitet. För att underlätta övergången till heltid arbetar förvaltningen med en resursmodell som består av tre delar: resursområde, resurstid och resursgrupp. Sammantaget hjälper detta till att bättre säkra förvaltningens kompetensförsörjning inför det ökade behovet framöver.

2022 redovisade egen verksamhet hemtjänsten ett underskott på 34 mkr. Ett intensivt arbete pågår för att få balans i alla enheter i verksamheten framför allt genom kvalitativ bemanning. Då hemtjänstens uppdrag förändras utifrån brukarnas behov är arbetet med kvalitativ bemanning och planering ett ständigt pågående arbete.

Åtgärder för att minska behovet av externa bemanningssjuksköterskor har högsta prioritet i förvaltningen då dessa har ökat kraftigt under senare år.

Införandet av välfärdsteknik pågår i förvaltningen. Mobil läsöppning och mobil dokumentation införs nu successivt i hemtjänsten och förväntas på sikt att innebära effektivitets- och kvalitetsvinster. Införandet medför även stora ökade kostnader för till exempel digitaliseringsombud, mobiltelefoner, mobilsupport mm. Under åren 2020-2022 fanns det en överenskommelse mellan SKR och Regeringen om statsbidrag för införandet av välfärdsteknik inom äldreomsorgen. Dessa medel upphörde 2023.

Ekonomiska effekter genom samarbete med andra

Dialog pågår med Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen för att Komvux ska starta upp de utbildningar som förvaltningen har behov av för att öka antalet medarbetare med formell behörighet som sen kan påbörja studier till undersköterska och/eller bli tryggare i det svenska språket. 2022 köpte förvaltningen motsvarande tjänster för ca 6 mkr.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer	Socialstyrelsen	98 158	90 000
Äldreomsorgslyftet	Socialstyrelsen	30 000	0
En god och nära vård	Sveriges kommuner och regioner	26 723	24 000
Främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg	Socialstyrelsen	14 861	15 000
Överenskommelse inom området psykisk hälsa och suicidprevention	Sveriges kommuner och regioner	786	0
Hälsosamtal för äldre	Socialstyrelsen	3 420	1 500
Bidrag för att öka kunskapen om hbtqi-personers situation och för att främja fysiska och digitala mötesplatser för målgruppen	Socialstyrelsen	210	0
Övriga bidrag			
Momsbidrag	Skatteverket	35 000	35 000
Varaktig vård (Nyanlända personer med uppehållstillstånd)	Migrationsverket	4 600	3 500
Investeringsbidrag	Staten/Länsstyrelsen	1 760	1 760
SUMMA BIDRAG		215 518	170 760

Säkerställa en god vård och omsorg om äldre personer

Statsbidragets syfte är att möjliggöra förbättringar och utveckling av verksamheten. Ca 4 miljarder fördelas till kommunerna.

Äldreomsorgslyftet

Statsbidraget syftar till att stärka kompetensen inom kommunalt finansierad vård och omsorg genom att ge ny och befintlig personal möjlighet att genomgå utbildning på betald arbetstid. Statsbidraget ska finansiera lönekostnaden för den tid som den anställde är frånvarande på grund av studier. Från och med 2023 avslutas satsningen.

För 2023 har nämnden erhållit 42 437 tkr men prognostiserar att använda ca 30 000 tkr.

En god och nära vård

Statsbidraget bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Sveriges kommuner och regioner (SKR). Omställningsarbetet ska vara klart 2027.

Främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg

Syftet med statsbidraget är att stärka förutsättningarna för ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg. Medel kan sökas för kostnader avseende projekt som innebär att verksamheten prövar nya eller vidareutvecklar befintliga arbetsmetoder, arbetssätt eller arbetstidsmodeller för att långsiktigt stärka arbetsmiljön. Kommuner kan även söka medel för projekt som innebär en minskning av delade turer inom äldreomsorgen.

Nämnden har bland annat ansökt om medel, motsvarande 14 861 tkr, för att ta bort delade turer i fem verksamheter. Projekt för vilka Socialstyrelsen godkände statsbidrag 2022 och för vilka nämnden är i behov av statsbidrag för fortsatt finansiering. Utöver detta har nämnden ansökt om medel för andra

projekt motsvarande 8 149 tkr. Socialstyrelsen har ännu inte beslutat om tilldelning.

Hälsosamtal för äldre

Syftet med statsbidraget är att motverka ensamhet bland äldre genom att starta, förbättra eller utöka arbetet med hälsosamtal.

Begäran om investeringsram

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Diverse inventarier/lokal-anpassningar	40 000	40 000	40 000	30 000	40 000	30 000
Summa investeringsram	40 000	40 000	40 000	30 000	40 000	30 000

Ett arbete pågår med att inventera förvaltningens alla lokaler utifrån ombyggnadsbehov, underhåll och renoveringsbehov samt utifrån infrastruktur för välfärdstekniken. Detta för att få till en sammanhållen investeringsstyrning.

För 2024 äskar nämnden en investeringsram på 40 000 tkr.

2028 planeras för ett nytt gruppboende med 80 platser.

Budgetskrivelse 2024

Kommunstyrelsen

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	8
Kommunbidrag	11
Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....	13
Begäran om investeringsram.....	14
Investeringsram.....	14

Sammanfattning

Det rådande ekonomiska läget har stor påverkan på kommunstyrelsens uppdrag. Snabba förändringar i omvärlden medför stor osäkerhet i kommunstyrelsens arbete med att göra ekonomiska prognoser för staden som helhet. Det ekonomiska läget riskerar också att förstärka de utmaningar som Malmö brottas med kopplat till ojämlika livsvillkor i olika delar av staden.

Det ekonomiska läget påverkar även samarbetspartners, besöksnäring, bostadsbyggande och företagsinvesteringar vilket i sin tur har en indirekt påverkan på kommunstyrelsens verksamhet.

Det försämrade säkerhetsläget i Europa på grund av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina påverkar, och kommer även under 2024 ha fortsatt påverkan på kommunstyrelsens prioritering av arbetet med att stärka Malmös beredskap inom civilt försvar, krisberedskap och informationssäkerhet.

Under 2024 kommer val hållas till EU-parlamentet. Givet det säkerhetspolitiska läget finns det risk för ökad aktivitet för att påverka valet. Även om det inte är ett lokalt val kan påverkansförsök drabba även Malmö stads förtroendevalda och tjänstepersoner, direkt eller indirekt.

Malmö stads arbete med hållbar utveckling för att skapa en hållbar stad fortsätter i hög takt med målen i Agenda 2030 som riktning. Under det gångna året har alla förvaltningar samlats för att påbörja arbetet med att ta fram en modell för hållbarhetsanalyser vid olika beslut i staden.

Kommunstyrelsen följer vilka konsekvenser de nya EU-direktiven avseende cybersäkerhet NIS2-direktivet (Säkerhet i nätverk och informationssystem) respektive CER-direktivet (Motståndskraft i samhällsviktig verksamhet) kan komma att få för Malmö stad. En statlig offentlig utredning om NIS2 och CER är planerad att överlämnas senast den 23 februari 2024. Bestämmelserna i direktiven träder i kraft den 18 oktober 2024.

En parlamentarisk utredning ser över samtliga delar av utjämningsystemet för kommuner och regioner, inklusive LSS-utjämnings för kommuner. Utredningen, som ska vara klar i maj 2024, ska även överväga om det finns riktade statsbidrag som kan inordnas i det generella statsbidraget. Kommunstyrelsen kommer att följa utredningen och analysera vilka konsekvenser dess kommande förslag kan få för Malmö stad.

Kommunstyrelsen arbetar under innevarande verksamhetsår med upphandling och införande av en stadsgemensam plattform (LMS) för att producera, publicera och administrera utbildning. Fler digitala utbildningar effektiviserar och möjliggör för fler medarbetare att få ta del av utbildningar på ett flexibelt sätt.

Kommunstyrelsen kommer under 2023 och 2024 arbeta vidare för att genomföra de uppdrag som finns inom mänskliga rättigheter och mot rasism samt handlingsplaner mot islamofobi samt afrofobi. Detta arbete kommer fortsätta under 2024 genom att handlingsplanerna och uppdragen realiseras.

För att möta den ökade komplexiteten som det brottförebyggande och trygghetsskapande arbetet utgör, utvecklar Malmö stad sitt arbete med att etablera tvärsektoriella områdesteam i samtliga av stadens områden. Idag arbetar Malmö stad, inom ramen för stadens universalpreventiva trygghetssatsning, kunskapsbaserat med områdesteam i flera av stadens områden.

Kommunstyrelsen kommer under kommande verksamhetsår fortsätta att arbeta med förberedelserna inför flytt av kommunalrådsavdelningen och stadskontoret till Rådhuset och Tingsrättens nuvarande lokaler. Flytten är preliminärt planerad till halvårsskiftet 2025.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Det ekonomiska läget

Höga energipriser, inflationstrycket och stigande räntor påverkar kommunens ekonomiska förutsättningar. Konjunkturbedömare spår en lågkonjunktur med recession (krympande BNP) under 2023. Det finns dock osäkerhet om hur djup och långvarig den kommer att vara. Snabba förändringar i omvärlden medför osäkerhet i kommunstyrelsens arbete med att göra ekonomiska prognoser för staden som helhet.

Det ekonomiska läget påverkar även samarbetspartners, besöksnäring, bostadsbyggande och företagsinvesteringar vilket i sin tur har en indirekt påverkan på kommunstyrelsens verksamhet.

Minskat bostadsbyggande

Bostadsbyggandet bromsar in på grund av höga energipriser, dyra materialkostnader och sjunkande bostadspriser samt stor osäkerhet i hur det ekonomiska läget kommer att utveckla sig på sikt. Kommunen har en viktig roll att stärka det strategiska sammanhanget, genom att agera långsiktigt i processer och innovativt möjliggöra stadsutveckling tillsammans med intressenter med målsättningen att ekonomiskt och hållbart utveckla Malmö.

Tuffare för företag och fortsatt behov av matchning på arbetsmarknaden

Det ekonomiska läget påverkar företagen som upplever en osäkerhet i att få tag på kapital, som ett resultat av minskat risktagande i en lågkonjunktur. Företagen är mitt i en omställning kopplad till klimat och digitalisering, samtidigt som osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen är stor.

Malmö behöver fortsätta investera för att långsiktigt stärka konkurrenskraften och bekämpa arbetslösheten. Ett kunskapsintensivt samhälle behöver kompetensförsörjning som möter behov både inom näringslivet och offentlig verksamhet. Arbetet med kompetensförsörjning och matchning kan komma att bli ett ännu viktigare fokus för kommunen när ekonomin bromsar in.

Ett utmanande ekonomiskt läge kan medföra att samarbetspartners nedprioriterar samarbeten och det blir svårare att bemanna och finansiera utvecklingsprojekt med andra parter. Samtidigt kan just externa samarbeten vara ett sätt att tillföra resurser för att genomföra utvecklingsinsatser som annars inte skulle bli av. Insatser för jobbskapande och för att bekämpa arbetslöshet kan få större fokus i tider med en osäker ekonomisk utveckling.

Svag svensk krona ger möjligheter för gränshandeln från Danmark

Även om stigande räntor, höga energipriser och inflation skapar problem för fastighets- och arbetsmarknaden så gynnas Malmö av sin lokalisering nära Köpenhamn i Öresundsregionen, där exempelvis den danska valutakursen bidrar till handelns tillväxt i Malmö.

En snabbt växande stad - hållbar och inkluderande tillväxt

Malmö har sedan början av 1990-talet varit Sveriges snabbast växande storstad och har snart passerat 360 000 invånare. En så stark befolkningsutveckling innebär stora möjligheter, men också utmaningar. För att möta dessa utmaningar leder kommunstyrelsen stadens arbete med att främja hållbar och inkluderande tillväxt genom att agera lokalt och genom att tillvarata stadens intressen i internationella, gränsregionala, nationella och regionala samarbeten. Malmö är en snabbt växande storstad i ett nytt regionalt sammanhang.

För att bevara konkurrenskraften i Malmö är det viktigt att alla delar av infrastrukturen samordnas och

fungerar i en helhet. Inte minst med tanke på Malmös strategiska läge för Sverige och Fehmarnbältförbindelsens öppnande 2029 samt behovet av framtida kapacitetshöjande åtgärder på Södra stambanan, men också andra lokala/regionala kapacitetshöjande insatser. Nya investeringar och underhållssatsningar bör ske samordnat med beaktande av så väl gods- som persontågtrafiken, men även utifrån bangårdens betydelse för hållbara logistiklösningar i Malmö hamn. Det är av särskild vikt att Malmö stad fortsätter kraftsamla tillsammans med Region Skåne och andra kommuner för att säkerställa att en svensk-dansk mellanstatlig utredning för byggandet av Öresundsmetron inleds.

Ojämlika livsvillkor

Resultaten från Polisens trygghetsmätningar de senaste åren visar en positiv trend i Malmöbornas upplevda trygghet och färre som utsätts för brott. Samtidigt har valdeltagandet minskat i Malmö och det råder fortfarande stora skillnader mellan Malmöbor i olika delar av staden vad avser upplevelsen att kunna påverka sin vardag. Det råder stora skillnader mellan Malmös stadsdelar vad gäller både valdeltagande och upplevd trygghet. Mellan Malmös olika stadsdelar finns också betydande skillnader i folkhälsa som kräver kompensatoriska åtgärder.

I facknämndsorganisationen finns ett behov av en samordning av förvaltningarnas och bolagens insatser utifrån ett geografiskt perspektiv. Ett mer samordnat lokalt utvecklingsarbete ger också en ökad tydlighet mot samarbetspartners och är en viktig förutsättning för att insatser från kommun, andra myndigheter, civilsamhälle och näringsliv ska samverka och leda till ökad trygghet och delaktighet samt en minskad segregation i staden.

Det långsiktiga områdeslyft som Malmö stad vill åstadkomma till 2030, behöver stöttas av sätt att informera och kommunicera med Malmöborna som tar hänsyn till behov i en snabbt växande stad och en föränderlig omvärld. För att skapa likvärdighet i kommunikationen, i linje med Malmö stads övriga arbete, behöver kommunikationen bygga mer på tillgänglighet och lokala behov. Den behöver utformas i närmare dialog med Malmöbor och civilsamhällesaktörer. Kommunikationen ska bidra till stadens höga ambitioner gällande service och demokrati samtidigt som förtroendet stärks mellan Malmöborna och för Malmö stads myndighetsutövande verksamheter.

Ett ökat kommunikationsarbete behövs i synnerhet mellan valären för att stärka förtroendet för offentlig verksamhet och kommunen som ökar förmågan och viljan att delta i demokratin.

Klimat och miljö

Malmö stads arbete med hållbar utveckling för att skapa en hållbar stad fortsätter i hög takt med målen i Agenda 2030 som riktning. Under det gångna året har alla förvaltningar samlats för att påbörja arbetet med att ta fram en modell för hållbarhetsanalyser vid olika beslut i staden. Det har gjorts både omvärldsbevakning och invärldsbevakning för att se var staden står idag och vad som redan finns som kan användas. Under 2023 kommer arbetet fortsätta och en modell kommer tas fram för hur analyser kan användas för att säkerställa att beslut som tas går i riktning mot en mer hållbar stad. En mindre arbetsgrupp med representanter från ett antal förvaltningar kommer att föra arbetet framåt. Modellen kommer att bygga på de 17 målen i Agenda 2030, men utformas på ett sätt där den kan stå av sig själv utan Agenda 2030.

Under 2023 kommer även uppdraget att utreda hur en koldioxidbudget kan inarbetas i stadens övergripande styrmodell att genomföras.

Krisberedskap och civilt försvar

Det försämrade säkerhetsläget i Europa på grund av Rysslands invasion av Ukraina påverkar, och kommer även under 2024 ha fortsatt påverkan på kommunstyrelsens prioritering av arbetet med att stärka Malmös beredskap inom civilt försvar, krisberedskap och informationssäkerhet

Dessa frågor aktualiseras ytterligare under innevarande och kommande år genom regeringens tillsättande av en utredning gällande vilket grundläggande beredskapsansvar kommuner och regioner bör ha inför och under fredstida kriser och höjd beredskap. Utredningen ska redovisas senast den 29 mars 2024. Beroende på vilka förslag utredningen landar i kan det kommunala ansvaret och finansieringen komma att ändras.

Energiförsörjning

Energibristen i Europa, Sverige och i synnerhet Sydsverige medför höga kostnader för företag och hushåll. Kommunstyrelsen arbetar för att säkra regionens energiförsörjning genom nationellt påverkansarbete för utbyggnad av hållbar energiproduktion samt energioverföring. Kommunstyrelsen undersöker också förutsättningarna för att starta ett energibolag som kan investera i förnybar energiproduktion och stödjer initiativ med syfte att utveckla vätgas som drivmedel.

Utökad kommunalt ansvar för brottsförebyggande arbete

Den 1 juli 2023 träder lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete i kraft. Det utökade kommunala ansvaret innebär bland annat att kommunerna ska kartlägga och analysera brottsligheten inom sina geografiska områden och ta ställning till behov av brottsförebyggande åtgärder. Kommunerna får även utökad ansvar för samordningen av det brottsförebyggande arbetet.

Tillsammans med Polisen och andra myndigheter har Malmö stad kraftsamlat för att trycka tillbaka brottsligheten. Även om antalet skjutningar och mord i Malmö har minskat ska arbetet mot organiserad brottslighet och gängkriminalitet fortsatt vara högt prioriterat.

Arbete mot brott och oegentligheter i välfärden

Korruption, fusk och oegentligheter i välfärden påverkar förtroendet för välfärdssystemet och demokratin. Brott mot och oegentligheter i välfärden är fortsatt en utmaning för hela den offentliga sektorn. Det har identifierats av Sveriges kommuner och regioner som en av de tio viktigaste trenderna som påverkar det kommunala uppdraget. Kommunstyrelsen bedriver tillsammans med övriga nämnder och bolag liksom med statliga myndigheter och aktörer i civilsamhället ett koordinerat arbete mot brott och oegentligheter i välfärden. För kommunens interna arbete har kommunstyrelsen antagit en handlingsplan som har det övergripande målet att förebygga, upptäcka och åtgärda brott och oegentligheter inom välfärdssystemet.

Kommunstyrelsen kommer fortsatt samordna utvecklingen av stadens arbete mot välfärdsbrott. Erfarenheterna hittills är att det har funnits och kommer fortsatt finnas behov av att införa såväl nya arbetsmetoder som verktyg för att motverka brott och oegentligheter i välfärden. Utvecklingsarbetet kommer därför troligen leda till förändrade arbetsätt som behöver implementeras för att nå en långsiktighet i arbetet.

Nya EU-direktiv och ökat fokus på cyber- och informationssäkerhet

Kommunstyrelsen kommer fortsätta att utveckla stadens ledningssystem för informationssäkerhet och dataskydd i syfte att säkerställa följsamhet mot lagkrav och att höja stadens förmåga inom dataskydd och informationssäkerhet. Utvecklingsarbetet är ett gemensamt arbete för hela Malmö stad och inbegriper att ta fram och kommunicera nödvändiga styrdokument, upphandling av IT-stöd, kompetenshöjande insatser och att etablera en stadsgemensam process för riskanalys.

Kommunstyrelsen följer vilka konsekvenser de nya EU-direktiven avseende cybersäkerhet NIS2-direktivet (Säkerhet i nätverk och informationssystem) respektive CER-direktivet (Motståndskraft i samhällsviktig verksamhet) kan komma att få för Malmö stad. En statlig offentlig utredning om NIS2 och CER är planerad att överlämnas senast den 23 februari 2024. Bestämmelserna i direktiven träder i kraft den 18 oktober 2024.

Med anledning av det ökade fokuset på cybersäkerhetsområdet har regeringen uppdragit åt MSB att utvidga sin struktur för uppföljning av det systematiska informationssäkerhetsarbetet inom offentlig sektor så att den även innefattar uppföljning av IT-säkerhet, vilket kommer ha påverkan på Malmö stads arbete i frågan.

Översyn av det kommunala skatteutjämningsystemet

En parlamentarisk utredning ser över samtliga delar av utjämningsystemet för kommuner och regioner, inklusive LSS-utjämnings för kommuner. Utredningen, som ska vara klar i maj 2024, ska även överväga om det finns riktade statsbidrag som kan inordnas i det generella statsbidraget. Kommunstyrelsen kommer att följa utredningen och analysera vilka konsekvenser dess kommande förslag kan komma att få för Malmö stad.

EU-valet 2024

Under 2024 kommer val hållas till EU-parlamentet. Givet det säkerhetspolitiska läget finns det risk för ökad aktivitet för att påverka valet. Även om det inte är ett lokalt val kan påverkansförsök drabba även Malmö stads förtroendevalda och tjänstepersoner, direkt eller indirekt.

För att anordnandet av val ska kunna ske på ett rättssäkert och ändamålsenligt sätt finns en överenskommelse mellan Valnämnden och stadskontoret om att stadskontoret har en permanent valorganisation som genomför röstning inom kommunen. Valorganisationen rekryterar och utbildar röstmottagare, ser till att det finns lämpliga och tillgängliga röstmottagningslokaler under förtidsröstningen och på valdagen samt ser till att allt material finns på plats då röstning ska genomföras. Kommunen svarar också för den preliminära räkningen av rösterna. En stor utmaning är Malmös ständigt växande befolkning och nybyggnation med följd av nytillkomna valdistrikt/vallokaler att administrera och bemanna.

Förändringar i arbetsmiljöverkets föreskrifter, ny avtalsrörelse och skärpta regler för dygnsvila

Kommunstyrelsen som leder och samordnar stadens HR-organisation kommer att behöva möta och informera om flera förestående förändringar inom HR-området. Bland annat pågår en ny avtalsrörelse för att teckna kollektivavtal med berörda fackförbund. Arbetsmiljöverket inför en omfattande förändring av regelstrukturen för alla sina föreskrifter då antalet föreskrifter ska struktureras om från 70 till 15 (antalet kan komma att förändras). Ändringar i Allmänna Bestämmelser som träder i kraft från och med 1 oktober 2023 medför att bestämmelser avseende arbetstidsförläggning skärps och förtydligas. Detta kommer att påverka schemaläggningen i flera av Malmö stads förvaltningar och föranleda nya arbetssätt.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen fortsätter att vara en stor utmaning för Malmö stad och offentlig sektor i Sverige. Genom investeringar i Malmö stads medarbetare via kompetensutvecklingsinsatser och lärande kan staden agera proaktivt för att:

- Minska personalomsättningen när konkurrensen om arbetskraften ökar.
- Minska sårbarheten när personalomsättningen är hög.
- Främja ett livslångt lärande där allt fler arbetar längre.
- Utveckla och utbilda medarbetare när viss kompetens saknas.
- Möjliggöra verksamhetsutveckling i en tid då utveckling och förändring sker snabbt.

Genom kompetens- och omställningsavtalet (KOM-KR) ska kompetensförsörjningsbehov mötas genom insatser som främjar livslångt lärande och stärker arbetstagares ställning på arbetsmarknaden. Stöd och ersättningar genom avtalet finansieras av arbetsgivares premie till omställningsfonden.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Malmö stad står inför ekonomiska utmaningar och det är därför grundläggande att de gemensamma resurserna används så effektivt som möjligt för att hantera stadens utmaningar. Effektivisering, prioritering, förändrade arbetssätt och kostnads kontroll möjliggör fortsatt kvalitet i verksamheten. Ett sammanhållet, proaktivt, effektivt och lärande stadskontor som riktar, utmanar och förstärker utvecklingskraften, skapar förutsättningar för stadens övriga verksamheter och Malmö som helhet.

Kommunstyrelsen behöver precis som alla andra nämnder fokusera på att effektivisera den egna verksamheten. Det handlar framför allt om att göra omprioriteringar så att nya uppdrag och utvecklingsarbete i första hand kan hanteras med befintliga resurser.

Kommunstyrelsen har också en viktig roll att leda och samordna nämnderna inom olika områden och ta fram förslag på förändringar som innebär effektivitetsvinster i hela organisationen.

Kommunstyrelsen ansvarar för att främja en långsiktigt hållbar utveckling i Malmö stad. Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för att stödja nämndernas och förvaltningarnas arbete i ett helhetsperspektiv. Detta inbegriper även arbetet med barnrätt, jämställdhet och antidiskriminering, där Malmö stad har höga ambitioner. Dessa perspektiv ska beaktas i alla stadens politiska beslut och genomsyra all kommunal verksamhet.

Ny avdelning för bolag och kommunalförbund

I kommunstyrelsens uppdrag att leda, samordna och ha uppsikt över kommunens verksamheter omfattas de bolag som ingår i kommunkoncernen och de kommunalförbund där Malmö stad ingår.

Under 2023 har en ny avdelning för bolag och kommunalförbund bildats som kommer att arbeta med kommunstyrelsens uppdrag att leda, samordna och ha uppsikt över bolag och kommunalförbund. Den nya avdelningen kommer att arbeta med att implementera den fördjupade finansiella riskanalys som genomfördes 2022 av koncernens dotterbolag och alternativa finansieringslösningar av Malmö Stadshus AB. Avdelningen kommer under 2024 att arbeta med strukturer, processer och gränssnitt med syftet att uppnå en mer sammanhållen samordning och uppföljning av stadens bolag och kommunalförbund.

Avdelningen kommer hantera ett par större utvecklingsfrågor som kommer att äga rum framöver. Bland annat VA-syd och HAR-projektet. Avdelningen kommer också att behöva hantera framtidsfrågor som rör Sysav och Räddningstjänsten.

Kompetensutveckling med nytt Learning management system (LMS)

Kommunstyrelsen arbetar under innevarande verksamhetsår med upphandling och införande av en stadsgemensam plattform (LMS) för att producera, publicera och administrera utbildning. Fler digitala utbildningar effektiviserar och möjliggör för fler medarbetare att få ta del av utbildningar på ett flexibelt sätt.

Nuvarande beslut angående införandet av ett LMS i Malmö stad anger att produktion och hantering av utbildningar, kommunikation och kvalitetskontroll hanteras inom respektive förvaltning. Lärande och utbyte mellan förvaltningarna kommer att ske genom ett nätverk där representanter från förvaltningarna finns med och sammankallas av stadskontoret.

Det pågår flera stadsgemensamma insatser för att säkerställa och främja kompetensförsörjningen i Malmö stad, bland annat etablering av en läromodell som beskriver hur Malmö stad ser på lärande och ger stöd i hur staden kan arbeta med lärande på arbetsplatsen. Det finns en etablerad struktur för kompetensanalys och kompetensutveckling för medarbetare genom ett gemensamt arbetssätt i

kompetensförsörjningsprocessen och medarbetarsamtalet. Det finns en kompetensmodell som är en förlängning av den övergripande kompetensanalysen och ett stöd i arbetet med medarbetarens utveckling kopplat till verksamhetens behov.

Samverkan och samarbetsformer internt, lokalt, regionalt och nationellt

Kommunstyrelsen ska tillsammans med nämnder och bolag göra gemensamma prioriteringar och utveckla strategier för ett hållbart Malmö.

Kommunstyrelsen och staden samverkar också lokalt och regionalt i syftet att hitta effektiva sätt att tackla Malmös utmaningar och bidra till utveckling av näringslivet och idéburen sektor. Genom att initiera, utveckla och bibehålla samverkan och samarbetsformer med lokala och regionala aktörer kan kommunstyrelsen samla kraft från flera källor i syfte att utveckla Malmö.

Lokalt samverkar kommunstyrelsen med civilsamhället och föreningar inom bland annat lokal utveckling. Regionalt samverkar Skånes 33 kommuner i ett flertal frågor så som till exempel kustskydd, gymnasiefrågan och Nära vård. Kommunstyrelsen samverkar med länsstyrelsen kring civilt försvar. Nationellt sker samverkan genom SKR bland annat kring framtida IT-upphandlingar.

Lokal utveckling

För att möta den ökade komplexiteten som det brottförebyggande och trygghetsskapande arbetet utgör, utvecklar Malmö stad sitt arbete med att etablera tvärsektoriella områdesteam i samtliga av stadens områden. Idag arbetar Malmö stad, inom ramen för stadens universalpreventiva trygghetssatsning, kunskapsbaserat med områdesteam i flera av stadens områden. En stadsövergripande ansats med utgångspunkt i Malmö stads befintliga strukturer kan således utgöra noden för nya arbetsformer för att tillsammans med samtliga samhällsaktörer hantera gemensamma samhällsutmaningar genom att balansera lokal områdeskunskap med preventionsvetenskap.

Strategisk inköpsverksamhet

Kommunstyrelsen fortsätter sitt arbete för en strategisk inköpsverksamhet. Uppdraget har som grund att öka kunskapen bland medarbetare som gör inköp och att skapa de stödjande strukturer som behövs för att inköp ska kvalitetssäkras. Åtgärderna förväntas öka graden av avtalstrohet och följsamhet mot upphandlingslagstiftning. Uppdraget förväntas också bidra till kostnadsbesparingar och att inköp inte sker från oseriösa aktörer. Åtgärderna innebär också en förbättring av den uppsikt som bedrivs av kommunstyrelsen avseende inköp som sker i staden.

Utveckling av kommungemensam uppföljning av verksamhet och mål

Den kommunövergripande uppföljningen av verksamhet och kommunfullmäktigemål ska stärkas. Detta innebär översyn och utveckling av nuvarande strukturer, system och processer för verksamhetsuppföljning, analys, rapportering och kommunikation. Syftet är främst att bidra till ett fördjupat kommunövergripande planeringsunderlag inom ramen för budget- och uppföljningsprocessen.

Mänskliga rättigheter och rättighetsperspektiv i styrning och uppföljning

Kommunstyrelsen kommer under 2023 och 2024 arbeta vidare för att genomföra de uppdrag som finns inom mänskliga rättigheter och mot rasism samt handlingsplaner mot islamofobi samt afrofobi. Detta arbete kommer fortsätta under 2024 genom att handlingsplanerna och uppdragen realiserar. Kommunstyrelsen arbetar också för att utveckla formerna för integrering av rättighetsperspektiv i kommungemensam styrning och uppföljning.

Utveckling av statistik utifrån stadens geografi

Kommunstyrelsen har under 2023 samordnat ett stadsövergripande arbete med att samla in och sammanställa statistik utifrån stadens geografi. Under 2024 utvecklas former för stadsgemensamma analyser av insamlad data, i syfte att bättre kartlägga, förstå och motverka skillnader mellan stadens geografiska områden. Arbetet förväntas resultera i planeringsunderlag som kan stärka Malmö stads arbete mot segregation och kommer att bedrivas i nära samarbete med uppdraget kring lokal utveckling.

Fortsatt utveckling av dokument- och ärendehanteringsprocessen

Kommunstyrelsens arbete med att samordna olika processer och gemensamma arbetssätt är en

effektiviseringsvinst för kommunen då alternativet är att varje nämnd och förvaltning utvecklar egna processer eller köper in nya system. Det krävs även fortsatt arbete kring dokumenthantering och digitala lagringsytor för att säkerställa att dokument arkiveras korrekt och att samma dokument inte sparas på flera platser i onödan. Effektivare dokumenthantering skulle kunna medföra lägre kostnader för serverkapacitet.

Sociala obligationer

I april 2017 beslutade kommunfullmäktige att ge kommunstyrelsen i uppdrag att vidare utreda möjligheten att emittera sociala obligationer. I mars 2020 beslöt fullmäktige att låta kommunstyrelsen genomföra nödvändiga åtgärder för att möjliggöra upplåning via sociala obligationer. En social finansieringskommitté har bildats och har under våren 2023 godkänt stadens sociala ramverk. Återkoppling till kommunfullmäktige är inplanerat i juni 2023. Kommittén har hittills godkänt fem sociala investeringar till ett värde av 590 mnkr. Under 2023/2024 kommer fokus i arbetet vara att sprida information och kunskap om sociala investeringar i organisationen och att identifiera fler sociala investeringar. När sociala investeringar med ett investeringsbelopp om sammantaget 1 mdkr har identifierats, kan staden ge ut sin första sociala obligation.

Framtidens arbetsplats stadskontoret - flytt till Rådhuset

Kommunstyrelsen kommer under kommande verksamhetsår fortsätta att arbeta med förberedelserna inför flytt av kommunalrådsavdelningen och stadskontoret till Rådhuset och Tingsrättens nuvarande lokaler. Flytten är preliminärt planerad till halvårsskiftet 2025. Flytten innebär en samlokalisering av kommunstyrelsens förvaltning och förväntas dels bidra till ett mer effektivt nyttjande av stadens lokalbestånd, dels ge förutsättningar för Framtidens arbetsplats vid stadskontoret med utvecklade arbetssätt som främjar verksamhetens uppdrag.

Utvecklingsarbete för ökad effektivitet och kvalitet

Under 2024 kommer stadskontoret arbeta för ökad kvalitet och effektivitet i de uppdrag som stadskontoret ansvarar för. Arbetet med att förflytta stadskontoret mot ett sammanhållet, effektivt, proaktivt och lärande stadskontor som riktar, utmanar och förstärker utvecklingskraften bedrivs inom förvaltningsövergripande utvecklingsområden så väl som inom respektive avdelnings utvecklingsarbete. Exempel på uppdrag som inte redan nämnts är:

- Utbildningspaket för ökad kunskap om hållbarhetsmålen
- Utveckla formerna för hållbarhetsuppföljning utifrån Agenda 2030
- Utvecklande av fungerande processer för riskhantering, incidenthantering, informationssäker upphandling samt utbildning
- Systematiskt kvalitets- och effektiviseringsarbete inom kommunikation

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Kommunstyrelsens inriktning är att i så stor utsträckning som möjligt effektivisera verksamheten och hantera nya uppdrag och behov av utveckling genom omprioriteringar. Samtidigt finns många kommuncentrala funktioner på kommunstyrelsens förvaltning. En utveckling av dessa funktioner eller nya kommungemensamma uppdrag kan innebära ökade kostnader för kommunstyrelsen samtidigt som det möjliggör effektivisering i Malmö stad som helhet.

Upphandling av HR-system och ekonomisystem

Kommunstyrelsen står inför upphandling av både ett HR-system och ett ekonomisystem. Båda systemen har en omfattande påverkan på hela Malmö stad. Kommunstyrelsen ser behov av att säkra resurser till förstudier inför kommande upphandlingar av systemen.

Efter genomförda upphandlingar kan driften av systemen komma att kräva resurser och medföra ökade kostnader för stadens förvaltningar eftersom systemen finansieras solidariskt.

Centrala redaktion för stadens gemensamma LMS

Kommunstyrelsen och Malmö stad bör överväga att avsätta medel för att upprätta en central redaktion (eller lokala redaktioner per förvaltning) som kan samordna arbetet med en plattform för ett stadsgemensamt LMS. Redaktionen skulle kunna ge stöd för att skapa pedagogiska digitala utbildningar. En central redaktion med uppdrag att stötta förvaltningarna bedöms behöva två producenter samt en studio.

Utökad uppföljning av sociala krav i inköpsavtal

Stadskontoret fick 2022 i uppdrag av kommunstyrelsen att utreda förutsättningarna för en samordnad uppföljningsfunktion med avseende på sociala villkor (mänskliga rättigheter, arbetsrättsliga villkor, arbetsmiljö samt barns rättigheter) i avtal. En utredning har genomförts och planeras att återrapporteras till kommunstyrelsen i oktober 2023. Utredningen visar att en uppföljningsfunktion bör ha fokus på operativ uppföljning, men att den även kan vara en aktör som har möjlighet att samverka med andra tillsyns- och samverkansaktörer inom välfärdsbrottslighet och stärkandet av medborgares mänskliga rättigheter. En uppföljningsfunktion bör arbeta med att dels upptäcka oegentligheter, dels säkerställa att upptäckta oegentligheter korrigeras och kompenseras. Kostnaden för inrättandet av en uppföljningsfunktion beräknas till 3,5 mnkr per år.

Visselblåsarfunktion

Under det första året med en visselblåsarfunktion har handläggningen av inkomna ärenden och uppbyggnad av all struktur i organisationen kring ärendehantering hanterats inom ramen för befintlig budget och med befintlig bemanning. Totalt sett har det tagit betydligt mer kostnader och resurser i anspråk än förväntat

Den totala kostanden för visselblåsarfunktionen inklusive utredningskostnader uppskattas till cirka 3 mnkr. Merparten av kostnaderna kommer hanteras genom omprioriteringar på stadskontoret, dock kommer det bli svårt att finansiera hela kostanden för visselblåsarfunktionen inom befintlig budgetram. Det behövs en ramförstärkning om cirka 1,5 mnkr för ändamålet.

I samband med införandet av visselblåsarfunktionen fastslog kommunfullmäktige att finansiering för visselblåsarfunktionen skulle ligga på kommunstyrelsen under de två första åren. Därefter skulle det

utredas om kostnaden för visselblåsarfunktionen också fortsatt skulle bäras av kommunstyrelsen eller om fortsatt drift skulle bygga på en kommungemensam finansieringsmodell. Kommunstyrelsen ser fördelar med att fortsätta bära kostnaderna för visselblåsarfunktionen, så länge det ekonomiska utrymmet tillåter, i stället för att hitta en finansieringsmodell som bygger på att förvaltningarna tar kostnader för sina egna utredningar.

Flytten till Rådhuset

Genomförandet av stadskontorets och kommunalrådsavdelningens planerade flytt till Rådhuset kräver att medel avsätts för projektledning. Flytten innebär en samlokalisering av kommunstyrelsens förvaltning och förväntas dels bidra till ett mer effektivt nyttjande av stadens lokalbestånd, dels ge förutsättningar för *Framtidens arbetsplats* vid stadskontoret med utvecklade arbetsätt som främjar verksamhetens uppdrag.

Standardisering, återbruk, cirkulära inköp och optimera arbetsplatsanvändningen

Kommunstyrelsen behöver fortsätta med återbruk, cirkulära inköp och standardisering. Det finns även andra åtgärder som kan ge ett mer hållbart stadskontor så som en digital inventarieförteckning, standardiserade och enhetliga arbetsplatser samt test av modeller för optimerad arbetsplatsanvändning inför kommande flytt.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Sociala insatser i utsatta områden	Socialstyrelsen	22 500	
Krisberedskap och civilt försvar	Staten MSB	12 500	12 500
Finskt förvaltningsområde	Länsstyrelsen Stockholm	1 980	1 980
Tillväxt MalmöLund regionen	Tillväxtverket	1 100	
Stärka det civila försvaret inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård	Socialstyrelsen	331	
Utveckling Cirkulär Hub	Tillväxtverket	200	200
Övriga bidrag			
SUMMA BIDRAG		38 611	14 680

Sociala insatser i utsatta områden var en satsning 2021-2023.

Stärka det civila försvaret inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård är osäkert inför 2024.

Begäran om investeringsram

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Allmänt investeringsutrymme	1 500	20 000	1 500	1 500	1 500	1 500
Summa investeringsram	1 500	20 000	1 500	1 500	1 500	1 500

Investeringsutrymmet år 2024, i sin helhet, avsatt som allmänt investeringsutrymme för att täcka utgifter i samband med lokalförnyelse av stadskontorets lokaler och inköp av inventarier. 2025 planerar stadskontoret att flytta till Rådhuset och därför är investeringsbehovet detta år 20 mnkr för möbelinköp, IT-utrustning med mera. Kommunbidragsförstärkning för kapitalkostnader kopplade till investeringarna 2025 kommer innebära ökade kapitalkostnader. I budgetskrivelsen 2025 kommer det att presenteras ett mer specificerat underlag för detta.

Budgetskrivelse 2024

Kulturnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	5
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	7
Kommunbidrag	14
Riktade statsbidrag och övriga bidrag	15
Begäran om investeringsram	16
Investeringsram	16

Sammanfattning

Kulturen spelar en central roll i Malmös utveckling. Barns och ungas rätt till kultur – den kulturella allemansrätten - är särskilt viktig. Framåt ser kulturnämnden, i sin roll som välfärdsnämnd, stora möjligheter för kulturen att stärka, stötta och driva på Malmös utveckling till en öppen, trygg och innovativ storstad. Fysiska platser för kultur i det offentliga rummet fortsätter framöver att vara viktiga, parallellt med ett brett digitalt utbud.

Ett nytt kulturstrategiskt program är under framtagande och kulturnämnden ser att en ny handlingsplan knuten till programmet är ett effektivt verktyg för att främja och stärka både existerande och nya samarbeten för att säkerställa Malmöbornas tillgång till kultur i den växande staden.

Ur kulturnämndens perspektiv finns idag flera komplexa samhällsutmaningar som kräver fortsatt samverkan och samarbete i staden, det handlar om andra förvaltningar, näringslivet och civilsamhället. Ett viktigt område är att stärka den sociala tryggheten i Malmö genom fortsatt kompensatoriska satsningar som utbyggnad av allaktivitetshus och bibliotek, vilket sker i samverkan med grundskoleförvaltningen, fritidsförvaltningen och arbetsmarknad - och socialförvaltningen.

En samtida trend är att kulturens frihet begränsas och på flera håll finns exempel där den fria konsten och kulturen ifrågasätts och inskränks av politisk styrning trots principen om armlängds avstånd. Kulturen måste få fortsätta vara en fri, dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, oberoende av politisk agenda. Konstnärlig frihet och principen om armlängds avstånd är grundläggande förutsättningar för kulturens utveckling. Med en armlängds avstånd ska kulturnämnden verka för goda förutsättningar för professionella kulturskapare och kulturaktörer att fritt utveckla sina skapande förmågor med yttrandefrihet och demokrati som grund.

Under 2024 fokuserar kulturnämnden på fyra utvecklingsområden för att stärka kulturen i Malmö och Malmö genom kulturen:

Likvärdig tillgång till kultur i en föränderlig stad: Det finns idag grupper av Malmöbor som inte fullt ut tar del av kulturnämndens utbud utifrån den likvärdighet de har rätt till. Det gäller framför allt barn och unga, äldre, personer med funktionsnedsättning och personer som tillhör de nationella minoriteterna. Under 2024 görs ökade insatser för att i större utsträckning systematisera arbetet för och tillsammans med dessa grupper. Detta i samverkan med flera andra förvaltningar och aktörer från civilsamhället.

Öppna Malmö-Antirasistiskt arbete för ett öppet Malmö

Kulturnämnden har som del i sitt grunduppdrag och arbetar på daglig basis med att motverka rasism och diskriminering och att öka Malmöbornas engagemang och kunskap i frågor som rör rasism och censur. Arbetet fortsätter att utvecklas och i samverkan med civilsamhället och trossamfund skapas och tillgängliggörs ett angeläget program kring antirasism.

En starkare kulturdriven stadsutveckling

Genom en kulturdriven stadsutveckling skapas förutsättningar för staden att utvecklas med hjälp av kulturen samt för konst och kultur att ta plats när staden växer. En utmaning är den undanträngande effekt på kulturverksamheter som ökade kostnader för exempelvis lokaler har. Under 2024 fortsätter kulturnämnden samarbetet med stadens förvaltningar och privata fastighetsaktörer för att föra in ett tydligt kulturperspektiv i stadsplaneringsprocessen, bereda plats för kultur i exploaterings- och omvandlingsområden samt möjliggöra samlokalisering och samutnyttjande av lokaler i staden.

Stärkta konstformer

Att stärka förutsättningar för stadens professionella kulturskapare är avgörande för ett välfungerade kulturellt ekosystem. Under 2024 ser kulturnämnden behov av att särskilt utveckla förutsättningarna och infrastrukturen för konstformerna dans, nycirkus och konst.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?

Kulturen utvecklar staden när Malmö växer

Det finns en stor potential i det snabbt växande Malmö, och kulturen spelar en central roll i Malmös utveckling. Barns och ungas rätt till kultur – den kulturella allemansrätten - är särskilt viktig. Med en fortsatt befolkningsökning, framför allt vad gäller unga i gymnasieåldern samt äldre, kommer antalet besökande i kulturnämndens verksamheter att fortsatt ökat. Framåt ser kulturnämnden stora möjligheter för kulturen att stärka, stötta och driva på Malmös utveckling till en öppen, trygg och innovativ storstad. Genom kontinuerlig nära dialog och medskapande processer involveras stadens barn, unga och vuxna i kulturnämndens arbete och utvecklingen av kulturlivet i Malmö.

Kulturnämndens verksamheter, tillsammans med civilsamhälle, studieförbund och andra fria kulturaktörer har en viktig roll i det informella och livslånga lärandet och erbjuder idag miljöer och ett stort utbud som främjar lärande. Genom att möjliggöra för folkbildning, möten och relationsskapande aktiviteter, bland annat genom mötesplatser runt om i staden, verkar nämnden för minskade klyftor och för att bryta en ökande och mångfasetterad ojämlikhet. Framåt behöver stadens folkbildande aktörer stärka sin samverkan och utveckla verksamheten så att den fortsätter vara relevant i ett alltmer digitaliserat bildningslandskap.

Den digitala utvecklingen innebär en omvälvande och snabb förändring av kulturlivet och öppnar dörrarna till helt nya kulturupplevelser såsom digitala vernissager, kulturscener samt interaktiva kulturupplevelser och möjligheter att ta del av och lära sig teknik för digitalt skapande.

I likhet med andra samhällsaktörer agerar kulturnämndens verksamheter idag i ett landskap av komplexa relationer och samhällsutmaningar. De utmaningar som det offentliga idag förväntas hantera är omfattande och komplicerade, allt ifrån klimatomställning till att hantera en växande ojämlikhet. Genom arbetet med kommunfullmäktiges mål bidrar kulturnämnden, i sin roll som välfärdsnämnd, till att hantera flera av dessa komplexa samhällsutmaningar som ofta ligger bortom en enskild nämnds ansvarsområde.

Kultur under attack

En samtida trend är att kulturens frihet begränsas och på flera håll finns exempel där den fria konsten och kulturen ifrågasätts och inskränks av politisk styrning trots principen om armlängds avstånd. Kulturen måste få fortsätta vara en fri, dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, oberoende av politisk agenda. Konstnärlig frihet och principen om armlängds avstånd är grundläggande förutsättningar för kulturens utveckling. Med en armlängds avstånd ska kulturnämnden verka för goda förutsättningar för professionella kulturskapare och kulturaktörer att fritt utveckla sina skapande förmågor med yttrandefrihet och demokrati som grund.

Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Samplanering av staden

Under perioden 2014-2021 hade Malmö stad en kulturstrategi med en tydlig handlingsplan som förtydligade vilka samarbeten som behövdes inom staden för att stärka kulturens roll i Malmö.

Handlingsplanen banade väg för och möjliggjorde en nära samverkan mellan kulturnämnden och en rad andra nämnder. Ett nytt kulturstrategiskt program är nu under framtagande och kulturnämnden ser att en ny handlingsplan knuten till programmet är ett effektivt verktyg för att främja och stärka både existerande och nya samarbeten för att säkerställa Malmöbornas tillgång till kultur i den växande staden. Kulturnämnden ser även behov av ökat samarbete med privata fastighetsaktörer, för att möjliggöra samlokalisering och samutnyttjande av lokaler i staden.

Kulturnämnden ser följande konkreta behov inför 2024:

- För att kunna fortsätta sprida konceptet med Allaktivitetshuset som planerat samt även göra kulturskolans verksamhet tillgänglig för fler krävs samlokalisering med stadens skolor. Här finns redan idag ett samarbete med grundskoleförvaltningen och fritidsförvaltningen som ytterligare behöver fördjupas och systematiseras.
- Fortsatt samplanering med de tekniska nämnderna samt fastighetsaktörer för att bevara existerande och möjliggöra för nya ateljéer, produktionslokaler och spelplatser till det fria kulturlivet.
- För att bättre och snabbare möjliggöra samarbete med de privata fastighetsägarna behövs även nya finansieringsmodeller. Här ser kulturnämnden att staden har en gemensam utmaning och ett tydligt behov av större samverkan och stöd framåt kring området.

Översyn av stadens regelverk för offentlig konst

Stadens arbete med offentlig konst regleras av ett särskilt regelverk från 1997, *Förslag till regler för offentlig utsmyckning ant av kf 27/11 1997, § 200, bib 132*. Där framgår vilket ansvar berörda nämnder – kulturnämnden, tekniska nämnden och servicenämnden - har när det gäller den offentliga konsten. Regelverket efterlevs i dagsläget inte och har inte reviderats sedan 1997. Tydlig och enhetlig riktning saknas för hur den offentliga konsten ska finansieras, organiseras, styras och planeras samt vilket ansvar berörda nämnder har. I förlängningen riskerar detta att leda till ojämn geografisk fördelning av konsten, brist på transparens och otydlighet både i förhållande till konstnärer och Malmöbor. Den ekonomiska styrningen försvåras också genom problem i att följa stadens investeringar i offentlig konst.

Berörda nämnder ser därför stora behov av att regelverket ses över och aktualiseras. I stadens budget för 2024 önskar därför kulturnämnden, tekniska nämnden och servicenämnden att kommunstyrelsen tillsammans med berörda nämnder tilldelas ett budgetuppdrag. Uppdraget ska resultera i ett förslag till revidering av regelverket. Kommunfullmäktige föreslås fatta beslut om det nya regelverket under 2024.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetsätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Under 2024 fokuserar kulturnämnden på fyra utvecklingsområden för att stärka kulturen i Malmö och Malmö genom kulturen; Likvärdig tillgång till kultur i en föränderlig stad, Öppna Malmö, En starkare kulturdriven stadsutveckling och Stärkta konstformer.

LIKVÄRDIG TILLGÅNG TILL KULTUR I EN FÖRÄNDERLIG STAD

Rätt till kultur för barn och unga

Genom den kulturella allemansrätten arbetar kulturnämndens verksamheter på tvärs, både inom förvaltningen och tillsammans med stadens övriga förvaltningar och civilsamhället, för att tillförsäkra alla barns och ungas rätt till kultur, både på skoltid och på fritid. Under 2024 prioriteras verksamhet på lov, helger och kvällar med fokus på att göra unga i gymnasieåldern, som fortfarande är en underrepresenterad grupp, delaktiga i kulturnämndens verksamheter. Barns och ungas delaktighet och inflytande ökas genom systematiska dialogformer och samordnade arbetsätt. Genom stärkt och formaliserad samverkan med fritidsförvaltningen samt fastighets- och gatukontoret skapas bättre förutsättningar för samordning vad gäller målgrupp, geografi och utbud.

Ökad inkludering av och sysselsättning för unga och unga vuxna

Kultur på ungas villkor är även under 2024 ett prioriterat område för kulturnämnden. Det finns fortsatt behov av att stärka ungas delaktighet och möjligheter till både kulturutövande och sysselsättning och kulturnämndens verksamheter har en tydlig roll som möjliggörare i att erbjuda jobb och praktikplatser både inom kulturförvaltningens verksamheter och i det fria kulturlivet. Under perioden prioriteras bland annat att:

- Möjliggöra sysselsättning genom *Ung i Sommar-praktik*. Under 2023 förväntas 350 unga Malmöbor erbjudas sommarpraktik i kulturnämndens verksamheter. Särskilt fokus läggs på inkludering av unga med funktionsnedsättning och tillsammans med fritidsförvaltningen och funktionsstödförvaltningen kommer kulturförvaltningen återkommande ta emot Ung i Sommarpraktikanter i anpassad praktik, där praktikanternas kunskap tillvaratas med syfte att stärka verksamheternas möjligheter att skapa och driva tillgängliga arrangemang, aktiviteter och verksamheter för unga vuxna med funktionsnedsättningar
- Öka ungas möjlighet till kulturskapande genom riktade kulturstöd och fortsatt systematisk breddning av det framgångsrika mentorskapsprogrammet inom film och media till fler konstområden.
- Vidareutveckla konceptet *Unga ambassadörer på Arena 305 där ungdomar anställs* för att ta emot skolbesök och studiebesök och på så sätt bli länken i mötet med andra unga och sprida verksamheten till fler.
- Öka ungas involvering och inflytande och stärka möjligheten att utveckla sina idéer och kreativitet genom inkubator på Embassy och Sharing, där unga ska få tillgång till att både pröva på och fortsätta kulturutövande under jämlika förutsättningar.

Rätt till kultur för personer med funktionsnedsättning

Arbetet med att systematiskt utveckla mötesplatser med meningsfulla kultur- och fritidsaktiviteter för personer med funktionsnedsättningar fortsätter utifrån framtagna strategi i samverkan med funktionsstöds- och fritidsförvaltningen. Ambitionen är att öka tillgängligheten, nå nya målgrupper samt att förbättra den geografiska planeringen. Insatser görs för att öka utbudet av och kommunikationen kring aktiviteter till målgruppen, utveckla metoder för delaktighet och inflytande samt öka medarbetarnas kunskap om funktionsnedsättning och tillgänglighet. Under 2024 genomförs för första gången *Funkisfestivalen* med aktiviteter på LLS-boenden, skolor och fritidsgårdar. Arrangemanget är ett samarbete mellan

kulturförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen och fritidsförvaltningen och förväntas bli ett återkommande inslag.

Kulturnämnden möjliggör även sysselsättning för personer med funktionsnedsättning. Genom samarbete med funktionsstödsförvaltningen erbjuds brukare inom LSS att förlägga aktiviteter inom ramen för Daglig verksamhet på biblioteken. Samarbetet är numera etablerat och väl förankrat och beräknas leda till att biblioteken under de närmaste åren markant kommer att kunna öka antalet platser för brukare inom LSS.

Under 2024 planerar Malmö konsthall att, tillsammans med relevanta samarbetspartners, etablera en självständig konststudio riktad till personer med funktionsnedsättningar i Skåne som vill utveckla ett professionellt konstnärskap. Målet är att studion ska kunna utgöra en sluss in i den etablerade konstvärlden, stärka de professionella förutsättningarna för konstnärer med funktionsnedsättningar samt bidra till att bredda utbudet av konst.

Rätt till kultur för äldre

Äldre Malmöbor deltar i lägre utsträckning än andra åldersgrupper i stadens kulturutbud. För Malmös äldre bidrar kulturnämnden genom sina verksamheter till delaktighet och meningsfulla sammanhang, att bryta social isolering och stärka hälsan. Genom inkluderande arbetssätt och metoder stärker kulturnämnden under 2024 tillgången till fysiska och digitala kulturaktiviteter, framför allt för personer på särskilt boende, vilka är de äldre som har minst tillgång till kulturlivet. Utvecklingsarbetet sker i nära samarbetet med hälsa- vård- och omsorgsförvaltningen och genom bättre samordning mellan kulturnämndens egna verksamheter.

Rätt till kultur för nationella minoriteter

Kulturnämndens verksamheter bidrar i stor utsträckning till en likvärdig kulturstad genom arrangemang och folkbildning kring minoritetsgruppers historia och livsvillkor samt för att höja medvetenheten om diskriminering och förföljelse. Genom de redan starka samarbetena i Öppna Malmö arbetar kulturnämnden bland annat aktivt för att synliggöra judisk kultur och identitet och motverka antisemitism. I samråd med sverigefinska Malmöbor planeras och arrangeras ett varierat kulturutbud för barn, unga och vuxna inom det finska förvaltningsområdet. Möjligheterna för stadens största minoritetsbefolkning, romerna, att ta del av och synliggöra sitt språk och sin historia stärks genom det nationella uppdrag Biblioteken i Malmö fått att bygga upp ett romskt bibliotek. Under 2024 fortsätter biblioteket växa fram i nära dialog med den romska minoritetsgruppen för att säkerställa kvalitet och relevans i verksamheten.

Digitalt deltagande för fler

Utifrån ett medborgarfokus fortsätter under 2024 den digitala utvecklingen inom kulturförvaltningen med fokus på att tidigt i processerna fånga Malmöbornas behov och önskemål. Förvaltningens första gemensamma IT- och digitaliseringsriktlinjer förväntas vara på plats under 2024 vilket kommer professionalisera processen att upphandla, utveckla, förvalta och avveckla förvaltningens system och tjänster.

För att motverka den skillnad som finns mellan Malmöbor med stor digital kunskap och Malmöbor som står utanför informationssamhället behövs stödjande insatser inom digital tillgång och bildning. Kulturnämndens verksamheter har en viktig kompensatorisk roll i detta arbete genom enkla, effektiva och medborgarnära digitala tjänster som bidrar till digital demokrati och att minska den digitala klyftan.

Kultur på nya platser i ett växande Malmö

Malmö växer snabbt och under 2024 fortsätter kulturnämnden att göra satsningar som stärker tillgången till kultur för barn, unga och vuxna i hela staden. För att möta det ökade besöksstryck som den växande staden medför ser kulturnämnden inte bara behov av att investera i fler lokaler utan även behov av utökade resurser till verksamheter som tillgodoser Malmöbornas behov av meningsskapande sammanhang och kulturaktiviteter. Under 2024 kommer följande områden och insatser vara prioriterade:

- *Hyllie mötesplats - Embassy of Sharing*

Under 2024 invigs kulturnämndens nya mötesplats i Hyllie i kvarteret Embassy of Sharing. Med denna satsning får barn, unga och vuxna en unik inkluderande och nytänkande plats för samarbete och

kunskapsutbyte bestående av ett bibliotek, en inkubator för unga, och genom utveckling och flytt av Dawit Isaak-biblioteket, även ett internationellt center för yttrandefrihet. Byggnaden som verksamheten rymms i är miljöcertifierad och byggd i trä med låg klimatpåverkan. Stort fokus kommer att ligga på hållbarhet och ytan kommer att samnyttjas mellan kulturnämndens verksamheter och med andra aktörer i staden.

- ***Biblioteksutveckling***

I takt med att Malmö växer och förtäta krävs etablering av nya bibliotek samtidigt som ombyggnationer och omlokalisering av redan etablerade bibliotek kommer att bli aktuella. Det finns en strategisk och hållbar vinst i att nyetableringar av bibliotek planeras in i ett tidigt skede i stadsutvecklingsprocesserna och att de nödvändiga ekonomiska investeringarna planläggs i god tid. Efter färdigställandet av ett nytt bibliotek i Hyllie har kulturnämnden definierat Lindängen, Kirseberg /Värnhem/Östervärn och Bunkeflostrand som prioriterade områden framåt.

- ***Nytt allaktivitetshus under mandatperioden***

Kulturnämnden planerar att under mandatperioden etablera ett nytt allaktivitetshus i linje med framtagna utvecklingsplan. Allaktivitetshuset är viktiga lokala mötesplatser vars verksamhet bygger på demokrati och yttrandefrihet och där barn, unga och vuxna har möjlighet att ta plats, utveckla och delta i meningsskapande aktiviteter på fritiden. De är också ett viktigt verktyg för att stärka skolorna i det sociala och relationella arbetet.

- ***Museiområdet***

Omgivningarna runt museiområdet håller på att ändra karaktär från industriområde till blandad stadsbebyggelse. I och med framväxten av den nya Citadellstaden ställs nya krav på att Malmö museum och det kringliggande området bättre integreras i sin omgivning. Under 2024 fortsätter arbetet med att ta fram en plan för omgestaltningen av museiområdet i nära dialog med fastighets- och gatukontoret, stadsbyggnadskontoret och serviceförvaltningen.

ÖPPNA MALMÖ

Antirasistiskt arbete för ett öppet Malmö

Kulturnämnden har framgångsrikt de senaste åren lett och koordinerat Malmö stads programutbud kopplat till Öppna Malmö. Öppna Malmö är ett samlingsnamn för en rad aktiviteter med ett gemensamt syfte: alla i Malmö ska kunna vara stolta över sin bakgrund och identitet – och leva i staden som jämlikar. Arbetet med Öppna Malmö införlivas med det antirasistiska arbetet som görs på kulturförvaltningen. Kulturnämnden ser ett stort behov att fortsätta arbetet med Öppna Malmö också åren framöver men det krävs en finansiering från kommunfullmäktige. Under 2023 erhålls tillfälliga medel för uppdraget från kommunstyrelsen.

Kulturnämnden har som del i sitt grunduppdrag och arbetar på daglig basis med att motverka rasism och diskriminering och arbetar för yttrandefrihet, öppenhet och för alla Malmöbornas möjlighet att delta i det fria samtalet. Under 2024 fortsätter arbetet utvecklas och i samverkan med civilsamhället och trossamfund skapas och tillgängliggörs ett angeläget program kring antirasism för att stärka yttrandefriheten och för att öka Malmöbornas engagemang och kunskap i frågor som rör rasism och censur. Särskilt fokus läggs på att motverka antisvart och antimuslimsk rasism samt stärka Malmö som en öppen och demokratisk stad.

Engagemanget från omvärlden, civilsamhället och Malmöbor visar på ett stort intresse och behov i staden för att arbeta vidare med antirasism och islamofobi. Kulturnämnden kommer under 2024 undersöka möjligheterna att arrangera ett toppmöte på nationell och internationell nivå för att ytterligare befästa och synliggöra Malmö som en öppen stad för alla och för det fria samtalet.

Konstnärlig frihet i tider av kultur under attack

I en tid då den konstnärliga yttrandefriheten utmanas utmärker sig Malmö stad som en fristad för det fria ordet och den fria kulturen. Här finns världens enda folkbibliotek med förbjudna och censurerade böcker från hela världen – Dawit Isaak biblioteket - och Malmö tar aktiv ställning för den fria kulturen genom Fristadsprogrammet som ger hotade kulturarbetare en fristad. Under 2024 kommer satsningen *Förbjudna kulturveckan* vidareutvecklas tillsammans med fler aktörer. Den nationella satsningen tillsammans med svenska PEN - *Banned Books Week: Sverige* – tar nästa steg i syfte att stärka bibliotek och bokhandlare runt om i landet att lyfta fram censurerad litteratur och på så sätt medvetandegöra besökare och köpare. Insatser kommer även att göras för att öka samlingen av förbjuden och censurerad litteratur från hela världen och på så sätt göra samlingen än mer relevant för Malmös hela befolkning.

EN STARKARE KULTURDRIVEN STADSUTVECKLING

Genom en kulturdriven stadsutveckling skapas förutsättningar för staden att utvecklas med hjälp av kulturen samt för konst och kultur att ta plats när staden växer. En utmaning är den undanträngande effekt på kulturverksamheter som ökade kostnader för exempelvis lokaler har. Under 2024 fortsätter kulturnämnden samarbetet med stadens förvaltningar och privata fastighetsaktörer för att föra in ett tydligt kulturperspektiv i stadsplaneringsprocessen, bereda plats för kultur i exploaterings- och omvandlingsområden samt möjliggöra samlokalisering och samutnyttjande av lokaler i staden.

Under 2023 initierades konceptet *Malmö in the making* som ett sätt att lyfta den kulturdrivna stadsutvecklingen lokalt, nationellt och internationellt genom att utforska vad en demokratisering av stadens rum, arkitektur och kultur betyder för Malmöborna och hur vi genom att bjuda in Malmöbor, tillsammans kan forma stadens utveckling. Det framgångsrika konceptet kring *Malmö in the making* kommer att bli ett återkommande event, en biennial, som bygger vidare på de teman och lärande som växer fram under 2023. Genom *Malmö in the making* fortsätter staden sätta fokus på frågor kring demokratisering av processer samt hur arkitektur, konst och kultur är med och skapar framtida livsmiljöer för Malmöbor.

Under 2024 prioriterar kulturnämnden följande områden för en starkare kulturdriven stadsutveckling:

Kulturen i stadsplaneringsprocessen

Under 2024 fortsätter kulturförvaltningen arbetet med en kulturdriven stadsutveckling i samarbete med stadsbyggnadskontoret och fastighets- och gatukontoret. Med målet att ge Malmöborna likvärdig tillgång till kultur oavsett var man bor samt skapa de bästa förutsättningarna för kulturlivet att växa med staden och staden att växa genom kultur, utvecklas viktiga verktyg och funktioner för en kulturdriven stadsplanering.

Kulturlivsanalyser som verktyg för att föra in ett kulturperspektiv tidigt i stadsplaneringsprocessen etableras under 2024 med utgångspunkt i de erfarenheter som gjorts under pilotfasen 2023. Genom kulturlivsanalysen kartläggs existerande kulturaktörer, behov och kulturvärden i ett område och en analys över vilka förutsättningar som krävs för att bevara och utveckla områdets kulturliv framåt görs.

Arbetet med att utveckla rollen som kulturlots fortsätter också under 2024 med särskilt fokus på bevarande och utveckling av lokaler för kulturproduktion.

Kulturarrangemang för en attraktiv stad regionalt, nationellt och internationellt

Under 2024 stärker kulturnämnden sin arrangemangsverksamhet som en viktig del i den kulturdrivna stadsutvecklingen. Genom ett rikt utbud av kulturarrangemang skapas en kraftfull drivkraft för en hållbar, livfull och attraktiv stad. Några exempel på satsningar under 2024:

- Nya konstformer utvecklas och stärks genom arrangemang. Under 2024 startar exempelvis den internationella biennalen Southern Sweden Circus Festival som sätter ljuset på cirkus som konstform och Malmö som potentiell utvecklingsnod för nycirkus.
- Den årligt återkommande Förbjuden Kulturvecka belyser vikten av ett demokratiskt samhälle för att yttrandefrihet och kulturella yttringar ska få verka och utveckla vår stad i en positiv riktning.
- Malmö Sommarscen vidgar upplevelsen av staden genom att ta plats i stadsutvecklingsområden

såsom exempelvis Nyhamnen och lockar därmed Malmöbor till nya platser med intressanta och relevanta kulturarrangemang.

- Internationella kulturarrangemang inspirerar under 2024 med nya tankar kring social innovation som katalysator för kulturdriven stadsutveckling.

Nyhamnen

Kulturnämnden är delaktig i tidigt skede av stadsutvecklingsprocessen kring Nyhamnen. En kulturlivsanalys i vilken områdets kulturpotential identifieras genomförs under 2023 och utifrån den kommer kulturnämnden kunna utforma en plan för kultursatsningar framåt i området.

Kulturmiljöperspektivet är särskilt viktigt i detta arbete. Utbyggnaden av Nyhamnen kommer att ske etappvis under flera decennier och det kommer därför bli viktigt att arbeta platsskapande med kultur för att aktivera området.

Rosengård

Kulturnämnden är delaktig i stadsutvecklingsprocessen i Rosengård där omvandlingen med bland annat de nyöppnade stationerna i Östervärn och Rosengård knyter ihop staden och ger ökade möjlighet till stadsutveckling i Malmös östra del.

En kulturlivsanalys genomförs under 2023 för att identifiera behov och förutsättningar för att fortsatt utveckla kulturen i området och området genom kulturen och detta arbete tas vidare under 2024 med fokus på att ta fram en kulturplan för området med beskrivning av mer konkreta satsningar på kultur i området framåt.

Kulturnämnden deltar också i ett tidigt skede i detaljplanearbetet kring kvarteret Generatorn i Rosengård med särskilt fokus på gestaltningen av nya allmänna platser.

Norra Sorgenfri och Sofielund

Norra Sorgenfri och Sofielund är områden med stor betydelse för stadens kulturliv. Över 50% av Malmös konstnärer och ateljékollektiv verkar i Norra Sorgenfri och Södra Sofielund. Pågående eller kommande fastighetsutveckling i områdena kommer på sikt att få konsekvenser för ateljéerna i områdena och därmed också för kulturproduktionen i staden och regionen. Tillsammans med stadsbyggnadskontoret och stadskontoret (omvärld och näringsliv) fortsätter kulturnämnden under 2024 arbetet för att hitta långsiktiga lösningar för kulturproduktionen i områdena. Arbetet beskrivs mer under *Stärkta konstformer – Hållbara lösningar för konstnärsateljéer* nedan.

Under 2024 fortsätter kulturnämnden, i samarbete med bland annat stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden, arbetet med att förverkliga planprogrammets vision om Sofielund som Malmös mest betydelsefulla och dynamiska kultur-, fritids- och näringslivscentrum. Kulturnämndens kulturlots utgör ett stöd för utvecklingen i området och till den förvaltningsövergripande samverkan som utgör basen för utvecklingsarbetet samt medverkar aktivt i pågående detaljplanarbeten.

STÄRKTA KONSTFORMER

Malmös rika och varierande kulturliv väcker uppmärksamhet långt utanför stadens gränser. Staden är hemvist för ett stort antal fria kulturaktörer som i betydande utsträckning, med stöd från staden, bidrar till Malmös attraktivitet och till Malmöbornas möjlighet att skapa och ta del av konst och kultur. Att stärka förutsättningar för stadens professionella kulturskapare är avgörande för ett välfungerade kulturellt ekosystem. Under 2024 ser kulturnämnden behov av att särskilt utveckla förutsättningarna och infrastrukturen för konstformerna dans, nycirkus och konst.

Konst

Under 2024 fortsätter kulturnämnden arbetet med att skapa bättre förutsättningar för konstscenen i Malmö att utvecklas i samklang med stadens invånare, aktörer och platser.

Mot ett nytt konstmuseum

Ett rikt kulturliv är en del av den attraktiva staden för såväl besökare som näringslivet och för att ge plats

åt Malmöbornas konstsamlingar och förstärka Malmöns roll som kulturstad har ett nytt konstmuseum varit en aktuell fråga i staden under lång tid. Kommunstyrelsen beslutade i augusti 2021 att ge stadskontoret i uppdrag att tillsammans med berörda förvaltningar utreda lämpliga och innovativa genomförandemodeller för ett nytt konstmuseum. En framgångsfaktor för en attraktiv stad för såväl besökare som näringsliv är att staden är levande hela dygnet, hela året och där kommer ett nytt konstmuseum bli en viktig del. Genom att fördjupa satsningen på en konstsatellit fortsätter kulturnämnden under 2024 sitt arbete utifrån uppdraget från kommunstyrelsen att tillsammans med berörda nämnder och Stiftelsen för Malmö Konstmuseum driva arbetet med att förverkliga ett nytt konstmuseum i Malmö.

Stärka tillgången till den offentliga konsten.

Kulturnämnden har tagit fram en långsiktig planering för den offentliga konsten med fokus på att stärka tillgången till konst i områden där konst idag saknas samt för särskilt prioriterade målgrupper som till exempel barn och unga. Under 2024 invigs ett konstverk på det nya Rosengårdsbiblioteket och arbetet med ett konstverk i Hyllie, i anslutning till kulturförvaltningens nya mötesplats i Embassy of sharing startas upp.

En första långsiktig planering för satsningar på offentlig konst för perioden fram till 2028 har också gjorts med utgångspunkt i kulturnämndens kompensatoriska uppdrag och de pågående eller planerade stadsutvecklingsområden som stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden identifierat. Aktuella områden framåt är bland annat Örtagården/Herrgården, Bunkeflostrand, Nydala och Nyhamnen.

Planeringen av den offentliga konsten görs i samarbete samt samordnas med fastighets- och gatukontoret och serviceförvaltningen. Ett långsiktigt samarbete finns också med MKB för att skapa bättre samordning mellan stadens och bolagets satsningar på offentlig konst.

Hållbara lösningar för konstnärateljéer

Den snabba omvandlingen av staden skapar undanträngningseffekter som påverkar konstnärers tillgång till lokaler för ateljéer. Kulturnämnden har identifierat ett antal platser där aktuella omvandlingsprocesser kan komma att påverka befintliga ateljéföreningar och arbetar nu aktivt, utifrån de styrmedel som staden har, för att bevara eller bereda plats för lokaler för kulturproduktion i stadsomvandlingsområden. Under 2024 kommer särskilt fokus ligga på de detaljplaner som tas fram i Norra Sorgenfri, Katrinelund och Sofielund, där en betydande andel av Malmöns konstnärer och ateljékollektiv finns. Utöver detta planerar kulturnämnden att sätta en ny modell för ateljéstipendier med utrymme för ökad stödnivå. Utvecklingen av kulturlotsfunktionen med fokus på information, kompetensutveckling och rådgivning för kultur- och fastighetsaktörer kring avtal, tillstånd, hyresförhandling och andra lokalrelaterade frågor fortsätter också.

Dans

Dans är ett starkt profilområde i Malmö och kulturnämnden vill möjliggöra för fler Malmöbor att både ta del av och själva utöva dans. Behovet av lokaler för träning, repetitioner, pedagogisk verksamhet och föreställningar är stort och lokalfrågorna är centrala både för det professionella danslivet och för möjligheterna att erbjuda dansaktiviteter för unga. Under 2024 fokuserar kulturnämnden på följande områden:

- Kulturnämnden kommer under 2024 att genomföra utvecklingsinsatser för att stärka infrastrukturen och stödet till den professionella dansen i Malmö, bland annat genom vidareutveckling av Pralinen som en potentiell produktionsmiljö för dans. Pralinen är i nuläget en vision och en förstudie genomförd av sex centrumbildningar med Danscentrum Syd i spetsen. Förstudien undersöker möjligheten att i samband med teaterhögskolans flytt ta över deras nuvarande lokaler, vilka i hög grad är ändamålsenliga för dans. Härmed stärks infrastrukturen för det fria kulturlivet samtidigt som möjligheten ökar för Malmöborna att ta del av dans.
- Genom ett ökat samarbete med stadens fria kulturliv och scenkonstbolag, bland annat Skånes Dansteater, kommer barn och unga erbjudas dans inom ramen för den kulturella allemansrätten både på skoltid och fritid.
- Som en del i att stärka dans i Malmö och övriga Skåne, ställer sig kulturnämnden bakom regionens arbete för att Skånes Dansteater ska bli nationalscen för dans.

Nycirkus

Under 2024 fortsätter kulturnämnden arbetet med att stärka infrastrukturen för nycirkus i Malmö samt etablera Malmö som en utvecklingsplats för nationella och internationella samarbeten. De utvecklingsområden som nämnden arbetar vidare med är bland annat fler träningslokaler och spelplatser samt möjligheter till vidareutbildning, samarbeten och internationella utbyten.

Under 2023 tas en förstudie fram för *Cirkusens hjärta*. Cirkusens hjärta ska vara en kreativ plats och en utvecklingsnod för den nationella och internationella cirkusen, där nya idéer kopplade till cirkus som konstform, innovation och näringsliv kan få plats att växa och samtidigt möjliggöra för fler Malmöbor att ta del av cirkus. Utifrån studiens resultat fortsätter arbetet under 2024, bland annat kring konceptutveckling, affärsmodell och lokalbehov.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Behov av ökat kommunbidrag 2024

Nytt Allaktivitetshus

Kulturnämnden planerar att under mandatperioden etablera ett nytt Allaktivitetshus i linje med framtagna utvecklingsplan. Allaktivitetshuset är viktiga lokala mötesplatser vars verksamhet bygger på demokrati och yttrandefrihet och där barn, unga och vuxna har möjlighet att ta plats, utveckla och delta i meningsskapande aktiviteter på fritiden. De är också ett viktigt verktyg för att stärka skolorna i det sociala och relationella arbetet. Behov av ökat kommunbidrag: 5 mkr.

Hyllie bibliotek och mötesplats-Embassy of Sharing

Under 2024 invigs den första delen i Hyllie, kulturnämndens nya mötesplats i kvarteret Embassy of Sharing. Hyllie är ett av stadens starkast växande områden, det förväntas en befolkningstillväxt på 50% från 2019 till 2030. År 2040 beräknas 25 000 personer vara bosatta här, varav en stor andel barn och unga. Här saknas i dagsläget både biblioteksverksamhet och övrig kulturverksamhet för unga. Med denna satsning får barn, unga och vuxna en unik plats bestående av ett bibliotek, en inkubator för unga och ett internationellt center för yttrandefrihet. Stort fokus kommer att ligga på hållbarhet och ytan kommer att samnyttjas mellan kulturnämndens verksamheter och med andra aktörer i staden.

Kulturnämnden har ingen möjlighet att inom ram kunna finansiera en utbyggnad av nya bibliotek och mötesplatser som planeras utifrån malmöbornas behov. Enbart hyreskostnaderna för de två lokalerna i Hyllie uppgår till drygt 6 mkr. En ökning av kommunbidraget är nödvändigt.

På längre sikt

Flytt av Centralmagasinet

När Nyhamnen byggs ut indikerar staden att Centralmagasinet behöver flyttas. Staden behöver tillhandahålla en ersättningslokal. Redan 2032 behöver ny lokal för Malmös kulturhistoriskt värdefulla föremål vara klar och driftsatt. Nämnden räknar med att det behövs 9-års planering för att omlokalisera en så omfattande verksamhet, detta för byggnation och överflyttning av de kulturhistoriska föremålen.

Nytt Konstmuseum

Ett nytt konstmuseum i Malmö har varit aktuell under lång tid i staden. Kommunstyrelsen beslutade i augusti 2021 att ge stadskontoret i uppdrag att tillsammans med berörda förvaltningar utreda lämpliga och innovativa genomförandemodeller för ett nytt konstmuseum. Ett nytt konstmuseum kan vara en av stadens naturliga samlingsplatser.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Övriga bidrag			
Kulturskolan, utvecklingsbidrag	Kulturrådet	3 200	
Malmö Museum, verksamhetsbidrag	Region Skåne	23 836	24 313
Malmö Konstmuseum, verksamhetsbidrag	Region Skåne	2 412	2 460
Biblioteken	Kungliga biblioteket	6 000	6 000
Biblioteken	Kulturrådet	6 000	4 000
SUMMA BIDRAG		41 448	36 773

Utvecklingsbidraget till kulturskolan avser läsåret 2023/2024. För läsåret 2022/2023 erhöles 4,9 mkr. För biblioteken ser man en risk att utvecklingsbidraget från kulturrådet till *stärkta bibliotek* kommer att minska. Därav en lägre prognos för 2024.

Begäran om investeringsram

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Biblioteken i Malmö	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Malmö Kulturskola	500	500	500	500	500	500
Malmö Museer	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Malmö Konstmuseum, inköp av konst	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Malmö Konsthall	2 500	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Malmö Stadsarkiv	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Kulturarangemang och Mötesplatser	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Stab inklusive Centralmagasin	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Hyllie	5 000	10 000	5 000	0	0	0
Summa investeringsram	37 000	40 500	35 500	30 500	30 500	30 500

Budgetskrivelse 2024

Miljönämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	13
Kommunbidrag	20
Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....	22
Begäran om investeringsram.....	23
Investeringsram.....	23

Sammanfattning

Malmö är Sveriges tredje största stad och är den snabbast växande storstaden i Sverige. Stadens storlek både förpliktigar och skapar förutsättningar för Malmö att fortsätta vara en föregångare inom miljö- och klimatfrågor. Inriktningen för stadens miljö- och klimatarbete är Miljöprogram för Malmö stad 2021–2030. Programmet är Malmös lokala agenda för den ekologiska dimensionen av Agenda 2030, men arbetet måste även väga in den sociala och den ekonomiska dimensionen för att skapa ett hållbart Malmö. Rätt utfört kan miljö- och klimatarbetet bidra till stärkt konkurrenskraft för näringslivet, fler arbetstillfällen, minskad segregation och ökade möjligheter för en stad med goda livsvillkor för alla.

För att uppnå de ambitiösa målen i miljöprogrammet och bidra till Parisavtalets mål om att hålla nere jordens uppvärmning till under 1,5 grader krävs att Malmö ökar takten i klimat- och miljöarbetet. Malmö stad klarar inte att nå målen på egen hand, utan det krävs att hela stadens aktörer kraftsamlar. Miljönämnden behöver tillsammans med andra, dels internt i Malmö stad, dels med externa aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå, hitta innovativa arbetssätt och lösningar på gemensamma utmaningar. Fokus för miljönämndens miljöstrategiska arbete är en grön och hållbar klimatomställning och klimatanpassning. Den europeiska gröna given och EU:s missioner skapar förutsättningar för arbetet. För att Malmö ska kunna bibehålla de höga ambitionerna krävs framöver en ökad extern finansiering. Energiförsörjningen är en viktig del av Malmös omställning och ett prioriterat område för miljönämnden.

Befolkningsökningen innebär vidare att förorenade områden och avfallsbranschen är växande tillsynsområden för miljönämnden, dels då många exploateringsprojekt i staden finns inom områden där marken är förorenad, dels då förtätningen leder till hantering av massor och avfall. Vidare har det inom nämndens miljö- och hälsoskyddstillsyn tillkommit och fortsätter tillkomma ny lagstiftning och andra styrdokument som innebär att nämndens tillsynsuppdrag ökar i omfattning och komplexitet.

Under 2024 kommer miljönämndens livsmedelskontroll införa den nya riskklassningsmodellen samtidigt som nämnden ska efterhandsdebitera livsmedelskontrollen som tidigare har förskottsdebiteras genom årsavgift. Nämnden uppskattar att intäktsbortfall kopplat till införandet av riskklassningsmodellen och efterhandsdebiteringen kommer att medföra mellan 10 och 20 procent i minskade intäkter för livsmedelskontrollen. Nämnden behöver därför se över nuvarande arbetssätt för att möta den nya lagstiftningen.

Miljönämnden fortsätter arbetet med att Malmöbor, verksamhetsutövare och samarbetspartners ska uppleva en god och likvärdig service i kontakten med verksamheten. Som ett led i utvecklingen av den serviceinriktade myndighetsutövningen kommer nämnden att lägga fokus på digitalisering och rådgivning.

Personalomsättningen inom miljönämndens förvaltning har ökat samtidigt som nämnden har svårare att tillsätta vakanta tjänster inom vissa yrkesgrupper där erfarenhet och specialistkompetens efterfrågas. Detta beror bland annat på ökad konkurrens om arbetskraften från privat sektor och andra kommuner.

Miljönämnden har ett samlat ansvar för arbetet att genom samordnad tillsyn öka tryggheten och minska brottsligheten i staden. Det myndighetsgemensamma samarbetet inom Tryggare Malmö, som ska bidra till ett mer rättvist och säkert Malmö, utvidgas och utvecklas successivt för att nå ännu större effekt. Nämndens genomgående fokus ligger på att identifiera tecken på människohandel och människoexploatering samt att motverka välfärdsbrottslighet.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?

Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Avsnittet har sin utgångspunkt i Malmö stads övergripande omvärldsanalys Utblick Malmö. I Utblick Malmö presenteras omvärldstrender som förväntas påverka Malmö stads utveckling på kort och medellång sikt. Miljönämnden har valt ut ett antal trender som särskilt kan komma att påverka nämndens verksamhet under kommande år. Nämnden har även baserat avsnittet på Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) omvärldsanalys Vägval för framtiden 4 - trender som påverkar det kommunala och regionala uppdraget fram mot år 2030.

Ökad komplexitet driver nya arbetssätt

En av de omvärldstrender som beskrivs i Utblick Malmö är att ökad komplexitet driver nya arbetssätt. Trenden tydliggörs även i SKR:s omvärldsanalys. Liksom andra offentliga verksamheter har miljönämnden växande ansvarsområden i såväl omfattning som komplexitet. Det handlar bland annat om klimatförändringarna, som är en av vår tids största och mest komplexa utmaningar, som ställer krav på innovation och nya arbetssätt.

Miljö- och hälsoskyddstillsynens och livsmedelskontrollens grunduppdrag regleras av nationell lagstiftning. De senaste åren har det tillkommit och fortsätter tillkomma omfattande förändringar av övergripande styrdokument som nämndens verksamheter måste förhålla sig till och planera för. Förändringarna innebär att nämndens tillsyns- och kontrolluppdrag ökar i omfattning och komplexitet. Fortsatt intern och extern samverkan, kompetensutveckling och internt utvecklingsarbete är viktiga verktyg för att införliva förändringarna i tillsyns- och kontrollverksamheten. Trenden tydliggörs även i SKR:s omvärldsanalys.

En översiktlig redogörelse av de mer omfattande förändringarna görs nedan. Inför 2024 arbetar nämnden med att införliva de utökade arbetsuppgifterna i verksamheten på ett effektivt sätt. Prioriteringar och anpassning av verksamheten presenteras närmare i avsnittet Förändring och utveckling av nämndens verksamhet.

Miljö- och hälsoskyddstillsyn

I regeringens värbudget för 2023 framgår att regeringen planerar inför förenklingar av prövningsprocesser gällande tillstånd enligt miljöbalken vilket kan påverka nämndens miljötillsyn framöver.

Under 2021 lanserades den nationella strategin för miljöbalkstillsynen som gäller 2022–2025. I strategin har sex tillsynsområden med olika fokusområden pekats ut, vars syfte bland annat är att främja tillsyn inom områden som ur ett nationellt perspektiv är extra angelägna under strategins period, samt att förenkla tillsynsmyndigheternas planering av tillsyn. Fyra tillsynsområden med tillhörande fokusområden är aktuella för miljönämnden med utgångspunkt i gällande reglemente.

Under de senaste åren har det även tillkommit mycket ny lagstiftning samt gjorts omfattande förändringar av befintlig lagstiftning inom avfallsområdet. Bakgrunden är att den svenska lagstiftningen inom avfallsområdet ska anpassas till EU:s nya avfallsdirektiv, det så kallade avfallspaketet. Förändringarna i avfallslagstiftningen innebär ett större fokus på tillsyn av avfallsbranschen, vilket även märks genom den nationella strategin för miljöbalkstillsynen där tre fokusområden berör avfallsfrågor. Med utgångspunkt i ovanstående kommer sannolikt ytterligare förändringar av lagstiftningen ske inom detta område under 2024. Dock är det ännu oklart hur tillsynen kommer att påverkas i stort och någon egentlig helhetsbedömning av alla förändringar i lagstiftningen fram till 2025 har inte gjorts på nationell nivå. Storstäderna har i dialog med SKR efterlyst en sådan analys.

Livsmedelskontroll

Miljönämndens livsmedelskontroll står inför flera utmaningar under 2024 då kontroll enligt den nya riskklassningsmodellen påbörjas samtidigt som kontrollen ska börja efterhandsdebiteras i stället för att förskottsdebiteras genom årsavgifter.

Den nya riskklassningsmodellen innebär att kontroll flyttas från sista led, exempelvis restauranger och butiker, till tidigare led i handelskedjan, exempelvis importörer, grossister och industrier. Syftet med den nya riskklassningsmodellen är att styra kontrollen dit den ger mest effekt, att den ska omfatta samtliga aktiviteter som bedrivs på en livsmedelsanläggning samt ge en reduktion för de som är tredjepartscertifierade. När kontrollen flyttas till tidigare led i handelskedjan minskar risken för osäkra livsmedel i butiker och restauranger. Förändringen kommer att leda till en mer riskbaserad kontroll och miljönämnden är positiv till ändringen. Samtidigt finns en risk för att det påverkar nämndens verksamhet då antalet livsmedelsverksamheter inom staden är färre i handelskedjans tidigare led än i kedjans sista led. Enligt nämndens uppskattning kommer detta sannolikt innebära att den totala mängden kontroll minskar med tio procent, vilket kan komma att få ekonomiska konsekvenser för nämnden 2024.

Även efterhandsdebiteringen kommer sannolikt att innebära bortfall av intäkter och minskad självfinansieringsgrad, samtidigt som nämnden får en ökad administration vid debiteringar. En anledning till intäktsbortfallet är att nämnden tidigare har fakturerat samtliga livsmedelsverksamheter tidigt på året, och de verksamheter som upphört senare under året har inte fått sin avgift återbetald, även om kontrollen ännu inte genomförts. Vid efterhandsdebitering kommer endast de verksamheter som har kontrollerats bli fakturerade. Det finns en risk för att arbetet med administration kring fakturering och med att driva in obetalda fakturor kommer att öka. Ytterligare en anledning till intäktsbortfall är att förarbetet inför de oanmälda kontrollerna inte kan faktureras i de fall verksamhetsutövare inte har anmält till nämnden att deras verksamhet upphört. Det finns svårigheter att dela information med andra myndigheter såsom Skatteverket och Bolagsverket, vilket medför att nämnden i vissa fall inte har kännedom om verksamheters upphörande.

Stockholm och Göteborg har redan infört efterhandsdebitering och konstaterat inkomstbortfall. Nämnden uppskattar att intäktsbortfall kopplat till införandet av riskklassningsmodellen och efterhandsdebiteringen kommer att medföra mellan 10 och 20 procent i minskade intäkter för livsmedelskontrollen, vilket är en stor utmaning för nämnden att hantera. Livsmedelskontrollen har i nuläget en hög självfinansieringsgrad på 80 procent, och står för 23 procent av nämndens totala intäkter.

Som konstaterats ovan är miljönämndens verksamhet beroende av intäkter kopplade till tillsyns- och kontrollavgifter som verksamhetsutövare betalar. Det ekonomiska läget medför risk för att antalet verksamheter minskar, särskilt inom livsmedelskontroll, vilket kan leda till ytterligare intäktsbortfall för nämnden. Inom livsmedelskontrollen har det ekonomiska läget även resulterat i en ökning av matfusk och matstöder, vilket bland annat påverkar spårbarhet och försvårar utförandet av nämndens grunduppdrag. Nämnden tror att effekterna av den ekonomiska osäkerheten kommer att fortsätta påverka de verksamhetsutövare som nämnden ansvarar för att kontrollera och bedriva tillsyn på.

Malmös gröna omställning

Både Malmö och Europeiska unionen (EU) arbetar för att vara klimatneutrala till 2030. Då det är ont om tid och ambitionen är hög behöver Malmö stad nya innovativa arbetssätt. Parallellt med

omställningsarbetet måste insatser även ske för att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Arbetet är komplext då staden växer, ekonomin är ansträngd och det råder ett ansträngt läge kring energiförsörjning i södra Sverige. Miljönämnden har fokus på att mobilisera viktiga samarbetspartners och aktörer för att ta ett gemensamt ansvar för klimatomställning och klimatanpassning. Frågan är komplex då det inte finns färdiga svar för hur samhället ska lyckas ställa om, vilket gör det ännu viktigare att Malmö stad kraftsamlar tillsammans med andra. Dessutom skapas många av förutsättningarna för Malmös lokala omställning på nationell och internationell nivå, vilket innebär att miljönämnden behöver öka påverkansarbetet gentemot EU och på nationell nivå, bland annat för att identifiera hinder i lagstiftningen och driva igenom förändringar.

Ökad flerdimensionell ojämlikhet

En annan omvärldstrend i Utblick Malmö är ökad flerdimensionell ojämlikhet. Sverige är alltså ett av världens mest jämlika länder, men skillnaderna mellan olika svenskers förutsättningar ökar. Det har även skett en ökad polarisering i samhället utifrån flera dimensioner; ekonomiskt, socialt och åsiktsmässigt. Trenden syns även i SKR:s omvärldsanalys.

Det finns en klimatorättvisa både globalt och inom Malmös gränser, eftersom klimatförändringarna påverkar olika grupper i samhället olika mycket. I Malmö sker de största klimatutsläppen av Malmöbor som bor i de västra delarna av staden, medan den största värmeproblematiken finns i östra Malmö. Socioekonomisk status är en viktig riskfaktor som ytterligare höjer sårbarheten i östra Malmö. Enligt Folkhälsomyndigheten är värme den väderrelaterade händelse med störst inverkan på människors liv och hälsa. En viktig åtgärd för lägre temperaturer är stadens gröna och blå infrastruktur. I östra Malmö finns generellt färre träd, även om tillgången till grönytor är relativt god. Det finns dock en stor potential för staden att tillsammans med berörda fastighetsägare driva projekt för att öka antalet träd i östra Malmö, något som skulle kunna få stora samhällsekonomiska vinster i form av ökad resiliens och minskad påverkan på liv och hälsa i ett föränderligt klimat. Även rådande energikris bidrar till en ökad ojämlikhet då vissa grupper riskerar att hamna i energifattigdom, det vill säga de kompromisser ett hushåll kan komma att stå inför vad gäller energi- och uppvärmningskostnader.

Gällande trygghet finns ett lagförslag som fastslår kommuners ansvar för att arbeta brottsförebyggande och som föreslås träda i kraft den 1 juli 2023. I lagen framgår att kommunen bland annat ansvarar för att kartlägga och förebygga brottslighet som förekommer i närområdet. Detta kan komma att påverka miljönämndens verksamhet Tryggare Malmö, som är en del av Malmö stads särskilda insats för att öka tryggheten i staden genom samverkan med såväl kommunala som statliga myndigheter. Regeringen har även tillsatt en utredning för stärkt offentlig kontroll av fusk i livsmedelskedjan, där utredningen bland annat ska undersöka en organisation för effektiv samordning och operativ kontroll, vilket kan komma att påverka nämnden framöver. Miljönämndens livsmedelskontroll är representerad i utredningens expertgrupp.

Det ekonomiska omvärldsläget riskerar att främja kriminella aktörers närvaro inom nämndens ansvarsområden. Avfallsbrottslighet är ett växande problem både nationellt och internationellt och innebär att kommunerna behöver prioritera tillsyn av exempelvis avfallstransporter, avfallshandlare, avfallsmäklare och avfallsinsamlare. Verksamhetsområdet är komplext och omfattande och det finns många oseriösa aktörer i branschen. För att bedriva tillsyn måste nämnden först arbeta uppsökande för att hitta de verksamheter som bedrivs olagligt. Det är även angeläget att nämnden arbetar samordnat med såväl statliga myndigheter som närliggande kommuner, då det annars finns risk för att verksamheterna i stället etablerar sig i en annan kommun.

I samband med miljö- och hälsoskyddstillsyn och livsmedelskontroll kan det förekomma muntliga konflikter med verksamhetsutövare och Malmöbor, då ställda krav från myndigheter kan innebära kostnader för verksamhetsutövaren eller fastighetsägaren. Det finns även en ökad risk för att verksamhetsutövare och fastighetsägare använder påtryckningsmetoder för att nämndens medarbetare ska agera för att tjäna deras intressen.

Ökade serviceförväntningar på det offentliga

I takt med välförhållanden och digitaliseringen har människors förväntningar på myndigheters service ökat markant. Det handlar dels om att myndigheter ska tillhandahålla effektiv, lättillgänglig och digital ärendehantering för den enskilde, dels om människors ökande krav på service och transparens. Trenden syns både i Utblick Malmö och i SKR:s omvärldsanalys.

Dagens samhällsutveckling drivs och formas till stor del av digitaliseringen. Digitaliseringen är också en viktig dimension när det gäller att leverera hållbar och bra service till Malmöborna. E-tjänster är en central del i digitaliseringsarbetet, eftersom de dels kan förenkla för verksamhetsutövare och Malmöbor att lämna uppgifter till kommunen, dels kan bidra till att nämnden får en effektivare hantering av inkomna ärenden. En utmaning är att nämnden inte har rådighet över utvecklingen av nämndens verksamhetssystem Vision och dess integrationsmöjligheter med e-tjänstplattformen Open ePlatform, utan är beroende av de anpassningar av systemet som görs av systemägaren på övergripande nivå. Ytterligare en utmaning är att nämnden i vissa fall är beroende av kommuncentralt stöd för utvecklandet av e-tjänster, och i dessa fall sker en stadsövergripande prioritering utifrån stadens behov.

En utmaning för Malmö stad är att säkerställa att alla Malmöbor kan ta del av möjligheterna som digitaliseringen ger. Internetanvändningen skiljer sig åt mellan olika samhällsgrupper. Hög ålder, låg utbildning och låg inkomst är riskfaktorer för digitalt utanförskap. Med teknikutvecklingen förväntas medborgarna i större utsträckning själva hitta information och svara på frågor som tidigare sköts i direktkontakt med offentliga myndigheter. Står individen utanför digitaliseringen får syftet med ökad service snarare motsatt effekt och kan också leda till ökad marginalisering. Nämnden ser också ett ökat behov av att arbeta med dataskydd och informationssäkerhet för att trygga de uppgifter som nämnden har tillgång till och minska riskerna för eventuella intrång.

Miljönämnden ser att inkommande remisser ökar i omfattning. Remisserna rör ofta komplexa verksamhetsområden där flera medarbetare är involverade utifrån sin specialistkompetens, och i många fall har nämnden en kort svarstid. Besvarandet av remisser är viktigt för nämndens möjligheter att föra fram synpunkter inför beslut. Miljönämnden ser ett behov av att se över arbetssättet för en mer effektiv remisshantering.

För att miljönämnden ska kunna möta Malmöbornas och verksamhetsutövarnas förväntningar på en hög servicenivå behöver tid avsättas för utlämnande av allmän handling, rådgivning, interna och externa samarbeten samt serviceinriktat utvecklingsarbete. I samband med livsmedelskontrollens övergång till den nya riskklassningsmodellen och efterhandsdebitering kan fler frågor från verksamhetsutövare inkomma till nämnden. Detta måste nämnden ta hänsyn till inför kommande års verksamhetsplanering. Samtidigt är nämnden beroende av de intäkter som avgiftsrelaterade arbetsuppgifter medför.

Vidare ser nämnden att utlämnande av allmänna handlingar är ett växande arbetsområde. Detta kan antas hänga ihop med människors ökade förväntningar på myndigheters service och transparens. Nämnden arbetar för att hitta digitala verktyg för att effektivisera arbetet.

Tilltagande kompetensbrist i dubbel bemärkelse

Det är hård konkurrens om arbetskraften på hela arbetsmarknaden. Samtidigt är tillgången på arbeten låg för de med kortare utbildning. Sammantaget innebär detta att det råder kompetensbrist på arbetsmarknadens båda sidor, vilket kan beskrivas som ett kompetensgap. Trenden synliggörs i såväl Utblick Malmö som i SKR:s omvärldsanalys.

Sedan pandemirestriktionerna togs bort våren 2022 har efterfrågan på arbetskraft ökat kraftigt i samhället. Miljönämnden hade en personalomsättning under 2022 på 14 procent, vilket är en förhållandevis hög siffra. Vid en jämförelse ser nämnden att detsamma gäller för miljönämnderna i andra storstäder. Hög personalomsättning innebär ökade kostnader för rekrytering, introduktion och handledning samt minskad produktivitet.

Miljönämndens rekryteringar är marknads- och konkurrensutsatta, både från andra kommuner och det privata näringslivet. Konkurrensen består dels av vilka förmåner arbetsgivaren kan erbjuda, såsom möjlighet till hemarbete och friskvård, dels av lönenivån. Till exempel ligger lönerna inom miljö- och

hälsoskyddsområdet högre i angränsande kommuner.

I dagsläget har verksamheten för miljö- och hälsoskydd utmaningar vid rekrytering då medarbetare med erfarenhet och specialistkompetens efterfrågas. Mot bakgrund av det ekonomiska läget i omvärlden är det möjligt att lön har blivit en än viktigare faktor när arbetstagare väljer arbetsgivare. Det är fortfarande relativt enkelt att rekrytera nyutexaminerade inspektörer. Nämnden ser dock en trend i att yngre medarbetare lämnar förvaltningen efter några år och söker arbete i kranskommuner, stat eller inom den privata sektorn, där de får en förhållandevis hög lön räknat till erfarenhet och kompetens.

Samtidigt som konkurrensen om arbetskraft ökar är söktrycket lågt till utbildningar inom miljö- och hälsoskyddsområdet. De senaste åren har antalet sökande minskat vid de två kandidatprogrammen till miljö- och hälsoskyddsinspektör som finns i Sverige. Detta kan tyda på att arbetet som inspektör inom miljö- och hälsoskyddsområdet inte anses vara lika attraktivt som tidigare. Även om antalet utbildningsplatser inom miljö- och hälsoskyddsområdet skulle öka, kvarstår osäkerhet om antalet sökande och utexaminerade. I dagsläget är tillgången på inspektörer över landet begränsad och det är en växande utmaning att få utbildade inspektörer att räkna till för att försörja miljö- och hälsoskyddsområdet i landets alla kommuner. Miljönämnden ser att de utmaningar som finns inom kompetensförsörjningsområdet framöver inte kan lösas fullt ut på kommunal nivå, utan måste ske i samverkan mellan aktörer från olika samhällssektorer regionalt och nationellt.

Utöver att behovet av fler anställda inom kommunen växer som en följd av befolkningsutvecklingen, är miljö- och hälsoskyddstillsyn ett växande verksamhetsområde. Detta beror dels på exploateringstakten inom Malmö stad, dels på förändringar i lagstiftning som medför att nämndens tillsynsuppdrag ökar i omfattning.

Ökat fokus på hållbarhet

En omvärldstrend i Utblick Malmö är ett ökat fokus på hållbarhet. Trenden syns även i SKR:s omvärldsanalys. Klimatförändringar, ökad biologisk mångfald tillsammans med andra grundläggande utmaningar för människans framtida välfärd är utgångspunkten för FN:s arbete med de globala hållbarhetsmålen och Agenda 2030. Allt fler organisationer inom offentlig, ideell och privat sektor integrerar nu de 17 globala målen i sina egna visioner, strategier och planer. Inom EU syns också ett ökat fokus på miljömässig hållbarhet, vilket skapar förutsättningar för stöd, finansiering och samarbete inom området.

Miljönämnden samordnar och processleder stadens miljö- och klimatarbete. En grön och rättvis klimatomställning och klimatanpassning ska genomsyra arbetet. Inriktningen för arbetet är Miljöprogram för Malmö stad 2021–2030. Miljöprogrammet ska stödja och inspirera aktörer i Malmö och är styrande för Malmö stads nämnder och bolag. Programmet är Malmös lokala agenda för den ekologiska dimensionen av Agenda 2030. Insatser för miljön och klimatet måste även bidra till social och ekonomisk hållbarhet. Uppdraget är brett och frågorna är prioriterade.

Extern finansiering är en förutsättning för att Malmö stad ska kunna vara en föregångare och för genomförandet av stadens miljöprogram. Genom extern finansiering skapas möjlighet att växla upp kommunbidraget så staden får ut mer nytta per skattekrona och miljönämnden kan fortsätta agera katalysator i stadens viktiga miljö- och klimatarbete. Genom att arbeta i projekt kan miljönämnden mobilisera viktiga aktörer för att tillsammans hitta innovativa lösningar. Konkurrensen om externa medel ökar samtidigt som Europa befinner sig i ett ansträngt ekonomiskt läge. Miljönämnden behöver framöver göra tuffare prioriteringar utifrån vilka åtgärder som ger störst effekt för en grön och hållbar stad. Samtidigt behöver nämnden öka samarbetet med andra aktörer kring stadens projektportfölj. För mer information om nämndens externa finansiering, se avsnittet Kommunbidrag nedan.

Klimatomställning

FN:s klimatpanel IPCC (The Intergovernmental Panel on Climate Change) släppte sin sjätte huvudrapport i mars 2023. Den beskriver att klimathoten är värre än någonsin. Till 2100 bedöms havet stiga mellan en halv och en meter, för att sedan fortsätta stiga flera meter de närmaste århundradena. Temperaturen har

redan stigit med 1,1 grad. Det beror enligt klimatpanelen på människans utsläpp från fossila bränslen och från jord- och skogsbruk. Som det ser ut nu kommer jorden passera 1,5 grads uppvärmning redan inom tio år. För att förhindra detta måste utsläppen gå ner drastiskt inom ett par år och sedan vara nere på noll till år 2050. Enligt IPCC är det människans konsumtion som driver upp koldioxidutsläppen.

EU har ambitionen att bli världens första klimatneutrala region. År 2050 ska EU vara klimat neutralt, alltså inte släppa ut mer växthusgaser än som tas upp. Den europeiska gröna given är EU:s färdplan för klimat- och miljörelaterade utmaningar. Som stöd i arbetet med den gröna given och andra större prioriteringar kopplade till globala utmaningar har EU-kommissionen tagit fram ett antal uppdrag, så kallade missioner kring ett fåtal utvalda samhällsutmaningar som kräver innovativa lösningar. Det finns fem missioner, varav tre är extra relevanta för miljönämnden - Klimatanpassning, Klimatneutrala och smarta städer samt Friska hav, kust- och inlandsvatten. Missionerna innebär möjlighet till stöd, samarbete med andra och finansiering.

Den europeiska klimatlagen, det så kallade 55 %-paketet, innebär att EU:s klimatmål att minska EU:s utsläpp med minst 55 procent fram till 2030 blir en rättslig skyldighet. EU-länderna arbetar med ny lagstiftning för att uppnå detta mål och för att göra EU klimat neutralt senast 2050. Paketet är en samling förslag som syftar till att se över och uppdatera EU-lagstiftningen och införa nya initiativ med syftet att se till att EU:s politik följer de klimatmål som Europeiska rådet och Europaparlamentet enats om. Det är i dagsläget svårt att fullt ut veta vad den nya lagen får för konsekvenser för Malmö, men den kommer troligen att skapa förutsättningar för Malmös omställning.

Ett verktyg för att nå EU:s klimatmål och målsättningarna inom EU:s gröna tillväxtstrategi är EU:s taxonomi för hållbara investeringar. Syftet med taxonomin är att investeringar i större utsträckning ska kunna styras mot hållbara projekt och verksamheter genom en etablering av ett EU-gemensamt klassificeringssystem för miljömässigt hållbara verksamheter. De företag som inledningsvis omfattas av EU:s taxonomi är stora företag med fler än 500 anställda. Taxonomin kan få stor betydelse för Malmös näringsliv och stadens möjlighet att nå miljöprogrammets mål.

Miljönämnden arbetar för att accelerera insatser och mobilisera de aktörer som krävs för en grön och rättvis klimatomställning. Ett viktigt redskap i arbetet är Klimatomställning Malmö, där miljönämnden arbetar tillsammans med aktörer inom olika omställningsområden för att minska Malmös klimatpåverkan. Malmö är en av EU-kommissionens 100 städer som ska gå före och visa vägen för hur städer kan ställa om och bli klimatneutrala till 2030. Malmö har även, som en av tre svenska städer, valts ut som pilotstad med särskilt finansiellt stöd för att kunna driva på arbetet ytterligare. För att Malmö ska lyckas genomföra denna omställning krävs att miljö- och klimatarbetet genomsyrar stadsutvecklingen. Malmö stad som organisation kan inte lyckas med omställningen på egen hand. Det krävs att Malmö stad arbetar för ett ökat samarbete med näringsliv, civilsamhälle, akademi och Malmöbor så att hela Malmö tar ett ökat och gemensamt ansvar. Samarbetet på regional, nationell och internationell nivå är också avgörande.

Ett hållbart och leveranssäkert elsystem med en hög tillförlitlighet och tillräcklighet är en förutsättning för Malmös klimatomställning. Mer information om förändringar i omvärlden kopplat till elförsörjningen finns nedan under rubriken Energiproduktion och -konsumtion förändras.

Klimatanpassning

Enligt IPCC:s rapport Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability kommer mer än en miljard människor vid världens kuster om 30 år att drabbas av översvämningar och stormar på grund av stigande havsvattennivåer. Rapporten anger även att nästan hälften av jordens befolkning redan i dag upplever vattenbrist under delar av året. Genomförandet av miljöprogrammets mål 8 om att skapa en mer motståndskraftig stad som kan hantera effekter av ett förändrat klimat blir allt mer viktigt. Staden behöver en högre beredskap för kraftiga skyfall, höga vattennivåer, stormar, värmeböljor och torka. FN:s sekretariat för katastrofriskreducering (UNDRR) har utsett Malmö till resilienshubb för Östersjöregionen med fokus på naturbaserade lösningar, vilket innebär att staden är en internationell kunskaps- och utvecklingsnod för norra Europa i frågor som rör klimatanpassning. Utmärkelsen innebär ökade möjligheter för samarbete med andra städer.

2021 antogs EU:s strategi för klimatanpassning med en plan för att göra hela unionen klimatresilient till år 2050. Den nya strategin anger hur EU kan anpassa sig till de oundvikliga effekterna av klimatförändringar och bli klimattålig till 2050. Strategin har fyra huvudsakliga mål: att göra anpassning smartare, snabbare och mer systematisk, och att intensivifiera internationella åtgärder för anpassning till klimatförändringar. Inom EU:s mission för klimatanpassning har Malmö, tillsammans med Köpenhamn, blivit utnämnd till en av 150 regioner i EU som ska bli klimatresilienta till år 2030.

Den svenska nationella strategin för klimatanpassning är ifrån 2018. Strategin omfattar Sveriges mål med klimatanpassning, vägledande principer för arbetet, organisation och ansvarsfördelning, uppföljning, finansieringsprincip samt kunskapshöjande insatser. Den nationella klimatanpassningsstrategin ska uppdateras vart femte år. 2022 lämnades den första rapporten till regeringen från det Nationella expertrådet för klimatanpassning. Några av rådets huvudbudskap är att krafttag behövs med fokus flyttat från planering till genomförande, att åtgärder inte skjuts på framtiden och att nuvarande incitament är otillräckliga.

Riksrevisionen utkom i december 2022 med rapporten Statens insatser för klimatanpassning av den byggda miljön (RiR 2022:29). I rapporten uppmärksammas flera av de brister Malmö stad lyft i påverkansarbetet gentemot Regeringskansliet. Malmö stads påverkansarbete behöver framöver intensivifieras ytterligare för att säkerställa att Sverige får en fungerande juridisk spelplan för praktiskt genomförande av landets klimatanpassning.

Biologisk mångfald

2019 presenterade FN:s forskarpanel för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES) en rapport om det globala tillståndet för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Enligt rapporten gör människans aktiviteter att ekosystem hamnar i obalans, arter försvinner och den genetiska variationen minskar i stor skala och snabb takt. Dessutom leder mänsklighetens nuvarande överutnyttjande av naturens resurser till att ekosystemtjänster som levererar till exempel rent vatten, pollinering och odlingsbar jord försämras och försvinner.

2022 möttes världens ledare vid COP15 för FN:s konvention om biologisk mångfald i Montreal för att enas om ett nytt globalt ramverk för den biologiska mångfalden, Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework. Det nya ramverket innehåller totalt fyra tillståndsmål som ska uppnås till 2050 och 23 åtgärds mål. Ett av målen handlar om att skydda 30 procent av jordens yta till havs och på land till 2030. Ett annat är att de rika länderna ska stötta utvecklingsländerna med resurser för att bevara den biologiska mångfalden

I enlighet med den gröna given antogs EU:s strategi för biologisk mångfald 2020. Samtliga EU:s medlemsländer har ställt sig bakom strategin för biologisk mångfald och dess övergripande mål. Enligt strategin ska särskilt fokus ligga på ekosystem som har högst potential när det gäller att fånga in och lagra koldioxid samt förhindra och minska effekterna av naturkatastrofer. I strategin fastställs även den övergripande ambitionen att vända den negativa utvecklingen för antalet pollinatörer och mångfalden senast 2030 som en del av en rad åtaganden och mål för restaurering av natur i EU. Det finns även ett antal andra initiativ inom ramen för den europeiska gröna given som ska bidra till en förbättrad biologisk mångfald, till exempel Från jord till bord-strategin, handlingsplanen för nollförorenning, skogsstrategin och strategin för klimatanpassning.

EU:s förordning om restaurering av natur kan beslutas inom en snar framtid. Förslaget från kommissionen innehåller formuleringar om att städer inte ska ha någon nettoförlust av natur samt att krontäckningsgraden ska öka. Förordningen kopplar an till och ska fungera i synergi med andra policyer inom den gröna given, bland annat i EU:s strategier för biologisk mångfald och klimatanpassning. Förslaget innehåller ett flertal bindande mål och skyldigheter för medlemsstaterna rörande restaurering av olika typer av ekosystem.

Hållbar vattenhantering

Marina ekosystem är en prioriterad fråga för EU som har lanserat missionen om Friska hav, kust-och

inlandsvatten. Haven spelar en avgörande roll för såväl dagens som kommande generationers framtid. Utvecklingen för att nå god miljöstatus i Europas vatten går dock långsamt. Försämringen av både havs- och färskvattenområden har långtgående konsekvenser, såsom minskad biologisk mångfald, föroreningar, försurning och extremväder som översvämningar och torka. Genom uppdraget om återställande av hav och vatten föreslår Europeiska kommissionen omfattande insatser till år 2030. De ska bidra till att uppnå de mål som satts inom EU:s övergripande klimatpolitik, den europeiska gröna given, med koppling till marina- och färskvattenfrågor.

Enligt Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027 Södra Östersjöns vattendistrikt ska varje kommun genomföra en förvaltningsövergripande vattenplanering för att nå miljökvalitetsnormerna för vatten senast 2025. Åtgärder som berör miljönämnden är krav på framtagande av planeringsdokument som olika typer av vattenplaner, dricksvattenskydd samt genomförande av tillsynsrelaterade åtgärder. Åtgärdsprogrammet berör även de övriga tekniska nämnderna inom staden och det krävs därför samverkan för att åtgärderna ska kunna genomföras. Att Malmö ännu inte har en plan för att nå miljökvalitetsnormer innebär risk för förseningar och en risk för flera stora stadsutvecklingsprocesser som Nyhamnen, Galeonen+ Norra hamnen och Jägersro.

En särskild utredare ska göra en översyn av de bestämmelser i plan- och bygglagen (2010:900) som avser vatten. Den redovisas i juni 2023 och kommer troligen att påverka hur kommunerna planerar för hållbar vattenhantering, inte minst miljökvalitetsnormen för vatten. En översyn av de allmänna bestämmelserna för vatten och avlopp är på remiss, vilket också kan påverka miljönämndens arbete i vattenfrågor.

Utfasning av konstgräs

Naturvårdsverket redovisade 2017 vilka källor som står för de största utsläppen av mikroplast i Sverige. En av källorna är konstgräsplaner. Malmö stad har en handlingsplan för utfasning av konstgräsplaner som ska revideras men det saknas bra alternativ. I nuläget anläggs konstgräsplaner i Malmö framförallt med sand som fyllnadsmaterial, dock kräver fotbollsförbundet FIFA gummigranulat på de fotbollsplaner där deras matcher ska spelas. Malmö stad anlägger även platsgjutna ytor på bland annat lekplatser för att klara både tillgänglighet och fallskydd.

Det diskuteras ett förbud av konstgräs inom EU. Ett förbud skulle innebära stora kostnader för Sveriges kommuner då majoriteten av planerna i dag innehåller vulkaniserat gummi som då behöver ersättas.

Produktion och konsumtion av energi förändras

Ett leveranssäkert elsystem med hög tillförlitlighet och tillräcklighet är avgörande för Malmös klimatomställning. Sveriges energisystem har utmaningar, särskilt i södra Sverige där det i dag råder underskott. Rysslands invasionskrig i Ukraina har lett till energikris i Europa. Sverige är inte lika drabbat av gasbrist som många andra länder men situationen driver upp elpriserna. Malmö stads arbete för att säkra elförsörjningen är inte bara en förutsättning för klimatomställningen. Energikrisen påverkar både näringslivet och Malmöborna. I Sverige har energifattigdom länge varit en ickefråga eftersom energipriserna tidigare har varit låga, men med skenande elpriser kan förändringen gå fort.

För att motverka de problem och störningar på världens energimarknader som Rysslands invasion har orsakat har EU-kommissionen lagt fram en plan, RepowerEU. Planen ska bidra till att spara energi, producera renare energi, diversifiera vår energiförsörjning. RepowerEU-planen innehåller en rad åtgärder för att snabbt minska beroendet av ryska fossila bränslen och påskynda den gröna omställningen, samtidigt som EU:s energisystem ska bli mer resiliert.

Parallellt med energikrisen förväntas elbehovet i Malmö öka på grund av elektrifiering av transportsektorn och olika industrier. Behovet av el ökar också till följd av ökad tillväxt och etablering av datacenter. Malmös lokala elproduktion under 2019 utgjorde cirka tio procent av det totala elbehovet, vilket innebär att 90 procent av all el som användes i Malmö behövde importeras. Liksom för Malmö har resten av sydvästra Skåne också ett stort årligt importbehov som uppgår till cirka 80 procent av elanvändningen.

För att möta den regionala efterfrågan samt öka försörjningstryggheten och hålla elpriserna nere, är det

viktigt att öka produktionen i regionen, där den största potentialen ser ut att finnas inom havsbaserad vindkraft. Det är dock fortsatt långa tillståndsprocesser för etablering av ny elproduktion. Vidare är samverkan och dialog med grannkommuner, berörda aktörer och parterna i Skånes effektkommission en förutsättning för att uppnå högre lokal produktion. Att arbeta med effektkommissionens färdplan för Skånes elförsörjning blir viktigt framöver. Det finns behov av införande av ett nationellt systemtänk för elsystemet och en utbyggnad av stamnätet, som i dag begränsar överföringskapaciteten av el genom Sverige.

Energikrisen leder till ökad efterfrågan på nämndens energi- och klimatrådgivning, både från Malmöbor, bostadsrättsföreningar och företag. Energikrisen kan även leda till ett ökat antal händelsestyrda tillsynsärenden för miljönämnden gällande inomhustemperaturer samt rök från vedeldning.

Ökad konkurrens om markytor

Malmö är Sveriges snabbast växande storstad. Fram till år 2050 förväntas Malmö växa till att bli 500 000 invånare från dagens drygt 350 000. Enligt Malmö stads omvärldsanalys ökar konkurrensen om markens användningsområden i takt med att staden växer. Begränsade ytor ska fylla flera behov och tillgodose många intresseområden.

Den snabba befolkningsökningen behöver bemötas på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt. Miljönämnden behöver arbeta tätt med andra aktörer både inom Malmö stad och externt för att hitta innovativa lösningar på målkonflikter. Nämndens insatser för att skapa en mer klimat- och miljömässigt hållbar stad ska även bidra till bland annat bättre hälsa för Malmöborna och minskad segregation.

I arbetet med de globala målen är stadsutveckling en viktig faktor, bland annat för att bekämpa klimatförändringarna och minska förlust av biologisk mångfald. Behovet av klimatanpassning innebär att ytor även behöver anpassas för att rymma till exempel kustskydd mot höga havsvattenstånd och nedkylande grönska och andra lösningar för att hantera extremväder som skyfall och höga temperaturer. För att motverka att ekosystemtjänster försvinner i staden behövs mångfunktionella ytor med ökad grönska och naturbaserade lösningar. Dock har Malmös grönyta per invånare minskat de senaste åren. Enligt Malmö stads faktabank Miljöbarometern låg grönytan på 174 kvadratmeter per person 2015, jämfört med 137 kvadratmeter per person 2020.

Att Malmö växer påverkar även omfattningen av miljönämndens tillsynsuppdrag. Förorenade områden och avfallsbranschen är växande tillsynsområden, dels då många exploateringsprojekt i staden finns inom områden där marken är förorenad, dels då förtätningen leder till massor och avfall som måste tas om hand. När nya verksamheter startar upp eller ändrar befintliga villkor ökar tiden som nämnden måste lägga på remisser avseende tillståndsprocesser. Antal ärenden som startades inom miljö- och hälsoskyddstillsynen var 20 procent fler år 2022 jämfört med 2020, vilket kräver ett förändrat arbetssätt.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Anpassning av verksamheten i relation till nämndens tillsyns- och kontrolluppdrag

Inom miljönämndens miljö- och hälsoskyddstillsyn har det tillkommit och fortsätter tillkomma omfattande ny lagstiftning och andra styrdokument som verksamheten måste förhålla sig till och planera inför.

Livsmedelskontroll

Miljönämndens livsmedelskontroll står inför flera utmaningar under 2024 då en ny riskklassningsmodell införs samtidigt som kontrollen ska börja efterhandsdebiteras, vilket förväntas medföra ett intäktsbortfall.

I samband med att efterhandsdebitering och riskklassningsmodellen införs kommer livsmedelskontrollen att behöva arbeta mer effektivt i syfte att minimera intäktsbortfallet. Verksamheten har under 2023 redan påbörjat arbetet med att förbereda inför förändringarna genom kompetensutveckling och översyn av befintliga rutiner och arbetssätt. Arbetet sker fortlöpande och kommer att fortsätta under 2024. Genom dessa åtgärder är nämndens förhoppning att livsmedelskontrollen ska kunna minimera intäktsminskningen.

Med anledning av efterhandsdebiteringen och dess förväntade ekonomiska effekter, kommer stort fokus att läggas på uppföljning av livsmedelskontrollens verksamhet. Tidigare har uppföljning gjorts genom mätning av antal utförda kontroller, men under 2024 kommer uppföljningen i stället fokusera på utförd kontrolltid. Kontinuerlig uppföljning av verksamheten kommer även att vara en förutsättning för att i ett tidigt skede se om utfall avviker från budget i större omfattning än förväntat. Därmed finns möjligheter att fortlöpande prioritera om inom verksamheten.

Miljö- och hälsoskyddstillsyn

Miljö- och hälsoskyddstillsynen kommer liksom livsmedelskontrollen att fortsätta arbeta aktivt med kontinuerlig uppföljning på såväl grupp- som individnivå för att tidigt se om utfall avviker från budget i större omfattning än förväntat, och därmed ha möjlighet att prioritera om i ett tidigt skede för att få en budget i balans. Verksamheten har under det senaste året haft stort fokus på uppföljning av utförd och debiterad tillsynstid med anledning av en differens i budget och utfall gällande timintäkter under 2022. Bland annat har verksamheten tagit fram ett digitalt verktyg som stöd för uppföljningen.

Det kan konstateras att behovet av tillsyn inom nämndens ansvarsområde har ökat till följd av ny lagstiftning. Verksamheten har genomfört en rad omfattande effektiviseringsåtgärder de senaste åren. Länsstyrelsen Skåne besökte miljönämnden under 2022 avseende uppföljning och utvärdering av nämndens miljöbalktillsyn. I länsstyrelsens rapport, som nämnden ska besvara, rekommenderas nämnden att vidta åtgärder så att resurserna för miljöbalktillsynen motsvarar behovet på lång sikt.

Den styrda tillsynen som omfattar tillståndspliktiga och anmälningspliktiga verksamheter går inte att prioritera ned, eftersom denna styrs av lagstiftning. Den händelsestyrda tillsynen har nämnden en skyldighet att hantera löpande, och denna del av tillsynen kan inte prioriteras ner. Inom den behovsprioriterade tillsynen har nämnden möjlighet att göra prioriteringar. Då det finns ett flertal branscher där kunskapsnivån generellt är låg behöver nämnden arbeta för att höja kunskapsnivån bland dessa verksamheter för att skapa förutsättningar för att göra rätt.

Ökad trygghet och minskad brottslighet

Tryggare Malmö

Kommunala och statliga myndigheters kontrollfunktion har visat sig vara ett effektivt verktyg i det brottsförebyggande arbetet. Arbetet sker i samverkan mellan flera myndigheter. Tryggare Malmö ingår i miljönämndens verksamhet och är en del av Malmö stads särskilda insats för att öka trygghet och säkerhet i staden genom samverkan mellan såväl kommunala som statliga myndigheter. Inom Tryggare Malmö utförs myndighetsgemensamma inspektioner med bland annat Skatteverket, Polisen, Tullverket, Kronofogden, Räddningstjänsten Syd, Arbetsmiljöverket och stadsbyggnadsnämnden. Samarbete sker även med arbetsmarknads- och socialnämnden kring välfärdsbrott och misstanke om prostitution och människohandel. Arbetet bygger framför allt på riktad och uppsökande myndighetsgemensam tillsyn. Genom arbetet kan miljönämnden bidra till en förflyttning för att uppnå kommunfullmäktigemålet om att Malmö stad ska verka för att öka tryggheten bland Malmöborna och för att brottsligheten ska minska.

Ett genomgående fokus inom samtliga branscher kommer fortsatt vara att identifiera indikatorer om människohandel och människoexploatering samt välfärdsbrottslighet. Miljönämnden kommer att arbeta samordnat och lämna tips till berörda myndigheter för vidare utredning. Genom att ha fortsatt fokus på välfärdsbrottslighet förväntas nämnden bidra till att fler välfärdsbrott upptäcks och därigenom minska samhällets felaktiga utbetalningar.

I arbetet mot olovliga och bristfälliga boenden kommer miljönämnden särskilt beakta barnrättsperspektivet i de fall barn och unga finns i bristfälliga boenden. Orosanmälan görs då till arbetsmarknads- och socialnämndens verksamhet. Syftet med Tryggare Malmö är bland annat att minska risken för att Malmöbor utnyttjas på både arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Då det ofta är utsatta grupper som utnyttjas bedrivs arbetet utifrån ett barnrätts-, jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv.

I arbetet med Tryggare Malmö tolkas lagstiftningen utifrån nya typer av ärenden och därmed utvecklas kontinuerligt rutiner, arbetssätt och kompetens. Arbetsmetoderna inom samarbetet utvidgas och utvecklas successivt för att nå en ännu större effekt. Samordnad myndighetsgemensam tillsyn har visat sig vara framgångsrik när det gäller att stävja de oseriösa och illegala verksamheterna i Malmö. Det finns därför ett behov av att vara flexibel i detta arbete eftersom det sker snabba förändringar i den ljusskygga världen. För att Tryggare Malmös arbete fortsatt ska vara i framkant behöver verksamheten vara lyhörd inför samhällsförändringar och fortsätta den goda dialog som inarbetats med samverkansaktörerna.

Miljö- och hälsoskyddstillsyn och livsmedelskontroll

Miljönämnden har ett samlat ansvar för arbetet att genom tillsyn och kontroll enligt miljöbalken och livsmedelslagstiftningen öka tryggheten och minska brottsligheten i staden. Genom arbetet inom miljö- och hälsoskyddstillsynen och livsmedelskontrollens grunduppdrag ser nämnden till att verksamheter och företag följer lagstiftningen, och bidrar därmed till att främja sund konkurrens och motverka att miljö- och hälsofarliga verksamheter etablerar sig på marknaden. För att bedriva tillsyn och kontroll måste nämnden även arbeta uppsökande för att hitta de verksamheter som bedrivs olagligt.

I samband med miljö- och hälsoskyddstillsyn och livsmedelskontroll kan muntliga konflikter med verksamhetsutövare och Malmöbor förekomma. Genom ett förebyggande arbete med genomtänkta säkerhetsrutiner kan många oönskade situationer undvikas. Nämnden har en beredskap för hot- och våldssituationer och en rutin som bland annat innehåller utbildning i förebyggande syfte och även debriefing med stöd av företagshälsovård för drabbade medarbetare. Samtliga verksamheter inom miljönämndens förvaltning har arbetat fram riskbedömningar utifrån yrkets risker.

Det uppsökande arbetet med bostadstillsyn är en viktig del av miljö- och hälsoskyddstillsynens uppdrag. Det innebär i praktiken att nämnden på eget initiativ initierar tillsyn av fastigheter, oftast i socioekonomiskt utsatta områden i Malmö. Skillnaden mot ordinarie bostadstillsyn, som baseras på inkommande klagomål, medför att tillsynen når även de som har låg kunskap om sina rättigheter. Malmö stad är en föregångare inom den uppsökande bostadstillsynen, och har delat med sig av arbetssätt och kompetens till andra kommuner, bland annat Stockholm.

I Polisens trygghetsmätningar framkommer även en tydlig koppling mellan nedskräpning och en känsla av

otrygghet. I Rosengård arbetar nämnden för närvarande med områdestillsyn, vilket innebär att undanröja olägenheter för människors hälsa kopplade till miljöaspekterna avfallshantering, nedskräpning och skadedjursbekämpning. Syftet med tillsynen är att minska systematiska hälsoskillnader mellan områden i Malmö genom att bedriva tillsyn i ett geografiskt avgränsat område i samarbete med externa parter. Genom områdestillsynen kan nämnden bidra till att öka känslan av trygghet i enlighet med kommunfullmäktigemålet.

Lokal omställning

Miljönämndens miljöstrategiska arbete för en grön och rättvis klimatomställning och klimatanpassning ska även resultera i positiva effekter för den sociala hållbarheten. Rätt utfört kan nämndens arbete leda till minskad segregation och ökad trygghet. Nämnden planerar för ett ökat samarbete med civilsamhället och en ökad närvaro i geografiska områden. Ett exempel är nämndens arbete med Hållbara Rosengård som handlar om att öka tilliten mellan boende och fastighetsägare i Rosengård för att minska nedskräpningen i området och därmed öka den upplevda tryggheten.

Barnrättsperspektiv

Miljönämndens uppdrag inom miljö, tillsyn och kontroll samt samarbete med andra aktörer och nämnder är viktiga processer för att bidra till alla barns rätt till goda hälsosamma uppväxtmiljöer och en hållbar framtid. På sikt kan detta minska ojämlikheter i barns hälsa och bidra till att motverka segregationens negativa konsekvenser utifrån nämndens uppdrag. Miljönämnden har ett pågående arbete med implementering av barnrättsperspektiv på ett relevant och genomförbart sätt i verksamheten. Bland annat pågår arbetet med en rutin för prövning av barnets bästa genom barnkonsekvensanalyser i fattade beslut som rör barn samt barnkonsekvensbeskrivningar i tjänsteskrivelser. Rutinen utgår från Barnombudsmannens stödmaterial, SKR:s vägledningar samt Barnrättskommitténs rekommendationer och har anpassats till miljönämndens verksamhet. Under 2023 och 2024 planerar nämnden att implementera rutinen i nämndens olika verksamheter.

God och likvärdig service

Vid rådgivning, tillsyn och kontroll samt inom ramen för nämndens projekt ska Malmöbor, verksamhetsutövare och samarbetspartners känna förtroende för miljönämndens verksamhet, få ett professionellt bemötande samt uppleva att nämnden arbetar serviceinriktat. Miljönämndens arbete utgår från kommunfullmäktigemålet om att Malmö stad ska leverera en god och likvärdig service.

Digitalisering innebär en möjlighet när det gäller att leverera en god och jämlik service till Malmöborna. Miljönämnden har under 2022 antagit en strategi för verksamhetsutveckling och digitalisering. Strategin är miljönämndens verktyg för att nå Malmö stads riktlinjer för det digitala Malmö samt kommunfullmäktiges mål om att Malmö ska leverera en god och likvärdig service till företag och Malmöbor genom att bland annat ligga i framkant i den digitala utvecklingen.

För att förverkliga strategin har ett digitalt team bildats bestående av olika medarbetare i miljönämndens förvaltning. Teamet ansvarar för omvärldsbevakning inom det digitala området, samordning av verksamhetens digitala utveckling samt framtagandet av beslutsunderlag till ledningsgruppen för prioritering och beslut av nya utvecklingsprojekt inom ramen för strategin. Ett viktigt led i att förverkliga strategin är teamets nära samarbete med ITD (IT- och digitaliseringsavdelningen) och de andra tekniska nämnderna för att driva frågor och processer som nämnden inte själv har rådighet över, samt att samordna nämndens interna utvecklingsfrågor med den samverkansmodell som rör övergripande digitaliseringsinsatser och som är framtagen och beslutad av stadens ledningsgrupp.

Miljönämndens kontroll- och tillsynsverksamhet mäts varje år inom områdena information, tillgänglighet, bemötande, kompetens, rättssäkerhet och effektivitet via Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) servicemätning av kommunernas myndighetsutövning, Insikt. Genom den årliga Insiktmätningen får nämnden ett underlag att arbeta utifrån och ta tillvara i den fortsatta utvecklingen av verksamheten. Den nya riskklassningsmodellen inom livsmedelskontrollen kommer att innebära att vissa verksamhetsutövare får en högre avgift än i dagsläget, vilket kan komma att påverka resultatet i mätningen.

Nämndens rådgivning fyller en viktig funktion då dessa dels bidrar till att Malmöbor och verksamhetsutövare enkelt och snabbt kan få svar på sina frågor, dels medverkar till att nämnden har möjlighet att ge rätt information i ett tidigt skede, vilket i förlängningen effektiviserar nämndens arbete. Tillgänglighet är även en viktig del i nämndens serviceinriktade arbete som avspeglas i resultatet av den årliga servicemätningen Insikt. I samband med livsmedelskontrollens övergång till efterhandsdebitering och den nya riskklassningsmodellen kan fler frågor från verksamhetsutövare inkomma till nämnden. Därför bedömer nämnden att hög tillgänglighet fortsatt ska prioriteras under 2024. Prioriteringen görs då rådgivning medför stora vinster för Malmöbor, fastighetsägare och verksamhetsutövare samt är viktig ur effektiviseringssynpunkt.

För att miljönämnden ska kunna ge en god och likvärdig service till nämndens målgrupper finns ett behov av att fortsätta utveckla fler handläggarstöd och rutiner för att bidra till rättssäkerhet och effektivare arbetssätt. Många verksamhetsutövare har även verksamheter i flera kommuner och förmedlar ibland att de upplever att kraven skiljer sig åt. Det är därför viktigt att miljönämnden tar del av andra kommuners erfarenheter samt att nämnden delar med sig av sin kunskap till andra, bland annat genom olika externa samarbetsgrupper och nätverk. Utgångspunkten är att bedriva de samarbeten som ger mest nytta för Malmö stad och Malmöborna.

Säkrad kompetensförsörjning

Miljönämnden arbetar för att säkerställa en god kompetensförsörjning genom att ha rätt antal medarbetare med efterfrågad kompetens för genomförandet av uppdraget enligt reglemente och mål. Genom att rekrytera medarbetare med rätt kompetens kan nämnden ge Malmöbor och verksamhetsutövare en god och likvärdig service, samt säkerställa att verksamheten håller en god kvalitet. Nämndens arbete inom kompetensförsörjningsprocessen kan relateras till kommunfullmäktigemålet om att vara en attraktiv arbetsgivare samt till kommunfullmäktigemålet om att säkerställa en god kompetensförsörjning.

Förmågan att attrahera, rekrytera, behålla, utveckla och avsluta kompetens är en avgörande framgångsfaktor för att ha välfungerande kompetensförsörjning. Miljönämnden har behov av såväl generalister som specialister. Nämnden följer Malmö stads process för kompetensbaserad rekrytering och säkerställer därigenom att medarbetare rekryteras utifrån verksamhetens behov och att rekryteringsprocessen genomsyras av jämställdhets-, jämlikhets- och ett antidiskrimineringsperspektiv utifrån diskrimineringslagstiftningens grunder. Utifrån könsuppdelad statistik kommer nämnden fortsätta följa utvecklingen mot ett mer jämställt arbetsliv vad gäller sjukfrånvaro, löneutveckling, karriärmöjligheter samt uttag av föräldraledighet.

Personalomsättningen inom miljönämndens förvaltning ökar samtidigt som nämnden har svårigheter att tillsätta vakanta tjänster där erfarenhet och specialistkompetens efterfrågas. Den förhållandevis höga personalomsättningen medför kostnader och minskar verksamhetens effektivitet. Nämnden kommer därför att fortsätta arbeta för att ta tillvara och utveckla kompetens hos verksamhetens befintliga medarbetare.

Arbetet med att utveckla nya arbetssätt för att säkerställa den framtida kompetensförsörjningen inom miljö- och hälsoskyddsområdet behöver intensifieras på en högre nivå. Nämnden har dock möjlighet att påverka stadens attraktionskraft inom miljö- och hälsoskyddsområdet genom att fortsätta erbjuda praktikplatser till universitetsstudenter. Nämnden kan även skapa intresse för verksamhetsområdet genom att fortsätta ta emot praoelever och tjänster via Ung i Sommar.

Genomförande av miljöprogrammet

Miljönämndens främsta fokus inom det miljöstrategiska arbetet är dels att öka takten i Malmös klimatomställning, dels att växla upp arbetet med stadens klimatanpassning för att Malmö ska öka sin förmåga att hantera effekter av ett förändrat klimat. Arbetet utgår ifrån stadens miljöprogram som hanterar den ekologiska dimensionen av Agenda 2030. Miljönämndens roll är att processleda, stödja och samordna kommunens arbete med genomförandet av programmet och hitta extern finansiering för olika åtgärder. Nämnden har fokus på insatser som bidrar till flera mål samtidigt och skapar mervärde för både miljön och de som bor och verkar i Malmö. Grön och rättvis omställning och klimatanpassning innebär

att ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet samverkar. Rätt utfört kan Malmö stads klimat- och miljöarbete till exempel skapa nya affärsmodeller som bidrar till stärkt konkurrenskraft för näringslivet och fler arbetstillfällen samt leda till minskad segregation och ökade möjligheter för en stad med goda livsvillkor och bättre hälsa för Malmöborna.

Malmö stads möjlighet att på egen hand nå målen i miljöprogrammet är begränsad, därför måste staden arbeta tillsammans med näringslivet, akademien, civilsamhället och Malmöborna. Även samarbetet på regional, nationell och internationell nivå är också avgörande. Miljönämnden behöver tillsammans med andra aktörer arbeta för att hitta innovativa arbetssätt och lösningar på gemensamma utmaningar för att skapa ett mer hållbart Malmö. För det behövs ett kraftfullt arbetssätt, med en gemensam riktning och tydliga prioriteringar. Malmö stad har en viktig roll som samordnare och möjliggörare i arbetet. Det är av stor vikt att samtliga stadens nämnder och bolag har en gemensam förståelse för vad som ska åstadkommas och att arbetet med genomförandet av miljöprogrammet sker tillsammans.

Malmö klimatställning och klimatanpassning

Miljönämnden arbetar för att accelerera insatser och mobilisera de aktörer som krävs för en grön och rättvis klimatställning och klimatanpassning. Ett viktigt redskap är Klimatomställning Malmö där miljönämnden arbetar tillsammans med aktörer inom olika omställningsområden för att minska Malmö klimatpåverkan. Arbetet inom Klimatomställning Malmö utgår från ledande forskning och analyser av hur Malmö mest effektivt kan nå klimatmålen samtidigt som fler samhällsvinster skapas såsom en bättre livsmiljö och fler arbetstillfällen. Nämnden arbetar för att identifiera synergier inom arbetet kopplat till klimatställning och klimatanpassning då flera av de insatser som Malmö behöver göra framöver har bäring på båda områdena. Ett exempel är biokolen och dess potential för Malmö. En nytttoprodukt som biokol kan skapas genom att ta hand om organiska restprodukter som annars riskerar att gå till spillo. Miljö- och klimatpåverkan minimeras, en kolsänka skapas som kan binda koldioxiden, odlingsjorden förbättras och blir mer näringsrik och därigenom kan även den biologiska mångfalden öka.

Grön omställning innebär just att arbeta för minskad klimatpåverkan genom till exempel utsläppsminskningar och effektiva och cirkulära resursflöden som även gynnar biologisk mångfald. Näringslivets förmåga att vara innovativa och ställa om är avgörande för att främja en hållbar tillväxt. Genom att till exempel utveckla cirkulära materialflöden och affärsmodeller eller utveckla klimatsmarta produkter och tjänster skapas också ett mer konkurrenskraftigt näringsliv. Samarbetet med näringslivet är centralt för att Malmö stad ska lyckas med miljöprogrammets mål. För att skapa förutsättningar för samarbetet har lokala klimatkontrakt lanserats inom Klimatomställning Malmö. Klimatkontrakten är ett redskap även i dialogen med akademien, civilsamhället och Malmöborna. Malmö stad har sedan tidigare även skrivit under Klimatkontrakt 2030 som är en kraftsamling från svenska städer, den nationella nivån och Viable Cities, för att klara klimatställningen.

Malmö är en av EU-kommissionens 100 städer som ska gå före och visa vägen för hur städer kan ställa om och bli klimatneutrala till 2030. Malmö är även en av tre svenska städer som valts ut som pilotstad med särskilt finansiellt stöd för att kunna driva på arbetet ytterligare. För Malmö innebär det att staden ska bryta ny mark och ta konkreta steg som minskar växthusgasutsläppen och därigenom visa vägen i klimatställningen. Som pilotstad tilldelas Malmö 15 miljoner kronor för genomförande av prioriterade klimatinsatser. En del av finansieringen kommer att gå till åtgärder för utsläppsminskningar kopplat till Sysavs kraftvärmeverk, som producerar el och fjärrvärme genom avfallsförbränning. Sysav står idag för cirka 25 procent av växthusgasutsläppen i Malmö och har därför en avgörande roll i Malmö klimatställning. Sysav har med stöd av Klimatomställning Malmö gjort en djupgående analys av utsläppen och identifierat möjliga lösningar för att nå sitt mål om att bli klimatpositiva till 2030. Det handlar främst om metoder för minimering av den fossila plasten i avfallsförbränningen och en utredning om lagring och infångning av koldioxid. I arbetet som pilotstad kommer Malmö samarbeta med ett flertal aktörer, däribland forskningsinstitutet RISE och Stockholm Environment Institute (SEI) som är ledande kunskapspartners i omställningen. Målet är att tillsammans stärka förmågan att identifiera prioriterade åtgärder för att accelerera klimatställningen.

Breda samarbeten är viktiga för att ha en samlad bild av stadens utmaningar och konsekvenser av klimatförändringarna, men även för att vidta åtgärder. Malmö och Köpenhamn är två tätbefolkade

kuststäder med likartade utmaningar, förutsättningar och behov av åtgärder för ökad resiliens mot skyfall, värme, stormar och havsnivåhöjningar, som förväntas bli följderna av de globala klimatförändringarna. Båda städerna har redan drabbats av allvarliga väderrelaterade händelser och kommer därför att tillsammans utveckla och mobilisera mer gränsöverskridande regionalt samarbete. Ett fördjupat samarbete med Köpenhamn har påbörjats, då Köpenhamn och Malmö tillsammans blivit en av 150 regioner inom EU:s mission om klimatanpassning. EU åtar sig genom utnämningen att hjälpa regionen att bli klimatresilient, vilket positionerar Malmö och Köpenhamn väl gentemot kommande utlysningar inom den gröna given. Finansieringen måste emellertid mötas upp med personalresurser. Genom det redan etablerade samarbetet inom Greater Copenhagen Green Charter sker ett samarbete inom Öresundsregionen kring frågor kopplat till bland annat energiförsörjning och klimatanpassning. Miljönämnden ser även positivt på att Malmö, Köpenhamn, Helsingborg och Lund alla är utsedda att vara en del av EU:s satsning gällande 100 städer som ska gå före i klimatomställningen. Dessa städer har redan ett etablerat samarbete som genom utnämningen kommer utvecklas vidare.

Vidare är Malmö stad en partner i det globala nätverket Making Cities Resilient 2030 (MCR 2030), vilket består av ett stort antal aktörer med expertis inom bland annat katastrofreducering och klimatförändringar. FN:s sekretariat för katastrofiskreducering (UNDRR) har utsett Malmö till resilienshubb för Östersjöregionen, vilket innebär att staden är en internationell kunskaps- och utvecklingsnod i frågor som rör klimatanpassning. Utmärkelsen innebär ökade möjligheter för samarbete med andra städer.

Lokal utveckling och medborgarinvolvering

Miljönämnden planerar för att förstärka inkluderings- och rättviseperspektiven i klimatomställnings- och klimatanpassningsarbetet. Segregationen i staden är tydlig även inom klimatområdet då det råder en klimatorättvisa i Malmö. Malmö stad behöver genomföra riktade insatser utifrån vilka ekonomiska förutsättningar Malmöborna har. Det handlar bland annat om att renovera bostäder på ett miljömässigt hållbart sätt samtidigt som de som bor och verkar i området får en bättre levnadsstandard att bo och verka i. Genom en fördjupad förståelse för de lokala skillnaderna inom Malmö, möjliggörs ett mer lokalt anpassat arbetssätt för att möta lokala behov, stärka lokala initiativ och bidra till stärkt samhällsnytta. För att möta behovet av en mer rättvis och jämlik klimatomställning där alla Malmöbor har förutsättningar att leva ett gott liv inom planetens gränser behövs ett kommunövergripande arbetssätt för lokal utveckling. Med utgångspunkt i geografier kan Malmö stad tillsammans med de som bor och verkar i området genomföra en omställning av samhället och arbeta med flera mål samtidigt. Miljönämnden är redan involverad i flera stadsutvecklingsprojekt, till exempel processleder nämnden framtagandet av en hållbarhetsstrategi i Nyhamnen och är remissinstans för detaljplaner.

Miljönämnden ser även ett behov av ett ökat fokus på beteendeförändringar och involvering av Malmöborna i klimatomställningen. Malmö var en av de första kommunerna i Sverige som beslutade om ett mål för konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp. För att kunna mäta arbetet behövs data över Malmöbornas konsumtionsbaserade utsläpp. Stockholm Environment Institutes verktyg Klimatkompassen ger Malmö stad möjlighet att mäta och analysera de konsumtionsbaserade utsläppen för olika konsumtionskategorier ner på enskilda postnummer. Utifrån data har även ett målvärde för 2030 tagits fram som innebär att hushållens utsläpp ska nå 3,1 ton koldioxidekvivalenter per person 2030, vilket är en halvering från 2019 års nivå. I summan ingår inte växthusgasutsläpp som orsakas av offentlig sektor och investeringar. För att ytterligare undersöka konsumtionens klimatpåverkan och Malmöbornas drivkrafter håller ett antal livsstilsprofiler på att tas fram utifrån geografiska förutsättningar. Förståelsen är viktig för att kunna arbeta för en rättvis och inkluderande klimatomställning. Att minska klimatpåverkan från Malmöbornas konsumtion kommer att kräva samverkan och involvering från många aktörer, inte minst civilsamhället och Malmöborna själva.

Fairtrade

Malmö är diplomerad som en Fairtrade City – ett resultat av samverkan mellan Malmö stad och lokala aktörer. Miljönämnden ansvarar för stadens Fairtrade City-kansli som arbetar för ökad rättvis handel och ökad andel etisk konsumtion. Miljönämnden planerar för att ytterligare integrera arbetet kopplat till Fairtrade City med nämndens övriga miljöstrategiska arbete för att skapa synergier som bland annat ska bidra till ökad måluppfyllelse av miljöprogrammet. Till exempel kan stadens insatser inom Fairtrade

gällande hållbar upphandling av textilier även bidra till minskade växthusgasutsläpp som en del i hållbar konsumtion. Även insatserna för att öka andelen etiskt hållbara batterier kan ge goda effekter kopplat till miljöprogrammets mål om nettonollorganisation och för stadens klimatomställning då de batteriråvaror som används i dag i de flesta fall inte är hållbara vare sig ur ett socialt eller ur ett klimatomställning perspektiv.

Nettonollarbete

Malmö stad ska vara en föregångare och behöver därför arbeta med den egna organisationens utsläpp på ett effektivt sätt för att nå nettonollutsläpp av växthusgaser till 2030. Alla Malmö stads nämnder måste arbeta för att minska utsläppen. Miljönämnden samordnar och bistår i arbetet.

Offentlig upphandling är ett viktigt verktyg i arbetet med att minska utsläppen från den egna organisationen, och det är därför av stor vikt att upphandlingar av varor och tjänster innehåller stadens klimatkrav. Miljönämnden anser att det behöver vara lätt att göra rätt även för den egna organisationen och rätt förutsättningar behöver ges för att underlätta för alla stadens nämnder och bolag att göra klimat- och miljösmarta val.

Elförsörjning

En tillräcklig, prisvärd och hållbar energiförsörjning är en förutsättning för Malmös klimatomställning. Med hänsyn till energikrisen i Europa är frågan extra prioriterad av miljönämnden. Enligt Malmö stads miljöprogram och energistrategi ska Malmö år 2030 försörjas till 100 procent av återvunnen och förnybar energi. Miljönämnden samordnar stadens övergripande arbete med energifrågan samt arbetar för att stötta de boende och verksamheter i Malmö med att stärka deras förmåga att påverka sin energisituation. Fokus är att stärka den egna rådigheten över energiförsörjningen i Malmö. Det inbegriper nationellt påverkansarbete för ökad elproduktion och överföring av el, samt fortsatta steg för att via vind- och solkraft öka den förnybara elproduktionen i Malmö.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Kostnadsökningar

Inflation och räntehöjningar påverkar nämndens verksamheter. Avtal för bland annat hyra av lokal för nämndens verksamhet regleras med en årlig indexuppräknning som följer konsumentprisindex, vars ökning procentuellt riskerar överstiga kommunbidragets indexuppräknning och det index som används för uppräknningar av taxor.

Minskade intäkter via avgifter

Miljönämndens livsmedelskontroll står inför flera utmaningar under 2024 då kontroll enligt den nya riskklassningsmodellen påbörjas samtidigt som kontrollen ska börja efterhandsdebiteras i stället för att förskottsdebiteras genom årsavgifter. Nämnden uppskattar att intäktsbortfall kopplat till införandet av riskklassningsmodellen och efterhandsdebiteringen kommer att medföra mellan 10 och 20 procent i minskade intäkter för livsmedelskontrollen, vilket är en stor utmaning för nämnden att hantera. Livsmedelskontrollen har i nuläget en hög självfinansieringsgrad på 80 procent, och står för 23 procent av nämndens totala intäkter.

Miljönämndens miljö- och hälsoskyddstillsyn hade under 2022 en negativ differens mellan budget och utfall gällande timintäkter. De minskade intäkterna berodde till viss del på att nämnden under 2022 införde efterhandsdebitering av vissa branscher, som tidigare debiterats genom årsavgifter. Drygt 350 verksamheter berördes av revideringen. Förändringen innebar att tidigare beslut om årsavgifter för dessa verksamheter upphävdes och omklassningar gjordes.

Under det senaste året har verksamheten haft stort fokus på uppföljning av utförd och debiterad tillsynstid i syfte att öka timintäkterna. Bland annat har verksamheten tagit fram ett digitalt verktyg som stöd för uppföljningen samt förenklat arbetssättet vid debitering och redovisning av tillsynstid. Inför 2023 flyttades även vissa skattefinansierade arbetsuppgifter till en annan verksamhet inom nämndens förvaltning i syfte att ytterligare öka intäkterna. Hittills visar uppföljningen under 2023 en förbättring i jämförelse med 2022. Verksamheten har en fortsatt relativt hög personalomsättning, för närvarande runt 20 procent för årets första månader, vilket påverkar utförd tillsyn. Därmed finns risk för ett visst intäktsbortfall även 2023.

Extern finansiering

För att Malmö ska kunna öka takten i miljö- och klimatomställningsarbetet är det viktigt med extern finansiering från exempelvis EU eller staten. Då genomförandet av miljöprogrammet är ett brett och prioriterat uppdrag behöver miljönämnden hitta extern finansiering som stödjer Malmös behov. Att Malmö är en av EU-kommissionens 100 städer som ska gå före och visa vägen för hur städer kan ställa om och bli klimatneutrala till 2030 innebär ökade möjligheter till extern finansiering. Att Malmö även är en av tre svenska städer som valts ut som pilotstad innebär särskilt finansiellt stöd för att kunna driva på arbetet ytterligare. Det är även positivt att Malmö tillsammans med Köpenhamn har blivit utnämnt till en av 150 regioner i EU som ska bli klimatrelienta till år 2030. Utnämningen positionerar Malmö och Köpenhamn väl gentemot kommande utlysningar inom den gröna given.

Även om de olika utnämningarna skapar förutsättningar för Malmö innebär den externa finansieringen samtidigt ett gediget arbete kring att utveckla projektidéer, skriva ansökningar och administrera projekten.

Miljönämnden behöver även bedriva ett påverkansarbete för att öka finansiärernas förståelse för städernas behov.

Dessutom har konkurrensen om externfinansierade medel ökat de senaste åren, vilket innebär att nämnden behöver lägga än mer tid på bra projektidéer och välskrivna ansökningar. Vidare finns en osäkerhet kring de nationella bidragen. Till exempel beviljade Energimyndigheten tidigare medel för energi- och klimatrådgivningen på tre år åt gången. Numera beviljar de bara ett år i taget, vilket försvårar nämndens långsiktiga planering. Prioriteringarna behöver bli tuffare nu när Malmö stad nu går in i ett mer ansträngt ekonomiskt läge. Miljönämnden kommer fokusera mer tid och resurser på den miljöstrategiska projektportföljen och öka samarbetet med näringsliv och andra nämnder kring den för att staden ska kunna bibehålla de höga ambitionerna inom miljö- och klimatarbetet.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Energi- och klimatrådgivning	Energimyndigheten	2 000	2 000
Övriga bidrag			
Projekt för energi- och klimatomställning samt lärande	Energimyndigheten	43	
Projekt inom cirkulär ekonomi och inom lärande och forskning	Formas	685	39
Projekt inom lärande och forskning	Viable Cities	1 464	1 827
Projekt inom hav och natur, cirkulär ekonomi, lärande och forskning, stadsutveckling och biokol	Vinnova	394	272
Projekt för energi- och klimatomställning och inom stadsutveckling	ERUF	4 360	
Projekt inom hav och natur	Horizon 2020	1 450	774
Projekt inom cirkulär ekonomi och resiliens	Intereg-programmen	886	624
Projekt inom mat och konsumtion	EU DEAR-EuropeAid	700	
Projekt inom mat och konsumtion	Horizon 2020	555	530
Projekt för klimatomställning	NetZeroCities	1 391	2 782
Övriga bidrag		2 728	0
Ansökningar, ännu ej beviljade bidrag		888	7 556
SUMMA BIDRAG		17 544	16 404

Begäran om investeringsram

Miljönämndens investeringar avser huvudsakligen inköp av mätinstrument för miljöövervakning och kontorsinventarier samt kostnader för anpassningar av lokaler till flexibla arbetsplatser. Från och med 2024 föreslås investeringsramen uppgå till 1 000 000 kronor vilket är 200 000 kronor lägre än 2023.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

Investeringstyp	Begäran	Plan				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Utbyte av äldre mätinstrument till luft- och bullermätning	400	400	500	500	500	500
Kontorsinventarier	600	600	500	500	500	500
Summa investeringsram	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

Budgetskrivelse 2024

Servicenämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	9
Kommunbidrag	10
Driftskonsekvenser till följd av förändrad verksamhet.....	11
Driftskonsekvenser till följd av investeringar och ränteeffekter.....	11
Ram för rivning sanering och parkeringsköp	11
Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....	12
Begäran om investeringsram.....	13
Investeringsram.....	15

Bilagor

Bilaga 1: Begäran investeringsram

Bilaga 2: Underlag äskande av ram för övriga nämnder

Sammanfattning

Denna budgetskrivelse utgör nämndens information till kommunstyrelsen inför beredning av förslag till budget till kommunfullmäktige. Kommunfullmäktiges budget avser budgetåret 2024 med plan för 2025–2026. Investeringarna gäller året 2024 med plan 2025–2029. I budgetskrivelsen har nämnden möjlighet att lyfta det som anses angeläget för kommunstyrelsen att veta inför beredningen av budget 2024.

Serviceämnden underlättar för stadens nämnder och bolag genom att samordna och effektivisera service och tjänster inom nämndens uppdrag som Malmöborna behöver. Serviceförvaltningens intäkter regleras via överenskommelser och avtal med övriga förvaltningar och kommunala bolag. Det innebär att förvaltningen generellt sett inte får någon pris- och lönekomensation från kommunfullmäktige.

Serviceämnden vill lyfta fram fem omvärldstrender som är särskilt viktiga att ta hänsyn till framöver. Samhället blir alltmer uppkopplat och digitaliseringen skapar oändliga möjligheter för utvecklingen av samhället. Samtidigt ökar samhällets sårbarhet och för att ytterligare stärka motståndskraften mot angrepp kommer stadens datorer behöva förses med ett förstärkt skydd. Vidare är kompetensbristen en av Malmö stads största utmaningar och serviceämnden vill lyfta fram vikten av att kompetensförsörjningsarbetet prioriteras för att kunna möta utmaningen.

Utöver samhällets ökade sårbarhet och en tilltagande kompetensbrist ser serviceämnden omvärldstrenderna effektiviseringstryck på offentlig sektor, ökat fokus på hållbarhet samt ökad konkurrens om marknader som viktiga att beakta.

Serviceämnden begär kommunbidrag till följd av utökning av kontaktcenters verksamhet som vägen in till Malmö stad (7,2 mnkr) och utökad IT-säkerhet (3 mnkr).

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Över hela jorden har flöden av varor, kapital, information och idéer stadigt ökat de senaste årtiondena och världen är alltmer sammankopplad. Den nära relationen mellan länder har gjort att händelserna i omvärlden de senaste åren, så som Coronapandemin och kriget i Ukraina, fått stora effekter. Energikriser, ökade livsmedelspriser och stigande räntor i globala skalor har lett till en stigande inflationstakt som har en direkt påverkan på servicenämndens förutsättningar. Faktorer likt dessa kommer fortsätta påverka servicenämndens verksamhet och ekonomi framöver. Kostnaderna bedöms fortsätta öka och framtida prisutveckling är svår att bedöma. Osäkerheten är stor och förutsättningarna förändras ständigt. Med bakgrund av detta har servicenämnden identifierat ett par omvärldstrender som är särskilt viktiga att ta hänsyn till framöver.

Ökad medvetenhet kring samhällets sårbarhet

Samhället blir alltmer uppkopplat och digitaliseringen skapar oändliga möjligheter för utvecklingen av samhället. Däremot innebär det också en ökad sårbarhet. Allt som är uppkopplat innebär också en ökad risk för intrång. Utöver cyberhot förändras samhällets sårbarhet av andra skeenden så som klimatförändringar, terrorism, pandemier och ett försämrat säkerhetspolitiskt läge. Servicenämnden ansvarar särskilt för arbetet med ökad IT-säkerhet.

IT-säkerhet

Malmö stad förvaltar en stor mängd information som till allra största delen är digital. Säkerhet i system, plattformar och infrastruktur, samt ett strukturerat och proaktivt arbetssätt, är avgörande för att information ska kunna hanteras på ett säkert sätt. Den ökade hotbilden i omvärlden påvisar att det snarare är en fråga om när, och inte om, Malmö stads viktiga tjänster och leveranser till medborgare riskeras att störas ut. Backup, redundans och segmentering är exempel på hur vi arbetar för att minska risk och skada vid en incident.

IT-säkerheten samordnas av IT- och digitaliseringsavdelningen och sker i nära samarbete med stadens förvaltningar då det berör system och infrastruktur i en omfattande skala. För att ytterligare stärka motståndskraften mot angrepp kommer stadens alla datorer behöva förses med ett förstärkt skydd, vilket gör att licenskostnaden ökar för stadens förvaltningar.

Tilltagande kompetensbrist

Enligt SKR kommer kommuner och regioner att ha stora kompetensutmaningar de kommande tio åren. Välfärden behöver anställa 410 000 personer på grund av demografins utveckling och pensioneringar fram till 2031 – om ingenting förändras. Kompetensförsörjning, har varit och kommer fortsatt att vara, en av Malmö stads största utmaningar (Malmö stads årsredovisning 2022).

Servicenämndens verksamheter påverkas redan nu av kompetensbristen och det finns vissa yrkesgrupper där det råder särskilt stor brist, det gäller bland annat kockar och chaufförer. Det finns även en brist på personal inom vissa specialistkompetenser. En ytterligare faktor är den snabba digitalisering som kräver nya arbetssätt och skapar en efterfrågan på ny kunskap som det tidigare inte funnits lika stort behov av.

Serviceförvaltningen arbetar löpande för att både rekrytera och behålla personal, bland annat genom att implementera en modell för kompetensförsörjningsarbetet. Förmågan att attrahera, rekrytera, utveckla, behålla och avsluta kompetens är avgörande för en välfungerande kompetensförsörjning.

Vikten av att prioritera kompetensförsörjningsarbetet i staden

Medarbetarna är kommunens viktigaste resurs och Malmö stads nämnder arbetar sedan 2016 med ett ledningssystem för kompetensförsörjning som lägger grunden för ett strukturerat, gemensamt, strategiskt och systematiskt kompetensförsörjningsarbete. Varje nämnd analyserar vartannat år verksamheternas behov och tillgång på kompetens, både kvantitativt och kvalitativt och tar därefter fram en handlingsplan för att åtgärda kompetensgapet.

En allt större konkurrens om kompetens och arbetskraft ställer högre krav på Malmö stad som arbetsgivare. Servicenämnden vill belysa vikten av att staden prioriterar kompetensförsörjningsarbetet för att möta utmaningen.

Samordna tjänster och professioner i staden Servicenämnden ser vinster i att samordna tjänster och professioner, vilket möjliggör att staden som helhet kan arbeta mer effektivt. Det finns till exempel flera redovisningsenheter. I staden finns det även flera yrkesgrupper med specialistkompetenser som skulle kunna samordnas, så staden inte konkurrerar om samma yrkesgrupper internt.

Effektiviseringsstryck i offentlig sektor

Offentlig sektor går mot en tid där de ekonomiska resurserna ska räcka till fler och större behov. Kommunerna beräknas behöva låna alltmer de kommande åren och det ekonomiska utrymmet minskar (Utblick Malmö 2023). Servicenämnden arbetar ständigt med förbättringar av verksamheten för att möta stadens behov och samtidigt ha en budget i balans.

Med teknikens hjälp kan staden komma långt i effektiviseringsarbetet och en del av lösningen är att automatisera manuella arbetsuppgifter. På så sätt behöver inte personalgrupper utökas i samma takt som annars hade behövts och resurser kan frigöras.

Struktur för ett samordnat effektiviseringsarbete i staden

För att möta de ekonomiska utmaningarna behöver serviceförvaltningen erbjuda effektiva lösningar och metoder för att fortsätta vara en relevant samarbetspartner. Planering och uppföljning av ständiga förbättringar och smarta arbetssätt ingår i den ordinarie verksamhetsplaneringen.

Här ser servicenämnden att Malmö stad kan ta ett samlat grepp genom att en övergripande process för identifiering och prioritering av effektiviseringsbehovet tas fram. På så sätt ökar möjligheten att effektiviseringar ses i sin helhet så att åtgärden är till fördel för staden. Det vill säga inte se effekterna på den enskilda nämnden utan att se vad det får för långsiktiga effekter på helheten för staden och Malmöbon. Det är viktigt att det inte uppstår en övervältringseffekt mellan nämnderna.

Vikten av översyn av beställar- och utförarmodellen

I Malmö stads budget för 2023 finns ett budgetuppdrag som syftar till att inventera vilka modeller för internt köp och sälj som tillämpas i Malmö stad, samt utvärdera ändamålsenligheten av sådana styrmodeller för staden som helhet. Budgetuppdraget kan bidra till en avgörande förändring för att skapa mer värde med mindre resurser och bana vägen för att Malmö stad går från detaljstyrning och dubbelarbete till en organisation präglad av tillit till professionen och partnerskap. Servicenämnden ser vikten av att översynen fokuserar på en gemensam modell för styrning och ledning.

Ökning av administration

Under 2023 har det publicerats flera rapporter och nyhetsartiklar som pekar på att den offentliga sektorns ökade administration är ett växande problem. Problematiken som lyfts fram pekar mot en struktur där administration nära kärnverksamheten ska lösas av professionerna samtidigt som den avancerade administrationen ökar alltmer, vilket medför än mer administration för kärnverksamheten. Servicenämnden vill lyfta fram att denna trend även kan synas i staden och vikten av att kommunfullmäktige tar till sig det som forskningen visar.

Ökat fokus på hållbarhet

För att möta utmaningarna arbetar servicenämnden i linje med Agenda 2030 och de tre perspektiven social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Klimatomställning, klimatanpassning och ökad resurseffektivitet är viktiga miljöområden för hela servicenämndens verksamhet. Med det nya Miljöprogrammet 2021–2030, som beslutats av kommunfullmäktige, har miljöarbetet tagit fart. År 2030 ska Malmö stads organisation, i linje med stadens miljöprogram, ha nettonollutsläpp. Då mycket av stadens produktion finns inom servicenämndens olika uppdrag står verksamheten idag för ungefär en tredjedel av Malmö stads totala utsläpp. För att nå hållbarhetsmålen ser servicenämnden behov av utvecklingsåtgärder i Malmö stad som kan underlätta måluppfyllelsen för organisationen som helhet.

Det innefattar bland annat en större satsning på stadens energiproduktion till lokalt producerad förnybar el samt att det cirkulära byggandet, klimateffektiva och det klimatanpassade byggandet blir stadens standard. Vidare kommer det att krävas att nämndens samtliga upphandlingar innefattar allt högre miljöprestanda till 2030 för att ligga i linje med målen.

Solel - en del av stadens förnybara energiproduktion

För att uppnå energistrategins fokusområden ”Leveranssäkert elsystem” och ”Resurseffektiv och förnybar energiförsörjning”, behöver investeringar göras. En handlingsplan tas fram för hur servicenämnden ska få framdrift i att öka sin produktion av förnybar energi från solceller. Därutöver ska en handlingsplan tas fram för hur lagring med hjälp av batterier ska stödja frekvenshållningen i elnätet, minska effekttoppar och öka egenanvändningen av solel. Batterilagring kommer att testas i ett antal av nämndens nyproduktionsprojekt. Handlingsplanen kommer vidare innehålla en plan för hur serviceförvaltningen ska säkerställa resurser, material och kompetens för en sådan satsning där även ärendegången behöver fastställas. En nyligen genomförd solpotentialstudie indikerar en teoretiskt möjlig solelproduktion motsvarande 40% av kommunens elanvändning, och skulle i och med det kunna förse Malmö stad med en betydande andel förnybar energi. Handlingsplanen syftar till att möjliggöra detta, samtidigt med att bidra till uppbyggandet av ett resilient och leveranssäkert elsystem.

Fler energieffektiva fordon

Servicenämnden kommer fortsätta att aktivt arbeta med att beställa och efterfråga energieffektiva fordon och arbetsmaskiner som drivs av el eller förnybara drivmedel. När fler av kommunens fordon drivs på el, krävs att staden har en laddinfrastruktur med kapacitet att ladda alla dessa. Implementeringen av den gemensamma satsningen rörande laddinfrastruktur för kommunala elbilar där staden genom Malmö Leasing AB tar ett samlat grepp om laddinfrastruktur och elbilssatsningen är därför viktig för att strukturerat komma framåt i arbetet.

Cirkulärt byggande för en hållbarare stad

Bevarande och återbruk av material och produkter är avgörande delar för ett mer klimateffektivt byggande och förvaltande. Cirkulärt byggande är i nuläget en komplex och relativt kostsam process då den är i uppstartsfas. Det är dock en strategisk viktig satsning som på sikt bidrar till en mer resurs- och klimateffektiv stad i linje med miljöprogrammets mål. En utökad satsning på ett mer arbetsintensivt återbruk kan även gynna andra hållbarhetsdimensioner så som social hållbarhet, då det kan bidra till att skapa fler arbetstillfällen genom exempelvis Malmö återbyggdepå. Fler återbruksfunktioner skulle behövas för att möjliggöra för stadens egna verksamheter och upphandlade entreprenörer att använda återbrukat material.

När det gäller ökade krav på minskade utsläpp av växthusgaser kopplat till upphandlingar av varor, entreprenörer och inhyrning av lokaler så pågår ett omställningsarbete som initialt kan innebära ökade kostnader.

Hållbarhetskrav vid extern inhyrning

Miljöförvaltningens översyn av klimatpåverkan visar att stadens inhyrning av lokaler för olika typer av

verksamheter utgör en betydande del av stadens totala klimatpåverkan. Vid inhyrning av externa lokaler äger respektive nyttjande nämnd avtalet och idag finns det inga riktade gemensamma hållbarhetskrav motsvarande de kravställningar staden ställer internt. Servicenämnden ser därför ett stort behov av att utveckla våra hållbarhetskrav vid inhyrning av lokaler från den externa marknaden. Ska staden bli en hållbar stad krävs det att vi har rätten att ställa hållbarhetskrav vid inhyrning från den externa marknaden. Servicenämnden avser att utreda hur sådana hållbarhetskrav kan utvecklas. Utgångspunkten för utvecklingen av kravställningarna bör vara de krav som ställs på servicenämnden vid byggnation och förvaltning av lokaler.

Klimatanpassning

Servicenämnden både bedriver och understödjer samhällsviktig verksamhet och har därmed ett ansvar att klara av att bedriva verksamhet under olika påfrestningar, så som varmare klimat, kraftiga skyfall och stigande havsnivåer. Att systematiskt arbeta med klimatanpassning av den egna verksamheten och av nämnden förvaltade lokaler är därmed av vikt för att nå stadens klimatanpassningsmål. Servicenämnden har, enligt senaste beräkningen, ett 50-tal fastigheter som särskilt behöver skyfallsanpassas och ett 100-tal fastigheter som behöver ta höjd för ny havsnivå. Dessutom har servicenämnden flertalet fastigheter där verksamheten är extra känslig för övertemperaturer, så som förskolor och boenden för äldre. Att arbeta strategiskt med klimatanpassning innebär därför en stor investering för servicenämnden framgent, men den krävs för att uppnå robusta förvaltade lokaler som klarar att bedriva samhällsviktig verksamhet i ett nytt klimat. Beslut om hur dessa investeringar ska finansieras behöver tas innan åtgärder påbörjas. Utredning om hur finansieringen ska ske pågår.

Ökade krav och kostnader för miljöprovtagning i Malmö

I slutet på 2021 publicerade miljönämnden flera utförliga checklistor för markmiljöprovtagning. Under 2022 har stadsfastigheter efterföljt de publicerade checklistorna vid flera markmiljöundersökningar inför om- och nybyggnationer. I praktiken används checklistorna som kravlistor i miljöförvaltningens handläggning då ytterst få anpassningar accepterats. Det innebär påtagligt ökade kostnader för staden och servicenämnden ser att det finns andra hållbarhetssatsningar som skulle ge större effekt än vad saneringarna av marken ger

Utvärdera arbetsmarknadsåtgärdernas effekt

Malmö stad genomför flera insatser för att minska andelen personer med försörjningsstöd och öka antalet förvärvsarbetande. Arbetslösheten i Malmö var i december 2022 fortfarande hög (12,3 %) i förhållande till nivån i Skåne (8,6 %) och rikssnittet (6,6 %), men sedan sommaren 2020 har arbetslösheten i Malmö minskat mer än rikssnittet. Servicenämnden har, i samarbete med bland annat arbetsmarknads- och socialförvaltningen, en lång erfarenhet av att arbeta med arbetsmarknadsinsatser, allt från praktikplatser, arbetsträning samt arbetsmarknadsanställningar.

Serviceförvaltningen erbjuder platser, handledning och uppföljning och bidrar på så sätt till att fler arbetslösa Malmöbor kommer ut i arbete samt minskar antalet personer som uppstår försörjningsstöd.

Arbetsmarknadspolitiska insatser behöver anpassas för att matcha samhällets behov och det krävs kontinuerliga utvärderingar från Malmö stad för att matcha insatserna. Här efterlyser servicenämnden utvärderingar som kan ligga till grund för hur servicenämnden kan förbättra och bygga ut insatserna inom varje område.

Mer mat i magen

Livsmedelspriserna har ökat drastiskt under en längre period. Skolrestauranger arbetar kontinuerligt med effektiviseringar till följd av de höga prisökningarna och har en tät dialog med skolförvaltningarna. Fokus i arbetet är att skapa en hållbar skolmåltid och bästa möjliga måltidsupplevelse för våra gäster.

På grund av de förändrade förutsättningarna har överenskommelsen med grundskoleförvaltningen sagts upp och dialog om ny överenskommelse är påbörjad. Målet är att den nya överenskommelsen ska börja

gälla från och med 1 januari 2024.

Under lång tid har skolrestauranger verkat för att matinköp ska vara hållbara, både ekonomiskt, socialt och ekologiskt. Tiderna förändras och flera livsmedelsgrupper som krävs för en klimatsmart skolmatsmeny saknas för tillfället inom ekologisk produktion. Konsekvensen blir att många produkter med låg klimatpåverkan och möjlighet till att minska Malmö stads utsläpp av växthusgaser idag väljs bort. Höjda energi- och produktionskostnader och negativa effekter av klimatförändringar har stor påverkan på tillgång av råvaror. Därmed ökar osäkerheten för leveranser av volymen ekologiska råvaror och produkter som den planerade menyn kräver. Samtidigt har efterfrågan på lokalproducerat ökat och marknaden anpassats därtill.

Genom att ta hänsyn till alla hållbarhetsperspektiv – de ekonomiska, sociala och ekologiska, kan effekten av nuvarande bristande tillgång till ekologiska livsmedel sänkas och utrymme frigöras för att göra ännu fler klimatsmarta val och fler populära maträtter serveras.

Ökande konkurrens om markytor

Staden växer och förtätas och det blir fler invånare. Malmö förväntas växa med knappt 47 000 invånare fram till 2032. Vid slutet av 2032 förväntas Malmö därmed ha cirka 398 000 invånare. Totalt sett förväntas Malmö växa med i snitt ungefär 4 200 invånare per år under perioden 2022–2032 (Malmö stads befolkningsprognos 2022–2032). Samtidigt som staden växer så minskar jordens resurser. Stadsfastigheter står för en fjärdedel av kommunens klimatbelastning där nybyggnation av lokaler står för den största delen. Detta har en direkt effekt på lokalförsörjningen och i takt med att staden förtätas måste befintliga lokaler nyttjas på ett mer effektivt sätt.

Resurseffektivt nyttjande av befintliga lokaler i lokalförsörjaruppdraget

Stadsfastigheter ser ett behov av att, tillsammans med de lokalförhyrande förvaltningarna, ta fram nya lokalprogram med målsättning gällande yteffektivitetstal och strategi för samnyttjande. Lokalprogrammen behöver ha fokus på om lokallösningarna innehåller rätt yta per nyttjare, vilka verksamheter som kan nyttja samma byggnad, om flera typer av nyttjare kan använda samma lokal men under olika tider på dygnet och om ytor kan tillgängliggöras för civilsamhället. Hinder för samnyttjande behöver identifieras för att hitta lösningar till ett mer effektivt nyttjande. Ett effektivare nyttjande av stadens lokaler skulle innebära stora ekologiska, sociala och ekonomiska vinster på både kort och lång sikt.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetsätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Servicekommitténs uppdrag har utökats de senaste åren, exempelvis med ansvar för stadens kontaktcenter, IT och digitalisering, drift och skötsel av hela Malmö samt lokalförsörjningsprocess. Utökningen av uppdrag innebär att servicekommitténs organisation successivt växt under de senaste åren. Servicekommittén arbetar löpande med effektiviseringar och kvalitetsutveckling i samarbete med berörda. För att skapa de bästa förutsättningarna framgent fortsätter serviceförvaltningen att utveckla arbetsätten och hitta synergieffekter inom ramen för de nya uppdragen.

Den nya lokalförsörjningsprocessen

Den nya lokalförsörjningsprocessen som är beslutad innebär en stadsövergripande styrning av lokalförsörjningen och en samplaneringsmodell där lokalnyttjare och lokalförsörjare tillsammans, och i god tid, ska planera för lokalförändringar med utgångspunkt i verksamheternas, fastigheternas och stadens behov. Arbetet förutsätter en tät dialog och samverkan mellan samtliga berörda förvaltningar samt att varje förvaltning har en förståelse för det egna ansvaret i processen. En del i den nya lokalförsörjningsprocessen är ny internhyresmodell som bygger på andra principer än tidigare och införs från och med 2024.

Kontaktcenter

Kontaktcenter optimerar tillgänglighet, service och bemötande samt stärker möjligheten till likvärdig service i staden. I uppdraget ingår att informera och vägleda i såväl generella frågor som individärenden utifrån rutin- och regelstyrda beslut i flertalet kanaler. Verksamheten startade 2019 med uppdraget att säkerställa och utveckla serviceprocessen och har sedan dess varit en samarbetspartner till stadens förvaltningar. Under 2022 fick servicekommittén ansvar för stadens kontaktcenter och i samband med det ett uppdrag av att ta fram en utvecklingsplan. Utifrån stadens behov ser servicekommittén att kontaktcenter verksamhet successivt kommer behöva utökas.

Drift och skötsel av hela Malmö

Överenskommelsen med fastighets- och gatukontoret som startade 2021 gäller i fyra år. En utmaning för servicekommittén att förhålla sig till är vad som händer när överenskommelsen löper ut i april 2025. Utmaningen ligger framför allt i planering kring personal, fordon och maskiner.

Malmö återbyggdepå

Malmö återbyggdepå är sedan 1997 Malmö stads och Sysavs gemensamma satsning för återbruk av begagnat byggmaterial. Verksamheten har sedan starten bedrivits med fokus på ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Samarbetsavtalet med arbetsmarknads- och social förvaltningen samt överenskommelser med Kriminalvården/Frivården gör det möjligt för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden att arbeta på återbyggdepån.

Verksamheten flyttades till en tillfällig lokal i mellersta hamnen i Malmö 2019. Den tillfälliga lokalen ingår i detaljplanerna om att bygga ut mellersta hamnen med bostad- och stadsdelsbebyggelse och hyresavtalet är tecknat med tekniska nämnden till och med 31 december 2024. I samband med flytten erhöll servicekommittén ett kommunbidrag för att täcka ökade lokalkostnader till och med 2024. Det är inte fastställt huruvida det gällande hyresavtalet kommer att förlängas eller inte. Skulle verksamheten vara kvar i nuvarande lokaler kommer servicekommittén äska motsvarande medel för lokaler från och med 2025. Skulle verksamheten behöva flyttas inför 2025 kommer servicekommittén äska medel även för flyttkostnader samt lokalkostnader för ny lokal.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt / samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Driftkonsekvenser till följd av utökning av kontaktcenters verksamhet som vägen in till Malmö stad (totalt 7,2 mnkr)

Kontaktcenter ansvarar för serviceprocessen och verkar för att stärka arbetet med rättighetsbaserad service. Servicenämnden äskar inför 2024 utökad kommunbidrag på 7,2 mnkr uppdelat på tre uppdrag.

Basuppdraget har utökats för samlokalisering med statens servicecenter för att möjliggöra fysiska besök. Sedan 2022 är kontaktcenter samlokaliserade med Statens servicecenter på Värnhem och Rosengård. För dessa två samlokaliseringar fick servicenämnden utökad kommunbidrag. Därefter har, under 2023, ytterligare en samlokalisering genomförts på Mobilia. Det finns tydligt positiva effekter för dem som besöker kontoren, därför kommer samarbetet med Statens servicecenter fortsätta och utökas med platser för fysiska besök även i City.

För att kunna vara bemannade på Statens servicecenter alla dagar i veckan på Mobilia och i City behöver basbemanningen utökas med fyra medarbetare. Kostnader för del av hyra samt övriga administrativa kostnader för samlokaliseringen tillkommer. Äskat kommunbidrag för samlokalisering på Mobilia och i City med statens servicecenter uppgår till 4,2 mnkr.

Utifrån att det är varje Malmöbos rättighet att ta del av den kommunala servicen ser servicenämnden ett behov av att kontaktcenter samordnar och stöttar medborgare där ärenden har en högre komplexitet och berör fler förvaltningar. En utökad service är ett sätt stärka demokratin och likvärdigheten för stadens medborgare kopplat till bland annat stadens målområden "trygghet och delaktighet" samt "en god organisation". För att kunna möta medborgarens behov i dessa ärenden behöver kontaktcenter utökas med ytterligare två tjänster. Äskat kommunbidrag för utökad service till medborgare uppgår till 2 mnkr.

Stadskontoret har identifierat kontaktcenter som ett viktigt beroende kopplat till kriskommunikation vid oönskade händelser i staden. I samband med krissituationer har kontaktcenter en viktig roll som informationsförmedlare till de som bor, vistas och verkar i staden.

En beredskapsfunktion kommer upprättas med fokus på att samordna förvaltningarnas behov och innebär en utökning med en tjänst. Äskat kommunbidrag för samordning och kontinuitet i beredskaps- och kriskommunikationsfrågor uppgår till 1 mnkr.

Driftkonsekvenser till följd av utökad IT-säkerhet (3 mnkr)

IT och digitaliseringsavdelningen arbetar strukturerat inom säkerhetsprogrammet med åtgärder för att möta den ökade hotbilden mot stadens IT-miljö.

Mot bakgrund av den tilltagande hotbilden i vår omvärld utökades servicenämndens kommunbidrag 2023 med 7 mnkr för att finansiera förstärkningen av arbetet med IT-säkerhet och etablerande av en IT-säkerhetsfunktion.

Servicenämnden ser ett behov av att ytterligare förstärka stadens arbete med IT-säkerhet genom att övervaka stadens säkerhet dygnet runt. Äskat kommunbidrag för utökad IT-säkerhet uppgår till 3 mnkr.

Driftskonsekvenser till följd av förändrad verksamhet

Driftskonsekvenser till följd av investeringar och ränteeffekter

Till följd av att en ny internhyresmodell införs från och med 2024 lyfts inte dessa driftskonsekvenser i servicenämndens budgetskrivelsen.

Ram för rivning sanering och parkeringsköp

Begäran om förändrat kommunbidrag 2024 med befrielse från resultatansvar avseende kostnader för rivning, sanering och parkeringsköp, totalt 35 mnkr (se även bilaga 1).

Nämnd kan vara befriad från resultatansvar för delar av sin verksamhet. Detta innebär att nämnden för dessa verksamheter inte är ansvarig för det ekonomiska resultat som uppkommer under året. Nämnden har dock ett ansvar att även inom dessa områden bedriva en väl fungerande och effektiv verksamhet och vidta nödvändiga åtgärder. I budgetskrivelsen 2024 äskar servicenämnden befrielse från resultatansvar för resultatpåverkande rivningskostnader, kostnader avseende sanering i befintliga fastigheter samt parkeringsköp.

Saneringskostnader, mark och byggnad (24 mnkr)

Från och med 2020 ansvarar servicenämnden respektive tekniska nämnden för den ram som avser marksaneringskostnader som är resultatpåverkande. För servicenämnden avses befintliga fastighetsobjekt där kommunen sedan tidigare bedriver verksamhet och som förvaltas av serviceförvaltningen.

Servicenämndens bedömning är att resultatpåverkande marksaneringskostnader uppgår till 21 mnkr för 2024, baserad på schablonfördelning mellan investerings- respektive driftkostnad.

Saneringskostnader i byggnader bedöms uppgå till ca 3 mnkr för 2024. Kostnader för sanering av byggnader belastar från och med 2021 nämndens resultat. Sanering av byggnad är en oförutsägbar post i samband med om- och tillbyggnad samt underhåll av befintliga fastigheter, då riktvärden och krav har förändrats sedan byggnaden uppfördes. Denna typ av kostnader ska numera resultatföras och inte belasta balansräkningen.

Rivningskostnader (8 mnkr)

Kostnader för rivning av byggnader belastar från och med 2019 nämndens resultat. Redovisningen följer Rådet för kommunal redovisning som har förtydligat sina rekommendationer om materiella anläggningstillgångar och klargör bland annat att rivning av egna tillgångar som tidigare använts i den egna verksamheten inte ska ingå i anskaffningsvärdet för anläggningstillgångar. Rivningskostnaderna bedöms för år 2024 uppgå till 8 mnkr.

Parkeringsköp (3 mnkr)

Parkeringsköp innebär att annan part tar på sig att tillhandahålla parkeringsplatser i en specifik anläggning. Parkeringsköp blir aktuellt i de fall när det inte finns möjlighet att anlägga parkeringsplatser i anslutning till kommunens fastigheter. Situationer då detta kan uppstå är exempelvis i samband med om- ny- och tillbyggnad av fastighetsobjekt. Parkeringsköp innebär att servicenämnden, som byggherre, åläggs att betala ett belopp per parkeringsplats till fastighets- och gatukontoret. Därmed finns det då möjlighet för lokalnyttjaren att hyra motsvarande antal parkeringsplatser i en parkeringsanläggning i närheten av objektet. Avgiften för parkeringsköp utgör en driftkostnad och ska redovisas som en kostnad i resultaträkningen. Kostnader för parkeringsköp bedöms för 2024 uppgå till 3 mnkr.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Upprustning av skollokaler	Boverket	570	570
Övriga bidrag			
Investeringsbidrag och P-lösen	Olika bidragsgivare, främst Boverket	1 500	1 500
Lönebidrag, nystartsbidrag	Arbetsförmedlingen	1 525	1 525
EU-stöd mejeriprodukter	Statens jordbruksverk	1 000	1 000
Externt bidrag	Olika bidragsgivare exempelvis PUA-stiftelsen Aspengrens	405	405
SUMMA BIDRAG		5 000	5 000

Investeringsbidrag redovisas i balansräkningen och periodiseras över anläggningarnas respektive nyttjandeperiod. Investeringsbidrag finns både som riktade statsbidrag och som övriga bidrag. Bidragen avser bland annat bidrag för åtgärder gällande ventilations- och belysningssystem, akustik och utemiljö i skolor och förskolor och bidragen kommer främst från Boverket. En post avser p-köps medel för Malmö Live garaget. En annan post avser fritidsobjekt där bidraget har följt med när fastigheterna överfördes till servicenämnden 2008. Det externa bidraget avser installation av solskydd i Rådhuset, landstingssalen samt installation avseende styrning av klockspelet vid Kompanihuset.

Begäran om investeringsram

I detta avsnitt beskrivs nämndens planerade investeringar för 2024 med plan för 2025–2029.

Investeringsbehov 2024 - 2029

Serviceämnden äskar investeringsram som grundar sig på lokalförhyrande nämnders behov samt serviceämndens eget behov. Investeringarna redovisas per nämnd samt i beslutade respektive planerade investeringar. Beslutade investeringar omfattar investeringar objektsgodkända av kommunstyrelsen respektive kommunfullmäktige till och med 30 april 2023 samt beslutade investeringar på serviceämndens delegation (investeringar under 15 mnkr).

Serviceämndens investeringsbehov

Serviceämndens eget investeringsbehov uppgår år 2024 till totalt 560 mnkr varav 490 mnkr är fastighetsrelaterade samt 70 mnkr för IT och digitalisering i staden.

Investeringarna avser utbyten av komponenter, egeninvesteringar, inventarier till skolkök samt investeringsbehov för andra lokalnyttjare, som inte är förvaltningar i Malmö stad.

En inledande studie har påbörjats då stadskontoret kommer att lämna sina lokaler i stadshuset för att flytta till nuvarande Tingsrätten vid Rådhuset. I samband med detta kommer en översyn att göras avseende stadshuset möjligheter.

För att nå stadens målsättning (enligt Malmö stads energistrategi), när det gäller leveranssäkert elsystem och resurseffektiv och förnybar energi, så behöver serviceämnden rejält öka sin produktion av förnybar energi. Förutsättningarna för att få lönsamhet gällande investeringar i solceller har avsevärt förbättrats det senaste året genom ökat energipris och försäljning av egenproducerad energi. Stadsfastigheters solpotentialstudie visar att den förnybara elproduktionen på stadsfastigheterstak skulle kunna producera 54 GWh/år, vilket innebär att 40% av Malmö stads elanvändning skulle kunna försörjas med förnybar energi i form av solceller. För att göra elsystemet mer leveranssäkert, minska fastigheternas effekttoppar och möjliggöra laddinfrastruktur för kommunens fordonspark, bör det även investeras i batterier kopplat till solcellanläggningarna.

Serviceämndens egeninvesteringar och utbyten av komponenter

Stadsfastigheter gör bedömningen att fastighetsbeståndet i stort är väl underhållet för att möta det behov som verksamheterna kräver. Nämnden har genom åren fått löpande information om hur statusen är på fastighetsbeståndet.

Det är resurseffektivt att samordna åtgärderna i så stor utsträckning som möjligt, både ur ett verksamhetsperspektiv och ekonomiskt perspektiv. En hel del av förvaltningens underhållsprojekt är därför samordnade med andra ombyggnadsprojekt. Verksamhetsförändringar kräver ofta myndighetsgodkännande och det finns därmed risk att uppskattade tidplaner behöver justeras. Stadens arbete med den nya lokalförsörjningsprocessen kommer kunna bidra till förutsättningar för en samordnad planering.

Egeninvesteringar

Serviceämnden ser ett ökat behov av egeninvesteringar, bland annat energibesparande åtgärder, inklusive solcellsinstallationer, som ger lägre energikostnader och bidrar till att nå stadens miljömål, samt myndighetskrav som ställs på lokaluthyraren. Klimatanpassningsinsatser, i de delar som ska finansieras av lokaluthyraren, kan med fördel tas i samlat grepp utifrån behovet av att minimera de ekonomiska riskerna och främja användbarheten för verksamheterna. Utifrån genomförda och utvärderade klimatanskaffningsprojekt kopplat till stadens skyfallsplan har serviceförvaltningen inarbetat de åtgärder som bedömts som kostnadseffektiva i stadsfastigheter projekteringsanvisningar och är nu en del av den ordinarie verksamheten. Framtagandet av de ekonomiska förutsättningarna för skyfallsåtgärder sågs över

2022 och utredning pågår om hur åtgärderna ska finansieras.

Utbyten av komponenter

I samband med övergång till komponentavskrivning har synsättet för gränsdragning drift – investering förändrats när det gäller underhållsåtgärder. Det grundläggande regelverket innebär att jämförelse görs av anläggningstillgångens skick före och efter det att en åtgärd vidtagits. Utgifter för värdehöjande förbättringar eller utbyte av komponenter utgör investering.

Den teoretiska underhållsplanen, tillsammans med observerat behov, ligger till grund för planeringen av komponentutbyten de kommande åren. Faktorer som utöver detta påverkar planeringen är relaterade till lokalnyttjaren så som hur tillgänglig lokalen är för åtgärdsarbetena och om lokalnyttjaren har egna planer på verksamhetsanpassningar.

Utifrån helheten planeras utbyten av komponenter, såsom renoveringen av hela fasader, utbyten av ledningssystem gällande vatten och avlopp ("stambyte") och större takåtgärder med underliggande konstruktion, utan att tillföra någon ny standardförhöjande funktion. För att staden inte ska hamna i ett läge där denna typ av åtgärder åsidosätts och ett eftersatt underhåll skapas behöver investeringsmedel avsättas för detta.

IT- och digitalisering

IT och digitalisering bedöms som viktiga områden för utvecklingen av Malmö stads verksamheter. Servicenämnden har i uppdrag att leda och samordna IT och digitalisering, så att Malmö stad agerar som en organisation med gemensamma riktlinjer. Investeringsbehovet för 2024 uppgår till totalt 70 mnkr.

Digital infrastruktur (30 mnkr) avser Malmö stadsnät och finansieras till största delen via externa aktörer och till en mindre del av stadens verksamheter. Avseende digital infrastruktur så är fibernätet i sin grundstruktur realiserad. Fram till och med 2019 har det varit en stor utbyggnad framför allt till småhus. Kommande investeringar är främst relaterade till förtätningar och nybyggnationer. För att uppnå den nya bredbandsstrategin (antagen december 2016 av regeringen) kan det bli aktuellt för ytterligare satsningar vilka inte är inkluderade i nuvarande investeringsplan.

IT investeringar (15 mnkr) avser kostnader för re- och nyinvesteringar inom Malmö stads centrala IT-miljöer. Nivån på denna typ av investering kan variera mellan åren beroende på behov. Investeringsnivåerna har påverkats av att klientplattformen flyttas till det så kallade molnet. Detta minskar behovet av investeringar av individuella servrar för enskilda system. Anläggningen reinvesteras i cykler om 3 till 5 år beroende på vilken teknisk plattform det avser.

Investeringar i lokala datanät (25 mnkr) är relaterade till det behov som de enskilda förvaltningarna har. Serviceförvaltningen har ett tydligt ägarskap avseende re- och nyinvesteringar av kommunikationsutrustning i stadens lokala datanät. De kapitalkostnader som uppstår kommer att finansieras av respektive nämnd som omfattas av re- och nyinvesteringarna. År 2023 har reinvestering inom grundskoleförvaltningen påbörjats. För 2024 fortsätter reinvestering i första hand för gymnasie- och vuxenförvaltningen.

Lokalförhyrande nämnders lokalbehov

För mer detaljerad information om projekten, se bilaga 2. Investeringarna för grundskoleförvaltningen uppgår år 2024 till totalt 400 mnkr, varav 370 mnkr för redan beslutade projekt och 30 mnkr för planerade projekt. Sex av projekten är redan beslutade och tre projekt är planerade och avser nybyggnation av skolor och om- och tillbyggnad av befintliga skolor.

Investeringarna för gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen uppgår år 2024 till totalt 150 mnkr, varav 123 mnkr för redan beslutade projekt och 27 mnkr för planerade projekt. Ett projekt är beslutat och planerade projekt avser bland annat brandskyddsåtgärder och miljöhus.

Investeringarna för förskoleförvaltningen uppgår år 2024 till totalt 400 mnkr, varav 212 mnkr för redan

beslutade projekt samt 188 mnkr för planerade projekt. Fyra projekt är redan beslutade och ett tjugotal projekt är planerade och avser nybyggnation- och ombyggnation av förskolor.

Investeringarna för funktionsstödsförvaltningen uppgår år 2024 till totalt 68 mnkr och avser planerade projekt. Projekten avser nybyggnation och ombyggnation av befintliga lokaler för boende med särskilt behov.

Investeringarna för fritidsförvaltningen uppgår år 2024 till totalt 432 mnkr och avser 180 mnkr för beslutade projekt och 252 mnkr för planerade projekt. Projekten avser nybyggnation av sporthallar samt ombyggnation av befintliga idrottsanläggningar och anläggning av konstgräsplaner.

Investeringarna för övriga förvaltningar uppgår till 28 mnkr och avser planerade projekt.

Avdrag för överplanering

Ett generellt avdrag för överplanering har gjorts från och med 2025, då projekt kan komma att tidigareläggas, försenas och bortprioriteras.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Servicenämnden	2 070 000	1 665 000	1 760 000	1 640 000	1 590 000	1 365 000
Summa investeringsram	2 070 000	1 665 000	1 760 000	1 640 000	1 590 000	1 365 000

Budgetskrivelse 2024

Serviceämnden

INVESTERINGSRAM

Investeringsstyp	Bruttoutgift Tkr					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Grundskoleförvaltningen						
Beslutade investeringar	370 000	170 000	120 000	110 000	70 000	
Planerade investeringar	30 000	110 000	130 000	190 000	290 000	310 000
Summa grundskoleförvaltningen	400 000	280 000	250 000	300 000	360 000	310 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen						
Beslutade investeringar	123 000					
Planerade investeringar	27 000	6 000	6 000	36 000	70 000	271 000
Summa gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen	150 000	6 000	6 000	36 000	70 000	271 000
Förskoleförvaltningen						
Beslutade investeringar	212 000	35 000				
Planerade investeringar	188 000	565 000	645 000	435 000	344 000	220 000
Summa förskoleförvaltningen	400 000	600 000	645 000	435 000	344 000	220 000
Funktionsstödsförvaltningen						
Beslutade investeringar						
Planerade investeringar	68 000	123 000	69 000	102 000	106 000	95 000
Summa funktionsstödsförvaltningen	68 000	123 000	69 000	102 000	106 000	95 000
Arbetsmarknads- och social förvaltningen						
Beslutade investeringar						
Planerade investeringar	10 000	14 000	39 000	31 000	16 000	64 000
Summa arbetsmarknads- och socialförvaltningen	10 000	14 000	39 000	31 000	16 000	64 000
Hälsa, vård- och omsorgs förvaltningen						
Beslutade investeringar						
Planerade investeringar	10 000	90 000	57 000	40 000	100 000	50 000
Summa hälsa, vård- och omsorgsförvaltningen	10 000	90 000	57 000	40 000	100 000	50 000
Fritidsförvaltningen						
Beslutade investeringar	180 000	45 000	34 000	34 000	0	
Planerade investeringar	252 000	307 000	242 000	209 000	291 000	260 000
Summa fritidsförvaltningen	432 000	352 000	276 000	243 000	291 000	260 000
Kulturförvaltningen						
Beslutade investeringar						
Planerade investeringar	10 000	10 000	18 000	23 000	93 000	0
Summa kulturförvaltningen	10 000	10 000	18 000	23 000	93 000	0
Avdrag för bedömd överplanering	0	-440 000	-495 000	-455 000	-395 000	-425 000
Serviceförvaltningen						
Beslutade investeringar	11 000	0	0	0	0	0
Planerade investeringar	179 000	235 000	500 000	490 000	200 000	125 000
Summa serviceförvaltningen	190 000	235 000	500 000	490 000	200 000	125 000
IT och digitalisering						
Beslutade investeringar	0	0	0	0	0	0
Planerade investeringar	70 000	70 000	70 000	70 000	80 000	80 000
Summa IT och digitalisering	70 000	70 000	70 000	70 000	80 000	80 000
Utbyte komponenter	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Marksanering (investering)						
Beslutade investeringar avseende marksanering	25 000					
Planerade investeringar avseende marksanering	5 000	25 000	25 000	25 000	25 000	15 000
Summa marksanering	30 000	25 000	25 000	25 000	25 000	15 000
Summa bruttoutgifter	2 070 000	1 665 000	1 760 000	1 640 000	1 590 000	1 365 000
- varav beslutade investeringar	896 000	250 000	154 000	144 000	70 000	0
- varav planerade investeringar	774 000	1 460 000	1 706 000	1 556 000	1 510 000	1 395 000
- varav IT-investeringar	70 000	70 000	70 000	70 000	80 000	80 000
- varav utbyte komponenter	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
- varav marksanering (investering)	30 000	25 000	25 000	25 000	25 000	15 000

DRIFTKONSEKVENSER

Särskild ram Rivning, sanering och parkeringsköp	Driftkonsekvens					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Sanering - resultatpåverkan						
Beslutade investeringar	17 000					
Planerade investeringar	7 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Åskande saneringskostnader - resultatpåverkan	24 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Rivning - resultatpåverkan						
Beslutade investeringar	0					
Planerade investeringar	8 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Åskande rivningskostnader - resultatpåverkan	8 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Parkeringsköp - resultatpåverkan						
Beslutade investeringar						
Planerade investeringar	3 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Åskande parkeringsköp - resultatpåverkan	3 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000

Begäran om investeringsram, mer detaljerad information, bilaga 2

Denna bilaga beskriver en mer detaljerad information om lokalförhållande nämnders lokalbehov. Beslutade investeringar avser beslut i kommunstyrelsen respektive kommunfullmäktige till och med 30 april 2023.

Grundskolenämnden

Nybyggnationen av Malmö International School i Hyllie (MIS) pågår. Skolan planeras vara klar till höstterminen 2024. I Hyllie byggs även ett högstadium för 450 elever med färdigställande 2025. Byggnation av en särskola vid Lindängeskolan, Solhuset, med beräknat färdigställande 2024 pågår. Nydalaskolan har ett pågående projekt som avser både ombyggnation och nybyggnation. Vidare pågår planering för Bulltoftaskolan, Mölledalsskolan, en ny skola i Limhamn/Elinelund och en ny skola i Nyhamnen samt en skola på Nydala.

Gymnasie- och vuxennämnden

Nybyggnationen av Citadellsgymnasiet har påbörjats och kommer färdigställas 2024.

Förskolenämnden

Under 2024 beräknas Traktorns förskola, Stensjöns förskola och Glasblåsarens förskola färdigställas. Vidare planeras för ett tjugotal nya förskolor under planeringsperioden.

Funktionsstödsnämnden

Planering pågår för Louisedals LSS och Tullstorps LSS med verksamhetsstart 2024/2025. Det planeras för ytterligare boenden och behovet bedöms att uppgå till 12 platser per år framöver.

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Det planeras för nybyggnation av lägenheter för arbetsmarknads- och socialnämndens räkning.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

En förstudie pågår för översyn av möjligheten att bygga om byggnad 30 i Sege park för särskilt boende med planerad inflyttning under 2026. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden har i lokalbehovsplanen lyft ett behov av fler demensboenden. Ett av dessa planeras färdigställas under planeringsperioden.

Fritidsnämnden

Nybyggnation av två sporthallar i Hyllie pågår med inflyttning 2024 respektive 2025. Det pågår planering för en ny simhall på Heleneholm och det pågår ett planeringsarbete kring stadionområdet.

Kulturnämnden

Medel för nytt konstmuseum finns upptaget i planen med början 2028. Fortfarande är placeringen av konstmuseet inte fastställt.

Budgetskrivelse 2024

Stadsbyggnadsnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Konjunkturläget påverkar stadsbyggnadsnämndens verksamhet	4
Lagförändringar som påverkar samhällsbyggnadsprocessen	5
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	6
Önskade effekter av stadsbyggnadsnämndens arbete	6
Målområde: Utbildning och arbete.....	6
Näringslivsutveckling och sysselsättning.....	7
Målområde: Stadsutveckling och klimat.....	9
Kvalitet i arkitektur och stadsutveckling.....	9
Klimatomställning och klimatanpassning.....	11
Målområde: Trygghet och delaktighet.....	12
Demokrati och delaktighet	12
Målområde: En god organisation.....	14
Inriktning SBK 2026.....	14
Kommunbidrag	16
Öresundsmetron.....	16
Omföring kommunbidrag från bostadsanpassningsbidrag till stadsbyggnadsnämnden.....	16
Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....	18
Begäran om investeringsram.....	19
Investeringsram.....	19
Begäran om kommunbidrag	19

Sammanfattning

I budgetskrivelse 2024 beskriver stadsbyggnadsnämnden omvärldsförändringar som påverkar nämndens verksamheter samt förändringar och utveckling av nämndens verksamhet under 2024 och framåt. I budgetskrivelsen beskrivs även begäran om utökat kommunbidrag gällande arbetet med Öresundsmetron samt önskad omföring av kommunbidrag mellan stadsbyggnadsnämndens olika ansvarsområden i syfte att parera konjunkturedgångens negativa effekter.

Stadsbyggnadsnämnden fortsätter att samordna genomförandet av *Klimatomställning Malmös* temaområde *Klimatneutralt byggande*. Omställningsarbetet är direkt beroende av samarbete i stadsplaneringens alla processer. I detta sammanhang är det branschdrivna initiativet *Lokal färdplan Malmö 2030* (LFM30) där nämnden ingår en viktig del. *Strategi för kustskydd* är en del av arbetet med *Framtidens kuststad* och ska bland annat införlivas i kommande översiktsplan. Strategin med förslag på kustskyddsåtgärder ska möjliggöra en fortsatt stadsutveckling genom att skydda befintlig och ny bebyggelse, naturvärden, infrastruktur samt samhällsviktiga funktioner. Inom samordningsorganisationen mellan stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och kommunstyrelsen gällande Öresundsmetron fortsätter arbetet med nämndsövergripande koordinering och utredningar.

Stadsbyggnadsnämndens arbete med att skapa plats för nya verksamheter och arbetstillfällen fortsätter. Hållbara tillväxtfrämjande insatser som bidrar till välfärd för Malmöborna genom ökad sysselsättning och fler arbetstillfällen är avgörande för stadens framtida utveckling. Att koppla samman kultur och arkitektur är väsentligt för att skapa inkluderande, produktiva och hållbara städer. Kulturens och fritidens plats i staden är en viktig förutsättning för en attraktiv och levande stad. Nämnden samarbetar med kulturnämnden för att skapa goda förutsättningar för kulturdriven stadsutveckling och med fritidsnämnden gällande fritidens strategiska roll i stadsutvecklingen då behovet av fler fritidsanläggningar ökar i takt med att Malmö växer.

Stadsbyggnadsnämnden kommer föra dialog om *Översiktsplan för Malmö* (ÖP) och stärka den som planeringsverktyg i stadsutvecklingen. Kvaliteten på den byggda miljön är viktig för att skapa en hållbar attraktiv stadsutveckling. Nämnden ska därför intensifiera sitt arbete med att verka för en god gestaltad livsmiljö genom att utveckla arbetssätt, processer, dialog och samverkan med tekniska nämnden.

Arbetet med att bygga staden hel och minska segregationen fortsätter. Detta sker bland annat genom stadsutvecklingsprojekt i befintliga bostadsområden som Rosengård, där redan existerande kvaliteter utvecklas samtidigt som nya tillförs. I arbetet är Storstadspaketet och Malmöringen viktiga investeringar. Nyhamnen utvecklas till en spjutspets för hållbar utveckling och till Malmös nya framsida med arbetsplatser och bostäder vid havet. Tillsammans med andra nämnder fortsätter stadsbyggnadsnämnden arbetet med att stärka och utveckla stadskärnan. En viktig del i arbetet är dialog och delaktighet med aktörer i centrum.

Nämnden fortsätter arbetet med att öka servicenivån i syfte att sökande och samarbetspartners ska uppfatta myndighetsutövningen som lättbegriplig och effektiv. Arbetet med att involvera medborgarna, civilsamhället och näringslivet i planeringen av staden skalas upp och systematiseras då det är prioriterat att utveckla goda livsmiljöer tillsammans med Malmöborna. För att skapa ett tryggare Malmö kommer det proaktiva tillsynsarbetet som bedrivs tillsammans med andra nämnder och myndigheter att fortsätta. Nämndens digitaliseringsarbete vars syfte är att skapa god och likvärdig service för Malmöbor, medarbetare, näringsidkare och samhällsaktörer fortsätter.

Ungefär hälften av nämndens finansiering utgörs av intäkter från detaljplaneprocessen, fastighetsbildning och bygglovsprocessen och hälften av kommunbidrag. Konjunkturedgången har orsakat ökad osäkerhet gällande ärendeströmningen med dess tillhörande intäkter. Därför föreslår stadsbyggnadsnämnden en omföring av kommunbidrag mellan sina två olika ansvarsområden. Utöver det ser nämnden ett behov av ytterligare kommunbidragsfinansiering till arbetet med Öresundsmetron.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Konjunkturläget påverkar stadsbyggnadsnämndens verksamhet

Lågkonjunktur, hög inflation, stigande räntor samt höga energikostnader är faktorer som påverkar bygg- och bostadsmarknaden nationellt och lokalt i Malmö. Stadsbyggnadsnämndens ärendeströmning har som en följd kraftigt minskat vilket har en negativ påverkan på nämndens ekonomiska förutsättningar då hälften av nämndens finansiering utgörs av intäkter från bland annat bygglovprocessen och detaljplaneprocessen.

För att hantera den höga inflationen har Riksbanken höjt styrräntan i snabb takt till 3,5 procent, vilket är den högsta nivån sedan finanskrisen 2008. I spåren av styrräntans utveckling har bolåneräntorna ökat och bostadspriserna fallit såväl lokalt som nationellt då färre har råd att efterfråga både nyproduktion och befintliga bostäder. Enligt Riksbankens prognos kommer styrräntan höjas ytterligare under 2023. Samtidigt kyls den svenska ekonomin av, vilket ger Riksbanken mindre utrymme för större räntehöjningar framöver. Riksbanken räknar dock med att inflationen sjunker tillbaka under 2023 och når tvåprocentsmålet under 2024.

I stadsbyggnadsnämndens dialog med marknadens aktörer uttrycks en stor osäkerhet angående konjunkturen, vilket resulterar i att aktörerna antingen pausar eller helt stoppar bostadsprojekt i avvaktan på bättre tider. Hur långvarig lågkonjunkturen blir kommer därför ha stor påverkan på nämndens ekonomiska förutsättningar framåt. Utifrån det nuvarande kunskapsläget är den sammantagna bedömningen att konjunkturedgången kommer bestå hela 2024, men även påverka de närmast följande åren. Trots de utmaningar som konjunkturedgången medför ser nämnden det som prioriterar att inte tappa tempot i klimatomställningsarbetet och klimatanpassningen av byggsektorn på både kort och lång sikt.

Utifrån de förändrade ekonomiska förutsättningarna finns ett behov av ytterligare se över arbetssätt samt att fortsätta att föra fördjupad dialog med andra berörda nämnder och marknadens aktörer. Förvaltningen har även gjort en översyn av stadsbyggnadsnämndens taxa för beslut i kommunfullmäktige under 2023. Den nya taxan kan till viss del jämna ut intäktsflödena, vilket skapar bättre förutsättningar att styra och följa den ekonomiska utvecklingen framåt.

Befolkningsutveckling och bostadsbyggande

Enligt Malmö stads omvärldsanalys ”Utblick Malmö” förväntas Malmös befolkning växa med omkring 50 000 nya Malmöbor till år 2030. En växande befolkning betyder behov av nya bostäder, bostadsområden, samhällsservice samt att fler använder den redan befintliga staden. Mot bakgrund av den förväntade befolkningsökningen i staden och Malmö stads ambition att växa inåt blir kommundemensamma prioriteringar i planeringen allt viktigare. Gemensamma utgångspunkter i planeringen och i arbetet med markanvändning är nödvändiga för att hantera eventuella målkonflikter tidigt i exploateringsarbetet.

Malmö har haft ett historiskt högt bostadsbyggande innan den nuvarande konjunkturedgången. En fortsatt utmaning är dock att skapa bostäder för hushåll som har svårt att på egen hand efterfråga en bostad. Här krävs att staden arbetar mer aktivt med att säkerställa att billigare lägenheter i det befintliga beståndet kommer de hushåll som bäst behöver dem till handa. Ett exempel är Mallbo (Malmö Allemansrätt Boende) där staden testar nya metoder för nyproduktion av flerbostadshus tillsammans med

marknadens aktörer med målet att lägenheterna ska få en lägre boendekostnad i kombination med satsningar på kvalitet och miljömässig hållbarhet.

Lagförändringar som påverkar samhällsbyggnadsprocessen

Planerade regelförändringar i Boverkets byggregler

Boverket arbetar med en stor översyn av byggregelverket i projektet Möjligheternas byggregler. Syftet är att förenkla bygg- och konstruktionsreglerna och bidra till att det går snabbare och blir mer kostnadseffektivt att bygga. Både reglernas struktur och innehåll kommer att ses över, men gällande kravnivåer är inte avsedda att ändras. Under 2023 ska regelförslaget på remiss inför att de nya reglerna planeras att träda i kraft den 1 juli 2024.

Den digitala samhällsbyggnadsprocessen

Som ett led i den fortsatta digitaliseringen av samhällsbyggnadsprocessen har Boverket på uppdrag av regeringen utrett åtgärder för att uppnå önskade effekter. Myndigheten har i slutrapporteringen till regeringen lämnat förslag på hur det fortsatta arbetet bör bedrivas. Av dessa förslag bedömer stadsbyggnadsnämnden att flera kommer att leda fram till nya lagförslag som ytterligare ger förutsättningar för digitaliseringen av samhällsbyggnadsprocessen.

Digitala original och arkivering

Med nuvarande regler är det fortfarande den analoga detaljplanen som utgör originalhandling, oavsett om dess digitala representation är nationellt tillgänglig eller inte. Boverket har lämnat förslag till regeringen om en nationell plandatabas till vilken kommunerna ska leverera detaljplaner efter laga kraft. Den digitala informationen kommer enligt förslaget att utgöra originalhandling. Det finns ännu inget beslut om Boverkets förslag, men myndigheten har tagit fram en specifikation för långtidsbevarande av digitala detaljplaner, för tillämpning i kravspecifikation vid upphandling av verksamhetsstöd.

Digitalisering av gällande detaljplaner

Full effekt av digitaliseringen nås först när samtliga detaljplaner i kommunen och Sverige är digitala. Med nuvarande regler kommer det dock att dröja lång tid innan detta uppnås och Boverket anser att det är angeläget att snarast ge kommunerna juridisk möjlighet att omvandla sina befintliga detaljplaner till juridiskt gällande digital planinformation. Boverket lyfter att omvandlingen skulle medföra en ansträngning för kommunerna, men pekar samtidigt på att nyttorna och fördelarna också är stora.

Digitala översiktsplaner och regionplaner

Regeringen har beslutat att motsvarande regler som gäller för digitala detaljplaner idag ska gälla för översikts- och regionplaner som påbörjas av kommunerna från och med 1 januari 2027, där Boverket har rätt att bestämma standarder för utformningen av planerna. Utöver ovanstående har Boverket i sitt senaste uppdrag även pekat på utvecklingsbehov inom flera områden som berör stadsbyggnadsnämndens uppdrag, där besked om fortsatt arbete ännu inte har givits. Det rör sig om behov av ett nationellt ramverk för byggnadsinformationsmodeller, digitalisering av obligatorisk ventilationskontroll och kontrollplaner, vidareutveckling av lov- och byggprocess utan fysiska handlingar samt en enhetlig digitalisering av riksintresseunderlag.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetsätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Önskade effekter av stadsbyggnadsnämndens arbete

Stadsbyggnadsnämnden har i nämndsbudget 2023 beslutat om önskade effekter av nämndens arbete för hela mandatperioden. Nedan beskrivs hur nämndens arbete bidrar till de önskade effekterna och förflyttning över tid samt hur samverkan och utveckling sker för att effektivisera och förbättra Malmö stads gemensamma samhällsbyggnadsprocess.

ÖNSKADE EFFEKTER AV STADSBYGGNADSNÄMNDENS ARBETE

UTBILDNING & ARBETE <ul style="list-style-type: none"> - Bidra till att öka antalet arbetstillfällen och arbetsplatser - Fler nöjda företag och Malmöbor - Trygga långsiktiga lokaler för kultur- och fritidsutövare	TRYGGHET & DELAKTIGHET <ul style="list-style-type: none"> - Säkra involvering och inflytande i stadsutvecklingsprojekt för en mer jämlik stadsutveckling - Planera för livfulla och trygga stadsmiljöer - Öka tryggheten i staden genom färre olovliga samlingslokaler och bostäder
STADSUTVECKLING & KLIMAT <ul style="list-style-type: none"> - Genom geografisk spridning av stadsutvecklingsprojekt bidra till minskad segregation - Möjliggöra klimatomställning och klimatanpassning av byggsektorn - Genom höga ambitioner och hållbara lösningar skapa en hög kvalitet i den byggda miljön - Öka andelen gröna rum och platser	EN GOD ORGANISATION <ul style="list-style-type: none"> - Vara ett relevant, innovativt och proaktivt stadsbyggnadskontor med Malmöborna och politiken i fokus - Stärka verksamhetens förmåga att hantera framtidens utmaningar - Stärka det digitala mötet och servicen med Malmöborna i fokus

Målområde: Utbildning och arbete

Det är av stor betydelse för Malmö att skapa nya arbetsplatser och arbetstillfällen. Stadsbyggnadsnämnden arbetar därför kontinuerligt i nära samarbete med näringslivet och andra nämnder med att skapa plats för nya verksamheter och arbetstillfällen i Malmö. Nämnden strävar efter en blandning av funktioner, där näringslivets positiva utveckling går hand i hand med stadens utveckling i stort. Samarbetet gällande utveckling av metoder, processer och verktyg för exempelvis kultur och fritid i stadsutvecklingen fortsätter. Syftet är bland annat att förbättra och samarbeta närmare mellan förvaltningarna i de tidiga planeringskedena.

I all planering av staden samverkar stadsbyggnadsnämnden med andra nämnder, fastighetsbolag, myndigheter, andra kommuner, civilsamhället med flera. Stadsbyggnadsnämnden trycker särskilt på vikten av dialog med näringslivet för att förmedla stadens långsiktiga visioner och för att lösa konkreta frågor i samband med etableringar och företagslokaliseringar. Den fysiska planeringen ska stå för både stabilitet och flexibilitet.

Stadsbyggnadsnämnden ser ett fortsatt behov av att involvera näringslivets aktörer. Särskilt fokus ska riktas mot de aktörer som har rådighet att understödja näringslivets utveckling, exempelvis fastighetsägare, hyresvärdar och verksamhetsidkare. Nämnden kommer även ta del av Tillväxtkommissionens slutsatser för att främja den fortsatta utvecklingen av näringslivet och dess förutsättningar.

Önskade effekter av stadsbyggnadsnämndens arbete inom målområdet:

- Bidra till att öka antalet arbetstillfällen och arbetsplatser
- Fler nöjda företag och Malmöbor
- Trygga långsiktiga lokaler för kultur- och fritidsutövare

Näringslivsutveckling och sysselsättning

Öresundsmetron

Malmö stads arbete med Öresundsmetron har intensifierats och arbetet har delats upp i ett antal arbetspaket där olika nämnder ansvarar. Ett av de större uppdragen är en fördjupad översiktsplan (FÖP) som stadsbyggnadsnämnden ansvarar för. I den ingår bland annat planeringen för metrons linjedragning till Malmö C, vidare anslutningar efter Malmö C samt samordning av stora stadsutvecklingsprojekt i norra delen av Västra Hamnen och hamninloppet. Det finns därmed beröringspunkter med uppdraget Framtidens kuststad och dess kustskyddsutmaningar i norra Västra hamnen där Öresundsmetron kan ansluta och där ett stationsläge med exploateringsmöjligheter finns. Vidare kommer det att finnas beröringspunkter med Malmö hamns långsiktiga utveckling med bland annat eventuella nya utfyllnader i Norra hamnen och med pågående utredning om en broförbindelse mellan Västra Hamnen och Mellersta hamnen. Arbetet genomförs i nära samarbete med tekniska nämnden samt kommunstyrelsen.

FÖP:en fungerar som ett ramverk för stora delar av metroplaneringen vilket gör att den kommer inkludera många fler aspekter än en konventionell FÖP. Följaktligen kommer det krävas betydligt fler och mer detaljerade utredningar inom ramen för FÖP:en. Övriga arbetspaket innehåller bland annat tekniska utredningar, påverkansarbete och övergripande analyser och utredningar för hela Öresundsmetron. Dessa arbetspaket leds från tekniska nämnden respektive kommunstyrelsen.

En samordningsorganisation har etablerats mellan stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och kommunstyrelsen med fokus på nämndsövergripande koordinering, gemensamma utredningar och uppdrag.

Hållbar tillväxt för ökad sysselsättning och välfärd

Malmö är den viktigaste noden i arbetsmarknadsregionen och försörjer i hög grad omlandet med arbetsplatser. Samtidigt råder hög arbetslöshet i Malmö. Ökad sysselsättning och välfärd för Malmöborna är avgörande för stadens utveckling och fortsatta attraktivitet. Hållbar tillväxt utan negativa konsekvenser för klimat och miljö förutsätter att bostäder och arbetsplatser främst placeras i kollektivtrafiknära lägen. Det är av särskild vikt att skapa förutsättningar för olika typer av arbetstillfällen för att skapa en robust arbetsmarknad och för fler arbetstillfällen som Malmöbor kan efterfråga.

Planering för att skapa möjligheter för arbetsplatser och fler arbetstillfällen i stationsnära lägen är bra för både Malmöborna och utvecklingen av Malmös näringsliv. Stadsbyggnadsnämnden arbetar därför kontinuerligt och i nära samarbete med näringslivet och andra nämnder med att skapa plats för nya verksamheter och arbetstillfällen. Nämnden vill underlätta för arbetsintensiva och yteffektiva verksamheter och strävar efter en blandning av funktioner, där näringslivets positiva utveckling går hand i hand med stadens utveckling i stort.

Tillväxtkommissionen är en oberoende kommission med uppgift att analysera förutsättningarna för en inkluderande och hållbar tillväxt i Malmö. Under 2023 kommer stadsbyggnadsnämnden ta del av de slutsatser som Tillväxtkommissionen presenterar och ta ställning till de förslag till åtgärder som kommissionen presenterar.

Säkra kultur och fritid i den växande staden

Stadsbyggnadsnämnden samarbetar med kulturnämnden för att skapa goda förutsättningar för kulturdriven stadsutveckling och med fritidsnämnden gällande fritidens strategiska roll i stadsutvecklingen.

Att koppla samman kultur och arkitektur är väsentligt för att skapa inkluderande, produktiva och hållbara städer. Därför fortsätter samarbetet mellan kulturförvaltningen och stadsbyggnadskontoret i syfte att

skapa utrymme för kulturfrågor i stadsplaneringsprocessen. Fokus ligger på att utveckla verktyg, rutiner och funktioner som möjliggör en kulturdriven stadsplanering och skapar förutsättningar för kulturlivet att växa med staden och bidra till Malmö som en kulturell och demokratisk livsmiljö.

Under 2023 initierades konceptet *Malmö in the making* som ett sätt att lyfta den kulturdrivna stadsutvecklingen lokalt, nationellt och internationellt genom att utforska vad en demokratisering av stadens rum, arkitektur och kultur betyder för Malmöborna och hur staden genom att bjuda in Malmöbor, tillsammans kan forma stadens utveckling. Det framgångsrika konceptet kring *Malmö in the making* kommer att bli ett återkommande event, en biennial, som bygger vidare på de teman och lärande som växer fram under 2023. Genom *Malmö in the making* fortsätter stadsbyggnadsnämnden sätta fokus på frågor kring demokratisering av processer samt hur arkitektur, konst och kultur är med och skapar framtida livsmiljöer för Malmöborna.

Arbetet med kulturlotsen fortsätter i syfte att skapa ökad förståelse och samsyn mellan byggaktörer, fastighetsägare, kulturaktörer och civilsamhället för att möjliggöra bättre villkor. Stadens samverkan med civilsamhälle, näringsliv samt boende och verksamma i staden är avgörande för att uppnå en socialt hållbar stadsplanering och ökad jämlikhet i Malmö. Därför kommer arbetet med att involvera medborgarna, civilsamhället och näringslivet i planeringen av staden skalas upp och systematiseras då det är prioriterat att utveckla goda livsmiljöer tillsammans med Malmöborna.

På sikt är den förväntade effekten att få fler långsiktiga etableringar av konst- och kulturverksamhet i staden. Kulturlotsen samordnar förvaltningarnas arbete för att skapa fler och bättre förutsättningar för långsiktiga och hållbara lösningar för kulturaktörer och kreativa näringar i Malmö. Detta ska leda till fler och mer hållbara lösningar för lokaler som exempelvis ateljéer, studios och produktionslokaler.

I takt med att Malmö växer ökar behovet av fler fritidsanläggningar. Stadsplaneringen ska bidra till mer jämlika offentliga miljöer och ge plats åt Malmöbornas fritid och möten inom och över sociala och kulturella barriärer genom hälsofrämjande miljöer i hela staden. Stadsbyggnadsnämnden ser att en meningsfull fritid med möjlighet till rekreation och utevistelse är avgörande för hälsan. Genom stadsplaneringen ska det därför skapas ett mångsidigt och jämnt fördelat utbud av mötesplatser, gröna och blå stadsrum och parker, gröna och rymliga gårdsmiljöer, natur- och rekreationsområden, fritids- och idrottsanläggningar, kultur och lek för alla åldrar och grupper i samhället.

Utveckling av stadskärnan

En levande stadsmiljö är en viktig sysselsättnings- och näringslivsfråga. Kulturella och kreativa näringar har tillsammans med besöksnäringen och kommersiell service en avgörande betydelse för stadens attraktivitet och hållbar tillväxt. En attraktiv stadsmiljö bidrar även till ökad trygghet. Samtidigt har förutsättningarna för en blomstrande stadskärna förändras. Dagens stadskärnor genomgår strukturförändringar när bland annat service- och handelsmönster förändras i snabb takt. Stadsbyggnadsnämnden samarbetar med tekniska nämnden, kulturnämnden samt kommunstyrelsen för att ta fram en strategi för Malmös stadskärna för genomförande under kommande år. Arbetet sker i nära samverkan och dialog med fastighetsägare, näringsliv och andra aktörer aktiva i stadskärnan.

Involvering av näringslivets aktörer genom serviceinriktad myndighetsutövning

I all planering av staden samverkar stadsbyggnadsnämnden med nämnder, fastighetsbolag, byggherrar, myndigheter med flera. Stadsbyggnadsnämnden trycker särskilt på vikten av dialog med näringslivet för att förmedla stadens långsiktiga visioner och för att lösa konkreta frågor i samband med etableringar och företagslokaliseringar. Den fysiska planeringen ska stå för både stabilitet och flexibilitet.

Stadsbyggnadsnämnden ser ett behov av att i ännu större utsträckning involvera näringslivets aktörer. Särskilt fokus ska riktas mot de aktörer som har rådighet att understödja näringslivets utveckling, exempelvis fastighetsägare, hyresvärdar och verksamhetsidkare. Stadsbyggnadsnämnden kommer därför fortsatt att förstärka arbetet med att anpassa arbetssätt och kommunikation utifrån sökandens behov. Syftet är att sökande och samarbetspartners ska uppfatta förvaltningens processer som lättbegripliga och effektiva, samt främja och förstärka ett serviceinriktat förhållningssätt i alla ärenden.

Målområde: Stadsutveckling och klimat

Stadsplanering och arkitektur har ett långsiktigt tidsperspektiv. De strukturer som realiserats idag kommer utgöra ramverk för många generationer framöver. Det gör att kvalitén på den byggda miljön är viktig för att skapa en långsiktigt hållbar och attraktiv utveckling av staden.

Stadsbyggnadsnämndens viktigaste verktyg för att motverka segregation är att åstadkomma ett blandat bostadsbyggande, bygga bort barriärer och verka för goda livsmiljöer i hela staden. Nämnden arbetar med att öka den biologiska mångfalden och med att skapa plats för mer grönska och blågröna lösningar både i planeringen och utvecklingen av befintliga och nya områden i Malmö.

Det planerade bostadsbyggandet längs Storstadspaketets linjer är ett sätt att garantera ett kollektivtrafiknära bostadsbyggande i hela staden. En viktig framgångsfaktor i arbetet med att förse Malmöborna med bostäder är samarbetet med bostadsbranschens aktörer och samarbetet inom exempelvis Malmö stads bostadsförvärvsorganisation.

Stadsbyggnadsnämnden arbetar aktivt för att öka Malmö stads klimatanpassning och minska effekterna av klimatförändringarna på både kort och lång sikt. Ett förändrat klimat är en parameter att ta hänsyn till i alla strategier, program och projekt som nämnden beslutar om.

Det goda samarbetet med exempelvis tekniska nämnden, miljönämnden, servicenämnden och kommunstyrelsen, liksom aktörer utanför Malmö stads organisation är en förutsättning för att lyckas med arbetet inom målområdet.

Önskade effekter av stadsbyggnadsnämndens arbete inom målområdet:

- Genom geografisk spridning av stadsutvecklingsprojekt bidra till minskad segregation
- Möjliggöra klimatomställning och klimatanpassning av byggsektorn
- Genom höga ambitioner och hållbara lösningar skapa en hög kvalitet i den byggda miljön
- Öka andelen gröna rum och platser

Kvalitet i arkitektur och stadsutveckling

Stärka kvaliteten i den byggda miljön

Stadsplanering och arkitektur har ett långsiktigt tidsperspektiv. Det gör att kvalitén på den byggda miljön är viktig för en långsiktigt hållbar och attraktiv utveckling av staden. Under kommande år ska stadsbyggnadsnämnden intensifiera sitt arbete med att verka för en god gestaltad livsmiljö. Det omfattar såväl formandet av de enskilda projekten som stadsbyggnadsidéerna för större områden. Även kvalitén på närmiljön och gårdar är viktiga för att skapa hälsosamma och goda miljöer att leva i. Gröna miljöer och stadsodling ska särskilt värnas och prioriteras i planeringen av befintliga och nya områden i Malmö. Genom dialog med medborgare, arkitekter och näringsliv ska metoder och processer utvecklas som säkrar en långsiktigt hållbar planering och hög kvalitet i den byggda miljön. *Arkitekturstaden Malmö* utgör ramverket och den röda tråden för metodutvecklingen och dialogen.

Under 2024 kommer det ske en fördjupning och konkretisering av *Arkitekturstaden Malmö* i syfte att visa på hur den kan implementeras ytterligare både internt och externt i samhällsbyggnadsprocessen. Stadsbyggnadsnämnden samarbetar med tekniska nämnden i kvalitetsfrågor, exempelvis gällande markanvisningar, som ett led i hållbar stadsutveckling. Stadsbyggnadskontoret ska även stödja stadsfastigheter i deras utvecklingsarbete kopplat till *Arkitekturstaden*.

Stärka översiktsplanen som planeringsverktyg

Översiktsplan för Malmö bygger på tre prioriterade inriktningar:

- Malmö som regional motor för grön hållbar tillväxt och sysselsättning
- Staden som kulturell och demokratisk livsmiljö
- En nära, tät, grön och funktionsblandad stad

Revidering av gällande översiktsplan (ÖP) bygger på samma prioriterade inriktningar. Den nya översiktsplanen väntas antas under 2023. Översiktsplanen följs kontinuerligt upp på olika sätt. Under 2023 görs även en utvärdering av hur översiktsplanen fungerar som styrdokument för Malmö stads förvaltningar och bolag. Utvärderingen är ett led i att svara upp mot kommunstyrelsens direktiv för pågående revidering och görs gemensamt av stadskontoret och stadsbyggnadskontoret. Utvärderingen och uppföljningar av översiktsplanen utgör viktiga underlag för att utveckla framtida översiktsplaner samt förbättra de olika förvaltningarnas arbetssätt. När översiktsplanen antas inleds arbete med att genomföra översiktsplanen genom fortsatt förankring och stöttning i olika delar av planeringsprocessen.

Bryta segregationen

Malmö stad ska motverka segregation vid planering av nya bostäder och vid förvaltning samt förmedling av existerande bostäder. Mångfald och variation i nya stadsdelar och komplettering med bostadstyper och upplåtelseformer som saknas i existerande områden bidrar till att minska segregationen. En särskilt viktig roll har Malmö stads allmännyttiga bostadsbolag (MKB), som stadsbyggnadskontoret tillsammans med fastighets- och gatukontoret aktivt samverkar med. Stadsbyggnadsnämnden ska bidra till att minska segregation genom att möjliggöra ett blandat bostadsbyggande, komplettering med bostadstyper och upplåtelseformer samt verka för goda livsmiljöer och stadsutvecklingsprojekt i hela staden. En hög arkitektonisk målsättning bör vara vägledande i detta arbete, både för att bevara värden och genom de tillägg som görs. Vid all lokalisering av offentliga institutioner ska funktionernas möjligheter att motverka segregation i staden vägas in.

Mallbo (Malmö Allemansrätt Boende) är ett koncept och verktyg för att uppnå en mer hållbar bostadsmarknad. Genom Mallbo testar staden nya metoder för nyproduktion av flerbostadshus tillsammans med marknadens aktörer. Målet är att lägenheterna ska få en lägre boendekostnad i kombination med satsningar på jämlik kvalitet, social och miljömässig hållbarhet, så att fler Malmöbor kan få tillgång till en egen bostad med rimlig hyra av god kvalitet.

Stadsbyggnadsnämnden planerar att under mandatperioden göra förflyttningar inom arbetet med jämlikhet så att stadsplaneringen på ett än mer strukturerat sätt bidrar till ökad jämlikhet och minskad segregation. Nämnden ska aktivt arbeta för att minska barriäreffekter i staden genom olika stadsutvecklingsprojekt som flätar samman stadsdelar och minskar segregationen då Malmö är unikt med sin närhet mellan olika stadsdelar. Storstadspaketet och Malmöringen är i detta sammanhang viktiga offentliga investeringar för att knyta samman staden.

Arbetet med Malmö stads bostadsförsörjning ska övergripande bidra till en attraktiv bostadsmarknad och att upprätthålla ett bostadsbyggande som svarar mot den demografiska utvecklingen och olika målgruppers skiftande köpkraft, efterfrågan och behov. Samtidigt ska bostadsförsörjningen inriktas på att förbättra situationen för särskilt utsatta grupper så att fler kan få tillgång till en bostad med rimlig hyra i en mer blandad stad. Boendesegregationen ska brytas och staden byggas hel.

Rosengård

Planprogrammet för Amiralsgatan och Persborgs station syftar till att genom fysiska stadsövergripande satsningar förbättra de sociala förhållandena i området. Nya attraktiva livsmiljöer ska leda till ökad trygghet, hälsa, integration och delaktighet för stadsdelens utveckling. Arbetet med utvecklingen av Amiralsgatan samordnas under paraplyet ”Samverkan Rosengård” som också innefattar dialog och gemensamt arbete med aktiva fastighetsägare, föreningar och boende i Rosengård för att tillsammans fortsätta arbetet med att stärka Rosengård från alla hållbarhetsaspekter. Samordningen leds av stadsbyggnadskontoret, men där fastighets- och gatukontoret, miljöförvaltningen och kulturförvaltningen ingår i styrningen av uppdraget. Flera andra förvaltningar inom Malmö stad deltar också på olika sätt.

Nyhamnen

Nyhamnen ska utvecklas från industri- och hamnområde till en grön stadsdel och spjutspets för hållbar utveckling som fungerar som en mötesplats för alla Malmöbor. I området kommer gång, cykel och kollektivtrafik prioriteras. Nyhamnen utvecklas till att bli Malmös nya framsida när arbetsplatser och

bostäder med närhet till kajer och hav planeras. Riktlinjerna för höga hus är ett viktigt redskap i arbetet framåt. Kvalitén på den byggda miljön är viktig för att skapa en hållbar och attraktiv stadsutveckling då stadsplanering och arkitektur har ett långsiktigt tidsperspektiv. Utbyggnaden kommer att ske etappvis under flera decennier. I Nyhamnen har stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden och miljönämnden utvecklat ett fördjupat samarbete som innebär gemensamma mål och prioriteringar, samordnad styrning och ledning samt gemensamma tidplaner. I utvecklingen av Nyhamnen är även samarbetet med stadskontoret och kulturförvaltningen viktigt, liksom strävan att befolka platser under tiden utbyggnaden av Nyhamnen sker genom tillfällig användning.

Klimatomställning och klimatanpassning

Stadsbyggnadsnämnden arbetar aktivt för att öka Malmö stads klimatanpassning och minska effekterna av klimatförändringarna genom att möjliggöra klimatomställning i stadens fysiska planering och stötta byggsektorns förflyttning. I det ligger både att arbeta förebyggande för att inte ytterligare förvärra klimatförändringarna samt att arbeta för att hantera de effekter som ses i både närtid och på längre sikt. Att jobba för att minska utsläppen av växthusgaser är ett långsiktigt åtagande som kräver nära samarbeten såväl med andra nämnder som med aktörer utanför Malmö stads organisation. För att minska utsläppen av växthusgaser arbetar nämnden bland annat med Storstadspaketet och byggande i kollektivtrafikhöga lägen, klimatomställning och klimatneutralt byggande, klimatkvarter samt verkar för ökad energiproduktion från solceller genom aktiv vägledning i handläggningen av bygglovsärenden. De gröna och blå miljöerna samt en förbättring av den biologiska mångfalden är viktiga delar av stadens klimatomställning och klimatanpassning genom de ekosystemtjänster som ger ökad motståndskraft och bidrar till ett långsiktigt hållbart Malmö. Genom omställningsarbetet för minskade klimatutsläpp gynnas alla Malmöbor och framförallt barnen och deras framtida Malmö.

En viktig jämställdhets- och jämlikhetsfråga är att arbetsplatser och bostäder är lättillgängliga med kollektivtrafik och cykel vilket bidrar till att minska utsläpp av växthusgaser. En helhetssyn på trafiken och dess infrastruktur är därför en förutsättning för en hållbar samhällsutveckling. Alla trafikslag – gång, cykel, kollektivtrafik, bil och olika former av godstransporter – fyller sina funktioner för individer och samhälle, där en god planering ska väga samman miljömässiga, sociala och ekonomiska intressen. Ett trafiksystem med människan i fokus gynnar stadslivet och Malmöborna. Ambitionen som återfinns i Översiktsplan för Malmö att bygga Malmö tätare och spara markresurser, exempelvis jordbruksmark, ger goda förutsättningar för effektivare och mer hållbara transporter av människor och gods. Inriktningen att bygga innanför Yttre Ringvägen och nyttja befintliga strukturer bidrar även det till minskad klimatpåverkan och minskade utsläpp. Det planerade byggandet längs Storstadspaketets linjer är ett sätt att garantera ett kollektivtrafikhögt bostadsbyggande i hela staden. Stadens åtagande om att bygga 26 750 nya bostäder fram till 2035 matchas här av statlig finansiering av kollektivtrafik och cykelvägar, där stadens åtagande gällande infrastrukturprojekten ska vara genomförda 2031.

Klimatomställning Malmö och klimatanpassning

Stadsbyggnadsnämnden deltar i arbetet med *Klimatomställning Malmö* (KLOM) som leds av miljönämnden. KLOM är en paraplyorganisation inom staden med fokus på att minimera stadens klimatpåverkan genom att minska stadens utsläpp av växthusgaser. Staden tecknar inom ramen för KLOM klimatkontrakt med externa aktörer för att gemensamt nå ett klimatneutralt Malmö år 2030. Det pågår även arbete med att analysera hur nämnden ska kunna nå Malmö stads mål om nettonollorganisation senast år 2030. Stadsbyggnadsnämnden leder och samordnar även omställningsområdet *Klimatneutralt byggande* och deltar tillsammans med andra nämnder i det branschdrivna klimatomställningsarbetet *Lokal färdplan för en klimatneutral bygg- och anläggningssektor i Malmö 2030* (LFM30). Arbetet är av stor vikt då bygg- och anläggningssektorn idag står för över en femtedel av Sveriges koldioxidutsläpp. Kommunfullmäktige beslutade år 2020 om *Strategi för klimatneutral bygg- och anläggning 2030*. Detta innebär att även genomförandet av Storstadspaketet är inkluderat i stadens ambition om klimatneutralt byggande år 2030 och klimatpositivt byggande år 2035. Arbetet inom KLOM samt arbetet med klimatneutralt byggande har en beslutad målbild om 50% till 2025, nettonoll 2030 och klimatpositivt 2035. För att få ökad kännedom om detaljplaners klimatpåverkan pågår under 2023 ett utredningsarbete i syfte att ge nämnden nya verktyg att mäta aktuella detaljplaners klimatpåverkan.

Framtidens kuststad

Stadsbyggnadsnämnden är tillsammans med flera nämnder delaktiga i projektet Malmö - framtidens kuststad som syftar till att säkra staden mot framtida havsnivåhöjningar. Stadsbyggnadsnämnden leder även arbetet med framtagande av Strategi för kustskydd som är stadens planeringsinriktning för fysisk planering, anläggnings- och byggnadsarbeten för hantering av framtida stigande havsnivåer. Stadsbyggnadsnämnden arbetar också tillsammans med nämnderna inom den tekniska roteln med en successiv klimatanpassning (värme/torka, skyfall och havsöversvämning) utifrån de ansvar och skyldigheter som staden har i sina olika roller.

Ökad grönska och biologisk mångfald

Nämnden arbetar med att öka den biologiska mångfalden och med att skapa plats för mer grönska och blågröna lösningar. Målet är att gynna den biologiska mångfalden och öka alla Malmöbornas tillgång till natur. Naturvårdsplan för Malmö 2023-2030 ska utgöra ett underlag för den fysiska planeringen och vara vägledande i det kommunala naturvårdsarbetet. Naturvårdsplanen syftar till att uppnå översiktsplanens planeringsstrategier om natur, rekreation och biologisk mångfald samt att konkretisera Miljöprogram för Malmös mål om tillgängliga gröna och blå miljöer, ökad biologisk mångfald och fler skyddade havsområden. Förlusten av biologisk mångfald har under senare år pekats ut som ett lika stort hot mot mänskligheten som klimatförändringarna. En viktig jämlikhetsfråga är utbudet och tillgången till gröna och blå miljöer. Naturvårdsplanen syftar till att öka alla Malmöbornas tillgång till natur. Gröna och blå miljöer påverkar vår hälsa positivt på flera sätt. Upplevelsen av natur och naturmiljöer minskar kroppens stressnivåer och sänker blodtrycket. Gröna och blå miljöer uppmuntrar också till utomhusvistelse och fysisk aktivitet.

Målområde: Trygghet och delaktighet

Målområde: Trygghet och delaktighet

När Malmö växer är en nära samverkan mellan förvaltningar och externa aktörer avgörande för att kunna hantera stora och komplexa utvecklingsprocesser. Genom ökad dialog och involvering utvecklas arbetet i planprocessens tidiga skeden där stadsbyggnadsnämnden har en nyckelroll, exempelvis genom att säkra viktiga lokala perspektiv och representativitet där staden behöver vara en balanserande part mellan olika intressen och åsikter. Stadsbyggnadsnämnden fokuserar på ökad involvering i samhällsbyggnadsprocessen samt på att utveckla barnrättsperspektivet i verksamheten. Nämnden vill göra en förflyttning gällande arbetet med områdeskoordinering genom ökad lokal närvaro i de geografier där stadsbyggnadskontoret har fokus. Vidare vill nämnden utveckla formen, kommunikationen och deltagandet på samrådsmöten så att arbetet blir mer tillgängligt för fler. Nämnden vill även utveckla metoder och strukturer för tidig dialog i syfte att öka samskapandet med Malmöborna, civilsamhället och andra aktörer.

Inom ramen för Tryggare Malmö fortsätter nämnden sitt arbete med att öka tryggheten genom samordnad tillsyn tillsammans med kommunala och statliga myndigheter. Genom det goda samarbetet med andra aktörer, arbetet med att öka Malmöbornas involvering samt arbetet med trygghetsfrämjande insatser bidrar stadsbyggnadsnämnden till stadens målområde.

Önskade effekter av stadsbyggnadsnämndens arbete inom målområdet:

- Säkra involvering och inflytande i stadsutvecklingsprojekt för en mer jämlik stadsutveckling
- Planera för livfulla och trygga stadsmiljöer
- Öka tryggheten i staden genom färre olovliga samlingslokaler och bostäder

Demokrati och delaktighet

Utveckla arbetssätt för jämlikhet och mänskliga rättigheter

De sociala frågorna kräver att samhällets olika aktörer samverkar genom hela samhällsbyggnadsprocessen. Stadens samverkan med civilsamhälle, näringsliv samt boende och verksamma i staden är avgörande för att uppnå en socialt hållbar stadsplanering och ökad jämlikhet i Malmö. Stadsbyggnadsnämnden vill under

mandatperioden konkretisera och systematisera lösningar i stadsutvecklingen som ökar jämlikheten i Malmö. Sysselsättningsfrågan är viktig för stadens sociala hållbarhet. Arbetslösheten är högre bland ungdomar, bland utrikes födda, samt bland män i jämförelse med kvinnor. För att motverka arbetslöshet behövs en mångfald av yrkesområden och arbetsplatser. Huvuddelen av Malmös arbetsplatser finns och skapas i den blandade staden tillsammans med bostäder. En annan viktig jämställdhets- och jämlikhetsfråga är att arbetsplatser och bostäder är lättillgängliga med kollektivtrafik och cykel.

Stadsbyggnadskontoret deltar i ett projekt för att utveckla arbetet med rättighetsfrågorna i ordinarie verksamhetsstyrning och uppföljning. Arbetet sker inom ramen för SKR:s plattform för mänskliga rättigheter under ledning av stadskontoret. Syftet med projektet är att deltagande kommuner ska få stöd i att utveckla former för hur mänskliga rättigheter kan integreras i styrning och ledning på lokal nivå. Målet för projektet är att staden inför verksamhetsåret 2024 ska utveckla ett systematiskt arbetssätt för att tydligare belysa och följa upp mänskliga rättigheter i verksamhetsstyrning och uppföljning.

Ökat inflytande och delaktighet i stadsutvecklingen

När Malmö växer är en nära samverkan mellan förvaltningar och externa aktörer avgörande för att kunna hantera stora och komplexa utvecklingsprocesser. Stadsbyggnadsnämnden fokuserar därför på ökad involvering och delaktighet i samhällsbyggnadsprocessen. Genom ökad dialog och involvering utvecklas arbetet i planeringens tidiga skeden där stadsbyggnadsnämnden har en nyckelroll, exempelvis genom att säkra viktiga lokala perspektiv och representativitet där kommunen behöver vara en balanserande part mellan olika intressen och åsikter.

Med fokus på tidiga behovskartläggningar och utbildning av de som inte har ett givet mandat att påverka i planprocessen kan planeringen bli en katalysator för en bredare social utveckling i ett område. Stadsbyggnadsnämnden kan genom planeringsprocessen ta en roll som igångsättare och tillsammans med byggaktörer, fastighetsägare och övriga förvaltningar mobilisera civilsamhället till ett långsiktigt engagemang för områden och platser. Det är viktigt att lokalt utvecklingsarbete görs i samverkan med redan befintliga plattformar, till exempel CTC:s (*Communities That Care*) lokala områdesteam och BID-samarbeten (*Boende, Integration och Dialog*).

Stadsbyggnadsnämnden vill göra förflyttning inom tre områden för att öka delaktigheten:

1. Öka lokal närvaro i de geografier där stadsbyggnadskontoret har fokus

Förvaltningen utvecklar sitt arbete med områdeskoordinering. Områdeskoordinering innebär bland annat att bygga relationer i ett område med aktörer, verksamheter och civilsamhället för att fånga behov, möjligheter, idéer och utmaningar.

2. Utveckla form, kommunikation och deltagande på samrådsmöten

Samrådsmöten behöver bli ännu mer kreativa, informationen behöver förenklas för att bli mer tillgänglig för fler och ett uppsökande arbete för att nå grupper som idag är underrepresenterade behöver struktureras. Digitala detaljplaner kommer ytterligare att utvecklas visuellt och språkligt för att fånga många olika grupper och engagera dem.

3. Utveckla metod och struktur för tidig dialog i syfte att öka samskapande med Malmöbor, civilsamhället och aktörer

Extra fokus på ungas deltagande och idéskapande kopplat till utvecklingen av Malmö. Bland annat kommer en del att genomföras inom ramen för Malmö in the making, i de geografier där stor utveckling kommer att ske inom de närmsta åren samt teman som stadsbyggnadskontoret arbetar med.

Utveckla appliceringen av barnrättsperspektivet

Stadsbyggnadsnämnden kommer fokusera på att utveckla barnrättsperspektivet i verksamheten. Detta inkluderar att utveckla arbetet med barnkonsekvensanalyser av planer och projekt samt metodik för delaktighet med barn och unga. Ett samverkansprojekt med kulturförvaltningen kring kultur i

stadsutvecklingen kommer skapa möjliga samarbeten kring kultur för barn och unga samt identifiera hur kultur kan användas för att förstå, föra samtal eller uttrycka sig om staden med barn och unga. Arbetet med barnrätt, relativt ett generellt barnperspektiv, handlar om att skapa tydliga strukturer för att bedöma vad som är väsentligt utifrån barnperspektivet i alla processer. Med den metodutveckling som gjorts där barn och unga lär sig undersöka sin närmiljö kan nämnden på ett systematiskt sätt ta in barns egna perspektiv på den fysiska miljön och på så sätt komplettera andra kunskapsunderlag i planeringen. Samtidigt lär sig barn och unga om befintliga kanaler för att påverka sin stad.

Proaktivt tillsynsarbete inom ramen för Tryggare Malmö

Att skapa trygga och säkra livsmiljöer är ett högt prioriterat mål i stadsbyggnadskontorets arbete med detaljplaner och bygglovgivning. I Malmö stads arkitekturpolitiska dokument *Arkitekturstaden Malmö* betonas trygghetsfrågor som exempelvis publika bottenvåningar, överblickbara stadsmiljöer och att staden är utformad så att alla människor kan tillgodogöra sig dess kvaliteter och för främja möten och social samvaro. Under 2024 planerar stadsbyggnadsnämnden att tillsammans med miljönämnden och Räddningstjänsten Syd fortsätta att kontrollera olovliga bostäder och tidigare industrifastigheter. Tillsammans med arbetsmarknads- och socialnämnden, Polisen, Skatteverket, Kronofogden, Tullverket och Arbetsmiljöverket fortsätter tillsynen av samlingslokaler. Stadsbyggnadsnämnden har beredskap för att snabbt kunna ställa om när nya verksamheter och områden kan bli viktiga att kontrollera. Detta då oseriösa verksamhetsutövare söker sig till nya områden med låg myndighetsnärvaro.

Målområde: En god organisation

Stadsbyggnadsnämnden arbetar för att vara en relevant, attraktiv arbetsgivare och för att säkerställa en god arbetsmiljö, kompetensförsörjning och mångfald. Utifrån framtidens utmaningar ser förvaltningen ett behov av att vara innovativa, proaktiva och stärka verksamhetens omställningsförmåga. Fokus för förvaltningens digitaliseringsarbete är att uppnå en mer öppen och effektiv samhällsbyggnadsprocess, till nytta för staden och Malmöborna. Ytterst är det alltid Malmöborna som ska gynnas av verksamhetsutvecklingen och digitaliseringen vilket därmed kommer ha en positiv effekt på den serviceinriktade myndighetsutövningen.

Nämnden ser att samverkan mellan förvaltningarna är avgörande för att hitta nya gemensamma lösningar, förenkla processerna och ge medborgarna en god service. Det goda samarbetet inom staden, liksom samarbetet med aktörer utanför Malmö stads organisation är en förutsättning för att lyckas med arbetet inom målområdet.

Önskade effekter av stadsbyggnadsnämndens arbete inom målområdet:

- Vara ett relevant, innovativt och proaktivt stadsbyggnadskontor med Malmöborna och politiken i fokus
- Stärka verksamhetens förmåga att hantera framtidens utmaningar
- Stärka det digitala mötet och servicen med Malmöborna i fokus

Inriktning SBK 2026

Stadsbyggnadsnämndens målsättning är att vara en attraktiv arbetsgivare genom att säkerställa en god arbetsmiljö och trygga anställningar. Stadsbyggnadskontorets verksamheter planerar och genomför arbetsmiljöaktiviteter samt följer upp arbetsmiljön som en del i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

SBK 2026 – förvaltningens riktning framåt

Under våren 2023 genomförs ett utvecklingsarbete, *SBK 2026*, på stadsbyggnadskontoret där alla medarbetare har möjlighet att delta och bidra. Syftet med utvecklingsarbetet är att definiera viktiga strategiska utvecklingsspår som förvaltningen ska ha fokus på framöver för att vara fortsatt relevant, innovativa och proaktivt med Malmöborna och politiken i fokus.

Digitalisering och processutveckling med Malmöborna i fokus

Stadsbyggnadsnämndens digitaliseringsarbete utgår från *Stadsbyggnadskontorets digitala agenda 2023-2026*. En

förutsättning för ett framgångsrikt och effektivt digitaliseringsarbete är att fortsätta med att etablera och utveckla stadsbyggnadsnämndens processer. Fokus för kommande år är att uppnå en mer öppen och effektiv samhällsbyggnadsprocess, till nytta för staden och Malmöborna. Ytterst är det alltid Malmöborna som ska gynnas av de digitala utvecklingsinitiativen vilket därmed kommer ha en positiv effekt på den serviceinriktade myndighetsutövningen. Tillgång till och effektivt utbyte av information är en viktig del av den smarta staden och en grundförutsättning för digitalisering. Arbetet med att ta tillvara informationens värde, och att ha ordning och reda i informationsresurserna och säkerställa rätt kvalitet kommer därför att fortsätta. Genom att utveckla ett mer datadrivet arbetssätt och mer systematiskt integrera analyser och visualiseringar i 3D uppnås ökad effektivitet, högre transparens och kvalitet i handläggning, beslut och kommunikation.

Spegla Malmös befolkning för att öka mångfalden i förvaltningens organisation

Stadsbyggnadskontoret har ett inkluderande synsätt där mångfald ses som en tillgång och styrka i kompetensförsörjningen. Förvaltningen kommer fortsätta med informationsinsatser och utbildningar i jämställdhets- och jämlikhetsperspektivet för chefer och medarbetare. Utifrån framtidens utmaningar ser förvaltningen ett behov av att vara innovativa, proaktiva och stärka verksamhetens omställningsförmåga samt öka mångfalden på förvaltningen för att i högre grad spegla Malmös befolkning.

Redan idag arbetar förvaltningar med *Aktiva åtgärder*, ett stadsgemensamt förebyggande arbete för att identifiera strukturella risker för diskriminering eller repressalier. Stadsbyggnadskontoret för samtal om normer och fördomar, för att öka förståelsen och kunskapen hur dessa kan påverka bland annat rekryteringsprocessen. Stadsbyggnadsnämnden föreslår att Malmö stads gemensamma rekryteringsprocess utvecklas kommande år för att öka mångfalden inom organisationen. Bland annat skulle det kunna handla om att återinföra anonyma rekryteringar vilket kan främja sökande med utländsk bakgrund.

I partnerskap med kommunala förvaltningar, akademi, näringsliv och föreningsliv arbetar förvaltningen inom projektet Urban Academy med att utforma en modell för ökad mångfald i hela samhällsbyggnadsbranschen. Syftet är att arkitekturbranschen och på sikt hela samhällsbyggnadsbranschen ska spegla sammansättningen av stadens befolkning, då det är viktigt för att bygga en stad för alla. Inom projektet har det tagits fram en nulägesbild av hur arkitekturbranschens sammansättning i Malmö ser ut idag. Genom workshops med inbjudna personer som på olika sätt representerar aktuella grupper och aktörer har trösklar för att närma sig eller utvecklas inom branschen identifierats. Vidare har det genom ytterligare workshops tagits fram idéer till insatser för att hjälpa personer inom underrepresenterade grupper till eller inom arkitekturbranschen. Stadsbyggnadsnämnden har under 2023 sökt medel för att kunna genomföra fler av de insatser som har identifierats i projektet och som på sikt kan öka mångfalden i förvaltningens organisation.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Öresundsmetron

Stadsbyggnadsnämnden söker utökat kommunbidrag på 2 miljoner kronor årligen under perioden 2024-2026 för nämndens arbete med Öresundsmetron. Tekniska nämnden och kommunstyrelsen avser även de söka utökat kommunbidrag för arbetet med Öresundsmetron för sina respektive delar i det gemensamma arbetet.

Malmö stads arbete med Öresundsmetron har intensifierats och gått in i en ny fas. En samordningsorganisation har etablerats mellan tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen med fokus på nämndsövergripande koordinering, gemensamma utredningar och uppdrag. Arbetet genomförs bl.a. i en fördjupad översiktsplan (FÖP) som stadsbyggnadsnämnden ansvarar för. Tekniska nämnden ansvarar för markfrågor, trafikfrågor och tillhörande tekniska utredningar. Kommunstyrelsen ansvarar för övergripande analyser och utredningar samt för påverkansarbete och kommunikation.

Stadsbyggnadsnämnden bedömer i nuläget att de flesta utredningar som ska genomföras efter perioden 2024-2026 kan finansieras genom stadsbyggnadsnämndens taxa. Stadsbyggnadsnämnden kommer eventuellt återkomma med en uppdaterad plan för arbetet efter 2026 om begäran behöver förlängas.

Exempel på utredningar och frågeställningar som behöver klargöras i arbetet handlar bland annat om stadsutveckling, kustsskydd, hantering av massor, utfyllnader, samhällsekonomi, näringsliv, metrons anslutningar i Malmö med stationslägen, riksintressen, trafikeringstudier och hur allt detta kan samordnas.

Omföring kommunbidrag från bostadsanpassningsbidrag till stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden begär en omföring av kommunbidrag på 4 miljoner kronor mellan stadsbyggnadsnämndens två ansvarsområden bostadsanpassningsbidrag och stadsbyggnadsnämnden för verksamhetsåret 2024.

Bostadsanpassningsbidrag är ett eget ansvarsområde inom stadsbyggnadsnämnden, vilket innebär att ansvaret särredovisas. Lagen om bostadsanpassningsbidrag är en så kallad rättighetslag vilket innebär att nämnden måste handlägga alla ärenden som inkommer och bevilja bidrag utifrån lagen. Senaste åren har dock ärendemängden minskat succesivt vilket har lett till stora överskott inom ansvarsområdet. Detta ligger till grund för nämndens bedömning att en omföring mellan nämndens två ansvarsområden är möjlig, då helårsprognosen för 2023 är + 8 miljoner kronor.

Syftet med omföringen är att parera lågkonjunkturen och dess negativa konsekvenser som kraftigt påverkat stadsbyggnadsnämndens ekonomiska förutsättningar då hälften av nämndens finansiering utgörs av intäkter från bland annat bygglovprocessen och detaljplaneprocessen. Utifrån det nuvarande kunskapsläget gör stadsbyggnadsnämnden bedömningen att konjunkturedgången kommer bestå hela 2024, men även påverka de närmast följande åren.

Stadsbyggnadsnämnden har förändrat arbetssätt, fört fördjupad dialog med andra berörda nämnder och marknadens aktörer samt infört vakansprövningar. Det har även gjorts en översyn av

stadsbyggnadsnämndens taxa som till viss del kan jämna ut intäktsflödena. Trots detta arbete är nämndens bedömning att det finns behov av ytterligare kommunbidragsfinansiering för ansvarsområdet stadsbyggnadsnämnden under 2024 då kostnaderna inom ansvarsområdet är trögörliga. Ungefär 75% består av personalkostnader och resterande andel består av exempelvis lokal- och systemkostnader. Därför begär nämnden en omföring av medel från bostadsanpassningsbidrag till stadsbyggnadsnämnden i syfte att parera konjunkturen och dess negativa effekter. Syftet med en omföring är att kunna behålla nyckelkompetenser på förvaltningen då det utifrån tidigare erfarenheter visat sig vara svårt att rekrytera erfaren och kompetent personal när konjunkturen väl vänder. Omföringen kommer inte innebära några kostnadsökningar för staden som helhet.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Lönebidrag	Arbetsförmedlingen	450	450
Från p-hus till mobilitetsnod	Energimyndigheten	100	
3-CIM fortsättning	Formas	60	120
Övriga bidrag			
SUMMA BIDRAG		610	570

Begäran om investeringsram

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

Investeringstyp	Begäran	Plan				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Teknisk utrustning	1 350	1 350	1 350	1 350	1 350	1 350
Summa investeringsram	1 350	1 350	1 350	1 350	1 350	1 350

Begäran om kommunbidrag

Stadsbyggnadsnämnden ser att arbetet med Öresundsmetron är en viktig strategisk fråga för staden som helhet och att den därför bör prioriteras. Därför föreslås ett utökat kommunbidrag till stadsbyggnadsnämnden på 2 miljoner kronor under perioden 2024-2026 för att skapa en hållbar finansieringslösning för arbetet.

Den fördjupade översiktsplanen (FÖP) för Öresundsmetron ska fungera som ett ramverk för stora delar av metroplaneringen vilket gör att den kommer inkludera många fler aspekter än en konventionell FÖP. Följaktligen kommer det krävas betydligt fler och mer detaljerade utredningar inom ramen för FÖPen. Stadsbyggnadsnämnden bedömer i nuläget att de flesta utredningar som ska genomföras efter perioden 2024-2026 kan finansieras genom stadsbyggnadsnämndens taxa. Stadsbyggnadsnämnden kommer eventuellt återkomma med en uppdaterad plan för arbetet efter 2026 om begäran behöver förlängas.

Begäran om utökat kommunbidrag 2024 samt plan för 2025-2026 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan	
	2024	2025	2026
Utökat kommunbidrag för arbetet med Öresundsmetron	2 000	2 000	2 000
Summa begäran om utökat kommunbidrag	2 000	2 000	2 000

Budgetskrivelse 2024

Tekniska nämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Förändringar i omvärlden	5
Ökad konkurrens om mark.....	5
Nya normer för mobilitet	6
Klimatomställning och energisituationen.....	6
Övriga samhällsförändringar	6
Upplevd trygghet	7
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	8
Mark för bostäder.....	8
Mark för verksamheter.....	9
Tekniska nämnden som fastighetsägare.....	9
Förändrade trafikflöden.....	10
Det offentliga rummet.....	11
Renhållning och skötsel.....	12
Arrangemang och besöksanläggningar.....	12
Offentlig konst	13
Trygghet.....	13
Malmö som kuststad.....	13
Klimatomställning, biologisk mångfald och klimatanpassning.....	14
En god organisation.....	15
Investeringar.....	16
Kategori Exploatering.....	16
Kategori Storstadspaketet - infrastruktur.....	19
Kategori Mobilitet	20
Kategori Offentlig miljö	20
Kategori Fastighet/byggnader	22
Kategori Fastighetsförvärv	22
Kommunbidrag	23
Kommunbidrag Tekniska nämnden	23
Kommunbidrag Tekniska nämnden - Exploateringsverksamhet.....	25
Kommunbidrag Tekniska nämnden - Rivning, sanering och detaljplaner.....	26
Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....	28
Begäran om investeringsram.....	29
Investeringsram.....	29

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1 Underlag budgetskrivelse 2024 investeringar

Sammanfattning

I budgetskrivelse 2024 beskriver tekniska nämnden omvärldsförändringar som kommer påverka nämnden under 2024 och framåt. Nämnden beskriver även förändringar och utvecklingsarbete som bedrivs inom verksamheten.

Omvandlingen av Malmö fortsätter. Storstadspaketet och andra stora satsningar i om- och utbyggnaden av Malmö är viktiga inslag i tekniska nämndens verksamhet de kommande åren. Fram till 2050 förväntas Malmö växa till att bli 500 000 invånare från dagens 344 000. Infrastruktur, offentliga miljöer och andra gemensamma funktioner måste anpassas till det framtida Malmö då staden blir allt tätare och fler bostäder, verksamheter och människor ska samsas på samma ytor. Skötsel, drift och underhåll är viktiga inslag för att Malmö fortsatt ska vara en attraktiv stad att leva i. Dialog, förankrings- och beslutsprocesser är avgörande för att förverkliga målsättningarna.

Tekniska nämndens arbete med att skapa plats för nya verksamheter och arbetstillfällen fortsätter. Tillväxtfrämjande insatser som bidrar till välfärd för Malmöborna genom ökad sysselsättning och fler arbetstillfällen är avgörande för stadens framtida utveckling.

Klimatfrågor, klimatomställning och genomförande av Malmö stads miljöprogram tar stor plats i nämndens arbete de kommande åren. Här ryms klimatneutralt byggande, kustskyddsfrågor, naturvård och utveckling av Malmös kustlinje. Möjligheterna att underlätta för lokal produktion av förnybar och hållbar energi är viktigt. Parallellt genomförs konkreta insatser för att energieffektivisera våra byggnader och producera energi genom installation av solceller. Fortsatt arbete med vätgas, energilagring och utredning kring mark för vindkraft är viktiga inslag i tekniska nämndens arbete.

Mobilitet, godsfrågor, trafiksäkerhet, supercykelstråk och en framtida metro till Köpenhamn är ytterligare exempel på utvecklingsarbeten där tekniska nämnden arbetar med att forma framtidens Malmö.

Tekniska nämnden samarbetar med en rad externa aktörer i sitt arbete. Tillsammans med miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret fördjupas dessutom arbetet med planera Malmös utbyggnad för att skapa förutsättningar för fler Malmöbor, bostäder, kommunal service och verksamheter.

Budgetskrivelsen inför 2024 präglas av stor osäkerhet kring många faktorer, t ex inflation, fallande bostadspriser, intäkterna, elpriser, index och räntehöjningar. Upphandling pågår av ny färdtjänstentreprenad som ska starta 240401, vilken kan leda till väsentligt högre kostnader. Kommunfullmäktiges uppdrag att genomlysna tekniska nämndens ekonomi kan komma att påverka nämndens budget och ekonomistyrning 2024, liksom utredningen kring köp- och säljverksamhet inom stadens förvaltningar. Nämnden följer intäkts- och kostnadsutvecklingen inför 2024 och kommer ha en tydligare bild av vissa viktiga och osäkra faktorer i slutet av sommaren.

Eventuella prioriteringar eller effektiviseringskrav på tekniska nämnden 2024 måste leda till motsvarande prioriteringar eller effektiviseringskrav på interna leverantörer, utförare eller entreprenörer 2024.

Tekniska nämnden har gjort en översyn av nämndens investeringsvolymerna i och med arbetet med att ta fram budgetskrivelse 2024. Målsättningen är att ha mer rimliga investeringsnivåer och därmed öka möjligheten att genomföra de för Malmö viktiga investeringarna i staden. För att kunna realisera den planering som beskrivits begär tekniska nämnden för år 2024 totalt 1,137 mdkr i investeringsram. Tidplanen för genomförande av storstadspaketets infrastrukturåtagande håller på att ses över. Detta gäller särskilt de projekt med koppling till exploateringsprojekt för att möjliggöra en ökad samplanering samt att få en ännu mer realistisk planering och genomförande.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Malmö stad har tagit fram ”Utblick Malmö” med syfte att skapa en gemensam utgångspunkt för diskussioner inför planering av Malmö stads verksamhet och budget på kort och medellång sikt.

Utblick Malmö ger staden vägledning inom vilka områden fokus ska ligga på samt bidrar till en gemensam bild framåt för att bygga en robust och framtidsinriktad verksamhet. Utblick Malmö innehåller dels en sammanställning av faktaunderlag och statistik inom en rad områden kopplat till demografi, näringsliv och ekonomi, samt dels en helt nyutvecklad långsiktig trendspaning som ger insikter vad som påverkar Malmö och Malmö stad mot 2035. I arbetet har fem megatrender identifierats. Megatrenderna har en global påverkan. De är:

- Varmare klimat och hårdbrukade resurser
- Digitalisering, automatisering och AI-fiering
- Globalisering på reträtt
- Urbanisering med nyansering
- Åldrande befolkning

I arbetet har det tagits fram fokusområden för tekniska nämnden att fokusera på inför budgetskrivelse och planeringsperioden 2024-2029. De presenteras nedan.

Ökad konkurrens om mark

Befolkningen i Malmö väntas fortsatt växa. Ökad befolkning medför att behovet av investeringar i staden ökar. Vågar, vatten, avlopp och el är investeringar som behöver göras när det byggs nya områden. Särskilt i omvandlingsområden och förtätning riskerar utformningen av byggobjekten bli mer komplex. Fördelen är att infrastruktur som gator och vatten och avlopp redan finns på plats. Att nya bostäder byggs nära kollektivtrafik prioriteras.

Mot bakgrund av den förväntade befolkningsökningen i staden och Malmö stads ambition att växa inåt blir kommungemensamma prioriteringar i stadsplaneringen allt viktigare. Det kan exempelvis röra sig om miljö- och klimataspekter där eventuella målkonflikter måste hanteras tidigt i exploateringsarbetet. En växande befolkning betyder att fler använder staden. Det medför ett behov av fler offentliga platser såsom torg, parker och andra rekreativa miljöer. Det medför också ett ökat behov av skötsel och underhåll.

Stadsutveckling på begränsad yta innebär en mängd komplexa målkonflikter. Behoven hos dem som bor, vistas och verkar i Malmö förändras över tid. För att optimera användningen av stadens mark bör multifunktionalitet eftersträvas så långt det går. Varje insats som görs i staden måste skapa flera värden och möta flera behov. Multifunktionalitet ger ofta högre byggkostnader, men en lyckad multifunktionell lösning ersätter flera andra investeringar och kan därmed bli mer kostnadseffektiv på sikt.

Flexibla lösningar kan handla om flexibilitet i utformningen av en plats eller byggnad, men också flexibilitet i olika typer av upplåtelseformer. Genom att upplåta mark på kortare arrenden, i stället för att sälja eller upplåta marken genom långa tomträttsavtal, behåller staden rådighet över tid. Kortare upplåtelseformer minskar emellertid incitamenten för privata aktörer att investera i staden.

Nya normer för mobilitet

Hur människor och varor förflyttas förändras snabbt, pådrivet av e-handel, elektrifiering av fordonsflottan, ökat distansarbete, delningsekonomi, automatisering och modern batteriteknik.

Cyklande ökar kontinuerligt och en del beror på elektrifieringen av cykelflottan. Bilarnas kommande automatisering som möjliggör mobility-on-demand, pekar mot att framtidens urbana miljöer blir mindre bilcentrerade i sin utformning än dagens. Nya mobilitetsmönster ger en ny gatubild och utvecklingen leder till ökade och mer diversifierade transportflöden. Färre bilar på gatorna öppnar vidare upp för mer flexibelt och multifunktionellt nyttjande av stadens ytor och rum.

Nya mobilitetslösningar medför förändringar i trafiksystem och möjligheter till flödesstyrning. När förare allt oftare hyr eller lånar fordon – som dessutom till del kan vara självkörande – förändras ansvarsfördelningen mellan inblandade aktörer. Elektrifieringen av transportsektorn pågår för fullt och det kommer att finnas krav på tillgång till laddstationer runt om i staden.

Samtidigt som Malmö växer väntas kranskommunerna också växa befolkningsmässigt, vilket kommer att innebära en ökad inpendling till arbetsplatser i Malmö. Det påverkar såväl kommunikationer som offentliga miljöer i stort. Det ställer krav på utbyggnad av lokal och regional kollektivtrafik liksom höga krav på drift och underhåll av vägnätet.

Klimatomställning och energisituationen

Jordens klimat blir allt varmare. I Sverige och Skåne väntas medeltemperaturen öka mer än det globala genomsnittet. Det leder i sin tur till ett ökat behov av klimatanpassning

I över 100 år har vi levt i en värld driven på kol och olja men nu går skiftet mot eldrivet allt snabbare. Trots att fossila bränslen fortfarande dominerar världens energimix ökar den förnyelsebara energin, tack vare att fossilfritt blir allt billigare och effektivare.

Energifrågan är viktig för att Sverige och Malmö ska klara den klimatomställning som krävs. Samtidigt sker en teknisk utveckling och tillväxt som ökar behovet av el. Sveriges energisystem har utmaningar, särskilt i södra Sverige där det i dag råder underskott. Med begränsad kapacitet att föra över el från överskottsområden i norr skapar detta en bromskloss för företagsetableringar och tillväxt.

Energieffektiva om-, till- och nybyggnationer med högre energikrav än byggreglerna leder till snabbare omställning. Möjligheter till egen produktion av solen och andra förnybara energislag, såsom geotermisk och vindenergi, på fastigheterna som minskar behovet av köpt el ska utvecklas ytterligare.

Exempel på konsekvenser som kan uppstå om inte energifrågan och klimatomställningsarbetet tas på allvar och växlas upp är en ökad sårbarhet för samhälle, företag och individer, särskilt i södra Sverige.

Övriga samhällsförändringar

En rad andra förändringar i samhället påverkar nämnden. Det sker exempelvis ett effektiviseringsstryck på offentlig sektor där de ekonomiska resurserna ska räcka till fler och större behov. Bakom utvecklingen ligger en högre andel äldre i befolkningen, långsiktiga effekter av Covid-19-pandemin samt klimateffekter. Till detta ska läggas ökat underhållsbehov och stora investeringar i infrastruktur, samt insatser för fler i arbete och minskad kriminalitet.

Risk för ökade och flerdimensionell ojämlikhet innebär skillnader i befolkningens förutsättningar och livschanser. Urbanisering och koncentrationen av ekonomisk verksamhet runt landets städer gör individens boendeplats mer utslagsgivande än tidigare. Bland äldre ökar skillnaderna i ekonomiska förutsättningar, beroende på om individen har kunnat dra fördel av de senaste decenniernas kraftiga prisökningar på bostadsmarknaden. Utrikesfödda svenskars livschanser begränsas ofta av språkbarriärer, och i många fall av att den svenska kunskapsekonomin inte kan ta individens kompetenser till vara.

Sammantaget leder flera samhällsförändringar till att det behövs arbetsformer, organisering och samarbeten för att skapa mer värde med mindre resurser. Nya finansieringsformer kan också vara en del av lösningen, t ex genom högre egenavgifter för nyttjande av offentliga tjänster och finansiering av utveckling via externa medel.

Skånska arbetsgivare står inför en problematik vad gäller kompetensförsörjning samtidigt som Skåne har en starkt segregerad arbetsmarknad. Utmaningen handlar delvis om att stärka Skånes konkurrenskraft genom att skapa förutsättningar för tillväxt och därigenom fler arbetstillfällen och förbättrad matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden.

Malmö-Köpenhamnsregionen är vinnare i denna centralisering av ekonomisk aktivitet. Pandemin har visserligen ökat flyttströmmarna till mellanrummen, men det betyder inte att arbetet egentligen sker där. Stora städer och täta regionala nätverk fortsätter att vara ekonomiska motorer.

På grund av pandemin och pågående krig i Europa har allmän beredskap blivit viktigare inom en rad olika områden. Tekniska nämnden behöver därför se över hur deras uppdrag kan påverkas och hur beredskapsarbetet kan utvecklas. För att bygga upp reservlösningar och en bättre förmåga att upprätthålla förvaltningens uppdrag i krissituation kommer investeringar och utbildningsinsatser att vara nödvändiga de kommande åren.

Upplevd trygghet

I Sverige har trygghetsfrågor flyttat högt upp på den politiska agendan. Den upplevda tryggheten är ibland också låg på orter långt ifrån den statistiskt belagda brottsligheten. Unga idag är betydligt räddare än tidigare ungdomsgenerationer för att gå ut.

Det finns många olika faktorer som bidrar till att stärka den upplevda tryggheten i det offentliga rummet. Ett rent, levande, inkluderande och tillgängligt stadsrum är några av kvaliteterna som är viktiga för flest människor och utgör därför basen för vad som är en attraktiv stad.

Både faktisk delaktighet och känsla av delaktighet är nödvändiga förutsättningar för en socialt hållbar utveckling. Det måste skapas möjligheter för alla malmöbor att vara integrerade i båda avseendena. Om detta lyckas och de två formerna av integration hänger ihop kan staden beskrivas som socialt sammanhållen. Om formerna för denna sociala sammanhållning dessutom är varaktiga kan staden beskrivas som socialt hållbar.

Exempel på konsekvenser som kan uppstå vid upplevd otrygghet är minskad tillit i och till samhället, och bristande social sammanhållning. Stadens fysiska planering kan främja möten och relationer mellan människorna som lever, verkar och vistas i staden.

Den nya lagen om kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete, som gäller från och med 1 juli 2023, ger riktning för stadens och nämndens arbete med trygghetsfrågorna kopplat till brottslighet.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetsätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Tekniska nämnden arbetar vidare med den för staden viktiga exploateringsverksamheten. Här byggs staden ut- och om i en rad områden. Det skapas nya bostäder, arbetsplatser och ett modernt och miljövänligt trafiksystem. Tekniska nämnden viktigaste verktyg för att motverka segregation är att åstadkomma ett blandat bostadsbyggande i hela staden, bygga bort barriärer och verka för goda livsmiljöer i hela staden. Malmö stads markägande ska användas så att förutsättningar skapas för nyproduktion av bostäder och ett allsidigt bostadsbyggande i alla delar av staden vad gäller olika upplåtelseformer, lägenhetsstorlekar, flerbostads- och enfamiljsbostadshus. En viktig framgångsfaktor i stadens arbete med att förse Malmöborna med bostäder är ett nära samarbete med bostadsbranschens aktörer och samarbetet med andra nämnder. Hållbarhet är ett ledord i skapandet av det framtida Malmö.

Arbetet med klimatomställning och genomförande av Malmö stads miljöprogram är ett prioriterat område. Det goda samarbetet med exempelvis stadsbyggnadsnämnden, miljönämnden, servicenämnden och kommunstyrelsen, liksom aktörer utanför Malmö stads organisation, är en förutsättning för att lyckas med arbetet. Områdena mobilitet samt bygg- och anläggningsverksamhet är centrala i nämndens klimatomställning. Nämnden prioriterar också möjligheterna att energieffektivisera, att själva producera energi, samt att underlätta för lokala aktörer att producera och dela, förnybar och hållbar energi.

Arbetet med en eventuell framtida metroförbindelse till Köpenhamn fortsätter. Malmö stads arbete med Öresundsmetron har intensifierats och gått in i en ny fas. Arbetet genomförs bland annat i en fördjupad översiktsplan (FÖP) som stadsbyggnadsnämnden ansvarar för. Tekniska nämnden ansvarar för markfrågor, trafikfrågor och tillhörande tekniska utredningar. Metroarbetet har beröringspunkter med Malmö hamns långsiktiga utveckling med bland annat nya utfyllnader i Norra hamnen. Viktiga pusselbitar framöver är förankring och kommunikation kring organisatoriska och finansiella lösningar på en framtida metro mellan Köpenhamn och Malmö. En struktur för det fortsatta arbetet bör innehålla samverkan med externa aktörer och intressenter lokalt, regionalt och nationellt för att få till en mellanstatlig utredning. En tänkbar förlängning av Öresundsmetron från Malmö central finns med i planeringen. Under 2024 ska ett principbeslut om placering av Metrostationer fattas.

Mark för bostäder

Tekniska nämnden ansvarar för exploatering av mark inom kommunen. Stadens större projekt skapar en ökad framtidstro och attraktionskraft, vilket i sin tur lockar både aktörer och kompetens till staden. Det är viktigt att Malmö fortsätter att stärka sin roll som motor i regionen.

På kommunal mark har nämnden fortsatt fokus på skapa nya bostäder med tillhörande utbyggnad av allmän platsmark. Att bygga en hållbar och attraktiv stad går hand i hand med den förtätning som sker i Malmö, där platsens och stadsdelens unika förutsättningar ligger till grund. Arbetet med bostadsförsörjning utgår från det bostadsförsörjningsprogram som kommunfullmäktige antog i februari 2023.

Bostadsmarknaden har under 2023 avmattats rejält och bedömningarna är att det inte blir en förbättring under 2024. Finansiering av byggnation och avsättning av lägenheter är stora utmaningar för marknadens aktörer. Tekniska nämnden verkar för att skapa ett större utbud i hela Malmö som i högre utsträckning även når hushåll med svagare köpkraft. Under de senaste åren har det statliga investeringsstödet, som nu är slopat, bidragit till att underlätta byggande i svagare marknadslägen. Under rådande konjunktur behöver kommunen därför än mer aktivt använda de verktyg de själva råder över. Sådana verktyg kan vara tomträtt, krav på hyresnivåer i markanvisningar samt att markanvisningar i ett attraktivt läge kombineras med krav på att bygga i ett mindre attraktivt läge (kopplade markanvisningar). En annan möjlighet är att

upplåta tomträtt för flerbostadshus i områden där marknadsvärdet på mark är något lägre. Detta i förhoppning att öka attraktiviteten på sikt och samtidigt behålla rådigheten över marken. Under 2021 antog kommunfullmäktige en ny markanvisningspolicy som ligger till grund för arbetet.

Under 2024 kommer det vara aktivitet i många utbyggnadsområden såsom till exempel Nyhamnen, Rosengård, Västra hamnen, Hyllie, Holma och Sege Park. Projekten är väl spridda över staden både i geografi och marknadsläge. Konceptet Mallbo utvärderas löpande och nämnden kommer fortsätta att pröva hur staden kan använda sitt markinnehav för möjliggöra överkomliga hyresbostäder i framtida exploateringsprojekt med privata byggaktörer. Det gäller att balansera projektportföljen så att nämnden matchar Malmöbornas behov.

På kommunal mark har Malmö stad idag cirka 3 000 bostäder i färdiga detaljplaner och cirka 6 000 bostäder i pågående detaljplaner. För att säkerställa planering på kommunal mark har nämnden under senare tid ökat framförhållning med planansökningar. På privat mark är det än fler byggrätter i färdiga (drygt 5 500) respektive pågående (ca 7 500) detaljplaner.

Tekniska nämnden följer fortsatt läget på bostadsmarknaden och har en tät och nära dialog med bostadsmarknadens aktörer. Utvecklingen har varit stark i Malmö både vad gäller bostäder och verksamheter under en lång tid. De komplexa större exploateringsprojekten där infrastruktur tidigt ska komma på plats är ekonomiskt framtunga. Ett exempel på ett sådant projekt är Rosengård där det föreligger utmaningar med dagvatten och gator som måste hanteras tidigt i processen.

Förtätnings- och omvandlingsprojekt i befintlig stad har högre omvandlingskostnader vilket kan ge minskat exploateringsnetto de kommande åren. De kan dessutom involvera arbetsprocesser med omfattande detaljplanearbete vilket påverkar tidplaner. Parkeringsfrågor är viktigt att hantera i tidiga skeden, speciellt vid förtätningsprojekt, såväl som skyfallsproblematik.

Mark för verksamheter

Tekniska nämndens viktiga arbete med att skapa plats för nya verksamheter och arbetstillfällen pågår kontinuerligt. Malmö har med sitt unika läge vid kontinenten stora konkurrensfördelar för större och varumärkesbärande företag. Som porten till Sverige har Malmö stora fördelar med väl utbyggd infrastruktur genom investeringar i Malmö hamn, Ringvägen och järnvägsspår. För att säkerställa mark för näringslivet planerar tekniska nämnden även i fortsättningen att söka detaljplaner för nya verksamhetsområden.

Tekniska nämnden måste arbeta mer proaktivt gentemot och tillsammans med näringslivet, exempelvis gällande marknadsföring och profilering. Exempelvis pågår särskilda satsningar som Start Up District och blå gröna näringar. Tekniska nämnden medverkar i arbetet med att ta fram en ny etableringsstrategi för Malmö stad och följer arbetet efter tillväxtkommisionen.

Utveckling inom Malmö Industrial Park (MIP) fortsätter under kommande år. Centralt är att etableringarna inom området ska nyttja hamnen för sin verksamhet vilket ger närhet till järnväg och det nationella vägnätet. Dialog med verksamheter som anknyter till hamnen pågår löpande.

Det är av stor betydelse för Malmö att skapa nya arbetstillfällen, i nära samarbete med näringslivet. Tekniska nämnden premierar verksamheter med många arbetstillfällen vid marktilldelning. Nämnden prioriterar också byggaktörer som arbetar med sociala åtaganden genom hela byggprocessen, samt projekt med höga ambitioner inom miljö- och klimatområdet. Industriell symbios är ett viktigt arbets- och utvecklingsområde när det kommer till verksamhetsområden. Att använda marken yteffektivt och att nyttja tak för solceller och andra förnybara energislag tillsammans med gröna dagvattenfördröjande lösningar är en del i att nyttja marken hållbart och behöver därför prioriteras i nämndens hela verksamhet.

Tekniska nämnden som fastighetsägare

För att hushålla med Malmös begränsade yta är det viktigt att hantera mark smart och yteffektivt vid utveckling av staden. Alternativa lösningar för markanvändning bör belysas och hur dessa kan möjliggöra

att mervärde skapas av tillgänglig mark. För att lyckas med det krävs en helhetssyn på kommunens totala ekonomi. Det blir allt viktigare att i tidiga skeden göra ekonomiska avvägningar kring vilka områden i staden där en utbyggnad bör prioriteras. I dessa ekonomiska avvägningar kommer ett allt större fokus behöva läggas på andra aspekter än de som normalt räknar in i kalkyler. Värden kopplade till social och miljömässig hållbarhet blir allt viktigare om Malmö ska klara de utmaningar som stadens står inför. Den rådighet som Malmö stad har i rollen som fastighetsägare och därmed säljare/upplåtare av fastigheter är ett viktigt verktyg för att på ett framgångsrikt sätt kunna driva dessa frågor. För att hushålla med Malmös begränsade yta är det viktigt att vid utveckling av staden dels hantera marken smart och yteffektivt utifrån ovan nämnda värden, dels få marknadsmässig ersättning för marken.

Tekniska nämnden är en långsiktig markägare och är aktiv i att bevaka marknaden och göra strategiska markförvärv. Det kommunala markinnehavet är ett viktigt verktyg för att genomföra politiska mål och ambitioner. Tillsammans med andra nämnder kan strategiskt viktiga lägen för stadens framtida behov identifieras. Det gäller både samhällsservice, såsom skolor och fritidsanläggningar, och mark för att utveckla framtida bostadsområden eller infrastrukturutbyggnad. Genom att äga marken har Malmö stad större möjlighet att säkra ett kostnadseffektivt och smidigare genomförande. En fråga som är aktuell just nu är ansvaret för att bekosta kustskydd och skyfallsåtgärder, vilket under gällande regler åligger berörda fastighetsägare. Detta är och kan bli en väldigt stor kostnad att hantera i den kommunala ekonomin och kommer att behöva vara en del av kommande exploateringskalkyler. En tredimensionell stadsplanering frigör yta för grönska och andra viktiga funktioner. En möjlighet är även att använda kanalsystemet i högre utsträckning för att ta hand om dagvatten och skyfall samtidigt som närheten och rekreativsmöjligheterna för Malmöborna kan stärkas.

Förändrade trafikflöden

Under 2024 kommer tekniska nämnden behandla den nya trafik- och mobilitetsplanen (TROMP) med sikte på Malmö 2040. Trafiken i Malmö har en roll att spela när det kommer till att skapa mer yta för fler, att skapa en hälsosam stad med god hälsa för Malmöbor, näringsliv och klimat och att möjliggöra attraktiva vistelseytor i staden. Transportsystemets uppgift är att tillgängliggöra staden för så många som möjligt – människor och verksamheter – och samtidigt ta så lite utrymme som möjligt i anspråk. I Malmö prioriteras därför de färdmedel som kan transportera flest människor eller gods på liten yta, som inte inverkar negativt på hälsan och som främjar vistelse och verksamhet i staden – det vill säga gång, cykel och kollektivtrafik samt godstransporter med hög beläggning.

Tekniska nämnden säkerställer att de ytor som krävs för att ställa om transportsystemet finns. Under perioden 2024–2029 planeras cykelvägnätet och kollektivtrafiksystemet att byggas ut och dagens kollektivtrafik kompletteras med mobilitetshubbar. Samtidigt minskas trafikytor för andra färdmedel där det är möjligt. Malmö får ett transportsystem som ger ett lugnare tempo i trafiken, med färre olyckor och större trafiktrygghet.

Inom Klimatomställning Malmö är tekniska nämnden ansvariga för omställningsområde mobilitet, vilket synkas med nya TROMP. Ett exempel på frågor inom omställningsområdet är regleringar. Regleringar är ett kostnadseffektivt och snabbt verktyg som också ger snabba resultat för att åstadkomma hållbar mobilitet och minska trafikens utsläpp.

Tekniska nämndens arbete med Storstadspaketet fortsätter. Infrastrukturarbetet längs busstråken ska synkas med bostadsbyggande och cykelstråk. Storstadspaketet ska genomföras fram till år 2035 och innebär totalt investeringar på cirka fyra miljarder kronor.

Storstadspaketet är ett verktyg för framtidens gröna, integrerade och attraktiva stad. Samtidigt finns det en utmaning i att det pågår så mycket arbete samtidigt runt om i Malmö. Fram till 2025 är arbetet med Malmöexpressen linje 4 prioriterat. Entreprenader påbörjas längs linjen under 2023 för att pågå med stor intensitet längs stora delar av linjen under 2024 och 2025. Samtidigt pågår planering för övriga linjer med förstudier, projekteringar och entreprenader samt terminaler. Tidplanen för genomförande av storstadspaketet håller på att ses över och justeras för att ha en mer realistisk planering och genomförande.

Parallellt med kapacitetsförstärkningarna i kollektivtrafiken pågår en utredning om linjenätet 2040

tillsammans med Skånetrafiken. Det arbetet kommer visa om kapaciteten i linjenätet är tillräckligt framöver eller om ytterligare kapacitet behöver tillkomma, exempelvis via längre fordon. Redan idag finns det brister längs flera linjer, trots ökad kapacitet.

Malmös första supercykelstråk, mellan Segevång och Limhamn, har börjat byggas. Stråket beräknas vara klart under 2025. Samtidigt som det första stråket byggs planeras kommande supercykelstråk. Ett andra stråk, mellan Rosengård och Västra hamnen, planeras att påbörjas under perioden 2024-2029.

En viktig pusselbit i arbetet med att framtidssäkra stadens mobilitetssystem är att säkerställa att fler säkert och tryggt kan gå och cykla i staden. Tekniska nämnden kommer ha fortsatt fokus på oskyddade trafikanters trafiksäkerhet, trafiktrygghet och tillgänglighet samt barns rörelsefrihet.

Mobilitetshubbar med delningsfordon av olika slag - cyklar, elsparkcyklar, elbilar – ska under kommande år växa fram. Hubbornas utbud och placering ska öka Malmöbornas mobilitet samtidigt som behovet att äga en egen bil minskar. Under 2024 kommer nämnden hantera frågan kring hur mobilitetshubbar kan finansieras. För att möta efterfrågan växer det fram nya lösningar inom integrerade mobilitetssystem samt privata mobilitetstjänster som till exempel hyrcyklar, elsparkcyklar och självkörande fordon. Kommunen kommer behöva möta dessa innovationer och nya affärsmodeller, där tekniken i dagsläget utvecklas snabbare än juridiken och regleringen. Arbetet med mobilitetshubbar sker i nära samarbete med stadens parkeringsbolag och då särskilt P Malmö.

Den lokala godshanteringen i Malmö kan regleras genom att främja särskilda fordonstyper som är tysta, koldioxidneutrala samt att kommunen uppmuntrar initiativ med samlastning. Arbetet med gods på väg, järnvägsspår samt farledsfördjupning och kajer i anslutning till Malmö hamn fortsätter. Prognoser pekar mot att Malmö rangergodsbangård kommer att bli fullt utnyttjad 2035–2040 och framtida godsringering på Malmö bangård behöver därför utredas.

Det offentliga rummet

Tillväxten i Malmö fram till 2050 kommer till stor del att ske innanför ringvägarna vilket innebär att staden blir allt tätare och fler verksamheter och människor ska samsas på samma ytor. Samutnyttjande av ytor är därför en viktig del i den framtida staden. Stadsomvandlingsprojekt innebär möjligheter att skapa nya ytor där flera funktioner kan samsas men innebär även att vissa funktioner flyttas. Flera arbeten kring samutnyttjande av allmän platsmark pågår sedan en tid tillbaka med fokus på förtätning, och hur dagens grönytor i större utsträckning kan samutnyttjas.

Tekniska nämnden fortsätter arbetet med sommargator och det pågår utvecklingsarbete kring upplåtelse av allmän platsmark, tillfällig användning av ytor och möjligheterna att upplåta mer mark till streetfood, sommartorg, mikromötesplatser och olika pop up-aktiviteter. Arbetet fortsätter med tillfällig gestaltning och aktivering av stadsrummet. Andra användningar av allmän platsmark, till exempel för stadsodling, behöver stödjas ytterligare.

Under 2023 initierades konceptet Malmö in the making som ett sätt att lyfta den kulturdrivna stadsutvecklingen lokalt, nationellt och internationellt genom att utforska vad en demokratisering av stadens rum, arkitektur och kultur betyder för Malmöborna och hur vi genom att bjuda in Malmöbor, tillsammans kan forma stadens utveckling. Malmö in the making kommer att bli ett återkommande event, en biennial, som bygger vidare på de teman och lärande som växer fram under 2023.

Kulturella och kreativa näringar har tillsammans med besöksnäringen och kommersiell service en avgörande betydelse för stadens attraktivitet och hållbar tillväxt. Samtidigt har förutsättningarna för en blomstrande stadskärna förändras. Dagens stadskärnor genomgår strukturförändringar där bland annat service- och handelsmönster förändras i snabb takt. Tekniska nämnden samarbetar med stadsbyggnadsnämnden, kulturnämnden samt kommunstyrelsen för att ta fram en strategi för Malmös stadskärna. Arbetet sker i nära samverkan och dialog med fastighetsägare, näringsliv och andra aktörer aktiva i stadskärnan.

Tekniska nämndens verktyg för att motverka segregation är dels att skapa ett blandat bostadsbyggande

men också att bygga bort barriärer och att verka för goda livsmiljöer i hela staden. Tekniska nämnden ska därför särskilt prioritera satsningar i socioekonomiskt svaga områden.

Renhållning och skötsel

En viktig del av tekniska nämndens uppdrag är skötsel av staden. Kostnaden för drifts- och underhållsentreprenaden är den enskilt största driftskostnaden på ca 400 mnkr för nämnden. Reinvesteringar i stadsmiljön sker för en kostnad på cirka 175 mnkr årligen framöver. Det sker ett kontinuerligt arbete med stadens anläggningar som broar, byggnader och skötsel av ytor i Malmö.

Tekniska nämnden prioriterar arbetet med drift- och underhåll av stadens befintliga miljöer, där särskild vikt läggs på renhållning och på de ungas utemiljö. Att prioritera renhållningen har många fördelar för Malmös utveckling. Staden blir inte bara attraktivare utan även mer hållbar genom att skräp tas om hand på bästa sätt. Även den växande problematiken med skadedjur kan begränsas med en god renhållning. Tekniska nämndens utför bland annat utökad renhållning på strategiska platser, vilket innebär att det städas även kvällar och helger. Arbetet med att minska nedskräpning sker också genom beteendepåverkan.

För att ge Malmös unga en trygg och upplevelserik uppväxt så är en attraktiv utemiljö i form av exempelvis lekplatser, aktivitetsytor, badplatser och grillplatser av stor vikt. Allmän platsmark och stadens besöksanläggningar behövs allt mer då förtätning sker av staden och många familjer bor trångt. Detta leder till ökat slitage och ökade kostnader för drift och underhåll.

Tekniska nämnden ska bli ännu mer proaktiv och jobba direkt mot berörda där det behövs åtgärder för samplanering av exempelvis renhållning. Under 2023 pågår en revidering av renhållningsstadgan, i arbetet ingår att utreda och föreslå städning i de centrala delarna av staden även på de delarna som idag är fastighetsägarens ansvar att renhålla, vilket mestadels omfattar gångbanor. Det skulle innebära att tekniska nämnden får ansvaret för renhållningen av hela gaturummet.

Den senaste årets inflation och ökning av elpriset har påverkat driftsbudgeten märkbart. Tekniska nämnden gör bedömningen att kostnadsökningarna för driftsbudgeten fortsätter öka även om inflationen förväntas minska under 2024. Vidare prioriterar nämnden att befintliga anläggningar vidmakthålls i ett gott skick genom kontinuerligt underhåll och reinvesteringar.

För att utveckla och förbättra skötseln följs flera indikatorer upp kontinuerligt och stäms av mellan förvaltningarna. Det nära samarbetet med serviceförvaltningen möjliggör en långsiktig utveckling och erfarenhetsåterföring av drift- och underhållsarbeten. Behovet av och kostnaderna för skötsel och underhåll kommer att öka. Därför behöver tekniska nämnden fortsätta arbetet med teknikutveckling och effektivisering av arbetet med att sköta staden.

Kontakten med Malmöbon och övriga intressenter är viktig för att fånga upp synpunkter på hur utemiljön och infrastrukturen underhålls. Arbete med att följa upp och analysera kontaktcenterärenden som kommer in till kontaktcenter fortsätter och utvecklas tillsammans med servicenämnden.

Arrangemang och besöksanläggningar

Arrangemang och evenemang är en viktig motor i en stads besöksnäring och genererar viktiga arbetstillfällen, ett mångfacetterat nöjes- och kulturliv samt en ökad ekonomi för staden. Arrangemang och aktiviteter i stadsrummet bidrar också till social hållbarhet, engagemang och skapar rörelser i staden vilket i sin tur ökar den upplevda tryggheten bland Malmöbor och besökare.

Under sommaren genomförs bland annat Walk with Amal som är ett projekt som syftar till att lyfta flyktingars frågor på agendan och belysa mänskliga rättigheter, med fokus på barn på flykt. Amal, som gestaltas av en 3,5 m hög marionett, är ett syriskt flyktingbarn som sedan 2021 har rest i 13 länder över hela världen. Hon har blivit en internationell symbol för medkänsla och skapar lokala evenemang och aktiviteter längs vägen.

En viktig del i arbetet är lovaktiveringen. Den ses över och arbetas om för att skapa ett bättre och mer

hållbart utbud både innehållsmässigt och geografiskt.

Tekniska nämndens har beslutat om att påbörja arbetet med en utvecklingsplan "masterplan" för Folkets Park. Resultatet av den kommer resultera i utvecklingsmöjligheter för parken under kommande år.

Offentlig konst

Stadens arbete med offentlig konst regleras av ett särskilt regelverk från 1997, Förslag till regler för offentlig utsmyckning antaget av kommunfullmäktige 1997. Där framgår vilket ansvar berörda nämnder – kulturnämnden, tekniska nämnden och servicenämnden – har när det gäller den offentliga konsten.

Regelverket efterlevs i dagsläget inte och har inte reviderats sedan 1997. Det ger ingen tydlig eller enhetlig riktning avseende hur den offentliga konsten ska finansieras, organiseras, styras eller planeras samt vilket ansvar berörda nämnder har. I förlängningen riskerar detta att leda till ojämn geografisk fördelning av konsten, brist på transparens och otydlighet både i förhållandet till konstnärer och malmöbor. Den ekonomiska styrningen försvåras också då det är svårt att följa stadens investeringar i offentlig konst.

Berörda nämnder ser därför stora behov av att regelverket ses över och aktualiseras. I Malmö stads budget för 2024 önskar därför kulturnämnden, tekniska nämnden och servicenämnden att kommunstyrelsen tillsammans med berörda nämnder tilldelas ett budgetuppdrag. Uppdraget ska resultera i ett förslag till revidering av regelverket. Kommunfullmäktige föreslås fatta beslut om det nya regelverket under 2024.

Trygghet

Tekniska nämnden har tagit fram en trygghets- och säkerhetsstrategi som stakar ut nämndens engagemang under de kommande åren. Relationen mellan trygghet och säkerhet är komplex och måste hanteras gemensamt, annars riskeras människors rörelsefrihet och tillgång till staden. Att skapa en trygg och säker stad handlar även om att systematiskt integrera brottsförebyggande och trygghetsskapande aspekter tidigt i planeringen samt att jobba med gestaltning och aktivering av befintlig stad för att skapa liv och rörelse. Tekniska nämnden arbetar vidare med att förbättra belysningen, sätta upp infrastruktur för kameror samt samarbete med polis med flera för att öka tryggheten och säkerheten i Malmö.

Nämndens fortsatta ambitioner avseende trygghetsarbetet ska också ses i ljuset av den nya lagen om kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete som börjar gälla juli 2023. Lagen ger riktning och ökar tydligheten kring stadens ansvar, och nämnden behöver ta höjd för detta i arbetet framgent.

Trygghetsfrågorna utvecklas kontinuerligt bland annat genom arbetet med BID (Boende, integration och delaktighet). Inom BID sker samarbete med fastighetsägare, medborgare, näringsidkare med flera i Sofielund och på Möllevången.

Malmö som kuststad

En ökad användning och ett ökat intresse för kusten, hamnbassänger och kanalerna i Malmö ställer fler och högre krav på tekniska nämnden som mark- och kustägare. Det handlar till exempel om satsningar på vattenkvalitet och renhållning samt underhållsförstärkningar såsom muddringar och renovering av glaciiser längs med kusten och i kanalen.

Den av kommunstyrelsen antagna handlingsplanen för arbetet med att stärka Malmös roll som framtidens kuststad löper ut under 2023. Arbetet för en ökad havsmedvetenhet, förebygga och minska föroreningar i havet samt utveckla Malmös potential för rekreation och friluftsliv i anslutning till havet fortsätter dock även under kommande år.

Arbetet pågår med förslag på åtgärder som hanterar kustskyddsproblematiken och samtidigt skapar möjligheter för Malmö att fortsätta utvecklas i kustzonen. Det krävs åtgärder som skyddar befintlig och ny bebyggelse, naturvärden, infrastruktur samt samhällsviktiga funktioner, som till exempel centralstationen, allmänna reningsverk med mera. Malmös hamn och kust påverkas, och i planeringen av kustnära områden som Nyhamnen konkretiseras frågan. Tekniska nämnden samarbetar med stadsbyggnadsnämnden,

miljönämnden, kommunstyrelsen, andra svenska och i synnerhet skånska kustkommuner samt Sveriges kommuner och regioner när det gäller att hantera frågan om kustskydd.

Arbete med Malmös kommersiella hamn och tekniska nämndens roll som markägare (landlord) beskrivs i budgetskrivelse för hamnanläggningar (förvaltning 014).

Klimatomställning, biologisk mångfald och klimatanpassning

Minskade utsläpp av växthusgaser, ökad anpassning till ett förändrat klimat och stärkta ekosystemtjänster är centralt i hela tekniska nämndens verksamhet som utgår från av fullmäktige beslutat miljöprogram.

Klimatomställning

Från att arbeta med enstaka projekt skalas arbetet upp med målet att klimatomställningen ska genomsyra hela verksamheten 2030. Fokus är på att minska de största utsläppen genom att följa upp och rikta arbetet där det gör mest nytta. Malmö stad arbetar tillsammans inom de mest prioriterade omställningsområdena under arbetet med Klimatomställning Malmö.

Tekniska nämnden bidrar inom flera omställningsområden, exempelvis mobilitet, cirkulär ekonomi, samt klimatneutral byggnation. Tekniska nämnden har sin största direkta klimatpåverkan från bygg- och anläggningsverksamhet. För att lyckas i klimatomställningsarbetet genomförs ett genomgripande utvecklingsarbete inom detta område de kommande åren. För Malmö som geografiskt område står vägtrafiken för den allra största påverkan på klimatet. Tekniska nämnden leder klimatomställningsarbetet inom mobilitetsområdet och kraftfulla insatser för att minska vägtrafikens klimatpåverkan genomförs. Samtidigt har nämnden möjlighet att driva på omställningsarbetet på andra sätt, till exempel genom att ytterligare undersöka och genomföra energieffektiviserande åtgärder och genom att ha en hög ambitionsnivå för egen förnyelsebar elproduktion.

För att uppnå målen i miljöprogrammet behöver främst utsläppen av växthusgaser minska, men även upptaget av kol behöver öka. Malmös mark- och vatteninnehav innebär naturliga kolsänkor som behöver bevaras och optimeras.

Biologisk mångfald

Nämnden arbetar aktivt med att värna och öka ekosystemtjänster och skapa plats för mer grönska och blågröna lösningar. Målet är att gynna biologisk mångfald och produktion av ekosystemtjänster. Genom naturvård, odling och justering av skötselmetoder kan mer biologisk mångfald och kretslopp gynnas som genererar mer liv, växter och föda för nytta och nöje i alla dess former och skapar välskötta och vårdade parker och grönområden. Trädplantering både i utbyggnadsområden samt i den befintliga staden är en av tekniska nämndens hjärtefrågor.

Klimatanpassning

Tekniska nämnden berörs av klimatförändringarnas effekter som fastighetsägare, exploatör och som ansvarig för väg- och kustinfrastrukturen. Påtagliga hot som berör tekniska nämndens ansvarsområden är översvämningar, havs- och grundvattennivåhöjningar, långa perioder av torka med risk för urbana värmeöar och vattenbrist inom lantbruket samt extremväder av olika slag.

Genom anpassningar i såväl befintlig stad som vid nyexploatering kan stadens förmåga att hantera klimatförändringarnas effekter stärkas. En stor utmaning är att hantera skyfall i både den befintliga staden och vid nybyggnation. Extrem eller kraftig nederbörd innebär regnmängder som leder till att dagvattensystemet överbelastas och skapar störningar i trafik, skador på bebyggelse och olägenheter för kommuninvånarna.

Att ta bort hårdgjorda ytor tillsammans med att prioritera mer och fler grönytor är en av de bästa, enklaste och billigaste sätten att motverka risken för översvämning.

En god organisation

Utifrån stadens mål och styrmodell pågår ett kontinuerligt arbete med att utveckla tekniska nämndens styrnings- och ledningsprocesser för att stärka verksamhetens förmåga att utföra sitt uppdrag.

Digitalisering och hantering av data

Möjligheter med ny digital teknik leder till ökade krav och förväntningar på tekniska nämndens verksamhet. Förvaltningens digitala agenda syftar till att möta dessa utmaningar och utgår från det stadsgemensamma programmet för det digitala Malmö.

Förbättring och samordning av insamling, hantering och analys av data kommer att fortsätta för att öka tekniska nämndens kännedom om staden, dess invånare och användare. Sammantaget syftar satsningar inom digitalisering och datahantering till att öka nytta och användbarhet för medarbetare, externa, användare och verksamheter. Resultaten är starkt beroende av Malmö stads digitala infrastruktur och prioriteringar samt att kompetenser och resurser på stadens centrala IT-funktioner leder och samordnar arbetet.

Kompetensförsörjning och arbetsgivarperspektiv

Arbetet med att attrahera, rekrytera och behålla kompetenta medarbetare är en stor och viktig utmaning. Malmö stads systematiska kompetensförsörjningsprocess med tillhörande handlingsplan är grunden för det långsiktiga arbetet med att säkerställa att kompetensbehovet möts. Goda anställningsvillkor, en god lönestruktur och ett hållbart arbetsliv är viktiga förutsättningar. Det är också viktigt att ta vara på medarbetarnas kompetens och ge möjlighet till kompetensutveckling.

Kommunikation med Malmöborna

Kommunikation med Malmöborna är en viktig del i tekniska nämndens arbete. De kommande åren kommer de som lever och verkar i staden märka av de förändringar i den fysiska miljön som tekniska nämnden genomför. Det innebär att tekniska nämnden behöver kommunicera syfte, konsekvenser och analyser i återkommande kampanjer och kommunikationsinsatser.

Samarbete, inflytande, delaktighet och samskapande

När Malmö växer är en nära samverkan mellan förvaltningar och externa aktörer avgörande för att kunna hantera stora och komplexa utvecklingsprocesser när Malmö växer.

Tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljönämndens förvaltningar har utvecklat ett fördjupat samarbete som innebär en utökad samordning för att nå mål och prioriteringar. Stadsgemensamma prioriteringar rörande specifika geografiska områden ger exempelvis ökad tydlighet och förutsägbarhet för både stadens verksamheter och marknadens aktörer. Omvandlingen av Nyhamnen är ett exempel på när nämnderna och förvaltningarna tillsammans planerar stadens utbyggnad för att skapa bostäder, kommunal service och verksamheter åt Malmös ökande befolkning.

Samverkan och samskapande med externa aktörer och intressenter är avgörande. Näringsliv, ideella föreningar, akademien, andra offentliga organisationer och användarna av staden kan genom involvering ha stor inverkan på både vad vi levererar och hur det görs. Tekniska nämnden kommer tydligare att integrera inflytande, delaktighet och samskapande i stadsbyggnadsprocessen. Det kräver nya förhållnings- och arbetssätt samt en höjd kunskapsnivå. Arbetet med utveckling av kommunal service gentemot näringslivet fortsätter.

Tekniska nämnden arbetar med en rad externa arenor för ökad samverkan och utbyte kring stadens utmaningar och möjligheter. Exempel är arbetet för att professionalisera arbetet på olika stadsutvecklingsarenor, BID-samarbetena och Citysamverkan. Samarbetsytor finns med VA-syd, Skånetrafiken, SKR och andra kommuner inom en rad frågor. Det finns även behov av att informera och motivera entreprenadbranschen inför den omfattande volymen av stora upphandlingar som planeras för

kommande år.

Samarbete, samverkan och samskapande behövs i framtiden på både lokal, regional, nationell och internationell nivå för att skapa rätt förutsättningar för nämndens uppdrag och leveranser i Malmö. Bland annat behövs den regionala planeringen optimeras och det behövs ännu bättre samarbeten kring lokalisering av större ytkrävande verksamheter, etableringar och infrastruktur ur ett regionalt perspektiv.

Internt utvecklingsarbete

Förvaltningen utvecklar för närvarande processen kring projektverksamhet med syfte att öka framdriften och flödet med hållbar planering och rimlig administration för projektledare. Samtidigt sker en översyn och utveckling kring principer och rutiner för resursplaneringen. Det gemensamma stödet inom förvaltningen ses även över för att använda kompetens på bästa sätt och arbeta effektivare.

Investeringar

Investeringsram 2024 med plan 2025-2029

Tekniska nämnden har gjort en översyn av nämndens investeringsvolymerna i och med arbetet med att ta fram budgetskrivelse 2024. Målsättningen är att ha mer rimliga investeringsnivåer och därmed öka möjligheten att genomföra de för Malmö viktiga investeringarna i staden. Tidplanen för genomförande av storstadspaketets infrastrukturåtagande håller på att ses över. Detta gäller särskilt de projekt med koppling till exploateringsprojekt för att möjliggöra en ökad samplanering samt att få en ännu mer realistisk planering och genomförande.

För att kunna realisera den planering som beskrivits begär tekniska nämnden för år 2024 totalt 1,137 mdkr i investeringsram. Det ligger i linje med den investeringsplan för nämnden som finns i kommunfullmäktiges budget 2023 med plan för 2024-2028 då 1 245 mdkr angavs för år 2024. Åren 2025-2029 ligger investeringsvolymerna på en liknande nivå som år 2024, vilket är runt 1 miljard per år.

Investeringsportföljen består av kategorierna Mobilitet, Exploatering, Storstadspaketet-infrastruktur, Offentlig miljö, Fastighet/Byggnader samt Fastighetsförvärv. Innehållet och begäran av ram för respektive kategori beskrivs nedan.

Driftkonsekvens till följd av investeringarna

När en investering tas i bruk uppstår nya kostnader för nämnden i form av kapitalkostnader samt drift- och underhållskostnader. Kommunfullmäktige ger ett årligt anslag för dessa tillkommande driftkonsekvenser som budgeteras hos Kommunstyrelsen och fördelas efter nämndens avrop. För år 2024 beräknas detta avrop uppgå till 53,3 mnkr. Ytterligare beskrivning kring detta återfinns sist i denna skrivelse.

Kategori Exploatering

För kategorin exploatering uppgår den totala budgetramen till 350 mnkr för år 2024 och omfattas av exploatering både på kommunal och privat mark. Exploatering på kommunal mark avser förberedande exploateringsåtgärder med planering och iordningställande av mark inom kvartersmark/tomtmark samt anläggande av allmän plats. Exploatering på privat mark avser anläggande av allmän platsmark där utbyggnaden styrs av de detaljplaner som tas fram efter beställning från privata fastighetsägare. Noteras bör att kostnader för exploatering även återfinns i nämndens ram för exploateringsverksamhet.

De senaste årens höga bostadsbyggande genererar nu stort behov av färdigställande av gator och allmän plats i de nya utvecklingsområdena. Vidare är inriktningen att förbereda nya exploateringsområden för att möta kommande stadsutveckling. Det innebär att det kommer att pågå aktiviteter i många kommunala utbyggnadsområden under perioden, både inom planering och genomförande. Exempel på områden är Hyllie, verksamhetsområden, Holma och Nyhamnen. Även inom projekt Trollhättan i Västra hamnen och Norra Sorgenfri kvarter Spårvägen bedöms stora utgifter år 2024. Prognostiserade utgifter för utbyggnad

av allmän platsmark i de privata exploateringsområdena är störst i Västra hamnen, Limhamn/Kalkbrottet och Bunkeflostrand.

För åren 2025-2026 bedöms investeringsvolymen inom kategori exploatering minska till 275 mnkr. Delvis beror det på att vi under samma period ska genomföra stora infrastrukturinvesteringar i staden som hanteras inom exploateringsprojekten men belastar kategori Storstadspaketet, dels för att behovet av att genomföra förberedande arbeten bedöms minska något med anledning av vikande konjunktur. År 2027 budgeteras utgifterna till 300 mnkr. Kommande år under planperioden år 2028-2029 budgeteras investeringarna åter till 350 mnkr då bedömningen är att investeringstakten och marknaden då har återhämtat sig från nuvarande konjunkturedgång.

Nedan beskrivs stadens projekt i områden.

Hyllie I Hyllie pågår arbetet med Hyllievångsparken som innebär allsköns växtplanteringar och träd, utegym, ridstig, aktivitetsstationer med mera. Även i Öster om parken och Öster om Mässan är det full aktivitet, med både projektering och entreprenad av bygggator inför kommande byggstarter av bostäder och kontor och parker och platser i områdena. Byggnationen av Embassy of sharing fortgår också, där en stödmur mot järnvägen samt bygggata anläggs för att möjliggöra kommande bebyggelse såsom kontor och bostäder. Utbyggnaden av bostäder och kontor i Söder om Badhuset pågår, så även för sista kontoret i Söder om spåren. Byggnation av den nya Högstadieskolan pågår. Malmö International School färdigställs under året. Parallellt med iordningställandet av allmän plats kommer detaljplanering fortgå i flertalet projekt i södra, västra, och östra Hyllie, samt Naturstråket i Vintrie. Samarbetet med Hyllies byggaktörer genom bland annat Hyllie Citysamverkan fortlöper.

Sege Park/Östervärn/Kirseberg

Inom området pågår entreprenad för Sege Park där färdigställandet av delar av allmän plats bedöms bli klart under 2024. Färdigställandet av nästa etapp av allmän plats påbörjas under slutet av 2024 och kommer pågå fram till 2026. Detaljplanen för Sege Park etapp 2 förväntas antas under 2024. Inom Norra Ellstorp kommer entreprenader för bygggator och VA-arbeten vara i gång i området. Fortsatt planering och detaljplanearbete fortgår för södra Kirseberg i anslutning till Lokstallarna. Arbetet med projektering för Centralfängelset i Kirseberg planeras pågå under 2024 i samarbete med MKB.

Sorgenfri

Kvarteret Spårvägen planeras färdigställas i sin helhet 2024 genom att Spiggans plats, Bussparken och gatorna byggs klart. I området påbörjas även entreprenaden för fortsatt utbyggnad av bygggator i kvarteret Brännaren. Även i kvarteret Smedjan fortsätter utbyggnad av bygggator under 2024 för att möta exploatering på privat kvartersmark.

Bunkeflostrand

I Bunkeflostrand pågår två entreprenadarbeten för park, färdigställande av gator samt anläggande av bygggator inom Gottorp och Gottorps allé. Under 2024 planeras för att påbörja arbetet med bygggator i Magnolia.

Holma

I Holma färdigställs entreprenaden för bro på Pildammsvägen under 2024 som en första del av anläggningsarbetena i området. Entreprenadarbeten planeras också att pågå för iordningställande av marken med bygggator, ledningsomläggning, terrassering och sanering i den södra och mellersta delen av Holma. Arbetet kommer att ske etappvis från söder till norr. Parallellt med detta fortsätter arbetet med nya detaljplaner för Holma Norra och Västra.

Limhamn/Kalkbrottet

I Limhamn fortsätter exploateringen med flera pågående projekt av privata fastighetsägare, bland annat i de sydvästra och nordvästra delarna av Limhamns gamla industriområde kv. Cementen. Entreprenader planeras pågå under året för färdigställande av allmän platsmark, vilket innefattar gator, kajstråk, torg och park. Inom kvarteret Gjuteriet kommer färdigställande av den allmänna platsmarken att pågå parallellt med planering för Gjuteriparken. I anslutning till Kalkbrottet fortsätter exploateringen med byggnation av bostäder, förskola mm. Färdigställandet av allmän plats inom Elinegård fortsätter samtidigt som

detaljplanearbetet för Elinelund Sydost om Kalkbrottet och HSB Nordväst om Kalkbrottet pågår.

Husie södra

Inom området pågår arbetet med att omlokalisera Jägersro travbana österut för att möjliggöra bostadsexploatering på platsen för den befintliga travbanan. Entreprenadarbetet för gator, gång- och cykelvägar samt ett större naturområde påbörjas 2024 och kommer att pågå ett antal år framöver.

Husie norra / Fortuna hemgården

Under 2024 startas arbetet med den första av flera detaljplaner för bostäder samt tillhörande utredningar på kommunal mark i Fortuna hemgården.

Rosengård/Lindängen

Under året kommer utvecklingen av Rosengård att fortsätta. Den stora förprojekteringen av Amiralsgatans sträckning kommer levereras och sedan ligga till grund för fortsatt planering, projektering och utbyggnad. I Gulmåran vid Persborgs station bedöms detaljprojektering av allmän plats pågå parallellt med markanvisningar. I Almgården påbörjas entreprenad av allmän plats kopplat till privat och kommunal exploatering samt vissa förberedande markarbeten beräknas bli klara under året. I Lindängen centrum planeras det inför byggnation av torg och gång- och cykelväg som planeras påbörjas under 2025.

Oxie/Tygelsjö/Västra Klagstorp/Klagshamn

Västra Klagstorp, söder om Gamla Borrebackavägen färdigställs gångbanan våren 2024. I Klagshamn slutförs anläggandet av en stadsdelspark i Stationsparken i anslutning till privat exploatering och efter att planprogram för Klagshamn godkänns arbetas det vidare med detaljplan och tillhörande utredningar.

Medeon/Lorensborg/Stadion/Innerstaden

Inom Medeonområdet kommer planprogram att färdigställas 2024 där bland annat fastigheterna kvarteret Kuratorn och kvarteret Forskaren ingår. Planprogrammet ska ligga till grund för kommande exploateringsprojekt i området. I Lorensborg förväntas arbetet med att förverkliga planprogrammet ha påbörjats genom pågående arbete med minst en detaljplan inom området. Inom Stadionområdets norra del planeras utredningsarbete och antagandet av detaljplan bli klart under 2024. Det möjliggör att byggnation av nya anläggningar med tillhörande allmän platsmark i området ska kunna påbörjas under 2025.

Norra hamnen

Inom projektet Seskarögatan pågår entreprenad för dagvattenanläggning under 2024, samt arbete med den detaljplan som tas fram för VA syds större avloppstunnel och dess tillhörande anläggningar med pumpstation.

Nyhamnen

Inom utbyggnadsområdet Nyhamnen sker planering och genomförandet parallellt i de olika projekten. Även under 2024 fortsätter arbetet med övergripande utredningar avseende bland annat ledningskulvert, markmiljö, geoteknik och höjdsättning. Även hanteringen av kustskyddsfrågan kommer att fortsatt vara en viktig fråga i området. Detaljplanen för Smörkajen planeras att antas under 2024 och arbetet med detaljplanerna för Hans Michaelsens gatan, västra Vintergatan och västra Jörgen Kocks gatan fortgår under året.

Västra hamnen

Inom Västra hamnen färdigställs entreprenaden för kollektivtrafikbron och Västra Älvs gatan vid kvarteret Abborren. Läparken i området väster om Hallenborgs gata ska påbörjas år 2024. Projekteringen av Beijerskajen på Universitetsholmen pågår inför kommande entreprenad. För kvarteret Amphitrite fortsätter detaljplaneringen för att möjliggöra en expansion för Malmö Universitet. Kustskyddsfrågan fortsätter vara en viktig fråga även i Västra hamnen.

Verksamhetsområden

Inom verksamhetsområden pågår arbete på flera platser. Inom den första etappen av Fortuna Hemgården pågår ombyggnaden av trafikplats Sallerup, samtidigt som entreprenad för byggator, VA och dagvattenanläggning utförs inom verksamhetsområdet med målet att planlägga kvarterersmark för

ytkrävande verksamheter. I Lockarp pågår arbetet med bussdepån för de elektrifierade bussarna inom Storstadspaketet och möjliggörande av in- och utfart till området. I Valdemarsro, projektet Mosippan slutförs entreprenad för bygggata och kvartersmark inför kommande företagsetableringar i mindre skala, och likaså i Ollebo verksamhetsområde. I Vintrie Park pågår byggnation av det nya polishuset. I Trehögsparken i Fosie pågår projektering av bygggata, dagvattenanläggning samt kvartersmark. Parallellt med iordningställande av allmän plats och kvartersmark pågår detaljplanearbete i Fredriksbergs verksamhetsområde samt Fortuna hemgården etapp 2.

Kategori Storstadspaketet - infrastruktur

För kategori Storstadspaketet begärs en ram på 375 mnkr för 2024. Inkomsterna beräknas uppgå till 120 mnkr för 2024.

I enlighet med Ramavtal 8 revideras finansieringsplanen årligen för att möta verkligt behov och utfall. Planeringen utgår från en upprättad genomförandetidplan med syfte att hålla de driftstarttider för elbusslinjerna som finns i överenskommelsen med staten. Planeringen för 2024 omfattar samtliga åtta elbusslinjer avseende utredningsfas och genomförandefas. Entreprenadarbeten som planeras för 2024 berör i huvudsak Malmöexpressen (MEX) linje 4 men entreprenadarbeten kommer att pågå i någon mån längs alla linjer.

Tekniska nämnden har gjort en översyn av nämndens investeringsvolymerna och med arbetet med att ta fram budgetskrivelse 2024. Målsättningen är att ha mer rimliga investeringsnivåer och därmed öka möjligheten att genomföra de för Malmö viktiga investeringarna i staden. Tidplanen för genomförande av storstadspaketets infrastrukturåtagande håller på att ses över. Detta gäller särskilt de projekt med koppling till exploateringsprojekt för att möjliggöra en ökad samplanering samt att få en ännu mer realistisk planering och genomförande.

För MEX-linje 2, som innefattar cirka 10 projekt, kommer förstudier och detaljprojektering att fortgå. En av linjens större entreprenader, Malm ö C, förväntas påbörjas under året. Linjen sträcker sig mellan Nyhamnen och Lindängen och har en planerad trafikstart år 2027 för 24-metersbussar.

För MEX-linje 4, som innefattar cirka 15 projekt, kommer detaljprojektering och entreprenadarbeten att pågå för hela linjen. Linjen sträcker sig mellan Kalkbrottet/ Limhamn och Segevång och har en planerad busstart för 24-metersbussar i juni år 2025.

För MEX-linje 5, som omfattar cirka 6 projekt, kommer förstudier/förprojektering för delar av linjen att pågå och färdigställas och för kollektivtrafikbron till Varvsstaden kommer entreprenadarbeten att fortgå. Linjen sträcker sig mellan Västra Hamnen och Rosengård/ Stenkällan.

För MEX-linje 8, som omfattar cirka 10 projekt, påbörjades trafikering med 24-meters MEX-bussarna under 2022, dock delvis i provisoriska anläggningar/sträckningar. Förstudier och detaljprojektering för ytterligare om- och utbyggnader längs sträckan Lindängen och Västra Hamnen kommer att fortsätta.

För mini-MEX-linje 10 som är uppdelad i cirka 10 projekt, varav de allra flesta ingår i olika exploateringsprojekt, kommer det under 2024 att pågå förstudier, detaljprojektering och entreprenadarbeten för infrastrukturdelarna. Mini-MEX-linje 10 kommer att trafikera sträckan mellan Malmö C och Svågertorp

För elbusslinjerna L-3, L-6, L-9 kommer förstudier, detaljprojektering och entreprenadarbeten att pågå längs delar av sträckorna. Samordning pågår med Skånetrafiken avseende omfattning och utformning. Vissa projekt längs dessa linjer ingår i exploateringsprojekt som ligger längre fram i tiden.

I planperioden 2024–2029 kommer merparten av projekten ha passerat utredningsfasen och kommit in i genomförandefas.

Kategori Mobilitet

I kategori Mobilitet ingår hela stadens trafiksystem, med utveckling av alla trafikslag på både på kort och lång sikt. Trafiktrygghet, trafiksäkerhet och tillgänglighet är delar av planeringen och genomförande av ett hållbart trafiksystem i Malmö.

I kategori Mobilitet begärs en investeringsram på 45 mnkr för år 2024.

Kollektivtrafik

Förbättringar för kollektivtrafiken fortsätter i projektet Fram för buss. Hållplatsombyggnader kommer genomföras med tillgänglighetsanpassningar av hållplatser i samband med beläggningsarbete.

Inför starten av det nya busslinjenätet december 2024, T25 planeras hållplatsombyggnader vid Gullvik, Katrinetorp och den nya ridskolan vid Jägersro.

Cykel

Planering och genomförande av cykelinfrastruktur kommer under 2024 och framåt att kanaliseras till arbetet med supercykelstråk samt cykelobjekten inom storstadspaketet-infrastruktur. Utöver detta görs mindre trimningsåtgärder för att öka framkomlighet och trafiksäkerhet i det befintliga cykelvägnätet.

Under 2024 kommer supercykelstråk 1 Segeväg-Limhamn, etapp 1 mellan Sjölundaviadukten och Värnhem via Lundavägen att färdigställas. Under 2024 kommer planering och genomförande av andra etapper för supercykelstråk 1 att fortsätta. Utredningsarbete för supercykelstråk 2 mellan Rosengård och Västra hamnen kommer vara pågående och etappindelas för fortsatt utredning.

Arbetet med utveckling av cykelparkering fortsätter. Nya cykelparkeringar tillkommer och befintliga får ökad standard, bland annat med bättre möjlighet att låsa fast cykeln. Åtgärder inom investeringsprojekt för cykelparkering 2023–2025 fortlöper.

Trafiksäkerhet

Arbetet med hastighetssäkring av övergångsställen och trafiktrygghet kommer fortsätta. I samband med åtgärderna i storstadspaketet kommer ett stort antal farthinder utmed busslinjerna ses över. Åtgärder inom investeringsprojekt för trafiksäkerhet 2023–2025 fortlöper.

Tillgänglighet

Arbetet med enkelt avhjälpna hinder för ökad tillgänglighet fortsätter i enlighet med åtgärdsplanen. Fokus kommer ligga på att anpassa övergångsställen för funktionshindrade och äldre. Åtgärder inom investeringsprojekt för enkelt avhjälpna hinder 2023–2025 fortlöper.

Trafiktrygghet

Uppdraget att systematisera arbetet med trafiktrygghet håller på att implementeras och åtgärder genomförs. Under 2024 kommer bland annat göras satsningar inom Västra Sorgenfri. Åtgärder inom investeringsprojekt för trafiksäkerhet 2023–2025 fortlöper.

Buller

Under 2024 färdigställs Åtgärdsprogram ljudmiljö 2024 – 2034 där åtgärder ingår som kommer att genomföras 2025 och framåt och innebära investeringar.

Kategori Offentlig miljö

För kategorin begärs en ram på 246 mnkr för år 2024. Kategorins investeringar syftar till att vidareutveckla och förädla den befintliga stadsmiljön samt att reinvestera för att återställa uttjänta anläggningars

ursprungliga status och funktion.

I arbetet med en förbättrad infrastruktur ingår vistelsekvalitet i gaturummet. Men anledning av detta önskar tekniska nämnden utökat budgetutrymme fram till 2030 för kompletterande gestaltningsåtgärder i storstadspaketets influensområde. Tekniska nämnden vill skapa en bättre helhetsupplevelse när storstadspaketet implementeras i stadsmiljön. Det handlar till stor del om mindre åtgärder i befintlig stad. Åtgärderna planeras att i största möjliga mån genomföras samtidigt som storstadspaketet.

Parker och grönområden

Arbetet med stadsmiljöutveckling knyter an till tekniska nämndens grunduppdrag som det uttrycks i reglementet, bland annat genom utformning av det offentliga rummet för att skapa förutsättningar för stadens sociala hållbarhet. Genom att involvera stadens användare i planeringen och utformningen av det offentliga rummet skapas det förutsättningar för ett stadsliv präglad av tillgänglighet och inkludering vilket stärker den sociala hållbarheten i staden. Tekniska nämnden ska tillgodose en god stadsmiljö och en förstärkt Malmöidentitet.

För att förbättra upplevelsen av Ribersborgsstranden kommer arbetet med en entrénod och mötesplats att färdigställas vid Kallbadhuset på Ribersborg. En mötesplats som samlar funktioner och aktiviteter så att ankomsten till och upplevelsen av Ribersborgsstranden förbättras. Projektet vill stärka Ribersborgsstranden som mötesplats och stärka Malmös identitet som kuststad.

Arbetet med att utveckla Malmös lekplatser kommer att fortsätta bland annat genom arbetet med en tillgänglig och inkluderande temalekplats i Rörslöjparken. Den brandhärjade Sollekleplatsen kommer få en ny gestaltning samtidigt som det pågår ett kontinuerligt arbete med att upprusta befintliga lekplatser.

Det löpande arbetet med trädplantering och vitalisering av befintligt bestånd kommer att fortsätta.

Torg och gator

På Södra Förstadsgatan, mellan Drottninggatan och Triangeln, kommer mindre åtgärder som trädplanteringar, kompletteringar av belysning och nya sittplatser att genomföras.

Byggnation av gågata på Friisgatan påbörjas under 2024 och fortsätter under 2025. Syftet med en ombyggnation är att skapa ett tydligare och mer attraktivt stråk mellan Triangelns station och Folkets park. Målet är att göra gatan grönare, bättre för gångtrafikanter och cyklister och att förbättra förutsättningarna för ett rikt stadsliv med mötesplatser, uteserveringar och kulturinslag.

Nya aktiva mötesplatser planeras och gamla rustas upp.

Underhåll

År 2011 togs en modell fram för att komma till rätta med det förändrade underhållsbehovet inom områdena bro, kaj och gata. Uppföljande beläggningsinventeringar och framskrivningar har visat på ett fortsatt stort behov av reinvesteringar i beläggningsunderhållet för att behålla en god standard på stadens cykel- och körbanor. Arbetet med att åtgärda broar med begränsad bärighet fortsätter, vidare görs insatser för att anpassa broar och gator till den nya bärighetsklassen BK4. En ny underhållsplan för kajer och glaciser som även innefattar kanalen kommer att tas fram för att säkerställa reinvesteringsbehovet för dessa anläggningar.

Arbetet med att ta fram långsiktiga reinvesteringsplaner fortsätter och fler områden och anläggningar har ett förändrat underhållsbehov i och med att staden växer. Särskilda budgetäskanden görs för respektive verksamhetsområde. I de senaste inventeringarna har fler områden identifierats med uttjänta anläggningar och komponenter. Dagvattenbrunnar, bryggor och trädäck har fram till idag underhållits löpande men nu har vissa anläggningar tjänat ut. Därför äskas nu nya reinvesteringsmedel inom dessa områden. Även träd behöver förnyas och därför äskas en högre budget för kommande år. Upprustning av kanalens slänter och glaciser fortsätter de kommande åren. Skador i konstruktionen har inventerats och behovet av reinvesteringar kommer att speglas i budgetäskanden under flera år framåt. Uppkomna skador måste

åtgärdas i tid för att dessa inte ska bli för omfattande. En etapp av upprustningen ska samordnas med utbyggnad av Regementsgatan inom Storstadspaketet

Kategori Fastighet/byggnader

För kategori Fastighet/byggnad, som avser investeringar i fastigheter och byggnader, begärs en ram på 46 mnkr för år 2024.

Sibbarps trädgårdskolonier

Som en konsekvens av att Östervärns station byggs ut behövs utrymmet där Lundavägens koloniområde idag ligger. Detta projekt syftar till att iordningsställa det ersättningsområde som kommer att bli Sibbarps trädgårdskolonier (tidigare Flygfyrens koloniområde).

Reinvesteringar i fastighetsbeståndet

Tekniska nämnden begär 26 mnkr för mindre åtgärder i fastighetsbeståndet. Dessa anslag används främst för att effektivt kunna agera som fastighetsägare och förvaltare av markreserven när det uppstår behov av reinvesteringar inom befintliga fastigheter.

Övriga investeringar

Klagshamnssudden har uttjänta vattenledningar och pumpstationer som behöver ersättas och även helt nya ledningsdragningar behöver göras där för att bibehålla och utveckla de verksamheter som finns på området. På Torup planeras lokalanpassningar för att förbättra möjligheterna att ta in hyresgäster. Solceller på tak planeras för att sänka driftskostnaden på byggnader där solceller integreras.

Kategori Fastighetsförvärv

I takt med att staden växer och förtätas ökar också behoven av kommunal mark för att möjliggöra ytterligare utbyggnader av staden. Därutöver finns behov av att förvärva mark för att täcka bland annat behoven av skolor och förskolor. Marknaden för denna typ av fastigheter bevakas aktivt så att möjliga förvärv kan identifieras i ett tidigt skede. Kategorin har två underkategorier, strategiska fastighetsförvärv och förvärv inom exploateringsprojekt. Totalt begärs en investeringsram på 75 mnkr för 2024, varav 60 mnkr avser strategiska förvärv och 15 mnkr avser förvärv inom exploateringsprojekt.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt / samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Tekniska nämnden har ett antal ramar. För två av dessa har nämnden resultatansvar,

- förvaltning 037 Fastighets- och gatukontoret löpande verksamhet
- förvaltning 014 Hamnanläggningar.

Följande fyra ramar har inte nämnden resultatansvar för:

- Teknisk nämnd - exploateringsverksamhet
- Teknisk nämnd - realisationsvinster fastigheter
- Teknisk nämnd - rivning, sanering och detaljplaner
- Teknisk nämnd (Hamnanläggningar) - rivning och sanering

Befrielse från resultatansvar innebär att nämnden för dessa verksamheter inte är ansvarig för det ekonomiska resultat som uppkommer under året. Nämnden har dock ett ansvar att även inom dessa områden bedriva en väl fungerande och effektiv verksamhet och vidta nödvändiga åtgärder. Ramarna rörande Hamnanläggningar behandlas i en separat skrivelse.

Kommunbidrag Tekniska nämnden

Nämnden följer intäkts- och kostnadsutvecklingen inför 2024 och kommer ha en tydligare bild av vissa viktiga och osäkra faktorer i slutet av sommaren, t ex utveckling av exploateringsinkomster, reavinst, elpris, tomträttsavgifter, parkeringsintäkter och indexutveckling. Rapportering av denna utveckling kommer ske i samband med signalsystemrapportering och delårsrapporten.

Kommunbidrag Tekniska nämnden

Budgetskrivelsen inför 2024 präglas av stor osäkerhet kring många faktorer, t ex inflation, fallande bostadspriser och elpriser samt räntehöjningar.

Elpriserna har för tillfället stabiliserats på en lägre nivå 2024 än 2023 men framtida prognoser påverkas av omvärldens osäkerhet. 2023 var 45% bundet till ett pris på 2,55 kr/kwh och inför 2024 är just nu 56% bundet till ett pris på 1,47. 2023 budgeterades sedan 55% till 2 kr. Malmö stad har sedan tidigare ett mål om att närmare 90% ska vara bundet till fast pris. I april gjordes prissäkring på 1 kr och fluktuationen på rörligt pris ligger 2023 mellan 0,74 och 1,10 per månad med ett snitt på 0,92.

I samband med beslut av årsredovisning 2021 beslutade Kommunfullmäktige att ge kommunstyrelsen och tekniska nämnden i uppdrag att genomlysna tekniska nämndens ekonomi samt återkomma med förslag på justeringar 2023. Resultatet av detta arbete kan komma att påverka nämndens budget och ekonomistyrning 2024. I stadens budget 2023 beslutades om översyn och utredning kring köp och säljverksamhet inom stadens förvaltningar och denna utredning kommer presenteras senast i samband med årsanalysen 2023.

2023 räknades nämndens kommunbidrag upp med 4,4% samtidigt som nämnden fick effektiviseringskrav på 5,6%. Kommunala utförare och entreprenörer fick inte motsvarande effektiviseringskrav, vilket medförde att nämndens kostnader gentemot interna utförare ökade medan kommunbidraget minskade.

Eventuella prioriteringar eller effektiviseringskrav på tekniska nämnden 2024 måste leda till motsvarande prioriteringar eller effektiviseringskrav på interna leverantörer, utförare eller entreprenörer 2024.

Inflation och index

Kostnadsutvecklingen har en stor påverkan på nämndens budget, där till exempel elkostnaderna mer än fördubblades från 2022 och 2023. Ett flertal entreprenader, där indexuppräknings är avtalsbunden, visar på en uppräkning långt över den beslutade indexhöjning av kommunbidraget (4,4% för år 2023 med effektiviseringskrav 5,6%) och även KPI. Trädgårdsindex, asfaltindex, trafiksignalindex och merparten av övriga index har medfört att nämndens kostnader har ökat snabbare än konsumentprisindex.

Ett exempel är driftsentreprenaden på ca 200 mnkr som räknas upp med trädgårdsindex, ett index som avser blandade entreprenadarbeten inom stadsmiljöområdet. Detta har sedan 1980 stigit mer än KPI som i snitt har ökat med 2,7% årligen mot trädgårdsindex ökning på 3,9%. Samtidigt växer staden och med det följer en allt större användning av utemiljön, till exempel lekplatser, utegym, bad, grillplatser och besöksanläggningar. Även pandemin har satt sina spår med förändrade beteendemönster. Detta leder i sig till ökat slitage och ökade kostnader för drift och underhåll av staden utöver problematiken med index.

En studie av asfaltindex mot KPI sedan 1980 visar också en avsevärd skillnad av utvecklingen mellan de två olika indexen. I snitt har KPI ökat med 2,7% årligen och asfaltindex med 4,5%. Analys av trafiksignal/belysningsindex visar på motsvarande utveckling då detta index ökat med i snitt 6,4%. Det innebär att verksamhet som kostade 100 kr 1980 med motsvarande kommunbidrag, idag kostar 672 kr med ett kommunbidrag på 206 kr.

Färdtjänst

Kostnaderna för färdtjänst påverkas av antalet tillståndsberättigade, resande, indexutveckling, pris/resa, antal tillgängliga fordon, hur väl samplanering fungerar och hur många färdtjänstresenärer som väljer buss före taxi/specialfordon.

2024 ska färdtjänstentreprenaden handlas upp med start 240401. Det finns en stor osäkerhet i utvecklingen kring färdtjänstkostnaderna i samband med den nya entreprenaden. Antalet färdtjänstresor prognostiseras variera i ett spann mellan 540 000 och 620 000 samtidigt som taxiindex prognostiseras ligga avsevärt högre än KPI. Färdtjänstverksamheten kan beroende på inflation, resandemönstret och andra faktorer bli mellan 30-70 mnkr dyrare än tilldelat kommunbidrag.

Färdtjänstkalkylen 2024 påverkas också av olika krav i upphandlingen som kan leda till ökade miljömål och specialistkompetens hos utförare samtidigt som diskussioner förs kring översyn av taxan, vilket kan påverka både intäkter och resandemönster.

Tomträttsavgälden

De kraftigt ökade räntorna har minskat antal friköp det senaste halvåret. Antalet förfrågningar om friköp minskade under 2022 och ligger på en låg nivå även 2023. Utvecklingen framöver är osäker och påverkas av fastighetsmarknaden och ränteläget.

Minskat antal friköp ger sämre likviditet för staden men årliga tomträttsintäkter. Utvecklingen av avgälderna har varit positiv de senaste åren sedan 2018 på grund av stigande mark- och fastighetspriser men det försämrade ekonomiska läget med höjda räntor och sänkta fastighetspriser kan förmodas ge förvaltningen lägre avgäldsregleringar framöver.

Kontinentalbanan och Lommabanan

Utbyggnaden av Lommabanan etapp II är en del av ramavtal 8 och inkluderar nya mötesspår i Lomma och Kävlinge samt nya stationer i Alnarp och Flädie. Projektet finansieras enligt avtal 50% trafikverket, 25% Region Skåne och resterande 25% fördelas jämnt mellan Malmö, Lomma och Kävlinge. Avtalet och den ursprungliga kalkylen från 2016 låg på 200 mnkr vilket gav en kostnad för Malmö på 16,7 mnkr. Trafikverket har nu presenterat en uppdaterad kalkyl som både inkluderar indexuppräknings och

kostnadsjusteringar allteftersom projektet tar form, och kalkylen landar på 369 mnkr i dagens penningläge. Det är en nettokostnadsökning med ca 100 mnkr för projektet och 8 mnkr för Malmö. Enligt tidplan skulle trafikstart ske i december 2026, men Trafikverket flaggar för många risker och osäkerheter i projektet som kan leda till förseningar på upp mot ett år.

En försening i tidplan kan påverka kostnadsbilden för Malmöpendeln (Kontinentalbanan). Nettokostnaderna för pendeln påverkas av antalet resande, då intäkterna ökar när antalet resenärer ökar. Om intäkterna överstiger 50% av trafik kostnaderna under en sexmånadersperiod tar Region Skåne över kostnadsansvaret inom 18 månader. Antalet resenärer ligger idag på ca 45 000 i månaden, och pendeln behöver uppnå minst 135 000 resenärer i månaden för att intäkterna överstiger trafik kostnaderna. Ett alternativ kan vara att Malmöpendeln ansluts till regionala trafiksystemet när Lommabanen färdigställs och kopplas på.

Öresundsmetron

Tekniska nämnden söker utökat årligt kommunbidrag för nämndens arbete med Öresundsmetron på 2 mnkr. Tekniska nämnden ansvarar för markfrågor, trafikfrågor och tillhörande tekniska utredningar. Stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen avser även de söka utökat kommunbidrag för arbetet med Öresundsmetron för sina respektive delar i det gemensamma arbetet.

Utvecklingsfastigheter

Särskilda hyresfastigheter som också kallats utvecklingsfastigheter är fastigheter som förvaltas av tekniska nämnden i väntan på framtida exploatering. I vissa fall finns det hyresgäster i byggnaderna som kan generera intäkter men ibland kan byggnaderna stå helt tomma. Driftkostnader i form av el, värme, skötsel, bevakning etcetera som uppstår avropas årligen från kommunstyrelsen.

För året 2024 begär tekniska nämnden 4,0 mnkr för fastigheten Sege Park, där övergången till byggherrar har blivit förskjuten i tiden. Utvecklingsfastigheten Forskaren 2 är numera riven.

Kommunbidrag Tekniska nämnden - Exploateringsverksamhet

Ram för exploateringsverksamhet år 2024 samt plan 2025-2029 (belopp i tkr)

Resultatpost	Begäran	Plan				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Köpeskillingar	75 000	200 000	300 000	400 000	400 000	400 000
Bokfört värde såld fastighet	-10 000	-20 000	-30 000	-40 000	-40 000	-40 000
Gatukostnadsersättning privat exploatör	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Sanering, resultatpåverkande	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000
Rivning, resultatpåverkande	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Detaljplanekostnad, resultatpåverkande	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Utrangeringar mm	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Justeringspost	0	0	-85 000	-175 000	-180 000	-185 000
Kommunbidrag	-125 000	-240 000	-245 000	-245 000	-240 000	-235 000
Summa exploateringsram	0	0	0	0	0	0

Resultatkravet, det vill säga det negativa kommunbidraget, år 2024 beräknas till 125 mnkr. Detta innebär en sänkning med 135 mnkr från 260 mnkr jämfört med budget 2023.

Resultatram för exploatering inför år 2024 inkluderar förutom köpeskillingar även inbetalningar från privata exploatörer, sanering-, rivning-, detaljplan-, utrangering och kostnader för tillfälliga åtgärder som är direkt knutna till exploatering. Resultatram för exploatering redogör därmed inte bara för redovisade exploateringsvinster utan även för kostnader hänförlig till exploateringsverksamheten, däremot ingår inte investeringsutgifterna i ramen. Investeringsutgifter om 275-350 mnkr årligen ligger fortfarande kvar på investeringsbudgeten.

Exploatering på kommunal mark avser förberedande exploateringsåtgärder med planering och iordningställande av mark inom kvartersmark/tomtmark samt anläggande av allmän plats. Kvartersmarken ger inbetalningar, genom försäljning eller årliga intäkter via tomträttsupplåtelse alternativt intern markupplåtelse, allteftersom områden färdigställs. Osäkerheten kring när i tiden det sker är stor beroende på när beslut om detaljplaner sker, om de överklagas, marknadens intresse, konjunktur, hur förhandlingar med byggaktörer fortskrider. Inom exploatering bedöms intäkterna bli lägre de kommande åren. Rådande konjunktur och världsläge påverkar framför allt bostadsmarknaden. Vi ser ett betydligt försiktigare agerande hos marknadens aktörer då finansiering och genomförande försvarats. Det handlar om priset på varor, det höga och osäkra energipriset, de högre räntorna etc. Även gällande verksamhetsmarken ser vi ett försiktigare förhållningssätt även om marknaden fortfarande har ett intresse för stadens verksamhetsmark. Ytterligare en trend är att färre bygglovsansökningar kommer in varje år. Prognosen baseras på pågående projekt som kan möjliggöra avyttringar om 75 mnkr år 2024. Därefter bedöms försäljningarna till 200 mnkr år 2025 och 300 mnkr år 2026 då konjunkturen förväntas stärkas och förhandlingar beräknas komma i gång allt mer. 2027 och framåt bedöms prognosen åter till 400 mnkr årligen. Vidare är bedömningen att mark kan upplåtas genom tomträttsavtal alternativt interna markavtal till ett värde som motsvarar 80 mnkr i försäljningsvärde år 2024. Därefter 100 mnkr år 2025-2026 för att sedan stabiliseras på 200 mnkr under resten av planperioden.

Exploatering på privat mark avser anläggande av allmän platsmark där utbyggnaden styrs av de detaljplaner som tas fram efter beställning från privata fastighetsägare. Allmän platsmark ska byggas ut i den takt som exploateringen kräver, vilket innebär att fastighets- och gatukontorets tidplan för utbyggnad av allmän platsmark är beroende av exploatörens tidplan. Utbyggnad av allmän platsmark i privata exploateringsområden finansieras till stor del av intäkter från fastighetsägare/exploatörer. Finansieringen bestäms i ett exploateringsavtal som tecknas mellan fastighetsägaren och Malmö stad. Intäkterna från exploatörer bedöms uppgå till 100 mnkr för år 2024 och åren framöver men är beroende av utbyggnadstakten av allmän platsmark och finansieringsgraden i exploateringsavtalen.

Sammantaget innebär ovan ett sänkt resultatkrav på tekniska nämndens investeringsverksamhet, som även innefattar ram för sanering, rivning och detaljplanekostnader för annan investeringsverksamhet än exploatering (begärd ökad ram med 15 mnkr jämfört med budget 2023). Sänkningen beräknas till 150 mnkr år 2024 jämfört med budget 2023. År 2025 bedöms resultatkravet höjas från år 2024 med 125 mnkr till 175 mnkr för att sedan ligga på den nivån under 2026-2029.

Kommunbidrag Tekniska nämnden - Rivning, sanering och detaljplaner

Begäran om ram för sanering, rivning och detaljplanekostnader för övrig investeringsverksamhet än exploatering, som har en resultatpåverkan 2024 samt plan 2025-2029 (belopp i tkr)

Kostnadstyp	Begäran	Plan				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Saneringskostnader	18 000	8 000	4 000	4 000	4 000	2 000
Rivningskostnader	1 000	1 000	10 000	10 000	5 000	2 000
Detaljplanekostnader	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Summa kostnader	20 000	10 000	15 000	15 000	10 000	5 000

Kostnader för sanering, rivning och planavgift ska enligt nu gällande normgivning och redovisningsprinciper redovisas på driften som en resultatpåverkande kostnad. Ovan tabell omfattar begärd ram för dessa kostnader avseende investeringsprojekt som **inte** ingår i exploateringskategorin. Begärt kommunbidrag år 2024 uppgår till totalt 20 mnkr, vilket är en ökning med 15 mnkr jämfört med budget 2023.

I tabell ovan avseende saneringskostnader ingår sanering som sker inom ramen för storstadspaketet-infrastruktur. Utgångspunkten har varit att se vilket år de olika projekten bedöms få ett beslut om objektsgodkännande. Sedan har saneringskostnaden uppskattats till 5% av den totala entreprenadkostnaden. En intäkt har räknats med i form av statligt bidrag som uppgår till 37,5% av avsatt saneringskostnad. Flertalet projekt planeras med objektsgodkännande år 2024-2025, därav den högre begärda ramen dessa år.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
		0	0
		0	0
Övriga bidrag			
Trädvård, Blomstervård	Malmö förskönings- och planteringsförening	1 000	600
SUMMA BIDRAG		1 000	600

Begäran om investeringsram

Investeringsram

Investeringsutgifter 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

Investeringstyp	Begäran	Plan				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Exploatering	350 000	275 000	275 000	300 000	350 000	350 000
Storstadspaketet- Infrastruktur	375 000	340 000	360 000	370 000	360 000	325 000
Mobilitet	45 000	35 000	55 000	80 000	110 000	140 000
Fastighetsförvärv	75 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Fastighet/byggnader	46 000	48 000	32 000	32 000	32 000	32 000
Offentlig miljö	246 000	239 000	211 000	225 000	228 000	225 000
Summa investeringsram	1 137 000	997 000	993 000	1 067 000	1 140 000	1 132 000

Investeringsinkomster 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

Investeringstyp	Begäran	Plan				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Storstadspaketet - infrastruktur	120 000	135 000	110 000	120 000	120 000	120 000
Övrigt	0	0	0	0	0	0
Summa investeringsram	120 000	135 000	110 000	120 000	120 000	120 000

Driftkonsekvenser att avropa från kommunstyrelsen avseende aktiverade investeringar, 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

Investeringstyp	Begäran	Plan				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Exploatering	34 100	31 100	24 000	22 500	30 900	20 600
Storstadspaketet - infrastruktur	5 500	31 400	19 200	9 700	18 600	42 300
Mobilitet	1 800	900	400	3 200	1 300	7 300
Fastighetsförvärv	2 000	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Fastigheter/Byggnader	700	700	700	700	700	700
Offentlig miljö	8 200	6 200	6 500	6 200	7 600	7 300
Friköp av tomträtter, försäljning av anläggningstillgångar	1 000	1 000	1 500	2 000	2 000	2 000
Summa driftkonsekvenser	53 300	72 800	53 800	45 800	62 600	81 700

Vid beräkningar av framtida driftkonsekvenser, för vilka tekniska nämnden kommer att avropa från kommunstyrelsens anslag till förfogande, har hänsyn tagits till förändrade redovisningsregler kring aktivering av gatukostnadsersättning. Denna förändring leder till högre kapitalkostnader vilket förklarar de

högre beloppen kommande år jämfört med hur det varit tidigare. Fortsatt gäller dock att investeringsbidrag får aktiveras, vilket innebär att bland annat bidrag från staten genererar en positiv effekt för kapitalkostnaderna. Hänsyn är tagen till detta i de beräkningar som är gjorda för ovan tabell där nettoeffekten är upptagen.

År 2024 uppgår behovet av avrop ur kommunstyrelsens anslag för driftkonsekvenser till 53,3 mnkr för att året därefter öka ännu mer. Behovet fluktuerar en hel del mellan åren och beror på när färdigställande just nu är planerat enligt varje projekts specifika tidplan.

Budgetskrivelse 2024

Tekniska nämnden - fastighets- och gatukontor

INVESTERINGSRAM						
Investeringsstyp	Bruttoutgift(Tkr)					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Mobilitet						
Beslutade investeringar	43 100	19 300	1 500	10 000	25 800	0
Planerade investeringar	1 900	15 700	53 500	70 000	84 200	140 000
Offentlig miljö						
Beslutade investeringar	164 000	137 000	37 000	39 000	40 000	42 000
Planerade investeringar	82 000	102 000	174 000	186 000	188 000	183 000
Exploatering						
Beslutade investeringar	350 000	275 000	270 000	177 000	129 000	60 000
Planerade investeringar	0	0	5 000	123 000	221 000	290 000
Storstadspaket						
Beslutade investeringar	375 000	279 000	155 000	85 000	65 000	115 000
Planerade investeringar	0	61 000	205 000	285 000	295 000	210 000
Fastigheter/byggnader						
Beslutade investeringar	0	0	0	0	0	0
Planerade investeringar	46 000	48 000	32 000	32 000	32 000	32 000
Fastighetsförvärv						
Beslutade investeringar	0	0	0	0	0	0
Planerade investeringar	75 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Summa bruttoutgifter (balansräkning)						
	1 137 000	997 000	993 000	1 067 000	1 140 000	1 132 000
- varav beslutade investeringar	898 400	675 000	426 600	272 400	219 400	174 800
- varav planerade investeringar	189 900	271 700	514 500	741 000	865 200	900 000
- varav komponentinvesteringar	48 700	50 300	51 900	53 600	55 400	57 200
Inkomster balansräkning						
Storstadspaketet (statligt investeringsbidrag)						
Enligt betalplan	120 000	135 000	110 000	120 000	120 000	120 000
Inkomster övriga investeringstyper						
Summa inkomster	120 000	135 000	110 000	120 000	120 000	120 000
DRIFTKONSEKVENSER (resultaträkning)						
Investeringsstyp	Driftkonsekvens (Tkr netto)					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Mobilitet						
Beslutade investeringar	1 800	400	400	2 500	0	0
Planerade investeringar	0	500	0	700	1 300	7 300
Offentlig miljö						
Beslutade investeringar	2 100	100	800	0	0	0
Planerade investeringar	5 200	5 200	5 200	5 700	7 100	6 800
Exploatering						
Beslutade investeringar	31 800	21 000	20 000	9 700	11 100	15 000
Planerade investeringar	2 300	10 100	4 000	12 800	19 800	5 600
Storstadspaket						
Beslutade investeringar	5 300	31 400	14 100	4 500	3 000	5 800
Planerade investeringar	200	0	5 100	5 200	15 600	36 500
Fastigheter/byggnader						
Beslutade investeringar	0	0	0	0	0	0
Planerade investeringar	0	0	0	0	0	0
Fastighetsförvärv						
Beslutade investeringar	0	0	0	0	0	0
Planerade investeringar	2 000	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Komponentinvesteringar						
Avskrivning	1 000	1 000	700	700	700	700
Räntekostnad	600	600	500	500	500	500
Friköp av tomrätt, försäljning av anläggningstillgång	1 000	1 000	1 500	2 000	2 000	2 000
Summa driftkonsekvenser	53 300	72 800	53 800	45 800	62 600	81 700
- varav beslutade investeringar	42 600	54 500	36 500	17 900	15 300	22 000
- varav planerade investeringar	10 700	18 300	17 300	27 900	47 300	59 700

Budgetskrivelse 2024

Tekniska nämnden - Hamnanläggningar

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	6
Kommunbidrag	7
Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....	8
Begäran om investeringsram.....	9
Investeringsram.....	9

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1 Underlag budgetskrivelse 2024 investeringar - hamnen

Sammanfattning

Tekniska nämndens förvaltning Hamnanläggningar 014 äger marken i Malmö hamn och upplåter mark, anläggningar och byggnader till Copenhagen Malmö Port (CMP) genom ett nyttjanderättsavtal.

Tekniska nämnden antog 2020 en Masterplan, en utvecklingsplan, för Malmö hamn. Masterplanen pekar ut övergripande utvecklingsområden för Malmö hamn och målsättningar för hamnens utveckling under en tid framöver. För att säkerställa att utvecklingen sker i enlighet med i masterplanens målsättningar, kommer ett antal av aktiviteterna med utgångspunkt i handlingsplanen årligen inarbetas i tekniska nämndens budget och budgeten för hamnanläggningar 014. Masterplanen kommer att revideras under 2024-2025.

Malmö hamn bidrar till att fler arbetstillfällen skapas i Malmö och regionen. Det är därför viktigt att nyetableringar i Malmö hamn och Malmö Industrial Park bidrar till gods över kaj. Sjöfarten genererar större fartyg vilka ställer krav på hamnen. Bland annat genom ökade miljökrav och buller från fartyg, men även på längre kajer och djupare genomfartsleder. Utbyggnad av infrastruktur är en nyckelfaktor för att ytterligare stärka intermodala punkter där omlastning mellan båt-järnväg-väg sker, samt elektrifiering av framförallt järnväg. För att säkerställa att riksintresset hamn kan fortsätta utvecklas tillsammans med stadens behov av blandad stad sker en förflyttning av hamnen norrut och nya kajer planeras vilket genererar ett utökat investeringsbehov inom en femårsperiod.

Totalt begärs en investeringsram för förvaltningen hamnanläggningar på 80 mnkr för 2024. Resultatkravet i form av ett negativt kommunbidrag för 2024 kan ändras till -20,6 (ökning med 2,8 mnkr jämfört med 2023) så att nollresultat redovisas.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Tekniska nämnden som Malmös stads juridiska fastighetsägare är landlord (markägare) för Malmö hamn. Under 2020 antog tekniska nämnden en Masterplan som är en utvecklingsplan för hamnen. Planen pekar ut och beskriver hur staden, utifrån ett markägarperspektiv, vill att utvecklingen av Malmö hamn ska se ut de närmaste 30 åren. Marken för det kommersiella hamnområdet upplåts med nyttjanderätt till Copenhagen Malmö Port AB (CMP). Nyttjanderättsavtalet mellan staden och CMP innebär en intäkt för tekniska nämnden och staden, men även att investeringar behöver göras för att Malmö hamn fortsatt ska vara en attraktiv och konkurrenskraftig hamn. Arbete med att uppdatera en ny version av masterplanen kommer att pågå 2024-2025.

Malmö hamn bidrar till att flera arbetstillfällen skapas i Malmö och regionen. Det är därför viktigt att nyetableringar i Malmö hamn och Malmö Industrial Park bidrar till gods över kaj. Genom att välja rätt aktörer vid etablering skapas hamnnytta och hamnen används på bästa sätt. Ytor finns i norra och mellersta hamnen för framtida lokaliseringar för hamnverksamheten och nya kajer kan byggas. Det finns möjlighet att fördjupa hamnbassänger och möta framtidens allt större fartyg. Det finns goda möjligheter att skapa en ökad lönsamhet på sikt. Utbyggnad av infrastruktur både för väg och järnväg är en nyckelfaktor för att ytterligare stärka intermodala punkter där omlastning mellan båt-järnväg-väg sker. Tekniska nämnden planerar en utbyggnad och elektrifiering av järnvägen och rangerspår inom hamnområdet. Även tågen ökar i antal vilket kommer att påverka Malmö på sikt. Fehmarn-Belt-förbindelsen och dess påverkan på Malmö, framtida godsflöden och infrastruktur är en viktig fråga för hamnen.

Pågående ansökan om utfyllnad av Norra hamnen och utfallet av den domen kan komma att påverka utvecklingsplanerna för hamnen och riksintresset hamn beroende på utfallet.

Sjöfarten genererar större fartyg vilka ställer krav på hamnen, bland annat genom ökade miljökrav och buller från fartyg, men även på större kajer och djupare genomfartsleder. För att skapa en hållbar framtida hamn kommer den kommersiella hamnen successivt flyttas norrut och ytorna effektiviseras. På detta sätt säkerställs att riksintresset Malmö hamn kan fortsätta utvecklas. Nyttjanderättsavtalet med CMP för området söder om Terminalgatan (Frihamnen) löper ut 2027-12-31 och förhandlingar med CMP kommer inledas som mer i detalj kommer att avgöra när och hur flytten av hamnen genomförs. För att möjliggöra flytten norrut så finns ett behov av ersättningskajer när området söder om Terminalgatan efter 2027. Detta leder i sin tur till att investeringarna kommer att öka under kommande år. De övriga ytorna i hamnen som CMP nyttjar regleras i ett avtal som löper till 2044-12-31. Se kartan nedan där de ytor som CMP nyttjar är markerade i gult.

Ett genomförande av iordningsställande av ytorna inom norra hamnen pågår bland annat för att tillgodose ytor för en ny färjeförbindelse mellan Malmö och Swinoujscie i Polen. Denna nya förbindelse förväntas fördubbla hamntrafiken på sikt.

Tekniska nämnden behåller rådigheten över marken i hamnområdet över tid genom att arrendera ut marken och upplåta den som tomträtt. Hamnagarrollen innebär också att utveckla relationer till andra myndigheter som exempelvis Trafikverket och Sjöfartsverket.

På grund av osäkerheten i omvärlden ställs högre krav på hamnverksamheten utifrån säkerhetsaspekter och en mer robust energiförsörjning.

Hamnen 014

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Den genomlysning som kommunfullmäktige beslutade och som pågår av tekniska nämndens ekonomi inkluderar även Hamnanläggningar, och resultatet kan komma att påverka budget och ekonomistyrning 2024. Det råder även osäkerhet kring nyttjanderättsavtalet för CMP som löper från 2020 till 2044. För varje fem år som löper kommer perioden att förlängas med fem år. Beroende på om CPC säger upp avtalet innan 2025 eller ej påverkas bindningstiden och därmed hyran för Norra Hamnen.

Tekniska nämnden - hamnanläggningar har ett positivt resultat då intäkterna överstiger kostnaderna. Tekniska nämnden - förvaltning 014 Hamnanläggningar har därmed ett negativt kommunbidrag eller ett resultatkrav.

Tekniska nämndens intäkter och kostnader utgörs nästan uteslutande av hyror från CMP och kapitalkostnader för investeringar i anläggningar som nyttjas av CMP. När det uppstår förändringar i marknadsräntor, redovisningsregler eller dylikt påverkas även förvaltningen hamnanläggningar i hög grad.

Hyran ska i regel avspegla livslängd och värde på den uthyrda anläggningen. Om inte dessa faktorer ändras så ska hyran, med ett fåtal undantag, inte heller öka eller minska. Då delar av förvaltningens intäkter baseras på hyresavtal med intäkter som varierar mellan vissa år sker en omräkning som jämnar ut dessa skillnader jämnt över den avtalade perioden.

Tekniska nämnden kan också se att det från år till år finns en varierande diskrepans mellan hyresintäkt och kapitalkostnad på de anläggningar som hyrs ut. Dels beror det på skillnader mellan avtalad hyresperiod och avskrivningstid då de flesta investeringar består av flera komponenter med olika avskrivningstid. Eftersom hyresintäkten ofta utgår ifrån en genomsnittlig avskrivningstid på en anläggning medför det högre intäkter en del av anläggningens livslängd och därefter helt uteblivna intäkter resterande tid.

Skillnaden beror bland annat på olika tillvägagångssätt vid beräkning av hyresintäkt respektive kapitalkostnad. Medan hyresintäkten är annuitetsberäknad där "amortering" och ränta tillsammans är lika stor varje år under hela den avtalade hyrestiden, så är kapitalkostnaden som högst i början och lägst i slutet eftersom internräntekostnaden baseras på respektive års ingående värde av anläggningen minskat med ackumulerade avskrivningar som därmed minskar över tid. Detta betyder att även om hyresperiod och avskrivningstid är densamma uppstår det skillnader mellan intäkt och kostnad.

Givet ett visst år kan nettot mellan hyresintäkter och kapitalkostnader med andra ord både gå upp och ner i förhållande till föregående år. Utifrån nuvarande förutsättningar på Tekniska nämnden Hamnanläggningar beräknas resultatet 2024 uppgå till 20,6 mnkr. Efter avdrag för resultatkrav (det negativa kommunbidraget) som motsvarar 2023 års nivå, dvs -17,8 mnkr, innebär det ett överskott på 2,8 mnkr. Av dessa 2,8 mnkr beror 1,7 mnkr på nettoförändringen av finanshyror och kapitalkostnader mellan åren 2023 och 2024. Resterande andel utgörs av övriga kostnader. Resultatkravet (det negativa kommunbidraget) för 2024 kan utifrån dessa förutsättningar ökas med 2,8 mnkr till 2024.

Den genomlysning som kommunfullmäktige beslutade och som pågår av tekniska nämndens ekonomi inkluderar även Hamnanläggningar, och resultatet kan komma att påverka budget och ekonomistyrning 2024. Det råder även osäkerhet kring nyttjanderättsavtalet för CMP som löper från 2020 till 2044. För varje fem år som löper kommer perioden att förlängas med fem år. Vid utebliven uppsägning av avtalet innan 2025 påverkas bindningstiden och därmed hyran för Norra Hamnen.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Elektrifiering järnväg, förstudie		500	500
Övriga bidrag			
Period invest.bidrag		1 300	1 300
SUMMA BIDRAG		1 800	1 800

Begäran om investeringsram

I detta avsnitt beskrivs nämndens planerade investeringar för 2024 med plan för 2025-2029.

Totalt begärs en investeringsram för "förvaltningen" hamnanläggningar på 80 mnkr för 2024.

Investeringarna avser bland annat flertalet anläggningar i hamnområdet för vilka en finansieringshyra erhålls av CMP efter färdigställande. En sådan investering görs först efter att Malmö stad har godkänt en investeringsansökan från CMP vilka är svåra eller inte möjliga att förutse. När en kund eller potentiell kund till CMP signalerar ett investeringsbehov behöver CMP först säkerställa lönsamheten i affären tillsammans med kunden. Först därefter kan investeringsbehovet kommuniceras med tekniska nämnden hamnanläggningar. Vilka kundcase som slutar i en investering är sällan möjliga att uttala sig om på förhand och då omfattningen varierar mellan olika case blir även generella årliga ramar osäkra. Marknadsutveckling, konkurrens och konjunktur styr och påverkar investeringstakten och leder till ytterligare svårigheter i den långsiktiga planeringen.

Investeringsramen utgörs till viss del av reinvesteringar och för dessa pågår en löpande dialog mellan CMP och tekniska nämnden Hamnanläggningar om kommande åtgärder.

Beskrivning investeringar

Flytten norrut av hamnverksamheten innebär ett större behov av investeringar för CMP. Bedömningen är att det de kommande åren behöver anläggas nya kajer, infrastruktur och magasin till ett värde av runt 600 mnkr. Den andel av investeringen i kaj som finansieras av förvaltningen hamnanläggningar beräknas uppgå till ca 75 mnkr och är en kompensation för att CMP lämnar befintliga kajer i flytten.

Som en del av hamnområdets långsiktiga utveckling tillkommer även investeringar som tekniska nämnden bedömer att det finns ett behov av i de delar av hamnen som ligger utanför nyttjanderättsområdet. I syfte att försörja och möjliggöra en fortsatt utveckling av verksamheterna inom hamnområdet förbereds järnvägssystemet att utvecklas och rustas upp. Under 2024 - 2027 sker utbyggnader och upprustning av befintliga industrispår.

Vid ökad hamntrafik finns även miljö- och tidsvinster med en elektrifiering av järnvägen. När tågen kommer in från stamnätet behöver elloken idag bytas ut till dieseldrivna lok för att kunna röra sig inom hamnområdet. Investeringen bedöms uppgå till 40 mnkr åren 2024 till 2027.

Inom hamnområdet finns goda förutsättningar för användningen av solceller för produktion av el. I ett första steg planeras för en solcellsanläggning om ca 4000 kvm i samband med takomläggning på byggnader. Investeringen bedöms uppgå till 30 mnkr för solcellsanläggningar under 2024-2025.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Planerade investeringar	80 000	347 000	160 000	10 000	0	0
Summa investeringsram	80 000	347 000	160 000	10 000	0	0

**Begäran om ram för sanering och rivning som har en resultatpåverkan 2024 samt plan för 2025-20289
(belopp i tkr)**

	Begäran	Plan				
Kostnadstyp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Saneringskostnader						
Rivningskostnader	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Summa kostnader	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

Beskrivning av driftkonsekvenser avseende investeringar 2024 samt plan 2025-2029 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Planerade investeringar	0	0	400	1 200	900	0
Summa driftkonsekvenser	0	0	400	1 200	900	0

Budgetskrivelse 2024

Tekniska nämnden - hamnanläggningar

INVESTERINGSRAM						
Investeringstyp	Bruttoutgift (Tkr)					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Beslutade investeringar	16 000	0	0	0	0	0
Planerade investeringar	64 000	347 000	160 000	10 000	0	0
Komponentinvesteringar	0	0	0	0	0	0
Summabruttoutgifter	80 000	347 000	160 000	10 000	0	0
- varav beslutade investeringar	16 000	0	0	0	0	0
- varav planerade investeringar	64 000	347 000	160 000	10 000	0	0
- varav komponentinvesteringar	0	0	0	0	0	0
Inkomster	0	0	0	0	0	0

DRIFTKONSEKVENSER						
Investeringstyp	Driftkonsekvens	(Tkr netto)				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Beslutade investeringar	0	0	0	0	0	0
Planerade investeringar	0	0	400	1 200	900	0
Summadriftkonsekvenser	0	0	400	1 200	900	0

Budgetskrivelse 2024

Valnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	6
Kommunbidrag	7
Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....	9
Begäran om investeringsram.....	10
Investeringsram.....	10

Sammanfattning

Valnämnden, som är lokal valmyndighet med hela ansvaret för genomförandet av röstning inom kommunen, ska under 2024 anordna val till EU-parlamentet (EU-val). Valnämnden utser och utbildar röstmottagare, ser till att det finns vallokaler och lokaler för förtidsröstning samt ansvarar för att allt material finns på plats då röstning ska genomföras. Valnämnden svarar också för den preliminära räkningen av rösterna dels på valkvällen, dels på onsdagen och eventuellt torsdagen i veckan efter valdagen.

För att anordnandet av val ska kunna ske på ett rättssäkert och ändamålsenligt sätt genomfördes en omorganisation 2018 som innebar en förstärkning av valorganisationen med befattningar och kompetenser. En överenskommelse (SLA) har upprättats mellan valnämnden och stadskontoret för perioden 2023-2025.

Den totala kostnaden för genomförandet av EU-val 2024 beräknas, trots de i budgetskrivelsen beskrivna förändringarna, kunna täckas inom det kommunbidrag med uppräknings för pris- och löneeffekter som valnämnden fick i samband med allmänna val 2022.

Under 2023 har en ny valgeografisk översyn resulterat i att valnämnden beslutat om att inrätta ytterligare fyra valdistrikt inför EU-valet 2024. Förändringen kommer att innebära ökade kostnader avseende inköp av valmaterial, ökat transportbehov men främst arvoden till ett större antal röstmottagare under 2024.

I Valmyndighetens rapport *Erfarenheter från valen 2022* uttrycker valmyndigheten stora behov av att förändringar sker omgående, och lämnar ett antal förbättringsförslag som enligt myndigheten går att genomföra redan inför EU-valet 2024. Förändringar som nämns i rapporten måste valnämnden hantera redan inför EU-valet 2024 med tillkommande kostnader.

Den största kostnaden i samband med anordnandet av val hänför sig till arvode för anlitade röstmottagare och annan personal. Totalt ska ca 1700 röstmottagare rekryteras och arvodet kan behöva justeras för att kunna upprätthålla ett rättssäkert genomförande av val med kompetent och motiverad personal även under EU-valet 2024.

Valnämnden gör vidare bedömningen att det behövs ett fortsatt ökat fokus på trygghets- och säkerhetsfrågor i samband med röstmottagningen vid förtidsröstningen och i vallokalerna.

För anordnande av förtidsröstning utgår statsbidrag. Det är i nuläget inte beslutat hur stort bidraget kommer att bli, men uppskattas till ca 8 600 000 kr.

Även om sannolikheten för extraval 2024 får bedömas som låg, kan inte en utlysning och genomförandet av extraval till riksdagen uteslutas under 2024. Denna osäkerhet motiverar valnämnden att upprätthålla en beredskap för ett eventuellt extraval (utöver det planerade EU-valet) även innan kommande planerade RKR-val 2026. Ett extraval under 2024 skulle innebära en avsevärt högre kostnad för valnämnden under 2024. I händelse av extraval återkommer valnämnden till kommunstyrelsen om finansiering.

Val till Riksdag, Kommun- och Regionfullmäktige (RKR-val) 2026 genomförs i september 2026 vilket innebär att valkansliets bemanning bör anpassas redan i september 2025.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Förändringar i vallagen och nya rekommendationer från Valmyndigheten

I Valmyndighetens rapport *Erfarenheter från valen 2022* beskrivs det nuvarande valsystemet som "...i stort behov av förändringar och i en betydligt snabbare takt än vad som skett hittills... Behoven har framförts under ett antal år och utmaningarna blir större för varje val..." I rapporten beskrivs valmyndigheten ett antal problem och förbättringsförslag som enligt myndigheten kan och bör genomföras omgående, redan inför EU-valet 2024. Eventuella förändringar som nämns i rapporten kan valnämnden därmed behöva hantera redan inför EU-valet 2024 med tillkommande kostnader.

I rapporten beskrivs ett förslag på att integrera valbås med valsedelstall vilket inledningsvis skulle innebära kostsamma förändringar för valnämnden. Anna Nyqvist, kanslichef på valmyndigheten, menar att ett sammanslaget/kombinerat valbås och valsedelstall kommer sannolikt att vara ny huvudregel inför allmänna val 2026 (Demokratidagen 2023). Valnämnden kan redan inför EU-valet 2024 genomföra dessa justeringar i röstningslokaler (förtidsröstning) till extra kostnader.

Valmyndighetens föreslår även att lokala valmyndigheter ges ett utökat ansvar för distribution/hantering av valsedlar vilket skulle innebära att fler röstmottagare måste förordnas och arvoderas. Även målgruppen för ambulerande röstmottagare föreslås utvidgas varpå valnämnden behöver rekrytera fler ambulerande röstmottagare med tillhörande fordon.

Valnämnden är beroende av statsbidrag från valmyndigheten för att kunna genomföra val. Besked om statsbidragets storlek är inte att vänta förrän nära inpå valperioden vilket kan betraktas som en osäkerhet.

Om en framtida översyn av vallagstiftningen skulle komma att innebära att exempelvis valsedelssystemet reformeras skulle det kunna minska kommunens nettokostnader för valen framöver.

Befolkningstillväxt

Med anledning av Malmö stads ökande befolkning och nybyggnation har valnämnden genomfört en översyn av antalet valdistrikt inför EU-valet 2024. Översynen innebär att fyra nya valdistrikt kommer att inrättas och därmed ökade kostnader avseende bland annat inköp av valmaterial, ökat transportbehov och arvoden till ett större antal röstmottagare. En ytterligare utökning av antalet valdistrikt är även att vänta inför de allmänna valen 2026.

Eventuella byggnationer/restaureringar kan också bidra till att nya alternativ får övervägas under förtidsröstningen, som exempelvis hyra utav moduler/paviljonger som kan placeras ut som röstmottagningslokaler. De moduler som hyrdes under allmänna val 2022 ansågs vara för små varpå eventuell hyra av moduler inför EU-valet kommer att vara till en större kostnad än tidigare.

Säkerhet

En ökad polarisering och hätskare samhällsdebatt innebär att trygghet- och säkerhetsfrågor kring valprocessen bör ha en hög prioritering även inför EU-val 2024. Detta kan innebära extra kostnader för vakter vid lagerlokaler och röstmottagningslokaler. Det Europeiska säkerhetsläget kan också bidra till att frågor kring extern påverkan bör hanteras på nya sätt.

Beredskap för eventuella extraval och folkomröstningar

Även om sannolikheten för extraval 2024 får bedömas som låg, kan inte en utlysning och ett genomförande av extraval till riksdagen uteslutas under 2024. Denna osäkerhet motiverar valnämnden att upprätthålla en beredskap för ett eventuellt extraval (utöver det planerade EU-valet) även innan kommande planerade RKR-val 2026. Ett extraval under 2024 skulle innebära en avsevärt högre kostnad för valnämnden under 2024. I händelse av extraval återkommer valnämnden till kommunstyrelsen om finansiering.

Inte heller kan eventuella lokala eller nationella folkomröstningar uteslutas, varpå en beredskap även för detta bör upprätthållas under 2024.

Inför år 2025 bör valnämnden erhålla en normalbudget för de år inga val genomförs, som är anpassad efter den nya valorganisationen. Val till Riksdag, Kommun- och Regionfullmäktige (RKR-val) 2026 genomförs i september 2026 vilket innebär att valkansliets bemanning bör anpassas redan i september 2025.

År 2026 kommer valnämnden att återigen organisera allmänna val (RKR-val). Med beaktande av befolkningsökning, förändrade lagkrav, pris- och löneökningar uppskattas ett behov av uppräknings 2026 med 20% jämfört med 2022.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Valnämnden kommer att genomföra EU-val 2024 med en rad nya förutsättningar; valnämnden har beslutat om fyra nya valdistrikt vilket innebär att fyra nya vallokaler ska identifierats och bemannas. Nya redskap för hantering och packning av valmaterial har införskaffats i samband med att en ny lagerlokal har tagits i bruk, vilket kräver en ny logistisk organisation. Eventuellt kan nya förändringar i vallagen bli aktuella inför EU-val 2024 vilka i sådant fall innebär nya utmaningar och krav på valadministration, utbildningsinsatser och röstningsprocess.

Valnämnden har beslutat om att valkansliet ska sammanställa en tillgänglighetsplan för att under EU-valet 2024 säkerställa tillgänglighet ur ett fysiskt, kognitivt, psykosocialt, informativt och kommunikativt perspektiv. Valnämnden ska utveckla sitt samarbete med funktionsstödsförvaltningen och brukarorganisationer kring tillgänglighet. Valnämnden har möjlighet att stärka funktionsstödsförvaltningens utvecklingskraft i en valkontext då tillgänglighet tenderar få stor uppmärksamhet. Tillgänglighetsplanen kommer att tas fram i samråd med brukarorganisationer och i samarbete med funktionsstödsförvaltningen.

Valkansliet ska i samarbete med stadskontorets kommunikationsavdelning sammanställa en kommunikationsplan inför EU-valet 2024.

Valnämnden och länsstyrelsen träffar överenskommelser rörande granskning och mottagande av valmaterial i vilka länsstyrelsen ersätts för faktiska kostnader för det merarbete avtalet medför jämfört med länsstyrelsens ansvar enligt vallagen. Hanteringen av mottagningen ska ses över, och det är oklart hur utformningen kommer att se ut och vilka kostnader som detta medför 2024.

Även samarbetet med kulturförvaltningen ska utvecklas för att hitta bättre lösningar av bl.a. öppettider (bibliotek), och gemensamt stärka vårt demokratiska uppdrag.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

För att anordnandet av val ska kunna ske på ett rättssäkert och ändamålsenligt sätt genomfördes en omorganisation 2018 som innebar en förstärkning av valorganisationen med befattningar och kompetenser. En överenskommelse (SLA) har upprättats mellan valnämnden och stadskontoret för perioden 2023-2025 i vilken valnämndens personalkostnader (inklusive lokalhyra för kansli) garanteras till 3 590 000 kronor för 2024.

Med anledning av Malmö stads ökade befolkning och nybyggnation har valnämnden genomfört en översyn av antalet valdistrikt inför valen 2022 och 2024. Översynen resulterade i valnämndens beslut om att inrätta 18 nya valdistrikt inför Allmänna val 2022. Valnämnden har inför EU-valet 2024 genomfört en ny valgeografisk översyn utifrån vilken valnämnden har beslutat om att utöka med ytterligare fyra nya valdistrikt vilket beräknas medföra kostnader på ca 160 000 kr. Då inkluderas kostnader för valförrättare, vaktmästare, utrustning i vallokaler och transporter av valmaterial.

Den största kostnaden i samband med anordnandet av val hänförs till arvode för anlitate röstmottagare och annan personal. Totalt ska ca 1700 röstmottagare rekryteras, och för att upprätthålla ett rättssäkert genomförande av val är det rimligt att höja arvodet för att kunna anlita kompetent och motiverad personal inför EU-valet 2024. Uppräkning av arvoden för röstmottagare och annan personal beräknas kosta ca 220 000 kr.

Ett ökat antal valdistrikt innebär också ett större antal valmaterial och därmed också behov av större lagerlokaler. De nya lagerlokalerna beräknas medföra en ökad årskostnad jämfört med 2022 på ca. 278 000 kr.

Med hänsyn till att EU-valet 2024 kommer att genomföras i en pandemikontext bör eventuellt särskilda skyddsåtgärder (handsprit, skyddsmasker, handskar mm.) och säkerhetsredskap införskaffas.

Eventuellt kommer särskilda moduler/paviljonger att behöva hyras in till förtidsröstning även under EU-valet 2024. Dessa behöver då vara i en större storlek vilket innebär en ökad kostnad i jämförelse med allmänna val 2022 med ca 400 000 kr.

Valnämnden gör vidare bedömningen att det behövs ett fortsatt stort fokus på trygghets- och säkerhetsfrågor i samband med röstmottagningen vid förtidsröstningen och i vallokalerna. Detta kan medföra ökade kostnader för vakter och säkerhetsinstallationer.

För anordnande av förtidsröstning utgår statsbidrag. Det är i nuläget inte beslutat hur stort bidraget kommer att bli, men uppskattas till ca 8 600 000 kr.

Den totala kostnaden för genomförandet av EU-val 2024 beräknas trots ovanstående förändringar täckas inom det kommunbidrag med uppräknings för pris- och löneeffekter, som valnämnden fick i samband med allmänna val 2022. I samband med det allmänna valet 2022 redovisade valnämnden ett överskott på 557 000 kr.

Det går inte att utesluta att ett extraval kan utlysas 2024. Denna osäkerhet motiverar valnämnden att upprätthålla en beredskap för ett eventuellt extraval även innan det planerade RKR-valet 2026. Ett extraval redan under 2024 skulle innebära en avsevärt högre kostnad för valnämnden under 2024. I

händelse av extraval återkommer valnämnden till kommunstyrelsen om finansiering.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
	Valmyndigheten	0	8 600
Övriga bidrag			
SUMMA BIDRAG		0	8 600

Begäran om investeringsram

Valnämnden har inget investeringsbehov.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2024 samt plan för 2025-2029 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Summa investeringsram						

Budgetskrivelse 2024

Överförmyndarnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Behov av förändringar i Malmö stad som skulle möjliggöra förbättringar för överförmyndarnämnden.....	5
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	6
Kommunbidrag	8
Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....	10
Begäran om investeringsram.....	11

Sammanfattning

Överförmyndarnämnden är en myndighet med uppgift att utöva tillsyn över förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet. Överförmyndarnämnden har ansvar för de resurser som avser nämndens administration, ledamöternas arvoden och arvoden till gode män och förvaltare. Det administrativa ansvaret för nämndens förvaltningsorganisation finns inom arbetsmarknads- och socialnämnden.

Tillräcklig tillgång på ställföreträdare för att kunna fördela uppdrag inom rimlig tid är nämndens största utmaning. Att aktivt rekrytera ställföreträdare och stärka befintliga ställföreträdare i deras ställning är därför fortsatt prioriterat för nämnden. Förvaltarenheten hos funktionsstödsnämnden är ett viktigt komplement till nämndens verksamhet eftersom förvaltarenheten kan åta sig de mest komplexa och krävande uppdragen. Även i brådskande fall har uppdrag kunnat fördelas till enheten.

För att effektivisera verksamheten behöver arbetet med att digitalisera verksamheten fortsätta. En e-tjänst avsedd för ställföreträdarna har implementerats för att möjliggöra digital inlämning av årsräkningar. Fortsatt stöd för användare krävs. E-tjänsten förväntas leda till ett högre antal korrekta räkningar, vilket gynnar huvudmännen.

En statlig utredning om regelverken kring gode män och förvaltare har varit ute på remiss under 2021 (*Gode män och förvaltare – en översyn*, SOU 2021:36). Syftet med utredningen är att förbättra tillsynen, skapa bättre förutsättningar för rekrytering av kompetenta ställföreträdare och stärka enskildas ställning och skydd. Förslagen innebär en rad ökade krav på överförmyndarnämnden och dess verksamhet. Det är oklart när utredningens förslag tas upp.

Överförmyndarnämndens största utgift avser arvodeskostnader för gode män och förvaltare. Förordnade ställföreträdare har enligt lag rätt till skäligt arvode och ersättning för sina utgifter. Även fördelningen av kostnadsansvaret är reglerat i lag. Nämnden har därmed små möjligheter att påverka kostnaderna. Arvoden och kostnadsersättningar till gode män och förvaltare betalas ut efter genomförd granskning av inlämnade årsräkningar. Enligt gällande redovisningsprinciper måste kostnaden för arvoden och ersättningar bokföras på det år som uppdraget avser. Detta innebär att kostnader för arvoden och ersättningar bygger på en uppskattning utifrån bedömt antal ärenden och genomsnittlig förväntad kostnad per ärende. När samtliga årsräkningar för ett år är färdiggranskade görs en slutavräkning gentemot tidigare beräknade arvoden och ersättningar och eventuell mellanskillnad bokförs på innevarande år.

Denna hantering, där större delen av nämndens kostnader bygger på bedömningar och uppskattningar, medför att nämndens ekonomi är svårbedömd. Nämndens kommunbidrag uppgår för 2023 till 34 miljoner kronor och bedömningen vid februariprognosen är att nämnden kommer att ha ett resultat på +6 miljoner kronor vid slutet av 2023. Överskottet är i sin helhet hänförligt till återföringen av arvodesbudgeten från 2021.

Med små möjligheter att påverka kostnaderna och svårbedömda årliga kostnader bedömer nämnden att befintlig nivå på kommunbidraget behöver upprätthållas även kommande år, med uppräknning för befolknings-, pris- och löneförändringar. Hur inflationen utvecklas de kommande åren är svårbedömt men det framstår som troligt att inflationen fortsatt kommer vara hög. Beräkningen av arvodeskostnaden för ställföreträdare baseras på prisbasbeloppet, som i sin tur är ett mått som baseras på KPI. Osäkerheten kring inflationen i Sverige präglar därför även överförmyndarnämnden.

Förändringar i omvärlden

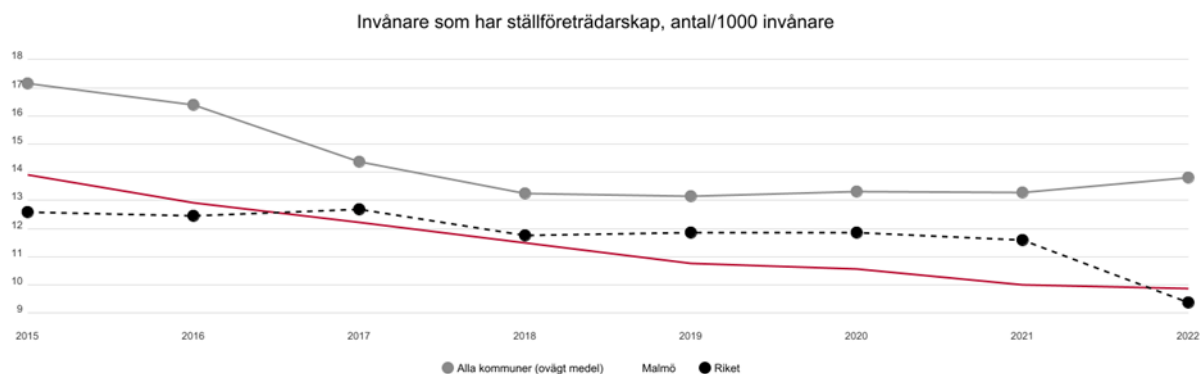
Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2024 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Antalet Malmöbor som är 80 år eller äldre förväntas öka kraftigt 2021-2032

Av Malmö stads befolkningsprognos framgår att detta till viss del är ett resultat av att den genomsnittliga livslängden förväntas öka under perioden. Men framför allt beror den stora ökningen på att alla fyrtyotalister hinner fylla 80 år under prognosperioden. Vid slutet av prognosperioden förväntas det finnas över 4 000 fler Malmöbor som är minst 80 år än det fanns år 2021. Detta motsvarar en ökning på 31 procent. Sannolikt medför befolkningsutvecklingen även ett ökat behov av ställföreträdare.

Antalet invånare som har ställföreträdarskap har minskat i antal mellan åren 2015 – 2022.

Källa: [Jämföraren - Kolada](#)

Minskningen av antal ärenden beror främst på att antalet ärenden avseende ensamkommande flyktingbarn har minskat drastiskt. Totalt antal ärenden har minskat med 961 stycken från 2015 till 2022. Av minskningen utgörs 936 stycken av ställföreträdarskap för ensamkommande flyktingbarn.

Översyn av lagstiftning om gode män och förvaltare

En statlig utredning om regelverken kring gode män och förvaltare var ute på remiss under 2021 (Gode män och förvaltare – en översyn, SOU 2021:36). Syftet med utredningen är att förbättra tillsynen, skapa bättre förutsättningar för rekrytering av kompetenta ställföreträdare och stärka enskildas ställning och skydd. Förslagen innebär en rad ökade krav på överförmyndarnämnden och dess verksamhet. Det är oklart när utredningens förslag tas upp.

Behov av förändringar i Malmö stad som skulle möjliggöra förbättringar för överförmyndarnämnden

Ett stort behov av ställföreträdare

Samhällsutvecklingen har förändrat hjälpbehovet hos de personer som har en god man eller förvaltare. I takt med att samhället blivit mer komplext och ett större ansvar överlåtits till individen, har de personer som inte själva har förmågan att tillgodose sina behov påverkats. En del av de huvudmän som har god man eller förvaltare har mycket komplexa behov. Ett fortsatt samarbete med förvaltarenheten fyller här en stor funktion.

Att uppdragen blivit mer komplexa och krävande har bidragit till att det är svårare att rekrytera ideella ställföreträdare. Det är till exempel svårt att hitta lämpliga ställföreträdare till personer som lider av svår psykisk sjukdom eller missbruksproblematik, till personer som är utåtagerande och till personer som har närstående som är hotfulla eller på andra sätt försvårar uppdraget. Bedömningen är att arbete för att rekrytera ställföreträdare och behöver pågå kontinuerligt, över tid och tillsammans med andra verksamheter. Likaså behöver arbetet med att andra verksamheter har goda kunskaper om anhörigbehörighet och framtidsfullmakter fortgå för att förebygga behovet av ställföreträdare.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetsätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Rekrytering av gode män och förvaltare fortsatt prioriterat i verksamheten

För att förkorta handläggningstiderna för anmälan/ansökan om godmanskap och förvaltarskap och för byte av god man/förvaltare, krävs både att tillgången på frivilliga ställföreträdare ökar och att behovet av ställföreträdare kan förebyggas så långt som är möjligt. Verksamheten prioriterar rekryteringen av nya ideella ställföreträdare, bland annat genom ett intensivt arbete med marknadsförings- och rekryteringskampanjer.

Verksamheten initierar 2023 en process mellan de tre socialförvaltningarna i syfte att dels nå ut bättre med information för att förebygga behovet av ställföreträdare genom god kännedom om anhörigbehörighet och framtidsfullmakter, dels att genom relevant information förbättra ansökningsprocesserna avseende ställföreträdare. Arbetsgrupp bildas mellan socialförvaltningarna för att ta fram informationsmaterial. Verksamheten kommer också att erbjuda regelbunden information till andra förvaltningar via Kompetenscenter.

Bristen på frivilliga ställföreträdare har gradvis försämrats under flera års tid och när det gäller vissa typer av uppdrag är det svårt att hitta en lämplig ställföreträdare och tidsåtgången är stor. Framför allt är det svårt att fördela särskilt komplexa uppdrag.

De mest komplexa och krävande uppdragen fördelas till anställda ställföreträdare vid förvaltarenheten på funktionsstödsförvaltningen. Förvaltarenheten är också behjälplig när ärenden till exempel till följd av en ställföreträdarens olämplighet behöver fördelas omgående. Mellan verksamheterna pågår ett löpande samarbete, bland annat om överlämnings- och återlämningsprocesser, kring lämpligt antal uppdrag som kan och bör fördelas och avseende det gemensamma uppdraget med huvudmannens bästa i fokus.

Fortsatt behov av digitalisering

Fortsatt arbete med digitalisering är en förutsättning för kvalitetsförbättring och effektivisering av verksamheten. Det nya verksamhetssystemet möjliggör till exempel en digital hantering av årsräkningar och en effektivare administration generellt i verksamheten.

Det återstår flera steg för att nå målet om en fullt digitaliserad verksamhet. Samtliga inkommande handlingar från och med februari 2022 skannas in vilket på sikt kommer att effektivisera verksamheten avsevärt.

Implementeringen av en e-tjänst för ställföreträdarnas redovisningar har påbörjats under hösten 2022. Förutom att fler årsräkningar förväntas bli kompletta från början, kan handläggningstider kortas och arvoden betalas ut tidigare. Den största utmaningen är att förmå en så stor andel som möjligt av ställföreträdarna att lämna in sina årsräkningar digitalt redan 2023. För att öka, underlätta och förbättra nyttjande av e-tjänsten säkerställer verksamheten att ta fram information, utbildning, support och uppföljningssystem för att följa nyttjandegraden.

Verksamheten är en del i att förebygga brott i välfärden

Nämnden är en tillsynsmyndighet som har en viktig roll i stadens arbete med att förebygga oegentligheter och brott i välfärden. De huvudmän som nämnden har att utse en ställföreträdare för är sammantaget ägare av en mycket betydande förmögenhet. Huvudmännen befinner sig samtidigt i en mycket utsatt position och har själva begränsade möjligheter att bevaka sina rättigheter. Huvudmännen riskerar att nyttjas som redskap av andra som har för avsikt att ägna sig åt brott och oegentligheter i välfärden. Det

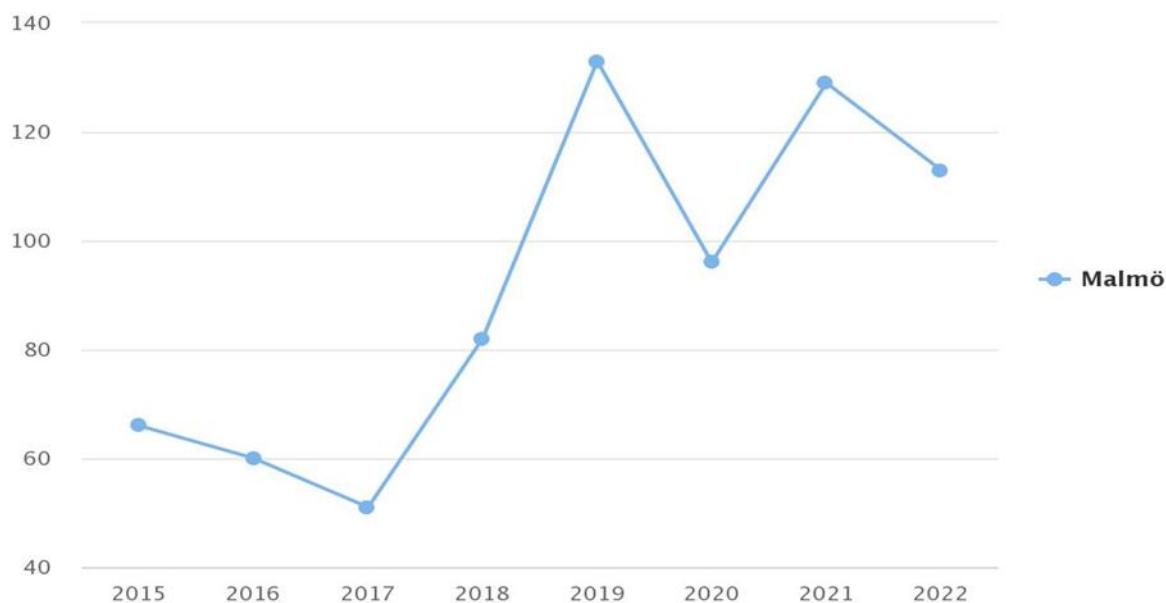

kan till exempel handla om välfärdsbrott som bedrägeri avseende assistansersättning, hemtjänst och ersättningar från Försäkringskassan. Huvudmän kan även utnyttjas som "målvakter", det vill säga att de sätts som ägare till företag, fastigheter, bilar och annat som nyttjas av andra i oärliga syften.

Nämndens insatser är viktiga när det gäller barns trygghet där nämnden idkar tillsyn över barnens tillgångar så att de kommer barnen till del och inte nyttjas felaktigt av föräldrar eller andra. För ensamkommande barns trygghet kan en god man spela en helt avgörande roll.

Viktigast av allt är att personer som behöver ställföreträdare får en så att huvudmannens intressen skyddas och att riskbaserad granskning fortsätter. Den riskbaserade granskningen utgör cirka tio procent av årsräkningarna som granskas fördjupat. I denna andel ingår dels ett slumpvist urval och dels ställföreträdare vars årsräkning tidigare granskats med anmärkning.

Antalet granskade redovisningshandlingar med anmärkning

Källa: [Hem - Överförmyndarstatistik \(lansstyrelsen.se\)](https://lansstyrelsen.se)

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt/ samarbete med andra på kort och lång sikt?
- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2024? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?

Överförmyndarnämnden har ansvar för de resurser som avser nämndens administration, ledamöternas arvoden och arvoden till gode män och förvaltare. Det administrativa ansvaret för överförmyndarnämndens förvaltningsorganisation finns inom arbetsmarknads- och socialnämnden.

Överförmyndarnämndens största utgift avser arvodeskostnader för gode män och förvaltare. Förordnade ställföreträdare har enligt lag rätt till skäligt arvode och ersättning för sina utgifter. Även fördelningen av kostnadsansvaret är reglerat i lag. För att främja rättssäkerhet och förutsägbarhet ger Sveriges Kommuner och Regioner ut förslag till ersättningsregler som överförmyndarnämnden beslutat att tillämpa med undantag av ersättning för utgifter som varit nödvändiga vid uppdragets fullgörande med ett belopp som årligen motsvarar högst två procent av prisbasbeloppet.

I första hand ska huvudmannen betala ställföreträdarens arvode och kostnadsersättning. Om huvudmannens ekonomiska resurser är begränsade (under 2,65 prisbasbelopp, 139 125 kronor 2023), är kommunen skyldig att betala arvodet och ersättningen. Rådande lågkonjunktur förväntas påverka huvudmännens betalningsförmåga. De faktiska effekterna kommer först att bli synliga när samtliga årsräkningar avseende 2023 är granskade. I samband med granskningen registreras huvudmännens tillgångar och intäkter samtidigt som handläggaren tar ställning till om huvudmannen själv eller kommunen ska betala arvodet.

Arvoden och kostnadsersättningar till gode män och förvaltare betalas ut efter genomförd granskning av inlämnade årsräkningar. Årsräkningarna lämnas in i efterhand, vilket i praktiken innebär att årsräkningar gällande till exempel 2022 lämnas in i inledningen av 2023. Enligt gällande redovisningsprinciper måste kostnaden för arvoden och ersättningar bokföras på det år som uppdraget avser. Detta innebär att kostnader för arvoden och ersättningar som påverkar 2024 års budget bygger på en uppskattning utifrån bedömt antal ärenden och genomsnittlig förväntad kostnad per ärende. När samtliga årsräkningar för ett år är färdiggranskade görs en slutavräkning gentemot tidigare beräknade arvoden och ersättningar och eventuell mellanskillnad bokförs på innevarande år.

Denna hantering, där större delen av nämndens kostnader för innevarande år bygger på bedömningar och uppskattningar, medför att nämndens ekonomi är svårbedömd både under innevarande år och inför kommande år. Nämndens kommunbidrag uppgår för 2023 till 34 miljoner kronor och bedömningen vid aprilprognosen är att nämnden kommer att generera ett överskott på 6 miljoner kronor. Med små möjligheter att påverka kostnaderna och svårbedömda årliga kostnader bedömer nämnden att befintlig nivå på kommunbidraget behöver upprätthållas även kommande år, med uppräknings- för befolknings-, pris- och löneförändringar.

I syfte att rekrytera fler nya ställföreträdare och få befintliga ställföreträdare att åta sig fler uppdrag har nämnden beslutat att införa uppstartsarvode och bytesarvode. Uppstartsarvodet ska uppgå till 1000 kronor och arvodet vid byte ska uppgå till 500 kronor. Kostnaden blir något högre i och med att det utöver arvodeskostnaden även tillkommer en kostnad för arbetsgivaravgifter.

Kostnader för förvaltarenheten

Förvaltarenheten är organisatoriskt en del av funktionsstödsnämnden men finansieras av överförmyndarnämnden. Förvaltarenheten har anställda ställföreträdare som förväntas kunna hantera

komplexa ärenden. Kostnaden för 2023 förväntas följa budget vilket innebär att kostnaden kommer att bli 11,4 miljoner kronor. Budgeten för förvaltarenheten är högre i år än 2022. De har utökat hur många anställda de har vilket även innebar att de var tvungna att flytta till större lokaler. Vid fortsatt brist på ideella ställföreträdare med samtidigt höga ingående balanser, kan det vara aktuellt med ytterligare förstärkning av förvaltarenheten.

Kommuner får statlig schablonersättning för ensamkommande barn

Ersättningssystemet för mottagande av ensamkommande barn bygger på en schablonersättning som betalas ut vid ett tillfälle till anvisningskommunen. Ersättning för de barn som överflyttas från andra kommuner erhålls inte. Enligt fastställda fördelningsnycklar får överförmyndarnämnden 26 tkr för varje nytt anvisat ensamkommande barn. Antalet ärenden om godmanskap för ensamkommande barn har minskat de senaste åren till följd av ett minskat mottagande.

Migrationsverket gör i *Verksamhets- och utgiftsprognos* i april 2023 antaganden om ett lägre antal ensamkommande barn som kommunmottas. Svårigheten med Migrationsverkets prognoser är att de görs på nationell nivå samt att det är svårt att prognostisera flyktingströmmar. Även om antalet ensamkommande som söker skydd i Sverige förväntas gå ner under 2024 är det svårt att skönja hur många barn som anvisas till Malmö. Under 2023 antas 35 barn anvisas Malmö. Givet osäkerheten kring hur många barn som kommer att anvisas bedömer förvaltningen att lika många kommer att anvisas även under 2024. 35 stycken motsvarar bidraget på 910 tusen kronor vilket utgör en liten del av nämndens budget. Skulle färre barn anvisas innebär det även att nämnden inte kommer att ha några direkta kostnader, så de ekonomiska konsekvenserna av att överskatta antalet anvisade barn kan beskrivas som obefintliga.

Bedömningen är att schablonersättningen för anvisade ensamkommande barn täcker de arvodeskostnader som överförmyndarnämnden har för dessa ärenden.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2023 (tkr)	Prognos 2024 (tkr)
Riktade statsbidrag			
		1 010	1 010
Övriga bidrag			
SUMMA BIDRAG		1 010	1 010

Så som beskrivits i tidigare avsnitt får nämnden del av en så kallad anvisningsschablon för ensamkommande barn från Migrationsverket som ska täcka anvisningskommunens kostnader för utredning enligt socialtjänstlagen, god man, resor, tolk och andra relaterade kostnader för mottagande av anvisade ensamkommande barn. Tilldelade medel delas lika mellan socialtjänsten inom arbetsmarknads- och socialnämnden och överförmyndarnämnden. Hur stor ersättningen blir beror på hur många barn som anvisas till Malmö under året.

Begäran om investeringsram